J.V. STALİN

ESERLER

CİLT 15

inter
yayınları

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ!

J. V. STALİN

ESERLER – CİLT: 15

1938

SBKP(B) MK MARX – ENGELS – LENİN ENSTİTÜSÜ

Çeviren: İSMAİL YARKIN
İNTER YAYINLARI / Babıâli Cad. No:14/3 Cağaloğlu / İstanbul

SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ (BOLŞEVİK) TARİHİ

KISA DERS

SBKP(B) Merkez Komitesi'nin bir komisyonu tarafından hazırlanmış,
SBKP(B) Merkez Komitesi tarafından 1938 de onaylanmıştır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

RUSYA'DA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİNİN YARATILMASI UĞRUNA MÜCADELE (1883-1901)

1. Rusya'da Serfliğin Kaldırılması ve Sanayi Kapitalizminin Gelişmesi. Modem Sanayi Proletaryasının Ortaya Çıkışı. İşçi Sınıfı Hareketinin İlk Adımları.

2. Rusya'da Narodizm ve Marksizm, Plehanov ve "Emeğin Kurtuluşu" Grubu. Plehanov'un Narodizme Karşı Mücadelesi. Rusya'da Marksizmin Yayılması.

3. Lenin'in Devrimci Faaliyetinin Başlangıcı. Petersburg İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği.

4. Lenin'in Narodizm ve "Legal Marksizm"e Karşı Mücadelesi. Lenin'in İşçi-Köylü ittifakı Düşüncesi. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Bilinci Kongresi.

5. Lenin'in "Ekonomizm"e Karşı Mücadelesi. Lenin'in Gazetesi "Iskra"nın Çıkışı.

KISA ÖZET

İKİNCİ BÖLÜM

RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİNİN OLUŞTURULMASI. PARTİ İÇİNDE BOLŞEVİK VE MENŞEVİK GRUPLARININ ORTAYA ÇIKIŞI. (1901-1904)RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİNİN OLUŞTURULMASI. PARTİ İÇİNDE BOLŞEVİK VE MENŞEVİK GRUPLARININ ORTAYA ÇIKIŞI. (1901-1904)

1. 1901-1904 Yıllarında Rusya'da Devrimci Hareketin Yükselişi.

2. Lenin'in Marksist Parti inşası Planı. "Ekonomistler'in Oportünizmi. "Iskra"nın Lenin'in Planı Uğruna Mücadelesi. Lenin'in "Ne Yapmalı?" Eseri. Marksist Partinin İdeolojik Temelleri.

3. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi İkinci Kongresi. Program ve Tüzüğün Kabulü ve Yekpare Bir Partinin Yaratılması. Kongredeki Ayrılıklar ve Parti İçinde İki Eğilimin Ortaya Çıkışı: Bolşevik ve Menşevik

4. Menşevik Liderlerin Bölücü Faaliyetleri ve II. Parti Kongresinden Sonra Parti içinde Mücadelenin Keskinleşmesi. Menşeviklerin Oportünizmi. Lenin'in "Bir Adım İleri, İki Adım Geri" Adlı Kitabı. Marksist Partinin örgütsel Temelleri.

KISA ÖZET

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RUS-JAPON SAVAŞI VE BİRİNCİ RUS DEVRİMİ DÖNEMİNDE MENŞEVİKLER VE BOLŞEVİKLER (1904-1907)

1. Rus-Japon Savaşı. Rusya'da Devrimci Hareketin Daha da Yükselmesi. Petersburg'da Grevler. 9 Ocak 1905'te Kışlık Saray önünde İşçi Gösterisi. Göstericilere Ateş Açılması. Devrimin patlak Vermesi.

2. İşçilerin Siyasi Grevleri ve Gösterileri. Köylüler Arasında Devrimci Hareketin Gelişmesi. "Potemkin" Zırhlısında Ayaklanma.

3. Bolşeviklerle Menşevikler Arasında Taktik Görüş Ayrılıkları. III. Parti Kongresi. Lenin'in "Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği" Kitabı. Marksist Partinin Taktik Temelleri.

4. Devrimin Daha da Yükselmesi. Ekim 1905'teki Tüm-Rusya Siyasi Grevi. Çarlığın Geri Adım Atması. Çarın Manifestosu, İşçi Temsilcileri Sovyetlerinin Ortaya Çıkışı.

5. Aralık Silahlı Ayaklanması. Ayaklanmanın Yenilgisi. Devrimin Geri Çekilişi. Birinci Devlet Duması. IV. (Birlik) Parti Kongresi.

6. Birinci Devlet Duması'nın Dağıtılması, ikinci Devlet Duması'nın Toplantıya Çağrılması. V. Parti Kongresi. ikinci Devlet Duması'nın Dağıtılması. Birinci Rus Devriminin Yenilgisinin Nedenleri

KISA ÖZET

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

STOLYPİN GERİCİLİĞİ DÖNEMİNDE MENŞEVİKLER VE BOLŞEVİKLER. BOLŞEVİKLERİN BAĞIMSIZ BİR MARKSİST PARTİ KURMASI. (1908-1912)

1. Stolypin Gericiliği. Aydınların Muhalif Kesimlerinde Çözülme. Yozlaşma Eğilimleri. Partili Aydınların Bir Kısmının Marksizm Düşmanlarının Kampına Geçişi ve Marksizmin Teorisini Revize Etme Girişimleri. Lenin'in "Materyalizm ve Ampiriokritsizm"i Kitabında

2. Diyalektik ve Tarihi Materyalizm Üzerine 3. Stolypin Gericiliği Döneminde Bolşevikler ve Menşevikler. Bolşeviklerin Tasfiyecilere ve Otzovistlere Karşı Mücadelesi.

3. Bolşeviklerin Troçkizme Karşı Mücadelesi. Parti Düşmanı Ağustos Bloku

4. 1912 Prag Parti Konferansı. Bolşeviklerin Bağımsız Bir Marksist Parti Kurması.

KISA ÖZET

BEŞİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ EMPERYALİST SAVAŞTAN ÖNCE İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN YENİDEN YÜKSELİŞİ DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİSİ (1912-1914)

1. 1912-1914 Döneminde Devrimci Hareketin Yükselişi.

2. Bolşevik Gazetesi "Pravda". IV. Devlet Duması'ndaki Bolşevik Fraksiyon

3. Legal Örgütlerde Bolşeviklerin Zaferi. Devrimci Hareketin Daha da Yükselişi. Emperyalist Savaşın Arifesi.

KISA ÖZET

ALTINCI BÖLÜM

EMPERYALİST SAVAŞ DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİSİ. RUSYA'DA İKİNCİ DEVRİM. (1914-Mart 1917)

1. Emperyalist Savaşın Patlak Vermesi ve Nedenleri

2. II. Enternasyonal Partilerinin Kendi Emperyalist Hükümetlerinin Safına Geçişi. II. Enternasyonalin Tek Tek Sosyal-Şoven Partilere Dağılması.

3. Bolşevik Parti'nin Savaş, Barış ve Devrim Sorunlarındaki Teori ve Taktiği.

4. Cephede Çarlık Ordularının Yenilgisi. İktisadi Bozukluk. Çarlığın Krizi.

5. Şubat devrimi. Çarlığın Devrilmesi. İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerinin Kurulması. Geçici Hükümet'in Kurulması. İkili İktidar.

KISA ÖZET

YEDİNCİ BÖLÜM

EKİM SOSYALİST DEVRİMİNİ HAZIRLAMA VE GERÇEKLEŞTİRME DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİ (Nisan 1917-1918)

1. Şubat Devriminden Sonra Ülkede Durum. Parti, Yeraltından Çıkarak Açık Siyasi Çalışmaya Geçer. Lenin'in Petrograd'a Varışı. Lenin'in Nisan Tezleri. Partinin Sosyalist Devrime Geçme Siyaseti.

2. Geçici Hükümet Krizinin Başlangıcı. Bolşevik Partinin Nisan Konferansı

3. Bolşevik Partinin Başkentteki Başarıları. Geçici Hükümet Ordularının Cephedeki Başarısız Saldırısı. İşçi ve Askerlerin Temmuz Gösterisinin Bastırılması.

4. Bolşevik Parti'nin Silahlı Ayaklanmaya Hazırlanma Yolunu Benimsemesi. VI. Parti Kongresi.

5. General Kornüov'un Devrime Karşı Komplosu. Komplonun Bastırılması. Petersburg ve Moskova Sovyetleri Bolşeviklere Geçiyor.

6. Petersburg'da Ekim Ayaklanması ve Geçici Hükümet'in Tutuklanması. II. Sovyet Kongresi ve Sovyet Hükümeti'nin Kurulması. II. Sovyet Kongresinin Barış ve Toprak Konusundaki Kararnameleri. Sosyalist Devrimin Zaferi. Sosyalist Devrimin Zafere Ulaşmasının Nede

7. Bolşevik Partinin Sovyet iktidarını Sağlamlaştırma Mücadelesi Brest-Litovsk Barışı. VII. Parti Kongresi.

8. Sosyalizmin inşasının ilk Adımlan Üzerine Lenin'in Planı. Yoksul Köylü Komiteleri ve Kulakların Dizginlenmesi. "Sol" Sosyal-Devrimcilerin İsyanı ve isyanın Bastırılması. V. Sovyet Kongresi ve R.S.F.S.C. Anayasasının Kabulü.

KISA ÖZET

SEKİZİNCİ BÖLÜM

YABANCI ASKERİ MÜDAHALE VE İÇ SAVAŞ DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİ (1918-1920)

1. Yabancı Askeri Müdahalenin Başlangıcı. İç Savaşın İlk Dönemi.

2. Almanya'nın Askeri Yenilgisi. Almanya'da Devrim. III. Enternasyonal'in Kurulması. VIII. Parti Kongresi.

3. Müdahalenin Gelişmesi, Sovyet Ülkesinin Ablukaya Alınması. Kolçak'ın Harekâtı ve Yenilgisi. Denikin'in Harekâtı Yenilgisi. Üç Aylık Bir Ara. IX. Parti Kongresi.

4. Polonya Soylularının Sovyet Rusya'ya Saldırısı. General Vrangel'in Harekâtı Polonya Planının Başarısızlığı. Vrangel'in Bozgunu. Müdahalenin Sonu.

5. Sovyet Cumhuriyeti, İngiliz-Fransız-Japon-Polonya Müdahalesi ile Rusya'da Burjuvazi ve Çiftlik Sahiplerinin Beyaz Muhafız Karşı-Devriminin Birleşik Kuvvetlerini Nasıl ve Niçin Yendi?

KISA ÖZET

DOKUZUNCU BÖLÜM

BARIŞÇIL EKONOMİK RESTORASYON ÇALIŞMASINA GEÇİŞ DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİSİ (1921-1925)

1. Dış Müdahalenin ve İç Savaşın Tasfiyesinden Sonra Sovyet Cumhuriyeti. Restorasyon Döneminin Güçlükleri.

2. Partide Sendikalar Üzerine Tartışması. X. Parti Kongresi. Muhalefetin Yenilgisi. Yeni Ekonomik Politikaya (NEP) Geçiş.

3. NEP'in ilk Sonuçlan. XI. Parti Kongresi. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Kuruluşu. Lenin'in Hastalığı. Lenin'in Kooperatif Planı. XII. Parti Kongresi

4. Ekonomik Restorasyonda Karşılaşılan Güçlüklere Karşı Mücadele. Troçkistler Lenin'in Hastalığından Yararlanarak Faaliyetlerini Artırıyorlar. Yeni Parti Tartışması. Troçkistlerin Yenilgisi. Lenin'in Ölümü. Lenin Seferberliği. XIII. Parti Kongresi.

5. Restorasyon döneminin Sonuna Doğru Sovyetler Birliği. Ülkemizde Sosyalist İnşa ve Sosyalizmin Zaferi Sorunu. Zinovyev-Kamenev'in "Yeni Muhalefeti. XIV. Parti Kongresi. Ülkenin Sosyalist Sanayileşme Politikası.

KISA ÖZET

ONUNCU BÖLÜM

ÜLKENİN SOSYALİST SANAYİLEŞMESİ MÜCADELESİNDE BOLŞEVİK PARTİSİ (1926-1929)

1. Sosyalist Sanayileşme Dönemindeki Güçlükler ve Onları Aşma Mücadelesi. Parti Düşmanı Troçkistler ve Zinovyevistler Blokunun Kuruluşu. Blokun Anti-Sovyet Eylemleri. Blokun Yenilgiye Uğratılması.

2. Sosyalist Sanayileşmenin başarılan. Tarımın Geri Kalması. XV. Parti Kongresi. Tarımda Kollektifleştirme Politikası. Troçkistler ve Zinovyevciler Blokunun ezilmesi. Siyasi İkiyüzlülük.

3. Kulaklara Karşı Taarruz. Parti Aleyhtarı Buharin-Rykov Grubu. Birinci Beş Yıllık Planın Kabulü. Sosyalist Yarışma. Kollektif Tarıma Yönelik Kitle Hareketinin Başlaması.

KISA ÖZET

ONBİRİNCİ BÖLÜM

TARIMIN KOLLEKTİFLEŞTİRİLMESİ UĞRUNA MÜCADELEDE BOLŞEVİK PARTİ (1930-1934)

1. 1930-1934 Yıllarında Uluslararası Durum. Kapitalist Ülkelerde iktisadi Kriz, Mançurya'nın Japonya Tarafından ilhak Edilmesi. Almanya'da Faşizmin iktidara Gelmesi, İki Savaş Mihrakı.

2. Kulak Unsurları Kısıtlama Politikasından, Sınıf Olarak Kulakları Tasfiye Etme Politikasına Geçiş. Kollektif Çiftlik Hareketi Konusundaki Parti Politikasının Çarpıtılmasına Karşı Mücadele. Kapitalist Unsurlara Karşı Tüm Cephe Boyunca Taamız. XVI. Parti Kon

3. Ulusal Ekonominin Bütün Kollarım Yeniden Kurma Politikası. Tekniğin Önemi. Kollektif Çiftlik Hareketinin Daha da Yayılması.

Makine-Traktör İstasyonlarının Siyasi Şubeleri. Beş Yıllık Planın Dört Yılda Tamamlanmasının Sonuçlan. Sosyalizmin Tüm Cephe Boyunc

4. Buharincilerin Yozlaşarak Siyasi Sahtekârlar Haline Gelmesi. Troçkist Sahtekârların Yozlaşarak Katiller ve Casuslardan Oluşan Bir Beyaz Muhafız Çetesi Halini Alması. S. M. Kirov'un Alçakça Öldürülmesi. Bolşevik Uyanıklığın Artırılması İçin Partini aldığı

KISA ÖZET

ONİKİNCİ BÖLÜM

SOSYALİST TOPLUMUN İNŞASINI TAMAMLAMA MÜCADELESİNDE BOLŞEVİK PARTİ. YENİ ANAYASANIN KABULÜ (1935-1937)

1. 1935-1937 Yıllarında Uluslararası Durum, İktisadi Krizin Geçici Olarak Hafiflemesi. Yeni Bir iktisadi Krizin başlaması, İtalya'nın 'Habeşistan'ı İlhakı, İspanya'da Alman ve İtalyan Müdahalesi. Japonya'nın Merkezi Çin'i İstila Etmesi, İkinci Emperyalist Sa

2. Sovyetler Birliği'nde Sanayi ve Tarımın Daha da Gelişmesi, İkinci Beş Yıllık Planın Zamanından Önce Gerçekleştirilmesi. Tarımın Yeniden İnşası ve Kollektifleştirmenin Tamamlanması. Kadroların Önemi. Stahanov Hareketi. Yükselen refah Düzeyi. Yükselen Kültü

3. VIII. Sovyet Kongresi. SSCB'nin Yeni Anayasasının Kabulü. Buharinci-Troçkist Casuslar, Yıkıcılar ve Vatan Hainleri Çetesinin Kalıntılarının Tasfiyesi. SSCB Yüksek Sovyeti Seçimi İçin Hazırlıklar. Partinin izleyeceği Yol Olarak, Geniş Parti-İçi Demokrasi.

4. BUHARİNCİ-TROÇKİST CASUSLAR, YIKICILAR VE VATAN HAİNLERİ ÇETESİNİN KALINTILARININ TASFİYESİ. SSCB YÜKSEK SOVYETİ SEÇİMİ İÇİN HAZIRLIKLAR. PARTİNİN İZLEYECEĞİ YOL OLARAK, GENİŞ PARTİ-İÇİ DEMOKRASİ. SSCB YÜKSEK SOVYETİ SEÇİMLERİ.

SONUÇLAR

GİRİŞ

Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik), geçen yüzyılın 80'li yıllarında Rusya'da ortaya çıkan ilk küçük Marksist çevre ve gruplardan, bugün dünyanın ilk sosyalist işçi-köylü devletini yöneten büyük Bolşevik Partisine kadar uzun ve şanlı bir yol katetmiştir.

SBKP(B), devrim öncesi Rusya'nın işçi sınıfı hareketi temeli üzerinde, işçi sınıfı hareketi ile bağ kurmuş olan ve onun içine sosyalist bilinç taşıyan Marksist çevre ve gruplardan doğup gelişti. SBKP(B)'nin yol gösterici daima Marksizm-Leninizmin devrimci öğretileri olmuştur. Onun önderleri, emperyalizm, emperyalist savaşlar ve-proleter devrimleri çağının yeni koşullarında, Marx ve Engelsin öğretilerini daha da geliştirdiler, yeni bir düzeye yükselttiler.

SBKP(B), işçi sınıfı hareketi içindeki küçük-burjuva partilere - Sosyal-Devrimcilere (ve daha önce de onların öncüllerine, Narodniklere), Menşeviklere, Anarşistlere ve her türden burjuva milliyetçilerine- karşı ve- Parti içinde Menşevik, oportünist akımlara - Troçkistlere, Buharincilere, milliyetçi sapmaların temsilcilerine ve diğer anti-Leninist gruplara- karşı ilkesel mücadele içinde gelişti ve güçlendi.

SBKP(B), işçi sınıfının tüm düşmanlarına, emekçilerin tüm düşmanlarına çiftlik sahiplerine, kapitalistlere, Kulaklara, zararlılara, casuslara ve bizi çevreleyen kapitalist dünyanın bütün kiralık adamlarına karşı devrimci mücadele içinde sağlamlaştı ve çelikleşti.

SBKP(B)'nin tarihi, üç devrimin: 1905 burjuva-demokratik devriminin, 1917 Şubat burjuva-demokratik devriminin ve 1917 Ekim sosyalist devriminin tarihidir.

SBKP(B)'nin tarihi, Çarlığın devrilişinin, çiftlik sahipleri ve kapitalistlerin iktidarının devrilişinin tarihidir; iç savaş sırasındaki dış silahlı müdahalenin uğradığı bozgunun tarihidir, Sovyet Devletinin ve ülkemizde sosyalist toplumun inşasının tarihidir.

SBKP(B) tarihinin incelenmesi, bizi, ülkemiz işçi ve köylülerinin Sosyalizm uğruna mücadelelerinin tecrübesiyle zenginleştirir.

SBKP(B) tarihinin incelenmesi. Partimizin, Marksizm-Leninizmin bütün düşmanlarına karşı, emekçilerin bütün düşmanlarına karşı mücadele tarihinin incelenmesi, ***Bolşevizmde ustalaşmamıza*** yardımcı olur, siyasi uyanıklığı artırır.

Bolşevik Partinin kahraman tarihinin incelenmesi, bizi toplumsal gelişmenin ve siyasi mücadelenin yasalarının bilgisiyle, devrimin itici güçlerinin bilgisiyle silahlandırır.

SBKP(B) tarihinin incelenmesi, Lenin ve Stalin'in Partisinin yüce davasının nihai zaferine, Komünizmin bütün dünyadaki zaferine güveni kuvvetlendirir.

Bu kitap, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik)'in tarihini kısaca anlatmaktadır.

B İ R İ N C İ BÖLÜM

RUSYA'DA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ'NİN YARATILMASI UĞRUNA MÜCADELE

(1883 - 1901)

1. RUSYA'DA SERFLİĞİN KALDIRILMASI VE SANAYİ KAPİTALİZMİNİN GELİŞMESİ. MODERN SANAYİ PROLETARYASININ ORTAYA ÇIKIŞI. İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN İLK ADIMLARI.

Çarlık Rusya'sı kapitalist gelişme yoluna diğer Ülkelerden daha sonra girdi. Geçen yüzyılın 60'lı yıllarına kadar Rusya'da çok az sayıda fabrika ve işletme bulunuyordu. Hakim olan, soylu çiftlik sahiplerinin serfliğe dayalı ekonomisiydi. Sertlik sistemi altında, sanayi doğru düzgün gelişemezdi. Serflerin özgür olmayan emeği, tarımda düşük bir emek üretkenliği sonucunu veriyordu, iktisadi gelişme sürecinin tümü, sertliğin kaldırılmasını emrediyordu. Kırım Savaşı'ndaki askeri yenilgiyle zayıflayan ve köylülerin çiftlik sahiplerine karşı ayaklanmalarından korkuya kapılan Çarlık hükümeti, 1861'de serfliği kaldırmak zorunda kaldı.

Ama serfliğin kaldırılmasından sonra da çiftlik sahipleri, köylüleri ezmeye devam etliler. Çiftlik sahipleri, köylülerin "kurtuluşu" sırasında, daha önce köylülerin işlediği toprakların büyük bir kısmına el koyarak,

"kesip koparark", onları soydular. Toprakların bu kısmına köylüler *otrezki* (kesinti) adını verdi. Köylüler, "kurtuluşları" için çiftlik sahiplerine kurtulma parası olarak aşağı yukarı iki milyar ruble ödemek zorunda bırakıldılar.

Serfliğin kaldırılmasından sonra köylüler, çiftlik sahiplerinden en ağır şartlarla toprak kiralamak zorunda bırakıldılar. Çiftlik sahibi, köylüleri sık sık, kira için belirli bir parasal ödemenin yanısıra, çiftlik sahibinin topraklarının belli bir kısmını kendi araç ve atlarıyla parasız işlemeye zorluyordu. Buna ***otrabotki*** (çalışarak ödeme, emek-rant) ve ***barşçina*** (angarya) adı veriliyordu. En sık da, köylüler toprak kirasını çiftlik sahibine aynî olarak, mahsul ün yansı seklinde ödemek zorunda bırakılıyordu. Buna ***ispolu*** (yarıcılık) adı veriliyordu.

Böylece durum serflik zamanındakinin neredeyse aynısı olarak kaldı; tek fark, köylülerin artık kişisel olarak özgür olmaları, bir eşya gibi alınıp satılamamalarıydı.

Çiftlik sahipleri çeşitli zorbaca yöntemlerle (kira, para cezası), geri kalmış köylü çiftliklerinin kanını emiyorlardı. Çiftlik sahiplerinin boyunduruğu altında, köylülerin büyük çoğunluğu çiftliklerini iyileştiremiyordu. Devrim öncesi Rusya'da sık sık kötü mahsul alınmasına ve kıtlıklara yol açan tarımın aşırı geri kalmışlığı bundandı.

Serflik ekonomisinin kalıntıları, ezici vergiler ve çoğu zaman köylü ekonomisinin gelirini bir hayli aşan, çiftlik sahiplerine ödenen kurtulma parası, köylü kitlelerini mahvediyor, sefalete sürüklüyor, bir geçim yolu bulmak için köylerini terketmek zorunda bırakıyordu. Köylüler fabrika ve işletmelere girdiler. Fabrikatörler ucuz işgücü elde ettiler.

İşçilerin ve köylülerin tepesinde, çarı, kapitalistleri ve çiftlik sahiplerini emekçilere karşı, sömürülenlere karşı koruyan polis şefi, bekçi, jandarma, karakol ve kır polislerinden kurulu tüm bir ordu vardı. Dayak cezası 1903'e kadar varlığını sürdürdü. Serflik kaldırılmış olmasına rağmen, en ufak bir suç işleyen ya da vergisini ödemeyen köylüler dayak cezasına çarptırılıyordu, İşçiler, polis ve Kazaklar tarafından, özellikle de, fabrikatörlerin baskısına artık dayanamayıp greve gittiklerinde, bir hayli hırpalanıyorlardı. Çarlık Rusya'sında işçilerin ve köylülerin hiçbir siyasi hakkı yoktu. Çarlık otokrasisi halkın en kötü düşmanıydı.

Çarlık Rusya'sı bir halklar hapishanesiydi. Çarlık Rusya'sının çok sayıdaki Rus-olmayan milliyetleri her turla haktan tamamen yoksundu ve durmadan akla gelebilecek her türlü hakaret ve aşağılanmalara maruz bırakılıyorlardı. Çarlık Hükümeti, Rus nüfusa, milli

bölgelerin yerli halklarını aşağı bir ırk olarak görmeyi öğretmeye çalışıyor, bu halklara resmen ***inorodtsi*** (yabancı kökenliler) adını veriyor, onlara karşı nefreti ve aşağılamayı kışkırtıyordu. Çarlık hükümeti kasten ulusal düşmanlığı körüklüyor, bir halkı diğerinin üstüne saldırtıyor, Yahudi pogromları, Kafkasya'da Tatar-Ermeni katliamları tezgâhlıyordu.

Milli bölgelerde hükümet dairelerinin tümü ya da neredeyse tümü, Rus memurlarla doldurulmuştu. Resmi makamlar ve mahkeme önünde bütün işler Rus dilinde yürütülüyordu. Ulusal dillerde gazete ve kitap yayınlamak, okullarda anadilde eğitim yapmak yasaktı. Çarlık hükümeti, ulusal kültürün her türlü kımıldanışını boğmaya uğraşıyor, Rus olmayan milliyetleri zorla "Ruslaştırma" politikası güdüyordu. Çarlık, Rus olmayan halkların cellâdı ve işkencecisiydi.

Serfliğin kaldırılmasından sonra, Rusya'da sanayi kapitalizminin gelişmesi, bu gelişmeyi hâlâ köstekleyen serfliğin kalıntılarına rağmen, hızla ilerledi. 25 yılda, 1865'den 1890'a kadar, yalnızca büyük fabrikalarda, işletmelerde ve demiryollarında çalışan işçilerin sayısı 706 000'den I 433 000'e, yani iki mislinden daha fazlaya yükseldi.

Rusya'daki kapitalist büyük sanayi 1890'larda daha da hızlı gelişmeye başladı. Doksanlı yılların sonuna doğru, büyük fabrika ve işletmelerdeki, madencilik ve demiryollarındaki işçilerin sayısı, sadece Avrupa Rusya'sının elli ilinde 2 207 000'e, Rusya'nın tümünde ise 2 792 000'e yükseldi.

Bu, sertlik döneminin fabrika işçilerinden ve küçük sanayide ve el zanaatlarında çalışan işçilerden, gerek büyük kapitalist işletmelerde bir araya toplanmış olması, gerekse mücadeleci, devrimci özellikleriyle temelden ayrılan modern bir sanayi proletaryasıydı.

Doksanlı yıllardaki sanayi alanındaki atılım, esas olarak, yoğun demiryolu yapımından ileri geliyordu. Bir onyılda, 1890 ile 1900 arasında, 21 000 verst'ten fazla yeni demiryolu hattı döşenmişti. Demiryolları, muazzam miktarda metal gerektiriyordu (raylar, lokomotifler, vagonlar için), gittikçe artan miktarda yakıt, kömür ve petrol, gerektiriyordu. Bu, metalürji ve yakıt sanayilerinin gelişmesine yol açar.

Bütün kapitalist ülkelerde olduğu gibi, devrim-öncesi Rusya'sında da sanayi alanındaki atılını yıllan ile, işçi sınıfını ağır bir şekilde etkileyen, yüzbinlerce işçiyi işsizliğe ve sefalete mahkum eden sanayi krizleri, sanayiin sekteye uğraması birbirini izliyordu.

Rusya'da kapitalizmin gelişmesi serfliğin kaldırılmasından sonra

bir hayli hızlansa da, buna rağmen Rusya, iktisadi gelişme bakımından diğer kapitalist ülkelerin çok çok gerisinde kalıyordu. Nüfusun büyük çoğunluğu hâlâ tarımla uğraşıyordu. ***"Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi"*** adlı ünlü eserinde Lenin, 1897 genel nüfus sayımı sonuçlarından önemli veriler aktardı. Toplam nüfusun altıda beşinin tarımla uğraştığı, büyük ve küçük sanayide, ticarette, demiryollarında, su yollarında, inşaatlarda, kerestecilikte vb. ise nüfusun ancak sadece yaklaşık altıda birinin çalıştığı görülüyordu.

Bütün bunlar, Rusya'nın [o zamanlar-Ç.N.] hâlâ, ülkede kapitalizm gelişmekte olmasına rağmen, bir tarım ülkesi olduğunu, iktisaden geri karmış, küçük-burjuva bir ülke olduğunu, yani küçük mülkiyete dayalı, üretkenliği düşük bireysel köylü ekonomisinin hakim olduğu bir ülke olduğunu gösterir.

Kapitalizm yalnızca kentlerde değil, kırda da gelişiyordu, Devrim-öncesi Rusya'nın sayıca en güçlü sınıfı olan köylülük çözülüyor, ayrışıyordu.

Köyde, hali vakti en iyi köylüler arasından bir Kulak üst tabakası, köy burjuvazisi doğarken, öte yandan, birçok köylü mahvoluyor, kır yoksullarına dahil köylülerin, köy proleterlerinin ve yan-proleterlerin sayısı gittikçe artıyordu. Orta köylülerin sayısı ise yıldan yıla azalıyordu.

1903 yılında Rusya'da yaklaşık 10 milyon köylü çiftliği vardı. ***"Kır Yoksullarına"*** adlı broşüründe Lenin, bu çiftliklerden en az üç buçuk milyonunun *hiç atı olmayan* köylülere ait olduğunu hesaplamıştı. Bu en yoksul köylüler, topraklarının ancak küçük bir kısmını ekiyor, geri kalanını Kulaklara kiralıyor ve kendilerine başka geçim kaynaklan arıyorlardı. Durumları itibariyle bu köylüler proletaryaya en yakındı. Lenin onlara kır proleterleri ya da yarı-proleterler adını veriyordu.

Öte yandan, (toplam 10 milyon çiftlikten) bir buçuk milyonunu meydana getiren zengin, Kulak çiftlikleri, ekilen tüm köylü topraklarının yarısını ele geçirmişlerdi. Bu köylü burjuvazi, yoksul ve orta köylülüğü ezerek, tarım işçilerinin ve gündelikçilerin emeğiyle semirerek zenginleşiyor ve tarım kapitalistlerine dönüşüyordu.

Rusya'da işçi sınıfı daha geçen yüzyılın 70'li ve özellikle de 80'li yıllarında uyanmaya ve kapitalistlere karşı mücadele yürütmeye başladı. Çarlık Rusya'sında işçilerin durumu olağanüstü kötüydü. 801i yıllarda fabrika ve işletmelerde işgünü asla 12 1/2 saatten aşağı değildi; tekstil sanayiinde ise 14-15 saate varıyordu. Kadın ve çocuk emeğinin sömürülmesi çok yaygındı. Çocuklar da büyükler kadar uzun süre çalışıyor, ama kadınlar gibi, çok daha az ücret alıyorlardı. Ücretler

ölçüsüz derecede düşüktü, işçilerin büyük çoğunluğu ayda 7-8 ruble alıyordu. Metal işletmelerinde ve dökümhanelerde en yüksek ücreti alan işçiler ayda 35 rubleden fazla kazanmıyorlardı. Hiçbir iş emniyeti yoktu, bunun sonucunda işçiler arasında kitlesel boyutlarda sakatlanmalar ve ölümcül iş kazaları oluyordu, işçiler sigortalı değildi; bütün sağlık hizmetleri ancak parayla idi. Konutların durumu feciydi, işçiler fabrikaya ait barakalarda, küçücük bir "oda"ya 10 -12 kişi tıkıştırılıyorlardı. Fabrikatörler, ücretleri hesaplarken işçileri sık sık aldatıyor, onları, alışverişlerini fahiş fiyatla satış yapan fabrikaya ait dükkânlardan yapmaya zorluyor, para cezalarıyla soyup soğana çeviriyorlardı.

İşçiler, kendi aralarında anlaşmaya ve ortaklaşa, dayanılmaz durumlarını iyileştirmek amacıyla fabrika ya da işletme sahibinin önüne talepler sürmeye başladılar. İşi bırakıyorlar, yani grev yapıyorlardı. 701i ve 801i yılların ilk grevleri, genellikle, ölçüsüz para cezalan, ücretlerin ödenmesi sırasında işçilerin aldatılması, dolandırılması ve ücret hadlerinde yapılan indirimler yüzündendi.

İlk grevler sırasında, sabrı tükenen işçiler bazen makineleri parçalıyor, fabrika binalarının pencerelerini kırıyor, fabrikaya ait dükkânları ve büroları yıkıyorlardı.

İleri işçiler, kapitalistlere karşı başarılı mücadele için bir örgütün zorunlu olduğu görüşünü kavradılar. İşçi birlikleri kurulmaya başladı.

1875 yılında Odessa'da, "Güney Rus İşçi Birliği" kuruldu. Bu ilk işçi birliği varlığını sekiz-dokuz ay sürdürdü ve sonra Çarlık hükümeti tarafından dağıtıldı.

Petersburg'da 1878 yılında, başında Halturin adlı bir marangoz ile Obnorski adlı bir tesviyecinin bulunduğu "Rus işçileri Kuzey Birliği" örgütlendi. Bu birliğin programında, birliğin görevlerinin batıdaki sosyal-Demokrat işçi partilerininkiyle aynı olduğu söyleniyordu. Birlik nihaî hedef olarak önüne, sosyalist devrim yapmayı -"son derece adaletsiz bir düzen olarak devletin mevcut siyasi ve iktisadi düzenini devirme"yi-koyuyordu. Birliğin örgütleyicilerinden biri olan Obnorski, bir sure yurtdışında yaşamış ve Marksist sosyal-demokrat partilerin ve Marks'ın yönettiği Birinci Enternasyonal'in faaliyetlerini yakından izlemişti. "Rus işçileri Kuzey Birliği'nin programı, bunun damgasını taşıyordu. Bu birlik kendi önüne dolaysız görev olarak, halk için siyasi özgürlüğü ve siyasi haklan (söz ve basın özgürlüğü, toplantı hakkı vs.) kazanmayı koydu. Acil taleplere, işgününün kısaltılması da dahildi.

Birliğin üye sayısı iki yüzü buldu, bir o kadar da sempatizanı vardı. Birlik, işçi grevlerine katılmaya başladı, onlara önderlik etti. Çarlık

hükümeti bu işçi birliğini de dağıttı.

Ama işçi sınıfı hareketi gelişmeye devam etti, yeni yeni bölgeleri kapsadı. '80'li yıllarda çok sayıda grev oldu. Beş yıl içinde (l881'den 1886'ya kadar), greve çıkan 80 000 işçiyi kapsayan 48'den fazla grev oldu.

1895 yılında Orehovo -Zuyevo'daki Morozov fabrikasında patlak veren büyük grevin, devrimci hareketin tarihinde özellikle büyük bir önemi vardır.

Bu fabrikada aşağı-yukarı 8 000 işçi çalışıyordu. Çalışma şartlan günbegün kötüleşiyordu: 1882-1884 arasında ücretler beş kez düşürülmüştü, son yılda ise ücretler bir defada yüzde 25 indirilmişti. Ayrıca fabrikatör Morozov, işçileri para cezalarıyla da cendereye sokuyordu. Grev ertesinde mahkeme önünde ortaya çıktığı gibi, işçilerin kazandığı her rublenin 30 ila 50 kopeki para cezası şeklinde fabrikatörün cebine iniyordu, İşçiler bu soyguna daha fazla dayanamadılar ve 1885 yılının Ocak ayında greve başladılar. Grev daha önceden örgütlenmişti. Eskiden "Rus İşçileri Kuzey Birliğ'nin bir üyesi olan ve belli bir devrimci tecrübesi bulunan Pyotr Moisseyenko adlı ileri bir işçi tarafından yönetiliyordu. Grev arifesinde Moisseyenko, özellikle sınıf bilinçli başka dokumacılarla birlikte, fabrikatöre sunmak üzere bir dizi talep hazırladı, bunlar işçilerin gizli bir toplantısında onaylandı, işçiler her şeyden önce, haydutça para cezalarının kaldırılmasını talep ettiler.

Bu grev silah zoruyla bastırıldı. 600'den fazla işçi tutuklandı, düzinelerle işçi mahkemeye verildi.

Benzer grevler, 1885 yılında, İvanovo-Voznessensk'teki fabrikalarda da oldu.

İşçi sınıfı hareketinin büyümesinden korkuya kapılan Çarlık hükümeti, ertesi yıl, para cezalan üzerine bir yasa çıkarmak zorunda kaldı. Bu yasada, ceza paralarının fabrikatörlerin cebine inmemesi, bilakis bizzat işçilerin ihtiyaçları için harcanması gerektiği söyleniyordu.

Morozov grevi ve diğer grevlerin deneyimlerden işçiler, örgütlü mücadeleyle çok şey elde edebileceklerini öğrendiler, İşçi sınıfı hareketinin saflarından, işçi sınıfının çıkarlarını bıkmadan, usanmadan savunan yetenekli önderler ve örgütleyiciler çıktı.

Aynı zamanda Rusya'da, büyüyen işçi sınıfı hareketi zemini üzerinde ve Batı Avrupa işçi sınıfı hareketinin etkisi altında, ilk Marksist

örgütler ortaya çıkmaya başladı.

2. RUSYA'DA NARODİZM VE MARKSİZM. PLEHANOV VE "EMEĞİN KURTULUŞU" GRUBU. PLEHANOV'UN NARODİZME KARŞI MÜCADELESİ. RUSYA'DA MARKSİZMİN YAYILMASI

Marksist grupların ortaya çıkışından önce, Rusya'da devrimci çalışma Marksizme karşı olan Halkçılar (Narodnikler) tarafından yürütülmekteydi.

İlk Rus Marksist grubu 1883'te ortaya çıktı. Bu, G. V. Plehanov'un yurtdışında, devrimci faaliyetleri yüzünden Çarlık hükümetinin takibatlarından sıyrılmak üzere gittiği Cenevre'de örgütlediği "Emeğin Kurtuluşu" grubuydu.

Önceleri Plehanov'un kendisi de bir Narodnik'ti. Ama dışarıda Marksizmi inceledikten sonra, Narodizmden koptu ve Marksizmin önde gelen bir propagandisti haline geldi.

"Emeğin Kurtuluşu" grubu, Rusya'da Marksizmin yayılması için çok çalıştı. Marx ve Engels'in eserlerini ***-"Komünist Manifesto", "Ücretli Emek ve Sermaye", "Sosyalizmin Ütopyadan Bilime Gelişmesi"*** ve diğerlerini- Rusçaya çevirdiler, dışarıda bastırdılar ve Rusya'da gizlice dağıtmaya başladılar. G.V. Plehanov, Zasuliç, Akselrod ve bu grubun diğer üyeleri, Marx ve Engels'in öğretilerini açıklayan, *bilimsel sosyalizmin* fikirlerini ortaya koyan bir dizi eser de yazdılar.

Proletaryanın büyük öğretmenleri Marx ve Engels, -ütopik sosyalistlerin tersine- sosyalizmin hayalcilerin (ütopyacıların) bir icadı olmayıp, modern kapitalist toplumun gelişmesinin zorunlu sonucu olduğunu ilk açıklayanlardı. Tıpkı feodal düzenin devrilmiş olması gibi kapitalist düzenin de devrileceğini, kapitalizmin, proletaryanın şahsında, kendi mezar kazıcılarını yarattığını gösterdiler, insanlığı kapitalizmden, sömürüden ancak proletaryanın sınıf mücadelesinin, ancak proletaryanın burjuvazi üzerindeki zaferinin kurtaracağını gösterdiler.

Marx ve Engels, proletaryaya, kendi gücünün bilincine varmayı, kendi sınıf çıkarlarını bilmeyi ve burjuvaziye karşı kararlı mücadele için birleşmeyi öğrettiler. Marx ve Engels, kapitalist toplumun gelişme yasalarını keşfettiler ve kapitalist toplumun gelişmesinin ve onun içindeki sınıf mücadelesinin kaçınılmaz olarak kapitalizmin devrilmesine, proletaryanın zaferine, ***proletarya diktatörlüğüne*** götürmek zorunda olduğunu bilimsel şekilde kanıtladılar.

Marx ve Engels, sermayenin egemenliğinden kurtulmanın ve kapitalist mülkiyeti kamu mülkiyetine dönüştürmenin barışçıl yoldan

mümkün olmadığını, işçi sınıfının bunu ancak burjuvaziye karşı devrimci şiddet uygulayarak, bir ***proleter devrimle,*** sömürücülerin direnişini kırarak ve yeni, sınıfsız Komünist bir toplum yaratmak zorunda olan kendi siyasi egemenliğini, proletarya diktatörlüğünü kurarak başarabileceğini öğrettiler.

Marx ve Engels, sanayi proletaryasının kapitalist toplumda en devrimci ve bu nedenle en ileri sınıf olduğunu, ancak proletarya gibi bir sınıfın, kapitalizmden hoşnut olmayan tüm güçleri kendi etrafında toplayabileceğini ve onları kapitalizme karşı taarruza geçirtebileceğini öğrettiler. Ama eski dünyayı yenip yeni, sınıfsız toplumu inşa etmek için, proletaryanın, Marx ve Engelsin Komünist Partisi adını verdiği, kendi işçi sınıfı partisine sahip olması gerekir.

İlk Rus Marksist grubu olan Plehanov'un "Emeğin Kurtuluşu" grubu, kendini bütünüyle Marx'ın ve Engels'in görüşlerinin yayılmasına adadı.

"Emeğin Kurtuluşu" grubu Marksizmin bayrağını yurtdışındaki Rus basınında, henüz Rusya'da bir sosyal-demokrat hareket yokken yükseltmişti. Bu durumda herşeyden önce bu hareket için teorik olarak, ideolojik olarak yolu açmak gerekliydi. Marksizmin ve sosyal-demokrat hareketin yayılması önünde o sıradaki en önemli ideolojik engel, o zamanlar ileri işçiler ve devrimci düşünceli aydınlar arasında hakim olan Narodnik görüşlerdi.

Rusya'da kapitalizm geliştikçe, işçi sınıfı da örgütlü devrimci mücadele yürütebilecek, kuvvetli ve ileri bir güç haline geldi. Ama Narodnikler işçi sınıfının önder rolünü anlamıyorlardı. Rus Narodnikleri yanlış bir şekilde, esas devrimci gücün işçi sınıfı değil, köylüler olduğunu, çar ve çiftlik sahiplerinin iktidarının yalnızca köylü "isyanlarıyla" devrilebileceğini düşünüyorlardı. Narodnikler işçi sınıfını tanımıyor ve köylülerin işçi sınıfıyla ittifakı olmaksızın ve onun önderliği olmaksızın çarlığı ve çiftlik sahiplerini yenemeyeceğini anlamıyorlardı. İşçi sınıfının, toplumun en devrimci ve en ileri sınıfı olduğunu kavramıyorlardı.

Narodnikler başlangıçta köylüleri Çarlık hükümetine karşı mücadeleye sarsmaya çalıştılar. Bu amaçla, genç devrimci aydınlar köylü kılığına bürünerek köye, o günün deyişiyle "halka" gittiler. "Narodnik" terimi de buradan, *Narod'dan,* yani halk'tan gelir. Ama köylülük onları izlemedi, çünkü onlar köylüleri de doğru dürüst tanımıyor ve anlamıyorlardı. Narodniklerin büyük çoğunluğu polis tarafından tutuklandı. Bunun üzerine Narodnikler, Çarlık otokrasisine karşı

mücadeleyi tek başlarına, kendi güçleriyle, halk olmaksızın yürütmeye karar verdiler, bu karar ise daha da ciddi hatalara yol açtı.

Narodniklerin gizli birliği "Narodnaya Volya" (Halkın İradesi), Çara bir bir suikast hazırladı, I Mart (yeni tarihle 13 Mart) 1881'de bu gizli birliğin üyeleri ("Narodnaya Volya"cılar), Çar II. Aleksander'i bir bombayla öldürmeyi başardılar. Ama bundan halkın hiçbir çıkarı olmadı. Tek tek insanların öldürülmesi, ne Çarlık otokrasisini devirebilir, ne de çiftlik sahipleri sınıfını yokedebilirdi. Öldürülen çarın yerine bir başkası, III. Aleksander geçti, onun yönetimi altında işçilerin ve köylülerin durumu daha da kötüleşti.

Narodniklerin çarlığa karşı seçtiği, tek tek suikastlerle, bireysel terörle mücadele yolu yanlıştı ve devrime zararlıydı. Bireysel terör politikası, Narodniklerin yanlış, aktif "kahramanlar" ve "kahramanlar"dan olağanüstü yiğitlikler bekleyen pasif "sürü" teorisine dayanıyordu. Bu yanlış teori, tarihi sadece olağanüstü bireylerin yarattığını; kütlenin, halkın, sınıfın, Narodnik yazarların horlayıcı deyişle "sürü"nün ise bilinçli örgütlü eylem yeteneğinde olmadığını, "kahramanlar"ı ancak körü körüne izleyebileceğini iddia ediyordu. Bu yüzden Narodnikler, köylüler arasında ve işçi sınıfı içinde devrimci kitle çalışmasını bir yana bıraktılar ve bireysel teröre yöneldiler. Zamanın en ünlü devrimcilerinden birini, Stepan Halturin'i, devrimci işçi birliği örgütleme çalışmasını bırakıp, kendini bütünüyle terörizme vermeye ikna ettiler.

Narodnikler, sömürücüler sınıfının tek tek temsilcilerine karşı - devrime hiçbir faydası olmayan- suikastlerle, emekçilerin dikkatini, bir bütün olarak bu sınıfa karşı mücadeleden çeldiler. İşçi sınıfının ve köylülüğün devrimci inisiyatif ve faaliyetinin gelişmesini köstekliediler.

Narodnikler, proletaryanın devrimde kendi önder rolünü kavramasını engellediler ve işçi sınıfının bağımsız partisinin yaratılmasını geri bıraktırdılar.

Narodniklerin gizli örgütü Çarlık hükümeti tarafından parçalandığı halde, Narodnik görüşler devrimci düşünceli aydınlar arasında uzun süre varlığını korudu. Geride kalan Narodnikler Rusya'da Marksizmin yayılmasına inatçı bir şekilde karşı koydular, işçi sınıfının örgütlenmesini baltaladılar.

Bu nedenle Rusya'da Marksizm, ancak Narodizme karşı mücadele içinde gelişebilir ve güç kazanabilirdi.

"Emeğin Kurtuluşu" grubu Narodniklerin yanlış görüşlerine karşı savaş açtı, Narodnik öğretilerin ve mücadele yöntemlerinin işçi sınıfı

hareketine ne kadar büyük zarar verdiğini gösterdi.

Narodnikleri hedef alan yazılarında Plehanov, onların kendilerine Sosyalist adını vermesine rağmen, Narodniklerin görüşlerinin Bilimsel Sosyalizm ile hiçbir ortak yanı olmadığım gösterdi.

Narodniklerin yanlış görüşlerinin ilk Marksist eleştirisini yapan Plehanov oldu. Narodnik görüşlere isabetli darbeler indiren Plehanov, aynı zamanda Marksist görüşleri parlak bir şekilde savunmayı da bildi.

Narodniklerin, Plehanov'un ezici darbeler indirdiği yanlış temel görüşleri nelerdi?

Birincisi, Narodnikler Rusya'da kapitalizmin "tesadüfi" bir görüngü olduğunu, Rusya'da gelişmeyeceğini ve dolayısıyla proletaryanın da büyüyüp gelişmeyeceğini ileri sürüyorlardı.

İkincisi, Narodnikler işçi sınıfını devrimde önder sınıf olarak görmüyorlardı. Proletarya olmaksızın sosyalizme ulaşmayı hayal ediyorlardı. Esas devrimci gücün, aydınların önderliğinde köylüler, ve Sosyalizmin rüşeym hali ve temeli olarak gördükleri köy topluluğu - ***Obşçina-*** olduğunu düşünüyorlardı.

Üçüncüsü, Narodnikler insanlık tarihinin tüm seyri hakkında yanlış ve zararlı görüşlere sahiptiler. Toplumun iktisadi ve siyasi gelişiminin yasalarını ne biliyor, ne de anlıyorlardı. Bu konuda bir hayli geriydiler. Onlara göre tarih, ne sınıflar ne de sınıf mücadeleleri tarafından yapılıyordu, bilakis sadece, kütlenin, "sürü"nün, halkın, sınıfların körü körüne izlediği olağanüstü bireyler "kahramanlar" tarafından yapılıyordu.

Narodnikleri teşhir etme mücadelesi içinde Plehanov, Rusya'da Marksistlerin kendilerini yetiştirmesine ve eğitmesine yarayan bir dizi Marksist eser yazdı. Plehanov'un "***Sosyalizm ve Siyasi Mücadele", "Görüş Ayrılıklarımız", "Monist Tarih Görüşünün Gelişmesi Üzerine"*** gibi eserleri Rusya'da Marksizmin zaferi için yolu temizledi.

Plehanov eserlerinde Marksizmin temel sorunlarının bir açımlamasını yaptı. 1895 yılında yayınlanan "***Monist Tarih Görüsünün Gelişmesi Üzerine"*** eseri özellikle büyük bir öneme sahip oldu. Lenin, bu kitap sayesinde "tüm bir Rus Marksistleri kuşağının yetiştiğine" işaret etti. *(Lenin,* Tüm Eserler, cilt XIV, s. 347, Rusça.)

Narodnikleri hedef alan yazılarında Plehanov, sorunu Narodniklerin koyduktan gibi: Rusya'da kapitalizm gelişmeli mi, gelişmemeli mi? diye koymanın saçma olduğunu gösterdi. Plehanov,

Burada sözkonusu olanın Rusya'nın kapitalist gelişme yoluna ***çoktan girdiğini*** ve Rusya'yı hiçbir gücün bu yoldan döndüremeyeceğini söyledi ve bunu olgularla tanıtladı.

Devrimcilerin görevi, Rusya'da kapitalizmin gelişmesini ***durdurmak*** değildi, bunu nasıl olsa yapamazlardı. Devrimcilerin görevi, kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıkan kuvvetli devrimci güce, işçi sınıfına dayanmak; onun sınıf bilincini yükseltmek, onu örgütlemek ve kendi işçi sınıfı partisini yaratmakta ona yardım etmekti.

Plehanov, Narodniklerin ikinci temel yanlışını da; proletaryanın devrimci mücadeledeki önder rolünü yadsımalarını da darmadağın etti. Narodnikler Rusya'da proletaryanın ortaya çıkmasını bir tür "tarihi talihsizlik" olarak görüyor ve "proleterlik ülseri"nden sözediyorlardı. Marksist öğretiyi ve onun Rusya'ya tam uygulanabilirliğini şiddetle savunan Plehanov, köylülerin sayısal üstünlüğüne ve proletaryanın görece azlığına rağmen, devrimcilerin asıl umutlarını tam da proletaryaya, onun gelişmesine bağlamaları gerektiğini kanıtladı.

Niçin tam da proletaryaya?

Çünkü proletarya, bugünkü sayısal azlığına rağmen, ekonominin ***en ileri*** biçimine, büyük üretime bağlı olan ve bundan dolayı önünde büyük bir gelecek duran emekçi sınıftı.

Çünkü sınıf olarak proletarya, her geçen yıl ***büyüyordu,*** siyasi bakımdan *gelişiyordu,* büyük üretimdeki çalışma şartlarından dolayı kolayca örgütlenebiliyordu ve proleter konumundan dolayı en devrimci sınıftı, çünkü devrimde zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi yoktu.

Köylülüğün durumu ise farklıydı.

Köylülük (burada her biri kendi hesabına çalışan bireysel köylüler kastedilmektedir. *Ed.),* sayısal büyüklüğüne rağmen, ekonominin ***en geri*** biçimine, küçük üretime bağlı ve bundan dolayı önünde büyük bir gelecek durmayan ve duramayacak olan bir emekçi sınıftı.

Sınıf olarak köylülük, gelişmek bir yana, gittikçe daha fazla burjuvaziye (Kulaklar) ve kır yoksullarına (proleterler ve yarı-proleterler) ayrışıyordu. Ayrıca, dağınıklığı yüzünden, onu örgütlemek proletaryadan daha zordu, küçük mülk sahipleri olarak konumlarından dolayı devrimci harekete proletarya kadar kolay katılmıyorlardı.

Narodnikler, Rusya'da sosyalizmin proletarya diktatörlüğü vasıtasıyla değil, bilakis sosyalizmin rüşeym hali ve temeli olarak gördükleri köy topluluğu vasıtasıyla geleceğini iddia ediyorlardı. Ama köy

topluluğu, sosyalizmin ne rüşeym hali ne de temeliydi ve olamazdı da; çünkü köy topluluğuna, yoksul köylüleri, tarım emekçilerini ve iktisaden zayıf orta köylüleri sömüren Kulaklar, "köyün kan emicileri" hakimdi. Ortaklaşa toprak mülkiyetinin biçimsel varlığı ve toprağın dönem dönem kafa sayısına göre yeniden paylaşılması, durumu hiçbir şekilde değiştirmiyordu. Toprağı, köy topluluğunun iş hayvanına, araç ve tohuma sahip olan üyeleri, yani hali vakti yerinde orta köylüler ve Kulaklar kullanıyordu. Atsız köylüler, yoksul köylüler ve bir bütün olarak iktisaden zayıf olanlar, toprağı Kulaklara devredip kendi geçimlerini tarım işçisi olarak kazanmak zorunda kalıyorlardı. Köy topluluğu, aslında, Kulakların egemen konumunu örtbas etmek için rahat bir biçim ve köylülerden kollektif sorumluluk ilkesine göre vergi toplamak için Çarlık hükümetinin elinde ucuz bir araca. Çarlığın köy topluluğuna dokunmaması da işte bu yüzdendi. Böyle bir köy topluluğunu sosyalizmin rüşeym hali ya da temeli olarak görmek gülünç olurdu.

Plehanov, Narodniklerin üçüncü temel yanlışını da -toplumsal gelişmede, olağanüstü bireylerin, "kahramanlar"ın ve onların fikirlerinin tayin edici rolü ve kitlelerin, "sürü'nün, halkın, sınıfların önemsiz rolü- darmadağın etti. Plehanov, Narodnikleri ***idealizm*** ile suçladı ve doğrunun idealizmden değil, Marx ve Engels'in ***materyalizminden*** yana olduğunu kanıtladı.

Plehanov, Marksist materyalizm bakış açısını geliştirdi ve gerekçelendirdi. Marksist materyalizme uygun olarak, toplumun gelişmesinin, son tahlilde, olağanüstü bireylerin istek ve düşünceleri tarafından değil, toplumun maddi varlık koşullarının gelişmesi tarafından, toplumun varlığı için gerekli olan maddi ürünlerin üretim tarzındaki değişiklikler tarafından, maddi ürünlerin üretimi alanında sınıfların karşılıklı ilişkilerindeki değişiklikler tarafından, sınıfların maddi ürünlerin üretimi ve dağıtımında oynadıkları rol ve aldıktan yer uğruna giriştikleri mücadeleler tarafından belirlendiğini kanıtladı.

Düşünceler, insanların toplumsal-iktisadi konumunu belirlemez, bilakis, insanların toplumsal-iktisadi konumları, onların düşüncelerini belirler. Olağanüstü bireyler, düşünceleri ve istekleri toplumun iktisadi gelişimine, ileri sınıfın ihtiyaçlarına karşıt düşüyorsa, birer hiçe dönüşebilirler, ve tersine, eğer düşünce ve istekleri toplumun iktisadi gelişiminin ihtiyaçlarını, en ileri sınıfın ihtiyaçlarını doğru bir şekilde dile getiriyorsa, olağanüstü insanlar gerçekten olağanüstü bireyler haline gelebilir.

Narodniklerin, kütlenin bir sürü olduğu, tarihi yapanların ve sürüyü halk haline getirenlerin kahramanlar olduğu iddialarına Marksistler şu yanıtı verdiler: tarihi kahramanlar değil, kahramanları tarih

yapar (yaratır), dolayısıyla halkı kahramanlar değil, kahramanları halk yaratır ve tarihi halk ileri götürür. Kahramanlar, olağanüstü bireyler, ancak toplumun gelişme şartlarını ve bu şartları daha iyiye dönüştürme yollarını doğru olarak kavrayabildikleri ölçüde toplumun yaşamında önemli bir rol oynayabilirler. Kahramanlar, olağanüstü bireyler, toplumun gelişme şartlarını doğru olarak kavramaz ve kendilerinin tarihi "biçimlendirenler" oldukları kuruntusuna kapılıp, toplumun tarihi ihtiyaçlarına karşı çıkmaya başlarlarsa, gülünç bahtsızlar konumuna düşebilirler.

Narodnikler, tam da bu türden bahtsızlar, acınacak kahramanlar kategorisine giriyorlardı.

Narodniklere karşı Plehanov'un yazınsal çalışmaları, mücadelesi, Narodniklerin devrimci aydınlar arasındaki etkisini temelli zayıflattı. Ancak Narodizmin ideolojik olarak paramparça edilişi henüz tamamlanmış olmaktan uzaktı. Bu görev -Marksizmin düşmanı olarak Narodizme son darbeyi indirmek- Lenin'e düştü.

"Narodnaya Volya" Partisinin parçalanmasından kısa süre sonra, Narodniklerin çoğunluğu Çarlık hükümetine karşı devrimci mücadeleden vazgeçti; Çarlık hükümetiyle uzlaşma, anlaşma vaaz etmeye başladı. Seksenli ve doksanlı yıllarda Narodnikler, Kulakların çıkarlarının sözcüleri haline geldiler.

"Emeğin Kurtuluşu" grubu, Rus sosyal-demokratlarının bir programı için iki taslak hazırladı (ilki 1884'te, ikincisi 1887'de). Bu Rusya'da Marksist sosyal-demokrat partinin yaratılması için önçalışmada ablan çok önemli bir adımdı.

Ama "Emeğin Kurtuluşu" grubunun ciddi hataları da vardı. Onun ilk program taslağında hâlâ Narodnik görüşlerin kalıntıları vardı, bireysel terör taktiği caiz görülüyordu. Ayrıca Plehanov, proletaryanın, devrimin seyri içinde köylüleri beraberinde götürebileceğini ve götürmek zorunda olduğunu, proletaryanın, ancak köylülükle ittifak halinde Çarlık üzerinde zafer kazanabileceğini hesaba katmıyordu. Plehanov devamla, liberal burjuvaziyi devrime istikrarsız da olsa bir destek sağlayabilecek bir güç olarak görüyordu, ama köylülüğü ise bazı yazılarında tamamen defterden siliyordu. örneğin şöyle diyordu:

"Ülkemizde, muhalif ya da devrimci kombinasyonların dayanabilecekleri --burjuvazi ve proletaryadan başka- hiçbir toplumsal güç görmüyoruz." *(**Plehanov**,* Eserler, cilt III, s. 119, Rusça.)

Bu yanlış görüşler, Plehanov'un gelecekteki Menşevik

görüşlerinin tohumlarıydı.

Gerek "Emeğin Kurtuluşu" grubu, gerekse o dönemin Marksist çevreleri henüz işçi sınıfı hareketiyle pratik bağlar kurmuş değildi. Bu henüz, Rusya'da Marksizmin teorisinin, Marksist düşüncelerin, sosyal-demokrasinin programatik ilkelerinin ortaya çıkma ve tutunma dönemiydi. 1884 ile 1894 arasındaki on yıl içinde, sosyal-demokrasi, işçilerin kitle hareketiyle hiç bağı olmayan ya da pek az bağı olan tek tek küçük gruplar ve çevreler halinde vardı. Henüz doğmamış, fakat ana rahminde gelişen çocuğu andıran sosyal demokrasi, Lenin'in deyişiyle, "***bir ceninin gelişme sürecinden***" geçiyordu.

"Emeğin Kurtuluşu" grubunun, "sadece teorik olarak sosyal-demokrasinin temellerini attığını ve işçi sınıfı hareketine doğru ilk adımı attığını" belirtti Lenin.

Rusya'da Marksizmi işçi sınıfı hareketiyle birleştirme ve aynı şekilde "Emeğin Kurtuluşu" grubunun hatalarını düzeltme görevinin çözümü Lenin'e düştü.

3. LENİN'İN DEVRİMCİ FAALİYETİNİN BAŞLANGICI. PETERSBURG İŞÇİ SINIFININ KURTULUŞU İÇİN MÜCADELE BİRLİĞİ.

Bolşevizmin kurucusu Vladimir İlyiç Lenin, 1870 yılında Simbirsk (şimdi Ulyanovsk) kentinde doğdu. 1887 yılında Lenin Kazan Üniversitesi'ne girdi, ama devrimci öğrenci hareketine katıldığından dolayı kısa süre sonra tutuklandı ve üniversiteden uzaklaştırıldı. Kazan'da Lenin, Fedoseyev'in örgütlemiş olduğu bir Marksist çevreye katıldı. Lenin'in Samara'ya taşınmasından sonra onun etrafında çabucak Samara'lı Marksistlerin ilk çevresi oluştu. Lenin daha o günlerde mükemmel Marksizm bilgisiyle herkesi hayrette bırakıyordu.

1893 yılının sonunda Lenin Petersburg'a taşındı. Daha ilk konuşmaları ve konferansları, Petersburg'daki Marksist çevrelere katılanlar üzerinde güçlü bir izlenim bıraktı. Marx'ın eserleri hakkında olağanüstü derin bilgisi, Marksizmi o günün Rusya'sının iktisadi ve siyasi koşullarına uygulama yeteneği, işçilerin davasının zaferine olan ateşli ve sarsılmaz inancı ve eşsiz örgütleme kabiliyeti -tüm bunlar, Lenin'i, Petersburg Marksistlerinin herkesçe kabul edilen önderi durumuna getirdi.

Lenin, çevrelerde kendilerine ders verdiği ileri işçilerin derin sevgisini kazanmıştı.

"Derslerimiz", diyordu işçi Babuşkin anılarında, Lenin'in işçi çevrelerinde verdiği dersler hakkında, "çok canlı, ilginç bir karakter taşıyordu, bu derslerden hepimiz çok memnunduk ve hep öğretmenimizin zekâsına hayrandık."

1895 yılında Lenin, Petersburg'daki bütün Marksist işçi çevrelerini (yirmi tane kadar vardı) *bir* örgütte, "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği"nde birleştirdi. Böylece o, devrimci Marksist işçi partisinin yaratılmasının yolunu açtı.

Lenin, "Mücadele Birliği"nin önüne, işçi sınıfının kitle hareketiyle daha sıkı bağlar kurmak ve ona siyasi bakımdan önderlik etmek görevini koydu. Propaganda çevrelerinde toplanan az sayıdaki ileri işçi arasında Marksizm ***propagandasından,*** geniş işçi sınıfı kitleleri arasında günün konularıyla ilgili siyasi ***ajitasyona*** geçilmesini önerdi. Kitle ajitasyonuna bu yöneliş, Rusya'da işçi sınıfı hareketinin daha sonraki gelişmesi açısından büyük bir öneme sahipti.

Doksanlı yıllarda sanayi, bir atılım dönemi geçirdi, İşçi sayısı arttı, İşçi sınıfı hareketi güçlendi 1895'ten 1899'a kadar, tam olmayan verilere göre, en azından 221 000 işçi grev yaptı. İşçi sınıfı hareketi (ilkenin siyasi yaşantısında önemli bir güç haline geldi. Narodniklere karşı mücadelede Marksistler tarafından savunulan, devrimci harekette işçi sınıfının önder rolüne ilişkin görüşler, bizzat yaşam tarafından doğrulanıyordu.

Lenin'in önderliği altında "İşçi Sınıfının Kurtuluşu için Mücadele Birliği", işçilerin iktisadi talepler -çalışma koşullarının iyileştirilmesi, iş gününün kısaltılması, ücretlerin yükseltilmesi- uğruna mücadelesini, Çarlığa karşı siyasi mücadeleyle birleştirdi. "Mücadele Birliği", işçileri siyasi bakımdan eğitti.

Lenin'in önderliği altında Petersburg "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği", Rusya'da ilk kez, ***Sosyalizmin işçi sınıfı hareketiyle birliğini*** pratiğe geçirmeye başladı. Herhangi bir fabrikada bir grev patlar patlamaz, çevrelere katılanlar sayesinde fabrikalardaki durum hakkında daima etraflı bilgi sahibi olan "Mücadele Birliği", derhal bildiriler ve sosyalist çağrılar yayınlayarak reaksiyon gösteriyordu. Bu bildirilerde fabrika sahiplerinin işçilere yaptığı baskılar teşhir ediliyor, işçilerin kendi çıkarları için nasıl mücadele etmesi gerektiği açıklanıyor, işçilerin talepleri yayınlanıyordu. Bildirilerde, kapitalizmin çıbanları hakkında, işçilerin yoksulluğu, 12 ilâ 14 saatlik dayanılmaz işgünü, işçilerin bütün haklardan yoksun oluşu hakkında tüm hakikat dile getiriliyordu. Aynı zamanda, uygun siyasi talepler de öne sürülüyordu. 1894 yılı sonunda

Lenin, işçi Babuşkin'le birlikte bu tipten ilk ajitasyon bildirisini ve grevde bulunan Petersburg'daki Semyannikov işletmeleri işçilerine bir çağrıyı yazdı. 189S sonbaharında Lenin, Thornton Fabrikasının grevci erkek ve kadın işçilerine hitaben bir bildiri yazdı. Bu fabrika, buradan milyonlar kazanan İngiliz fabrikatörlerin elindeydi. Burada işgünü 14 saati geçiyordu, dokumacıların aylık kazancı ise 7 rubleyi geçmiyordu. Grevi işçiler kazandı. Kısa süre içinde "Mücadele Birliği" tarafından, çeşitli fabrikaların işçilerine hitaben bu tür düzinelerce bildiri bastırıldı. Bu bildirilerden her biri, işçilerin cesaretini büyük ölçüde artırdı. İşçiler, sosyalistlerin kendilerine yardım ettiğini ve kendilerini savunduğunu gördüler.

"Mücadele Birliği"nin önderliği altında, 1896 yazında Petersburg'lu 30,000 tekstil işçisinin grevi gerçekleştirildi. Baş talep, işgününün kısaltılmasıydı. Bu grevin şiddeti, Çarlık hükümetini 2 (14) Haziran 1897 tarihli, işgününü 11,5 saatle sınırlayan yasayı çıkarmak zorunda bıraktı. Bu yasadan önce, işgünü herhangi bir şekilde sınırlandırılmamıştı.

Aralık 1895'te Lenin Çarlık hükümeti tarafından tutuklandı. Ama o devrimci mücadeleyi hapishanede de sürdürmekten geri kalmadı. "Mücadele Birliği"ne, öğütleriyle ve talimatlarıyla, hapishaneden broşür ve bildiriler göndererek yardımcı oldu. Orada, "***Grevler Üzerine***" bir broşür ve çarlığın hunharca despotizmini teşhir eden "***Çarlık Hükümetine***" adlı bir bildiri yazdı. Yine hapishanede Parti program taslağını yazdı (görünmez mürekkep olarak süt kullanıyor ve bir tıp kitabının satırları arasına yazıyordu).

Petersburg "Mücadele Birliği", Rusya'nın diğer şehir ve bölgelerindeki işçi çevrelerinin benzeri birliklerde biraraya gelmesini büyük ölçüde hızlandırdı. Doksanlı yılların ortasında Trans-Kafkasya'da Marksist örgütler ortaya çıktı. 1894'te Moskova'da Moskova "İşçi Birliği" kuruldu. Doksanlı yılların sonunda Sibirya'da "Sibirya Sosyal-Demokrat Birliği" kuruldu. Doksanlı yıllarda İvanovo-Voznessensk, Yaroslavl, Kostroma'da Marksist gruplar ortaya çıktı ve sonradan birleşerek "Sosyal-Demokrat Parti Kuzey Birliği"ni kurdular. 1890'lann ikinci yarısında Don üzerindeki Rostov'da, Yekaterinoslav, Kiev, Nikolayev, Tula, Samara, Kazan, Orekhovo-Zuyevo ve diğer şehirlerde sosyal-demokrat gruplar ve birlikler kuruldu.

Petersburg "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği"nin önemi, Lenin'in sözleriyle, ***işçi sınıfı hareketine dayanan bir devrimci partinin*** ilk kayda değer ***nüvesi*** olmasıydı.

Lenin, Rusya'da Marksist sosyal-demokrat partiyi yaratma doğrultusundaki daha sonraki çalışmasında, Petersburg "Mücadele Birliği"nin devrimci deneyimine dayandı.

Lenin ve en yakın kavga arkadaşlarının tutuklanmasından sonra, Petersburg "Mücadele Birliği"nin önderliğinin bileşimi önemli ölçüde değişti. Kendilerinden "Gençler" diye sözeden, Lenin ve arkadaşlarına ise "İhtiyarlar" adını veren yeni kimseler ortaya çıktı. Bunlar yanlış bir siyasi çizgi izlemeye başladılar, İşçilerin sadece, işverenlere karşı iktisadi mücadele yürütmeye çağrılmaları gerektiğini, siyasi mücadeleye gelince, bunun liberal burjuvazinin meselesi olduğunu, siyasi mücadelenin önderliğinin liberal burjuvaziye bırakılması gerektiğini ileri sürdüler.

Bu kimselere "Ekonomistler" adı verildi.

Rusya'daki Marksist örgütlerin saflarında ortaya çıkan ilk uzlaşmacı, oportünist grup bunlardı.

4. LENİN'İN NARODİZM VE "LEGAL MARKSİZM"E KARŞI MÜCADELESİ. LENİN'İN İŞÇİ-KÖYLÜ İTTİFAKI DÜŞÜNCESİ. RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ'NİN BİRİNCİ KONGRESİ.

Plehanov daha seksenli yıllarda Narodnik görüşler sistemine ana darbeyi indirmiş olmasına rağmen, doksanlı yılların başlangıcında Narodnik görüşler devrimci gençliğin bir kesiminde hâlâ, sempati toplayabiliyordu.

Gençliğin belli bir kesimi, hâlâ, Rusya'nın kapitalist gelişme yolundan kaçınabileceği ve devrimde baş rolü işçi sınıfının değil, köylülüğün oynayacağı düşüncesinden vazgeçmiyordu. Narodniklerin ardılları, Marksizmin Rusya'da yayılmasına engel olmak için ellerinden geleni yaptılar, Marksistlere karşı mücadelelerinde, onlar, her türlü araçla küçük düşürmeye çalıştılar. Marksizmin daha da yaygınlaşmasını ve sosyal-demokrat partinin yaratılmasını sağlamak için Narodizmi ideolojik olarak tamamen ***ezmek*** gerekiyordu.

Bu görevi Lenin yerine getirdi.

"'***Halkın dostları' Nedir (Kimlerdir) ve Sosyal-Demokratlara Karşı Nasıl Mücadele Ederler?"*** (1894) kitabında Lenin, aslında halka karşı olan sahte "halkın dostları" olarak Narodniklerin gerçek yüzünü tamamen açığa çıkardı.

1890'ların Narodnikleri aslında Çarlık hükümetine karşı her türlü devrimci mücadeleden çoktan vazgeçmişlerdi. Liberal Narodnikler, Çarlık hükümetiyle uzlaşmayı vaaz ediyorlardı. Lenin, o günlerin Narodniklerinden sözederken şöyle diyordu: "Hükümete yeterince nazik ve alçakgönüllü bir şekilde yalvarırlarsa, hükümetin herşeyi düzelteceğini sanıyorlar." *(Lenin,* Seçme Eserler, cilt I, s. 276.)

1890'ların Narodnikleri, yoksul köylülerin durumuna, kırdaki sınıf mücadelesine, yoksul köylülerin Kulaklar tarafından sömürülmesine gözlerini kapadılar ve Kulak çiftliklerinin gelişmesine övgüler yağdırdılar. Meselenin özü itibariyle, Kulakların çıkarlarının sözcüsü olarak ortaya çıktılar.

Aynı zamanda Narodnikler dergilerinde Marksistlere karşı bir kışkırtma kampanyası yürüttüler. Rus Marksistlerinin görüşlerini kasten çarpıtarak ve tahrif ederek, Marksistlerin köyü mahva sürüklemek, "her köylüyü fabrika kazanında kaynatmak" istediğini ileri sürdüler. Lenin, bu yalancı Narodnik eleştiriyi teşhir etti ve meselenin Marksistlerin "istekleri" meselesi değil, bilakis Rusya'da kapitalizmin gelişmesinin gerçek seyri olduğunu, bu seyir içinde proleterlerin sayısının kaçınılmaz olarak arttığını gösterdi. Ama proletarya kapitalist sistemin mezar kazıcısı olacaktı.

Lenin, kapitalistlerin ve çiftlik sahiplerinin boyunduruğunu yoketmek, çarlığı devirmek isteyen halkın gerçek dostlarının, Narodnikler değil, Marksistler olduğunu gösterdi.

'"Halkın Dostları' Nedir (Kimlerdir)" kitabında Lenin, çarlığı, çiftlik sahiplerini, burjuvaziyi devirmenin baş aracı olarak işçilerin ve köylülerin devrimci ittifakı düşüncesini ilk defa ortaya attı.

Lenin, bu döneme ait bir dizi çalışmasında, Narodniklerin ana grubu -Narodnaya Volya'cılar- ve daha sonra Narodniklerin halefleri Sosyal-Devrimciler -tarafından kullanılan siyasi mücadele yöntemlerini- -özelde bireysel terör taktiğini- ayrıntılı bir eleştiriye tabi tuttu. Lenin, kitlelerin mücadelesinin yerine tek tek "kahramanlar" m mücadelesini geçirmeye çalışan bu taktiği devrimci hareket için zararlı görüyordu. Bu, devrimci halk hareketine inançsızlık demekti.

'"Halkın Dostları' Nedir (Kimlerdir)" kitabında Lenin, Rus Marksistlerinin baş görevlerini anahatlarıyla çiziyordu. Lenin'e göre, Rus Marksistleri ilk planda, dağınık Marksist çevrelerden yekpare bir sosyalist işçi partisi örgütlemeliydi. Lenin devamla, Rusya işçi sınıfının, köylülükle ittifak içinde Çarlık otokrasisini devireceğini, Rus proletaryasının sonra da emekçi ve sömürülen kitlelerle ittifak içinde,

diğer ülkelerin proletaryasıyla omuz omuza, muzaffer Komünist devrime giden açık siyasi mücadelenin düz yolunu tutacağını belirtiyordu.

Böylece Lenin, daha kırk yıldan fazla bir zaman önce, işçi sınıfının mücadele yolunu doğru bir şekilde gösteriyor, işçi sınıfının rolünü toplumun önder devrimci gücü olarak ve köylülüğün rolünü işçi sınıfının müttefiki olarak tanımlıyordu.

Lenin ve yandaşlarının Narodizme karşı mücadelesi, daha doksanlı yıllarda, Narodizmin tam ideolojik yenilgisine yolaçtı.

Lenin'in "legal Marksizm"e karşı mücadelesi de çok büyük öneme sahipti. Tarihte daima rastlandığı gibi, büyük toplumsal hareketlere genellikle geçici "yol arkadaşları" askıntı olurlar. ***"Legal Marksistler"*** denilenler de bu türden "yol arkadaşları"ydı. Marksizm Rusya'da geniş ölçüde yayılmaya başlamıştı. Bunun üzerine burjuva aydınlan, Marksist kılığa bürünmeye koyuldular. Yazılarını legal, yani Çarlık hükümetinin izniyle çıkan gazete ve dergilerde yayınlatıyorlardı. Bu nedenle de bunlara "legal Marksistler" deniyordu.

Narodizme karşı onlar da kendi tarzlarında mücadele ettiler. Ama onlar bu mücadeleden ve Marksizmin bayrağından, işçi sınıfı hareketini burjuva toplumunun çıkarlarına, burjuvazinin çıkarlarına tabi kılmak ve uydurmak için yararlanmaya çalıştılar. Marx'ın öğretisinde en önemli olanı, proleter devrim, proletarya diktatörlüğü öğretisini bir kenara fırlattılar. Legal Marksistlerin en ünlüsü, Peter Struve, burjuvaziyi göklere çıkardı ve kapitalizme karşı devrimci mücadele yerine, "kültürsüzlüğümüzü kabul etme ve kapitalizmin yanında çıraklığa girme" çağrısında bulundu.

Narodniklere karşı mücadelede Lenin, "legal Marksistler"den Narodniklere karşı yararlanmak için -örneğin, Narodniklere karşı yönelen bir makaleler derlemesinin ortaklaşa yayınlanması- "legal Marksistler"le geçici bir anlaşma yapmayı caiz sayıyordu. Ama aynı zamanda Lenin, "legal Marksistler"i amansızca eleştiriyor, onların burjuva-liberal özünü gözler önüne seriyordu.

Bu "yol arkadaşlarının pek çoğu sonradan Kadet oldular, Anayasal-Demokratik Parti'nin (Rus burjuvazisinin baş partisi) yandaşı oldular, iç savaş sırasında ise iflah olmaz Beyaz Muhafızlar haline geldiler.

Petersburg, Moskova, Kiev vs.deki "Mücadele Birlikleri"nin yanısıra, Rusya'nın batıdaki ulusal kenar bölgelerinde de sosyal-demokrat örgütler ortaya çıktı. Doksanlı yıllarda Marksist unsurlar,

Polonya milliyetçi partisinden ayrıldılar ve "Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi"ni kurdular. Doksanlı yılların sonunda Letonya sosyal-demokrasisinin örgütleri ortaya çıktı. Ekim 1897'de Rusya'nın batı illerinde Genel Yahudi Sosyal-Demokrat Birliği "Bund" kuruldu.

1898'de "Mücadele Birlikleri"nin bazıları -Petersburg, Moskova, Kiev ve Yekaterinoslav'dakiler- "Bund"la birlikte, sosyal-demokrat parti olarak birleşmek üzere ilk çabada bulundular. Bu amaçla, Mart 1898'de Minsk'te Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDİP) I. Kongresi için toplandılar.

RSDİP I. Kongresi'nde topu topu dokuz kişi hazır bulundu. Lenin bu sırada Sibirya'da sürgünde bulunduğu için kongrede yoktu. Kongrede seçilen Parti Merkez Komitesi kısa süre sonra tutuklandı. Kongre adına yayınlanan "Manifesto" pek çok bakımdan tatmin edici değildi. Siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi görevi geçiştiriliyordu; proletaryanın hegemonyasından hiç söz edilmiyor, Çarlığa ve burjuvaziye karşı mücadelesinde proletaryanın müttefikleri sorunundan kaçınılıyordu.

Kongre, kararlarında ve "Manifesto"da, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin kuruluşunu ilan ediyordu.

RSDİP I. Kongresi'nin önemi, büyük devrimci propagandist rol oynayan bu resmi edimde yatmaktadır.

Ama I. Kongre yapılmış olmasına rağmen, Rusya'da Marksist Sosyal-Demokrat Parti gerçekte henüz yaratılmamıştı. Kongre, tek tek Marksist çevre ve örgütleri birleştirmeyi ve örgütsel olarak birbirine bağlamayı başaramamıştı. Yerel örgütlerin çalışmalarında henüz monolitik bir çizgi yoktu, bir Parti Programı, bir Parti Tüzüğü yoktu, bir merkezden yönetim yoktu.

Bundan dolayı ve daha bir sürü neden yüzünden, yerel örgütlerdeki ideolojik kafa karışıklığı gittikçe arttı, ve bu "Ekonomizm"in, işçi sınıfı hareketi içindeki bu oportünist akımın güçlenmesi için elverişli koşullar yarattı.

Bu kafa karışıklığını aşmak, oportünist yalpalamalara son vermek ve Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin oluşumunu hazırlamak için, Lenin'in ve onun kurduğu gazete "***Iskra'nın*** (Kıvılcım) birkaç yıl süren yoğun çabalan gerekecekti.

5. LENİN'İN "EKONOMİZM"E KARŞI MÜCADELESİ. LENİN'İN GAZETESİ "ISKRA"NIN ÇIKIŞI.

Lenin, RSDİP I. Kongresine katılmamıştı. Bu sıralarda o, "Mücadele Birliği" davası dolayısıyla uzun süre tutuklu kaldığı Petersburg hapishanesinden sonra Çarlık hükümeti tarafından gönderildiği Sibirya'nın Şuşenskoye köyünde sürgünde bulunuyordu.

Ama Lenin, devrimci çalışmayı sürgünde de sürdürdü. Narodizmin ideolojik yıkılışını tamamlayan son derece önemli bilimsel eseri ***"Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi"****ni* Lenin sürgünde tamamladı. ***"Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri"*** adlı ünlü broşürü de orada yazdı.

Dolaysız pratik devrimci çalışmadan engellenmiş olmasına rağmen, yine de Lenin, pratikçilerle bazı bağlan ayakta tutmayı başardı: sürgün yerinden onlarla yazıştı, sorular sordu, öğütler verdi. Bu sırada onu özellikle "Ekonomistler" sorunu meşgul ediyordu. Uzlaşmacılığın, oportünizmin temel hücresinin "Ekonomim" olduğunu, işçi sınıfı hareketi içinde "Ekonomizm"in zaferinin, proletaryanın devrimci hareketinin mezara gömülmesi, Marksizmin yenilgisi anlamına geleceğini Lenin herkesten daha iyi kavrıyordu.

Ve Lenin, ortaya çıkışlarının ilk gününden itibaren, "ekonomistlere şiddetli darbeler indirmeye başladı.

"Ekonomistler", işçilerin yalnızca iktisadi mücadele yürütmesi gerektiğini iddia ediyorlardı, siyasi mücadeleye gelince, o, işçilerin destekleyeceği liberal burjuvaziye bırakılmalıydı. Lenin, "Ekonomistler"in bu vaazını, Marksizmin terkedilmesi, işçi sınıfı için bağımsız bir siyasi partinin gerekliliğinin yadsınması, işçi sınıfını burjuvazinin siyasi bir uzantısına dönüştürme çabası olarak görüyordu.

1899 yılında bir grup "Ekonomist" (daha sonra birer Kadet olan Prokopoviç, Kuskova ve diğerleri) bir manifesto yayınladılar. Devrimci Marksizme karşı çıktılar ve proletaryanın bağımsız siyasi partisinin yaratılmasından vazgeçmeyi, işçi sınıfının bağımsız siyasi taleplerinden vazgeçmeyi talep ettiler.

"Ekonomistler", siyasi mücadelenin liberal burjuvaziye düşen bir iş olduğu, işçilere gelince, işverenlere karşı iktisadi mücadelenin onlar için tamamıyla yeterli olduğu düşüncesindeydiler.

Lenin bu oportünist belgeyi görür görmez, civar yerleşim birimlerindeki siyasi sürgünlerden Marksistlerin bir konferansını topladı, ve başta Lenin olmak üzere 17 yoldaş, sert bir protestoyla

"Ekonomistler'in görüşlerini mahkûm ettiler.

Lenin tarafından kaleme alınan bu protesto, tüm Rusya'daki Marksist örgütler arasında dağıtıldı ve Rusya'da Marksist düşüncenin ve Marksist partinin gelişmesinde çok önemli bir rol oynadı.

Rus "Ekonomistler"i, yurtdışındaki sosyal-demokrat partiler içindeki Marksizm düşmanlarıyla, Bernstein'cılar denilenlerle, yani oportünist Bernstein'ın yandaşlarıyla aynı görüşleri vaaz ediyorlardı.

Bu yüzden, Lenin'in "Ekonomistlere karşı mücadelesi, aynı zamanda uluslararası oportünizme karşı da bir mücadeleydi.

"Ekonomizm'e karşı ve proletaryanın bağımsız siyasi partisinin yaratılması uğruna baş mücadeleyi, Lenin tarafından örgütlenen illegal gazete "***Iskra"*** yürüttü.

1900 yılı başında Lenin ve "Mücadele Birliği"nin diğer üyeleri, Sibirya sürgününden Rusya'ya geri döndüler. Lenin, tüm-Rusya çapında büyük bir illegal Marksist gazete kurmayı tasarlıyordu. Rusya'da varolan çok sayıdaki küçük Marksist çevre ve örgütlerin henüz birbiriyle bağı yoktu. Stalin yoldaşın sözleriyle, "amatörlüğün ve çevreciliğin Partiyi tepeden tırnağa yiyip bitirdiği, ideolojik kafa karışıklığının Partinin iç yaşantısının karakteristik bir özelliğini oluşturduğu" bu sırada, tüm-Rusya çapında illegal bir gazetenin yaratılması Rus devrimci Marksistlerinin baş göreviydi. Ancak böyle bir gazete, dağınık Marksist örgütleri birbiriyle bağlayabilir ve gerçek bir partinin yaratılmasını hazırlayabilirdi.

Ama böyle bir gazeteyi Çarlık Rusya'sında örgütlemek polis takibatı yüzünden imkansızdı. Çarın hafiyeleri bir-iki ay içinde gazetenin izini bularak gazeteyi ortadan kaldırabilirdi, bu yüzden Lenin, gazeteyi yurtdışında yayınlamaya karar verdi. Gazete çok ince, fakat dayanıklı bir kağıda basılıyor ve gizlice Rusya'ya sokuluyordu. "***Iskra"****nın* bazı sayılan Rusya'da, Bakü, Kişinev ve Sibirya'daki gizli matbaalarda yeniden basılıyordu.

1900 sonbaharında Lenin, Emeğin Kurtuluşu" grubundan yoldaşlarla tüm-Rusya çapında bir siyasi gazetenin yayınlanmasını ayarlamak üzere yurtdışına gitti. Lenin, sürgündeyken, bu meseleyi bütün ayrıntılarına kadar düşünmüştü. Sürgünden dönerken Lenin, Ufa, Pskov, Moskova ve Petersburg'da bu konuyla ilgili bir dizi toplantı yaptı. Her yerde yoldaşlarla, gizli yazışmalarda kullanılacak şifreleri, yazıların gönderilebileceği adresleri vb. kararlaştırdı ve onlarla ilerdeki mücadelenin planını tartıştı.

Çarlık hükümeti, Lenin'in şahsında en tehlikeli bir düşmanla karşı karşıya olduğunu sezinlemişti. Çarlık *Okhrana'sında* (Çarlık Gizli polisi) bir jandarma subayı olan Zubatov, hazırladığı bir gizli raporda, "devrimde şimdi Ulyanov'dan daha büyük bir kimse bulunmadığım" yazıyordu, bu yüzden Lenin'in öldürtülmesini amaca uygun buluyordu.

Yurtdışına ulaştıktan sonra Lenin, "Emeğin Kurtuluşu" grubuyla, yani Plehanov, Akselrod, V. Zasuliç'le, "*Iskra'nın* ortaklaşa yayınlanması konusunda anlaşmaya vardı. Yayın planı başından sonuna kadar Lenin tarafından hazırlanmıştı.

1900 Aralık'ında yurtdışında "*Iskra"* (Kıvılcım) gazetesinin ilk sayısı çıktı. Gazete başlığının altında şu parola bulunuyordu: "*Ateş Kıvılcımdan Çıkacaktır".* Bu sözler, Sibirya sürgünündeki Dekabristlerin, kendilerini kutlayan şair Puşkin'e yazdıktan cevaptan alınmış.

Ve gerçekten de, Lenin'in çaktığı "Kıvılcım"dan, feodal-çiftlik beyi Çarlık monarşisini ve burjuvazinin egemenliğini temelinden yıkan büyük devrimci yangının alevi harladı.

KISA ÖZET

Rusya'da Marksist Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, ilk planda Narodizme, onun saçma, devrim davasına zararlı görüşlerine karşı yönelen mücadele içinde yaratıldı.

Ancak Narodnik görüşlerin ideolojik olarak yıkılmasıyla, Rusya'da Marksist işçi partisinin yaratılması için zemin temizlenebilirdi. Narodizme karşı tayin edici darbeyi geçen yüzyılın seksenli yıllarında Plehanov ve onun "Emeğin Kurtuluşu" grubu indirdi.

Doksanlı yıllarda Lenin, Narodizmin ideolojik yenilgisini tamamladı, ona son darbeyi vurdu.

1883'te kurulan "Emeğin Kurtuluşu" grubu, Rusya'da Marksizmin yayılması için büyük yararlılıkta bulundu, sosyal-demokrasinin teorik temellerini ve işçi sınıfı hareketine doğru ilk adımı attı.

Rusya'da kapitalizmin gelişmesiyle birlikte sanayi proletaryasının sayısı hızla arttı. Seksenli yılların ortasında işçi sınıfı örgütlü mücadele yolunu, örgütlü grevler biçiminde kitle eylemleri yolunu tuttu. Ama Marksist çevre ve gruplar yalnızca propaganda yaptılar, işçi sınıfı safları içinde kitle ajitasyonuna geçişin gerekliliğini anlamadılar ve bu yüzden işçi sınıfı hareketiyle pratikte bağları yoktu, ona önderlik etmiyorlardı.

Lenin tarafından gerçekleştirilen Petersburg "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği"nin kuruluşu (1895) .-bu birlik işçiler arasında kitle ajitasyonu yürüttü ve kitle grevlerine önderlik etti-, yeni bir

aşamayı, işçiler arasında kitle ajitasyonuna geçişi ve Marksizmin işçi sınıfı hareketiyle birleştirilmesini işaretliyordu. Petersburg "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği", Rusya'da devrimci proleter partinin ilk nüvesiydi. Petersburg "Mücadele Birliği"nden sonra bütün büyük sanayi merkezlerinde ve kenar bölgelerde Marksist örgütler kuruldu.

1898 yılında, Marksist sosyal-demokrat örgütleri bir partide birleştirme doğrultusunda, başarısız da olsa ilk çabada bulunuldu: RSDİP I. Kongresi yapıldı. Ama bu kongre henüz bir Parti yaratmadı: ne bir Parti Programı, ne bir Parti Tüzüğü, ne de bir merkezden yönetim vardı, tek tek Marksist çevre ve gruplar arasında hemen hemen hiçbir bağ yoktu.

Dağınık Marksist örgütlerin birbiriyle bağını kurmak ve onları *bir* parti halinde birleştirmek için Lenin, devrimci Marksistlerin ilk tüm-Rusya çapındaki gazetesi "***Iskra"****yı* kurma planını tasarladı ve gerçekleştirdi.

O dönemde işçi sınıfının bir siyasi partisinin yaratılmasına en başta karşı çıkanlar "Ekonomistler" idi. Böyle bir partinin gerekliliğini yadsıyorlardı. Tek tek grupların birbirinden kopukluğunu ve amatörlüğünü teşvik ediyorlardı. Lenin ve onun örgütlediği "*Iskra"* gazetesi darbelerini tam da onlara karşı yöneltti.

"***Iskra"****nın* ilk sayılarının yayınlanışı (1900-1901) yeni bir döneme, dağınık grup ve çevrelerden bir Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin gerçekten oluşturulduğu döneme geçişi ifade ediyordu.

İ K İ N C İ BÖLÜM

RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİNİN OLUŞTURULMASI. PARTİ İÇİNDE BOLŞEVİK VE MENŞEVİK GRUPLARININ ORTAYA ÇIKIŞI. (1901- 1904)

1. 1901-1904 YILLARINDA RUSYA'DA DEVRİMCİ HAREKETİN YÜKSELİŞİ

Ondokuzuncu yüzyılın sonunda Avrupa'da bir sanayi krizi patlak verdi. Bu kriz kısa zamanda Rusya'yı da sardı. Kriz yıllarında (1900 - 1903) neredeyse 3000 büyük ve küçük işletme kapatıldı, 100 000'den fazla işçi sokağa atıldı. Fabrikalarda kalan işçilerin ücretleri büyük ölçüde indirildi. İşçilerin inatçı iktisadi grev mücadelelerinde kapitalistlerden koparmış oldukları önemsiz tavizler kapitalistler tarafından geri alındı.

Sanayi krizi ve işsizlik, işçi sınıfı hareketini ne durdurabildi ne de zayıflatabildi. Tam tersine, işçilerin mücadelesi gittikçe artan devrimci bir karakter aldı. işçiler iktisadi grevlerden siyasi grevlere, en sonunda da gösteri yürüyüşlerine geçtiler, demokratik özgürlükler için siyasi talepler ileri sürdüler ve "Kahrolsun Çarlık Otokrasisi!" şiarını attılar.

1901'de Peterstburg'da Obuhov savaş malzemeleri işletmesinde yapılan 1 Mayıs grevi, işçilerle askeri birlikler arasında kanlı bir çatışmayla sonuçlandı. Çarlığın askeri güçlerine karşı işçiler sadece taş ve demir parçalarıyla mukabelede bulunabildiler. İşçilerin inatlı direnişi kırıldı. Ve arkasından vahşi hesaplaşma geldi: 800 civarında işçi

tutuklandı, birçoğu hapse atıldı, kürek cezasına (katorga) çarptırıldı. Ama kahraman "Obuhov Savunması" Rusya'da işçiler üzerinde derin bir etki bıraktı ve onlar arasında bir dayanışma mitingleri dalgası yarattı.

Mart 1902'de Batum'lu işçilerin, Batum Sosyal-Demokrat Komitesi tarafından örgütlenen büyük grevleri ve gösterileri oldu. Batum'daki gösteri, Trans-Kafkasya işçilerini ve köylü kitlelerini harekete geçirdi.

1902 yılında Don üzerindeki Rostov'da da büyük bir grev patlak verdi. İlk greve gidenler demiryolu işçileri oldu; çok geçmeden birçok fabrikanın işçileri de onlara katıldı. Grev bütün işçileri ajite etti, şehir dışında düzenlenen mitinglerde üst üste birkaç gün 30000'e kadar varan işçi toplandı. Bu mitinglerde sosyal-demokrat bildiriler yüksek sesle okunuyor, konuşmacılar işçilere hitabediyordu. Polis ve Kazaklar, binlerce işçinin katıldığı bu mitingleri dağıtacak güçte değildi. Birkaç işçi polis tarafından öldürüldüğünde, ertesi gün düzenlenen cenaze törenine büyük bir işçi kitlesi katıldı. Çarlık hükümeti bu grevi ancak civar kentlerden askeri birlikler getirterek bastırılabildi. Rostov işçilerinin mücadelesi, RSDİP Don Komitesi tarafından yönetildi.

1903 yılında patlak veren grevlerin boyutları daha da büyüktü. O yıl güneyde, Trans-Kafkasya'yı (Baku, Tiflis, Batum) ve Ukrayna'nın büyük kentlerini (Odessa, Kiev, Yekaterinoslav) kapsayan siyasi kitle grevleri meydana geldi. Grevler gittikçe daha inatçı ve daha örgütlü hale geldi. İşçi sınıfının daha önceki eylemlerinden farklı olarak, işçilerin siyasi mücadelesi artık hemen her yerde sosyal-demokrat komiteler tarafından yönetiliyordu.

Rusya işçi sınıfı, çarlık rejimine karşı devrimci mücadele vermek üzere ayağa kalkıyordu.

İşçi sınıfı hareketi köylülüğü de etkiledi. 1902 yılı ilkbahar ve yazında, Ukrayna'da (Poltava ve Harkov illerinde) ve Volga bölgesinde bir köylü hareketi başladı. Köylüler çiftlik binalarını ateşe verdiler, çiftlik sahiplerinin topraklarını işgal ettiler ve kin duydukları, kırlık bölgelerdeki yüksek çarlık memurlarını (zemsky naçalnikler) ve çiftlik sahiplerini öldürdüler. Ayaklanan köylüleri bastırmak üzere birlikler gönderildi, köylülerin üzerine ateş açıldı, yüzlercesi tutuklandı, önderler ve örgütleyiciler hapse atıldı, ama köylülerin devrimci hareketi gelişmeye devam etti.

İşçi ve köylülerin devrimci eylemleri Rusya'da devrimin olgunlaşmakta ve yakınlaşmakta olduğunu gösteriyordu.

İşçilerin devrimci mücadelesinin etkisi altında, muhalif öğrenci hareketi de yoğunlaştı. Hükümet, öğrenci gösterileri ve grevlerine, üniversiteleri kapatarak, yüzlerce öğrenciyi hapse atarak reaksiyon gösterdi ve en sonunda, dikkafalı öğrencileri askere alma planını kumpasladı. Buna yanıt olarak, bütün üniversitelerin öğrencileri 1901-1902 kışında bir öğrenci genel grevi düzenlediler. Bu greve 30 000 civarında öğrenci katıldı.

işçilerin ve köylülerin devrimci hareketi ve özellikle öğrencilere karşı girişilen misillemeler, "Zemstvo" denilen kırsal temsilcilik makamlarını işgal eden liberal burjuvaları ve liberal çiftlik sahiplerini de harekete geçirdi ve kendi evladan olan öğrencilere karşı çarlık hükümetinin giriştiği "aşırdıklar"ı "protesto" için seslerini yükseltmeye şevketti.

Zemstvo idareleri Zemstvo liberallerine üs olarak hizmet ediyordu. Kır nüfusunu ilgilendiren salt yerel işleri (yol, hastane ve okul yapımı gibi) idare eden yerel idari organlara Zemstvo idareleri deniyordu. Liberal çiftlik sahipleri, Zemstvo idarelerinde oldukça saygın bir rol oynuyorlardı. Liberal burjuvalarla yakın bağlara sahiplerdi ve onlarla neredeyse kaynaşmışlardı, çünkü çiftliklerinde bizzat kendileri, yarı-feodal işletme yöntemleri yerine, daha kârlı olan kapitalist işletme yöntemlerine geçmeye başlamışlardı. Bu iki liberal grup elbette Çarlık hükümetini destekliyordu; ama çarlığın "aşırılıkları"na karşıydılar, çünkü bu "aşırılıklar"ın devrimci hareketi sadece güçlendirilebileceğinden korkuyorlardı. Çarlığın "aşırılıkları"ndan korkuyorlardı, ama devrimden daha da fazla korkuyorlardı. "Aşırılıklar"a karşı protestoda bulunurken, liberaller iki amaç güdüyorlardı: birincisi, çarın "aklını başına getirmek"; ikincisi, çarlıktan "büyük memnuniyetsizlik" duyma maskesi takınarak halkın güvenini kazanmak, halkı ya da onun bir kesimini devrimden koparmak ve böylece devrimin gücünü zayıflatmak.

Zemstvo liberallerinin hareketi Çarlığın varlığı için elbette hiçbir tehlike ifade etmiyordu, ama o yine de, Çarlığın "ebedi" dayanaklarının pek sağlam olmadığına dair bir işaretti.

Zemstvo liberallerinin hareketi, 1902 yılında Rusya'da burjuvazinin ilerideki esas partisinin, Kadet Partisinin çekirdeğini oluşturacak olan burjuva "***Ozvobojdeniye***" ("Kurtuluş") grubunun kurulmasına yolaçtı.

İşçilerin ve köylülerin hareketinin bütün ülkede müthiş bir kasırga gibi estiğini gören Çarlık hükümeti, devrimci harekete dur demek için bütün tedbirlere başvurdu, işçilerin grev ve gösterilerine karşı gittikçe

daha sık askeri güç kullanıldı; kurşun ve kamçı, hükümetin işçi ve köylü eylemlerine verdiği her zamanki karşılık haline geldi; hapishaneler ve sürgün yerleri doldu taştı.

Çarlık hükümeti baskı tedbirlerini artırmanın yanısıra, aynı zamanda işçileri devrimci hareketten saptırmak için zorbaca olmayan, daha "esnek" tedbirlere de başvurmayı denedi. Jandarma ve polis himayesinde sahte işçi örgütleri kurma yolunda çabalara girişildi. Bu örgütlere "polis sosyalizmi" örgütleri ya da Zubatov örgütleri adı takıldı (polis kontrolündeki bu işçi örgütlerini kuran jandarma albayı Zubatov'a atfen). Çarlık *Okhrana'sı,* ajanları vasıtasıyla, işçileri, iktisadi taleplerinin yerine getirilmesinde Çarlık hükümetinin kendilerine yardımcı olacağına inandırmaya çalıştı. Zubatov'un ajanları "Çarın kendisi işçilerden yanayken, siyasetle uğraşmaya, devrim yapmaya ne gerek var?" diye işçilerin aklını çelmeye çalışıyordu. Çeşitli şehirlerde Zubatov örgütleri kuruldu. Capon adlı bir papaz tarafından da, 1904 yılında, bu örgütler örnek alınarak ve aynı amaçla "Petersburg Rus Fabrika işçileri Meclisi" adında bir örgüt kuruldu.

Ama Çarlık *Okhrana'sının* işçi sınıfı hareketini kontrol altına alma çabası başarısızlığa uğradı. Çarlık hükümetinin, gittikçe büyüyen işçi sınıfı hareketini böyle tedbirlerle önlemesi imkansızdı, İşçi sınıfının gelişen devrimci hareketi bütün bu polis kontrolündeki örgütleri yolu üzerinden temizledi.

2. LENİN'İN MARKSİST PARTİ İNŞASI PLANI. "EKONOMİSTLERİN OPORTÜNİZMİ. "ISKRA"NIN LENİN'İN PLANI UĞRUNA MÜCADELESİ. LENİN'İN "NE YAPMALI?" ESERİ. MARKSİST PARTİNİN İDEOLOJİK TEMELLERİ.

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi I. Kongresi 1898'de toplanmış olmasına ve Parti'nin kurulduğunu ilan etmesine rağmen, parti henüz yaratılmış değildi. Partinin Programı ve Tüzüğü yoktu. I. Kongre'de seçilen Parti Merkez Komitesi tutuklanmış ve onu yenileyecek kimse olmadığı için artık yenilenmemişti. Dahası, ideolojik kafa karışıklığı ve Partinin örgütsel dağınıklığı I. Kongre'den sonra daha da artmıştı.

1884-1894 yılları arasındaki dönem, Narodizm üzerinde zafer ve sosyal-demokrasi için ideolojik hazırlık dönemi olduysa, ve 1894-1898 yılları, başarısız da olsa, dağınık Marksist örgütlerden bir sosyal-demokrat parti yaratma denemesi dönemi olduysa, 1898 sonrası dönem,

Parti içindeki ideolojik ve örgütsel karışıklığın daha da arttığı bir dönem oldu. Marksizmin Narodizm üzerindeki zaferi ve işçi sınıfının devrimci eylemleri, Marksistlerin haklı olduğunu kanıtladığından, devrimci gençliğin Marksizme sempatisini artırdı. Marksizm moda haline geldi. Bunun sonucu, teoride zayıf, örgütsel ve siyasi bakımdan tecrübesiz olan, aydın çevrelerden yığınla genç devrimcinin Marksist örgütlere akın etmesi oldu; bunlar, Marksizm hakkında, "legal Marksistler"in bütün basım kaplayan oportünist cızıktırmalarından edinilmiş, bulanık ve çok büyük bölümü itibariyle doğru olmayan bir düşünceye sahiplerdi. Bu, Marksist örgütlerin teorik ve siyasi seviyesinin düşmesine yolaçtı, onların içine "legal Marksist" oportünist eğilimler taşıdı, ideolojik kafa karışıklığını, siyasi yalpalamaları ve örgütsel dağınıklığı daha da artırdı.

Gittikçe gelişen işçi sınıfı hareketi ve devrimin böylesine yakın olması, devrimci harekete önderlik edebilecek birleşik ve merkezileşmiş bir işçi sınıfı partisinin yaratılmasını gerektiriyordu. Ama yerel Parti örgütleri, yerel komiteler, gruplar ve çevreler öyle acıklı bir haldeydiler, örgütsel dağınıklıkları ve ideolojik anlaşmazlıkları öyle büyüktü ki, böyle bir partinin yaratılması inanılmaz güçlüklerle karşılaştı.

Güçlük sadece, Partiyi, örgütlerin saflarından en iyi güçleri tekrar tekrar koparıp alan ve onları sürgüne gönderen, hapse atan ve kürek cezasına çarptıran Çarlık hükümetinin ardı-arkası kesilmeyen hunharca takibatları alanda inşa etmek zorunda olmakta değildi. Güçlük aynı zamanda yerel komitelerin ve onların fonksiyonerlerinin önemli bir bölümünün, kendi yerel günlük faaliyetleri dışında başka bir ufka sahip olmak istememeleri, Partide örgütsel ve ideolojik birlik olmamasının ne kadar zararlı olduğunu kavramamaları, Parti içinde hüküm süren dağınıklığa ve ideolojik karışıklığa alışmaları ve birleşik merkezi parti olmadan da yapabileceklerini sanmalarında yatıyordu.

Merkezi bir parti yaratmak için, yerel organların bu geriliği, ataleti ve dar-pratikçiliği aşılmak zorundaydı.

Ama hepsi bu değil. Parti içinde, kendi yayın organlarına. Rusya'da "***Raboçaya Mysl"*** (İşçilerin Düşüncesi), yurtdışında ise "***Raboçeye Dyelo"*** (İşçilerin Davası). sahip olan, Partideki örgütsel dağınıklığı ve ideolojik karışıklığı teorik olarak haklı göstermeye çalışan, hatta bu durumu sık sık öven hayli geniş bir grup vardı. Bu grup, işçi sınıfının birleşik ve merkezileşmiş bir sayısı partisinin yaratılması görevinin gereksiz ve zorlama olduğu görüşünü savunuyordu.

Bunlar "Ekonomistler" ve yandaşlarıydı.

Proletaryanın bir birleşik siyasi partisini yaratmak için, her şeyden

önce, "Ekonomistler"i mutlaka yenilgiye uğratmak gerekiyordu.

Lenin kendini bu göreve ve işçi sınıfı partisinin inşasına verdi.

İşçi sınıfının birleşik partisinin inşasına neyle başlanacağı sorununda düşünceler bir hayli farklıydı. Bazıları, Parti'nin inşasına II. Parti Kongresi'ni toplantıya çağırmakla başlamak gerektiğini, II. Parti Kongresi'nin yerel örgütleri birleştireceğini ve Parti'yi yaratacağını düşünüyordu. Lenin bu görüşe karşıydı. Parti Kongresini toplamadan önce, Parti'nin amaçlan ve görevlerini açıklığa kavuşturmak, nasıl bir Parti inşa etmek istendiğini bilmek, "Ekonomistler'le araya ideolojik sınır çizgisi koymak, Parti'nin amaçlan ve görevleri konusunda iki farklı görüşün -"Ekonomistler"in görüşü ile devrimci sosyal-demokratların görüşü- varolduğunu Parti'ye açıkça ve dürüstçe anlatmak, tıpkı "Ekonomistler"in kendi basınlarında kendi görüşlerini açıklayan bir kampanyaya girişmesi gibi, devrimci sosyal-Demokrasinin görüşleri lehinde geniş bir basın kampanyasına girişmek ve yerel örgütlere bu iki eğilim arasında bilinçli bir seçim yapma imkanı vermek gerektiği görüşündeydi. Parti Kongresi ancak bu vazgeçilmez hazırlık çalışmasından sonra toplantıya çağrılabilirdi.

Lenin dobra dobra şöyle diyordu:

> "Birleşmeden önce ve birleşebilmek için, ilkönce *aramıza* kesin ve belirgin ayrım çizgileri koymamız gerekir." *(Lenin,* "Ne Yapmalı?", Moskova 1941, s. 40.)

Buna uygun olarak Lenin, işçi sınıfının siyasi partisinin inşasına, devrimci sosyal-demokrasinin görüşlerinin propaganda ve ajitasyonunu yapacak, tüm-Rusya çapında militan bir siyasi gazetenin yayınlanmasıyla başlanması gerektiğini, böyle bir gazetenin Parti inşasında atılacak ilk adım olması gerektiğini düşünüyordu.

Lenin, ünlü makalesi "Nereden Başlamalı?" da, daha sonra ünlü "***Ne Yapmalı?***" eserinde geliştirdiği, Parti inşasının somut bir planını çizdi.

> "Kanımızca", diyordu Lenin bu makalede, "faaliyetlerimizin çıkış noktası, istenilen Örgütün yaratılması yolunda atılacak ilk pratik adım, son olarak, onun sayesinde bu örgütü hiç sapmadan geliştirebileceğimiz, derinleştirebileceğimiz ve genişletebileceğimiz esas çizgi, tüm-Rusya çapında siyasi bir gazetenin yayınlanması olmalıdır... O olmadan, genelde sosyal-demokratların sürekli ve en önemli görevi, ve nüfusun en geniş kesimlerinde siyasete, sosyalizmin

meselelerine karşı ilgi uyandığı şu anın özellikle acil bir görevi olan, ilkelere bağlı ve çokyönlü propaganda ve ajitasyonu sistemli bir şekilde sürdüremeyiz." *(**Lenin**,* Seçme Eserler, cilt 2, s. 20.)

Lenin, böyle bir gazetenin, sadece Parti'yi ideolojik planda kaynaştırmanın bir aracı-olmayacağını, aynı zamanda yerel örgütleri bir Parti halinde örgütsel bakımdan birleştirmenin de aracı olacağını düşünüyordu. Böyle bir gazetenin, yerel örgütleri temsil eden mutemet ve muhabirlerinin meydana getirdiği ağ, çevresinde Parti'nin örgütsel olarak inşa edileceği iskelet olacaktı. "Çünkü", diyor Lenin, "bir gazete yalnızca kollektif bir propagandist ve kollektif bir ajitatör değil, aynı zamanda kollektif bir örgütleyicidir."

"Bu temsilciler ağı", diyordu Lenin aynı makalede, "tam da bizim ihtiyacını duyduğumuz örgütün iskeletini oluşturacaktır: bütün ülkeyi kucaklayacak kadar büyük; sıkı ve ayrıntılı bir işbölümünü gerçekleştirecek kadar geniş ve çok-yanlı; her türlü şart altında, her türlü "dönemeç"te ve beklenmedik durumda ***kendi*** çalışmasını şaşmaksızın sürdürecek kadar metanetli; bir yandan, bütün güçlerini bir noktaya toplamış olan, kendisinden çok güçlü bir düşman karşısında açık savaştan kaçınmayı, ama öte yandan, bu düşmanın gafletinden yararlanarak ona en umulmadık zamanda ve en umulmadık yerde saldırmayı bilecek kadar esnek bir örgüt" (Aynı yerde, s. 22/23.)

"***Iskra"*** böyle bir gazete olmalıydı.

Ve gerçekten de ***"Iskra",*** Parti'nin ideolojik ve örgütsel olarak sağlamlaşmasının yolunu hazırlayan bu tür, tüm-Rusya çapında bir siyasi gazete oldu.

Bizzat Parti'nin yapısına ve bileşimine gelince, Lenin Parti'nin iki kısımdan meydana gelmesi gerektiğini düşünüyordu: a) esas olarak profesyonel devrimcilerin, yani Parti çalışması dışında hiçbir işle uğraşmayan, gerekli asgari teorik bilgiye, siyasi tecrübeye, örgütsel pratiğe ve Çarlık polisine karşı mücadele etme, kendini polisten gizleme sanatında asgari seviyeye sahip olan Parti işçilerinin mensup olduğu, sürekliliği sağlayan dar bir yönetici Parti işçileri kadrosu çevresi, ve b) geniş bir yerel Parti örgütleri ağı ve yüzbinlerce emekçinin sempati ve desteğine sahip çok sayıda Parti üyesi.

"İddia ediyorum ki", diye yazıyordu Lenin, "1) istikrarlı

ve sürekliliği sağlayan bir önderler örgütü olmaksızın hiçbir devrimci hareket yaşayamaz; 2) mücadeleye kendiliğinden katılan kitle ne kadar genişse ... böyle bir örgütün gerekliliği o kadar acildir ve bu örgüt o kadar sıkı olmalıdır... 3) böyle bir örgüt, esas olarak, devrimci faaliyetle profesyonelce uğraşan kimselerden oluşmalıdır; 4) böyle bir örgüte üyeliği, örgüte ancak profesyonel devrimci faaliyette bulunan, siyasi polise karşı mücadele sanatında profesyonelce eğitilmiş kimselerin katılabileceği derecede ne kadar ***kısıtlarsak,*** otokratik bir devlette, böyle bir örgütü ortadan kaldırmak da o kadar zor olur, ve 5) harekete katılma ve onun içinde aktif olarak çalışma imkanına sahip olan, işçi sınıfından ve toplumun diğer sınıflarından kimselerin sayısı ***o kadar fazla*** olur." ***(Lenin,*** "Ne Yapmalı?", s.137.)

Yaratılacak Parti'nin karakteri, Parti'nin işçi sınıfı karşısındaki rolü, amaçlan ve görevlerine gelince, Lenin, Parti'nin işçi sınıfının öncü müfrezesi olması, proletaryanın sınıf mücadelesini birleştiren ve sevk ve idare eden işçi sınıfı hareketinin yönetici gücü olması gerektiğini düşünüyordu. Partinin nihai hedefi kapitalizmi devirmek ve sosyalizmi kurmaktı. En yakın hedefi ise çarlığın devrilmesi ve demokratik bir düzenin kurulmasıydı. Ve kapitalizmin devrilmesi, önce Çarlık devrilmeden imkansız olduğuna göre, Parti'nin andaki baş görevi işçi sınıfını, tüm halkı çarlığa karşı mücadeleye sokmak, Çarlığa karşı devrimci bir halk hareketi geliştirmek ve sosyalizme giden yolda ilk ve ciddi bir engel olarak Çarlığı alaşağı etmekti.

"Tarih", diye yazıyordu Lenin, "bizi şimdi, herhangi bir başka ülkenin proletaryasının önündeki bütün *acil* görevlerin ***en devrimcisi*** olan bir görevle karşı karşıya bırakmıştır. Bu görevin gerçekleştirilmesi, yalnızca Avrupa gericiliğinin değil, bilakis (şimdi diyebiliriz ki) Asya gericili~inin de en güçlü kalesinin yıkılması, Rus proletaryasını uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü yapacaktır." (Aynı yerde,s. 45.)

Ve şöyle; devam ediyordu:

"Unutmamalıyız ki, hükümete karşı tek tek talepler uğruna mücadele, tek tek tavizlerin koparılması mücadelesi, düşmanla küçük çatışmalardır, küçük ileri karakol çarpışmalarıdır ve tayin edici çarpışma daha gelecektir. Önümüzde, bütün gücüyle, üstümüze kurşun ve şarapnel yağdıran, en iyi savaşçılarımızı aramızdan koparıp alan

düşmanın kalesi durmaktadır. Bu kaleyi ele geçirmeliyiz, ve eğer uyanan proletaryanın bütün güçleri ile Rus devrimcilerinin bütün güçlerini, Rusya'da canlı ve dürüst olan herşeyi cezbedecek ***bir*** partide birleştirirsek, bu kaleyi ele geçiririz. Ve Rus işçi devrimcisi Pyotr Alekseyev'in şu büyük kehaneti ancak o zaman gerçekleşecektir: İşçi halkın milyonluk kütlesi adaleli kollarını havaya kaldıracak, ve asker süngüsüyle payandalanmış otokrasinin boyunduruğu paramparça olacaktır!" (***Lenin,*** Seçme Eserler, cilt 2, s. 15.)

Mutlakiyetçi Çarlık Rusya'sı koşulları altında işçi sınıfının partisini yaratmak için Lenin'in planı buydu.

"Ekonomistler" Lenin'in planına saldırmakta gecikmediler.

"Ekonomistler", çarlığa karşı genel siyasi mücadelenin bütün sınıftan ilgilendiren bir mesele, herşeyden önce burjuvazinin bir meselesi olduğunu, bundan dolayı işçi sınıfı için ciddi bir mesele olmadığını, çünkü işçilerin esas meselesinin işverenlere karşı daha yüksek ücret, daha iyi çalışma koşulları vb. elde etmek için iktisadi mücadele olduğunu iddia ettiler. Bu yüzden, sosyal demokratlar, önlerine ivedi görev olarak çarlığa karşı siyasi mücadeleyi, Çarlığı devirmeyi değil, "işçilerin işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesi"ni örgütlemeyi koymalıydılar, hükümete karşı iktisadi mücadeleden kastedilen ise fabrika yasalarının iyileştirilmesi için mücadele idi. "Ekonomistler" böylelikle "iktisadi mücadelenin kendisine siyasi nitelik kazandırılabileceğini" iddia ediyorlardı.

"Ekonomistler" artık işçi sınıfı için siyasi bir partinin zorunluluğuna açıktan karşı çıkmaya cesaret edemiyorlardı. Ama partinin işçi sınıfı hareketinin önder gücü olmaması gerektiği, işçi sınıfının kendiliğinden hareketini yönetmek şöyle dursun, ona hiç karışmaması gerektiği, bilakis bu hareketin dümen suyunda gitmesi, onu incelenmesi ve ondan dersler çıkarması gerektiği görüşündeydiler.

"Ekonomistler" devamla, işçi sınıfı hareketi içinde bilinçli unsurun rolünün, sosyalist bilincin, sosyalist teorinin örgütleyici ve yönetici rolünün önemsiz ya da hemen hemen önemsiz olduğunu; sosyal - demokrasinin işçilerin bilincini sosyalist bilinç seviyesine yükseltmemesi, bilakis tam tersine, kendisini işçi sınıfının orta katmanlarının, hatta daha da geri kesimlerinin seviyesine uydurması ve bu seviyeye indirmesi gerektiğini; Sosyal-Demokrasinin görevinin, işçi sınıfı içine sosyalist bilinç takmak değil, bilakis işçi sınıfının kendiliğinden hareketi bizzat kendi güçleriyle sosyalist bilince varıncaya kadar beklemek olduğunu

öne sürüyorlardı.

Lenin'in Partinin yapılanışına ilişkin örgütsel planına gelince, "Ekonomistler" bu planı neredeyse kendiliğinden harekele karşı girişilen bir şiddet eylemi olarak görüyorlardı,

Lenin, "***Iskra"*** sütunlarında ve özellikle "***Ne Yapmalı?"*** adlı ünlü eserinde, "Ekonomistler'in bu oportünist felsefesine karşı şiddetli bir saldırıya girişti ve bu felsefeyi yıktı.

1) Lenin, işçi sınıfını çarlığa karşı genel siyasi mücadeleden saptırmanın ve işçi sınıfının görevlerini, iş verenlere ve hükümete dokunmaksızın işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadeleyle sınırlamanın, işçileri ebedi köleliğe mahkûm etmek anlamına geldiğini gösterdi. İşçilerin işverenlere ve hükümete karsı iktisadi mücadelesi, işgücünü kapitalistlere daha iyi şartlarla satmak için yapılan trade-unionist bir mücadeleydi, oysa işçiler, sadece işgüçlerini kapitalistlere daha iyi şartlarla satmak için değil, kendilerini işgüçlerini satmak ve sömürülmek zorunda bırakan kapitalist sistemi yıkmak için de mücadele etmek istiyorlardı. Ama kapitalizmin bekçi köpeği olan Çarlık, işçi sınıfı hareketinin ününe dikildiği sürece, isçiler kapitalizme karşı mücadeleyi, sosyalizm için mücadeleyi geliştiremiyorlardı. Bu yüzden, partinin ve işçi sınıfının en acil görevi Çarlığı ortadan kaldırmak ve sosyalizme giden yolu açmaktı.

2) Lenin, işçi sınıfı hareketinde kendiliğindenci süreci göklere çıkarmanın ve Parti'nin Önder rolünü yadsımanın, onun rolünü olayların bir kaydedicisi durumuna indirgemenin. "***Khvositzm"i*** (kuyrukçuluk) öğütlemek, Parti'nin kendiliğinden sürecin bir kuyruğuna dönüşmesini; sadece kendiliğindenci süreci izlemek ve kendini olayların akışına bırakmaktan başka bir yeteneği olmayan, hareketin pasif bir gücüne dönüşmesini propaganda etmek olduğunu gösterdi. Bütün bunların savunuculuğunu yapmak, Parti'nin yıkılması için çalışmak, yani işçi sınıfını partisiz bırakmak, işçi sınıfını silahsız bırakmak demekti. Ama işçi sınıfını, tepeden tırnağa silahlanmış Çarlık ve modern anlamda örgütlenmiş ve işçi sınıfına karşı kendi mücadelesini yürütecek bir partiye sahip burjuvazi gibi düşmanlar karşısında silahsız bırakmak, işçi sınıfına ihanet etmek demekti.

3) Lenin, işçi sınıfı hareketinin kendiliğindenliğine tapmanın ve bilincin önemini küçümsemenin, sosyalist bilincin, sosyalist teorinin önemini küçümsemenin, birincisi, bilince ışığa gelir gibi gelen işçilere hakaret etmek olduğunu; ikincisi, Parti'nin gözünde teorinin değerini düşürmek, yani bugünü anlamada ve geleceği görmede Parti'ye

yardımcı olan aracın değerini düşürmek olduğunu; ve üçüncüsü, tamamen ve kesin olarak oportünizmin batağına saplanmak olduğunu gösterdi.

> "Devrimci teori olmadan", diyordu Lenin, "devrimci hareket olamaz... Önderlik rolünü ancak en ileri teorinin kılavuzluk ettiği bir parti yerine getirebilir."(***Lenin***, "Ne Yapmalı?", s. 41 ve 42.)

4) Lenin, "Ekonomistler"in, sosyalist ideolojinin kendiliğinden işçi sınıfı hareketinden doğabileceğini iddia etmekle işçi sınıfını aldattığını, çünkü aslında sosyalist ideolojinin kendiliğinden hareketten değil, bilimden doğduğunu gösterdi. "Ekonomistler" işçi sınıfı içine sosyalist bilinç taşımanın gerekliliğini yadsımakla, burjuva ideolojisine yolu açıyor, bu ideolojinin işçi sınıfı içine taşınmasını ve onun içinde kök salmasını kolaylaştırıyor -dolayısıyla işçi sınıfı hareketi ile sosyalizmin birleştirilmesi düşüncesini mezara gömüyor, böylelikle burjuvaziye yardım ediyorlardı.

> "İşçi hareketinin kendiliğindenliğine ***her türlü*** tapma", diyordu Lenin, "bilinçli unsur'un ve sosyal-demokrasinin rolünü her türlü küçümseme, aynı zamanda -***bu rolü küçümseyenler istese de istemese de- burjuva ideolojisinin işçiler üzerindeki etkisini güçlendirme anlamına gelir"*** (Aynı yerde, s.55.)

Ve devamla:

> "Soru yalnızca şu şekilde durabilir: burjuva ideolojisi mi, Sosyalist ideoloji mi. İkisinin ortası yoktur... Bu nedenle, Sosyalist ideolojiyi her türlü küçümseme, ona her sırt çeviriş, aynı zamanda burjuva ideolojisini güçlendirmektir." (Aynı yerde. s. 56/57.)

5) "Ekonomistler"in tüm bu yanlışlarını toparlayan Lenin, onların işçi sınıfını kapitalizmden kurtaracak bir sosyal devrim partisi değil, kapitalist egemenliğin muhafaza edilmesini öngören bir "sosyal reform" partisi istedikleri, dolayısıyla proletaryanın temel çıkarlarına ihanet eden reformistler oldukları sonucuna vardı.

6) Lenin, son olarak. Rusya'da "Ekonomizm"in tesadüfi bir olay olmadığını gösterdi. "Ekonomistler" işçi sınıfı üzerindeki burjuva etkisinin bir vasıtasıydılar; Batı Avrupa sosyal-demokrat partilerindeki revizyonistlerin -oportünist Bernstein'ın takipçilerinin- şahsında müttefiklere sahiptiler. Batı Avrupa Sosyal-Demokrat partilerinde

oportünist bir akım gittikçe güç kazanıyordu; bu akım, Marx'ı "eleştirme özgürlüğü bayrağı altında, Marksist öğretinin bir "revizyonundan geçirilmesini -yani Marx'ın öğretisinin gözden geçirilmesini- ("revizyonizm" terimi buradan gelir) ve devrimden, sosyalizmden ve proletarya diktatörlüğünden vazgeçilmesini talep ediyordu. Lenin, Rus "Ekonomistleri"nin de aynı devrimci mücadeleden, sosyalizmden ve proletarya diktatörlüğünden vazgeçme çizgisini izlediklerini ortaya koydu.

Lenin'in "***Ne Yapmalı?"*** eserinde geliştirdiği temel teorik önermeler bunlardır.

Bu kitabın geniş ölçüde okunması sonucunda, kitabın yayınlanmasından (kitap Mart 1902'de çıktı) bir yıl sonra. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin II. Kongresi sıralarında. "Ekonomizm"in ideolojik pozisyonlarından geriye sadece tatsız bir hatıra kalmış. "Ekonomist" tanımlaması Parti üyelerinin büyük bir çoğunluğunca hakaret sayılmaya başlamıştı.

Bu, "Ekonomizm"in ideolojisinin tam olarak çöküşü, oportünizm ideolojisinin kuyrukçuluk ve kendiliğindencilik ideolojisinin yıkılışıydı.

Ama Lenin'in "***Ne Yapmalı'!"*** eserinin önemi bu kadarla kalmaz.

"**Ne Yapmalı'!"** eserinin tarihi önemi şurada yatar ki, Lenin bu ünlü kitapta:

1) Marksist düşünce tarihinde ilk olarak, oportünizmin herşeyden önce işçi sınıfı hareketinin kendiliğindenliğine tapmaya ve sosyalist bilincin işçi sınıfı hareketi içindeki önemini küçümsemeye dayandığını göstererek, oportünizmin ideolojik kaynaklarını temellerine kadar açığa çıkardı;

2) Teorinin, bilincin önemini, ve işçi sınıfının kendiliğinden hareketini devrimcileştirici ve önder güç olarak Partinin önemini tüm büyüklüğüyle ortaya koydu;

3) Marksist partinin işçi sınıfı hareketi ile sosyalizmin birleşmesi olduğunu söyleyen temel Marksist tezi parlak bir şekilde gerekçelendirdi;

4) Marksist partinin ideolojik temellerini parlak bir şekilde ortaya koydu.

"***Ne Yapmalı?"*** da geliştirilen, teorik tezler, daha sonra, Bolşevik Parti'nin ideolojisinin temelini oluşturdu.

Böyle bir teori zenginliği ile donanmış olan "***Iskra"***, Lenin'in

Partiyi inşa planı için, Parti'nin güçlerini toparlamak için, II. Parti Kongresi'ni toplamak için, devrimci sosyal-demokrasi için, "Ekonomistler"e, her türden oportünistlere karşı, revizyonistlere karşı geniş bir kampanya geliştirebilirdi ve geliştirdi de.

"***Iskra***"nın yaptığı en önemli işlerden biri, Parti programı için bir taslak hazırlamak oldu. Bilindiği gibi, işçi partisinin programı, işçi sınıfının mücadelesinin hedef ve görevlerinin kısa ve bilimsel bir şekilde formüle edilmiş olarak ortaya konulmasıdır. Program hem proletaryanın devrimci hareketinin azami hedefini, hem de azami hedefe giden yolda Partinin uğrunda mücadele ettiği talepleri saptar. Bu yüzden, program taslağının hazırlanması birinci derecede öneme sahipti.

Program taslağının hazırlanması sırasında "***Iskra***" yazı kurulu içinde Lenin ile, Plehanov ve diğer yazı kurulu üyeleri arasında ciddi görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Bu görüş ayrılıkları ve tartışmalar Lenin ile Plehanov arasında neredeyse tam bir kopmaya varacaktı. Ama o sırada henüz bir kopma olmadı. Lenin, proletarya diktatörlüğü üzerine son derece önemli maddenin program taslağına alınmasını ve işçi sınıfının devrim de önder rolüne taslakta açıkça işaret edilmesini kabul ettirdi.

Parti programının tüm tarım bölümünü de Lenin hazırladı. Lenin daha o zamandan, toprağın millileştirilmesinden yanaydı, ama mücadelenin ilk aşamasında ***otrezki***'lerin, yani "köylülerin kurtuluşu" sırasında çiftlik sahiplerinin köylülerin topraklarından koparıp aldığı toprak "kesinti"lerinin köylülere geri verilmesi talebini ileri sürmeyi gerekli buluyordu. Plehanov, toprağın millileştirilmesi talebine karşı çıktı.

Lenin'in Plehanov'la Parti Programı üzerine tartışmaları, bir ölçüde, Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki daha sonraki görüş ayrılıkları için tayin edici oldu.

3- RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ İKİNCİ KONGRESİ. PROGRAM VE TÜZÜĞÜN KABULÜ VE YEKPARE BİR PARTİNİN' YARATILMASI. KONGREDEKİ AYRILIKLAR VE PARTİ İÇİNDE İKİ EĞİLİMİN ORTAYA ÇIKIŞI: BOLŞEVİK VE MENŞEVİK.

Böylece, Lenin'in ilkelerinin zaferi ve "***Iskra***"nın Lenin'in örgütsel planı lehindeki başarılı mücadelesi, bir Parti yaratmak ya da -o günlerin deyişiyle- gerçek bir parti yaratmak için gerekli bütün temel şartları gerçekleştirdi. "***Iskra***" eğilimi, Rusya'daki sosyal-demokrat örgütler içinde zafer kazandı. II. Parti Kongresi artık toplantıya çağrılabilirdi.

RSDİP II. Parti Kongresi 17 Temmuz 1903'te (yeni takvimle 30

Temmuz) açıldı. Parti Kongresi yurtdışında gizli olarak toplandı. Oturumlar ilkönce Brüksel'de yapıldı, ama Belçika polisi, delegelerden ülkeyi terketmelerini istedi. Bunun üzerine, Parti Kongresi Londra'ya aktarıldı.

Parti Kongresine 26 örgütü temsilen 43 delege geldi. Her komitenin Kongreye iki delege gönderme hakkı vardı, ama bazıları sadece bir delege göndermişti. Böylece 43 delege 51 oya sahip oluyordu.

Parti Kongresinin esas amacı, "***Iskra***" tarafından ileri sürülen ve işlenen ilkesel ve örgütsel temeller üzerinde gerçek bir partinin yaratılması" idi. (Lenin, Seçme Eserler, cilt 2, s. 413.)

Parti Kongresi'nin bileşimi homojen değildi. Yeminli "Ekonomistler", aldıkları yenilgiden dolayı, Kongrede temsil edilmiyorlardı. Ama görüşlerini o zamandan bu yana öyle ustaca gizlemişlerdi ki, Parti Kongresine bazı delegeler sokmayı başardılar. Ayrıca, "Bund" delegeleri, "Ekonomistler"den sadece lafta ayrılıyor, gerçekte ise "Ekonomistler"i destekliyorlardı.

Parti Kongresinde böylece yalnızca "***Iskra***" yandaşları değil, "***Iskra***" karşıtları da hazır bulunuyordu. "***Iskra***" yandaşlarının sayısı 33'tü, yani çoğunluk onlardaydı. Ama kendini "***Iskra***"cı sayanların hepsi gerçek "***Iskra***"cı, Leninist değildi. Delegeler çeşitli gruplara bölündüler. Lenin yandaşlarının ya da kararlı "***Iskra***"cıların 24 oyu vardı, 9 "***Iskra***"cı Martov'u destekliyordu. Bunlar kararsız "***Iskra***"cılardı. Delegelerin bir kısmı ise "***Iskra***" ile hasımları arasında yalpalıyordu; bu delegelerin Kongrede 10 oyu vardı. Bunlar Merkez'i oluşturuyordu. "***Iskra***"nın açık hasımlarının ise 8 oyu vardı (3 "Ekonomist", 5 Bund'cu). "**Iskra**"cıların saflarındaki bir bölünme, üstünlüğün "***Iskra***" düşmanlarına geçmesine yetecekti.

Kongredeki durumun ne kadar karmaşık olduğu buradan görülebilir. Lenin, "***Iskra***"nın zaferini sağlama almak için çok büyük çaba harcadı.

Gündemde bulunan en önemli madde Parti Programının kabul edilmesi meselesiydi. Programın tartışılması sırasında, Parti Kongresinin oportünist kesiminin itiraz ettiği başlıca nokta, proletarya diktatörlüğü sorunuydu. Oportünistler, daha bir dizi başka Program sorununda da Parti Kongresinin devrimci kesimiyle hemfikir değillerdi. Ama onlar esas mücadeleyi proletarya diktatörlüğü meselesi üzerinde yoğunlaştırmaya karar verdiler; bu mücadelede, yabancı sosyal-demokrat partilerin programında proletarya diktatörlüğüyle ilgili hiçbir madde bulunmadığına

ve bu yüzden Rusya Sosyal-Demokrasisinin programına da bu maddenin alınmasına gerek olmadığına dayandılar.

Oportünistler, aynı zamanda, Parti Programına köylü sorununa ilişkin taleplerin alınmasına da karşı çıktılar. Bu kişiler devrim istemiyorlardı, bu nedenle, işçi sınıfının müttefiki karşısında, köylülük karşısında yabanıl ve düşmanca bir tavır aldılar.

Bund'cular ve Polonyalı Sosyal-Demokratlar, ulusların kendi kaderini tayin hakkına karşı çıktılar. Lenin daima, işçi sınıfının ulusal baskıya karşı mücadele etmekle yükümlü olduğunu öğretmişti. Bu talebin Programa konulmasına karşı çıkmak, proleter enternasyonalizminden vazgeçmeyi önermek ve ulusal baskıya suç ortağı olmakla birdi.

Lenin bütün bu itirazlara ezici bir darbe indirdi.

Parti Kongresi, "***Iskra**"nın* önerdiği programı kabul etti.

Bu program iki kısımdan meydana geliyordu: azami program ve asgari program. Azami programda, işçi sınıfı partisinin esas görevinden söz ediliyordu: sosyalist devrimden, kapitalistlerin iktidarının devrilmesinden, proletarya diktatörlüğünün kurulmasından söz ediliyordu. Asgari programda ise, Parti'nin en yakın; kapitalist sistemin yıkılmasından, proletarya diktatörlüğünün kurulmasından önce yerine getirilmesi gereken görevlerinden söz ediliyordu: Çarlık otokrasisinin devrilmesi, demokratik cumhuriyetin kurulması, işçiler için sekiz saatlik işgününün getirilmesi, kırda bütün serflik kalıntılarının tasfiye edilmesi, çiftlik sahiplerinin el koyduğu toprak kesintilerinin ***(otrezki)*** köylülere geri verilmesinden söz ediliyordu.

Sonradan Bolşevikler, **otrezki**'lerin geri verilmesi talebinin yerine, çiftlik sahiplerinin tüm topraklarına el konulması talebini geçirdiler.

II. Parti Kongresi tarafından kabul edilen program, işçi sınıfı partisinin devrimci bir programıydı.

Bu program, proleter devrimin zaferinden sonra Partimizin yeni bir program kabul ettiği VIII. Parti Kongresine kadar yürürlükte kaldı.

II. Parti Kongresi, programı kabul ettikten sonra, Parti Tüzük taslağını tartışmaya geçti. Parti Kongresi, programı kabul ettikten ve Partinin ideolojik birliğinin temelini attıktan sonra, amatörlüğe ve çevreciliğe, örgütsel dağınıklığa ve Parti içinde sıkı bir disiplinin olmamasına bir son vermek için bir Parti Tüzüğü de kabul etmek zorundaydı.

Programın kabul edilmesi nispeten pürüzsüz olmuştu, ama Parti Tüzüğü sorununda Parti Kongresinde şiddetli tartışmalar çıktı. En şiddetli görüş ayrıldığı, Tüzüğün birinci paragrafının, Parti üyeliğine ilişkin paragrafın formülasyonu üzerine çıktı. Partiye kim üye olabilirdi, Partinin bileşimi nasıl olmalıydı, Parti örgütsel bakımdan ne olmalıydı .örgütlü bir bütün mü, yoksa şekilsiz bir şey mi., işte tüzüğün birinci paragrafına ilişkin olarak ortaya çıkan sorunlar bunlardı. İki formülasyon birbiriyle mücadele ediyordu: Plehanov ve kararlı "***Iskra***"cılar tarafından desteklenen Lenin'in formülasyonu; ve Akselrod, Zasuliç, kararsız "***Iskra***"cılar, Troçki ve Parti Kongresinin açık oportünist kesiminin tümü tarafından desteklenen Martov'un formülasyonu.

Lenin'in formülasyonu, Parti Programını kabul eden, Partiyi maddi yönden destekleyen ve onun örgütlerinden birine mensup olan herkesin Parti üyesi olabileceğini söylüyordu. Martov'un formülasyonu ise, Parti Programının kabul edilmesinin ve maddi desteğin Parti üyeliği için mutlaka gerekli olduğunu kabul ederken, Parti örgütlerinden birine katılmayı şart olarak görmüyor, bir Parti üyesinin mutlaka Parti örgütlerinden birine üye olması gerekmediği görüşünü savunuyordu.

Lenin, Parti'yi, üyeleri kendi kendini Partili sayamayacak olan, bilakis ancak Parti örgütlerinden biri tarafından Partiye alınabilecek ve dolayısıyla Parti disiplinine boyun eğecek olan ***örgütlü*** bir müfreze olarak görüyordu.

Martov ise Parti'yi, üyeleri kendi kendini Partili sayabilecek, ve bir Parti örgütüne üye olmadıkları için Parti disiplinine boyun eğmek zorunda olmayan örgütsel bakımdan ***şekilsel*** birşey olarak görüyordu.

Böylece Martov'un formülü, Lenin'in formülünden farklı olarak, Parti'nin kapılarını kararsız, proleter olmayan unsurlara ardına kadar açacaktı. Burjuva-demokratik devrimin arifesinde, burjuva aydınları arasında devrime geçici bir süre sempati duyan kimseler vardı. Bunlar zaman zaman Parti'ye küçük hizmetlerde bile bulunabilirdi. Ama bu kimseler bir örgüte katılmaz, Parti disiplinine uymaz, Parti'nin vereceği görevleri yerine getirmez ve bu görevlerin beraberinde getirdiği tehlikeleri göze almazdı. Ve Martov ve diğer Menşeviklerin önerisine göre, bunlar parti üyesi olarak görülmeli, bunlara Parti meselelerini etkileme hak ve imkanı verilmeliydi. Hatta onlar, grevlere sosyalist olmayanlar, Anarşistler, Sosyal-Devrimciler de katılmasına rağmen, her grevciye kendini parti üyesi "sayma" hakkının tanınmasını bile önerdiler.

Böylece, Lenin ve Leninistlerin Parti Kongresinde uğruna mücadele ettikleri homojen ve militan bir parti yerine, örgütünün sınırları

berrakça tanımlanmış bir Parti yerine, Martovcuların heterojen, gevşek, şekilsiz ve sırf bu heterojen niteliği yüzünden hiçbir zaman sıkı disiplinli, militan olamayacak bir parti istedikleri ortaya çıktı.

Kararsız "***Iskra***"cıların sağlam "***Iskra***"cılardan ayrılarak merkezcilerle ittifak yapmaları, açık oportünistlerin de bunlara katılmaları, bu noktada üstünlüğü Martov'a verdi. Parti Kongresi 22'ye karşı 28 oy çokluğuyla (ve 1 çekimser) Tüzüğün birinci paragrafını Martov'cu formülasyonunu kabul etti.

Tüzüğün birinci paragrafı konusunda "***Iskra***"cıların bölünmesinden sonra. Parti Kongresindeki mücadele daha da keskinleşti. Parti Kongresi, gündemin son maddesine geliyordu, Partinin yönetici kurullarının seçimi: Parti Merkez Organı ("***Iskra")*** yazı kurulunun ve Merkez Komitesi'nin seçimi. Ama kongre seçimlere geçmeden önce parti Kongresindeki güçler dengesini değiştiren bazı olaylar meydana geldi.

Parti Tüzüğü ile bağlantılı olarak Parti Kongresi, Bund sorununu ele almak zorunda kaldı. Bund, Parti içinde özel bir yere sahip olmak istedi. Rusya'daki Yahudi işçilerin biricik temsilcisi olarak tanınmayı talep etti. Bund'un bu talebini kabul etmek, Parti örgütlerindeki işçileri milliyetlerine göre bölmek ve işçilerin ortak bölgesel sınıf örgütlerini reddetmek anlamına gelirdi. Parti Kongresi, Bund'un önerdiği, ulusal çizgiler üzerinde örgütlenme sistemini kabul etmedi. Bunun üzerine Bund'cular Parti Kongresi'ni terkettiler. Ayrıca iki "Ekonomist" de, Parti Kongresi onların Yurtdışı Ligası'nı Parti'nin yurtdışındaki temsilcisi olarak tanımayı reddedince, Kongre'yi terketti.

Yedi oportünistin Parti Kongresi'ni terketmesiyle, güçler dengesi Leninistler lehine döndü.

Lenin, daha başından itibaren, bütün dikkatini Parti'nin merkezi kurullarının bileşimi üzerinde yoğunlaştırmıştı. Merkez Komitesi'ne kararlı ve tutarlı devrimcilerin seçilmesini gerekli görüyordu. Martov'cular ise, istikrarsız, oportünist unsurların Merkez Komitesi'ne hakim olmasını sağlamaya çalışıyordu. Parti Kongresi'nin çoğunluğu bu meselede Lenin'i destekledi. Seçilen Merkez Komitesi Lenin'in yandaşlarından oluşuyordu.

Lenin'in önerisi üzerine, "***Iskra" yazı*** kuruluna Lenin, Plehanov ve Martov seçildi. Martov, Parti Kongresi'nde, "***Iskra"*** yazı kuruluna, çoğunluğu kendi yandaşı olan "***Iskra"nın*** eski altı üyesinin seçilmesini talep etti. Parti Kongresi bu talebi oy çoğunluğuyla reddetti. Lenin'in

önerdiği üçlü seçildi. Bunun üzerine Martov, merkez organın yazı kuruluna katılmayacağını açıkladı.

Böylece Parti Kongresi, Parti'nin merkezi kurulları konusunda verdiği oylarla, Martov yandaşlarının yenilgisini ve Lenin yandaşlarının zaferini pekiştirdi.

Bu andan itibaren, Parti Kongresindeki seçimlerde oyların çoğunluğunu (Rusça: Bolşinstvo) alan Lenin'in yandaşlarına Bolşevikler, ve oyların azınlığını (Rusça: Menşinstvo) alan Lenin'in hasımlarına da Menşevikler adı verildi.

II. Parti Kongresi çalışmalarının sonuçlarını toparlayarak, şu sonuçlar çıkarılabilir:

1) Parti Kongresi, Marksizmin "Ekonomizm" üzerindeki, açık oportünizm üzerindeki zaferini pekiştirdi.

2) Parti Kongresi, Program ve Tüzüğü kabul etti, Sosyal-Demokrat Parti'yi yarattı ve böylece yekpare bir Parti'nin iskeletini kurmuş oldu.

3) Parti Kongresi, örgütsel sorunlarda Parti'yi Bolşevikler ve Menşevikler diye iki kesime bölen ciddi görüş ayrılıklarının varlığını ortaya çıkardı; bunlardan Bolşevikler devrimci sosyal-demokrasinin örgütsel ilkelerini savunuyorlar, Menşevikler ise, örgütsel gevşekliğin ve oportünizmin batağına saplanıyordu.

4) Parti Kongresi, daha önce Parti tarafından yenilgiye uğratılan eski oportünistlerin, "Ekonomistler"in yerini, yeni oportünistlerin, Menşeviklerin almakta olduğunu gösterdi.

5) Parti Kongresi, örgütlenme sorunlarında görevini layıkıyla yerine getiremedi, yalpaladı ve hatta zaman zaman üstünlüğü Menşeviklere kaptırdı; sonuna doğru durumu düzelttiyse de, Menşeviklerin örgüt meselelerindeki oportünizmini teşhir etmeyi, onları Parti içinde tecrit etmeyi, evet hatta Parti'nin önüne böyle bir görev koymayı bile başaramadı.

Bu son husus, Parti Kongresi'nden sonra Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki mücadelenin, yatışmak bir yana, bilakis tam tersine daha da keskinleşmesinin baş nedenlerinden biri oldu.

4- MENŞEVİK LİDERLERİN BÖLÜCÜ FAALİYETLERİ VE II. PARTİ KONGRESİNDEN SONRA PARTİ İÇİNDE MÜCADELENİN KESKİNLEŞMEŞİ. MENŞEVİKLERİN OPORTÜNİZMİ. LENİN'İN "İR, ADIM İLERİ, İKİ ADIM GERİ"

ADLI KİTABI. MARKSİST PARTİNİN ÖRGÜTSEL TEMELLERİ.

II. Parti Kongresi'nden sonra, Parti içi mücadele daha şiddetlendi. Menşevikler II. Parti Kongresi'nin kararlarını boşa çıkarmak ve ,Partinin merkezi kurullarım ele geçirmek için büyük çaba harcadılar. Kendi temsilcilerinin, yazı kurulundan çoğunluğa sahip olacak ve Merkez Komitesi'nde Bolşeviklerle eşit olacak şekilde, "***Iskra"*** yazı kuruluna ve Merkez Komitesi'ne alınmasını talep ettiler. Bu, II. Parti Kongresi'nin dolaysız kararlarına aykırı olduğundan, Bolşevikler Menşeviklerin talebini geri çevirdiler. Bunun üzerine Menşevikler, Partiden gizli tutarak, Martov, Troçki ve Akselrod önderliğinde kendi Parti aleyhtarı fraksiyoncu örgütlerini kurdular ve Martov'un yazdığı gibi, "Leninizme karşı ayaklanmaya giriştiler". Partiye karşı seçtikleri mücadele yöntemleri, "tüm Parti çalışmasını dezorganize etmek, davaya zarar vermek, adım başı sabotaj" idi (Lenin'in sözleri). Menşevikler, Rus Sosyal-Demokratları "yurtdışı Ligası"nda mevzilendiler ve onda dokuzu Rusya'daki çalışmadan kopuk göçmen aydınlardan meydana gelen bu "Liga"dan, Parti'ye, Lenin ve Leninistlere ateş açtılar.

Menşevikler, Plehanov'dan büyük yardım gördüler. Plehanov, II. Parti Kongresi'nde Lenin'den yana çıktı. Ama II. Parti Kongresi'nden sonra, Menşevikler'in kendisini bölünme tehdidiyle yıldırmalarına imkan verdi. Her ne pahasına olursa olsun, Menşeviklerle "barışmaya" karar verdi. Plehanov'u Menşeviklere iten şey, daha önceki oportünist hatalarının ezici yüküydü. Menşevik oportünistlerle uzlaşma savunucusu, kendisi de bir Menşevik oldu çıktı. Plehanov, "***Iskra"***nın Parti Kongresi tarafından geri çevrilen bütün eski Menşevik yazı kurulu üyelerinin, "***Iskra"*** yazı kuruluna alınmasını talep etti. Lenin elbette bununla hemfikir olamazdı, ve Parti'nin Merkez Komitesi'nde mevzilenmek ve oportünistlerle oradan mücadele etmek için "***Iskra"*** yazı kurulundan istifa etti. Plehanov, Parti Kongresi'nin iradesini çiğneyerek, kendi başına eski Menşevik yazı kurulu üyelerini "***Iskra"*** yazı kuruluna koopte etti. O andan itibaren, 52. sayıdan başlayarak, Menşevikler "***Iskra"***yı kendi organlarına dönüştürdüler ve "***Iskra"*** üzerinden kendi oportünist görüşlerini propaganda etmeye başladılar.

O zamandan beri Parti'de Lenin'ci. Bolşevik "***Iskra"***dan eski "***Iskra"***, Menşevik. oportünist "***Iskra"***dan ise yeni "***Iskra"*** olarak sözedilir.

"***Iskra",*** Menşeviklerin eline geçmesiyle birlikte. Lenin'e karşı, Bolşeviklere karşı mücadele organı, Menşevik oportünizmin, herşeyden

önce örgüt sorunları alanında, propaganda organı haline geldi. Menşevikler, "Ekonomistler" ve Bund'cularla birleşerek, ***"Iskra"*** sütunlarında –kendi deyişleriyle- Leninizme karşı bir kampanya açtılar. Plehanov uzlaşmacılık pozisyonunda daha fazla diretemeyecekti, bir süre sonra o da kampanyaya katıldı. Eşyanın tabiatı gereği, bu böyle olmak zorundaydı: Oportünistlere karşı uzlaşmacılıkta ısrar eden herkes, oportünizmin batağına saplanmaya mahkumdur. Yeni ***"Iskra"***nın sütunlarından, şeker külahından dökülürcesine, Partinin örgütlü bir bütün olmaması gerektiği; bağımsız grup ve bireylerin, parti organlarının kararlarına itaat etme yükümlülüğü olmaksızın, Parti saflarına kabul edilmesi gerektiği; her aydının, her parti sempatizanının, "her grevcinin ve "her göstericinin kendisini parti üyesi ilan etmesine izin verilmesi gerektiği; tüm Parti kararlarına uyma talebinin "biçimsel-bürokratik" bir tavır olduğu; azınlığın çoğunluğa tabi olması talebinin, parti üyelerinin iradesinin "mekanik olarak bastırılması" olduğu; tüm Parti üyelerinin – hem önderlerin hem de sıradan üyelerin- aynı şekilde parti disiplinine tabi olması talebinin, Parti içinde "sertlik" kurmak anlamına geldiği; "bizim" Partide merkeziyetçiliğe değil, bireylere ve Parti örgütlerine Parti kararlarına uymama hakkı veren anarşist "özerkliğe" ihtiyacımız olduğu iddia ediliyordu.

Bu, örgütsel başıboşluk, Parti ilkesinin ve Parti disiplininin altının oyulması, aydın bireyciliğinin yüceltilmesi ve anarşist disiplin düşmanlığının mazur gösterilmesi için arsızca bir propagandaydı.

Menşevikler Partiyi açıkça II. Parti Kongresi'nin vardığı yerden, eski örgütsel dağınıklığa çevreciliğe ve amatörlüğe geri çekiyorlardı.

Menşeviklere kesin bir red cevabı vermek gerekiyordu.

Onlara bu cevabı, Mayıs 1904'te yayınlanan ünlü "***Bir Adım İleri, İki Adım Geri"*** kitabında, Lenin verdi.

Lenin'in bu kitapta açımladığı ve daha sonra Bolşevik Parti'nin örgütsel remelleri haline gelen temel örgütsel tezler şunlardır:

1) Marksist Parti, işçi sınıfının bir parçası, bir müfrezesidir. Ama işçi sınıfının birçok müfrezesi vardır, dolayısıyla işçi sınıfının her müfrezesine işçi sınıfının partisi denemez. Parti, işçi sınıfının diğer müfrezelerinden, herşeyden önce, sıradan bir müfreze değil, işçi sınıfının ***öncü*** müfrezesi, ***bilinçli*** müfrezesi, ***Marksist*** müfrezesi olmasıyla, toplumsal yaşamın bilgisiyle, toplumsal yaşamın gelişme yasa1annm bilgisiyle, sınıf mücadelesi yasalarının bilgisiyle donatılmış olması ve bundan dolayı işçi sınıfına önderlik etme, onun mücadelesini yönetme yerene~nde olmasıyla ayrılır. Dolayısıyla, nasıl parçayı bütünle

karıştırmamak gerekirse, Parti'yi de işçi sınıfı ile karıştırmamak gerekir, her grevcinin kendini parti üyesi ilan edebilmesi talebinde bulunmamak gerekir, çünkü parti ile sınıfı birbirine karıştıran, Partinin bilinç seviyesini "her grevci"nin bilinç seviyesine indirmiş olur, işçi sınıfının bilinçli öncü müfrezesi olarak Partiyi tasfiye eder. Partinin görevi, kendi seviyesini "her grevci"nin seviyesine ***indirmek*** değil, bilakis işçi kitlelerini, "her grevci"yi, Parti'nin seviyesine ***yükseltmektir.***

> "Biz sınıfın partisiyiz", diye yazıyordu Lenin, "ve bu yüzden, ***hemen hemen tüm sınıf*** (savaş sırasında, iç savaş döneminde, kesinlikle tüm sınıf) Partimizin yönetimi altında hareket etmelidir, Partimizin çevresinde saflarını mümkün olduğu kadar sıklaştırmalıdır; ama kapitalizmin egemenliği altında, tüm sınıfın ya da hemen hemen tüm sınıfın, öncü müfrezesinin, yani kendi sosyal demokrat partisinin bilinçlilik ve eylem düzeyine çıkabileceğini düşünmek Manilovizm ve 'kuyrukçuluk' olur. Kapitalizm altında (daha ilkel olan, ve gelişmemiş katmanların bilincine daha kolay ulaşabildikleri) sendika örgütünün bile, işçi sınıfının tümünü ya da hemen hemen tümünü kucaklayamayacağından, aklı başında hiçbir sosyal-demokrat kuşku duymamıştır, öncü müfreze ile, ona doğru çekilen kitleler arasındaki farkı unutmak, öncünün gittikçe daha geniş kitleleri bu ileri düzeye *yükseltme* görevini unutmak, yalnızca kendini aldatmak, gözlerini görevlerimizin muazzam büyüklüğüne kapamak ve bu görevlerin kapsamını daraltmak olur." (Lenin, Tüm Eserler, cilt VI, s. 205/206, Rusça.)

2) Parti, işçi sınıfının sadece öncü müfrezesi, bilinçli müfrezesi değil, tüm üyeleri için bağlayıcı olan disipliniyle işçi sınıfının aynı zamanda da ***örgütlü*** müfrezesidir. Bu yüzden Parti üyeleri Parti'nin örgütlerinden birinin mutlaka üyesi olmak zorundadır. Eğer Parti, sınıfın ***örgütlü*** bir müfrezesi, bir ***örgütlenme sistemi*** değil de, kendi kendilerini Parti üyesi ilan eden, ama Partinin örgütlerinden hiçbirine üye olmayan, bu yüzden de ***örgütlü olmayan,*** dolayısıyla Parti kararlarına uyma yükümlülüğü olmayan insanların basit bir toplamı olsaydı, Parti'nin hiçbir zaman yekpare bir iradesi olmaz, hiçbir zaman üyelerinin eylem birliğini gerçekleştiremez ve bundan dolayı da, işçi sınıfının mücadelesini yönetmek imkanına sahip olmazdı. Parti ancak, tüm üyeleri, irade birliği, eylem birliği ve disiplin birliği ile birbirine kaynaklanmış olan yekpare bir ortak müfrezede ***örgütlenmişse,*** işçi sınıfının pratik mücadelesine önderlik edebilir ve onu bir hedefe yöneltebilir.

Menşevikler tarafından getirilen, bu durumda birçok aydının – mesela profesörlerin, üniversite ve lise öğrencilerinin vb.-, bunlar ya Parti disiplini kendilerine ağır geldiği için, ya da ama, Plehanov'un II. Parti Kongresi'nde söylediği gibi, "herhangi bir örgüte katılmayı alçaltıcı birşey" olarak gördükleri için, hiçbir Parti örgütüne katılmak istemeyecekleri itirazı- Menşeviklerin bu itirazı geri tepti, çünkü Parti'nin, Parti disiplini kendilerine ağır gelen, Parti örgütüne katılmaktan korkan üyelere ihtiyacı yoktur. İşçiler disiplin ve örgütten korkmazlar ve Parti üyesi olmaya karar vermişlerse, örgüte seve seve katılırlar. Disiplin ve Örgütten korkanlar, bireyci zihniyetli aydınlardır, ve bunlar gerçekten de Parti dışında kalacaklardır. Ama böyle olması çok iyidir, çünkü parti böylece, özellikle şimdi, burjuva-demokratik devrimin yükselmeye başladığı bir dönemde bir hayli artan istikrarsız unsurların akınından korunmuş olur.

> "Parti, ***örgütlerin toplamı*** (ama yalnızca aritmetik bir toplamı değil, bileşik bir toplamı) olmalıdır dediğim zaman", diye yazıyordu Lenin, "... sınıfın öncüsü olarak Parti'nin mümkün olduğunca ***örgütlü birşey*** olması, saflarına sadece ***en azından*** asgari ***bir örgütlülüğü mümkün kılan*** unsurları alması gerektiği yolundaki dileğimi, talebimi açık ve kesin bir şekilde dile getiriyorum..." (Lenin, Tüm Eserler ci lt VI, s. 203, Rusça.)

Ve devamla:

> "Lafta, Martov'un formülü, geniş proleter kitlelerin çıkarlarını savunmaktadır, ***gerçekte*** ise bu formül, proleter disiplinden ve örgütten korkan ***burjuva aydınlarının*** çıkarlarına hizmet edecektir. Modern kapitalist toplumun ***ayrı bir tabakası olarak aydınların*** ayırt edici özelliğinin ***bireycilikleri*** ve disiplin ve örgüt yeteneksizlikleri olduğunu hiç kimse inkar etmeye kalkışmayacaktır." (Aynı yerde, s. 212.)

Ve son olarak:

> "Proletarya, örgüt ve disiplinden korkmaz... Proletarya, bir örgüte katılmak istemeyen profesör ve öğrenci beyleri, sırf bir örgütün denetimi altında çalışıyorlar diye parti üyesi olarak tanımak için kılını bile kıpırdatmayacaktır... Partimizde, örgüt ve disiplin ruhuyla ***kendi kendini eğitme*** eksiği olanlar, proletarya değil, birtakım aydınlardır." (Lenin, Seçme Eserler, cilt 2, s. 442.)

3) Parti sadece örgütlü bir müfreze değil, aynı zamanda işçi sınıfının bütün örgüt biçimleri içinde, diğerlerini **yönetmek** misyonuna sahip "***en üst örgüt* biçimi"**dir. En üst örgüt biçimi olan, sınıfın en iyi insanlarından oluşan, ileri bir teori, sınıf mücadelesi yasalarının bilgisi ve devrimci hareketin tecrübesiyle silahlanmış olan Parti, işçi sınıfının tüm diğer örgütlerini yönetmek için her türlü imkana sahiptir ve yönetmekle yükümlüdür. Menşeviklerin, Partinin yönetici rolünü küçümseme ve aşağılama çabaları, Parti tarafından yönetilen tüm diğer proleter örgütlerin de zayıflamasına, dolayısıyla proletaryayı zayıflatmaya ve silahsızlandırmaya götürür, çünkü "iktidar uğruna mücadelede, proletaryanın örgütlen başka hiçbir silahı yoktur". (Aynı yerde, s. 469.)

4) Parti, işçi sınıfının öncüsünün ***işçi sınıfının milyonluk kitleleriyle bağının cisimleşmesidir.*** Parti ne kadar iyi bir öncü olursa olsun, ne kadar iyi örgütlenirse örgütlensin, Partisiz kitlelerle bağ kurmaksızın, bu bağları artırmaksızın, pekiştirmeksizin yaşayamaz ve gelişemez. Kendini kendi kabuğu içine hapseden, kendini kitlelerden tecrit eden ve kendi sınıfıyla bağlarını yitiren ya da hatta gevşeten bir parti, kitlelerin güven ve desteğini kaybetmeye ve dolayısıyla kaçınılmaz olarak çökmeye mahkumdur. Parti, gücü-kuvveti yerinde bir yaşam sürdürmek ve gelişmek için, kitlelerle bağları artırmalı ve kendi sınıfının milyonluk kitlelerinin güvenini kazanmalıdır.

> "Sosyal-demokrat bir parti olmak için", diyordu Lenin, "tam da sınıfın destelini kazanmak zorundayız." (Lenin" Tüm Eserler, cilt VI, s. 208, Rusça.)

5) Parti, doğru işlemesi ve kitlelere sistemli bir şekilde önderlik etmesi için, ***merkeziyetçilik*** temelinde örgütlenmeli, bir tek tüzüğe, herkese –aynı parti disiplinine ve bir tek yönetici organa sahip olmalıdır. Bu organ, Parti Kongresi, kongreler arasındaki zamanlarda da Parti Merkez Komitesi'dir. Partide azınlık çoğunluğa, tek tek örgütler merkeze, alt örgütler üst örgütlere tabi olmak zorundadır. Bu önkoşullar olmadan, işçi sınıfının partisi gerçek bir parti olamaz, işçi sınıfını yönetme görevlerini yerine getiremez.

Elbette ki bu dönemde parti örgütleri, Çarlık otokrasisi rejimi altında Partinin illegal olmasından dolayı, tabandan seçim ilkesi üzerinde inşa edilmiş olamazdı; Parti, sıkı bir gizlilik karakterine bürünmek zorundaydı. Ama Lenin, Partimizin yaşantısındaki bu ***geçici*** özelliğin, çarlığın yıkılmasının daha ilk günlerinde ortadan kalkacağını, Parti'nin açıktan ortaya çıkan ve legal bir Parti haline geleceğini ve parti

örgütlerinin demokratik seçim temeli üzerinde, ***demokratik merkeziyetçilik*** temeli üzerinde inşa edileceğini düşünüyordu.

> "***Eskiden,"*** diye yazıyordu Lenin, "Partimiz şeklen örgütlenmiş bir bütün değildi, sadece ayrı ayrı grupların bir toplamı idi; ve bundan dolayı da bu gruplar arasında ideolojik etkileme ilişkilerinden başka bir ilişki bulunamazdı. ***Şimdi*** ise örgütlü bir Parti haline geldik; ve bu da bir gücün yaratılması, fikirlerin otoritesinin gücün otoritesine dönüşmesi, alt Parti kademelerinin üst parti kademelerine tabi olması demektir." (***Lenin,*** Tüm Eserler, cit VI, s. 291, Rusça.)

Lenin, Menşevikleri, Parti'nin otoritesine ve disiplinine itaat etmeyen örgütsel nihilizm ve aristokratik anarşizm ile suçluyor ve şöyle yazıyordu:

> "Bu aristokratik anarşizm, özellikle Rus nihilistine özgüdür. Parti örgütü ona korkunç bir 'fabrika' gibi görünür; parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesi bir 'kölelik'tir... merkezin yönetimi altında işbölümü onda, insanların 'çarka ve dişliye' dönüşmesine karşı traji-komik bir çığlık atmaya neden olur (bu dönüşmenin en zalim örneği olarak, redaktörlerin birer yazara dönüştürülmesi görülür); Partinin örgüt tüzüğünden sözedilmesi, yüzünü aşağılayıcı bir şekilde buruşturmasına ve küçümseyici bir tavırla. işlerin tüzük olmadan da pekala yürüyebileceğini belirtmesine... neden olur." (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 2, s. 445.)

6) Parti, saflarının ***birliğini*** korumak istiyorsa, o zaman pratiğinde, tüm Parti üyeleri için, gerek önderler gerek sıradan üyeler için aynı şekilde bağlayıcı olan ***yekpare*** bir proleter disiplin kurmalıdır. Bu nedenle Parti içinde, disiplin kendileri için bağlayıcı olmayan "seçkinler" ve disipline uymak zorunda olan "seçkin olmayanlar" diye bir bölünme olmamalıdır. Bu önkoşul olmadan, Parti'nin bütünlüğü ve parti saflarının birliği sağlanamaz.

> "Martov ve şurekasında Parti Kongresi tarafından atanan yazı kuruluna karşı ***akla yatkın*** savların hiç olmayışını, en iyi şekilde, bizzat kendileri tarafından yaratılan şu şiar aydınlatmaktadır: 'Biz serf değiliz!'... Kendini kitle örgütünün ve kitle disiplininin üstünde duran 'seçkin azınlığa' sayan burjuva aydınının zihniyeti bu sözlerde olağanüstü bir çarpıcılıkla öne çıkmaktadır... Aydın bireyciliğine ... ***her*** proleter örgüt ve

disiplin, serflik gibi geliyor." (Lenin, Tüm Eserler, cilt VI, s. 282, Rusça.)

Ve devamla:

"Bizde gerçek bir parti oluştuğu ölçüde, sınıf bilinçli işçi, proleter ordunun bir neferinin zihniyeti ile, anarşist laflarla gösteriş yapan burjuva aydınının zihniyetini ayırt etmeyi öğrenmelidir, bir Parti üyesinin yükümlülüklerinin sadece sıradan üyeler tarafından değil, 'tepedekiler' tarafından da yerine getirilmesini ***talep etmeyi*** öğrenmelidir."(Lenin, Seçme Eserler, cilt 2, s. 448.)

Görüş ayrılıklarının tahlilinin sonuçlarını toparlayan ve Menşeviklerin tavrını "örgüt sorunlarında oportünizm" olarak karakterize eden Lenin, proletaryanın kurtuluş mücadelesinde silah olarak Parti ***örgütünün*** önemini küçümsemenin, Menşevizmin baş günahlarından biri olduğunu düşünüyordu. Menşevikler, proletaryanın Parti ***örgütünün***, devrimin zaferi için ciddi bir önem taşımadığı görüşündeydiler. Menşeviklerin tersine Lenin, proletaryanın ***ideolojik*** birliğinin zafer için tek başına yeterli olmadığını düşünüyordu -zafer kazanmak için, ideolojik birliği proletaryanın "***örgütünün*** maddi birliği" ile "***pekiştirmek***" gerekti. Lenin, proletaryanın ancak bu koşulda yenilmez bir güç haline gelebileceğini düşünüyordu.

"İktidar uğruna mücadelede", diye yazıyordu Lenin, "Proletaryanın örgütten başka hiçbir silahı yoktur. Burjuva dünyasındaki anarşik rekabetin egemenliği altında bölünen, sermaye için zorla çalıştırılarak ezilen, durmadan yoksullaşmanın, vahşileşmenin ve yozlaşmanın 'derinliklerine' itilen proletarya, ancak, Marksizmin ilkeleri temeli üzerinde onun ideolojik birliği, ezilen milyonları işçi sınıfının ordusuna dönüştürecek olan bir örgütün maddi birliğiyle sağlamlaştırıldığı zaman, yenilmez bir güç olabilir ve mutlaka olacaktır da. Bu ordunun karşısında, ne Rus çarlığının çürük iktidarı, ne de uluslararası sermayenin gittikçe çürüyen iktidarı durabilecektir." (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 2, s. 469/470.)

Lenin kitabını, bu kahince sözlerle bitirir.

Lenin'in, ünlü eseri "***Bir Adım İleri, iki Adım Geri"***de geliştirdiği temel örgütsel tezler bunlardı.

Bu kitabın önemi, herşeyden önce, Parti ilkesini çevreciliğe karşı, Partiyi bozguncu unsurlara karşı başarıyla savunmasında; örgüt

sorunlarında Menşevik oportünizmi ezmesinde ve Bolşevik Parti'nin örgüt temellerini yaratmasında yatmaktadır.

Ama bu kitabın önemi bu kadarla kalmaz. Bu kitabın tarihi önemi, Lenin'in bu kitapta, Marksizm tarihinde ilk olarak, proletaryanın yönetici örgütü, ve proletarya diktatörlüğü uğruna mücadelenin o olmaksızın zafer kazanamayacağı, proletaryanın elindeki baş silah olarak parti öğretisini ortaya koymasında yatar.

Lenin'in "***Bir Adım İleri, İki Adım Geri***" eserinin Parti işçileri arasında yayılması, yerel örgütlerin çoğunluğunun Lenin'in etrafından toparlanmasına yolaçtı.

Ama örgütlerin Bolşevikler etrafından toplanması arttıkça, Menşevik önderlerin davranışı da gittikçe kötüleşti.

1904 yazında Menşevikler, Plehanov'un yardımıyla ve maneviyatı bozulmuş iki Bolşeviğin, Krassin ve Noskov'un ihanetiyle, Merkez Komitesi'nde çoğunluğu ele geçirdiler. Menşeviklerin bir bölünme için çalıştıkları besbelliydi. "***Iskra***"nın ve Merkez Komitesi'nin kaybedilmesi, Bolşevikleri zor durumda bıraktı. Kendi Bolşevik gazetelerini örgütlemeleri bir zorunluluk haline geldi. Yeni bir Merkez Komitesi kurmak ve Menşeviklerle hesaplaşmak için yeni bir parti Kongresi, III. Parti Kongresini örgütlemek gerekti.

Ve Bolşevikler, Lenin'in önderliğinde, bunları yapmaya koyuldular.

Bolşevikler III. Parti Kongresi'nin toplanması için bir kampanya açtılar. Ağustos 1904'te İsviçre'de Lenin'in önderliği altında, 22 Bolşeviğin katıldığı bir konferans yapıldı. Konferans, "Partiye" başlıklı, III. Parti Kongresi'nin toplanması uğruna mücadelelerinde Bolşeviklerin programı haline gelen bir çağrı kabul etti.

Bolşevik komitelerin üç Bölge Konferansında (Güney, Kafkas ve Kuzey), III. Parti Kongresinin toplanması için pratik hazırlık çalışmalarına başlayan bir Çoğunluk Komiteleri Bürosu seçildi.

4 Ocak 1905'te Bolşevik gazetesi "***Vperyod***"un (İleri) ilk sayısı çıktı.

Böylece Parti içinde, her biri kendi merkezlerine, kendi basın organlarına sahip olan iki ayrı fraksiyon, Bolşevik fraksiyonu ve Menşevik fraksiyonu ortaya çıktı.

KISA ÖZET

1901-1904 döneminde devrimci işçi hareketinin gelişmesi temeli üzerinde, Rusya'daki Marksist sosyal-demokrat örgütler büyüdü ve güçlendi. "Ekonomistler"e karşı verilen ilkeler uğruna inatçı mücadelede, Lenin'in "***Iskra"***sının devrimci çizgisi zafer kazandı, ideolojik karışıklık ve "amatörlük" aşıldı.

"***Iskra"*** dağınık sosyal-demokrat çevre ve gruplar arasında bağ kurdu ve II. Parti Kongresi'nin toplanması için yolu hazırladı. 1903'te toplanan II. Parti Kongresi'nde, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi oluşturuldu, Parti Programı ve tüzüğü kabul edildi ve partinin yönetici merkezi organları kuruldu.

II. Parti Kongresi'nde, RSDİP içinde "***Iskra"*** yönetiminin kesin zaferi için verilen mücadele içinde iki grup ortaya çıktı: Bolşevik grubu ve Menşevik grubu.

II. Parti Kongresi'nden sonra Bolşevikler ve Menşevikler arasındaki en önemli görüş ayrılıkları, örgüt sorunları etrafında toplanıyordu.

Menşevikler "Ekonomistler"e yakınlaştılar ve parti içinde onların yerini aldılar. Menşeviklerin oportünizmi kendini ilkönce örgüt sorunları alanında gösterdi. Menşevikler, Lenin'ci tipte militan devrimci bir Parti'ye karşıydılar. Gevşek, örgütsüz, kuyrukçu bir parti istiyorlardı. Parti içinde bir bölünme çizgisi izliyorlardı. Plehanov'un yardımıyla "***Iskra"***yı ve Merkez Komitesi'ni ele geçirdiler ve bu merkezlerden kendi bölücü amaçları için yararlandılar.

Menşeviklerden gelen bölünme tehlikesini gören Bolşevikler, bölücüleri dizginlemek üzere tedbir aldılar, III. Parti Kongresi'nin toplanması doğrultusunda yerel örgütleri seferber ettiler ve kendi gazeteleri ***Vperyod***'u (İleri) çıkardılar.

Böylece, ilk Rus devriminin arifesinde, halihazırda patlak vermiş bulunan Rus-Japon savaşı döneminde, Bolşevikler ve Menşevikler iki ayrı siyasi grup olarak ortaya çıktılar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RUS-JAPON SAVAŞI VE BİRİNCİ RUS DEVRİMİ DÖNEMİNDE MENŞEVİKLER VE BOLŞEVİKLER (1904 - 1907)

1- RUS-JAPON SAVAŞI. RUSYA'DA DEVRİMCİ HAREKETİN DAHA DA YÜKSELMESİ. PETERSBURG'DA GREVLER. 9 OCAK 1905'TE KIŞLIK SARAY ÖNÜNDE İŞÇİ GÖSTERİSİ. GÖSTERİCİLERE ATEŞ AÇILMASI. DEVRİMİN PATLAK VERMESİ.

On dokuzuncu yüzyılın sonunda emperyalist devletler Pasifik'te hakimiyet kurma ve Çin'in paylaşılması uğrunda yoğun bir mücadeleye giriştiler. Bu mücadeleye Çarlık Rusya'sı da katıldı. 1900'de Çarlık birlikleri Japon, Alman, İngiliz ve Fransız birlikleri ile beraber Çin halkının yabancı emperyalistlere karşı giriştiği ayaklanmayı eşi görülmedik bir zalimlikle bastırdılar. Çarlık hükümeti daha önce Çin'i, Port Arthur kalesiyle birlikte Liaotung yarımadasını Rusya'ya teslime mecbur etmişti. Rusya, Çin topraklarında demiryolu inşa etme hakkını elde etti. Kuzey Mançurya'da Doğu Çin Demiryolu inşa edilmiş; onu korumak üzere orada Rus birlikleri üslenmişlerdi. Kuzey Mançurya, Çarlık Rusya'sı tarafından askeri olarak işgal edildi. Çarlık, Kore'ye sıçramaya hazırlanıyordu. Rus burjuvazisi Mançurya'da bir “Sarı Rusya” kurmanın planlarını yapmaktaydı.

Uzak Doğu'daki fetihlerinde Çarlık, hızla emperyalist bir ülkeye dönüşmüş olan ve yine Asya kıtasında, ilk planda Çin'in zararına toprak ilhakına çaba gösteren başka bir yağmacı ile, Japonya ile çatıştı. Rusya gibi, Japonya da, Kore ve Mançurya'yı ele geçirmek istiyordu. Japonya daha o sıralar, Sakhalin'i ve Rus Uzak Doğusu'nu ele geçirmeyi tasarlamaktaydı. Çarlığın Uzak Doğu'da artan gücünden korkan İngiltere, gizliden gizliye Japonya'nın tarafını tutuyordu. Rus-Japon savaşı yaklaşıyordu. Çarlık hükümeti bu savaşa, yeni pazarlar arayan büyük burjuvazi, ve çiftlik sahiplerinin en gerici tabakaları tarafından itildi.

Çarlık hükümetinin savaş ilan etmesini beklemeden, Japonya savaşı başlattı. Japonya'nın Rusya'da iyi bir casusluk servisi vardı ve düşmanın mücadeleye hazırlıksız olduğunu biliyordu. 1904 Ocak'ında Japonya, savaş ilan etmeden, ansızın Rusya'nın elindeki Port Arthur Kalesi'ne saldırdı ve limanda bulunan Rus donanmasına ağır kayıplar verdirdi.

Rus-Japon Savaşı böyle başladı.

Çarlık hükümeti, savaşın kendi politik durumunu güçlendirmeye ve devrimi önlemeye yarayacağını hesaplıyordu. Ama hesapları yanlış çıktı. Savaş, Çarlık rejimini daha da sarstı.

Silahlanması ve eğitimi kötü, yeteneksiz ve satılmış generallerin komutasındaki Rus ordusu, yenilgiden yenilgiye sürüklendi.

Kapitalistler, devlet memurları ve generaller savaştan zenginleştiler. Vurgunculuk ayyuka çıktı. Birliklerin ikmali kötüydü. Cephane eksilince, sanki alay edermişçesine, orduya vagonlar dolusu ikonalar gönderiliyordu. Askerler acı acı, "Japonlar bize gülle ziyafeti çekiyor, biz onlara ikona" diyordu. Özel trenler yaralıları taşıyacak yerde, Çarlık generallerinin yağma ettikleri malları naklediyordu.

Japonlar, Port Arthur'u kuşattılar ve sonra ele geçirdiler. Çarlık ordusu bir dizi yenilgiye uğradıktan sonra en sonunda Mukden yakınlarında Japonlar tarafından hezimete uğratıldı. 300 000 kişilik Çarlık ordusu bu savaşta ölü, yaralı ve esir olarak, 120 000'e yakın insan kaybetti. Bunu, Port Arthur'daki kuşatmayı yarmak üzere Baltık'tan gönderilen Çarlık donanmasının Çuşima Boğazı'nda toptan yenilgisi ve imhası izledi. Çuşima'daki yenilgi tam bir felaketti: Çarın gönderdiği yirmi geminin on üçü batırılmış ya da tahrip edilmiş, dördü ise düşmanın eline geçmişti. Çarlık Rusya'sı savaşı kesinlikle kaybetmişti.

Çarlık hükümeti Japonya ile yüz kızartıcı bir barış yapmak

zorunda kaldı. Japonya, Kore'yi ele geçirip Rusya'dan Port Arthur'u ve Sakhalin adasının yarısını aldı.

Halk, savaşı istememiş, bunun ülke için ne kadar zararlı olacağını anlamıştı. Çarlık Rusya'sının geriliğini, halk, ağır bir şekilde ödedi.

Bolşevikler ve Menşevikler, bu savaşa karşı farklı tavır takındılar. Troçki dahil Menşevikler, anavatan savunuculuğu pozisyonuna, yani Çarın, çiftlik sahiplerinin ve kapitalistlerin "Anavatanı"nı savunma pozisyonuna battılar.

Lenin ve Bolşevikler ise, tam tersine, bu yağmacı savaşta. Çarlığın zayıflamasına ve devrimin güçlenmesine yol açacağı için, Çarlık hükümetinin yenilgisinin faydalı olacağı görüşündeydiler.

Çarlık ordularının yenilgileri, geniş halk kitlelerinin gözünde Çarlığın çürümüşlüğünü ortaya çıkardı. Çarlık rejimine karşı nefretleri günden güne şiddetlendi. Port Arthur'un düşüşü, otokrasinin çöküşünün başlangıcıdır, diye yazıyordu Lenin.

Çar, devrimi boğmak için savaştan medet ummuştu. Tam tersini elde etti. Rus-Japon savaşı, devrimin gelişini hızlandırdı.

Çarlık Rusya'sında kapitalist boyunduruk, Çarlık boyunduruğuyla daha da ağırlaşıyordu. İşçiler sadece kapitalist sömürüden, insanlık-dışı çalışma rejiminden değil, tüm halkla birlikte, her türlü haktan yoksun bulunmaktan da çekinmekteydiler. Bu nedenle sınıf bilinçli işçiler, kent ve kırın tüm demokratik unsurlarının Çarlığa karşı devrimci hareketine önderlik etmeye çalışıyorlardı. Köylülük topraksızlıktan boğuluyor, çok sayıdaki serflik kalıntısından çekiyordu; çiftlik sahiplerinin ve Kulakların borç kölesi durumunda buluyordu. Çarlık Rusya'sında yaşayan uluslar, çifte bir boyunduruk, hem kendi, hem de Rus çiftlik sahiplerinin ve kapitalistlerinin boyunduruğu altında inliyorlardı. 1900–1903 yıllarındaki iktisadi kriz, emekçi yığınların içinde bulunduğu güçlükleri ağırlaştırmıştı, savaş bunu daha da şiddetlendirdi. Savaştaki yenilgiler, kitlelerin Çarlığa karşı nefretini bir kat daha artırdı. Halkın sabrı tükeniyordu.

Görüldüğü gibi devrim için yeterinden fazla sebep vardı.

Aralık 1904'te Baku'da işçiler, Baku'daki Bolşevik Komitesinin önderliği altında büyük ve iyi örgütlenmiş bir grev yaptılar. Bu grev işçilerin zaferiyle, işçilerle petrol sanayicileri arasında bir toplu sözleşmenin, Rusya işçi sınıfı hareketi tarihindeki ilk toplu sözleşmenin imzalanmasıyla sonuçlandı.

Baku grevi, Trans-Kafkasya'da ve Rusya'nın bir dizi bölgesinde devrimci kabarışın başlangıcı oldu.

"Baku grevi, bütün Rusya'da şanlı Ocak-Şubat hareketlerine işaret oldu." ***(Stalin.)***

Bu grev, büyük devrimci fırtınayı müjdeleyen bir gök gürleyişine benziyordu.

Devrim fırtınası, Petersburg'da 9 Ocak (yeni takvimle 22 Ocak) 1905 olayları ile patlak verdi.

3 (16) Ocak 1905'te Petersburg'daki fabrikaların en büyüğünde, Putilov (şimdi Kirov) işletmelerinde bir grev başladı. Greve, dört işçinin işten çıkarılması sebep oldu. Putilov işletmelerindeki grev hızla büyüdü ve Petersburg'daki diğer işletme ve fabrikalar da buna katıldılar. Grev, genel grev halini aldı. Hareket tehdit edici şekilde büyüdü. Çarlık hükümeti, hareketi başlangıcında ezmeye karar verdi.

Daha 1904'te, Putilov grevinden önce polis, bir ajan-provokatörün, papaz Gapon'un yardımıyla, işçiler arasında "Rus Fabrika İşçileri Birliği" diye bir örgüt kurmuştu. Bu örgütün Petersburg'un bütün ilçelerinde şubeleri vardı. Grev başladığında, papaz Gapon kendi derneğinin toplantılarında haince bir plan önerdi: 9 Ocak'ta bütün işçiler toplanıp kilise bayrakları ve Çar'ın portrelerini taşıyarak Kışlık Saray'a yürüyecekler ve sıkıntılarını dile getiren bir dilekçeyi Çara sunacaklardı. Çar elbet halkın önüne çıkar, onu dinler ve taleplerini yerine getirirdi. Gapon, işçiler üzerine ateş açılmasına vesile hazırlamak ve işçi sınıfı hareketini kana bulamak için Çarlık ***Okhrana***'sına yardım etmeyi üstlendi. Fakat bu polis tertibi, geri tepti ve Çarlık hükümetinin başında patladı.

Dilekçe, işçi toplantılarında tartışıldı, üzerinde düzeltmeler ve değişiklikler yapıldı. Bu toplantılarda, kendilerini açıkça Bolşevik diye adlandırmadan, Bolşevikler de konuştular. Onların etkisi altında, dilekçeye basın özgürlüğü, söz özgürlüğü, işçilerin dernek kurma özgürlüğü, Rusya'da siyasi rejimi değiştirmek üzere bir Kurucu Meclis'in toplantıya çağrılması, yasalar önünde eşitlik, kilisenin devletten ayrılması, savaşın sona erdirilmesi, 8 saatlik işgünü ve toprağın köylülere devri yolunda talepler eklendi.

Bu toplantılarda konuşan Bolşevikler, işçilere, özgürlüğün Çar'a dilekçe vermekle değil, silah elde kazanılmak zorunda olduğunu anlattılar. Bolşevikler işçileri, üzerlerine ateş açılacağı konusunda uyardılar. Fakat Kışlık Saray'a yürüyüşü engelleyemediler. İşçilerin

önemli bir bölümü hala Çar'ın kendilerine yardım edeceğine inanıyordu. Hareket, kitleleri muazzam bir güçle kavramıştı.

Petersburg'lu işçilerin dilekçesinde şöyle deniyordu:

> "Biz, Petersburg kenti işçileri, karılarımız, çocuklarımız ve çaresiz ihtiyar analarımız-babalarımızla doğruluk ve himaye bulmak için sana, Hükümdarımıza geldik. Biz sefaletten kınlıyoruz, eziliyoruz, dayanılmaz bir çalışma altındayız, hor görülüyoruz ve bizi kimse insan yerine koymuyor... Sabırla her şeye katlandık, ama sefalet, haksızlık ve cehalet batağına gittikçe daha fazla itiliyoruz; despotizm ve zorbalık altında boğuluyoruz... Sabrımız tükendi. Bu dayanılmaz acıları çekmeye devam etmektense ölmeyi yeğ tuttuğumuz o korkunç an geldi, çattı..."

9 Ocak 1905 sabahı erkenden işçiler, Çar'ın o sırada kaldığı Kışlık Saray'a yürüdüler. Aileleriyle, karıları, çocukları ve yaşlılarıyla birlikte gelmişlerdi. Çarın resimlerini ve kilise bayraklarını taşıyor, ilahiler söylüyorlardı. Silahsızdılar. Caddelerde 140 000'den fazla insan toplanmıştı.

II. Nikola onları düşmanca karşıladı. Silahsız işçilerin üzerine ateş açma emri verdi. Çarın askerleri tarafından o gün 1000'den fazla işçi öldürüldü, 2000'den fazlası yaralandı. Petersburg sokakları işçilerin kanıyla kızıla boyandı.

Bolşevikler, işçilerle birlikte yürüdüler. Birçoğu öldürüldü veya tutuklandı. Hemen oracıkta, işçi kanına boyanmış sokaklarda Bolşevikler, işçilere, bu iğrenç cinayetin vebalinin kimin sırtında olduğunu ve ona karşı nasıl mücadele etmek gerektiğini anlattılar.

9 Ocak, "Kanlı Pazar" diye anılır oldu. O gün işçiler kanlı bir ders aldılar. O gün, mermilerle kalbura çevrilen, onların Çara olan inançlarıydı. Haklarını ancak mücadeleyle kazanabileceklerini anladılar. İşçi mahallelerinde daha o akşam barikatlar kuruluverdi. İşçiler şöyle diyorlardı: "Çar bize ne ettiyse, şimdi bizden onu bulacak!"

Çarın kanlı cinayetinin korkunç haberi her yana yayıldı. Tüm işçi sınıfı, tüm ülke öfke ve nefret içinde galeyana gelmişti. Çarın canice hareketini protesto etmek için işçilerin grev yapmadığı ve siyasi talepler öne sürmediği tek şehir kalmadı. İşçiler şimdi "Kahrolsun Otokrasi!" şiarıyla sokağa dökülüyorlardı. Ocak'ta grevcilerin sayısı 440 000 gibi muazzam bir rakama ulaştı. ***Bir*** ay içinde, son on yılın toplamından daha fazla işçi greve gitti. İşçi sınıfı hareketi, eşi görülmedik bir düzeye ulaştı.

Rusya'da devrim başlamıştı.

2- İŞÇİLERİN SİYASİ GREVLERİ VE GÖSTERİLERİ. KÖYLÜLER ARASINDA DEVRİMCİ HAREKETİN GELİŞMESİ. "POTEMKİN" ZIRHLISINDA AYAKLANMA.

9 Ocak'tan sonra işçilerin devrimci mücadelesi daha da şiddetlendi ve siyasi bir karakter kazandı. İşçiler iktisadi grevlerden ve dayanışma grevlerinden, siyasi grevlere, gösterilere, yer yer ise Çarlık birliklerine karşı silahlı direnişe geçmeye başladılar. Çok sayıda işçinin yoğun halde bulunduğu Petersburg, Moskova, Varşova, Riga ve Baku gibi büyük kentlerdeki grevler özellikle iyi örgütlenmiş ve inatçı bir karakter taşıyordu. Savaşan proletaryanın en ön saflarında metal işçileri yürüyordu. İşçilerin öncü kesimi, grevleri ile, daha az sınıf bilinçli kesimleri harekete geçiriyor ve tüm işçi sınıfını mücadeleye sokuyordu. Sosyal-demokrasinin etkisi hızla artıyordu.

1 Mayıs gösterileri birçok kentte polis ve askerle çatışmayla sonuçlandı. Varşova'da gösteriye ateş açıldı ve yüzlerce insan öldürüldü veya yaralandı. İşçiler Varşova'daki kan dökümüne, Polonya Sosyal-Demokrasisinin çağrısı üzerine, genel bir protesto grevi ile cevap verdiler. Tüm Mayıs ayı boyunca grev ve gösterilerin ardı kesilmedi. Mayıs grevlerine Rusya'da 200 000'den çok işçi katıldı. Baku, Lodz ve Ivanovo-Voznessensk işçileri genel greve gittiler. Grevciler ve göstericilerle Çarlık askerleri arasında gittikçe daha sık çatışmalar oluyordu. Odessa, Varşova, Riga Lodz ve diğer şehirlerde böyle çatışmalar oldu.

Lodz kentindeki, Polonya'nın büyük sanayi merkezindeki mücadele özellikle şiddetli bir karaktere büründü. Lodz'lu işçiler kent sokaklarında düzinelerce barikat kurdular ve Çarlık birliklerine karşı üç gün (22-24 Haziran 1905) sokak savaşı verdiler. Burada silahlı eylem, genel grevle birleşti. Lenin, bu çarpışmaları Rusya'da işçilerin ilk silahlı eylemi olarak görüyordu.

Yaz grevleri içinde, İvanovo-Voznessensk işçilerininki özel bir yer tutar. Bu grev, 1905 Mayıs'ının sonundan Ağustos'unun başına kadar, neredeyse iki buçuk ay sürdü. Bu greve, aralarında birçoğu kadın olmak üzere aşağı yukarı 70 000 işçi katıldı. Grev, Bolşevik Kuzey Komitesi tarafından yönetiliyordu. Neredeyse her gün, şehrin dışında, Talka Irmağı'nın kıyısında binlerce işçi toplanıyordu. Bu toplantılarda kendi sıkıntılarını tartışıyorlardı. İşçi toplantılarında Bolşevikler konuşuyordu. Grevi ezmek için Çarlık makamları askerlere, işçileri

dağıtmayı ve üzerlerine ateş açmayı emrettiler. Düzinelerce işçi öldü, birkaç yüz işçi yaralandı. Şehirde olağanüstü hal ilan edildi. Ama işçiler baş eğmediler ve işlerine dönmediler. Kendileri ve aileleri aç kaldılar ama, teslim olmadılar. Onları sonunda işbaşı yapmaya mecbur eden, ancak, aşırı bitkinlik oldu. Grev işçileri çelikleştirdi. İşçi sınıfının cesaret, sebat, metanet ve dayanışmasına mükemmel bir örnek oldu. Grev, İvanovo- Voznessensk işçileri için gerçek bir siyasi eğitim okulu oldu.

Grev sırasında İvanovo-Voznessensk işçileri, Rusya'da aslında ilk işçi temsilcileri Sovyetlerinden biri olan bir Mutemetler Sovyeti meydana getirdiler.

İşçilerin siyasi grevleri tüm ülkeyi ayağa kaldırdı. Kentin ardından kır da ayaklanmaya başladı. İlkbaharda köylü isyanları oldu. Köylüler büyük yığınlar halinde çiftlik sahiplerinin üzerine yürüdüler, onların çiftliklerini, şeker rafinerilerini ve şarap imalathanelerini bastılar, konaklarını ve malikânelerini ateşe verdiler. Bir dizi yerde köylüler toprağı zorla ele geçirdiler, ormanları toptan kesmeye koyuldular ve çiftlik sahiplerinin arazilerinin halka devredilmesini talep ettiler. Çiftlik sahiplerinin tahıl ve diğer ürün depolarına el koyup, açlara dağıttılar. Çiftlik sahipleri panik halinde şehirlere kaçtılar. Çarlık hükümeti köylü isyanlarını ezmek için üzerlerine askerleri ve Kazakları gönderdi. Askerler köylülere ateş açtılar, "elebaşıları" tutukladılar ve kamçılayıp işkence ettiler. Ama köylüler mücadeleyi durdurmadılar.

Köylü hareketi Rusya'nın merkezinde, Volga bölgesinde ve Trans-Kafkasya'da, özellikle Gürcistan'da gittikçe daha fazla yayıldı.

Sosyal-demokratlar kıra gitgide daha fazla girdiler. Parti Merkez Komitesi köylülere bir çağrı yayınladı: "Köylüler, sözümüz size!". Tver, Saratov, Poltava. Çernigov, Yekaterinoslav, Tiflis ve birçok ilin Sosyal-Demokrat Komiteleri, köylülere çağrıda bulundular. Sosyal-demokratlar köylerde toplantılar düzenliyor, köylüler arasında çevreler örgütlüyor ve köylü komiteleri kuruyorlardı. 1905 yazında, birçok yerde tarım işçilerinin sosyal-demokratlar tarafından örgütlenmiş grevleri oldu.

Fakat bu, köylü mücadelesinin daha başlangıcıydı. Köylü hareketi sadece 85 kazayı (uyezd), ya da Çarlık Rusya'sının Avrupa kesimindeki toplam kaza sayısının kabaca yedide birini sarmıştı.

İşçi ve köylü hareketi ve Rus-Japon savaşında Rus birliklerinin aldığı bir dizi yenilgi, ordu üzerinde etkisini gösterdi. Çarlığın bu kalesi, sallanmaya başladı.

Haziran 1905'te Karadeniz Donanmasına mensup "***Potemkin***"

zırhlısında bir ayaklanma patlak verdi. O sırada zırhlı, işçilerin bir genel grevinin yaşanmakta olduğu Odessa yakınlarında demirlemişti. İsyancı bahriyeliler en nefret ettikleri subaylarla hesaplaştılar ve kruvazörü Odessa'ya getirdiler. "***Potemkin"*** zırhlısı devrim tarafına geçti.

Lenin, bu ayaklanmaya muazzam önem verdi. Bolşeviklerin bu harekete önderlik etmesi, onu işçilerin, köylülerin ve yerel garnizonların hareketiyle birleştirmesi gerektiğini düşünüyordu.

Çar, "***Potemkin"*** üzerine savaş gemileri gönderdi; ama bu gemilerdeki bahriyeliler isyancı yoldaşlarının üzerine ateş açmayı reddettiler. Devrimin Kızıl bayrağı birkaç gün "***Potemkin"*** zırhlısının direğinde dalgalandı. Ama o sıralar, 1905'te Bolşevik Parti, daha sonra 1917'de olduğu gibi, hareketi yöneten tek parti değildi. "***Potemkin"***de çok sayıda Menşevik, Sosyal-Devrimci ve Anarşist vardı. Bundan dolayı, tek tük sosyal-demokratlar isyana katılmış olmasına rağmen, ayaklanma doğru ve yeterince tecrübeli bir önderlikten yoksundu. Tayin edici anlarda bahriyelilerin bir kısmı bocaladı. Karadeniz Donanmasının diğer gemileri, ayaklanmacı kruvazöre katılmadılar. Kömürü ve erzakı azalınca, devrimci zırhlı, Romanya kıyılarına doğru rota tutmak ve orada Romanya makamlarına teslim olmak zorunda kaldı.

"***Potemkin"*** zırhlısındaki bahriyelilerin ayaklanması yenilgiyle son buldu. Daha sonra Çarlık hükümetinin eline düşen bahriyeliler mahkemeye verildi. Kimisi idam edildi, kimisi sürgüne ve kürek cezasına mahkûm oldu. Ama salt ayaklanma olgusu bile olağanüstü büyük bir öneme sahipti. "***Potemkin"*** zırhlısındaki ayaklanma, ordu ve donanmadaki ilk devrimci kitle eylemiydi, Çarlık silahlı kuvvetlerinin büyücek bir birliğinin ilk kez devrimden yana geçişiydi. Bu ayaklanma, ordunun ve donanmanın güçlerini işçi sınıfı ve halkla birleştirmesi düşüncesini, işçiler ve köylüler, özellikle de bizzat askerler ve bahriyeliler için daha anlaşılır kıldı ve onların yüreklerine yerleşti.

İşçilerin siyasi kitle grevleri ve gösterilere geçişi, köylü hareketinin büyümesi, halkın polis ve askeri birliklerle silahlı çatışmaları, son olarak, Karadeniz Donanması'ndaki ayaklanma -bütün bunlar, halkın silahlı ayaklanması için şartların olgunlaştığını gösteriyordu. Bu, liberal burjuvaziyi eyleme geçirdi. Kendisi devrimden korkan ve aynı zamanda Çarı devrim hayaletiyle korkutan liberal burjuvazi, devrime karşı çarla anlaşmak istiyordu ve halkı "yatıştırmak", devrimin güçlerini parçalamak ve böylece "devrimin korkunçlukları"nın önünü almak üzere "halktan yana" küçük reformlar istedi. "Kellemizden olacağımıza, toprağımızın birazından olalım", diyorlardı liberal çiftlik sahipleri. Liberal burjuvazi,

Çarla iktidarı paylaşmaya hazırlanıyordu. "Proletarya savaşıyor, burjuvazi ise sinsice iktidara yürüyor", diye yazıyordu Lenin o günlerde, işçi sınıfının taktiği ile liberal burjuvazinin taktiğinden bahsederken.

Çarlık hükümeti işçileri ve köylüleri gaddarca ezmeye devam etti. Fakat salt baskı tedbirleriyle devrimle başedebilmenin imkansız olduğunu da görmüyor değildi. Bu nedenle, baskı tedbirlerinin yanısıra, manevralar yapma politikasına başvurdu. Bir yandan, ajan-provokatörlerinin yardımıyla, Rusya halklarını birbirine düşürdü, Yahudi katliamları düzenledi, Ermenilerle Tatarları birbirine kırdırdı. Öte yandan da "**Zemski Sobor"** ya da Devlet Duması biçiminde bir "temsil kuruluşu" toplamayı vaadetti ve Bakan Bulygin'e, böyle bir Duma için bir proje hazırlaması talimatını verdi. Ama bu Duma'nın hiçbir yasama gücü olmamasını şart koştu. Bütün bu tedbirler, devrimin güçlerini bölmek ve halkın ılımlı kesimlerini devrimden koparmak amacıyla alınmıştı.

Bolşevikler, Bulygin Duması'na boykot ilan ettiler ve önlerine bu halk temsili karikatürünü boşa çıkarma hedefini koydular.

Menşevikler ise, tam tersine, Duma'yı boykot etmemeyi kararlaştırdılar, ve ona katılmayı gerekli gördüler.

3 - BOLŞEVİKLERLE MENŞEVİKLER ARASINDA TAKTİK GÖRÜŞ AYRILIKLARI. III. PARTİ KONGRESİ. LENİN'İN "DEMOKRATİK DEVRİMDE SOSYAL-DEMOKRASİNİN İKİ TAKTİĞİ" KİTABI. MARKSİST PARTİNİN TAKTİK TEMELLERİ.

Devrim, toplumun bütün sınıflarını harekete geçirdi. Devrimin ülkenin siyasi hayatında meydana getirdiği değişiklik, onları eski alışılmış yerlerinden çıkardı ve yeni duruma uygun olarak yeniden gruplaşmaya mecbur bıraktı. Her sınıf, her parti, kendi taktiğini, kendi davranış çizgisini, diğer sınıflara karşı tavrını, hükümete karşı tutumunu saptamaya çalıştı. Hatta Çarlık hükümeti bile, bir "temsil kuruluşu"nu, Bulygin Duması'nı toplamak vaadinde de görüldüğü gibi, kendisini yeni ve alışılmadık taktikler planlamak zorunda görüyordu.

Sosyal-Demokrat Parti de, kendi taktiğini saptamak zorundaydı. Bunu, devrimin kabaran dalgası dikte ediyordu. Bunu, proletaryanın önüne çıkan, gecikmeye tahammülü olmayan pratik sorunlar dikte ediyordu: silahlı ayaklanmanın örgütlenmesi, Çarlık hükümetinin devrilmesi sorunu, bir geçici devrimci hükümet kurulması, sosyal-demokratların bu hükümete katılması sorunu, köylülüğe, liberal burjuvaziye karşı tavır sorunu vb. Sosyal-demokrasinin, her yerde aynı

ve dikkatle düşünülmüş Marksist taktiğini saptamak gerekiyordu.

Oysa, Menşeviklerin oportünizmi ve bölücü faaliyetleri sonucu Rusya Sosyal-Demokrasisi o sırada iki fraksiyona ayrılmıştı. Bölünme henüz tam sayılmazdı, ve bu iki fraksiyon ***şeklen*** henüz iki ayrı parti değildi, fakat ***gerçekte***, her biri kendi yönetici merkezine, kendi basınına sahip iki ayrı partiyi çok andırıyorlardı.

Menşeviklerin, Parti çoğunluğu ile aralarında ***örgütsel sorunlarda*** var olan eski görüş ayrılıklarına yeni görüş ayrılıkları, ***taktik*** sorunlardaki görüş ayrılıklarını kalması, bölünmeyi daha da derinleştirdi.

Yekpare bir partinin olmayışı, yekpare bir parti taktiğinin olmamasıyla sonuçlanıyordu.

Bu durumdan çıkış yolu, eğer derhal yeni bir kongre, ortak taktiği saptayacak ve azınlığı kongre kararlarını dürüstçe uygulamak, kongre çoğunluğunun kararlarına uymakla yükümlendirecek III. Parti Kongresi toplantıya çağrılırsa bulunabilirdi. Bolşeviklerin Menşeviklere önerdikleri çıkış yolu da buydu. Fakat Menşevikler, III. Parti Kongresi'nin lafını bile duymak istemiyorlardı. Partiyi, Partinin onayladığı ve bütün Parti üyelerini bağlayan taktiklerden daha fazla yoksun bırakmayı cinayet sayan Bolşevikler, III. Parti Kongresi'ni toplama inisiyatifini kendi ellerine almaya karar verdiler.

Parti Kongresi'ne, Bolşevik olsun Menşevik olsun bütün Parti örgütleri davet edildi. Ama Menşevikler, III. Parti Kongresi'ne katılmayı reddettiler ve kendi kongrelerini toplamaya karar verdiler. Kongrelerindeki delege sayısı az olduğundan, onu konferans diye adlandırdılar; ama aslında bu, kararları bütün Menşevikler için bağlayıcı olarak görülen, Menşeviklerin bir Parti Kongresiydi.

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin III. Parti Kongresi Nisan 1905'te Londra'da toplandı. Kongreye, 20 Bolşevik Komiteden 24 delege katıldı. Partinin bütün büyücek örgütleri temsil ediliyordu.

Kongre, Menşevikleri, "Partiden kopmuş bir kesim" olarak mahkum etti ve gündemdeki işe, Parti taktiğinin saptanmasına geçti.

Parti Kongresi'yle aynı sırada, Cenevre'de, Menşeviklerin konferansı toplandı. "İki kongre -iki parti", diye karakterize etti durumu Lenin.

Gerek Parti Kongresi gerekse konferans, aslında aynı taktik sorunları tartıştı, fakat bu sorunlarda alınan kararlar birbirine taban tabana zıttı. Parti Kongresinde ve konferansta alınan iki farklı kararlar

dizisi, III. Parti Kongresi ile Menşevik Konferans arasındaki, Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki taktik ayrılığını tüm derinliğiyle ortaya çıkardı.

İşte bu görüş ayrılıkların temel noktaları:

III. Parti Kongresi'nin taktik çizgisi. Kongre, cereyan etmekte olan devrimin burjuva-demokratik karakterine rağmen, onun mevcut durumda kapitalizmin çerçevesi içinde mümkün olanın ötesine geçemeyeceği gerçeğine rağmen, onun tam zaferine en başta proletaryanın ilgi duyduğu, çünkü bu devrimin zaferinin, proletaryaya, kendini örgütlemek, siyasi bakımdan belini doğrultmak, emekçi kitlelere siyasi önderlik etmede tecrübe ve beceri kazanmak ve burjuva devrimden sosyalist devrime geçmek olanağı vereceği görüşündeydi.

Proletaryanın burjuva-demokratik devrimin tam zaferini hedef alan taktiği, ancak köylülüğün desteğini alabilirdi; çünkü, köylülük, devrimin tam zaferi olmadan çiftlik sahiplerinin hesabını göremez ve onların topraklarını elde edemezdi. Köylülük, bu nedenle proletaryanın doğal müttefikiydi.

Liberal burjuvazi bu devrimin tam zaferine ilgi duymuyordu, çünkü en korktuğu şey olan işçi ve köylülere karşı bir kırbaç olarak Çarlık rejimine muhtaçtı. Bu nedenle, Çarlığın yetkilerini biraz sınırlayarak Çarlık rejimini muhafazaya gayret gösterecekti. Bu yüzden liberal burjuvazi, meşruti bir monarşi esası üzerinde çarla anlaşmaya vararak meseleyi kapatmaya teşebbüs edecekti.

Devrim, ancak proletarya başına geçerse; devrimin önderi olarak proletarya, köylülükle ittifakı güvence altına almayı bilirse; liberal burjuvazi tecrit edilirse; Sosyal-Demokrat Parti Çarlığa karşı halk ayaklanmasının örgütlenmesinde aktif rol alırsa; muzaffer ayaklanma sonucu, karşı-devrimin kökünü kurulmaya ve tüm halk tarafından taşınan bir Kurucu Meclis toplamaya yetenekli bir geçici devrimci hükümet kurulacak olursa; Sosyal-Demokrasi, elverişli koşulların olması halinde, devrimi sonuna kadar götürmek için geçici devrimci hükümete katılmayı reddetmezse başarıya ulaşacaktı.

Menşevik Konferansın taktik çizgisi. Mademki devrim bir burjuva devrimiydi, önderi ancak liberal burjuvazi olabilirdi. Proletarya, köylülere değil liberal burjuvaziye yakınlaşmaya çalışmalıydı. En önemlisi, devrimci bir tavırla liberal burjuvaziyi ürkütmemek ve onun devrimden çarketmesine vesile yaratmamaktı, çünkü o devrimden çarkederse, devrim zayıflardı.

Ayaklanmanın zafere ulaşması mümkündü; ama zaferden sonra

Sosyal-Demokrasi, liberal burjuvaziyi ürkütmemek için meydanı terketmeliydi. Ayaklanma sonucu bir geçici devrimci hükümetin kurulması mümkündü, ama bu hükümet karakteri itibariyle sosyalist olmayacağından ve, asıl önemlisi de buydu, Sosyal-Demokrasinin hükümete bulması ve devrimci tavrı liberal burjuvaziyi ürkütüp böylece devrimi mayınlayabileceğinden, Sosyal- Demokrasi hiçbir şekilde ona katılmamalıydı.

Devrimin perspektifleri açısından, ***"Zemski Sobor"*** veya bir Devlet Duması türünden herhangi bir temsil kuruluşunun toplantıya çağrılması daha iyi olurdu; bu kuruluş, bir Kurucu Meclis'e dönüşmesi için, ya da onu bir Kurucu Meclis'i toplantıya çağırmaya mecbur kılmak için dışardan işçi sınıfının baskısına maruz bırakılabilirdi.

Proletaryanın kendi özel, saf proleter çıkarları vardı ve bu çıkarları gözetmeliydi, genel bir siyasi devrim olan ve bu yüzden yalnız proletaryayı değil, bütün sınıfları ilgilendiren burjuva devriminin önderi olmaya çalışmamalıydı.

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin iki fraksiyonunun taktiği kısaca böyleydi.

Tarihi kitabı "***Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği"***nde Lenin, Menşevik taktiğin klasik bir eleştirisini ve Bolşevik taktiğin parlak bir gerekçelendirmesini yaptı.

Bu çalışma Temmuz 1905'te, yani III. Parti Kongresi'nden iki ay sonra çıktı. Kitabın başlığına göre yargıya varılacak olsa, Lenin'in bu kitapta sadece burjuva-demokratik devrim dönemine ilişkin taktik sorunları ele aldığı ve sadece Rus Menşevikleriyle uğraştığı sanılabilir. Gerçekte o, Menşeviklerin taktiğini eleştirirken, aynı zamanda uluslararası oportünizmin taktiğini de teşhir ediyordu; burjuva devrimi döneminde Marksistlerin taktiğini gerekçelendirirken ve burjuva devrimi ile sosyalist devrim arasındaki ayrımı ortaya çıkarırken, aynı zamanda, burjuva devriminden sosyalist devrime geçiş dönemindeki Marksist taktiğin temellerini de formüle ediyordu.

İşte Lenin'in, "***Demokratik devrimde Sosyal-Demokrasinin iki Taktiği"*** kitabında açımladığı temel taktik tezler şunlardır:

1) Lenin'in tüm kitabının içine işlemiş olan temel taktik önerme, proletaryanın Rusya'daki burjuva-demokratik devrimin ***önderi***, burjuva-demokratik devrimin ***yöneticisi*** olabileceği ve olması gerektiği düşüncesidir.

Lenin, bu devrimin burjuva karakterini kabul ediyordu, çünkü

vurguladığı gibi, o "salt demokratik bir devrimin çerçevesi dışına ***dolaysız*** çıkamaz." Ama o, bunun üst tabakaların bir devrimi olmayıp, bir halk devrimi olduğu, tüm halkı, tüm işçi sınıfını, tüm köylülüğü harekete geçirecek bir devrim olduğu görüşündeydi. Bu yüzden, Menşeviklerin burjuva devrimin proletarya için taşıdığı önemi küçümseme, proletaryanın onda oynadığı rolü küçültme ve proletaryayı ondan uzak tutma çabalarını Lenin, proletaryanın çıkarlarına ihanet olarak görüyordu.

"Marksizm", diyordu Lenin, "proletere, burjuva devriminden uzak durmayı, ona kayıtsız kalmayı, devrimde önderliği burjuvaziye bırakmayı değil, bilakis tam tersine, devrime en enerjik bir şekilde katılmayı, tutarlı bir proleter demokrasisi için, devrimi sonuna kadar götürmek için en kararlı şekilde savaşmayı öğretir." (***Lenin***, "Demokratik devrimde Sosyal,Demokrasinin İki Taktiği", Moskova 1940, s. 43.)

"Unutmamalıyız ki", diye yazıyordu Lenin devamla, "sosyalizmi yakınlaştırmak için, şu anda tam politik özgürlükten, demokratik cumhuriyetten başka bir araç yoktur ve olamaz." (Aynı yerde, s.102.)

Lenin, devrimin sonucu olarak iki olanak öngörüyordu:

a) Ya, Çarlık üzerinde tayin edici bir zaferle, Çarlığın devrilmesi ve demokratik cumhuriyetin kurulmasıyla sonuçlanacaktı;

b) Ya da eğer güçler yetmezse, çarın halkın zararına burjuvaziyle uzlaşmasıyla, bir tür güdük anayasayla, büyük olasılıkla böyle bir anayasanın karikatürüyle sonuçlanabilirdi.

Proletarya, devrimin en iyi sonucuna, yani Çarlık üzerinde tayin edici zafere ilgi duymaktaydı. Fakat böyle bir sonuç, ancak proletarya, devrimin önderi, yöneticisi haline gelmeyi başardığı taktirde mümkündü.

"Devrimin sonucu", diyordu Lenin, "işçi sınıfının, burjuvazinin bir yamağı, otokrasiye karşı saldırı gücü bakımından güçlü, fakat politik bakımdan iktidarsız bir yamağı rolünü mü oynayacağına, yoksa halk devriminin önderi rolünü mü oynayacağına bağlıdır." (Aynı yerde, s. 11.)

Lenin, proletaryanın burjuvazinin bir yamağı olma kaderinden

kurtulmak ve burjuva-demokratik devrimin önderi haline gelmek için tüm ***imkanlara*** sahip olduğu görüşündeydi. Lenin'e göre bu imkanlar şunlardı:

Birincisi, "konumu itibariyle en ileri ve biricik tutarlı-devrimci sınıf olan proletarya, tam da bu nedenle, Rusya'daki genel-demokratik devrimci harekette önderlik rolünü oynama misyonuna sahiptir." (Aynı yerde, s. 64.)

İkincisi, proletaryanın, kendisine "birleşik ve bağımsız bir politik güç" halinde birleşme imkanı veren, burjuvaziden bağımsız kendi siyasi partisi vardır. (Aynı yerde, s.65.)

Üçüncüsü, devrimin tayin edici zaferine proletarya, burjuvaziden daha çok ilgi duymaktadır, bu nedenle, "***belli bir anlamda*** burjuva devrimi burjuvaziden çok proletarya için ***daha avantajlı*** olacaktır." (aynı yerde, s. 42.)

> "Burjuvazi için", diye yazıyordu Lenin, "proletaryaya karşı geçmişin bazı kalıntılarına, örneğin monarşiye, daimi orduya vb. dayanmak avantajlıdır. Burjuva devrimin geçmişin tüm kalıntılarını pek o kadar kararlıca silip süpürmemesi, bilakis bazılarını bırakması, yani bu devrimin tam tutarlı olmaması, sonuna kadar gitmemesi, kararlı ve amansız olmaması, burjuvazi için avantajlıdır... Burjuva-demokratik doğrultudaki zorunlu dönüşümlerin daha yavaş, daha tedrici, daha temkinli, daha az kararlı ve devrim yoluyla değil de reform yoluyla yapılması,... bu değişikliklerin sade halkın, yani köylülerin ve özellikle işçilerin bağımsız devrimci eylemini, inisiyatifini ve enerjisini mümkün olduğunca az geliştirmesi, burjuvazi için avantajlıdır. Çünkü aksi taktirde, Fransızların dediği gibi, 'tüfeği bir omuzdan diğerine aktarıvermek', yani burjuva devriminin ellerine vereceği silahları, devrimin getireceği özgürlüğü, serflikten temizlenen topraktan fışkıracak demokratik kurumları burjuvaziye yöneltmeleri, işçiler için daha kolay olacaktır. Tersine, burjuva-demokratik doğrultudaki zorunlu dönüşümlerin reform yoluyla değil, devrim yoluyla olması işçi sınıfı için daha avantajlıdır, çünkü reform yolu, oyalama, erteleme, ulusal organizmanın kokuşmuş parçalarının acılı bir şekilde yavaş yavaş çözülmesi yoludur. Bunların kokuşmasından herkesten önce ve herkesten çok acı çeken, proletarya ve köylülüktür. Devrimci yol, proletarya için en az acılı olan, derhal operasyon yoludur; çürüyen kısımları

dolaysız atma yolu, monarşiye ve ona eşlik eden iğrenç, menfur, çürük ve çürümüşlüğüyle havayı kokutan kurumlara en az taviz verme ve en az merhamet etme yoludur." (***Lenin***, Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği, s. 42/43.)

"Tam da bu yüzden", diye devam ediyor Lenin, "proletarya, cumhuriyet için en ön saflarda mücadele etmektedir ve burjuvazinin ihtimal ki çarketmemesi için mümkün olduğunca özen göstermek yolundaki ahmakça ve değersiz öğütleri nefretle geri çevirmektedir." (Aynı yerde, s. 89.)

Proletaryanın devrime önderlik ***imkanının gerçek*** haline gelmesi, proletaryanın burjuva devriminin ***fiili*** önderi, yöneticisi haline gelmesi için, Lenin'e göre, en azından iki şart gerekliydi.

Birincisi, proletaryanın, Çarlık üzerinde tayin edici bir zafere ilgi duyan ve proletaryanın önderliğini kabul etmeye yatkın olan bir müttefike sahip olması gerekliydi. Bunu zaten önderlik fikrinin kendisi gerekli kılıyordu, çünkü yönetilecek kimse yoksa, yönetici yönetici olmaktan çıkar, önderlik edilecek kimse yoksa, önder önder olmaktan çıkar. Böyle bir müttefik olarak Lenin, köylülüğü görüyordu.

İkincisi, devrimin önderliği için proletarya ile mücadele etmekte olan ve bizzat kendisi devrimin biricik önderi olmaya uğraşan sınıfın, önderlik konumundan atılması ve tecrit edilmesi gerekliydi. Bunu da yine, devrimin iki önderi bulunması ihtimalini dıştalayan, önderlik fikrinin kendisi gerekli kılıyordu. Böyle bir sınıf olarak Lenin, liberal burjuvaziyi görüyordu.

> "Demokrasi için tutarlı bir savaşçı, ancak proletarya olabilir", diyordu Lenin. "Proletaryanın muzaffer bir demokratizm savaşçısı olması ise, ancak köylü kitlelerinin onun devrimci mücadelesine katılması koşuluyla mümkündür." (Aynı yerde, s. 52.)

Ve devamla:

> "Köylülük, çok sayıda yarı-proleter unsurun yanında küçük-burjuva unsurları da kapsar. Bu husus da onu istikrarsız kılar, böylece proletarya tam anlamıyla bir sınıf partisi içinde birleşmek zorunda kalır. Ama, köylülüğün istikrarsızlığı, burjuvazinin istikrarsızlığından temelden farklıdır, çünkü şu anda köylülük, özel mülkiyetin mutlak muhafazasından çok. özel mülkiyetin başlıca biçimlerinden olan büyük toprak

mülkiyetine el konmasına ilgi duymaktadır. Sosyalist olmaksızın, küçük-burjuva olmaktan çıkmaksızın, köylülük, demokratik devrimin candan ve en radikal yandaşı olabilir. Köylülük, onu aydınlatmakta olan devrimci olayların seyri, burjuvazinin ihanetiyle ve proletaryanın yenilgisiyle zamansızca kesintiye uğramazsa, kaçınılmaz olarak devrimin böyle bir yandaşı haline gelecektir. Bu şart altında köylülük, kaçınılmaz olarak devrimin ve cumhuriyetin dayanağı olacaktır, çünkü ancak tam zafere ulaşmış bir devrim köylülüğe tarım reformları alanında ***herşeyi*** verebilir, köylülerin diledikleri, rüyasını gördükleri, gerçekten muhtaç bulundukları ***herşeyi*** verebilir." (Aynı yerde, s. 89/90.)

Bolşeviklerin böyle bir taktiğinin "burjuva sınıfları devrim davasından çarketmeye sevkedeceği ve böylece devrimin kapsamını daraltacağını" iddia eden Menşeviklerin itirazlarını tahlil eden Lenin, bu itirazları "devrime ihanet taktiği", "proletaryayı, burjuva sınıflarının zavallı bir uzantısına dönüştürme taktiği" diye karakterize ediyor ve şöyle yazıyordu:

"Muzaffer Rus devriminde köylülüğün rolünü gerçekten anlayan bir kişinin, burjuvazi ondan çark ederse devrimin kapsamının daralacağından sözedebilmesi mümkün değildir. Çünkü aslında Rus devrimi, ancak burjuvazi ondan çarkedince ve köylülüğün ana kütlesi proletaryanın yanında aktif devrimciler olarak ortaya çıkınca, gerçek kapsamına, burjuva-demokratik devrim çağında mümkün en geniş devrimci kapsama ulaşacaktır. Demokratik devrimimiz, tutarlı olarak sonuna kadar götürülebilmesi için, burjuvazinin kaçınılmaz tutarsızlığını etkisizleştirme yeteneğindeki, yani onu kesinlikle 'devrimden çarketmeye sevketme yeteneğindeki güçlere dayanmalıdır." (***Lenin***, "Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği", s. 91.)

Lenin'in "Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği" kitabında geliştirmiş olduğu, burjuva-demokratik devrimde proletaryanın önderliğine ilişkin temel taktik önerme, burjuva devriminde proletaryanın hegemonyasına (önder rolüne) ilişkin taktik önerme budur.

Bu, burjuva-demokratik devrimin taktik sorunlarında Marksist parti için yeni bir anlayıştı; şimdiye kadar Marksizmin cephaneliğinde var olan taktik anlayışlardan temelli farklıydı. O zamana kadar durum şöyleydi: Burjuva devrimlerinde, örneğin Batı'da, önder rolü oynayan

burjuvaziydi, proletarya ister istemez onun yamağı rolünü oynamıştı, köylülük ise burjuvazinin yedeğini oluşturuyordu. Marksistler böyle bir kombinezonu azçok kaçınılmaz sayıyorlardı. Ama burada hemen, proletaryanın kendi dolaysız sınıf taleplerini mümkün olduğunca savunması ve kendi öz siyasi partisine sahip olması kaydını düşüyorlardı. Şimdi, yeni tarihi şartlar altında Lenin'in anlayışına göre durum öyle değişiyordu ki, proletarya burjuva devriminin önder gücü haline geliyor, burjuvazi devrimin önderliğinden uzaklaştırılıyor ve köylülük proletaryanın bir yedeğine dönüşüyordu.

Plehanov'un da proletaryanın hegemonyasından "yana olduğu" iddiası, bir yanlış anlamaya dayanır. Plehanov, proletaryanın hegemonyası fikriyle cilveleşmiş, onu lafta kabul etmeye muhalif değildi - burası doğru. Fakat gerçekte, bu fikrin özüne karşı çıkıyordu. Proletaryanın hegemonyası, proletaryanın köylülükle ***ittifakı*** politikasıyla ve liberal burjuvazinin ***tecridi*** politikasıyla, burjuva devriminde proletaryanın öncü rolünü ifade eder; oysa Plehanov, bilindiği gibi, liberal burjuvaziyi tecrit politikasına ***karşı***, liberal burjuvazi ile ***anlaşma*** politikasından yana ve proletaryanın köylülükle ittifakı siyasetine ***karşı*** idi. Aslında Plehanov'un takındığı taktik tavır, proletaryanın hegemonyasını yadsıyan Menşevik tavırdı.

2) Çarlığı devirmenin ve demokratik cumhuriyeti kazanmanın en önemli aracı olarak Lenin halkın muzaffer silahlı ayaklanmasını görüyordu. Menşeviklerin tersine Lenin, "genel-demokratik devrimci hareketin, daha ***şimdiden*** silahlı ayaklanmayı ***zorunlu kıldığı***", "proletaryanın ayaklanma için örgütlenmesinin" daha şimdiden Partinin özsel, asli ve ***zorunlu*** görevlerinden biri olarak gündemde durduğu, "proletaryanın silahlandırılması ve ayaklanmaya doğrudan doğruya önderlik imkanının sağlanması için ***en enerjik*** tedbirlerin alınmasının" zorunlu olduğu görüşündeydi (aynı yerde, s. 65).

Kitleleri ayaklanmaya götürmek ve onu tüm halkın bir ayaklanması yapmak için Lenin, kitlelerin devrimci inisiyatiflerini serbest bırakacak, onları ayaklanma için örgütleyecek ve Çarlığın iktidar mekanizmasını bozacak şiarlar, çağrılar yayınlamayı gerekli sayıyordu. Bu tür şiarlar olarak, o, III. Parti Kongresi'nin taktik kararlarını görüyordu. "***Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği"*** kitabı da, bu taktik kararların savunulmasına hasredilmişti.

Bu tür şiarlar olarak o şunları görüyordu:

a) "ayaklanmanın başında ve seyri içinde büyük öneme sahip olabilecek siyasi kitle grevleri"nin uygulanması (***Lenin***, "Demokratik

Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği", s. 65);

b) "8 saatlik işgününün ve işçi sınıfının gündemde duran diğer taleplerinin derhal, devrimci yoldan gerçekleştirilmesi"nin örgütlenmesi (aynı yerde, s.28);

c) çiftlik sahiplerinin topraklarına el konulması dahil, "bütün demokratik dönüşümleri" -devrimci yoldan- "uygulamak için derhal devrimci köylü komitelerinin örgütlenmesi" (aynı yerde, s. 81);

d) işçilerin silahlandırılması.

Burada iki nokta özellikle ilginçtir:

Birincisi, kentlerde 8 saatlik işgününün ve kırda demokratik dönüşümlerin ***devrimci yoldan*** gerçekleştirilmesi, yani resmi makamlara, yasalara aldırmadan, resmi makamları ve yasaları yok sayıp, mevcut yasaları parçalayarak, kendi keyfine göre, oldu-bittiler yaratarak, yeni bir düzen kurar tarzda gerçekleştirilmesi. Bu, uygulaması, Çarlığın iktidar mekanizmasını felce uğratan, kitlelerin eylemliliğini ve yaratıcı inisiyatifini serbest bırakan yeni bir taktik yöntemdi. Bu taktik temelinde, kentlerde devrimci grev komiteleri, kırda da devrimci köylü komiteleri ortaya çıktı, ki bunlardan ilki sonraları İşçi Temsilcileri Sovyetleri'ne, ikincisi ise Köylü Temsilcileri Sovyetleri'ne dönüştü.

İkincisi, sonradan devrimin seyri içinde kitlelerin devrimci mobilizasyonunda büyük rol oynayacak olan ***siyasi kitle grevleri***, siyasi genel grevlerin uygulanması. Bu, proletaryanın elinde yeni ve çok önemli bir silah, o döneme değin Marksist partilerin pratiğinde bilinmeyen ve sonradan bir müktesep hak haline gelen bir silahtı.

Lenin, muzaffer bir halk ayaklanmasının ardından, Çarlık hükümetinin yerini bir geçici devrimci hükümetin alması gerektiği görüşündeydi. Geçici devrimci hükümetin görevleri, devrimin kazanımlarını sağlamlaştırmak, karşı-devrimin direnişini ezmek ve Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin asgari programını gerçekleştirmek olacaktı. Lenin, bu görevler gerçekleştirilmeksizin Çarlık üzerinde tayin edici bir zaferin imkansız olduğunu düşünüyordu. Ama bu görevleri gerçekleştirmek ve Çarlık üzerinde tayin edici bir zafer kazanmak için, geçici devrimci hükümet, alışılagelmiş bir hükümet değil, muzaffer sınıfların, işçilerin ve köylülerin diktatörlüğünün bir hükümeti; proletarya ve köylülüğün devrimci diktatörlüğü olmak zorundaydı. Marx'ın ünlü tezine: "Bir devrimden sonra her geçici devlet örgütü, bir diktatörlüğü, hem de enerjik bir diktatörlüğü gerektirir" tezine işaretle

Lenin, geçici devrimci hükümetin, eğer çarlık üzerinde tayin edici zaferi güvencelemek istiyorsa, proletarya ve köylülüğün diktatörlüğünden başka birşey olamayacağı sonucuna vardı.

> "Çarlık üzerinde devrimin tayin edici bir zaferi", diye yazıyordu Lenin, "***proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğüdür...*** Ve böyle bir zafer tam da bir diktatörlük olacaktır, yani kaçınılmaz olarak askeri zora, kütlenin silahlandırılmasına, ayaklanmaya dayanmak zorunda olacaktır, 'yasal', 'barışçıl' yoldan kurulmuş şu ya da bu kuruma değil. Bu ancak bir diktatörlük olabilir, çünkü proletarya ve köylülük için acil ve kesinkes vazgeçilmez olan değişikliklerin gerçekleştirilmesi, çiftlik sahiplerinin, büyük burjuvazinin ve Çarlığın çılgın direnişine sebep olacaktır. Diktatörlük olmadan bu direnişi kırmak, karşı-devrimci girişimleri defetmek imkansızdır. Ama bu elbette sosyalist değil, demokratik bir diktatörlük olacaktır. (Devrimci gelişmenin bir dizi ara aşamalarından geçmeksizin) kapitalizmin temellerine dokunacak durumda olmayacaktır. En iyi halde o, toprak mülkiyetinin köylülük lehine yeniden köklü bir şekilde dağıtımını yapacak, cumhuriyetin kurulması dahil, tutarlı ve tam demokratizmi gerçekleştirecek, yalnızca kırın değil, fabrika yaşamından da tüm Asyai özellikleri ve kölelik ilişkilerini kazıyacak, işçilerin durumunu ciddi biçimde iyileştirmenin, yaşam düzeylerini yükseltmenin temellerini atacak ve son olarak -ama bu sonunculuk önem bakımından değil- devrim ateşini Avrupa'ya taşıyacak durumda olacaktır. Böyle bir zafer, bizim burjuva devrimimizi asla sosyalist bir devrim kılmayacaktır; demokratik devrim, burjuva toplumsal-ekonomik ilişkiler çerçevesinin dolaysız dışına çıkmayacaktır; ama yine de Rusya'nın ve tüm dünyanın gelecekteki gelişmesi için böyle bir zaferin önemi muazzam olacaktır. Rusya'da başlanmış bulunan devrimin tayin edici zaferi kadar hiçbir şey, dünya proletaryasının devrimci enerjisini bu denli artırmayacak, onun tam zaferine götüren yolu bu denli kısaltmayacaktır." (***Lenin***, Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği, s. 48/49.)

Sosyal-demokrasinin geçici devrimci hükümet karşısındaki tutumuna ve ona katılmalarının caiz olup olmadığına gelince, Lenin, III. Parti Kongresi'nin bu konudaki kararını tüm kapsamıyla savunuyordu. Bu karar şöyle diyordu:

"Güçler dengesine ve önceden tam belirlenemeyecek diğer etkenlere bağlı olarak Partimiz temsilcilerinin, her türlü karşı-devrimci girişmelere karşı amansız mücadele etmek ve işçi sınıfının bağımsız çıkarlarını savunmak amacıyla geçici devrimci hükümete katılması caizdir; böyle bir katılım için vazgeçilmez ön şart, Partinin temsilcileri üzerindeki sıkı kontrolü ve tam sosyalist devrimi hedefleyen ve bu ölçüde tüm burjuva partilerine uzlaşmaz bir şekilde düşman olan Sosyal-Demokrasinin bağımsızlığının sımsıkı korunmasıdır; Sosyal-Demokrasinin geçici devrimci hükümete katılmasının mümkün olup olmayacağından bağımsız olarak, proletaryanın en geniş katmanları içinde, Sosyal-Demokrasi önderliğindeki silahlı proletaryanın, devrimci kazanımları savunmak, sağlamlaştırmak ve genişletmek amacıyla geçici hükümete sürekli baskı yapma zorunluluğu düşüncesinin propagandası yapılmalıdır." (Aynı yerde, s. 16.)

Menşeviklerin, geçici hükümetin yine de bir burjuva hükümeti olacağı sosyal-demokratların böyle bir hükümete katılmasının, bir Fransız burjuva hükümetine katılmakla Fransız sosyalisti Millerand'ın işlediği aynı hata işlenmek istenmiyorsa, caiz olmayacağı şeklindeki itirazlarını Lenin, Menşeviklerin burada iki ***farklı*** şeyi birbirine karıştırdıklarına ve soruna Marksistçe yaklaşma yeteneksizliklerini gösterdiklerine işaret ederek çürüttü: Fransa'da sözkonusu olan, sosyalistlerin, ülkede devrimci bir durum ***olmadığı*** bir dönemde, -ve bu, sosyalistleri böyle bir hükümete katılmamakla yükümlendiriyordu- ***gerici*** bir burjuva hükümetine katılması sözkonusuydu; Rusya'da sözkonusu olan ise, sosyalistlerin, devrimin ***dolu dizgin gelişmekte*** olduğu bir sırada, ***devrimin zaferi*** için savaşan bir devrimci burjuva hükümetine katılmasıydı. Bu, sosyal-demokratların, karşı-devrime "tabandan", dışarıdan değil, aynı zamanda "tepeden", hükümetin içinden de darbe indirmeleri amacıyla hükümete katılmalarını ***caiz*** ve hatta uygun şartlar altında ***zorunlu*** kılan bir durumdu.

3) Burjuva devrimin zaferi ve demokratik cumhuriyetin kazanılması uğruna mücadelede Lenin, hiç de demokratik aşamada çakılıp kalmayı ve devrimci hareketin kapsamını burjuva-demokratik görevlerin yerine getirilmesiyle sınırlamayı asla düşünmüyordu. Tam tersi: Lenin, demokratik görevlerin yerine getirilmesinin hemen ardından, proletarya ve diğer sömürülen kitlelerin, bu kez ***sosyalist*** devrim uğruna mücadelesinin başlaması gerektiği görüşündeydi. Lenin bunu biliyor ve burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime ***geçmeye*** başlaması için

herşeyi yapmayı sosyal-demokrasinin vazifesi sayıyordu. Proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü, Lenin'e göre, Çarlık üzerinde zafer kazanıldığı noktada devrimi ***sona erdirmek*** için değil, fakat devrim halini mümkün olduğunca ***uzatmak***, karşı-devrimin son kalıntılarını da yok etmek, devrim ateşini Avrupa'ya sıçratmak ve -devrim bu arada proletaryaya kendini siyasi olarak eğitmek ve büyük bir ordu halinde örgütlemek fırsatı verdikten sonra- sosyalist devrime doğrudan geçişe başlamak için zorunluydu.

Burjuva devriminin kapsamı ve Marksist partinin ona vereceği karakter sorununu incelerken, Lenin şöyle yazıyordu:

> "Proletarya, otokrasinin direnişini şiddet yoluyla kırmak ve burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için, köylü yığınlarıyla ittifak kurarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, burjuvazinin direnişini şiddet yoluyla kırmak ve köylülüğün ve küçük-burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için, nüfusun yarı-proleter unsurlarıyla ittifak kurarak sosyalist devrimi başarmalıdır. Yeni ***Iskra***'cılarına (yani Menşeviklerin ***-Red***.), devrimin coşkulu ilerleyişi konusunda bütün savlarında ve kararlığında o denli dar biçimde sundukları proletaryanın görevleri işte bunlardır." (***Lenin***, Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği, s. 92.)

Daha ileride:

> "Bütün halkın ve özellikle köylülüğün başında -tam özgürlük için, tutarlı demokratik devrim için, cumhuriyet için! Bütün emekçilerin ve sömürülenlerin başında- sosyalizm için! Devrimci proletaryanın siyaseti pratikte ***bu*** olmalıdır, devrim sırasında her taktik meselenin çözümünü ve işçi sınıfı partisinin her pratik adımını belirlemesi ve onun içine işlemesi gereken sınıf şiarı ***bu*** olmalıdır." (Aynı yerde, s. 104.)

Hiçbir belirsizlik kalmaması için Lenin, "***İki Taktik"*** kitabının çıkışından iki ay sonra, "Sosyal-Demokratların Köylü Hareketi Karşısındaki Tavrı" makalesinde şu açıklamayı yapıyordu:

> "Demokratik devrimden derhal ve gücümüz ölçüsünde, sınıf bilinçli ve örgütlü proletaryanın gücü ölçüsünde, sosyalist devrime geçişe başlayacağız. Biz kesintisiz devrimden yanayız. Yarı yolda durmayacağız:' (***Lenin,*** Seçme Eserler, cilt 3; s. 138.)

Bu, burjuva devrimi ile sosyalist devrim arasındaki karşılıklı ilişki sorununda yeni bir tavırdı, burjuva devrimin sonuna doğru, sosyalist devrime doğrudan geçiş için güçleri proletarya etrafında toplama konusunda yeni bir teoriydi -burjuva-demokratik devrimden sosyalist devrime ***geçiş*** teorisiydi.

Bu yeni anlayışı geliştirirken Lenin, birincisi, geçen yüzyılın kırklı yıllarının sonunda "Merkez Komitesi'nin Komünistler Birliği'ne çağrısı"nda , Marx'ın ortaya attığı ünlü kesintisiz devrim tezine, ve ikincisi, Marx'ın Engels'e 1856'da yazdığı mektupta: "The whole thing in Germany (Almanya'da bütün mesele), to back the Proletarian revolution by some second edition of the Peasants' war (proleter devrimini, Köylü Savaşı'nın bir tür ikinci baskısıyla destekleme) ihtimaline bağlıdır" diye ifade ettiği, devrimci köylü hareketini proleter devrimle birleştirme zorunluluğuna ilişkin ünlü düşüncesine dayanıyordu. Ne var ki, Marx'ın bu dahiyane düşünceleri, Marx ve Engels'in daha sonraki eserlerinde geliştirilmemişti, II. Enternasyonalin teorisyenleri ise bunları hasıraltı etmek ve unutturmak için herşeyi yapmışlardı. Marx'ın bu unutulmuş tezlerini gün ışığına çıkarmak ve onları tüm kapsamıyla restore etmek görevi, Lenin'e düştü. Ama Marx'ın bu tezlerini restore ederken Lenin, bunları salt tekrarlamakla kalmadı -kalamazdı da-, bunları daha da geliştirip, yeni bir unsuru, sosyalist devrimin vazgeçilmez bir şartı olarak, proleter devrimin zaferinin ***önşartı*** olarak proletaryanın, kent ve kırın yarı-proleter unsurlarıyla ***ittifakı*** esasını ekleyerek, hepsini ahenkli bir sosyalist devrim teorisi içinde yeniden biçimlendirdi.

Bu anlayış, burjuva devriminden sonra, yoksul köylüler dahil, köylü kitlelerinin zorunlu olarak devrimden yüz çevirecekleri, bunun sonucu olarak burjuva devrimini en azından elli, yüz yıl süren uzun bir ***aranın***, uzun bir "sükunet" döneminin izleyeceği ve bu sırada, yeni bir devrimin, sosyalist devrimin sırası gelinceye kadar proletaryanın "barışçıl bir şekilde" sömürüleceği ve burjuvazinin "yasal olarak" kendini zenginleştireceğinden yola çıkan Batı Avrupa sosyal-demokrat partilerinin taktik tutumlarını yıktı.

Bu, tam burjuvaziye karşı tecrit olmuş proletarya tarafından değil, halkın yarı-proleter unsurlarında, "emekçi ve sömürülen milyonlar"da ***müttefiklere*** sahip olan hegemon olarak proletarya tarafından gerçekleştirilen yeni bir ***sosyalist*** devrim teorisiydi.

Bu teoriye göre, burjuva devrimde proletaryanın hegemonyası-proletarya köylülükle ittifak halindedir-, sosyalist devrimde proletaryanın hegemonyasına -proletarya şimdi diğer emekçi ve sömürülen kitlelerle ittifak halindedir- geçecekti, proletarya ve köylülüğün demokratik

diktatörlüğü, proletaryanın sosyalist diktatörlüğünün zeminini hazırlayacaktı.

Bu teori, Batı Avrupalı, sosyal-demokratlar arasında yaygın olan, kent ve kırın yarı-proleter kitlelerinin devrimci potansiyelini yadsıyan ve ülkemizde, muhalif ya da devrimci kombinasyonların dayanabilecekleri - burjuvazi ve proletaryadan başka- hiç bir toplumsal güç görmüyoruz" (Batı Avrupa sosyal-demokratları için tipik olan Plehanov'un sözleri) görüşünden yola çıkan teoriyi yıktı.

Batı Avrupa sosyal-demokratları, proletaryanın sosyalist devrimde ***tüm*** burjuvaziye karşı, ***bütün*** proleter-olmayan sınıf ve tabakalara karşı ***tek başına*** ve müttefiksiz olarak duracağını ileri sürüyorlardı. Onlar, sermayenin yalnızca proleterleri değil, aynı zamanda kapitalizm tarafından ezilen, ve toplumun kapitalist boyunduruktan kurtarılması mücadelesinde proletaryanın müttefikleri olabilecek olan kent ve kırın milyonluk yarı-proleter tabakalarını da sömürdüğü olgusunu hesaba kalmak istemiyorlardı. Batı Avrupalı sosyal-demokratlar bu yüzden, Avrupa'da sosyalist devrim için şartların henüz olgunlaşmadığı, bu şartların ancak, toplumun ekonomik bakımdan daha da gelişmesiyle proletarya ulusun çoğunluğu, toplumun çoğunluğu haline geldiğinde olgunlaşmış sayılabileceği görüşündeydiler.

Batı Avrupa sosyal-demokratlarının bu çürük ve anti-proleter anlayıştan, Lenin 'in sosyalist devrim teorisi tarafından tamamen bozguna uğratıldı.

Lenin'in teorisi, sosyalizmin tek başına alınmış bir ülkede zaferi imkanına ilişkin dolaysız sonucu henüz içermiyordu. Fakat eninde sonunda böyle bir sonuç çıkarmak için gerekli temel unsurların hepsini, ya da hemen hemen hepsini içermekteydi.

Bilindiği gibi, Lenin bu sonuca on yıl sonra, 1915'te ulaştı.

"***Demokratik Devrimde Sosyai-Demokrasinin iki Taktiği"*** adlı tarihi kitabında Lenin'in geliştirmiş olduğu temel taktik tezler bunlardır.

Lenin'in bu eserinin tarihi önemi, herşeyden önce, Menşeviklerin küçük-burjuva taktik anlayışını ideolojik olarak darmadağın etmesi, Rusya işçi sınıfını burjuva-demokratik devrimi daha da geliştirmek için ve Çarlığa karşı yeni bir atılım için silahlandırması ve Rus sosyal-demokratlarına burjuva-demokratik devrimden sosyalist devrime geçiş zorunluluğu konusunda berrak bir perspektif kazandırmasında yatar.

Fakat Lenin'in eserinin önemi bununla bitmez. Onun paha biçilmez önemi, Marksizmi yeni bir devrim teorisi ile zenginleştirmesinde

ve ülkemiz proletaryasının 1917 yılında kapitalizm üzerinde zafer kazanmasını sağlayan Bolşevik Partisi'nin devrimci taktiğinin temelini atmasındadır.

4- DEVRİMİN DAHA DA YÜKSELMESİ. EKİM 1905'TEKİ TÜM-RUSYA SİYASİ GREVİ. ÇARLIĞIN GERİ ADIM ATMASI. ÇARIN MANİFESTOSU. İŞÇİ TEMSİLCİLERİ SOVYETLERİNİN ORTAYAÇIKIŞI.

1905 gözünde devrimci hareket tüm ülkeyi sardı ve muazzam bir güç kazandı.

19 Eylül'de (2 Ekim) Moskova'da bir basım işçileri grevi başladı. Grev, Petersburg ve bir dizi şehre sıçradı. Basım işçilerinin grevi, Moskova'da, diğer sanayi kollarındaki işçiler tarafından da desteklendi ve siyasi bir genel greve dönüştü.

Ekim başında Moskova-Kazan Demiryolunda grev başladı. Ertesi gün, Moskova kavşağındaki bütün demiryollarında grev patlak verdi. Kısa zamanda ülkenin bütün demiryollarını grev sardı. Posta ve telgraf hizmetleri durdu. Rusya'nın çeşitli şehirlerinde işçiler binlerce kişilik mitingler yaptılar ve iş bırakma kararı aldılar. Grev fabrikadan fabrikaya, şehirden şehire, bölgeden bölgeye yayıldı. Grevci işçilere, küçük memurlar, öğrenciler ve aydınlar-avukatlar, mühendisler ve doktorlar- katıldı.

Ekim siyasi grevi, en ücra bölgeler dahil hemen hemen tüm ülkeyi, en geri tabakalar dahil hemen hemen bütün işçileri kucaklayan bir tüm-Rusya grevi haline geldi. Siyasi genel greve, -aynı şekilde greve katılan büyük sayıda demiryolu işçisini, posta-telgraf memurlarını ve diğerlerini hesaba katmazsak- sırf sanayi işçilerinden bir milyon kişi katıldı. Ülkede bütün hayat durdu. Hükümetin iktidarı felce uğradı.

Halk kitlelerinin otokrasiye karşı mücadelesinin başında işçi sınıfı duruyordu.

Bolşeviklerin siyasi kitle grevi şiarı meyvesini vermişti.

Proleter hareketin güç ve kudretini ortaya koyan Ekim genel grevi, ölesiye korkmuş bulunan çarı, 17 Ekim 1905 Manifestosu'nu yayınlamaya zorladı. Bu Manifesto, halka, "yurttaşlık özgürlüklerinin sarsılmaz temellerini: gerçek kişi dokunulmazlığını, vicdan ve söz özgürlüğünü, toplantı ve örgütlenme özgürlüğünü" vaat ediyordu. Bir Yasama Duması'nı toplantıya çağırmayı ve seçim hakkını bütün sınıfları

kapsayacak şekilde genişletmeyi vaat ediyordu.

Böylece, Bulygin'in istişari Duma'sı, devrim dalgasıyla süpürülüp atıldı. Bulygin Duması'nı boykot etme Bolşevik taktiğinin haklı olduğu meydana çıktı.

Buna rağmen, 17 Ekim Manifestosu halka karşı bir yutturmacaydı, Çarın safdilleri uyutmak, kendi kuvvetlerini toparlamak üzere vakit kazanmak ve toplayınca da devrime darbe indirmek için giriştiği bir manevra, bir tür soluklanma molasıydı. Lafta özgürlük vaat eden Çarlık hükümeti, gerçekte dişe dokunur hiçbir şey vermiyordu. O güne kadar işçiler ve köylüler hükümetten kuru vaat dışında hiçbir şey almamışlardı. Beklenen geniş siyasi af yerine, 21 Ekim'de siyasi mahkumların yalnızca önemsiz bir bölümü için af çıktı. Aynı zamanda hükümet, halk güçlerini bölmek amacıyla, binlerce kişinin öldüğü bir dizi kanlı Yahudi katliamları tertipledi; ve devrimle kanlı bir şekilde hesaplaşmak için, "Rus Halk Birliği", "Başmelek Mihail Birliği" gibi polis denetimi altındaki haydut örgütlerini kurdu. İçlerinde gerici çiftlik sahiplerinin, tüccarların, papazların ve lümpen proletaryadan gelen yarı-cani unsurların büyük rol oynadıkları bu örgütlere, halk tarafından "Kara Yüzler" adı verildi. Polisin desteği ile Kara Yüzler, ileri, işçileri, devrimci aydınları ve öğrencileri alenen hırpaladılar ve katlettiler, toplantı yerlerini ateşe verdiler ve halk toplantılarına ateş açtılar. Çarın Manifestosunun sonuçları şimdilik bunlardı.

O sıralar çarın manifestosu hakkında halk arasında yaygın olan bir türküde şöyle deniyordu:

"***Çarın ödü patladı,***

bir Manifesto yayınladı:

Ölülere özgürlük,

yaşayanlaraysa - hapis!"

Bolşevikler, kitlelere, 17 Ekim Manifestosunun bir tuzak olduğunu açıkladılar. Hükümetin Manifestonun yayınlanmasından sonraki davranışını provokasyon olarak nitelediler. Bolşevikler, işçileri silahlanmaya, silahlı ayaklanma için hazırlık yapmaya çağırdılar.

İşçiler, her zamankinden daha enerjik bir şekilde savaş müfrezeleri kurmaya başladılar. Siyasi genel grevle kazanılan 17 Ekim'deki ilk zaferin, onlardan Çarlığın devrilmesi için çabalarını artırmalarını, mücadeleyi sürdürmelerini gerektirdiğini görüyorlardı.

Lenin, 17 Ekim Manifestosunu belli bir geçici güçler dengesinin

ifadesi sayıyordu: Manifestoyu Çardan söküp alan proletarya ve köylülük, Çarlığı devirmek için ***henüz yeterince güçlü değildi, - Çarlık ise, artık bundan böyle*** sadece eski yöntemlerle yönetmeye muktedir değildi ve kâğıt üzerinde bir "yurttaşlık özgürlükleri" ve "yasama" Duması ***vaat etmeye*** mecbur kalmıştı.

Ekim siyasi grevinin fırtınalı günlerinde, Çarlığa karşı mücadelenin ateşi içinde işçi sınıfı kitlelerinin devrimci yaratıcı gücü, yeni, güçlü bir silah yarattı-İşçi Temsilcileri Sovyetleri.

Bütün işletme ve fabrikaların delegelerinin bir toplantısı olan İşçi Temsilcileri Sovyetleri, işçi sınıfının, dünyada o güne kadar görülmemiş bir siyasi kitle örgütü idi. İlk olarak 1905'te ortaya çıkan Sovyetler, proletarya tarafından Bolşevik Partisi önderliğinde 1917'de kurulan Sovyet iktidarının kendine aldığı ***örnektir.*** Sovyetler, halkın yaratıcı gücünün yeni devrimci bir biçimiydi. Bunlar, yalnızca halkın devrimci kesimleri tarafından kuruldular ve Çarlığın bütün yasa ve kurallarını yıktılar. Çarlığa karşı mücadele etmek üzere ayaklanan halkın bağımsız eyleminin bir ifadesiydiler.

Bolşevikler, Sovyetleri devrimci iktidarın rüşeym hali olarak görüyorlardı. Sovyetlerin gücünün ve öneminin, tamamen ayaklanmanın gücüne ve başarısına bağlı olduğu düşüncesindeydiler.

Menşevikler ise, Sovyetleri ne devrimci iktidarın rüşeym hali, ne de ayaklanma organı saydılar. Onlar, Sovyetleri, demokratikleştirilmiş belediye özyönetimleri türünden yerel özyönetim organları olarak görüyorlardı.

13 (26) Ekim 1905'te Petersburg'da bütün işletme ve fabrikalarda İşçi Temsilcileri Sovyeti için seçimler oldu. O gece Sovyet'in ilk oturumu yapıldı. Petersburg'un ardından hemen Moskova'da da bir İşçi Temsilcileri Sovyeti örgütlendi.

Petersburg İşçi Temsilcileri Sovyeti'nin, Rusya'nın en önemli sanayi ve devrim merkezinin, Çarlık imparatorluğunun başkentinin Sovyeti olarak, 1905 devriminde tayin edici bir rol oynaması gerekirdi. Ne var ki Sovyet, kötü Menşevik önderliği yüzünden görevlerini yerine getirmedi. Bilindiği gibi, o sıralar Lenin henüz Petersburg'da değildi, hala yurtdışında bulunuyordu. Menşevikler Lenin'in yokluğundan yararlanıp Petersburg Sovyetine girdiler ve onun önderliğini ele geçirdiler. Bu şartlar altında, Menşevik Krustalev, Troçki, Parvus ve diğerlerinin Petersburg Sovyetinin ayaklanma siyasetine karşı çıkmasını sağlamalarında şaşılacak bir yan yoktur. Askerleri Sovyete yakınlaştıracak ve onları ortak mücadele içine çekecek yerde bunlar,

askerlerin Petersburg'dan uzaklaştırılmasını talep ettiler. İşçileri silahlandıracak ve ayaklanmaya hazırlayacak yerde, Sovyet sadece yerinde sayıyor ve ayaklanma hazırlıklarına karşı çıkıyordu.

Moskova İşçi Temsilcileri Sovyet'inin devrimde oynadığı rol ise bambaşkadır. Moskova Sovyeti, daha varlığının ilk gününden itibaren tutarlı devrimci bir siyaset izledi. Moskova Sovyeti'nde önderlik Bolşeviklerin elindeydi.

Bolşevikler sayesinde Moskova'da, İşçi Temsilcileri Sovyeti'nin yanısıra bir de Asker Temsilcileri Sovyeti ortaya çıktı. Moskova Sovyeti, silahlı ayaklanmanın organı haline geldi.

Ekim-Aralık 1905 döneminde, bir dizi büyük şehirde ve hemen tüm işçi merkezlerinde İşçi Temsilcileri Sovyetleri kuruldu. Asker ve Bahriyeli temsilcileri Sovyetleri örgütleme ve onları İşçi Temsilcileri Sovyetleri ile birleştirme denemeleri yapıldı. Bazı yerlerde, İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri kuruldu.

Sovyetlerin etkisi muazzamdı. Çoğu zaman kendiliğinden ortaya çıkmalarına, kesin bir biçimden yoksun olmalarına ve bileşimlerinin belirsizliğine rağmen, iktidar organı gibi hareket ediyorlardı. Yasal yetkileri olmaksızın, basın özgürlüğünü gerçekleştirdiler, 8 saatlik işgününü yürürlüğe koydular, halkı Çarlık hükümetine vergi ödememeye çağırdılar. Bazı durumlarda, Çarlık hükümetinin paralarına el koyarak devrimin ihtiyaçları için kullandılar.

5- ARALIK SİLAHLI AYAKLANMASI. AYAKLANMANIN YENİLGİSİ. DEVRİMİN GERİ ÇEKİLİŞİ. BİRİNCİ DEVLET DUMASI. IV. (BİRLİK) PARTİ KONGRESİ.

Ekim ve Kasım 1905 boyunca kitlelerin devrimci mücadelesi muazzam bir güçle gelişmeye devam etti. İşçi grevleri sürdü.

Köylülerin çiftlik sahiplerine karşı mücadelesi, 1905 güzünde geniş boyutlara ulaştı. Tüm ülkede köylü hareketi, kazaların üçte birinden fazlasını sardı. Saratov, Tambov, Çernigov, Tiflis, Kutais ve diğer bazı iller, gerçek köylü ayaklanmalarına sahne oldu. Yine de köylü kitlelerinin atılımı henüz yeterli değildi. Köylü hareketi örgütlülükten ve önderlikten yoksundu.

Bir dizi kentte -Tiflis, Vladivostok, Taşkent. Semerkant. Kursk, Suhum, Varşova, Kiev, Riga- askerler arasındaki kıpırdanmalar da arttı. Kronstadt'ta ve Sivastopol'daki Karadeniz Filosu'na mensup bahriyeliler

arasında ayaklanmalar baş gösterdi (Kasım 1905). Ama bu ayaklanmalar birbirinden kopuk olduğundan, Çarlık tarafından bastırıldı.

Ordu ve donanmanın tek tek birliklerindeki ayaklanmalara, çoğunlukla subayların gaddar davranışları, kötü yemekler ("fasulye isyanı") vb. vesile oluyordu. Ayaklanan bahriyeli ve askerlerin büyük kütlesi henüz Çarlık hükümetini devirme, silahlı mücadeleyi enerjik bir biçimde sürdürme gereğini berrak bir biçimde kavramamıştı. Hala haddinden fazla barışçı ve iyi niyetliydiler; sık sık, ayaklanmanın başlangıcında tutukladıkları subayları salıvermek hatasına düşüyor, üstlerinin verdikleri sözlere ve döktükleri dillere kanıyorlardı.

Devrim, silahlı ayaklanmanın eşiğine vardı. Bolşevikler kitleleri Çara ve çiftlik sahiplerine karşı silahlı ayaklanmaya çağırıyor, onlara bunun kaçınılmazlığını anlatıyorlardı. Bolşevikler dur durak bilmeden silahlı ayaklanmayı hazırladılar. Askerler ve bahriyeliler arasında devrimci çalışma yürütülüyor, orduda Parti'nin askeri örgütleri kuruluyordu. Bir dizi şehirde işçilerden savaş müfrezeleri kuruluyordu; savaş müfrezelerinin üyeleri silah kullanmayı öğreniyordu. Yurtdışında silah alınması ve bunların gizlice Rusya'ya sokulması örgütlendi. Silah nakliyatının örgütlenmesinde önde gelen parti işçileri yer aldılar.

Kasım 1905'te Lenin Rusya'ya döndü. Çarın jandarma ve casuslarının tuzaklarından gizlenerek, silahlı ayaklanma hazırlıklarında doğrudan rol aldı. Bolşevik "***Novaya Jizn" (Yeni Yaşam)*** gazetesindeki makaleleri, Parti'ye günlük çalışmasında yol gösteriyordu.

Bu dönemde Stalin yoldaş Trans-Kafkasya'da muazzam bir devrimci çalışma yürüttü. Stalin yoldaş, Menşevikleri, devrim ve silahlı ayaklanma düşmanları olarak teşhir etti ve şiddetle eleştirdi. İşçileri kararlı bir biçimde otokrasiye karşı tayin edici mücadeleye hazırladı. Çarın Manifestosunun ilan edildiği gün, Tiflis'teki bir mitingde Stalin yoldaş işçilere şöyle diyordu:

"Gerçekten kazanmak için neye ihtiyacımız var? Üç şeye: Birincisi: silah, ikincisi: silah, üçüncüsü: silah ve yine silah!"

Aralık 1905'te Finlandiya'nın Tammerfors kentinde Bolşeviklerin Konferansı toplandı. Bolşevikler ve Menşevikler, biçimsel olarak aynı Sosyal-Demokrat Parti'ye mensup olmalarına rağmen, gerçekte kendi ayrı yönetim merkezlerine sahip iki ayrı parti oluşturuyorlardı. Bu Konferansta Lenin ve Stalin ilk kez şahsen karşılaştılar. O zamana kadar yazışma ve yoldaşlar aracılığıyla bağ sürdürmüşlerdi.

Tammerfors Konferansı kararlarından özellikle şu ikisi öne

çıkarılmalıdır: birincisi, fiilen iki partiye bölünmüş olan Parti'nin birliğinin yeniden tesisi üzerine, ve diğeri, Vitte Duması diye bilinen Birinci Duma'nın boykot edilmesi üzerine.

O sırada Moskova'da silahlı ayaklanma başlamış olduğu için, Lenin'in tavsiyesi üzerine Konferans, çalışmalarını hızla bitirdi ve delegeler ayaklanmaya şahsen katılmak üzere yerel örgütlerine geri döndüler.

Ama Çarlık hükümeti de uyumuyordu. O da tayin edici mücadeleye hazırlanıyordu. Japonya ile barış anlaşması yaparak Çarlık hükümeti güç durumunu hafifletti ve işçi ve köylülerin üzerine saldırıya geçti. Köylü ayaklanmalarının sarmış olduğu birçok ilde sıkıyönetim ilan etti, "esir almak yok", "mermiyi esirgemeyin" gibi hunharca emirler verdi, devrimci hareketin yöneticilerini tutuklama ve İşçi Temsilcileri Sovyetlerini dağıtma fermanı saldı.

Bu koşullar altında Moskova Bolşevikleri ve onların yönettiği geniş işçi kitleleriyle bağları olan Moskova İşçi Temsilcileri Sovyeti, silahlı ayaklanma hazırlığını acilen gerçekleştirme kararı aldı. 5(18) Aralık'ta Moskova Komitesi, mücadelenin seyri içinde onu ayaklanmaya dönüştürmek üzere, Sovyet'e bir siyasi genel grev ilan etmesi çağrısında bulunma kararı verdi. Bu karar, işçilerin kitle toplantılarında desteklendi. Moskova Sovyeti, işçi sınıfının iradesini hesaba kattı ve oybirliğiyle, siyasi genel grevi başlatmaya karar verdi.

Moskova proletaryası, ayaklanmaya başladığında, yarısından fazlası Bolşevik olan, bin kadar savaşçıdan oluşan bir savaş örgütüne sahipti. Buna ek olarak, Moskova fabrikalarının bir çoğunda da savaş müfrezeleri vardı. Ayaklanmacıların toplam gücü iki bin savaşçı kadardı. İşçiler, gamizonu tarafsızlaştırmayı ve bir kesimini kendi saflarına kazanmayı umuyorlardı.

Moskova'da siyasi grev 7 (20) Aralık'ta başladı. Ama grevi bütün ülkeye yayma çabaları başarısızlığa uğradı; grev Petersburg'da yeterince destek bulmadı, bu durum, ayaklanmanın başarı şansını daha başından azalttı. Nikolayevskaya (şimdi Ekim) Demiryolu, Çarlık hükümetinin elinde kaldı. Bu hatta trafik kesilmemişti, bu sayede hükümet, ayaklanmayı bastırmak için Petersburg'dan Moskova'ya Muhafız Alayları göndermeyi başardı.

Moskova'daki garnizon ise kararsızdı. İşçiler ayaklanmaya, biraz da garnizondan destek almayı umarak başlamışlardı. Ama devrimciler fırsatı kaçırdılar ve hükümet, garnizondaki huzursuzluğun üstesinden geldi.

9 (22) Aralık'ta Moskova'da ilk barikatlar görüldü. Çok geçmeden, şehrin sokakları barikatlarla doldu. Çarlık hükümeti topçu birliklerini harekete geçirdi. Ayaklanmacıların gücünü çok çok aşan bir kuvvet topladı. Dokuz gün boyunca birkaç bin silahlı işçi kahramanca dövüştü. Çarlık hükümeti ayaklanmayı ancak Petersburg, Tver ve Batı Bölgesinden alaylar getirerek bastırabildi. Ayaklanmanın önderleri, mücadelenin arifesinde kısmen tutuklandı, kısmen de tecrit edildi. Bolşeviklerin Moskova Komitesi tutuklandı. Silahlı eylem, birbirinden kopuk tek tek semtlerin ayaklanması biçimini aldı. Yönetici merkezden mahrum kalan semtler, şehrin bütününü kapsayan ortak bir hareket planının bulunmayışı yüzünden, kendilerini esas olarak savunma hareketleriyle sınırladılar. Lenin'in daha sonra vurguladığı gibi, Moskova ayaklanmasının zayıflığının asıl kaynağı ve yenilgisinin nedenlerinden biri buydu.

Ayaklanma, Moskova'nın Kraznaya Preznya semtinde özellikle inatçı ve acımasız bir karakter taşıyordu. Burası ayaklanmanın esas kalesi ve merkeziydi. Bolşeviklerin yönetimindeki en iyi savaş müfrezeleri burada yoğunlaşmıştı. Ama Kraznaya Preznya ateş ve kılıçla bastırıldı, kana bulandı ve topçu ateşinin çıkardığı yangınların alevli ışığında cayır cayır yandı. Moskova ayaklanması ezilmişti.

Ayaklanma sadece Moskova ile sınırlı kalmadı. Başka bir dizi şehir ve ilçede de devrimci ayaklanmalar çıktı. Krasnoyarsk, Motoviliha (Perm), Novorossisk, Sormovo, Sivastopol ve Kronstadt şehirlerinde de silahlı ayaklanmalar oldu.

Rusya'nın ezilen halkları da silahlı mücadele için ayağa kalktılar. Gürcistan'ın neredeyse tamamını ayaklanma sardı. Ukrayna'nın Don Havzasında: Gorlovka, Aleksandrovsk ve Lugansk (Şimdi Voroşilovgrad) şehirlerinde büyük bir ayaklanma oldu. Letonya'daki mücadele şiddetli bir karakter taşıyordu. Finlandiya'da işçiler kendi Kızıl Muhafızlarını kurarak ayaklandılar.

Ama bütün bu ayaklanmalar, tıpkı Moskova ayaklanması gibi, otokrasi tarafından insanlık dışı bir hunharlıkla bastırıldı.

Menşevikler ve Bolşevikler, Aralık silahlı ayaklanmasını farklı değerlendirdiler.

Silahlı ayaklanmadan sonra, Menşevik Plehanov, Partiyi "Silaha sarılınmamalıydı" diye suçladı. Menşevikler, ayaklanmanın gereksiz ve zararlı birşey olduğunu, devrimde onsuz yapılabileceğini, silahlı ayaklanma ile değil, barışçıl mücadele yöntemleriyle başarı kazanılabileceğini kanıtlamaya çalıştılar.

Bolşevikler böyle bir değerlendirmeyi ihanet olarak damgaladılar. Bolşevikler, Moskova silahlı ayaklanmasının deneyiminin, işçi sınıfının başarılı bir silahlı mücadele verebileceğini sadece doğrulamış olduğu görüşündeydiler. Plehanov'un "Silaha sarılınmamalıydı" suçlamasına Lenin şu yanıtı veriyordu:

> "Tam tersine, silaha daha kararlı, daha enerjik ve daha saldırgan bir şekilde sarılınmalıydı; kitlelere salt barışçı bir grevle yetinmenin imkansız olduğu, korkusuz ve amansız bir silahlı mücadelenin zorunluluğu kavratılmalıydı." (Lenin Seçme Eserler, cilt 3, s. 3401

1905 Aralık ayaklanması, devrimin doruğuydu. Aralık'ta Çarlık otokrasisi ayaklanmayı yenilgiye uğrattı. Aralık ayaklanmasının yenilgisinden sonra, devrimin adım adım geri çekilmesine doğru bir dönüş başladı. Devrim dalgası, yerini yavaş yavaş geri çekilmeye bıraktı.

Çarlık hükümeti, devrime nihai darbeyi indirmek için bu yenilgiden yararlanmakta elini çabuk tuttu. Çarlık cellatları ve zindancı başları kanlı işlerine başladılar. Polonya, Letonya, Estonya, Kafkasya ve Sibirya'da cezalandırma seferleri dört bir yanı sardı.

Ama devrim henüz ezilmiş değildi. İşçiler ve devrimci köylüler dövüşe devam ederek yavaş yavaş geri çekildiler. Yeni işçi kesimleri mücadeleye katıldı. 1906'da bir milyonun üstünde, 1907'de ise 740 000 işçi grevlere katıldı. Köylü hareketi 1906'nın ilk yarısında Çarlık Rusya'sının kazalarının yarısını, ikinci yarısında beşte birini sardı. Orduda ve donanmada huzursuzluk sürdü.

Çarlık hükümeti, devrime karşı mücadelesinde tek başına şiddet önlemleriyle yetinmedi. Şiddet önlemleriyle elde ettiği ilk başarılardan sonra, yeni, "yasa koyucu" bir Duma toplayarak devrime yeni bir darbe indirmeye karar verdi. Böyle bir Duma'yı toplayarak köylüleri devrimden koparmayı ve böylece devrime son vermeyi umuyordu. Aralık 1905'te Çarlık hükümeti, Bolşevik boykotu sonucu silinip süpürülen eski "istişari" Bulygin Duması'ndan farklı olarak, yeni, "yasa koyucu" bir Duma'nın toplanmasına ilişkin bir yasa çıkardı. Çarlığın seçim kanunu kuşkusuz anti-demokratikti. Genel seçim hakkı yoktu. Nüfusun yarısından çoğunun -örneğin kadınların ve iki milyonu aşkın işçinin- oy hakkı tamamen gaspedilmişti. Seçimler eşit değildi. Seçmenler -o zamanlar dendiği üzere- dört kuryeye ayrılmıştı: Toprak sahipleri kuryesi (çiftlik sahipleri), şehir kuryesi (burjuvazi), köylü kuryesi ve işçi kuryesi. Seçimler doğrudan değil, çok dereceli idi. Fiilen, seçimin gizliliği diye birşey yoktu.

Seçim yasası, bir avuç çiftlik sahibi ve kapitaliste, Duma'da, milyonlarca işçi ve köylü üzerinde ezici bir üstünlük sağlıyordu.

Çar, Duma'dan kitleleri devrimden saptırmak için yararlanmak istiyordu. O sıralarda köylülerin önemli bir bölümü, Duma aracılığıyla toprak elde edebileceklerine inanıyordu. Kadetler, Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, ayaklanma olmadan, devrim olmadan, halkın ihtiyaç duyduğu düzenin elde edilebileceği öne sürerek işçileri ve köylüleri aldatıyorlardı. Bu halk aldatmacasına karşı mücadele içinde Bolşevikler, Tammerfors Konferansı'nda alınan karara uygun olarak, Birinci Devlet Duması'nı boykot taktiğini ilan ettiler ve uyguladılar.

İşçiler, Çarlığa karşı mücadeleyi sürdürürken, aynı zamanda Parti güçlerinin birliğini, proletarya partisinin birleşmesini talep ettiler. Tammerfors Konferansı'nın birlik konusundaki ünlü kararıyla silahlanmış olan Bolşevikler, işçilerin bu talebini desteklediler ve Menşeviklere, bir birlik kongresi toplanmasını önerdiler. İşçi kitlelerinin baskısı altında Menşevikler, bu birleşmeye boyun eğmek zorunda kaldılar.

Lenin birleşmeden yanaydı, ama devrim meseleleri konusunda varolan görüş ayrılıklarını hasıraltı etmeyecek bir birleşmeden yana. Bolşeviklerle Menşevikler arasında ciddi görüş ayrılıkları olmadığını ispatlamaya çalışan uzlaştırıcılar (Bogdanov, Krassin ve diğerleri), Parti'ye büyük zarar verdiler. Uzlaştırıcılara karşı mücadele içinde Lenin, Bolşeviklerin hangi pozisyonları savunduğunu ve birleşmenin hangi temel üzerinde gerçekleştiğini işçilerin açıkça görmesi için, Bolşeviklerin kongreye kendi platformlarıyla gelmesini talep etti. Bolşevikler böyle bir platform hazırladılar ve Parti üyelerinin tartışmasına sundular.

Nisan 1906'da Stockholm'de (İsveç), RSDİP IV. Parti Kongresi - Birlik Kongresi- toplandı. Parti Kongresine, Partinin 57 yerel örgütünü temsilen, oy hakkına sahip 111 delege katıldı. Parti Kongresinde ayrıca, ulusal Sosyal-Demokrat partilerin temsilcileri hazır bulundu: Bund'dan üç, Polonya Sosyal-Demokrat Partisi'nden üç ve Letonya Sosyal-Demokrat örgütünden üç temsilci.

Aralık ayaklanması sırasında ve sonrasında Bolşevik örgütlerin ezilmiş olmasından dolayı, yerel örgütlerin hepsi delege gönderememişti. Ayrıca Menşevikler, 1905'in "özgürlük günleri"nde, devrimci Marksizmle hiçbir ortak yanı olmayan çok sayıda küçük-burjuva aydınını saflarına almışlardı. Tiflis Menşeviklerinin (Tiflis'te pek az sanayi işçisi vardı) kongreye, proleter örgütlerinin en büyüğü olan Petersburg örgütü kadar delege gönderdiğine işaret etmek yeterlidir. Sonuç öyle oldu ki, Menşevikler Stockholm Kongresinde, sadece önemsiz bir farkla

da olsa, çoğunluğu sağladılar.

Parti Kongresinin bu bileşimi, bir dizi sorunda, alınan kararların Menşevik karakterini belirledi.

Bu kongrede sadece ***biçimsel*** bir birlik sağlandı. Özünde, Bolşevikler ve Menşevikler kendi görüşlerini ve bağımsız örgütlerini korudular.

IV. Parti Kongresi'nde tartışılan en önemli sorunlar, tarım sorunu, güncel durumun ve proletaryanın sınıf görevlerinin değerlendirilmesi, Devlet Duması'na karşı tavır ve örgütsel sorunlardı.

Menşevikler bu kongrede çoğunlukta olmalarına rağmen, işçileri kendilerinden itelememek için, Tüzüğün Parti üyeliğine ilişkin birinci paragrafını, Lenin'in formüle ettiği biçimiyle kabul etmek zorunda kaldılar.

Tarım sorununda Lenin, toprağın ***millileştirilmesini*** savundu. Lenin, toprağın millileştirilmesini ancak devrimin zaferiyle, ancak Çarlığın devrilmesinden sonra mümkün görüyordu. Bu durumda toprağın millileştirilmesi, kır yoksullarıyla ittifak halindeki proletaryanın sosyalist devrime geçişini kolaylaştıracaktı. Toprağın millileştirilmesi, çiftlik sahiplerinin bütün topraklarının köylüler lehine tazminatsız mülksüzleştirilmesini (el konmasını = Konfiskation) gerektiriyordu. Bolşevik tarım programı, köylüleri Çara ve çiftlik sahiplerine karşı devrime çağırıyordu.

Menşevikler farklı bir pozisyonda duruyorlardı. Onlar, ***belediyeleştirme*** programını savunuyorlardı. Bu programa göre, çiftlik sahiplerinin toprakları köylü topluluklarının tasarrufuna verilmiyor, hatta köylü topluluklarının kullanımına bile bırakılmıyor, bilakis belediyelerin (yani yerel özyönetimlerin, Zemstvoların) tasarrufuna veriliyordu. Köylüler bu toprakları -her biri gücü yettiği oranda- ***kiralayacaktı.***

Menşevik belediyeleştirme programı uzlaşıcıydı ve bu nedenle devrime zararlıydı. O, köylüleri devrimci mücadeleye seferber edemezdi, büyük toprak mülkiyetini tamamen yoketme hesabı üzerine kurulu değildi. Menşevik program, devrimi yarı yolda durdurmak hesabı üzerine kuruluydu. Menşevikler, köylüleri devrim için seferber etmek istemiyorlardı.

Parti Kongresi oy çoğunluğuyla Menşevik programı kabul etti.

Menşevikler anti-proleter, oportünist özlerini, özellikle güncel durumun değerlendirilmesi üzerine ve Devlet Duması üzerine kararın

tartışılması sırasında açığa vurdular. Menşevik Martinov, devrimde proletaryanın hegemonyasına açıkça karşı çıktı. Menşeviklere yanıt veren Stalin yoldaş, sorunu tüm kesinliğiyle ortaya koydu:

> "Ya proletaryanın hegemonyası, ya da demokratik burjuvazinin hegemonyası -Parti içinde sorun böyledir, görüş ayrılıklarımız buradadır."

Devlet Duması'na gelince, Menşevikler, kararlarında, Duma'yı devrimin sorunlarını çözmenin, halkı Çarlıktan kurtarmanın en iyi aracı olarak övdüler. Bolşevikler ise Duma'yı, Çarlığın iktidarsız bir uzantısı, onun çıbanlarını örten, işine gelmediği an Çarlığın fırlatıp atacağı bir örtü olarak görüyorlardı. IV. Parti Kongresi'nde seçilen Merkez Komitesi'ne, üç Bolşevik ve altı Menşevik girdi. Merkez Yayın Organının yazı kuruluna yalnız Menşevikler seçildi.

Parti-içi mücadelenin sürüp gideceği açıktı.

IV. Parti Kongresi'nden sonra Bolşevikler ve Menşevikler arasındaki mücadele yeniden alevlendi. Biçimsel olarak birleşmiş yerel örgütlerde, Parti Kongresi üzerine sık sık iki raportör rapor sunuyordu: biri Bolşevik, biri Menşevik. İki çizginin tartışılması, örgütlerin üyelerinin çoğunluğunun, çoğu durumda Bolşeviklerden yana çıkmasıyla sonuçlandı.

Yaşam, Bolşeviklerin haklı olduğunu gittikçe daha açık kanıtladı; IV. Parti Kongresi'nde seçilen Menşevik Merkez Komitesi, oportünizmini ve kitlelerin devrimci mücadelesini yönetmekte kesin yeteneksizliğini gittikçe artan biçimde açığa vurdu. 1906 yazında ve güzünde, kitlelerin devrimci mücadelesi yeniden canlandı. Kronstadt ve Sveaborg'da bahriyeli ayaklanmaları oldu, köylülüğün çiftlik sahiplerine karşı mücadelesi alevlendi. Menşevik Merkez Komitesi ise, kitlelerin uymadığı, oportünist şiarlar attı.

6- BİRİNCİ DEVLET DUMASI'NIN DAĞITILMASI. İKİNCİ DEVLET DUMASI'NIN TOPLANTIYA ÇAĞRILMASI. V. PARTİ KONGRESİ. İKİNCİ DEVLET DUMASI'NIN DAĞITILMASI. BİRİNCİ RUS DEVRİMİNİN YENİLGİNİN NEDENLERİ.

Birinci Devlet Duması'nın yeterince uysal olmadığı görülünce, Çarlık hükümeti 19o6 yazında onu dağıttı. Hükümet, halka karşı şiddet önlemlerini daha da artırdı, cezalandırma seferlerinin pogrom faaliyetlerini ülkenin her yanına genişletti ve kısa süre içinde İkinci Devlet Duması'nı toplantıya çağırma kararını bildirdi. Çarlık hükümeti

besbelli gittikçe küstahlaşıyordu. Devrimin yavaşlamakla olduğunu gördüğü için, artık ondan korkmuyordu.

Bolşevikler, İkinci Duma'ya katılma ya da onu boykot etme sorununu çözmek zorundaydılar. Boykot derken Bolşevikler, genellikle aktif boykotu kastediyorlardı, seçimlerde oy vermekten kaçınmak gibi pasif bir tutumu değil. Bolşevikler aktif boykotu, Çarın halkı devrimci yoldan Çarcı "anayasa" yoluna saptırma çabalarına karşı halkı uyarmak için devrimci bir araç, böyle bir çabayı boşa çıkarmanın ve Çarlığa karşı yeni bir halk saldırısını örgütlemenin aracı olarak görüyorlardı.

Bulygin Duması'nı boykot deneyimi, boykotun, "olayların tam anlamıyla hak verdiği biricik doğru taktik olduğunu" göstermişti. (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 3, s. 386.) Bu boykot başarılı olmuştu, çünkü yalnızca halkı Çarcı-meşruti yolun tehlikesine karşı uyarmakla kalmamış, bilakis aynı zamanda Duma'yı, daha gün ışığını görmek nasip olmadan, dağıtmıştı. Başarılı olmuştu, çünkü devrimin geri çekilmesi sırasında değil, ***kabaran dalgası*** sırasında yürütülmüş ve bu dalgadan destek almıştı, çünkü Duma ancak, devrim ***dalgasının kabarışı*** koşullarında dağıtılabilirdi.

Vitte Duması'nı, yani Birinci Duma'yı boykot, Aralık ayaklanmasının yenilgiye uğramasından sonra, Çarın zafere ulaştığı, yani devrimin gerilemeye başladığı yolunda elde inandırıcı kanıtlar olduğu bir sırada yürütüldü.

> "Ama", diye yazıyordu Lenin, "elbette ki bu zaferi [Çarın zaferini ***-Red***.] tayin edici görmek için o sırada hiçbir sebep yoktu. Aralık 1905 ayaklanması, devamını, birbirinden kopuk ve kısmi bir dizi askeri ayaklanmalarda ve 1906 yazındaki grevlerde buldu. Vitte Duması'nı boykot şiarı, bu ayaklanmaları yoğunlaştırmak ve genelleştirmek için atılan bir mücadele şiarıydı." (Lenin, Tüm eserler, cilt XII, s. 20, Rusça.)

Vitte Duması boykotu, bu Duma'nın otoritesini bir hayli sarsmasına ve nüfusun bir kısmının Duma'ya olan inancını zayıflatmasına rağmen, Duma'nın toplanmasını engelleyemedi; çünkü daha sonra anlaşıldığı üzere o, devrimin gerilediği, geri çekildiği sıralarda gerçekleştirilmişti. Bu nedenle 1906 yılında I. Duma'nın boykot edilmesi başarısızlıkla sonuçlandı. Lenin, "'Sol' Komünizm -Bir Çocukluk Hastalığı" adlı ünlü broşüründe bu bağlantıda şunları yazar:

> "1905'te Bolşeviklerin 'parlamento'yu boykotu, devrimci proletaryayı, olağanüstü değerli bir siyasi tecrübeyle

zenginleştirdi, legal ve illegal, parlamenter ve parlamento-dışı mücadele biçimlerini birleştirirken parlamenter mücadele biçimlerinden sarfı-nazar etmeyi bilmenin bazen yararlı, ve evet hatta zorunlu olduğunu gösterdi... Bolşeviklerin 1906 yılında 'Duma'yı boykotu ise, küçük ve kolayca giderilir bir hata olmasına rağmen, yine de bir hataydı... Tek tek kişiler için geçerli olan, -gerekli değişikliklerle- politika ve partiler için de geçerlidir. Akıllı olan, hiç hata yapmayan değildir. Böyle insanlar yoktur ve olamaz da. Akıllı olan, çok ciddi hatalar yapmayan ve bunları kolaylıkla ve çabucak düzeltmeyi bilendir." (Lenin, "'Sol' Komünizm - Bir Çocukluk Hastalığı", Moskova 1940, s. 19.)

II. Devlet Duması'na gelince, Lenin, değişen durum ve devrimin gerilemesi karşısında, Bolşeviklerin "Devlet Duması'nı boykot sorununu gözden geçirmeleri gerektiği" görüşündeydi (Lenin, Seçme Eserler, cilt 3, s. 385).

"Tarih", diye yazıyordu Lenin, "Duma'nın toplanmasının, Duma içinde ve Duma çevresinde yararlı bir ajitasyon geliştirme olanağı sunduğunu; Duma içinde Kadetlere karşı, devrimci köylülüğe yakınlaşma taktiğinin mümkün olduğunu göstermiştir." (Aynı yerde, s. 389.)

Tüm bunlardan, yalnız, devrim dalgası yükselirken kararlılıkla, ön saflarda saldırmayı değil, aynı zamanda, devrim dalgalarının yükselişi geçtiğinde, doğru geri çekilmenin nasıl gerçekleştirileceğini, en sonuncu olarak geri çekilmeyi, durum değiştiğinde taktik değiştirmeyi; düzensiz biçimde değil, örgütlü bir şekilde, sükûnetle, paniklemeksizin geri çekilmeyi, kadroları düşman ateşinden kurtarmak için en küçük imkandan yararlanmayı, güçlerini toparlamayı, saflarını yeniden düzenlemeyi ve düşman üzerine yeniden saldırmaya hazırlanmayı da bilmek gerektiği çıkıyordu.

Bolşevikler, II. Duma seçimlerine katılmayı kararlaştırdılar.

Ama Bolşevikler Duma'ya, Menşevikler gibi Kadetlerle bir blok halinde organik "yasa koyucu" çalışma yapmak için değil, ondan devrimin çıkarları için bir kürsü olarak yararlanmak amacıyla gittiler.

Menşevik Merkez Komitesi, tam tersine, Kadetlerle seçim anlaşmaları yapma, Kadetleri Duma'da destekleme çağrısı yaptılar, çünkü onun gözünde Duma, Çarlığa gem vurma, yeteneğindeki yasa koyucu bir organdı.

Parti örgütlerinin çoğunluğu, Menşevik Merkez Komitesinin politikasına karşı çıktı.

Bolşevikler, yeni bir parti Kongresi'nin toplantıya çağrılmasını talep ettiler.

1907 Mayıs'ında Londra'da V. Parti Kongresi toplandı. Bu Parti Kongresi sırasında RSDİP'nin (ulusal sosyal-demokrat örgütlerle birlikte) 150 000'e yakın üyesi vardı. Kongrede toplam 336 delege hazır bulundu. Bunlardan 105'i Bolşevik, 97'si Menşevikti. Geri kalan delegeler, önceki Parti Kongresi'nin RSDİP'ne aldığı ulusal sosyal-demokrat örgütleri - Polonyalı ve Letonyalı Sosyal-Demokratları ve Bund'u- temsil ediyordu.

Troçki kongrede kendi orta-yolcu grubunu, yani yarı-Menşevik ayrı bir grup kurmayı denedi; fakat onu izleyen çıkmadı.

Bolşevikler, Polonya ve Letonyalıları kendi yanlarına çektikleri için, Parti Kongresi'nde sağlam bir çoğunluğa sahiptiler.

Parti Kongresi'nde ele alınan en önemli mücadele sorunlarından biri, burjuva partilerine karşı tavır sorunu idi. Daha II. Parti Kongresi'nde, bu sorun etrafında Bolşeviklerle Menşevikler arasında bir mücadele yürütülmüştü. Parti Kongresi, proleter olmayan bütün partilerin -Kara Yüzler, Oktobristler, Kadetler ve Sosyal-Devrimciler- Bolşevik bir değerlendirmesini yaptı ve bu partiler karşısında izlenecek Bolşevik taktiği formüle etti.

Parti Kongresi, Bolşeviklerin politikasını onayladı ve hem Kara Yüzler Partilerine, -"Rus Halk Birliği", monarşistler, Birleşik Soylular Kurulu hem de "17 Ekim Birliği"ne (Oktobristler), Ticaret ve Sanayi Partisi'ne ve "Barışçıl Yenilenme" Partisi'ne karşı amansız bir mücadele yürütme kararı aldı. Bütün bu partiler, açıktan karşı-devrimciydiler.

Liberal burjuvaziye, Kadet Partisine gelince, Parti Kongresi ona uzlaşmaz bir teşhir mücadelesi yürütülmesini talep etti. Parti Kongresi, Kadet Partisinin sahte, ikiyüzlü "demokratizm"ini teşhir etme ve liberal burjuvazi tarafından girişilen, kendini köylü hareketinin başına geçirme teşebbüslerine karşı mücadele etme talimatını verdi.

Narodnik ya da Trudovik denilen partilere gelince (Halkçı Sosyalistler, Trudovikler Grubu, Sosyal-Devrimciler), Kongre, bunların kendilerini sosyalist olarak maskeleme çabalarının teşhir edilmesini tavsiye etti. Parti Kongresi aynı zamanda, Çarlığa ve Kadet burjuvaziye karşı ortak ve eşzamanlı bir saldırı için bu partilerle -o sıralarda bunlar demokratik partiler oldukları ve köy ve şehir küçük-burjuvazisinin çıkarlarını dile getirdikleri ölçüde -tek tek anlaşmalar yapmanın caiz

olduğunu ilan etti.

Daha Parti Kongresi'nden önce Menşevikler, sözümona bir "İşçi Kongresi" toplanması önerisiyle gelmişlerdi. Menşeviklerin planı, hem Sosyal-Demokratların, hem Sosyal-Devrimcilerin ve Anarşistlerin katılacağı bir kongre toplamak yolundaydı. Bu "İşçi" Kongresi, bir tür "partisizler partisi", ya da programı olmayan bir tür "geniş" küçük-burjuva işçi partisi kuracaktı. Lenin, Menşeviklerin bu son derece zararlı, Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ni tasfiye etme ve işçi sınıfının öncü müfrezesini küçük-burjuva kitlesi içinde eritme girişimini teşhir etti. Menşevik "İşçi Kongresi" şiarı, Parti Kongresi tarafından şiddetle mahkum edildi.

Parti Kongresi'nin çalışmaları içinde sendikalar sorunu özel bir yer tuttu. Menşevikler işçi sendikalarının "tarafsızlığı"nı savundular, yani Partinin sendikalarda önder bir rol oynamasına karşı çıktılar. Kongre Menşeviklerin önergesini reddetti ve sendikalar üzerine Bolşeviklerin sunduğu kararı benimsedi. Bu kararda, Partinin sendikaların ideolojik ve politik önderliğini ele geçirmesi gerektiği belirtiliyordu.

V. Parti Kongresi, işçi sınıfı hareketi içinde Bolşevikler için büyük bir zaferi ifade ediyordu. Ama Bolşevikler, bunun başlarını döndürmesine izin vermediler, bu başarıdan sonra yan gelip yatmadılar. Lenin'in onlara öğrettiği ***bu*** değildi. Bolşevikler, Menşeviklerle mücadelenin daha önlerinde durduğunu biliyorlardı.

Stalin yoldaş, 1907 yılında çıkan "Bir Delegenin Notları" makalesinde, Parti Kongresinin sonuçlarını şöyle değerlendirdi:

> "Tüm Rusya'nın ileri işçilerinin ***devrimci*** Sosyal-Demokrasi bayrağı altında tek bir Tüm-Rusya partisinde gerçekten birleşmesi -Londra Kongresinin anlamı budur, bu onun genel karakteridir."

Stalin yoldaş bu makalesinde, Parti Kongresinin ***bileşimi*** üzerine veriler ortaya koydu. Ortaya çıktı ki, Bolşevik delegeler esas olarak büyük sanayi bölgelerinden (Petersburg, Moskova, Urallar, Ivanovo-Voznessensk ve diğerleri) Parti Kongresine gönderilmişlerdi. Menşevikler ise Parti Kongresine, küçük üretimin hakim olduğu, zanaatkar işçilerin, yarı-proleterlerin ağır bastığı yerlerden, aynı şekilde, bazı saf kırlık bölgelerden geliyorlardı.

> "Aşikar ki", diyordu Stalin yoldaş, Parti Kongresinin sonuçlarını toparlayarak, "Bolşeviklerin taktiği büyük sanayi proleterlerinin taktiğdir, sınıf çelişkilerinin özellikle açık ve sınıf mücadelesinin özellikle keskin olduğu bölgelerin taktiğidir.

Bolşevizm –hakiki proleterlerin taktiğidir. Öte yandan, Menşeviklerin taktiğinin daha ziyade zanaatkârların ve köylü yarı-proleterlerin taktiği olduğu, sınıf çelişkilerinin tam açık olmadığı ve sınıf mücadelesinin su yüzüne çıkmadığı bölgelerin taktiği olduğu da aynı ölçüde aşikârdır. Menşevizm - proletaryanın yarı-burjuva unsurlarının taktiğidir. Rakamlar bunu göstermektedir." (RSDİP V. Parti Kongresi Tutanağı, s. XI ve XII, 1935 Rusça.)

Çar I. Duma'yı dağıttığında, II. Duma'nın daha uysal olacağına inanıyordu. Ama bu beklentilerini II. Duma da boşa çıkardı. Bunun üzerine Çar, bu Duma'yı da dağıtıp, daha sınırlı bir oy hakkı ile, daha uysal olacağını umduğu bir III. Duma toplamaya karar verdi.

Beşinci Parti Kongresi'nden kısa süre sonra Çarlık hükümeti, 3 (16) Haziran darbesi denilen darbeyi gerçekleştirdi. 3 Haziran 1907'de Çar, II. Devlet Duması'nı dağıttı. II. Devlet Duması'nın sosyal-demokrat fraksiyonunun 65 vekili tutuklandı ve Sibirya'ya sürüldü. Yeni bir seçim yasası çıkarıldı. İşçilerin ve köylülerin hakları daha da kısıldı. Çarlık hükümeti taarruzunu sürdürüyordu.

Çarlığın bakanı Stolypin, işçi ve köylülere karşı kanlı cellatlık faaliyetini ilerletti. Cezalandırma seferlerinde binlerce devrimci işçi ve köylü kurşuna dizildi ya da asıldı. Çarlığın zindanlarında devrimcilere maddi ve manevi işkenceler uygulandı. İşçi sınıfı örgütleri, özellikle Bolşevikler özellikle hunharca takip ediliyordu. Çarlığın hafiyeleri, Finlandiya'da illegal yaşayan Lenin'i arıyorlardı. Aralık 1907'de Lenin büyük tehlikeleri göze alarak yeniden yurtdışına çıkmayı, göçmenliğe gitmeyi başardı.

Stolypin gericiliğinin karanlık dönemi başladı.

İlk Rus Devrimi böylece bir yenilgiyle sonuçlandı.

Bu yenilgiye yol açan nedenler şunlardı:

1) Devrimde, hala işçilerle köylülerin Çarlığa karşı sağlam bir ittifakı yoktu. Köylüler, çiftlik sahiplerine karşı mücadele için ayaklanmışlardı ve işçi sınıfıyla çiftlik sahiplerine karşı bir ittifaka girmişlerdi. Fakat Çarı devirmeden çiftlik sahiplerini devirmenin imkansız olduğunu, Çarın çiftlik sahipleriyle elbirliği yaptığını henüz anlamamışlardı; köylülerin önemli bir bölümü hâlâ çara inanıyor, Çarlığın Devlet Duması'na umut bağlıyordu. Bu nedenle pek çok köylü, Çarlığı devirmek amacıyla işçilerle ittifak kurmak istemiyordu. Köylüler gerçek devrimcilerden -Bolşeviklerden- çok, uzlaşıcı Sosyal-Devrimci Partiye

inanıyorlardı. Bundan dolayı köylülerin çiftlik sahiplerine karşı mücadelesi yeterince örgütlenmiş değildi. Lenin şöyle diyordu:

> "... köylüler çok dağınık, çok örgütsüz ve çok az saldırgan davrandılar, devrimin yenilgisinin temel nedenlerinden biri budur." (Lenin, Seçme Eserler, cilt 3, s. 16.)

2) Köylülerin büyük bir kısmında, Çarlığı devirmek için işçilere katılma isteğinin eksik olması, kendini çoğunlukla üniforma giymiş köylü çocuklarından oluşan ordunun davranışlarında da gösterdi. Çarlık ordusunun tek tek bazı birliklerinde huzursuzluk ve ayaklanma başgösterdi, fakat askerlerin çoğunluğu işçi grevlerini ve ayaklanmalarını bastırmakta hâlâ Çara yardım ediyordu.

3) İşçiler de yeterince oybirliğiyle davranmıyorlardı. İşçi sınıfının ileri kolları, 1905 yılında kahramanca bir devrimci mücadeleyi geliştirdiler. Daha geri kalmış kesimler -en az sanayileşmiş illerin işçileri ve kırlık alanlarda yaşayan işçiler- eyleme daha yavaş katıldılar. Onların devrimci mücadeleye katılmaları özellikle 1906'da güçlendi, ama bu sırada işçi sınıfının öncü müfrezesi büyük ölçüde zayıflatılmıştı. .

4) İşçi sınıfı, devrimin önder gücü, ana gücüydü, fakat işçi sınıfı partisinin saflarında gerekli birlik ve dayanışma yoktu. RSDİP -işçi sınıfının partisi- iki gruba bölünmüştü: Bolşevikler ve Menşevikler. Bolşevikler tutarlı bir devrimci çizgi uyguluyor ve işçileri, Çarlığı devirmeye çağırıyorlardı. Menşevikler ise uzlaşıcı taktikleriyle devrimi köstekliyor, işçilerin önemli bir bölümünün kafasını karıştırıyor, işçi sınıfını bölüyorlardı. Bu yüzden, işçiler devrimde daima tek adammışçasına davranmadılar, ve saflarında hala birlik olmayan işçi sınıfı, devrimin gerçek önderi haline gelemedi.

5) 1905 devrimini bastırmada Çarlık otokrasisine Batı Avrupalı emperyalistler yardım ettiler. Yabancı kapitalistler, Rusya'da yatırdıkları sermayelerinin ve elde ettikleri büyük karlarının başına birşey gelmesinden korkuya kapılmışlardı. Üstelik, Rus devriminin zafere ulaşması halinde diğer ülkelerin işçilerinin de devrim için ayaklanacağından korkuyorlardı. Bu nedenle Batı Avrupa emperyalistleri, cellat Çarın yardımına koştular. Fransız bankacıları, devrimi bastırmak için Çara büyük bir kredi açtılar. Alman Kayzeri, Rus Çarına müdahale yoluyla yardımda bulunmak üzere binlerce kişilik bir orduyu hazır bekletiyordu.

6) 1905 Eylül'ünde Japonya ile yapılan barış Çar için önemli yardım oldu. Savaşta alınan yenilgi ve devrimin tehdit edici gelişmesi, Çarı bir an önce barış anlaşması imzalamaya zorladı. Savaşta alınan

yenilgi Çarlığı zayıflatmıştı. Barış anlaşması, Çarın durumunu sağlamlaştırdı.

KISA ÖZET

Birinci Rus Devrimi, ülkemizin gelişmesinde tüm bir tarihi aşamayı oluşturur. Bu tarihi aşama iki dönemden oluşur. Devrim dalgasının kabarmakta olduğu, Ekim'deki siyasi genel grevden, Aralık'taki silahlı ayaklanmaya yükseldiği, bu arada Mançurya savaş alanlarında yenilgiye uğratılmış olan Çarın zayıflığından yararlanarak Bulygin Duması'nı silip süpürdüğü ve Çardan taviz üstüne taviz kopardığı birinci dönem; ve Japonya ile barış yaptıktan sonra kendini toparlayan Çarın, liberal burjuvazinin devrim korkusundan yararlandığı, köylülerin kararsızlığından yararlandığı, onların önüne Vitte Duması diye bir lokma attığı ve işçi sınıfına ve devrime karşı taarruza geçtiği ikinci dönem.

Devrimin üç kısa yılı içinde (1905-1907), işçi sınıfı ve köylülük, barış içinde geçen otuz yıllık olağan gelişmede edinemeyecekleri derecede zengin deneyimlerle dolu bir siyasi eğitimden geçtiler. Devrimin birkaç yılı, onlarca yıllık barışçı gelişmenin açığa çıkaramayacağı birçok şeyi aydınlattı.

Devrim, Çarlığın halkın yeminli düşmanı olduğunu, Çarlığın kamburunun ancak mezarda düzelebileceğini açıkça gösterdi.

Devrim, liberal burjuvazinin halk ile değil, Çar ile bir ittifak peşinde koştuğunu, onun karşı-devrimci bir güç olduğunu ve onunla anlaşmanın halka ihanetle aynı şey olduğunu gösterdi.

Devrim, burjuva-demokratik devrimin önderinin ancak işçi sınıfı olabileceğini yalnızca onun, liberal Kadet burjuvaziyi kenara itme, köylülüğü onun etkisinden kurtarma, çiftlik sahiplerinin kökünü kazıma. devrimi sonuna kadar götürme ve sosyalizmin yolunu açma yeteneğinde olduğunu gösterdi.

Son olarak devrim, emekçi köylülerin, yalpalamalarına rağmen, işçi sınıfı ile bir ittifaka girebilecek biricik ciddi güç olduğunu gösterdi.

Devrim sırasında RSDİP içinde birbirine taban tabana zıt iki çizginin mücadelesi sürüyordu: Bolşeviklerin çizgisi ve Menşeviklerin çizgisi.

Bolşevikler, devrimin geliştirilmesi, Çarlığın silahlı ayaklanma ile devrilmesi, işçi sınıfının hegemonyası, Kadet burjuvazinin tecrit edilmesi,

köylülükle ittifak, işçilerin ve köylülerin temsilcilerinden bir geçici devrimci hükümet kurma, devrimi muzaffer sona kadar götürme rotasını tutmuşlardı. Menşevikler ise, tam tersine, devrimin önünü alma rotasını tutmuşlardı. Çarlığı ayaklanmayla devirme yerine reformdan geçirip "iyileştirmeyi", proletaryanın hegemonyası yerine liberal burjuvazinin hegemonyasını, köylülükle ittifak yerine Kadet burjuvazi ile ittifakı, geçici devrimci hükümet yerine ülkenin "devrimci güçleri"nin merkezi olarak Devlet Duması'nı öneriyorlardı.

Böylece Menşevikler uzlaşmacılığın batağına gömüldüler, işçi sınıfı üzerindeki burjuva etkisinin aracı ve burjuvazinin işçi sınıfı içerisindeki gerçek ajanları haline geldiler.

Bolşevikler, Parti içindeki ve ülkedeki biricik devrimci-Marksist güç olduklarını kanıtladılar.

Bu kadar ciddi görüş ayrılıklarından sonra, RSDİP'nin, Bolşeviklerin Partisi ve Menşeviklerin Partisi olmak üzere fiilen iki partiye ayrılması anlaşılırdır. IV. Parti Kongresi, parti içindeki fiili durumu hiçbir şekilde değiştirmedi. Partinin ***biçimsel*** birliğini sadece korudu ve birazcık pekiştirdi. V. Parti Kongresi, Parti'nin ***gerçekten*** birleştirilmesi doğrultusunda ileriye doğru bir adım attı, bu birleşme Bolşevizmin bayrağı altında oldu.

Devrimci hareketin sonuçlarını toparlayan V. Parti Kongresi, Menşeviklerin çizgisini uzlaşıcı bir çizgi olarak mahkum etti ve Bolşeviklerin çizgisini devrimci-Marksist çizgi olarak onayladı. Böylece, Birinci Rus Devriminin tüm seyrinin doğrulamış olduğu şeyi bir kez daha doğruladı.

Devrim, Bolşeviklerin, durum gerektirdiğinde saldırmayı bildiklerini, ön saflarda saldırmayı ve tüm halkı taarruza kaldırmayı öğrendiklerini gösterdi. Ama devrim ayrıca, Bolşeviklerin, durum elverişsiz bir niteliğe büründüğünde, devrim gerilemeye başladığında düzgün bir şekilde geri çekilmeyi de bildiklerini; Bolşeviklerin, panik ve karışıklığa yer vermeksizin, kadrolarını koruyarak, güçlerini toplayarak doğru bir şekilde geri çekilmeyi ve yeni duruma uygun olarak saflarını yeniden düzenledikten sonra düşmana karşı yeniden saldırıya geçmeyi öğrendiklerini gösterdi.

Doğru saldırmak bilinmezse, düşman yenilemez.

Yenilgiye uğranıldığında, paniğe ve karışıklığa kapılmaksızın, geri çekilmeyi doğru uygulamayı bilmeksizin, hezimete uğramaktan kaçınılamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

STOLYPİN GERİCİLİĞİ DÖNEMİNDE MENŞEVİKLER VE BOLŞEVİKLER BOLŞEVİKLERİN BAĞIMSIZ BİR MARKSİST PARTİ KURMASI

(1908 - 1912)

1- STOLYPİN GERİCİLİĞİ. AYDINLARIN MUHALİF KESİMLERİNDE ÇÖZÜLME. YOZLAŞMA EĞİLİMLERİ. PARTİLİ AYDINLARIN BİR KISMININ MARKSİZM DÜŞMANLARININ KAMPINA GEÇİŞİ VE MARKSİZMİN TEORİSİNİ REVİZE ETME GİRİŞİMLERİ. LENİN'İN "MATERYALİZM VE AMPİRİOKRİTİSİZM" KİTABINDA REVİZYONİSTLERLE HESAPLAŞMASI VE MARKSİST PARTİNİN TEORİK TEMELLERİNİ SAVUNMASI.

II. Devlet Duması 3 (16) Haziran 1907'de Çarlık hükümeti tarafından dağıtıldı. Tarihte bu olay 3 Haziran Hükümet darbesi diye anılır. Çarlık hükümeti III. Devlet Duması'na seçimler için yeni bir yasa çıkardı ve böylece, yeni yasaların ancak Duma'nın onayıyla çıkarılmasını

şart koşan 17 Ekim 1905 manifestosunu kendisi çiğnemiş oldu. II. Duma'daki Sosyal-Demokrat fraksiyonun üyeleri mahkemeye verildiler; işçi sınıfının temsilcileri, kürek cezasına ve sürgüne mahkum edildiler.

Yeni seçim yasası, Duma'da çiftlik sahiplerinin, ticaret ve sanayi burjuvazisinin temsilcisi sayısını oldukça artıracak biçimde tasarlanmıştı. Aynı zamanda, zaten az olan işçi ve köylü temsilci sayısı eskisine göre birkaç kat azaldı.

III. Duma, bileşimi itibariyle bir Kara Yüzler ve Kadetler Duması'ydı. Toplam 442 temsilciden 171'iSağcı (Kara Yüzler), 113'ü Oktobrist ve aynı soydan grupların üyeleri, 101'i Kadet ve onlara yakın grupların üyeleri, 13'ü Trudovik ve 18'i Sosyal-Demokrattı.

Sağcılar, (Duma'nın sağ tarafındaki sıraları işgal ettikleri için onlara böyle deniyordu) işçilerin ve köylülerin en kötü düşmanlarının - köylü hareketinin bastırılmasında köylüleri kitle dayağına çeken ve onları kurşunlatan aşırı gerici çiftlik sahiplerinin, feodal toprak ağalarının- temsilcileriydi, Yahudi katliamlarının, gösteri yapan işçilere karşı saldırıların, devrim sırasında toplantı yapılan yerlerin yakılmasının örgütleyicileriydi. Sağcılar, emekçi halkın en insafsız biçimde ezilmesinden, Çarın sınırsız iktidarından yana ve Çarın 17 (30) Ekim 1905 tarihli Manifestosuna karşıydılar.

Oktobrist Parti, diğer adıyla "17 Ekim Birliği", Duma'da Sağcılara çok yakındı. Oktobristler, büyük sanayi sermayesinin ve çiftliklerini kapitalist biçimde işleten büyük çiftlik sahiplerinin çıkarlarını temsil ediyorlardı. (1905 Devriminin başında, Kadet Partisi mensubu çok sayıda büyük çiftlik sahibi, Oktobristlerin safına geçti.) Oktobristleri Sağcılardan ayıran tek şey ,17 Ekim Manifestosunu, sadece sözde kalmak üzere, kabul etmeleriydi. Oktobristler, Çarlık hükümetinin hem iç hem de dış politikasını tamamen destekliyorlardı.

Kadetler (ya da "Anayasal-Demokratik" Parti), III. Duma'da, I. ve II. Duma'dakinden daha az sandalyeye sahipti. Bu, çiftlik sahiplerinin oylarının bir kısmının Kadetlerden Oktobristlere geçmiş olmasıyla açıklanır.

III. Duma'da Trudovikler adıyla bilinen sayısal olarak zayıf bir küçük burjuva demokratları grubu temsil ediliyordu. Trudovikler, Duma'da Kadetlerle işçi demokrasisi (Bolşevikler) arasında yalpalıyorlardı. Lenin Trudoviklerin, Duma'da çok zayıf olmalarına rağmen, kitleleri, köylü kitlelerini temsil ettiklerine işaret etti. Trudoviklerin Kadetlerle işçi demokrasisi arasında yalpalaması, küçük mülk sahiplerinin sınıfsal durumlarının kaçınılmaz sonucuydu. Lenin,

Bolşevik temsilcilerin, işçi demokrasisinin önüne "zayıf küçük-burjuva demokratlara yardım etmek, onları liberallerin etkisinden koparmak, demokratik kampı yalnız Sağcılara karşı değil, karşı-devrimci Kadetlere karşı da birleştirmek" görevini koydu (Lenin, Tüm Eserler, cilt XV, s. 623.)

Gerek 1905 Devrimi sırasında gerekse de özellikle devrimin yenilgisinden sonra, Kadetlerin gittikçe artan ölçüde karşı-devrimci bir güç olduğu görüldü. "Demokratik" maskelerinden gittikçe sıyrılarak, gerçek monarşistler, Çarlığın savunucuları olarak davrandılar. 1909 yılında Kadet kampından bir grup ünlü yazar, "***Vekhi" (İşaret Taşları)*** adını taşıyan bir derleme yayınladı; burada Kadetler, burjuvazi adına Çarlığa, devrimi ezdiği için şükranlarını sundular. Çarlığın kamçı ve darağacı hükümeti önünde dalkavuklaşan ve yaltaklanan Kadetler, bu kitapta açıktan açığa, "süngüleri ve zindanlarıyla halkın öfkesinden bizi (liberal burjuvaziyi) tek başına koruyan bu hükümeti kutsamalıyız" dediler.

II. Devlet Duması dağıtılıp Duma'daki Sosyal-Demokrat fraksiyonun işi bitirildikten sonra Çarlık hükümeti, canla başta proletaryanın siyasi ve iktisadi örgütlerini yıkmaya girişti. Zindanlar, kaleler ve sürgün yerleri, devrimcilerle tıka basa doluydu. Devrimciler hapishanelerde vahşice dövülüyor, eziyet ve işkence görüyorlardı. Kara Yüzler terörü gemi azı ya almıştı. Çarlığın bakanı Stolypin, ülkeyi darağaçlarıyla doldurdu. Binlerce devrimci idam edildi. O sıralar kemende "Stolypin Kravatı" deniyordu.

İşçilerin ve köylülerin devrimci hareketini ezerken Çarlık hükümeti tek başına şiddet önlemleriyle, cezalandırma seferleriyle, kurşuna dizmelerle, hapis ve kürek cezalarıyla yetinemezdi. Çarlık hükümeti, köylülüğün" Çar babacığımız"a saf inancının gittikçe kaybolduğunu telaşla görüyordu. Bu yüzden büyük bir manevraya başvurdu ve çok sayıdaki köy burjuvazisi -Kulaklar- sınıfı içinde kırda kendine sağlam bir destek yaratma planım kotardı.

9 (22) Kasım 1906'da Stolypin, köylülerin köy topluluklarından ayrılıp münferit çiftlikler (Çutor) kurmasına imkan veren yeni bir toprak kanunu çıkardı. Stolypin'in toprak kanunu, toprağın ortaklaşa kullanımı sistemini yıktı. Köylüler, kendi paylarını özel mülk olarak ellerine almaya, köy topluluğundan ayrılmaya davet edildiler. Artık, eskiden satma hakları olmadığı paylarını satabileceklerdi. Köy topluluğu, köy topluluğundan ayrılan köylüye bütün bir parça toprak (***Çutor***, yani münferit çiftlik, ***otrup***, yani münferit arazi) göstermekle yükümlendirildi.

Zengin köylüler, Kulaklar, böylece iktisaden zayıf köylülerin toprağını yok pahasına kapatmak imkanına sahip oldular. Bu yasanın çıkarılmasından sonraki birkaç yıl içinde, iktisaden zayıf bir milyonun üzerinde köylü, toprağını tamamen kaybetti ve yıkıma uğradı. İktisaden zayıf köylülerin topraktan sürülmesiyle, Kulaklara ait münferit çiftliklerin ve münferit arazilerin sayısı gittikçe arttı. Bunlar bazen, büyük kapsamlı ücretli tarım emeği -yanaşma- kullanan muntazam çiftliklerdi. Hükümet, köylüleri, köy topluluğunun en iyi topraklarım münferit çiftlik sahiplerine, Kulaklara ayırmaya zorluyordu.

Köylülerin "kurtuluşu" sırasında, çiftlik sahipleri, köylülerin topraklarını yağmalamışlardı; şimdi de Kulaklar en iyi parselleri alarak ve yoksul köylülerin paylarını yok pahasına kapatarak, köy topluluğunun topraklarını yağmalamaya başladılar.

Çarlık hükümeti, toprak almaları ve münferit çiftliklerini donatmaları için Kulaklara büyük miktarda kredi açtı. Stolypin, Kulakları küçük çiftlik sahipleri, Çarlık otokrasisinin sadık savunucuları yapmak istiyordu.

Sadece 1906-1915 arasındaki dokuz yılda, iki milyonu aşkın köylü ailesi, köy topluluklarından ayrıldı.

Stolypin rejimi, az topraklı ve yoksul köylülerin durumunu daha da kötüleştirdi. Köylülüğün farklılaşması daha da derinleşti. Köylülerin münferit Kulak çiftçilerle çatışması başladı.

Aynı zamanda köylülük, Çarlık hükümeti ve çiftlik sahipleri-Kadet Devlet Duması varoldukça, çiftlik sahiplerinin topraklarına asla sahip olamayacaklarını kavramaya başladılar.

Çok sayıda Kulak çiftliği kurulduğu sıralarda (1907-1909), köylü hareketi başlangıçta biraz tavsadı, fakat çok geçmeden, 1910-1911'de ve daha sonra, köy topluluğu üyeleri ile münferit çiftçiler arasındaki çatışmalar temelinde, çiftlik sahiplerine ve münferit Kulak çiftçilere karşı köylü hareketi güçlendi.

Devrimden sonra sanayide de önemli değişiklikler oldu. Sanayideki yoğunlaşma, yani işletmelerin büyümesi ve sanayiin gittikçe güçlenen kapitalist grupların elinde toplanması daha da hızlandı. Daha 1905 Devriminden önce kapitalistler, ülkede meta fiyatlarını artırmak ve elde edilen aşın karları, ihracatı destekleyip dış pazarlara ucuz mal yollayarak bu pazarları ele geçirmek amacıyla ihracatı teşvik fonuna aktarmak için birlikler kurmaya başlamışlardı. Bu kapitalist birliklere (tekellere), tröstler ve sendikalar deniyordu. Devrimden sonra kapitalist

tröstlerin ve sendikaların sayısı daha da arttı. Büyük bankaların sayısı da arttı ve sanayideki rolleri daha da önem kazandı. Rusya'ya yabancı sermaye akışı güçlendi.

Böylece Rusya'da kapitalizm, gittikçe tekelci, emperyalist bir kapitalizm haline geldi.

Birkaç yıllık bir durgunluktan sonra sanayi yeniden canlanmaya başladı: Kömür, maden, petrol, tekstil ve şeker üretimi arttı. Tahıl ihracatı büyük boyutlara ulaştı.

Rusya o sıralarda sanayi alanında belli bir ilerleme kaydettiyse de, Batı Avrupa ile karşılaştırıldığında eskisi gibi hala geri ve yabancı kapitalistlere bağlı bir ülke olma durumunu koruyordu. Rusya henüz makineler ve takım tezgahları üretmiyordu -bunlar yurtdışından getiriliyordu. Otomobil ya da kimya sanayii yoktu; suni gübre üretimi de yoktu. Rusya, silah sanayiinde de diğer kapitalist ülkelerden geri kalmıştı.

Ülkenin geri kalmışlığının bir göstergesi olarak Rusya'daki maden tüketiminin düşük seviyesine işaretle Lenin, şöyle diyordu:

> "Köylülerin kurtuluşundan sonraki yarım yüzyılda Rusya'da demir tüketimi beş katına çıkmıştır; ama Rusya hala inanılmaz ve eşi görülmedik derecede geri, sefalet içinde ve yarı-barbar bir ülkedir; modern üretim aletleriyle o kadar kötü donatılmıştır ki, elinde İngiltere'nin üretim donatımının en fazla dörtte biri, Almanya'nın beşte biri ve Amerika'nın onda biri bulunmaktadır." (Lenin, Tüm Eserler, cilt XVI, s. 543, Rusça.)

Rusya'nın iktisadi ve siyasi geriliğinin dolaysız sonuçlarından biri, hem Rus kapitalizminin hem de bizzat Çarlığın Batı Avrupa kapitalizmine bağımlılığıydı.

Bu durum ifadesini, sanayiin kömür, petrol, elektro sanayii ve metalurji gibi en önemli dallarının yabancı sermayenin elinde bulunmasında, ve Çarlık Rusyası'nın hemen hemen bütün makineleri, tüm sanayi donatımını yurtdışından ithal etmek zorunda olmasında buluyordu.

Bu durum ifadesini, köleleştirici dış borçlarda buluyordu. Bu borçların faizini ödemek için Çarlık, her yıl halktan yüz milyon ruble sızdırıyordu.

Bu durum ifadesini, Rusya'nın "müttefikleri"yle imzaladığı ve Çarlık hükümetini savaş halinde emperyalist cephelerde "müttefikleri"

desteklemek ve İngiliz-Fransız kapitalistlerinin muazzam karlarını korumak için milyonlarca Rus askeri yollamakla yükümlü kılan gizli anlaşmalarda buluyordu.

Stolypin gericiliği yılları için, jandarmanın ve polisin, Çarlık ajanlarının ve Kara Yüzler çetelerinin işçi sınıfına vahşice saldırıları özellikle karakteristikti. Ama işçileri şiddet önlemlerine maruz bırakan, yalnızca Çarın beslemeleri değildi. Bu bakımdan fabrikatörler ve baca baronlarının hiç onlardan aşağı kalır yanı yoktu, bunlar sanayi durgunluğu ve artan işsizlik yıllarında işçi sınıfına karşı saldırılarını özellikle güçlendirdiler. Fabrika sahipleri, işçileri kitle halinde işten artıyor (lokavt), grevlere aktif katılan sınıf bilinçli işçilerin kara listelerini tutuyorlardı. Bir kimse bir kez "kara liste "ye ya da "kara kitap"a girdi mi, bulunduğu sanayi dalındaki fabrikatörler birliğine üye olan hiçbir işyerinde işe alınmazdı. Ücret hadleri daha 1908'de yüzde 10-15 düşürüldü. İşgünü her yerde 10 ya da 12 saate çıkarıldı. Soyguncu para cezaları sistemi yeniden dalbudak saldı.

1905 Devriminin yenilgisi, devrimin "yol arkadaşları" arasında çözülme ve yozlaşmaya yolaçtı. Çözülme ve yozlaşma eğilimleri, aydınlar içinde özellikle güçlendi. Devrim dalgasının fırtınalı kabarışı sırasında burjuva çevrelerinden gelip devrim saflarına katılan "yol arkadaşları", gericilik günlerinde Partiyi terkettiler. Bunların bir kesimi devrimin açık danışmanlarının kampına geçti, bir başka kesimi, işçi sınıfının ayakta kalabilmiş olan legal derneklerinde mevzilenip, proletaryayı devrim yolundan saptırmak, proletaryanın devrimci partisini gözden düşürmek gayretine giriştiler. Devrimi terkeden yol arkadaşları, kendilerini gericiliğe uydurmaya, çarlıkla barışmaya gayret ettiler.

Çarlık hükümeti, devrimin yenilgisinden yararlanarak, devrimin en korkak ve çıkarcı yol arkadaşlarını ajan-provokatör kaydetti. Bu aşağılık dönekler, çarlık ***Okhrana'***sının işçi-ve Parti örgütlerine gönderdiği bu provokatörler, buralarda hafiyelik hizmeti yaptılar ve devrimcileri ele verdiler.

Karşı-devrimin saldırısı, ideolojik cephede de başladı. Sahneye Marksizmi "eleştiren", onun "işini bitiren", devrime kara çalan ve onu alaya alan, ihaneti yücelten, "kişiye tapına" maskesi altında cinsel taşkınlıkları göğe çıkaran bir sürü moda yazar çıktı.

Felsefe alanında, Marksizmi "eleştirme", revizyondan geçirme çabaları arttı; sahte bilimsel teorilerin örtüsü altında, her türlü dini akımlar ortaya çıktı.

Marksizmi "eleştirmek" moda oldu.

Bütün bu baylar, türlü renklerine rağmen, bir ortak hedef güdüyorlardı: kitleleri devrimden saptırmak.

Yozlaşma eğilimleri ve inançsızlık, Partili aydınların, kendilerini Marksist sayan fakat hiçbir zaman sağlam Marksist olamayan bir kesimini de sardı. Bunlar arasında, (1905'te Bolşeviklerden yana olan) Bogdanov, Bazarov, Lunaçarski ile, (Menşevik) Yuşkeviç ve Valentinov gibi yazarlar da vardı. Bunlar eleştirilerini aynı zamanda Marksizmin felsefi-teorik temellerine, yani diyalektik materyalizme karşı, ve onun bilimsel-tarihsel temellerine, yani tarihi materyalizme karşı yönelttiler. Bu eleştiri, alışılagelen eleştirilerden şu farkla ayrılıyordu ki, açıkça ve dürüstçe değil, fakat gizli ve ikiyüzlü bir biçimde, Marksizmin en önemli pozisyonlarını "savunma" maskesi altında yürütülüyordu. Biz özünde Marksistiz, diyorlardı bunlar, ama Marksizmi "iyileştirmek", onu bazı temel tezlerinin yükünden kurtarmak istiyoruz. Ama gerçekte onlar Marksizme düşmandılar, çünkü Marksizme düşmanlıklarını riyakarca inkardan gelmelerine ve ikiyüzlüce kendilerine Marksist pozu vermelerine rağmen, Marksizmin teorik temellerini yıkmaya çabalıyorlardı. Bu ikiyüzlü eleştirinin tehlikesi, sade parti üyelerini aldatma hesabı üzerine kurulmuş olmasında ve onları yanıltabileceğinde yatıyordu. Ve Marksizmin teorik temellerini yıkmaya yönelik bu eleştiri ne kadar ikiyüzlü yürütülürse, parti için o kadar tehlikeli hale geliyordu, çünkü Partiye ve devrime karşı açtığı genel seferberliğinde gericilikle o ölçüde sıkı kaynaşıyordu. Marksizme sırt çeviren aydınların bir bölümü, yeni bir din kurulmasını vaaz etmeye başlayacak kadar ileri gitti ("Tanrı arayıcılar" ve "Tanrı yapıcılar").

Marksistlerin önünde, Marksizmin teorisi sorunlarında yozlaşmış bu aydınlara hak ettikleri cevabı verme, bunların yüzündeki maskeyi yırtıp onları bir güzel teşhir etme ve böylece Marksist Partinin teorik temellerini savunma ertelenemez görevi duruyordu.

Kendilerini "Marksizmin ünlü teorisyenleri" sayan Plehanov ve Menşevik dostlarının bu görevi üstlenmeleri beklenebilirdi. Ama onlar, tefrika-eleştiri türünden önemsiz birkaç makaleyle meseleyi geçiştirmeyi ve ardından meydanı terketmeyi tercih ettiler.

Sözü edilen görevi Lenin, 1909'da çıkan ünlü kitabı "Materyalizm ve Ampiriokritisizm"de yerine getirdi.

> "Altı aydan kısa bir zaman içinde, esas olarak, hatta neredeyse yalnızca diyalektik materyalizme saldırılardan oluşan dört kitap çıktı. Bunların içinde en önde, Bazarov, Bogdanov, Lunaçarski, Berman, Hellfond, Yuşkeviç ve

Suvorov'un yazılarından derlenen 'Marksist Felsefe Üzerine (?- "karşı" denseydi daha doğru olurdu) Denemeler'i (Petersburg 1908) gelir; sonra Yuşkeviç'in 'Materyalizm ve Eleştirel Gerçekçilik'i; Berman'ın 'Çağdaş Bilgi Teorisi Işığında Diyalektik'i, Valentinov'un 'Marksizmin Felsefi Yapısı'... Siyasi görüşlerinde keskin ayrılıklar olmasına karşın, bütün bu kişiler, diyalektik materyalizme duydukları kinde birleşmişlerdir, ve yine de felsefede Marksist olduklarını öne sürmektedirler! Engels'in diyalektiği 'mistik'tir, diyor Berman. Bazarov, sanki kendiliğinden anlaşılır birşeymiş gibi, Engels'in görüşleri 'eskimiştir' diye gelişigüzel atıyor -ve materyalizm, 'çağdaş bilgi teorisi'ni, 'modern felsefe'yi (ya da 'modern pozitivizm'i), yani '20. yüzyılın doğa bilimleri felsefesi'ni böbürlenerek kendilerine tanık gösteren bu gözüpek savaşçılarımız tarafından böylece çürütülmüş oluyor." (***Lenin***, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm", Moskova 1935, s. 1.)

Arkadaşlarını -felsefede revizyonistleri- haklı çıkarmak kaygısıyla: "Belki yanılıyoruz, ama arıyoruz", diyen Lunarçaski'ye cevabında, Lenin şöyle yazıyordu:

"Kendi payıma, ben de, felsefede 'arayanlar'dan biriyim. Daha açıkçası: bu notlarda, Marksizm kılığı altında, bize, bilmem hangi tutarsız, karmakarışık, gerici şeyi sunan kişilerin nerede yollarını şaşırdıklarını araştırmayı kendime görev edindim." (Aynı yerde, s. 3.)

Ama aslında Lenin'in kitabı bu mütevazi görevin sınırlarını çok aştı. Çünkü gerçekte Lenin'in bu kitabı, yalnızca Bogdanov, Yuşkeviç, Bazarov ve Valentinov ile, yazılarında Marksist materyalizme karşı ince ve cilalı bir idealizm sunmaya çabalayan, onların felsefe öğretmenleri Avenarius ve Mach'ın eleştirisinden ibaret değildir. Lenin'in kitabı aynı zamanda, Marksizmin teorik temellerinin -diyalektik ve tarihi materyalizmin- bir savunusu ve bilimin, özellikle doğa bilimlerinin tüm bir tarihi dönem boyunca, Engels'in ölümünden Lenin'in "Materyalizm ve Ampiriokritisizm"inin çıkışına kadar geçen dönem boyunca keşfettiği önemli bir özsel herşeyin materyalist bir genellemesidir.

Bu kitapta Rus ampiriokritiklerini ve onların yabancı öğretmenlerini esaslı bir şekilde eleştirdikten sonra Lenin, felsefi-teorik revizyonizme karşı şu sonuçlara varır:

1) "Gittikçe daha incelen bir Marksizm kalpazanlığı, anti-materyalist öğretilerin gittikçe daha büyük bir incelikle Marksist olarak

tanıtılmaları -işte politik ekonomide olduğu gibi taktik sorunlarda ve bir bütün olarak felsefede modern revizyonizmi karakterize eden şey budur:' (Aynı yerde, s. 345.)

2) "Mach ve Avenarius'un, okulu, idealizme doğru yol almaktadır." (Aynı yerde, s. 375.)

3) "Bizim Machçılarımız, derinlemesine idealizme batmışlardır." (Aynı yerde, s. 363.)

4) "Ampiriokritisizmin bilgi-teorik skolâstiğinin gerisinde, felsefedeki tarafların mücadelesinin, son tahlilde, modern toplum'daki düşman sınıfların eğilim ve ideolojilerini yansıtan bir mücadele olduğunu saptamadan edemeyeceğiz." (Ayın yerde, s. 376.)

5) "Ampiriokritisizmin nesnel, sınıfsal rolü, tamamıyla, genelde materyalizme, ve özelde de tarihsel materyalizme karşı yürüttükleri savaşta fideistlere hizmet etmekten ibarettir." (Aynı yerde, s. 576.)

6) "Felsefi idealizm... papazcılığa giden ***bir yoldur***." (Ayın yerde, s. 84.)

Lenin'in kitabının Partimizin tarihindeki muazzam önemini takdir edebilmek ve Stolypin gericiliği döneminin her renkten ve soydan revizyonistlerine ve soysuzlarına karşı hangi teorik zenginliği koruduğunu anlamak için, kısaca da olsa, diyalektik ve tarihi materyalizmin temellerini kavramak gerekir.

Diyalektik materyalizm ve tarihi materyalizm, Komünizmin teorik temelini, Marksist Partinin teorik temellerini oluşturduğu için, bu bir o kadar daha gereklidir, bu temelleri bilmek ve dolayısıyla kendine maletmek ise Partimizin her aktif savaşçısının vazifesidir.

O halde:

1) Diyalektik materyalizm nedir?

2) Tarihi materyalizm nedir?

2 - DİYALEKTİK VE TARİHİ MATERYALİZM ÜZERİNE

Diyalektik materyalizm, Marksist-Leninist partinin dünya görüşüdür. Bu dünya görüşüne diyalektik materyalizm denir, çünkü doğru görüngülerine yaklaşımı, doğa görüngülerini inceleme yöntemi, bu görüngüleri bilme yöntemi ***diyalektiktir***, ve doğa görüngülerini yorumlayışı, onları kavrayışı, teorisi ise materyalisttir.

Tarihi materyalizm, diyalektik materyalizmin önermelerinin, toplumsal yaşamın incelenmesine genişletilmesi, diyalektik materyalizmin önermelerinin toplum yaşamının görüngülerine, toplumun ve toplum tarihinin incelenmesine uygulanmasıdır.

Diyalektik yöntemlerini karakterize ederken, Marx ve Engels genellikle Hegel'den, diyalektiğin temel özelliklerini formüle eden filozof olarak sözederler. Ama bu, Marx ve Engels'in diyalektiğinin Hegel diyalektiği ile özdeş olduğu anlamına gelmez. Gerçekte Marx ve Engels, Hegel diyalektiğinden sadece onun "rasyonel çekirdeği"ni aldılar, Ama Hegel'in idealist kabuğunu bir kenara attılar ve modern bilimsel bir biçim vererek diyalektiği daha da geliştirdiler.

> "Benim diyalektik yöntemim", diyor Marx, "temeli itibariyle Hegel'inkinden yalnız farklı değil, ona taban tabana zıttır. Hegel için, 'ide' adı altında hatta bağımsız bir özneye dönüştürdüğü düşünme süreci, gerçek olanın yaratıcısıdır ve gerçek olan, 'ide'nin yalnızca dış görünümünü oluşturur. Bende ise, tam tersine, düşünsel olan, insan zihni tarafından yansıtılan ve tercüme edilen maddiyattan başka birşey değildir." (***Karl Marx***, "Kapital"in birinci cildinin ikinci baskısına sonsöz.)

Materyalizmlerini karakterize ederken, Marx ve Engels genellikle Feuerbach'tan, materyalizme yeniden tam hakkını veren filozof diye sözederler. Ama bu, Marx ve Engels'in materyalizminin, Feuerbach'ın materyalizmi ile özdeş olduğu anlamına gelmez. Gerçekte Marx ve Engels, Feuerbach'ın materyalizminden sadece onun "temel çekirdeğini" aldılar, onu bilimsel-felsefi bir materyalizm teorisi haline geliştirdiler ve onun idealist ve dini-ahlaki yüklerini attılar. Bilindiği gibi Feuerbach, aslında bir materyalist olmasına rağmen, materyalizm adına karşı çıkıyordu. Engels birçok kez, "materyalist 'temel'ine rağmen, Feuerbach'ın geleneksel idealist zincirlere bağlı kaldığını" ve "Feuerbach'ın gerçek idealizminin, din felsefesi ve ahlak konusundaki görüşlerine geldiğimizde hemen gün ışığına çıktığını" belirtmiştir. (***Friedrich Engels,*** "Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu", Moskova 1939, s. 24 ve 36.)

Diyalektik, Yunancada konuşmak, tartışmak anlamına gelen "**dialego**" sözcüğünden gelir. Eski çağda diyalektik, hasmın argümanındaki çelişmeleri ortaya çıkarıp, bu çelişmeleri aşarak doğruya ulaşma sanatıydı. Eski çağda, düşüncedeki çelişmelerin ortaya çıkarılmasının ve karşıt fikirlerin çatışmasının, doğruyu bulmanın en iyi

yolu olduğunu düşünen filozoflar vardı. Sonradan doğa görüngülerine genişletilen bu diyalektik düşünme tarzı, doğa görüngülerini sürekli hareket ve değişiklik içinde, doğanın gelişmesini de, içindeki çelişmelerin gelişmesinin sonucu, doğadaki karşıt güçlerin birbirlerini karşılıklı etkilemesinin sonucu olarak gören, doğayı bilmenin diyalektik yöntemi halini aldı.

Diyalektik, özünde metafiziğin tam karşıtıdır.

1 - ***Marksist diyalektik yöntem*** şu temel özelliklerle karakterize edilir:

a) Metafiziğin tersine diyalektik, doğayı, birbirinden kopuk, birbirinden tecrit edilmiş ve birbirinden bağımsız şeylerin, görüngülerin tesadüfi bir yığın olarak değil, fakat birbirine organik olarak bağlı birbirine bağımlı ve birbirini koşullandıran şeylerin, görüngülerin birbirine bağlı yekpare bütünü olarak görür.

Bundan ötürü diyalektik yöntem, doğada herhangi bir görüngünün tek başına, onu çevreleyen görüngülerin bağıntısı dışında alındığı taktirde kavranamayacağından hareket eder, çünkü doğanın herhangi bir alanında herhangi bir görüngü, onu çevreleyen görüngülerle bağlantısı dışında ele alınıp onlardan koparıldığı takdirde, bize anlamsız gelebilir, ve tersine, kendini çevreleyen görüngülerle kopmaz bağıntı içinde, kendini çevreleyen görüngüler tarafından koşullandırılmışlığı içinde görüldüğü taktirde her görüngü anlaşılabilir ve açıklanabilir.

b) Metafiziğin tersine diyalektik, dolaylı, sükun ve hareketsizlik durumu olarak, durgunluk ve değişmezlik durumu olarak değil, her an herhangi birşeyin ortaya çıkıp geliştiği ve herhangi birşeyin çözüldüğü ve sönüp gittiği sürekli hareket ve değişme, sürekli yenilenme ve gelişme durumu olarak görür.

Bu yüzden diyalektik yöntem, görüngülere yalnız karşılıklı bağıntıları ve koşullandırılmışlıkları bakış açısından değil, aynı zamanda hareketleri, değişmeleri, gelişmeleri, oluşları ve yokoluşları bakış açısından da bakmayı talep eder.

Diyalektik yöntem için önemli olan, herşeyden önce., belli bir anda kalıcı gibi görünen, fakat aslında sönüp gitmeye başlamış olan değildir, bilakis belli bir anda kalıcı gibi görünmese de, oluşan ve gelişendir, çünkü diyalektik yöntem sadece oluşan ve gelişeni yenilmez sayar.

"Tüm doğa", der Engels, "en küçüğünden en büyüğüne,

bir kum taneciğinden güneşe, temel canlı hücrelerden insana kadar, sürekli bir oluş ve yokoluş, sürekli bir akış, durmayan bir hareket ve değişme içindedir." (***Friedrich Engels***, "Doğanın Diyalektiği", Moskova 1935, s.491.)

Bu yüzden diyalektik, diyor Engels, "şeyleri ve onların algılanan imgelerini öz olarak bağıntıları içinde, zincirlenmeleri, hareketleri, oluş ve yokoluşları içinde ele alır." (***Friedrich Engels***, "Bay Eugen Dühring Bilimi Altüst Ediyor [Anti-Dühring]", Moskova 1939, s. 8.)

c) Metafiziğin tersine diyalektik, gelişme sürecini, nicel değişikliklerin nitel değişikliklere yol açmadığı basit bir büyüme süreci olarak değil, bilakis önemsiz ve farkedilemeyen nicel değişikliklerden açık ve köklü değişikliklere, nitel değişikliklere geçen bir gelişme; nitel değişikliklerin tedrici olarak değil, hızla ve aniden, bir durumdan diğerine sıçrayış biçimini alarak gerçekleştiği bir gelişme; tesadüfi değil, fakat farkedilmez ve tedrici nicel değişiklikler birikiminin doğal sonucu olarak görür.

Bu nedenle diyalektik yöntem, gelişme sürecini, dairesel bir hareket, daha önce olanın basit bir tekrarı olarak değil, fakat ilerleyen ve yükselen bir hareket, eski bir nitel durumdan yeni bir nitel duruma geçiş, basitten karmaşığa, alçaktan yükseğe doğru bir gelişme olarak kabul eder:

> "Doğa", der Engels, "diyalektiğin sınanmasıdır; ve modern doğa biliminin, bu sınama için son derece zengin ve her gün artan malzeme sağladığını ve böylece doğa sürecinin, son tahlilde, metafizik değil diyalektik olduğunu, sürekli tekrarlanan bir dairenin sonsuz monotonluğu içinde hareket etmeyip bilakis gerçek bir tarihi yaşadığını ispatladığını söylememiz gerekir. Burada herşeyden önce, bugünkü tüm organik doğanın, bitkilerin ve hayvanların ve böylelikle insanın da, milyonlarca yıldır süregelen bir gelişme sürecinin ürünü olduğunu ispatlayarak, metafizik doğa görüşüne muazzam bir darbe indiren Darwin'i anmak gerekir." (***Friedrich Engels***, "Bay Eugen Dühring Bilimi Altüst Ediyor [Anti-Dühring]", s. 8.)

Diyalektik gelişmeyi nicel değişikliklerden nitel değişikliklere bir geçiş olarak karakterize eden Engels şöyle der:

> "Fizikte ... her değişiklik, niceliğin niteliğe bir dönüşümü, bir cismin kendi içinde varolan veya o, cisme dıştan iletilen herhangi biçimdeki bir hareket miktarının nicel

değişiminin sonucudur. 'Örneğin, suyun sıcaklığının başlangıçta sıvılık durumuna hiçbir etkisi yoktur; fakat sıvı suyun sıcaklığı artar ya da azalırsa, bir an gelir ki bu kohezyon durumu değişir ve su birincide buhar, ikincide buz halini alır.'... Elektrik lambasının içindeki platin telin ışık vermesi için asgari güçte bir akım gereklidir; her metalin bir ergime ısısı vardır; her sıvının belli bir basınçta, belli bir kaynama ve donma noktası vardır -elimizdeki araçlar gerekli sıcaklığı sağladığı sürece-; son olarak, her gazın uygun basınç ve soğutma ile, sıvı durumuna getirilebileceği bir nokta vardır... Fiziğin sabitleri denilen şeyler (bir durumun bir başka duruma dönüştüğü noktalar -Red.), çoğu kez, nicel (değişikliğin) hareket artması ya da eksilmesinin, belli bir cismin durumunda nitel bir değişiklik doğurduğu, yani niceliğin niteliğe dönüştüğü düğüm noktalarına verilen isimlerden başka birşey değildir." (***Friedrich Engels***, "Doğanın Diyalektiği", s. 502/503.)

Engels kimyaya geçerek şöyle devam eder:

"Kimya, nicel bileşim değişikliklerinin sonucu cisimlerdeki nitel değişikliklerin bilimi diye adlandırılabilir. Bu Hegel'in de bildiği birşeydi... Oksijeni alalım: Eğer molekülde her zamanki iki atom yerine üç atom varsa, koku ve reaksiyon bakımından basit oksijenden kesinkes farklı bir cismi, ozonu elde ederiz. Ya oksijenin nitrojen ya da kükürtle değişik oranlarda birleşmesine ve her birinden, diğer cisimlerden nitel bakımdan farklı başka cisimler elde edilmesine ne diyeceğiz!" (Aynı yerde, s.503.)

Son olarak, Hegel'i olanca gücüyle kınayan fakat onun, algılayamayan dünyadan algılayabilen dünyayı, inorganik madde dünyasından organik yaşam dünyasına geçişin yeni bir aşamaya sıçrama olduğu yolundaki ünlü tezini gizlice aşırmış olan Dühring'i eleştiren Engels şöyle diyor:

"Bu, tamamen, Hegel'ci ölçü ilişkilerinin düğüm çizgisi ile aynı şeydir. Bu çizgi üstündeki belli bir takım düğüm noktalarında, basit bir nicel artış ya da azalma, nitel bir sıçramaya yolaçar. Mesela, suyun ısıtılması ya da soğutulması durumunda, normal basınç altında düğüm noktaları olan kaynama ve donma noktaları, yeni bir kümelenme durumuna sıçramanın gerçekleştiği, dolayısıyla niceliğin niteliğe dönüştüğü noktalardır." (***Friedrich Engels***, "Bay Eugen

Dühring Bilimi Altüst Ediyor [Anti-Dühring]", s. 31.)

d) Metafiziğin tersine diyalektik, doğadaki herşeyin ve bütün görüngülerin özündeki iç çelişmelerden yola çıkar, çünkü bütün bunların olumlu ve olumsuz yanları, bir geçmişi ve bir geleceği, ölüp gitmekte olan ve gelişmekte olan yanları vardır. Diyalektik, bu karşıtlıkların mücadelesinin, eski ve yeni arasındaki mücadelenin, sönüp gidenle yeni ortaya çıkan, ölüp gidenle gelişen arasındaki mücadelenin, gelişme sürecinin iç muhtevasını, nicel değişikliklerin nitel değişikliklere dönüşmesinin iç muhtevasını oluşturduğunu ileri sürer.

Bu nedenle, diyalektik yöntem, alçaktan yükseğe doğru gelişme sürecinin, görüngülerin ahenkli olarak birbirini izlemesi biçiminde değil, şeylerin ve görüngülerin iç çelişmelerinin açığa çıkması, bu çelişmelere dayanan karşıt eğilimlerin "mücadelesi" biçiminde olduğunu kabul eder.

> "Asıl anlamıyla diyalektik", diyor Lenin, "bizzat ***şeylerin özündeki*** çelişmelerin incelenmesidir." (Lenin, Felsefi Mirasından, Viyana-Berlin 1932, s. 188.)

Ve daha sonra:

> "Gelişme, zıtların 'mücadelesi'dir." (Lenin, Seçme Eserler, cilt II, s. 81.)

Marksist diyalektik yöntemin temel özellikleri kısaca bunlardır.

Diyalektik yöntemin önermelerinin toplumsal yaşamın, toplum tarihinin incelenmesine genişletilmesinin ne muazzam öneme sahip olduğunu, bu önermelerin toplum tarihine ve proletarya partisinin pratik çalışmalarına uygulanmasının ne muazzam öneme sahip olduğu kavramak zor değildir.

Eğer dünyada tecrit edilmiş görüngü yoksa, bütün görüngüler birbirine bağlı ve birbirini koşullandırıyorsa, o halde tarihteki her toplumsal sistemin ve her toplumsal hareketin, tarihçilerin sık sık yaptığı gibi "ebedi adalet" ya da başka bir ön yargı açısından değil, bilakis bu sistemi ya da toplumsal hareketi ortaya çıkaran ve onunla bağlı olan şartlar açısından değerlendirilmesi gerektiği açıktır.

Köleliğe dayalı toplum sistemi, modern koşullar altında bir anlamsızlık, doğaya aykırı bir budalalık olurdu. Fakat çözülen ilkel komünal sistem şartlarında, kölelik sistemi, ilkel komünal sisteme göre ileriye doğru bir adımı temsil ettiği için gayet anlaşılır ve doğal bir görüngüdür.

Rusya'da Çarlığın ve burjuva toplumunun varlığı koşullan altında, diyelim ki 1905 yılında burjuva-demokratik cumhuriyet talebi, gayet anlaşılır, doğru ve devrimci bir talepti, çünkü o sıralar bir burjuva cumhuriyet ileriye doğru bir adım anlamına geliyordu. Fakat SSCB'ndeki şimdiki koşullar altında bir burjuva-demokratik cumhuriyet talebi, anlamsız ve karşı-devrimci bir talep olur, çünkü Sovyet cumhuriyetine kıyasla bir burjuva cumhuriyeti geriye doğru bir adım olurdu. Herşey şartlara, zamana ve yere bağlıdır.

Toplumsal görüngüler böyle ***tarihsel*** bir yaklaşımla ele alınmazsa, tarih biliminin varlığı ve gelişmesinin imkansız olduğu açıktır, çünkü tarih bilimini bir rastlantılar karmaşasına ve bir saçma sapan yanlışlar yığınına dönüşmekten koruyacak tek yaklaşım budur.

Ayrıca, dünya sürekli hareket ve gelişme halindeyse, eskinin sönüp gitmesi ve yeninin büyümesi bir gelişme yasasıysa, o zaman "değişmez" hiçbir toplumsal sistem, özel mülkiyet ve sömürünün hiçbir "ebedi ilkesi", köylünün çiftlik sahibine, işçinin kapitaliste boyun eğmesine ilişkin hiçbir "ebedi fikir" olamaz.

Öyleyse, tıpkı bir zamanlar feodal sistemin yerine kapitalist sistemin geçmesi gibi, aynı şekilde kapitalist sistemin yerine de sosyalist sistem geçirilebilir.

Öyleyse, yönümüzü şu anda üstün gücü temsil etseler de artık gelişmeyen toplumsal tabakalara değil, şu anda üstün gücü temsil etmeseler de gelişen ve bir geleceği olan tabakalara çevirmeliyiz.

Geçen yüzyılın seksenli yıllarında, Marksistlerin Narodniklere karşı mücadelesi döneminde Rusya'da proletarya, nüfusun muazzam çoğunluğunu oluşturan bireysel köylülüğe kıyasla, nüfusun önemsiz bir azınlığını meydana getiriyordu. Fakat proletarya, sınıf olarak gelişiyor, sınıf olarak köylülükse çözülüyordu. Ve tam da proletarya sınıf olarak geliştiği için, Marksistler yönlerini proletaryaya çevirdiler. Ve yanılmadılar da, çünkü bilindiği gibi proletarya zamanla, önemsiz bir güçten birinci derecede önem taşıyan tarihi ve siyasi bir güç haline geldi.

O halde politikada yanılmamak için, geriye değil ileriye dönük olmak gerekir.

Ayrıca, eğer yavaş nicel değişikliklerin hızlı ve ani nitel değişikliklere dönüşmesi bir gelişme yasasıysa, ezilen sınıfların yaptığı devrimlerin gayet doğal ve kaçınılmaz bir görüngü olduğu açıktır.

Öyleyse kapitalizmden sosyalizme geçiş ve işçi sınıfının kapitalist boyunduruktan kurtulması, yavaş değişiklikler, reformlar

yoluyla değil, ancak ve yalnız, kapitalist sistemin nitel değişikliği yoluyla, devrim yoluyla gerçekleştirilebilir.

O halde politikada yanılmamak için, reformcu değil devrimci olmak gerekir.

Ayrıca, eğer gelişme, iç çelişmelerin açığa vurulması, karşıt güçlerin bu çelişmelerin temeli üzerinde, bu çelişmeleri aşmak üzere çalışmaları yoluyla ilerliyorsa, o zaman proletaryanın sınıf mücadelesinin gayet doğal ve kaçınılmaz bir görüngü olduğu açıktır.

Öyleyse kapitalist sistemin çelişkilerini örtmemeli, bilakis ortaya çıkarmalı ve çözüp ayırmalıyız; sınıf mücadelesinin önünü almamalı, bilakis onu sonuna kadar götürmeliyiz.

O halde politikada yanılmamak için, proletaryanın ve burjuvazinin çıkar birliği reformist politikası, "kapitalizmin sosyalizme gelişmesi" uzlaşıcı politikası değil, uzlaşmaz bir proleter sınıf politikası izlemek gerekir.

İşte toplumsal yaşama, toplum tarihine uygulanması içinde alındığında Marksist diyalektik yöntem budur.

Marksist felsefi materyalizme gelince, o özünde felsefi idealizme taban tabana zıttır.

2 - ***Marksist felsefi materyalizm*** şu temel özelliklerle karakterize edilir:

a) Dünyayı "mutlak fikrin", "evrensel ruh"un, "bilinç"in cisimleşmesi olarak kavrayan idealizmin tersine, Marx'ın felsefi materyalizmi, dünyanın nitelik itibariyle maddi olduğu; dünyadaki çok çeşitli görüngülerin, hareket halindeki maddenin farklı biçimleri olduğu; diyalektik yöntemin ortaya koyduğu gibi, görüngülerin karşılıklı birbirine bağlılık ve karşılıklı koşullandırılmışlığının, hareket halindeki maddenin gelişme yasaları olduğu; dünyanın, maddenin gelişme yasalarına göre geliştiğini ve bir "evrensel ruh"a ihtiyacı olmadığından yola çıkar.

> "Ne var ki materyalist doğa görüşü, doğanın yabancı el değmemiş haliyle, olduğu gibi basit olarak kavranmasından başka birşey değildir..." (***Friedrich Engels***, "Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu", Ek, s. 60.)

"Dünya, bütünüyle, herhangi bir tanrı ya da insan tarafından yaratılmadı, fakat vardı, vardır ve daima yaşayan, düzenli bir biçimde

gelişen ve ölen bir alev olarak kalacaktır" diyen eski filozof Heraklit'in materyalist görüşleriyle ilgili olarak Lenin şöyle diyor: "Diyalektik materyalizmin ilkelerinin çok iyi bir ifadesi." (Lenin, "Felsefi Mirasından", s. 276.)

b) Gerçekte sadece bilincimizin var olduğunu; maddi dünyanın, varlığın, doğanın sadece bilincimizde, duyumlarımızda, düşüncelerimizde ve algılarımızda var olduğunu ileri süren idealizmin tersine, Marksist felsefi materyalizm, maddenin, doğanın, varlığın bilincin dışında ve ondan bağımsız olarak var olan nesnel bir gerçeklik olduğu; maddenin birincil, asıl olduğunu, çünkü duyumların, düşüncelerin, bilincin kaynağı olduğu, bilincin ise ikincil, türevsel olduğu, çünkü onun maddenin bir yansıması, varlığın bir yansıması olduğu; düşüncenin, gelişmesinde yüksek bir mükemmellik derecesine erişen maddenin, yani beynin bir ürünü olduğu, beynin ise düşünme organı olduğu, bu nedenle, düşüncenin maddeden, büyük bir hataya düşmeden ayrılamayacağından hareket eder.

> "Tüm felsefenin en üst sorunu", der Engels, "düşüncenin varlıkla, zihnin doğayla ilişkisi sorunudur..." "Bu sorunun şöyle ya da böyle yanıtlanmasına göre, filozoflar iki büyük kampa ayrıldı. Zihnin doğa karşısındaki asliyetini ileri sürenler... ***idealizm*** kampını oluşturdular. Doğayı asli gören diğerleri, materyalizmin çeşitli okullarına sayılırlar. (***Friedrich Engels***, "Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu", s.l6/17.)

Devamla:

> "Ait olduğumuz maddi, duyularla algılanabilir dünya, tek gerçekliktir... Bilincimiz ve düşüncemiz, ne kadar duyu üstü görünürse görünsün, maddi, vücuda ait bir organın, beynin ürünüdür... Madde zihnin ürünün değil, bilakis bizzat zihin, maddenin en üst ürünüdür." (Aynı yerde s. 20.)

Madde ve düşünce sorununa değinen Marx şöyle diyor:

> "***Düşünce, düşünen bir maddeden ayrılamaz***. O [madde -ÇN] bütün değişikliklerin öznesidir." (Marx-Engels, Tüm Eserler, Birinci Bölüm, cilt 3, s. 305.)

Marksist felsefi materyalizmi karakterize ederken Lenin şöyle diyordu:

> "Materyalizm, bilinçten, duyumdan, ... deneyimden bağımsız, nesnel gerçek varlığı (maddeyi) kabul eder. Bilinç ...

ancak varlığın bir yansısıdır, olsa olsa yaklaşık olarak doğru (ona uygun olan, ideal-kesin) bir resimdir." (***Lenin***, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm", s. 340.)

Ve yine:

- "Madde, duyu organlarımızı etkileyerek duyum yaratan şeydir; madde bize duyumla verilen nesnel gerçekliktir... Madde, doğa, varlık, fiziki olan, birincildir; zihin, bilinç, duyum, ruh ise ikincildir."(Aynı yerde, s. 140 ve 141.)

- "Dünya resmi, maddenin nasıl hareket ettiğini ve ***'maddenin'*** nasıl ***'düşündüğünü'*** gösteren bir resimdir." (Aynı yerde, s. 371.)

- "Beyin, düşünme organıdır." (Aynı yerde, s. 147.)

c) Dünyayı ve dünya yasalarını bilme imkanını yadsıyan, bilgimizin sağlamlığına inanmayan, nesnel doğa tanımayan ve dünyanın bilim tarafından asla bilinemeyecek "kendinden şeyler"le dolu olduğu savunan idealizmin tersine, Marksist felsefi materyalizm, dünyanın ve dünya yasalarının tamamen bilinebilir olduğundan; doğa yasaları hakkında deneyimle, pratikle sınanmış bilgimizin, nesnel doğru değerinde sağlam bir bilgi olduğundan; dünyada bilinemeyecek hiçbir şey olmadığından, sadece şimdilik bilinmeyen, fakat bilimin ve pratiğin güçlerince ortaya çıkarılıp bilinebilecek şeyler olduğundan hareket eder.

Engels, dünyanın bilinemezliğini ve bilinmesi imkansız "kendinden şeyler"in varlığını ileri süren Kant'ın ve diğer idealistlerin tezini eleştirir ve bilgimizin sağlamlığına ilişkin ünlü materyalist tezi savunurken şöyle diyor:

"Bu ve tüm diğer felsefi hayallerin en çarpıcı çürütülmesi pratiktir, yani deneydir ve sanayidir. Eğer biz doğadaki bir süreci kendimiz yaparak, kendi şartlarından gidip onu oluşturarak ve üstelik kendi amaçlarımıza hizmet ettirerek o süreci kavrayışımızın doğruluğunu ispatlayabilirsek, Kant'ın ne idüğü belirsiz, 'kendinden şey' kavramı ortadan kalkar. Bitki ve hayvanların gövdelerinde üretilen kimyasal maddeler, organik kimya bu maddeleri birbiri ardına yapana kadar bu tür 'kendinden şey' olarak kaldılar; fakat kimyanın gelişmesiyle bu maddeler 'kendinden şey' olmaktan çıkıp bizim için şey haline geldi. Örneğin, boya kökünden elde edilen alizarin (kökboya) için artık tarlada boya kökü yetiştirilmiyor, bilakis kömür katranından çok daha ucuz ve kolay şekilde çıkarılıyor.

Kopernik'in güneş sistemi, üç yüz yıl süreyle bir hipotez olarak kaldı; doğru olmama ihtimali yüzde bir, binde bir, onbinde birdi, fakat yine de bir hipotezdi. Fakat bu sistemin ortaya koyduğu verilere dayanan Leverrier, sadece bilinmeyen bir gezegenin varolması gerektiğini keşfetmekle kalmayıp, bilakis bu gezegenin uzayda işgal etmesi gereken yeri de hesapladığında, ve daha sonra da Galilei bu gezegeni gerçekten bulduğunda, Aunda, Kopernik'in sistemi ispatlanmış oldu." (***Friedrich Engels***, "Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu", s. 18.)

Bogdanov, Bazarov, Yuşkeviç'i ve Mach'ın diğer takipçilerini fideizmle (imanı bilime tercih eden gerici bir teori) suçlayan ve doğa yasaları hakkındaki bilimsel bilgimizin sağlam bilgi olduğu ve bilim yasalarının nesnel doğru olduğu şeklindeki ünlü materyalist tezi savunan Lenin şöyle diyor:

"Çağdaş fideizm, bilimi kesinlikle reddetmez; sadece bilimin 'abartılı iddialarını', yani nesnel doğru olma iddiasını reddeder. Eğer (materyalistlerin düşündüğü gibi) nesnel doğru varsa, eğer sadece tek başına -dış dünyayı insan 'tecrübesi'nde yansıtan- doğabilimi bize nesnel doğruyu verebiliyorsa, bütün fideist teoriler tümüyle çürütülmüş olur." (Lenin, "Materyalizmi ve Ampiriokritisizm", s. 117.)

Marksist felsefi materyalizmin karakteristik özellikleri kısaca bunlardır.

Felsefi materyalizmin önermelerinin toplumsal yaşamın ve toplum tarihinin incelenmesine genişletilmesinin ne muazzam öneme sahip olduğu, bu önermelerin toplumun tarihine ve proletarya partisinin pratik çalışmalarına uygulanmasının ne kadar önemli olduğu kolayca anlaşılır.

Eğer doğa görüngülerinin bağıntısı ve karşılıklı koşullandırılmışlığı doğanın gelişme yasasıysa, bundan toplumsal yaşamdaki görüngülerin bağıntısının ve karşılıklı koşullandırılmışlığının da tesadüfi birşey değil, bilakis toplumun gelişme yasası olduğu sonucu çıkar.

Öyleyse toplumsal yaşam ve toplumun tarihi bir "tesadüfler" yığını olmaktan çıkar; çünkü toplum tarihi, toplumun yasaya uygun gelişmesi haline gelir ve toplum tarihinin incelenmesi bir bilime dönüşür.

Öyleyse proletarya partisinin pratik faaliyeti, "üstün kişiler"in

iyiniyetine, "akım" gerektirdiklerine, "evrensel ahlak değerleri"ne değil, toplumun gelişmesinin yasalarına, bu yasaların incelenmesine dayanmalıdır.

Ayrıca, dünya bilinebilirse ve doğanın gelişme yasaları hakkındaki bilgimiz, nesnel doğru değerinde sağlam bilgiyse, toplumsal yaşam ve toplumun gelişmesi de bilinebilir şeylerdir ve toplumun gelişme yasalarına ilişkin bilimsel sonuçlar, nesnel doğru değerinde sağlam verilerdir.

Öyleyse toplumsal yaşamın görüngülerinin bütün karmaşıklığına rağmen, toplum tarihinin bilimi, örneğin biyoloji kadar kesin bir bilim, toplumun gelişme yasalarından pratikte yararlanabilecek bir bilim olabilir.

Öyleyse proletarya partisi, pratik faaliyetinde kendine tesadüfi saikleri değil, toplumun gelişme yasalarının, bu yasalardan çıkarılacak pratik sonuçları kılavuz edinmelidir.

Öyleyse sosyalizm, insanlık için daha iyi bir gelecek hayalinden, bilime dönüşür.

Öyleyse bilim ile pratik faaliyetin, teori ile pratiğin bağı, bunların birliği, proletarya partisinin yol gösterici yıldızı olmalıdır.

Ayrıca, eğer doğa, varlık, maddi dünya birincil, bilinç, düşünce ikincil ve türevsel ise; eğer maddi dünya insanların bilincinden bağımsız olarak var olan nesnel gerçekliği temsil ediyorsa ve bilinç bu nesnel gerçekliğin yansımasıysa, toplumun maddi yaşamı ve varlığı da birincildir, aslîdir; manevi yaşamı ise ikincildir, türevseldir; toplumun maddi yaşamı insan iradesinden bağımsız olarak var olan nesnel bir gerçekliktir, toplumun manevi yaşamı ise bu nesnel gerçekliğin bir yansıması, varlığın bir yansımasıdır.

Öyleyse toplumun manevi yaşamının şekillenmesinin kaynağı, toplumsal düşüncelerin, toplumsal teorilerin, siyasi görüşlerin, siyasi kurumların kökeni, fikirlerin, teorilerin, görüşlerin, siyasi kurumların kendisinde değil, bu fikirlerin, teorilerin, görüşlerin vb. yansıması olduğu toplumun maddi yaşam koşullarında, toplumsal varlıkta aranmalıdır.

Öyleyse toplum tarihinin farklı dönemlerinde farklı toplumsal fikirler, teoriler, görüşler, siyasi kurumlar görülüyorsa; köleli~e dayalı toplum düzeninde belirli bazı toplumsal fikirler, teoriler, görüşler ve siyasi kurumlara rastlıyor, feodalizmde başkalarını, kapitalizmde de daha başkalarını görüyorsak, bu, fikirlerin, teorilerin, görüşlerin ve siyasi kurumların "doğası" veya "özellikleri" ile değil, toplumsal gelişmenin farklı

dönemlerinde toplumun maddi yaşam koşullarının farklı olması ile açıklanır.

Bir toplumun varlığı, toplumun maddi yaşam koşulları nasılsa, toplumdaki fikirler, teoriler, siyasi görüş ve kurumlar da öyle olur.

Bu bağıntıda Marx şöyle diyor:

> "İnsanların varlığını belirleyen şey bilinçleri değil, tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklarıdır." (***Kari Marx***, Seçme Yazılar, cilt I, Moskova-Leningrad 1934, s. 359.)

O halde politikada hata yapmamak, boş hayalciliğe kapılmamak için proletarya partisi, faaliyetinde soyut "insan aklının ilkeleri"nde değil, toplumsal gelişmenin tayin edici gücü olarak toplumun maddi yaşamının somut koşullarından; "büyük adamlar"ın iyiniyetinden değil, toplumun maddi yaşamının gelişmesinin gerçek ihtiyaçlarından yola çıkmalıdır.

Narodnikler, Anarşistler ve Sosyal-Devrimciler dahil ütopyacıların başarısızlığı, başka şeylerin yanısıra, toplumun gelişmesinde toplumun maddi yaşam koşullarının oynadığı birincil rolü kabul etmemeleri ve -idealizme batarak- pratik faaliyetlerini toplumun maddi yaşamının gelişmesinin ihtiyaçları temeli üzerine değil, bu ihtiyaçlardan bağımsız olarak ve bu ihtiyaçlara karşıt olarak toplumun gerçek yaşamından kopuk "ideal planlar" ve "herşeyi kapsayan projeler" temeli üzerine inşa etmeleriyle açıklanır.

Marksizm-Leninizmin gücü ve hayatiyeti, pratik faaliyetinde toplumun maddi yaşamının gelişmesinin ihtiyaçlarına dayanmasında, hiçbir zaman toplumun gerçek yaşamından kopmamasında yatar.

Ne var ki Marx'ın sözlerinden, toplumsal fikirlerin, teorilerin, siyasi görüş ve kurumların toplum yaşamında hiç önemi olmadığı, bunların toplumsal varlık, toplumun maddi yaşam koşullarının gelişmesi üzerinde etkide bulunmadığı sonucu çıkmaz. Burada ilkin, toplumsal fikirlerin, teorilerin, görüşlerin ve siyasi kurumların ***kökeninden, ortaya çıkışlarından***; toplumun manevi yaşamının, maddi yaşam koşullarının bir yansısı olduğundan sözettik. Toplumsal fikirlerin, teorilerin, görüşlerin ve siyasi kurumların ***önemine***, tarihteki ***rollerine*** gelince, tarihi materyalizm, bunların toplum yaşamındaki, toplum tarihindeki ağırlıklı rolünü önemini inkar etmek şöyle dursun, bilakis tam tersine öne çıkarır.

Farklı toplumsal fikirler ve teoriler vardır. Gününü doldurmuş toplumun sönüp giden güçlerinin çıkarlarına hizmet eden eski fikirler ve teoriler vardır. Bunların rolü, toplumun gelişmesine ve ilerlemesine ayak bağı olmaktır. Bir de, toplumun ilerici güçlerinin çıkarlarına hizmet eden

yeni, ilerici fikirler ve teoriler vardır. Bunların önemi, toplumun gelişmesini, ilerlemesini kolaylaştırmalarında yatar; ve toplumun maddi yaşamının gelişmesinin ihtiyaçlarını doğru dile getirdikleri oranda bu fikirlerin önemi artar.

Yeni toplumsal fikirler ve teoriler, ancak toplumun maddi yaşamının gelişmesi, onun önüne yeni görevler koyduğunda ortaya çıkar. Ama bunlar ortaya çıktıktan sonra, toplumun maddi yaşamının gelişmesinin getirdiği görevlerin çözümünü kolaylaştıran, toplumun ilerlemesini kolaylaştıran son derece önemli bir güç haline gelirler. Yeni fikirlerin, yeni teorilerin, yeni siyasi görüşlerin ve yeni siyasi kurumların muazzam örgütleyici, harekete geçirici ve yeniden biçimlendirici rolü tam da burada kendini gösterir. Yeni toplumsal fikirler ve teoriler aslında tam da, bunlar toplum için gerekli olduğu, bu fikirlerin örgütleyici, harekete geçirici ve yeniden biçimlendirici etkisi olmadan toplumun maddi yaşamını geliştirmenin olgunlaşmış görevlerini çözmek ***imkansız*** olduğu için ortaya çıkarlar. Toplumun maddi yaşamının gelişmesinin koyduğu yeni görevler temelinde ortaya çıkan yeni toplumsal fikir ve teoriler, kendilerine yol açarak kitlelerin malı olurlar, onları harekete geçirip, toplumun can çekişen güçlerine karşı örgütlerler ve böylece toplumun maddi yaşamının gelişmesini engelleyen bu güçlerin devrilmesini kolaylaştırırlar.

Böylece, toplumun maddi yaşamının, toplumsal varlığın gelişmesinin olgunlaşmış görevleri temelinde ortaya çıkan toplumsal fikirler, teoriler ve siyasi kurumlar, bizzat kendileri, toplumun maddi yaşamının gelişmesinin olgunlaşmış görevlerinin çözümünü sonuna kadar götürmek ve toplumun daha da gelişmesini mümkün kılmak için gerekli koşulları yaratarak, toplumsal varlık üzerinde, toplumun maddi yaşamı üzerinde etkide bulunurlar.

Bu bağıntıda Marx şöyle diyor:

> "Teori kitleleri bir kez sardı mı, maddi bir güç haline gelir." (***Marx-Engels***, Tüm Eserler, Birinci Bölüm, cilt I, ilk yarı cilt, s. 614.)

O halde toplumun maddi yaşam koşullarını etkileyebilmek ve bu koşulların gelişmesini, ilerlemesini hızlandırabilmek için, proletarya partisi, toplumun maddi yaşamının gelişmesinin ihtiyaçlarını doğru olarak ifade eden ve bundan dolayı geniş halk kitlelerini harekete geçirebilecek, seferber edebilecek, onları gerici güçleri ezmeye ve toplumun ileri güçlerinin yolunu açmaya hazır büyük bir proletarya partisi

ordusu halinde örgütleyebilecek bir toplumsal teoriye, toplumsal fikre dayanmalıdır.

"Ekonomistler"in ve Menşeviklerin başarısızlığı, diğer şeylerin yanısıra, ileri teori ve fikirlerin harekete geçirici, örgütleyici ve yeniden biçimlendirici rolünü kabul etmemeleri, ve -kaba materyalizme düşerek- bu etkenlerin rolünü hemen hemen sıfıra "indirgemeleri; dolayısıyla Partiyi pasifliğe, bitkisel hayata mahkum etmeleri ile açıklanır.

Marksizm-Leninizmin gücü ve hayatiyeti, toplumun maddi yaşamının gelişmesinin ihtiyaçlarını doğru olarak ifade eden ileri bir teoriye dayanmasında, teoriye layık olduğu önemi vermesinde ve onun harekete geçirici, örgütleyici ve yeniden biçimlendirici gücünden sonuna kadar yararlanmayı görev bilmesinde yatar.

Toplumsal varlıkla toplumsal bilinç arasındaki, toplumun maddi yaşamının gelişme şartlarıyla manevi yaşamının gelişme şartları arasındaki ilişki sorununu tarihi materyalizm böyle çözer.

3 - Tarihi Materyalizm.

Şimdi geriye şu soruyu aydınlatmak kalıyor: Son tahlilde toplumun görünüşünü, fikirlerini, görüşlerini ve siyasi kurumlarını vb. belirleyen "toplumun maddi yaşam koşulları", tarihi materyalizm açısından ne demektir?

Gerçekten de - nedir bu "toplumun maddi yaşam koşulları", onların karakteristik özellikleri nelerdir.

Hiç kuşkusuz "toplumun maddi yaşam koşulları" kavramı, herşeyden önce, toplumu çevreleyen doğayı, coğrafi çevreyi içine alır; coğrafi çevre, toplumun maddi yaşamının vazgeçilmez ve değişmez koşullarından biridir ve elbette toplumun gelişmesini etkiler. Toplumun gelişmesinde coğrafi çevrenin rolü nedir? Coğrafi çevre, toplumun görünüşünü, insanların toplumsal düzeninin karakterini, bir düzenden başkasına geçişi belirleyen baş faktör değil midir?

Tarihi materyalizm bu soruyu olumsuz yanıtlar.

Coğrafi çevre, tartışmasız toplumun gelişmesinin daimi ve zorunlu koşullarından biridir ve elbette toplumun gelişmesi üzerinde etkisini gösterir -toplumun gelişme seyrini hızlandırır veya yavaşlatır. Fakat onun etkisi ***tayin edici*** değildir, çünkü toplumun değişmesi ve gelişmesi, coğrafi çevrenin değişme ve gelişmesiyle kıyaslanamayacak bir hızda olmaktadır. Sadece üç bin yıllık bir süre içinde Avrupa'da birbiri

ardına üç ayrı toplumsal sistem gelip geçmiştir: ilkel komünal sistem, köleciliğe dayalı toplum sistemi ve feodal sistem, ve Avrupa'nın doğusunda, SSCB'nde ise hatta dört toplumsal sistem gelip geçmiştir. Oysa bu sürede, Avrupa'daki coğrafi şartlar ya hiç değişmemiştir, ya da coğrafya onları gözönüne almayacak kadar küçük değişiklikler olmuştur. Bu anlaşılırdır da. Coğrafi çevrede az biraz önemli değişiklikler olması için milyonlarca yıl gerekir, oysa insanların toplum sistemlerinde çok önemli bir değişiklik için bile birkaç yüz veya birkaç bin yıl yeter.

Ama bundan şu sonuç çıkar ki, coğrafi çevre, toplumun gelişmesinin baş nedeni, ***tayin edici*** nedeni olamaz, çünkü onbinlerce yıl boyunca neredeyse hiç değişmeden kalan birşey, birkaç yüzyılda köklü değişikliklere uğrayan birşeyin gelişmesinin baş nedeni olamaz.

Ayrıca, hiç kuşkusuz, nüfus artışı ve şu, ya da bu derecede nüfus yoğunluğu da "toplumun maddi yaşam koşulları" kavramı içine girer, çünkü insanlar, toplumun maddi yaşam koşullarının zorunlu bir unsurudur, ve belli asgari sayıda insan olmadan, toplumun maddi yaşamı olamaz. İnsanların toplum sisteminin karakterini belirleyen baş faktör. nüfus artışı değil midir?

Tarihi materyalizm bu soruyu da olumsuz yanıtlar.

Elbette nüfus artışı toplumun gelişmesini etkiler, gelişmeyi kolaylaştırır veya yavaşlatır, ama nüfus artışı, toplumun gelişmesinin baş faktörü olamaz, toplumun gelişmesine etkisi ***tayin edici*** olamaz, çünkü tek başına nüfus artışı, belli bir toplum sisteminin yerine niçin tam da şu şekilde bir yeni sistemin geçtiğini ve herhangi bir başkasının geçmediğini, ilkel komünal toplumun yerine niçin tam da köleciliğin, köleciliğin yerine feodal düzenin ve feodal düzenin yerine burjuva düzeninin geçtiğini açıklamak için anahtar vermez.

Eğer nüfus artışı, toplumsal gelişmenin tayin edici gücü olsaydı, daha fazla nüfus yoğunluğu, zorunlu olarak, buna uygun olan daha yüksek bir toplum düzeni tipinin ortaya çıkmasına sebep olurdu, Ama gerçekte durum bu değildir. Çin'deki nüfus yoğunluğu, ABD'dekinin dört katıdır, ama ABD, toplumsal gelişmede Çin'den daha yüksek bir aşamadadır, çünkü Çin'de hala yarı-feodal bir düzen hüküm sürmesine karşılık, ABD çoktan kapitalist gelişmenin en üst aşamasına varmıştır. Belçika'da nüfus yoğunluğu ABD'ninkinin 19 katı, SSCB'ninkinin 26 katıdır, ama ABD toplumsal gelişmede Belçika'dan ileridedir, SSCB'nden ise Belçika tüm bir tarihi dönem boyu geri kalmıştır, çünkü Belçika'da kapitalist düzen hüküm sürmesine karşılık SSCB kapitalizmi yıkmış ve sosyalist toplum düzenini kurmuştur.

Ama bundan şu sonuç çıkar ki, nüfus artışı, toplumun gelişmesinde toplum düzeninin karakterini, toplumun görünümünü tayin eden baş faktör değildir ve olamaz.

a) O halde, toplumun maddi yaşam koşullan sistemi içinde, toplumun görünümünü, toplumsal düzeninin karakterini, toplumun bir sistemden diğerine gelişmesini tayin eden baş faktör nedir?

Tarihi materyalizme göre bu faktör, insanın varlığı için gerekli ***geçim kaynaklarını sağlama tarzı***, toplumun yaşayıp gelişebilmesi için zorunlu olan ***maddi değerlerin*** -yiyecek, giyecek, ayakkabı, konut, yakacak, üretim aletleri vb. -***üretim tarzıdır***.

Yaşamak için, yiyecek, giyecek, ayakkabı, barınak, yakacak vb. gereklidir; bu maddi değerlere sahip olmak için bunları üretmek gerekir; ve bunları üretmek için de insanların, onların yardımıyla yiyecek, giyecek, ayakkabı, barınak, yakacak vb. gibi şeyler ürettikleri üretim aletlerine sahip olması gerekir; insanların bu aletleri üretebilmeleri ve kullanabilmeleri gerekir.

Onların yardımıyla maddi değerlerin üretildiği ***üretim aletleri***, bu üretim aletlerini işleten ve belli bir ***üretim tecrübesi*** ile iş ***becerisi*** sayesinde maddi değerler üretimini gerçekleştiren ***insanlar*** –tüm bu unsurlar, hep birlikte toplumun ***üretici güçlerini*** meydana getirirler.

Fakat üretici güçler, üretimin, üretim tarzının sadece bir yanını; insanın maddi değerlerin üretimi için yararlandığı nesneler ve doğa güçleri ile olan ilişkisini ifade eden yanını oluşturur. Üretimin, üretim tarzının diğer yanını, insanların üretim süreci içindeki karşılıklı ilişkileri, insanların ***üretim ilişkileri*** oluşturur. İnsanlar doğayla mücadele ederler ve maddi değerler üretmek için doğadan, birbirinden tecrit olmuş, birbirinden kopuk tekil varlıklar olarak değil, birlikte, gruplar halinde, toplum halinde yararlanırlar. Bundan dolayı üretim, her zaman ve her şart altında toplumsal bir üretimdir. Maddi değerlerin üretim sürecinde insanlar, üretim içinde birbirleri ile şu ya da bu karşılıklı ilişki, şu ya da bu üretim ilişkisi içine girerler. Bu ilişkiler, sömürüden özgür insanlar arasında işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ilişkileri olabilir; hakimiyet ve boyun eğme ilişkileri olabilir; veya nihayet bir üretim ilişkisi biçiminden diğerine geçiş ilişkileri olabilir. Fakat üretim ilişkileri hangi karakterde olursa olsun, -daima ve bütün toplum düzenlerinde- bu ilişkiler, üretimin, toplumun üretici güçleri kadar zorunlu bir unsurdur.

> "Üretimde", der Marx, "insanlar sadece doğa üzerinde değil, birbirleri üzerinde de etkide bulunurlar. Ancak belli bir tarzda işbirliği yaparak ve faaliyetlerini karşılıklı mübadele

ederek üretimde bulunurlar. Üretmek için, birbirleriyle belirli ilişkiler ve bağıntılar içine girerler ve doğayı etkilemeleri, yani üretim, ancak bu toplumsal ilişkiler ve bağıntılar içinde gerçekleşir." (***Karl Marx,*** Seçme Yazılar, cilt I, s. 261)

Dolayısıyla üretim, üretim tarzı, hem toplumun üretici güçlerini, hem de insanların üretim ilişkilerini kapsar, o bunların, maddi değerlerin üretim süreci içindeki birliğinin cisimleşmesidir.

b) Üretimin birinci ***özelliği***, hiçbir zaman bir noktada uzun süre kalmaması, bilakis hep değişme ve gelişme halinde olmasıdır, ve ayrıca, üretim tarzındaki değişmeler, kaçınılmaz olarak bütün toplumsal sistemde, toplumsal fikirlerde, siyasi görüşlerde, ve siyasi kurumlarda da değişiklikleri getirir; bütün toplumsal ve siyasi düzenin altüst olmasına yolaçar. İnsanlar farklı gelişme aşamalarında farklı üretim tarzlarından yararlanırlar, veya daha kabaca söylersek, farklı bir yaşam tarzı sürdürürler. İlkel komünal toplumda bir üretim vardır, kölecilikte bir başka üretim tarzı vardır, feodalizmde de daha başka bir üretim tarzı vardır vs. vb. Ve buna uygun olarak, insanların toplumsal sistemi, manevi yaşamı, görüşleri ve siyasi kurumları da farklıdır.

Bir toplumun üretim tarzı nasılsa, toplumun kendisi, fikirleri ve teorileri, siyasi görüş ve kurumları da esas itibariyle öyledir.

Veya daha kabaca söylersek: insanın yaşam tarzı nasılsa, düşünme tarzı da öyledir.

Bu demektir ki, toplumun gelişme tarihi, herşeyden önce, üretimin gelişmesinin tarihidir; yüzyılların seyri içinde birbirini izleyen üretim tarzlarının tarihidir, üretici güçlerin ve insanların üretim ilişkilerinin gelişim tarihidir.

Öyleyse toplumsal gelişme tarihi, aynı zamanda maddi değerleri üretenlerin tarihidir, üretim süreçlerinin baş faktörü olan ve toplumun varlığı için gerekli maddi değerlerin üretimini sağlayan emekçi kitlelerin tarihidir.

Öyleyse tarih bilimi, eğer gerçek bir bilim olacaksa, toplumun gelişim tarihini artık kral ve generallerin hareketlerine, devletlerin "fatih"lerinin ve "hükümdar"larının davranışlarına indirgememeli, bilakis herşeyden önce, maddi değerleri üretenlerin, emekçi kitlelerin tarihiyle, halkların tarihiyle ilgilenmelidir.

Öyleyse toplum tarihinin yasalarım incelemede ipucu, insanların zihinlerinde, toplumun görüşlerinde ve fikirlerinde değil, her verili tarihi dönemde toplumun uyguladığı üretim tarzında, toplumun iktisadi

yaşamında aranmalıdır.

Öyleyse tarih biliminin en birinci görevi, üretim yasalarını, üretici güçlerle üretim ilişkilerinin gelişim yasalarını ve toplumun iktisadi gelişim yasalarını incelemek ve meydana çıkarmaktır.

Öyleyse proletarya partisi, eğer gerçek bir parti olacaksa, herşeyden önce üretimin gelişme yasalarının, toplumun iktisadi gelişme yasalarının bilgisini kazanmalıdır.

O halde politikada hataya düşmemek için proletarya partisi, hem programını hazırlarken hem de pratik faaliyetlerinde, herşeyden önce üretimin gelişme yasalarından, toplumun iktisadi gelişme yasalarından hareket etmelidir.

c) Üretimin ***ikinci özelliği***, üretimdeki değişmelerin ve üretimin gelişmesinin, her zaman, üretici güçlerin; bunlar içinde de en başta üretim aletlerinin değişmesi ve gelişmesi ile başlamasıdır. Demek oluyor ki, üretici güçler, üretimin en devingen ve en devrimci öğesidirler. İlkönce toplumun üretici güçleri değişikliklere uğrar ve gelişir; sonra bu ***değişikliklere bağlı ve bunlarla uyum içinde***, insanlar arasındaki üretim ilişkileri, insanların ekonomik ilişkileri değişir. Bununla birlikte, bu demek değildir ki, üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişmesi üzerinde etkili olmaz, ve üretici güçler, üretim ilişkilerine bağlı değildir. Üretici güçlerin gelişmesine bağlı olan üretim ilişkilerinin kendileri de, üretici güçlerin gelişmesi üzerinde etki yaparlar, bu gelişmeyi hızlandırır ya da yavaşlatırlar. Ayrıca, şunu da belirtmek önemlidir ki, üretim ilişkileri, uzun süre, üretici güçlerdeki büyümenin gerisinde kalamaz, ve uzun zaman bu büyüme ile çelişme durumunda bulunamazlar, çünkü ancak üretim ilişkileri, üretici güçlerin niteliğine ve durumuna uygun düştüğü ve onların özgür gelişmesine elverişli bir ortam yarattığı zaman, üretici güçler alabildi~ine gelişebilirler. Bu yüzden, üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişmesine göre ne kadar gecikmiş olurlarsa olsunlar, er ya da geç, sonunda üretici güçlerin gelişme düzeyine, üretici güçlerin niteliğine uygun bir duruma gelmek zorundadırlar - ve gerçekte yaptıkları da budur. Tersi durumda üretici güçler ile üretim ilişkilerinin üretim sistemi içindeki birliği temelinden sarsılır, tehlikeye düşer, üretimin tümünde bir kopma meydana gelir, bir üretim bunalımı olur, üretici güçler tahribe uğrar.

Kapitalist ülkelerde -üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetinin, üretim sürecinin toplumsal niteliği ile, ve üretici güçlerin niteliği ile açıkça uyumsuzluk halinde bulunduğu bu ülkelerde- ekonomik bunalımlar, üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki

uyumsuzluğun bir örneği, üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki çatışmanın bir örneğidirler. Üretici güçlerin tahribine varan ekonomik bunalımlar, bu uyuşmazlığın sonucudurlar; ayrıca, bu uyuşmazlığın kendisi de, halen mevcut üretim ilişkilerini yıkacak, ve üretici güçlerin niteliğine uygun yeni ilişkileri yaratacak olan toplumsal devrimin ekonomik temelidir.

Buna karşılık, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ile üretim sürecinin toplumsal niteliğinin tam bir uyuşma halinde olduğu, bu yüzden ne ekonomik bunalımlar, ne üretici güçlerin tahribi gibi bir durumun bulunmadığı SSCB'ndeki sosyalist ekonomi, üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki tam uyumun bir örneğidir.

Dolayısıyla, üretici güçler, üretimin, yalnızca en devingen ve en devrimci öğesi olmakla kalmazlar. Aynı zamanda, üretimin gelişmesini belirleyen öğedir.

Üretici güçler nasılsa, üretim ilişkileri de ona göre olmalıdır.

Nasıl üretici güçlerin durumu, insanların kendileri için gerekli maddi değerleri hangi üretim aletleri ile ürettiklerini gösterirse, üretim ilişkilerinin durumu da ***üretim araçlarının*** (toprak, ormanlar, sular, yeraltı zenginlikleri, hammaddeler, üretim aletleri, işletme binaları, taşıma ve ulaşım ve iletişim araçlarının) kimin elinde bulunduğunu, onlara kimin sahip olduğunu, üretim araçlarının kimin emrinde bulunduğunu, tüm toplumun emrinde mi, yoksa bunları başka bireyleri, grupları ya da sınıfları sömürmek için kullanan tek tek bireylerin, grupların ya da sınıfların emrinde mi olduğunu gösterir.

İşte üretici güçlerin en eski zamanlardan günümüze kadarki gelişmesinin şematik bir tablosu; kaba taştan yapılma aletlerden yay ve oka geçiş, sonra avcılıktan hayvanların evcilleştirilmesine ve ilkel hayvan yetiştiriciliğine geçiş; taştan yapılma aletlerden madeni aletlere (demir balta ve demir uçlu karasabana) geçiş, daha sonra bitkilerin yetiştirilmesine, tarıma geçiş; malzemelerin işlenmesi için madeni aletlerde yeni geliştirmeler, demirci körüğünün ve çömlekçiliğin ortaya çıkması, buna uygun zanaatların gelişmesi, zanaatların tarımdan ayrılması, bağımsız zanaatların gelişmesi ve sonra manüfaktürün gelişmesi; zanaatçı üretim aletlerinden makineye geçiş, zanaatçı ve manüfaktürcü üretimin makineleşmiş sanayie dönüşmesi; makineler sistemine geçiş ve modern makineleşmiş büyük sanayiin ortaya çıkışı; insanlık tarihi boyunca toplumun üretici güçlerinin gelişmesinin çok eksik, ama genel bir tablosudur bu. Ve kendiliğinden anlaşılır ki; üretim aletlerinin gelişmesi ve yetkinleşmesi üretimle ilişiği olan insanların işidir,

yoksa insanlardan bağımsız olarak olmamıştır. O halde, üretim aletleri değişir ve gelişirken, aynı zamanda insanlar da -üretici güçlerin en önemli öğesi de değişir ve gelişir; onların üretim deneyimi, iş alışkanlıkları, üretim araçlarını kullanma yetenekleri de değişmiş ve gelişmiştir.

İşte tarih boyunca toplumun üretici güçlerindeki bu değişmelere ve bu gelişmeye uygun olarak insanlar arasındaki üretim ilişkileri de, onların ekonomik ilişkileri de değişmiş ve gelişmiştir.

Tarih, beş ***temel*** üretim ilişkisi ***tipi*** tanır: ilkel komün, kölelik, feodalizm, kapitalizm ve sosyalizmin üretim ilişkileri.

İlkel komün düzeninde, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti, üretim ilişkilerinin temelini oluşturur. Bu da, öz olarak, bu dönemdeki üretici güçlerin niteliğine uygun düşer, onun karşılığıdır. Taş aletler, keza daha sonra ortaya çıkan yay ve oklar da insanlara, doğa güçlerine ve av hayvanlarına karşı tek başlarına savaşmak olanağını vermiyordu. İnsanlar, açlıktan ölmek ya da yırtıcı hayvanlara ve komşu kabilelere yem olmak istemedikleri taktirde, ormandan meyve toplamak için, balık avlamak için, herhangi bir barınak yapmak için ortaklaşa çalışmak zorunda idiler. Ortaklaşa çalışma, üretim araçlarının ve aynı şekilde ürünlerin ortak mülkiyetine yolaçıyordu. Bu düzende, aynı zamanda, av hayvanlarına karşı savunma silahı olarak birkaç üretim aletinin bireysel mülkiyeti dışında, henüz, özel mülkiyet kavramı yoktu. Bu düzende, ne sömürü, ne de sınıflar vardır.

Köleliğe dayalı toplum düzeninde, köle sahibinin üretim araçları üzerindeki ve ayrı şekilde çalışanlar -yani bir sürü hayvanı gibi satın alabildiği, satabildiği ve öldürebildiği köleler- üzerindeki mülkiyeti, üretim ilişkilerinin temelini oluşturur. Bu üretim ilişkileri, özünde, o dönemdeki üretici güçlerin durumuna uygun düşer. İnsanlar, taş aletler yerine, şimdi artık madeni aletlerden yararlanabilmektedirler; ilkel ve yoksul bir avlanmadan ibaret olan, hayvan yetiştirmeyi ve tarımı bilmeyen bir ekonomi yerine, hayvan yetiştiriciliğinin, tarımın, zanaatların, üretimin çeşitli dalları arasındaki iş bölümünün ortaya çıktığı görülür; bireyler ve gruplar arasında ürünleri değiş- tokuş etme olanağının, zenginliğin birkaç kişinin elinde birikmesi, üretim araçlarının bir azınlığın elinde gerçekten birikmesi olanağının, çoğunluğun azınlığa boyun eğmesi ve insanların çoğunluğunun köle haline gelmesi olanağının belirdiği görülür. Burada artık toplumun tüm üyelerinin, üretim sürecinde ortaklaşa ve özgürce çalışması yoktur; burada egemen olan, aylak efendiler tarafından sömürülen kölelerin zorla çalıştırılmasıdır. Onun için, artık üretim araçlarının da, ürünlerin de, ortak mülkiyeti yoktur. Ortak

mülkiyetin yerini özel mülkiyet almıştır. Burada köle sahibi, ilk ve mutlak mülk sahibi olarak ortaya çıkmaktadır.

Zenginler ve yoksullar, sömürenler ve sömürülenler, tüm haklara sahip olanlar ve hiçbir hakkı olmayanlar, bunlar arasındaki çetin bir sınıf mücadelesi: işte köleliğe dayalı toplum düzeninin tablosu budur.

Feodal düzende, üretim ilişkilerinin temelini oluşturan, feodal beyin üretim araçları üzerindeki mülkiyeti, ve üretici üzerindeki - yani feodal beyin artık öldüremediği, ama [tasarrufunda bulundurduğu toprağıyla birlikte] satın alabildiği ve satabildiği serf üzerindeki - sınırlı mülkiyetidir. Feodal mülkiyet ile köylünün ve zanaatçının üretim araçları üzerindeki ve kişisel emeği üzerine kurulu kendi özel ekonomisi üzerindeki bireysel mülkiyeti birarada bulunur. Bu üretim ilişkileri, esas olarak, üretici güçlerin bu dönemdeki durumuna uygun düşer. Dökmeciliğin ve demir işlemeciliğinin daha gelişmesi, saban ve dokuma tezgahı kullanımının yaygınlaşması, tarımın, bahçıvanlığın, bağcılığın, zeytinyağı elde ediminin sürekli gelişmesi; zanaat atölyeleri, yanında manüfaktürlerin de ortaya çıkması: işte üretici güçlerin durumunun ayırdedici çizgileri bunlardır.

Yeni üretici güçler, emekçinin, üretimde belli bir girişkenliği olmasını, işine ilgi duymasını, yapıtına bir beğeni katmasını gerektiriyor. Bu yüzden feodal bey, işine ilgi duymayan ve kesin olarak girişkenlikten yoksun köleden vazgeçerek, kendi özel işletmesine ve kendi üretim aletlerine sahip olan, ektiği toprak ve kaldırdığı mahsul üzerinden feodale ayni olarak ödemekte yükümlü olduğu vergiyi ödemek için, zorunlu olarak, işe bir miktar ilgi duyan serfle iş görmeyi yeğ tutuyor.

Burada, özel mülkiyet evrimini sürdürür. Sömürü hemen hemen kölelik düzenindeki kadar katıdır; belli belirsiz yumuşamıştır. Sömürenlerle sömürülenler arasındaki sınıf mücadelesi, feodal düzenin temel çizgisidir.

Kapitalist toplum düzeninde üretim araçlarının kapitalist mülkiyeti, üretim ilişkilerinin temelini oluşturur: üreticiler, ücretli işçiler mülk değildir artık; kapitalist, üreticileri, yani ücretli işçileri ne öldürebilir, ne de satabilir çünkü onlar her türlü kişisel bağımlılıklardan kurtulmuşlardır; ama üretim, araçlarından yoksundurlar ve açtıktan ölmemek için iş güçlerini kapitaliste satmak ve sömürünün boyunduruğuna katlanmak zorundadırlar. Üretim araçlarının kapitalist mülkiyeti yanında, ilk zamanlarda geniş ölçüde yaygın olan, toprak köleliğinden kurtulmuş köylü ve zanaatçıların, üretim araçları üzerindeki, kişisel emeğe dayanan özel mülkiyeti de vardır. Zanaatçı atölyeleri ve

manüfaktürler, yerlerini, makinelerle donatılmış büyük fabrika ve işletmelere bırakmıştır. Köylerin ilkel aletleri ile işlenmekte olan senyör arazileri, yerlerini, tarım bilimine dayanarak işletilen ve tarımsal makinelerle donatılmış güçlü kapitalist işletmelere bırakmıştır.

Yeni üretici güçler, emekçilerden, bilisiz ve korkutulmuş serflerden daha kültürlü ve daha kavrayışlı olmalarını ister; onlar makineyi kavrayabilecek ve onu gerektiği gibi kullanabilecek yetenekle olmalıdır. Onun için kapitalistler, feodal bağlarından kurtulmuş, makineleri uygun bir biçimde kullanabilecek kadar kültürlü ücretli işçilerle iş görmeyi yeğ tutarlar.

Ama, üretici güçleri çok büyük ölçülerde geliştirmiş olması yüzünden, kapitalizm, kendisinin de çözemeyeceği çelişkilere gömülmüştür. Kapitalizm gitgide daha büyük miktarlarda meta üreterek, ve bu metaların fiyatını düşürerek, rekabeti ağırlaştırır, küçük ve orta özel mülk sahibi yığınını yıkıma uğratır, onları proleter durumuna düşürür, satın alma güçlerini azaltır; bunun sonucu olarak, üretilmiş metaların sürümü olanaksızlaşır. Kapitalizm, üretimi genişleterek, ve kocaman fabrika ve işletmelerde milyonlarca işçiyi biraraya toplayarak, üretim sürecine toplumsal bir nitelik kazandırır ve bununla da kendi kuyusunu kendisi kazar: çünkü üretimin toplumsal niteliği, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetini gerektirir; oysa üretim araçları mülkiyeti, özel, kapitalist, üretim sürecinin toplumsal niteliğiyle bağdaşmaz bir mülkiyet olarak kalır.

İşte dönem dönem patlak veren aşırı üretim bunalımları sırasında kendini gösteren şey, üretici güçlerin niteliği ile üretim ilişkileri arasındaki bu uzlaştırılamaz zıtlıklardır; kapitalistler, gene kendilerinin sorumlu oldukları, yığınların yıkıma uğraması yüzünden, metanın karşılığını ödeyebilecek alıcı bulamayınca, zahireyi yakmak, üretilmiş metaları yoketmek, üretimi durdurmak, üretici güçleri tahrip etmek zorunda kalırlar ve bir yanda milyonlarca insan, meta eksikliği yüzünden değil, tersine fazla meta üretildiği için işsizlik ve açlıktan acı çeker.

Bu demektir ki, kapitalist üretim ilişkileri, artık toplumun üretici güçlerine uygun düşmüyorlar, ve onlarla çözülmez zıtlıklar içine girmiş bulunuyorlar.

Bu demektir ki, kapitalizm, üretim araçlarının bugünkü kapitalist mülkiyeti yerine sosyalist mülkiyeti koyacak bir devrime gebedir.

Bu demektir ki, sömürenler ile sömürülenler arasında en keskin bir sınıf mücadelesi, kapitalist düzenin temel özelliğidir.

Bugün için yalnız SSCB'nde gerçekleşmiş bulunan sosyalist toplum düzeninde, üretim ilişkilerinin temelini oluşturan, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetidir. Burada artık ne sömüren, ne de sömürülen vardır. Ürünler, verilen emeğe göre ve "Çalışmayan yemez" ilkesi gözönünde tutularak üleştirilir. Üretim süreci içinde insanlar arasındaki ilişkiler, sömürüden kurtulmuş çalışanların kardeşçe birliği ve sosyalist yardımlaşma ilişkileridir. Üretim ilişkileri, üretici güçlerin durumuna tamamıyla uygundur, çünkü üretim sürecinin toplumsal niteliği, o üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ile desteklenmiştir.

SSCB'nde, sosyalist mülkiyetin, dönem dönem gelen aşırı üretim bunalımlarından ve ona bağlı her türlü saçmalıklardan habersiz olmasını sağlayan da bu uygunluktur.

Bu yüzdendir ki, burada, üretici güçler hızlı bir tempoyla gelişirler, çünkü üretici güçlere uygun olan üretim ilişkileri, bu gelişmeyi alabildiğine özgür kılarlar.

İnsanlık tarihi boyunca insanların üretim ilişkilerinin gelişmesinin tablosu budur.

Üretim ilişkilerindeki gelişmenin, toplumun üretici güçlerinin ve öncelikle üretim aletlerinin gelişmesine bağımlılığı böyledir ve bu bağımlılık sonucu, üretici güçlerdeki değişme ve gelişmeler, eninde sonunda üretim ilişkilerinde de değişikliklere ve gelişmelere yol açar.

> "İş aletlerinin* kullanımı ve yapımı", der Marx, "rüşeym halinde bazı hayvan türlerinde var olmasına rağmen, özellikle insanın iş sürecini karakterize eder ve Franklin bundan dolayı insanı ... alet yapan hayvan olarak tanımlar. Kemik fosilleri, nesli tükenmiş hayvan türlerinin tespit edilmesi için ne kadar önemliyse, günü geçmiş iş aletlerinin kalıntıları da, toplumun artık yok olmuş iktisadi biçimlerini ortaya çıkarmak için o kadar önemlidir. İktisadi çağları ayırt eden, ne yapıldığı değil, nasıl yapıldığı ve yapılışlarında hangi aletlerin kullanıldığıdır. İş aletleri, sadece insan emeğinin ulaştığı gelişme seviyesinin bir ölçütü değil, aynı zamanda hangi toplumsal koşullar içinde çalışıldığının da göstergesidir." (***Karl Marx,*** "Kapital" cilt I, Moskova-Leningrad 1932, s. 187/88.) *["İş aletleri"nden Marx, esas olarak üretim aletlerini anlar. –Red.]

Ve yine:

> -"Sosyal ilişkiler, üretici güçlere sıkı sıkıya bağlıdır. İnsanlar yeni üretici güçler elde ettikçe, üretim tarzını da

değiştirirler; ve üretim tarzını, geçimlerini kazanma tarımı değiştirmekle, tüm toplumsal ilişkilerini de değiştirirler. El tezgahı, feodal ağalı bir toplumu, buhar tezgahı ise sanayi kapitalisti bulunan bir toplumu verir." (***Karl Marx,*** "Felsefenin Sefaleti", Moskova 1939, s. 71.)

-"Üretici güçlerin büyümesi, toplumsal ilişkilerin yıkılması, fikirlerin oluşumu sürekli hareketinin ta ortasında yaşıyoruz; hareketsiz olan sadece, hareket soyutlamasıdır." (Aynı yerde, s. 93.)

"Komünist Partisi Manifestosu"nda formüle edildiği haliyle tarihi materyalizmi karakterize ederken Engels şöyle der:

"iktisadi üretim ve ondan zorunlu olarak çıkan, her tarihi çağın toplumsal yapısı, bu çağın siyasi ve düşünsel tarihinin temelini teşkil eder; dolayısıyla (toprak üzerindeki ilkel komünal mülkiyetin çözülmesinden bu yana) tüm tarih, sınıf mücadelelerinin, toplumsal evrimin değişik aşamalarındaki sömürenle sömürülen, ezenle ezilen sınıflar arasındaki mücadelelerin tarihidir; ama bu mücadele şimdi öyle bir aşamaya erişmiştir ki, ezilen ve sömürülen sınıf (proletarya), aynı zamanda tüm toplumu sömürü, baskı ve sınıf mücadelesinden ebediyen kurtarmadıkça, kendini ezen ve sömüren sınıftan (burjuvazi) kurtaramaz..." (***Engels,*** "Manifesto"nun 1883 Almanca baskısına önsöz.)

d) Üretimin ***üçüncü özelliği***, yeni üretici güçlerin ve onlara tekabül eden üretim ilişkilerinin, eski toplum düzeninden kopuk bir şekilde, eski düzenin yok olmasından sonra değil, eski düzenin bağrında; insanların kasıtlı ve bilinçli faaliyeti sonucu olarak değil, kendiliğinden, bilinçsizce ve insan iradesinden bağımsız olarak ortaya çıkmasıdır. Kendiliğinden ve insan iradesinden bağımsız oluşunun iki nedeni vardır:

Birincisi, insanların şu ya da bu üretim tarzını seçmede özgür olmamalarıdır, çünkü yaşama giren her yeni kuşak, kendinden önceki kuşakların emeği sonucu yaratılmış olan üretici güçleri ve üretim ilişkilerini hazır bulur, bu nedenle, maddi değer üretebilmek için, ilk başta, üretim alanında hazır bulduğu herşeyi devralmak ve kendini bu üretici güçlere ve üretim ilişkilerine uydurmak zorunda kalır.

İkincisi, insanlar şu ya da bu üretim aletini, üretici güçlerin şu ya da bu unsurunu iyileştirirken, bu iyileştirmelerin hangi ***toplumsal***

sonuçlara yolaçacağının bilincinde değillerdir, bunu anlamazlar ve durup düşünmezler, sadece güçlük çıkarlarını, işi hafifletmeyi ve kendisi için dolaysız, elle tutulur birtakım yararlar sağlamayı düşünürler.

İlkel komünal toplumun bazı üyeleri yavaş yavaş ve el yordamıyla taş alet kullanımından demir alet kullanımına geçtikleri zaman, elbette ki bu yeniliğin hangi ***toplumsal*** sonuçlara yolaçacağını bilmiyorlardı ve bunu durup düşünmemişlerdi; madeni aletlere geçişin üretimde bir devrim anlamına geldiğini, sonunda kölelik sistemine yol açacağını anlamamışlardı, bunun bilincinde değillerdi - sadece işi hafifletmek ve en yakın, elle tutulur yarar sağlamak istiyorlardı, bilinçli faaliyetleri, günlük kişisel çıkarların dar çerçevesiyle sınırlıydı.

Feodal sistem döneminde Avrupa'nın genç burjuvazisi, küçük lonca atölyelerinin yanında büyük manüfaktür işletmeleri de inşa etmeye başlayıp, böylelikle toplumun üretici güçlerini ilerlettiğinde, elbette bu yeniliğin hangi ***toplumsal*** sonuçlara yol açacağını bilmiyordu ve bunları durup düşünmemişti: bu "küçük" yeniliğin toplumsal güçlerin yeniden gruplaşmasına yol açacağının, bunun da hem lütuflarına o kadar değer verdikleri kralların iktidarına karşı, hem de önde gelen temsilcilerinin, saflarına girmeye o kadar heves ettiği soyluluğa karşı bir devrimle son bulacağının bilincinde değildi, bunu anlamıyordu - o sadece, meta üretiminin maliyetini düşürerek, Asya ve yeni keşfedilmiş Amerika pazarlarına mümkün olduğunca çok mal sürmek ve mümkün olduğunca çok kâr etmekti: onun bilinçli faaliyeti bu günlük pratiğin dar çerçevesiyle kısıtlıydı.

Rus kapitalistleri, yabancı kapitalistlerle elele Rusya'ya geniş çapta modern mekanize büyük sanayii getirirken, -Çarlığı dokunmadan bırakmışlar ve köylüleri çiftlik sahiplerinin yağmasına teslim etmişlerdi- üretici güçlerin bu önemli gelişmesinin hangi ***toplumsal*** sonuçlara yolaçağını bilmiyorlardı ve bunları durup düşünmemişlerdi: toplumun üretici güçlerindeki bu büyük artışın toplumsal güçlerin yeniden gruplaşmasına yol açacağını, bu yeni gruplaşmanın, proletaryaya köylülüğü kendi mücadelesinin saflarına katma ve muzaffer sosyalist devrimi yapma imkanı vereceğinin bilincinde değillerdi ve bunu anlamıyorlardı -onlar sadece, sanayi üretimini son noktasına kadar genişletmek, dev iç pazarı ele geçirmek, tekelciler haline gelmek ve milli ekonomiden mümkün olduğunca çok kâr sızdırmak istiyorlardı; bilinçli faaliyetleri, dar pratik güncel çıkarların ötesine geçmiyordu.

Buna uygun olarak Marx şöyle der:

"Yaşamlarının toplumsal üretiminde (yani insanların

yaşaması için gerekli maddi değerlerin üretiminde ***-red.)*** insanlar, aralarında belirli, zorunlu, kendi iradelerinden ***bağımsız*** ilişkilere, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme aşamasına tekabül eden, üretim ilişkilerine girerler." (***Karl Marx,*** Seçme Yazılar, cilt I, s. 359)

Fakat bu, üretim ilişkilerindeki değişikliklerin ve eski üretim ilişkilerinden yenilerine geçişin pürüzsüz, çatışmasız, karışıklıklar olmadan olacağı anlamına gelmez. Tam tersine, böyle bir geçiş, genellikle, eski üretim ilişkilerinin devrimci tarzda yıkılması ve yeni üretim ilişkilerinin kurulup sağlamlaştırılması yoluyla olur. Belli bir noktaya kadar üretici güçlerin gelişmesi ve üretim ilişkileri alanındaki değişiklikler, kendiliğinden bir süreç olarak, insan iradesinden bağımsız ilerler. Fakat bu sadece belli bir ana kadar, yeni ortaya çıkmış ve gelişmekte olan üretici güçlerin gerekli olgunluğa ulaştığı ana kadar böyledir. Yeni üretici güçler olgunlaştıktan sonra, eski üretim ilişkileri ve bu ilişkilerin taşıyıcıları, hakim sınıflar, ancak yeni sınıfların bilinçli faaliyetiyle, bu sınıfların şiddet eylemleriyle, devrimle ortadan kaldırılabilecek olan "aşılamaz" engel haline gelirler. Burada, eski üretim ilişkilerini şiddet yoluyla yıkma misyonuna sahip yeni toplumsal fikirlerin, yeni politik kurumların, yeni siyasi iktidarın ***muazzam rolü*** gayet berrak ortaya çıkmaktadır. Yeni üretici güçlerle eski üretim ilişkilerinin çatışması temeli üzerinde, toplumun yeni iktisadi ihtiyaçları temeli üzerinde yeni toplumsal fikirler ortaya çıkar, bu yeni fikirler, kitleleri örgütler ve seferber eder, kitleler yeni bir siyasi ordu içinde birbirleriyle kaynaşır, yeni bir devrimci iktidar yaratır ve bu iktidarı, üretim ilişkileri alanında eski düzeni yoketmek ve yeni düzeni kurup sağlamlaştırmak için kullanırlar. Gelişimin kendiliğinden süreci, yerini, insanların bilinçli faaliyetine bırakır, barışçıl gelişme, yerini, şiddetli altüst oluşa, evrim, devrime bırakır.

Proletarya, der Marx, "burjuvaziye karşı mücadele içinde zorunlu olarak sınıf olarak birleşir", "devrim yoluyla kendini hakim sınıf kılar" ve "hakim sınıf olarak" şiddet yoluyla "eski üretim ilişkilerini kaldırır." ("Komünist Partisi Manifestosu", Moskova 1945, s. 38.)

Ve yine:

- "Proletarya, siyasi egemenliğini, burjuvazinin elinden adım adım tüm sermayeyi almak, bütün üretim aletlerini devletin elinde, yani hakim sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde merkezileştirmek ve üretici güçleri en hızlı şekilde artırmak için kullanacaktır." (Aynı yerde, s. 37.)

- "Şiddet, yeni bir topluma gebe her eski toplumun ebesidir." (***Karl Marx***, "Kapital", cilt I, s. 791.)

İşte Marx'ın 1859'da, ünlü kitabı "Politik Ekonominin Eleştirisine Katkı"nın tarihi "Önsöz"ünde verdiği, tarihi materyalizmin özünün dahiyane formülasyonu:

"Yaşamlarının toplumsal üretiminde insanlar, aralarında belirli, zorunlu, kendi iradelerinden bağımsız ilişkilere, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme aşamasına tekabül eden üretim ilişkilerine girerler. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun ekonomik yapısını, bir hukuki ve siyasi üstyapının üzerinde yükseldiği, ve belirli toplumsal bilinç biçimlerinin ona tekabül ettiği somut temeli teşkil eder. Maddi yaşamın üretim tarzı, toplumsal, siyasi ve bir bütün olarak zihinsel yaşam sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey bilinçleri değil, tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklarıdır. Gelişmelerinin belirli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkileriyle ya da bunların hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan mülkiyet ilişkileriyle çelişkiye düşerler. Bu ilişkiler, üretici güçlerin gelişme biçimleri olmaktan çıkıp, onların zincirine dönüşürler. O zaman bir sosyal devrim çağı başlar. Ekonomik temelin değişmesiyle birlikte koskoca üstyapı yavaş veya hızlı bir şekilde altüst olur. Bu gibi altüst oluşların incelenmesinde, daima, ekonomik üretim koşullarındaki maddi, doğal bilim kesinliğiyle saptanabilir altüst oluşla, hukuki, siyasi, dini, sanatsal ya da felsefi biçimleri, kısaca, insanların bu çatışmanın bilincine vardıkları ve kesin sonuç alıncaya kadar kavgasını verdikleri ideolojik biçimleri ayırt etmek gerekir. Nasıl ki, bir kimse hakkında, kendisi için taşıdığı fikre dayanılarak bir hüküm verilemezse, böyle bir altüst oluş çağı hakkında da, onun kendi bilinciyle hüküm verilemez, tam tersine, bu bilinç, maddi yaşamın çelişkileriyle, toplumsal üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki mevcut çatışmayla açıklanmak gerekir. Bir toplumsal formasyon, kendisinin onlar için yeterince geniş olduğu bütün üretici güçler gelişmeden asla batmaz, ve yeni ve daha yüksek üretim ilişkileri, bunların maddi varlık koşulları bizzat eski toplumun bağrında yumurtasından çıkmadan [olgunlaşmadan -ÇN], asla [eskilerinin -ÇN] yerine geçmezler. Onun içindir ki, insanlık kendi önüne, ancak çözebileceği

görevleri koyar, çünkü yakından bakıldığında her zaman görülecektir ki, görevin kendisi, ancak çözümünün maddi koşullarının mevcut olduğu ya da en azından oluşma sürecinde olduğu yerde ortaya çıkar." (***Karl Marx***, Seçme Yazılar, cilt I, s. 359/60.)

İşte toplum yaşamına, toplum tarihine uygulanışı içinde alındığında Marksist materyalizm budur.

İşte diyalektik materyalizmin ve tarihi materyalizmin temel özellikleri bunlardır.

Buradan, revizyonistlerin ve yozlaşmışların saldırılarına karşı Lenin'in Parti için ne kadar değerli bir teorik hazineyi koruduğu ve Lenin'in "Materyalizm ve Ampiriokritisizm" kitabının çıkmasını, Partimizin gelişmesi için ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir.

3 - STOLYPİN GERİCİLİĞİ DÖNEMİNDE BOLŞEVİKLER VE MENŞEVİKLER. BOLŞEVİKLERİN TASFİYECİLERE VE OTZOVİSTLERE KARŞI MÜCADELESİ.

Gericilik yıllarında parti örgütlerinde çalışmak, daha önceki devrimin gelişmesi döneminde olduğundan çok daha güçtü. parti üyelerinin sayısı iyice seyrekleşti. Çok sayıda küçük-burjuva yol arkadaşı, özellikle aydınlar, Çarlık hükümetinin takibatına uğramaktan korktuklarından Parti saflarından ayrıldılar.

Lenin, devrimci partilerin böyle anlarda bilgilerini mükemmelleştirmeleri gerektiğini belirtti. Devrimin kabarışı döneminde, nasıl saldırılacağını öğrenmişlerdi, gericilik döneminde de, nasıl doğru bir şek:ilde geri çekilineceğini öğrenmeliydiler; nasıl yeraltına geçeceklerini, illegal partiyi nasıl koruyacak ve güçlendireceklerini, legal olanaklardan, en çeşitli legal örgütlerden, özellikle kitle örgütlerinden, kitlelerle bağı güçlendirmek için nasıl yararlanacaklarını öğrenmeliydiler.

Menşevikler, devrimin yeniden kabarma olanağına inanmadıklarından, panik içinde geri çekildiler; parti programının devrimci taleplerini ve Partinin devrimci şiarlarını alçakça inkar ettiler, proletaryanın illegal devrimci partisini tasfiye etmek, yoketmek istediler. Bu yüzden, bu tip Menşeviklere o andan itibaren "Tasfiyeci" dendi.

Menşeviklerden farklı olarak Bolşevikler, gelecek birkaç yıl içinde yeni bir devrimci kabarış olacağına ve Partinin kitleleri bu yeni gelişmeye hazırlamakla yükümlü olduğuna kesin emindiler. Devrimin

temel görevleri çözülmemişti. Köylülerin eline toprak sahiplerinin toprakları geçmemişti, işçiler sekiz saatlik işgününü elde etmemişler, halkın nefret ettiği, ve hatta halkın 1905'te koparmış olduğu küçük siyasi özgürlükleri de yeniden yoketmiş olan Çarlık otokrasisi devrilmemişti. Böylece, 1905 yılında devrimi doğurmuş olan nedenler hala yürürlükteydi. Bu nedenle Bolşevikler devrimci hareketin yeniden yükseleceğine emindiler; buna hazırlanıyor, işçi sınıfının güçlerini biriktiriyorlardı.

Bolşevikler, devrimin yeniden kabarışının kaçınılmaz olduğu yolundaki inançlarını ayrıca, 1905 Devriminin işçi sınıfına, haklarını devrimci kitle mücadelesi yoluyla ele geçirmeyi öğretmiş olması olgusundan da alıyorlardı. Gericilik yıllarında, sermayenin taarruz yıllarında, işçiler 1905 yılının bu derslerini unutamazlardı. Lenin, işçilerden gelen, fabrika sahipleri tarafından nasıl tekrar baskı altına alındıklarını, nasıl küçük düşürüldüklerini belirterek şöyle haykırdıkları mektuplarından pasajlar aktarıyordu: "***Bekleyin, yeni bir 1905 daha gelecek!***"

Bolşeviklerin esas siyasi hedefi, 1905 yılındakiyle aynı kaldı – Çarlığı devirmek, burjuva-demokratik devrimi sonuna kadar götürmek ve sosyalist devrime geçmek. Bolşevikler bu hedefi bir an bile unutmadılar ve kitlelerin önünde temel devrimci şiarları izah etmeye devam ettiler: demokratik cumhuriyet, çiftlik sahiplerinin topraklarına el konulması, sekiz saatlik işgünü.

Ama Partinin ***taktiği***, 1905 devriminin yükseliş dönemindekiyle aynı kalamazdı. Örneğin, yakın bir gelecekte kitleler bir siyasi genel greve veya silahlı ayaklanmaya çağrılamazdı. çünkü devrimci hareket geriliyordu, işçi sınıfı çok yorgun bir durumdaydı ve gerici sınıflar oldukça güçleniyordu. Parti, yeni durumu hesaba katmak zorundaydı. Saldırı taktiğinin yerine; savunma taktiği, güç toplama, kadroları yeraltına kaydırma ve illegal Parti çalışması taktiği, illegal çalışmayı legal işçi örgütlerindeki çalışmayla birleştirme taktiği geçirilmeliydi.

Ve Bolşevikler bu görevi yerine getirmeyi bildiler.

> "Devrimden uzun yıllar önce çalışmayı bildik. Bize boşu boşuna kaya gibi sağlam demezler. Sosyal-demokratlar, ilk silahlı saldırının yenilgisinde cesaretini yitirmeyecek, kendini kaybetmeyecek ve maceraya sürüklenmeyecek bir proletarya partisi inşa etmiş bulunuyorlar", diye yazıyordu Lenin. (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XII, s. 126, Rusça.)

Bolşevikler illegal Parti örgütlerini yaşatmak ve güçlendirmek için mücadele ettiler. Fakat aynı zamanda Bolşevikler, kitlelerle bağları sürdürmek ve korumak, böylece Partiyi güçlendirmek için, tüm legal olanaklardan, her türlü legal açıktan yararlanmayı gerekli saydılar.

> "Bu, Partimizin Çarlığa karşı açık devrimci mücadeleden, dolaylı mücadele yöntemlerine, her türlü ve bütün legal olanaklardan -sigorta sandıklarından Duma kürsüsüne kadar- yararlanmaya döndüğü dönemdi. Bu, 1905 Devriminde yenilgiye uğramamızdan sonra geri çekilme dönemiydi. Bu dönüş, güçlerimizi toparladıktan sonra Çarlığa karşı açık devrimci mücadeleye yeniden başlamak üzere yeni mücadele yöntemlerini benimsememizi gerektiriyordu." (***Stalin***, XV. Parti Kongresi Stenografik Tutanağı, Moskova 1935, s. 366/67, Rusça.)

Ayakta kalabilen legal örgütler, illegal Parti örgütleri için adeta bir perde ve kitlelerle bağ kurma aracı oldular. Kitlelerle bağı ayakta tutmak için Bolşevikler, sendikalardan ve diğer legal toplumsal örgütlerden yararlandılar: sağlık sigortası kasaları, işçi tüketim kooperatifleri, kulüpler, eğitim dernekleri, halkevleri, Bolşevikler Devlet Duması kürsüsünden, Çarlık hükümetinin politikasını teşhir etmek, Kadetleri teşhir etmek, köylüleri proletaryanın mücadelesine kazanmak için yararlandılar. İllegal Parti örgütünün korunması ve tüm diğer siyasi çalışma biçimlerinin bu örgüt aracılığıyla yönetilmesi, Partiye, doğru Parti çizgisinin uygulanması, devrim dalgasının yeniden yükselişi için güçlerin hazırlanması imkanım sağladı.

Bolşevikler, devrimci çizgilerini, ***iki cepheli*** mücadele içinde, Parti içinde oportünizmin iki türüne karşı mücadele içinde gerçekleştirdiler: Partinin açık düşmanları olan ***Tasfiyecilere*** karşı, ve Partinin gizli düşmanlarına, ***Otzovistler*** denilenlere karşı.

Başta Lenin, Bolşevikler, tasfiyeciliğin ortaya çıktığı günden itibaren, bu oportünist akıma karşı şiddetli bir mücadele yürüttüler. Lenin tekrar tekrar, Tasfiyeciliğin, liberal burjuvazinin Parti içindeki bir acentası olduğuna işaret etti.

Aralık 1908'de Paris'te, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi V. (Tüm-Rusya) Konferansı toplandı. Lenin'in çağrısı üzerine bu konferans, Tasfiyeciliği, yani Parti aydınlarının belli bir kesiminin (Menşevikler), "RSDİP'nin mevcut örgütünü tasfiye etme ve onun yerine, her ne pahasına olursa olsun legalite sınırları içinde, bu legalite Partinin programından, taktiklerinden ve geleneklerinden vazgeçmek pahasına

da satın alınacak olsa, ne idüğü belirsiz legal bir dernek geçirme" çabalarını mahkum etti. (SBKP [B] Kararları, Bölüm I, s. I28, Rusça.)

Konferans, tüm Parti örgütlerini tasfiyeci çabalara karşı kararlı mücadeleye çağırdı.

Fakat Menşevikler Konferansın bu kararına uymadılar ve Tasfiyecilik yörüngesine, devrime ihanete Kadetlerle işbirliğine gittikçe daha çok kaydılar. Menşevikler, proletarya partisinin devrimci programından; demokratik cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü, çiftlik sahiplerinin topraklarına el konulması şiarından gitgide açıkça vazgeçiyorlardı. Menşevikler, Parti programını ve taktiğini red pahasına, Çarlık hükümetinden, açık, legal, sözde bir "işçi partisinin varlığı için izin almak istiyorlardı. Stolypin rejimiyle barışmaya, kendilerini ona uydurmaya hazırladılar. Bu yüzden Tasfiyecilere, aynı zamanda "Stolypin İşçi Partisi"de denir.

Devrimin açık düşmanlarına -başında Dan, Akselrod ve Potressov bulunan ve Martov, Troçki ve diğer Menşeviklerden yardım gören Tasfiyecilere-karşı mücadeleyle aynı zamanda, Bolşevikler, gizli Tasfiyecilere, oportünizmlerini "sol" lafazanlıkla maskeleyen Otzovistlere karşı da uzlaşmaz bir mücadele verdiler. Otzovistler diye, işçi temsilcilerinin Devlet Duması'ndan geri çağrılmasını ve bir bütün olarak legal örgütlerdeki çalışmaların hepsinin durdurulmasını talep eden birtakım eski Bolşeviklere deniyordu.

1908'de Bolşeviklerin bir kısmı, Devlet Duması'ndaki sosyal-demokrat temsilcilerin geri çağrılmasını (Rusça: Otziv) talep etti. "Otzovist" adı buradan gelir. Otzovistler, Lenin'e ve Lenin'in çizgisine karşı mücadele başlatan kendi ayrı gruplarını kurdular (Bogdanov, Lunaçarski, Aleksinski, Pokrovski, Bubnov vd.). Sendikalarda ve diğer legal örgütlerde çalışmayı kesinlikle reddediyorlardı. Böyle hareket etmekle işçi davasına büyük zarar verdiler. Otzovistler, Partiyi işçi sınıfından koparmaya, partisiz kitlelerle bağlarından mahrum bırakmaya çalıştılar; kendilerini illegal bir örgüt içine hapsetmek istiyorlardı, ama aynı zamanda bu örgüte legal kılıf kullanma fırsatı tanımadıklarından, onu yakalanma tehlikesine maruz bırakıyorlardı. Otzovistler, Bolşeviklerin Devlet Duması'nda ve Duma kürsüsünden köylülüğü etkileyebileceklerini, Çarlık hükümetinin ve sahtekarlıkla köylülüğü kazanmaya çalışan Kadetlerin politikasını teşhir edebileceklerini anlamıyorlardı. Otzovistler, devrimin yeni bir atılımı için güç toplanmasını köstekliyorlardı. Bu yüzden Otzovistler, "tersten tasfiyeci" idiler -legal örgütlerden yararlanma olanağını yoketmeye çalışıyorlardı ve gerçekten

de geniş Partisiz kitlelere proletaryanın önderlik etmesinden vazgeçmişlerdi, devrimci çalışmadan vazgeçmişlerdi.

1909 yılında Otzovistlerin davranışını tartışmak üzere toplantıya çağrılan Bolşevik gazete "***Proletari***"nin (Proleter) genişletilmiş yazı kurulu konferansı, Otzovistleri mahkum etti. Bolşevikler, Otzovistlerle hiçbir ortak yanlarının olmadığını açıkladılar, ve onları Bolşevik örgütten attılar.

Tasfiyeciler de, Otzovistler de, proletaryanın ve Partisinin küçük burjuva yol arkadaşlarından başka birşey değillerdi. Proletarya için zor bir anda, Tasfiyecilerle Otzovistler gerçek yüzlerini bütün açıklığıyla ortaya koydular.

4 - BOLŞEVİKLERİN TROÇKİZME KARŞI MÜCADELESİ. PARTİ DÜŞMANI AĞUSTOS BLOKU.

Bolşevikler iki cephede birden -Tasfiyecilere ve Otzovistlere karşı- proletarya partisinin sağlam çizgisini savunmak için uzlaşmaz bir mücadele verirken, Troçki, Menşeviklerin saflarındaki Tasfiyecileri destekledi. Lenin'in ona "Yudas Troçki" (hain Troçki) demesi bu yıllara rastlar. Troçki, Viyana'da bir yazarlar grubu kurarak, güya "fraksiyonlar üstü", ama aslında Menşevik bir gazete yayınlamaya başladı. Lenin o sırada Troçki hakkında şöyle yazıyordu: "Troçki en alçak bir kariyerist ve hizipçi gibi davranıyor... Partiden sözedip duruyor ama tüm diğer hizipçilerden daha kötü hareket ediyor."

Daha sonra 1912'de Troçki, Ağustos Bloku'nun, yani Lenin'e, Bolşevik Partisi'ne karşı tüm Anti-Bolşevik grupların ve akımların blokunun örgütleyicisi oldu. Gerek Tasfiyeciler gerekse Otzovistler, bu Bolşevizm düşmanı blokta birleştiler, böylece yakın akrabalıklarını göstermiş oldular. Troçki ve Troçkistler, bütün temel sorunlarda tasfiyeci pozisyonlar aldılar. Ama Troçki kendi tasfiyeciliğini santrizmle [orta yolculuk] yani uzlaşıcılıkla maskeledi: Bolşeviklerin ve Menşeviklerin dışında durduğunu ve sözümona onları uzlaştırmaya çalıştığını iddia etti. Bununla ilgili olarak Lenin, Troçki'nin açık Tasfiyecilerden daha aşağılık ve tehlikeli olduğunu söylüyordu. çünkü, gerçekte Menşevik Tasfiyecileri tamamen desteklediği halde, kendisinin "fraksiyonların dışında" durduğunu söyleyerek işçilere yalan söylüyordu. Troçkizm, santrlzmin yayılmasında başı çeken odak oldu.

"Santrizm", diye yazıyor Stalin yoldaş, "siyasi bir kavramdır. İdeolojisi, kendini uydurma ideolojisidir, ***ortak bir***

parti içinde, proleter çıkarları küçük-burjuvazinin çıkarlarına tabi kılma ideolojisidir. Bu ideoloji Leninizme yabancıdır ve iğrençtir." (***Staiin***, Leninizmin Sorunları, İkinci Cilt, 1934, s. 77.)

Bu dönemde Kamenev, Zinovyev ve Rikov, Lenin'e karşı sık sık Troçki'ye yardım ettikleri için, onun gizli ajanıydılar. Zinovyev, Kamenev, Rikov ve Troçki'nin diğer gizli, müttefiklerinin yardımıyla. ***Lenin'in istememesine*** rağmen, Ocak 1910'da bir Merkez Komitesi Plenumu toplantıya çağrıldı. Bu sıralar Merkez Komitesi'nin bileşimi, bir dizi Bolşeviğin tutuklanması yüzünden değişmişti ve sallanan unsurlar, anti-Leninist kararlar geçirtmek için fırsat yakaladılar. Böylece bu Plenumda, Bolşevik gazete "Proletari"nin çıkışını durdurma ve Troçki'nin Viyana'da yayınladığı gazetesi "Pravda"ya mali destek sağlama kararı verildi. Troçki'nin gazetesinin yazı kuruluna katılan Kamenev, Zinovyev'le birlikte, gazeteyi Merkez Komitesinin organına dönüştürmeye çalıştı.

Merkez Komitesinin Ocak Plenumu, Tasfiyeciliği ve Otzovizmi mahkum etme kararını ancak Lenin'in ısrarı üzerine aldı; ama burada da Zinovyev ve Kamenev, Troçki'nin, Tasfiyecileri adlı adınca çağırmama önergesinde ısrarla direttiler.

Durum Lenin'in önceden gördüğü ve buna karşı uyarıda bulunduğu biçimde sonuçlandı: yalnızca Bolşevikler, MK Plenumunun kararına uyarak kendi organları "Proletari"nin çıkışını durdurdular, Menşevikler ise fraksiyoncu, tasfiyeci gazeteleri "Golos Sotsial-Demokrata"yı (Sosyal-Demokratın Sesi) yayınlamaya devam ettiler.

Lenin'i tamamıyla destekleyen Stalin yoldaş, "Sosyal-Demokrat" No. 11'de özel bir makale yayınladı. Bu makalede Troçkizmin suç ortaklarının davranışı mahkum ediliyor ve Kamenev, Zinovyev ve Rikov'un haince davranışlarıyla Bolşevik fraksiyon içinde yarattıkları anormal duruma bir son verme zorunluluğundan sözediliyordu. Makalede önerilen güncel görevler, daha sonra Prag Parti Konferansında gerçekleştirildi: bir genel Parti Konferansının toplanması, legal bir Parti gazetesinin yayınlanması ve Rusya'da pratik önderlikle görevli illegal bir Parti Merkezinin kurulması. Stalin yoldaşın makalesi, Lenin'i bütünüyle destekleyen Baku Komitesinin kararlarına dayanıyordu.

Troçki'nin -Tasfiyecilerden ve Troçkistlerden Otzovistlere ve "Tanrı yapıcılar"a kadar- salt Parti düşmanı unsurlarla dolu olan Parti düşmanı Ağustos Bloku'na karşı-ağırlık olmak üzere, illegal proletarya Partisini koruma ve güçlendirme yandaşlarının bir Parti Bloku kuruldu. Bu bloku, Lenin'in önderliğinde Bolşevikler, ve Partiden yana olan ve

başlarında Plehanov bulunan az sayıda Menşevikler oluşturuyordu. Bir dizi sorunda Menşevik tavırlarını sürdüren Plehanov ve onun Parti yanlısı Menşevikler grubu, kendilerini Ağustos Blokundan ve Tasfiyecilerden kesinlikle ayırdılar ve Bolşeviklerle bir anlaşma aradılar. Lenin, Plehanov'un teklifini kabul ederek onunla parti aleyhtarı unsurlara karşı geçici bir blok kurdu; böyle bir blokun parti için yararlı, Tasfiyeciler için ise zararlı olacağını düşünüyordu.

Stalin yoldaş, bu bloku tamamıyla destekledi. Kendisi bu sırada sürgünde bulunuyordu. Sürgünden Lenin'e yazdığı mektupta şöyle diyordu Stalin yoldaş:

> "Görüşüme göre blok (Lenin-Plehanov) çizgisi tek doğru çizgidir: 1. Bu çizgi, ve yalnızca bu çizgi, Rusya'da gerçekten Parti yanlısı tüm unsurların birliğini talep eden çalışmanın gerçek çıkarlarına uygundur; 2. bu çizgi, ve yalnızca bu çizgi, Menşevik işçiler ile tasfiyeciler arasında bir uçurum yaratarak, Tasfiyecileri dağıtarak ve onlara ölümcül bir darbe vurarak, legal örgütlerin Tasfiyecilerin boyunduruğundan kurtarılması sürecini hızlandırmaktadır." ("Lenin ve Stalin", cilt I, s. 529/30, Rusça.)

İllegal çalışmayı legal çalışmayla ustaca birleştirmeleri sayesinde Bolşevikler, açık çalışan işçi örgütlerinde ciddi bir güç olmayı başardılar. Bu, o dönemde yapılan dört legal kongrede -bunlar halk üniversiteleri kongresi, kadınlar kongresi, fabrika hekimleri kongresi ve yeşilaycılar kongresiydi- Bolşeviklerin işçi grupları üzerinde sahip oldukları büyük nüfuzdan anlaşılıyordu. Bolşeviklerin bu legal kongrelerdeki konuşmaları büyük siyasi öneme sahipti ve yurt çapında geniş yankı uyandırdı. Örneğin halk üniversiteleri kongresinde, Bolşevik işçi delegasyonu, her türlü eğitsel faaliyeti boğan Çarlık politikasını teşhir etti ve Çarlık bertaraf edilmedikçe ülkede gerçek bir kültürel gelişme kaydedilemeyeceğini kanıtladı. Fabrika hekimleri kongresindeki işçi delegasyonu, işçilerin içinde yaşamak ve çalışmak zorunda kaldıkları korkunç sıhhi koşulları anlattı ve Çarlık rejimi devrilmedikçe fabrikalarda sıhhi koşulların doğru dürüst örgütlenemeyeceği sonucuna vardı.

Bolşevikler zamanla, ayakta kalmayı başarmış ("eşitli legal örgütlerden Tasfiyecileri sürüp çıkardılar. Plehanov'un Parti yanlısı grubuyla kurulan kendine özgü birleşik cephe taktiği, Bolşeviklerin bir dizi Menşevik işçi örgütünü kendi saflarına kazanmalarını mümkün kıldı. (Viborg semtinde, Yekaterinoslav'da vb.).

Bu zor dönemde Bolşevikler, legal çalışmayı illegal çalışmayla nasıl birleştirmek gerektiğinin imtisal örneğini verdiler.

5 - 1912 PRAG PARTİ KONFERANSI. BOLŞEVİKLERİN BAĞIMSIZ BİR MARKSİST PARTİ KURMASI.

Tasfiyeciler ve Otzovistlerle mücadele ve Troçkistlerle mücadele, Bolşeviklerin önüne, bütün Bolşevikleri bir Parti halinde birleştirme ve onlardan bağımsız bir Bolşevik Parti kurma acil zorunluluğunu koydu. Bu, yalnız işçi sınıfını bölen parti içindeki oportünist akımlara son vermek için değil, aynı zamanda işçi sınıfının güçlerini toplama ve işçi sınıfını devrimin yeniden yükselişi için hazırlama işini tamamlamak bakımından da mutlaka gerekliydi.

Ama bu görevi yerine getirmek için, herşeyden önce, Partiyi oportünistlerden, Menşeviklerden temizlemek gerekiyordu.

Şimdi artık hiçbir Bolşevik, Bolşeviklerin Menşeviklerle ***bir*** parti içinde kalmaya devam etmesinin düşünülemeyecek hale gelmiş olduğundan kuşku duymuyordu. Stolypin gericiliği döneminde Menşeviklerin haince tutumları, proletarya partisini tasfiye edip yeni, reformist bir parti kurma çabaları, onlardan kopmayı kaçınılmaz kılıyordu. Menşeviklerle aynı partide kaldıkları sürece Bolşevikler, şu ya da bu şekilde Menşeviklerin davranışlarının ahlaki sorumluluğunu üstlenmiş oluyorlardı. Ama kendileri Partiye ve işçi sınıfına ihanet etmek istemedikleri müddetçe, Bolşevikler, Menşeviklerin açık ihanetlerinin ahlaki sorumluluğunu üstlenemezlerdi. Menşeviklerle bir parti çerçevesi içinde birlik, bu şekilde, işçi sınıfına ve onun Partisine ihanet karakterine bürünmeye başlıyordu. Bu nedenle Menşeviklerle fiili kopmayı sonuna kadar götürmek, resmen örgütsel kopuşa kadar götürmek ve Menşevikleri Partiden atmak gerekiyordu.

Yekpare bir programa, yekpare bir taktiğe, yekpare bir sınıf örgütüne sahip proletaryanın devrimci partisini restore etmek ancak bu yolla mümkün olabilirdi.

Menşeviklerin yıktığı gerçek (sadece biçimsel değil) parti birliğini restore etmek ancak bu yolla mümkün olabilirdi.

Bu görevi, Bolşeviklerin hazırlığına giriştikleri VI. Genel Parti Konferansı yerine getirecekti.

Ama bu görev, meselenin sadece bir yanıydı. Menşeviklerin resmen ayrılmak ve Bolşevikler olarak ayrı bir parti kurmak elbette çok

önemli bir siyasi görevdi. Ama Bolşeviklerin önünde, daha da önemli bir başka görev duruyordu. Görev sadece Menşeviklerden ayrılmak ve ayrı bir parti kurmak değil, bilakis herşeyden önce, Menşeviklerden ayrılarak ***yeni*** bir parti yaratmak, Batının alışılagelmiş sosyal-demokrat partilerinden farklı, oportünist unsurlardan özgür, iktidar uğruna mücadelede proletaryaya önderlik edebilecek ***yeni tipte*** bir parti yaratmaktı.

Bolşeviklere karşı mücadelede, nüans farkı olmaksızın, Akselrod ve Martinov'dan, Martov ve Troçki'ye kadar bütün Menşevikler, hep Batı Avrupa sosyal-demokratlarının cephaneliğinden ödünç alınmış silahları kullandılar. Rusya'da tıpkı -sözgelimi- Alman ya da Fransız sosyal-demokrat partisi gibi bir parti olmasını istiyorlardı. Bolşeviklere karşı mücadele etmelerinin nedeni, tam da onlarda yeni, alışılmadık, Batı sosyal-demokrasisinden farklı birşey sezdikleri içindi. Peki, o sıralar Batı'nın sosyal-demokrat partileri neyi temsil ediyorlardı? Bu partiler, Marksist ve oportünist unsurların, devrimin dostları ve düşmanlarının, parti ilkesini destekleyenlerle ona karşı olanların bir karışımı, bir çorbasıydı - ve giderek birinciler ikincilerle ideolojik olarak uzlaşıyorlar, giderek birinciler ikincilere fiilen boyun eğer hale geliyorlardı. Oportünistlerle, devrim hainleriyle uzlaşma - ne uğruna?, diye sordu Bolşevikler; Batı Avrupa sosyal-demokratlarına. "Partide barış", "birlik" uğruna- diye yanıtladılar onlar Bolşevikleri. Kiminle birlik, oportünistlerle mi? Evet, diye yanıtladılar, oportünistlerle. Böyle partilerin devrimci partiler olamayacakları apaçık ortadaydı.

Bolşevikler, Engels'in ölümünden sonra Batı Avrupa sosyal-demokrat partilerinin, sosyal devrim partilerinden,"sosyal reform" partilerine yozlaşmaya başladığını, ve bu partilerin her birinin, örgüt olarak, önder bir güç olmaktan çıkıp kendi parlamento grubunun bir uzantısı haline geldiğini görmezden gelemezlerdi.

Bolşevikler, böyle bir partinin proletaryaya hiçbir yararı dokunmayacağını, böyle bir partinin işçi sınıfını devrime götüremeyeceğini bilmezden gelemezlerdi.

Bolşevikler, proletaryanın böyle bir partiye değil, başka, yeni, -gerçekten Marksist bir partiye, oportünistler karşısında uzlaşmaz ve burjuvazi karşısında devrimci, sımsıkı kenetlenmiş ve monolitik bir partiye, bir sosyal devrim partisine, bir proletarya diktatörlüğü partisine ihtiyacı olduğunu bilmezden gelemezlerdi.

Bolşeviklerin istediği işte tam da böyle bir parti, yeni bir partiydi. Ve Bolşevikler böyle bir parti inşa etmek için çalıştılar. "Ekonomistler"le,

Menşeviklerle, Troçkistlerle, Otzovistlerle ve ampiriokritiklere varana kadar idealistlerin her türüyle mücadelenin tüm tarihi, tam da böyle bir partinin inşası tarihiydi. Bolşevikler, gerçekten devrimci bir Marksist partiye sahip olmak isteyen herkese örnek olacak yeni bir parti, bir ***Bolşevik*** parti yaratmak istiyorlardı. Bolşevikler, ta eski ***"Iskra"*** zamanından beri böyle bir partinin inşası için çalışmışlardı. İnatla, yılmadan çalışmışlardı bu uğurda, herşeye rağmen. Bu hazırlık çalışmasında en önemli ve tayin edici rolü, Lenin'in ***"Ne Yapmalı?", "İki Taktik"*** vb. eserleri oynadı. Lenin'in ***"Ne Yapmalı?"*** kitabı, böyle bir partinin ideolojik hazırlığı oldu. Lenin'in ***"Bir Adım İleri, iki Adım Geri"*** kitabı, böyle bir partinin örgütsel hazırlığı oldu. Lenin'in ***"Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği"*** kitabı, böyle bir partinin siyasi hazırlığı oldu. Ve son olarak Lenin'in ***"Materyalizm ve Ampiriokritisizm"*** kitabı, böyle bir partinin teorik hazırlığı oldu.

Tarihte bugüne kadar asla, bir parti kurmak için kendini Bolşevik grup gibi mükemmel şekilde hazırlamış bir tek siyasi grup olmadığı rahatlıkla söylenebilir.

Bu koşullar altında, Bolşeviklerin bir parti kurması tamamen olgunlaşmış ve hazır bir meseleydi.

VI. Parti Konferansı'nın görevi, Menşevikleri ihraç etme ve yeni Partiyi, Bolşevik Partiyi kurma edimiyle bu meseleyi taçlandırmaktı.

VI. Tüm-Rusya Parti Konferansı, ocak 1912'de Prag'da yapıldı. Bu Konferansta 20'den fazla Parti örgütü temsil edildi. Bu yüzden Konferans, doğrusu, bir parti Kongresinin önemine sahipti.

Konferansın, Partinin yıkılmış olan merkezi aygıtının yenilendiğini ve bir Merkez Komitesinin kurulduğunu açıklayan bildirisinde, gericilik döneminin, Rusya Sosyal-Demokrasisinin kelimenin asıl anlamıyla belirli bir örgüt olarak biçimlendiğinden bu yana geçirdiği en zor dönem olduğu anlatılıyordu. Her türlü takibata, dıştan gelen sert darbelere, Parti içinde oportünistlerin ihanet ve yalpalamalarına rağmen, proletarya partisi, bayrağını ve örgütünü korumuştu.

> "Rus Sosyal-Demokrasisinin sadece bayrağı, programı ve devrimci gelenekleri değil, baskıların engellediği ve zayıflattığı, ama bir türlü tamamen yıkamadığı örgütü de yaşamaya devam etti", diyordu Konferans bildirisi.

Konferans, Rusya'da işçi sınıf hareketinin yeni bir yükselişinin ilk işaretlerini ve parti çalışmasının canlandığını saptadı.

Yerel örgütlerden gelen raporlar temelinde Konferans, "her yerde sosyal demokrat işçiler arasında illegal sosyal-demokratik yerel örgütleri ve grupları güçlendirmek amacıyla enerjik bir çalışmanın yürütüldüğünü" tespit etti.

Konferans, geri çekilme dönemindeki Bolşevik taktiğin en önemli kuralının -illegal çalışmayı, çeşitli legal işçi dernekleri ve sendikaları içindeki legal çalışmayla birleştirme- yerel örgütlerce her yerde kabul edildiğini saptadı.

Prag Konferansı, Bolşevik bir Parti Merkez Komitesi seçti. Bu Merkez Komitesine Lenin, Stalin, Orkonikidze, Sverdlov, Spandaryan ve diğerleri seçildi. Stalin ve Sverdlov yoldaşlar, o sırada sürgünde oldukları için, gıyaplarında Merkez Komitesine seçildiler. Merkez Komitesine seçilen yedek üyeler arasında Kalinin yoldaş da vardı.

Stalin yoldaşın başkanlığında, Rusya'daki devrimci çalışmanın pratik yönetimi için bir merkez (Merkez Komitesi Rusya Bürosu) kuruldu. Merkez Komitesi Rusya Bürosu'na, Stalin yoldaşın dışında, Y. Sverdlov, S. Spandaryan, S. Orkonikidze, M. Kalinin yoldaşlar mensuptu.

Prag Konferansı, Bolşeviklerin oportünizme karşı tüm mücadelesinin bir bilançosunu çıkardı ve Menşevikleri Partiden uzaklaştıra kararı aldı.

Prag Konferansı, Menşeviklerin Partiden ihracından sonra, bağımsız varlık sürdüren bir Parti olarak Bolşevik Partiyi teşekkül etti.

Bolşevikler, Menşeviklerin ideolojik ve örgütsel bozgununu sonuna kadar götürüp onları Partiden uzaklaştırarak, Partinin, RSDİP'nin emektar bayrağını korudular. Bu nedenle Bolşevik Parti 1918'e kadar, -parantez içinde "Bolşevik" ekiyle- kendisine Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi adını vermeye devam etti.

Prag Konferansı'nın sonuçları üzerine Lenin, 1912 başlarında Gorki'ye şunları yazıyordu:

> "Tasfiyeci ayak takımına rağmen, sonunda Partiyi ve onun Merkez Komitesini yeniden kurmayı başardık. Umarım siz de buna bizim kadar sevinirsiniz:." (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XXIX, s. 19, Rusça.)

Prag Konferansı'nın önemini değerlendirirken, Stalin yoldaş şöyle diyordu:

> "Bu Konferans, Partimizin tarihinde en büyük öneme sahipti, çünkü Bolşevikler ve Menşevikler arasına bir ayrım

çizgisi çekti ve ülkedeki bütün Bolşevik örgütleri yekpare Bolşevik Parti içinde birleştirdi." (SBKP (8) XV. Parti Kongresi Stenografik Tutanağı, s. 361-362, Rusça.)

Menşeviklerin atılması ve Bolşeviklerin bağımsız bir parti halinde teşekkülünden sonra, Bolşevik Partisi daha da perçinlendi ve güçlendi. ***Parti, saflarını oportünist unsurlardan arındırarak güçlenir*** - bu, II. Enternasyonal'in sosyal-demokrat partilerinden temelli farklı yeni tipte bir parti olarak Bolşevik Partinin şiarlarından biridir. II. Enternasyonal partileri, kendilerine lafta Marksist dedikleri halde, gerçekte Marksizm düşmanlarına, yeminli oportünistlere saflarında müsamaha ettiler ve onlara II. Enternasyonal'i yozlaştırıp yıkma olanağı verdiler. Bolşevikler ise oportünistlere karşı uzlaşmaz bir mücadele verdiler, proletarya partisini oportünizmin pisliğinden arındırdılar ve yeni tipte bir partiyi, Leninist partiyi, daha sonra proletarya diktatörlüğünü mücadeleyle kazanacak olan partiyi yaratmayı başardılar.

Eğer oportünistler proletarya partisinin saflarında kalsaydı, Bolşevik Parti düz yola çıkıp proletaryaya önderlik edemez, iktidarı ele geçirip proletarya diktatörlüğünü örgütleyemez, iç savaştan zaferle çıkıp sosyalizmi inşa edemezdi.

Prag Konferansı, kararlarında, Partinin güncel siyasi baş şiarları olarak bir asgari program ortaya koydu: demokratik cumhuriyet, 8 saatlik işgünü, çiftlik sahiplerinin tüm topraklarına el konulması.

Bolşevikler, IV. Devlet Duması için seçim kampanyalarını, işte bu devrimci şiarlar altında yürüttüler.

İşçi sınıfı kitlelerinin devrimci hareketinin 1912-1914 yıllarındaki yeni yükselişi bu şiarlar altında cereyan etti.

KISA ÖZET

1908-1912 yılları, devrimci çalışma için olağanüstü güç bir dönemdi. Devrimin yenilgisinden sonra, devrimci hareketin gerilediği ve kitlelerin yorulduğu koşullarda, Bolşevikler taktiklerini değiştirdiler, Çarlığa karşı doğrudan mücadeleden, dolaylı mücadele yöntemlerine geçtiler. Stolypin gericiliğinin ağır koşullarından, Bolşevikler, kitlelerle bağı korumak için (sigorta sandıkları ve sendikalardan, Duma kürsüsüne kadar) en küçük legal olanaktan bile yararlandılar. Bolşevikler, devrimci hareketin yeni bir yükselişi için, yorulmak bilmeksizin güç topladılar.

Devrimin yenilgisinin getirdiği, muhalif akımların çözülmesi, devrimden soğuma, Partiyi terkeden aydınların (Bogdanov, Bazarov ve diğerleri) Partinin teorik temellerini revize etme çabalarının artması gibi zor şartlarda Bolşevikler, parti içinde Parti bayrağını dürmeyen, Parti programına sadık kalan ve Marksist teori "eleştirmen"lerinin saldırılarını geri püskürten (Lenin'in "***Materyalizm ve Ampirio-Kritisizm"i***) biricik güç oldular. Marksist-Leninist ideolojik sağlamlık, devrimin perspektiflerini kavramış olmak, Lenin'in çevresinde toplanan Bolşeviklerin önder çekirdeğinin, Partiyi ve onun devrimci ilkelerini korumasına yardım etti. "Bizim kaya gibi sağlam olduğumuzu boşuna söylemezler", diyordu Lenin, Bolşevikler için.

Bu dönemde Menşevikler devrime gittikçe sırt çevirdiler. Tasfiyeciler haline geldiler, proletaryanın illegal, devrimci partisinin tasfiyesini, feshedilmesini talep ettiler, gittikçe daha açık biçimde Parti programından ve Partinin devrimci görev ve şiarlarından vazgeçtiler, ve işçilerin "Stolypin işçi Partisi" adını taktıkları kendi reformist partilerini örgütlemeye çalıştılar. Troçki Tasfiyecileri destekledi ve bunu yaparken yüzünü sahtekarca "Partinin birliği" şiarıyla maskeledi -aslında bu, Tasfiyecilerle birlik anlamına geliyordu.

Öte yandan, Çarlığa karşı mücadelede yeni yollara, dolaylı mücadele yöntemlerine başvurma zorunluluğunu anlamayan bazı Bolşevikler, legal olanaklardan yararlanmayı bırakmayı ve Devlet Duması'ndaki işçi temsilcilerinin geri çağrılmasını talep ettiler. Otzovistler, Partiyi kitlelerden kopmaya sürüklüyor ve devrimin yeni bir yükselişi için güç toplamayı köstekliyorlardı. "Sol" lafazanlığın ardına gizlenen Otzovistler de, tıpkı Tasfiyeciler gibi, aslında devrimci mücadeleden vazgeçtiler.

Tasfiyeciler ve Otzovistler, Lenin'e karşı ortak bir blokta, Troçki tarafından örgütlenen Ağustos Bloku'nda birleştiler.

Tasfiyecilere ve Otzovistlere karşı mücadele içinde, Ağustos Bloku'na karşı mücadele içinde Bolşevikler üstünlüğü ele geçirdiler ve illegal proletarya partisini başarıyla savundular.

Bu dönemin en önemli olayı, RSDİP Prag Konferansıydı (Ocak 1912). Bu Konferansta, Menşevikler Partiden kovuldu ve Bolşeviklerle Menşeviklerin aynı parti içindeki biçimsel birliğine ebediyen son verildi. Bolşevikler, siyasi bir grup olmaktan çıkıp, kendilerini bağımsız Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (Bolşevik) olarak teşekkül ettiler. Prag Konferansı, yeni tipte bir partinin Leninizmin partisinin, ***Bolşevik*** Partinin temelini attı.

Prag Konferansı tarafından gerçekleştirilen, proletarya partisi saflarının oportünistlerden, Menşeviklerden arındırılması, Partinin ve devrimin daha sonraki gelişmesi için büyük, tayin edici öneme sahip oldu. Eğer Bolşevikler, işçi davası hainlerini, Menşevik uzlaşmacıları Partiden çıkarmasalardı, proletarya partisi 1917'de kitleleri proletarya diktatörlüğünün kazanılması mücadelesine götüremezdi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ EMPERYALİST SAVAŞTAN ÖNCE İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN YENİDEN YÜKSELİŞİ DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİSİ

(1912 - 1914)

1- 1912-1914 DÖNEMİNDE DEVRİMCİ HAREKETİN YÜKSELİŞİ

Stolypin gericiliğinin zaferi kısa ömürlü oldu. Halka idam sehpası ve kamçıdan başka birşey vermek istemeyen bir hükümet, istikrarlı olamazdı. Baskı tedbirlerine o kadar alışıldı ki, bunlar artık halkta korku yaratmıyordu. Devrimin yenilgisinin ilk yıllarında işçilere egemen olan yorgunluk geçmeye başladı. İşçiler tekrar mücadeleye başladılar. Bolşeviklerin, yeni bir devrimci yükselişin kaçınılmaz olduğu öngörüsü doğru çıktı. Daha 1911'de, grevcilerin sayısı 100 000'i geçti, bundan önceki yıllarda ise bu sayı toplam 50 000-60 000'i aşmamıştı. Ocak 1912'de toplanan Prag Parti Konferansı bile, işçi sınıfı hareketinde başlayan canlanmayı tespit etmişti. Ama devrimci hareketin gerçek yükselişi 1912 yılının Nisan ve Mayıs aylarında, Lena kıyılarında işçilere ateş açılması ile bağıntılı olarak siyasi kitle grevlerinin alevlenmesiyle başladı.

4 (17) Nisan 1912'de Sibirya'daki Lena altın madenlerinde bir grev sırasında, bir Çarlık jandarma subayının emri üzerine, 500'den fazla işçi öldürüldü ya da yaralandı. Barışçıl bir şekilde idareyle görüşmeye gitmekte olan silahsız Lena madencilerinin üzerine ateş açılması, bütün ülkeyi galeyana getirdi. Çarlık otokrasisinin bu yeni kanlı eylemi, madencilerin iktisadi grevini kırmak ve böylece Lena altın madenlerinin sahibi İngiliz kapitalistlerini memnun etmek için işlendi. İngiliz kapitalistleri ve onların Rus hempaları, Lena altın madenlerinden muazzam karlar -yılda 7 milyon rubleden fazla elde ediyorlardı, hem de işçileri arsızca sömürerek. İşçilere çok düşük ücret ödüyor ve yenilemez haldeki, bozulmuş yiyecekler veriyorlardı. Bu eziyetlere ve şirretliklere daha fazla dayanamayan Lena madenlerinin 6000 işçisi greve başlamıştı.

Lena boyundaki katliamı proletarya, Petersburg, Moskova ve diğer sanayi merkezlerinde ve bölgelerinde kitle grevleri, gösteriler ve mitinglerle yanıtladı.

"O kadar sarsıldık ve şaşırdık ki, o anda duygularımızı ifade edecek kelime bulamadık. Göstereceğimiz her tepki, yüreğimizden taşan öfkenin soluk bir yansımasından başka birşey değildir. Bize ne gözyaşları, ne de protestolar değil, bilakis sadece örgütlü kitle mücadelesi yardım edebilir", diye yazıyordu bir grup fabrikanın işçileri, karar tasarılarında.

Devlet Duması'ndaki sosyal-demokrat fraksiyon tarafından Lena katliamı konusunda verilen gensoru önergesini yanıtlarken Çarın bakanı Makarov'un küstahça, "Böyle gelmiş, böyle gider!" demesi, işçilerin öfkeli nefretini daha da şiddetlendirdi. Lena işçilerinin kanla bastırılmasına karşı siyasi protesto grevlerine katılanların sayısı 300 000'e ulaştı.

Lena olayları, Stolypin rejimi tarafından yaratılmış olan "huzur" havasını bıçak gibi yardı.

Stalin yoldaş bu konuda 1912'de Petersburg Bolşevik gazetesi "***Zvezda***" da (***Yıldız***) şöyle yazıyordu:

> "Lena'da atılan kurşunlar suskunluğun buzlarını kırdı ve halk hareketinin akıntısı harekete geçti. Harekete geçti!.. Bugünkü rejimde ne kadar kötülük ve uğursuzluk varsa hepsi, çok çile çekmiş Rusya'nın hastalanmasına neden olan herşey -bütün bunlar bir tek olguda, Lena olaylarında toplandı. Lena'da atılan kurşunların grevler ve gösteriler için bir işaret olmasının nedeni tam da budur."

Tasfiyeciler ve Troçkistler devrimi boşuna ölmüş ilan etmişlerdi. Lena olayları, devrimci güçlerin yaşadığını, işçi sınıfında muazzam miktarda devrimci enerji birikmiş olduğunu gösterdi. 1912'deki 1 Mayıs grevlerine 400,000 civarında işçi katıldı. Belgin siyasi karakter taşıyan bu grevler, Bolşeviklerin demokratik cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü ve çiftlik sahiplerinin tüm topraklarına el konulması devrimci şiarları altında yürüdü. Bu temel şiarlar, sadece işçilerin değil, köylülerin ve askerlerin geniş kitlelerini de otokrasiye karşı devrimci taarruzda birleştirme hesabı üzerine kurulmuştu.

> "Tüm Rusya proletaryasının katıldığı şanlı 1 Mayıs grevi, onunla bağıntılı sokak gösterileri, devrimci bildiriler ve işçi topluluklarına yapılan devrimci konuşmalar, Rusya'nın yeni bir devrimci yükseliş aşamasına girdiğini açıkça göstermiştir" diye yazıyordu Lenin, "Devrimci Yükseliş" başlıklı makalesinde. (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XV, s. 677.)

İşçilerin devrimci tavrından huzursuz olan Tasfiyeciler, "grev humması" akıntısı diye niteledikleri grev mücadelesine karşı çıktılar. Tasfiyeciler ve onların müttefiki Troçki, proletaryanın devrimci mücadelesi yerine bir "dilekçe kampanyası" geçirmek istediler. İşçileri, bir kağıt parçasından başka birşey olmayan bir dilekçe imzalamaya çağırdılar. Daha sonra Duma'ya verilecek olan bu dilekçede (dernekleşme özgürlüğünü kısıtlayıcı tedbirlerin kaldırılması, grev hakkı vb.) "haklar" isteniyordu. Bolşevikler tarafından ileri sürülen devrimci şiarlar etrafında yüzbinlerce işçinin toplandığı bu dönemde, Tasfiyeciler ancak 1300 imza toplayabildiler.

İşçi sınıfı, Bolşeviklerin gösterdiği yolu izledi.

Bu dönemde ülkenin ekonomik durumu şu tabloyu sunuyordu:

Sanayideki durgunluk daha 1910 yılında yerini bir canlanmaya terketmiş, sanayiin tayin edici kollarında üretim genişlemişti. 1910'da 186 milyon pud olan pik demir üretimi, 1912'de 256 milyon ve 1913'te 283 milyon puda çıkmıştı. Taşkömürü üretimi 1910 yılında 1 522 milyon pud iken, 1913'te 2214 milyon pudu buldu.

Kapitalist sanayiin büyümesi, proletaryanın hızla artmasını beraberinde getirdi. Sanayideki gelişmenin ayırt edici bir özelliği, üretimin büyük ve en büyük işletmelerde daha da yoğunlaşmasıydı. 1901 yılında 500 ve daha fazla işçinin çalıştığı büyük işletmelerde tüm işçilerin % 46,7'si çalışırken, 1910 yılında bu tip işletmelerde çalışan işçi oranı % 54 olmuştu; yani işçilerin yarısından fazlası büyük işletmelerde çalışmaktaydı. Bu, sanayide eşi görülmedik bir yoğunlaşmaydı. O

dönemde ABD gibi sanayi bakımından çok gelişmiş bir ülkede bile işçilerin ancak üçte biri büyük işletmelerde çalışıyordu.

Proletaryanın gelişmesi ve büyük işletmelerde yoğunlaşması, Bolşevik Parti gibi bir devrimci partinin varlığı şartlarında, Rusya işçi sınıfını ülkenin siyasi hayatında en büyük güç kılıyordu. Fabrikalarda işçilerin barbarca sömürülme biçimleri ve Çarın küçük memurlarının dayanılmaz polis rejimi bütün önemli grevlere siyasi bir karakter veriyordu. Ama iktisadi ve siyasi mücadelenin içiçe geçmesi kitle grevlerine özellikle devrimci bir güç veriyordu.

Devrimci işçi sınıfı hareketinin en önünde kahraman Petersburg proletaryası yürüyor, Petersburg'u Baltık illeri, Moskova ve Moskova ili, Volga bölgesi ve güney Rusya izliyordu. 1913'te hareket Batı bölgesini, Polonya'yı ve Kafkasya'yı sardı. Bir bütün olarak 1912'deki grevlere, resmi rakamlara göre 725 000 daha geniş istatistiklere göre 1 000 000'dan fazla işçi katıldı. 1913'teki grevlere resmi rakamlara göre 861 000, daha geniş istatistiklere göre ise 1 272 000 işçi katıldı. 1914'ün ilk yarısında ise grevlere katılan işçi sayısı yaklaşık olarak 1,5 milyonu bulmuştu.

Böylece ülke, 1912-1914 yıllarının devrimci yükselişi ve grev hareketinin yayılmasıyla, 1905 Devriminin başındaki gibi bir durumun eşiğine geldi.

Proletaryanın devrimci kitle grevleri ***tüm halk*** için önemliydi. Bunlar otokrasiye karşı yönelikti. Grevler, emekçi nüfusun büyük çoğunluğunda sempati buldu. Fabrikatörler ve baca baronları ise işçilere lokavt ilan ederek grevler için misillemede bulundular. 1913 yılında Moskova ilinde kapitalistler 50 000 tekstil işçisini sokağa attı. Mart l914'te Petersburg'da bir günde 70 000 işçinin işine son verildi. Diğer fabrikaların ve sanayi kollarının işçileri, grev yapan ve lokavta uğrayan arkadaşlarına, geniş kitleleri kapsayan bağışlar toplayarak, bazen de dayanışma grevleriyle yardım ettiler.

İşçi sınıfı hareketinin hamlesi ve kitle grevleri, köylü kitlelerini de uyandırdı ve mücadelenin içine çekti. Köylüler çiftlik sahiplerine karşı yeniden mücadeleye atıldılar, çiftlik sahiplerinin malikanelerini ve münferit kulak çiftliklerini yerle bir ettiler. 1910-1914 yılları arasında 13 000'den fazla köylü eylemi oldu.

Ordu ve donanmada da devrimci eylemler başladı. 1912 yılında, Türkistan'daki birlikler içinde silahlı bir eylem oldu. Baltık Donanmasında ve Sivastopol'da da ayaklanmalar olgunlaştı.

Bolşevik Parti önderliğindeki devrimci grev hareketi ve gösteriler, işçi sınıfının kısmi talepler ve "reformlar" için değil, halkın Çarlıktan kurtuluşu için mücadele ettiğini gösteriyordu. Ülke yeni bir devrime doğru ilerliyordu.

1912 yazında Lenin, Rusya'ya daha yakın olmak amacıyla, Paris'ten Galiçya'ya (eskiden Avusturya'nın parçası) taşındı. Burada onun başkanlığında, Merkez Komitesi üyeleri ve sorumlu Parti fonksiyonerlerinin katıldığı iki konferans oldu: biri 1912'nm sonunda Krakov'da, diğerleri de 1913 sonbaharında Krakov yakınlarındaki Poronio beldesinde. Bu konferanslarda, işçi sınıfı hareketinin en önemli sorunları üzerine kararlar alındı: devrimci hareketin yükselişi üzerine, grevler ve Partinin görevleri üzerine, illegal örgütlerin güçlendirilmesi üzerine, sosyal-demokrat Duma fraksiyonu üzerine, parti basını üzerine, işçi sigortası kampanyası üzerine.

2 - BOLŞEVİK GAZETESİ "PRAVDA". IV. DEVLET DUMASI 'NDAKİ BOLŞEVİK FRAKSİYON.

Bolşevik Partinin elinde, örgütü güçlendirme ve kitleler üzerinde nüfuz kazanmanın güçlü bir aracı, Petersburg'da yayınlanan günlük Bolşevik gazete "***Pravda" (Gerçek)*** idi. Bu gazete, Lenin'in talimatı uyarınca Stalin, Olminski ve Poletayev'in inisiyatifiyle kurulmuştu. Proleter kitle gazetesi "***Pravda",*** devrimci hareketin yeniden yükselişiyle aynı zamanda yayın hayatına girdi. 22 Nisan (yeni takvime göre 5 Mayıs) 1912'de ilk sayısı çıktı. Bu, işçiler için gerçek bir bayram günüydü. "***Pravda"***nın çıkışı şerefine, 5 Mayıs'ın işçi basını bayramı olması kararlaştırıldı.

"***Pravda"***dan önce Bolşevikler, ileri işçiler için "***Zvezda"*** adlı haftalık bir gazete çıkarıyorlardı. Lena olayları sırasında "***Zvezda"*** önemli bir rol oynadı. Onda Lenin ve Stalin'in, işçi sınıfını mücadeleye seferber eden bir dizi sert siyasi makalesi yayınlanmıştı. Ama devrimci hareketin yükselişi karşısında haftalık bir gazete, Bolşevik Parti için artık yetersiz geliyordu. En geniş işçi katmanlarına mahsus günlük bir siyasi kitle gazetesine ihtiyaç vardı. Ve "***Pravda"*** böyle bir gazete oldu.

Bu dönemde "***Pravda"*** olağanüstü önemli bir rol oynadı. Geniş işçi sınıfı kitlelerini Bolşevizme kazandı. Durmak bilmez polis takibatı, para cezaları, sansürün hoşuna gitmeyen yazı ve mektuplar yayınlamaktan dolayı sayıların toplatılması vb. yüzünden "***Pravda"*** ancak onbinlerce ileri işçinin aktif desteği ile çıkabiliyordu. "***Pravda"***

büyük para cezalarını ancak işçilerin aralarında topladıkları cömertçe bağışlar sayesinde ödeyebiliyordu. Sık sık, "***Pravda"***nın toplatılan sayılarının büyük kısmı yine de okuyucuların eline geçiyordu, çünkü aktif işçiler daha geceleyin matbaaya gelerek gazete balyalarını kaçırıyorlardı.

Çarlık hükümeti 2,5 yıl içinde "***Pravda"***yı tam sekiz kez kapattı; ama her defasında işçilerin desteğiyle gazete yeni ama benzer bir adla yeniden çıkarıldı. Örneğin "***Za Pravdu"*** (Pravda İçin), "***Put Pravdi"*** (Pravda'nın Yolu), "***Trudovaya Pravda"*** (Emek Pravda'sı).

"***Pravda"***nın ortalama tirajı 40 000 iken, Menşeviklerin günlük gazetesi "***Luç"***un (Işın) tirajı 15-16 000'i geçmiyordu.

İşçiler "***Pravda"***yı kendi işçi gazeteleri olarak görüyor; ona sonsuz güven duyuyor ve onun söylediklerine kulak kesiliyorlardı. "***Pravda"***nın her nüshası elden ele dolaşıp, düzinelerce okuyucu tarafından okunuyor, onların sınıf bilincini biçimlendiriyor, onları eğitip örgütlüyor, mücadeleye çağırıyordu.

"***Pravda"*** neler hakkında yazıyordu?

"***Pravda"***nın her sayısında, işçilerin nasıl yaşadığını, onların kapitalistler tarafından, onların emrindeki fabrika yöneticileri ve ustabaşılar tarafından nasıl amansızca sömürüldüğünü, çeşitli baskı yöntemleriyle nasıl ezildiğini ve nasıl aşağılandığını anlatan çok sayıda işçi mektubu yayınlanıyordu. Bunlar kapitalist şartları sert ve isabetli bir şekilde suçluyordu. "***Pravda"*** sık sık, işsiz ve aç işçilerin, bir daha iş bulamama umutsuzluğu içinde intihara sürüklenişinin haberlerini veriyordu.

"***Pravda"***, çeşitli fabrikalarda ve sanayi kollarında çalışan işçilerin sıkıntılarını ve taleplerini, işçilerin kendi talepleri için nasıl mücadele ettiklerini yazıyordu. Neredeyse her sayıda, çeşitli fabrikalardaki grevler üzerine yazıyordu. Büyük, uzun süren grevler olduğunda, gazete, diğer fabrikaların ve sanayi kollarının işçilerini grevcilere para toplayarak destek olmak üzere örgütlüyordu. Bazen grev fonları için onbinlerce ruble toplanıyordu -bu, işçilerin çoğunun günde 70-80 kopekten fazla almadığı o günler için muazzam bir miktardı. Bu, işçileri proleter dayanışma ruhuyla ve tüm işçilerin çıkarlarının bir olduğu bilinciyle eğitiyordu.

İşçiler her siyasi olaya, zafere veya yenilgiye, "***Pravda"***ya mektup, selam, protesto vb. yollayarak tepki gösteriyorlardı. "***Pravda"***, makalelerinde, işçi sınıf hareketinin görevlerini tutarlı Bolşevik bir bakış

açısından aydınlatıyordu. Legal bir gazete, doğrudan Çarlığı devirme çağrısında bulunamazdı. İma yoluyla çalışmak gerekiyordu, sınıf bilinçli işçiler ise bunları çok iyi anlıyor ve kitlelere anlatıyorlardı. Örneğin "***Pravda"***da, "1905 yılının eksiksiz ve kısıtlanmamış taleplerinden söz edildiğinde, işçiler, Bolşeviklerin devrimci şiarlarının; Çarlığın devrilmesi, demokratik cumhuriyet, çiftlik sahiplerinin topraklarına el konulması ve sekiz saatlik işgünü şiarlarının sözkonusu edildiğini anlıyorlardı.

IV. Duma seçimlerinin arifesinde "***Pravda"*** ileri işçileri örgütledi. Liberal burjuvaziyle anlaşma yanlılarının, "Stolypin İşçi Partisi" yandaşlarının, Menşeviklerin hain konumlarını teşhir etti. "***Pravda"***, işçileri, "1905 yılının eksiksiz ve kısıtlanmamış talepleri"nin yandaşlarına, yani Bolşeviklere oy vermeye çağırdı. Seçimler çok dereceliydi. İlkönce işçi toplantılarında temsilciler seçiliyor, sonra temsilciler ikinci seçmenleri seçiyor ve ancak bu ikinci seçmenler Duma'daki işçi temsilcilerinin seçimini gerçekleştiriyordu. Seçim günü "***Pravda"*** bir Bolşevik. ikinci seçmenler listesi yayınladı ve işçilere bu listeye oy vermelerini tavsiye etti. Listeyi daha önce yayınlamamak gerekiyordu, çünkü aksi taktirde öngörülen adaylar tutuklanma tehlikesine maruz bırakılmış olacaktı.

"***Pravda",*** proletaryanın eylemlerini örgütlemeye yardım etti. 1914 baharında Petersburg'daki büyük lokavt sırasında kitle grevi ilan etmek amaca uygun olmadığından, "***Pravda"*** işçilere, başka mücadele biçimlerine başvurmaları, fabrikalarda kitle toplantılarına ve sokak gösterilerine başvurmaları çağrısında bulundu. Bunlar hakkında gazete açıkça yazamıyordu. Fakat sınıf bilinçli işçiler, Lenin'in "İşçi Sınıfı Hareketinin Biçimleri Üzerine;" gibi mütevazi bir başlığı olan makalesini okuduklarında, çağrıyı anladılar. Bu makalede, şu anda grevin yerine işçi sınıf hareketinin daha ileri biçimlerini geçirmek gerektiği söyleniyordu, ki bu, toplantılar ve gösteriler düzenlemek için bir çağrı demekti.

Bolşeviklerin illegal devrimci faaliyetleri ile, işçi kitlelerinin "***Pravda"*** vasıtasıyla legal ajitasyon ve örgütlenmesinin birleştirilmesi bu şekilde gerçekleştiriliyordu.

"***Pravda"***, sadece işçi yaşamı üzerine, grevler ve gösteriler üzerine yazmıyordu. "***Pravda"*** köylü yaşamını, köylülüğün çektiği açlığı, çiftlik sahipleri, feodal beyler tarafından sömürülmesini de sistematik olarak aydınlatıyor, Stolypin "reformu" sonucunda köylülerin en iyi topraklarının nasıl münferit çiftlik sahibi Kulaklar tarafından talan edildiğini gösteriyordu. "***Pravda"***, sınıf bilinçli işçilere, köyde ne kadar patlayıcı madde birikmiş olduğunu gösteriyordu. Proletaryaya, 1905

Devriminin görevlerinin çözülmediğini, yeni bir devrimin yaklaşmakta olduğunu öğretiyordu. Proletaryanın bu ikinci devrimde halkın gerçek önderi ve yol göstericisi olarak ortaya çıkması gerektiğini, bu devrimde devrimci köylülük gibi güçlü bir müttefike sahip olacağını öğretiyordu.

Menşevikler, proletaryanın devrim fikrinden vazgeçmesi için bütün güçleriyle yükleniyorlardı. İşçilerin aklına şunu sokmaya çalıştılar: Halkı, köylülerin açlığını, aşırı gerici çiftlik sahiplerinin, feodal beylerin egemenliğini düşünmeyi bırakın, sadece "dernek kurma özgürlüğü" uğruna mücadele edin, bu konuda Çarlık hükümetine "dilekçe" sunun. Bolşevikler işçilere, bu devrimden vazgeçme, köylülükle ittifaktan vazgeçme Menşevik vaazının burjuvazi yararına edilmekte olduğunu, işçilerin, köylüleri müttefik olarak kendi taraflarına kazandıklarında Çarlığı mutlaka yeneceklerini, Menşevikler türünden kötü çobanları devrim düşmanları olarak bir kenara itmek gerektiğini açıkladılar.

"Köylü Yaşamı" başlıklı bölümde "***Pravda***" neler üzerine yazıyordu?

Örnek olarak 1913 yılına ait bazı mektupları alalım:

Samara'dan "Tarım Meseleleri" başlıklı bir mektup, Bulguma kazasının Novohasbulat köyünde, komünden ayrılan özel topraklı köylülere komün toprağından tahsis edilecek kısımları işaretler neye gelen kadastro memuruna karşı direnmekle suçlanan 45 köylüden önemli bir kısmının ağır hapis cezalarına çarptırıldığını bildiriyordu.

Pskov ilinden gelen kısa bir mektup şunları bildiriyordu: "Zavalye istasyonu yakınlarındaki Psitsa köyü köylüleri kır jandarmasına karşı silahlı direnişe geçti. Yaralananlar oldu. Çatışma nedeni, tarım sorununda anlaşmazlıklar. Psitsa'ya polis güçleri yığıldı; vali yardımcısı ile savcı da köye doğru yola çıktı."

Ufa ilinden gelen bir mektupta, köylülerin hissesine düşen toprakların durmadan satıldığı, kıtlığın ve köy komünlerinden çekilmeye izin veren yasanın, köylülerin topraktan sürülmesi sürecini güçlendirdiği bildiriliyordu. Borisovka köyünü alalım. Burada 27 hane, toplam 543 desiyatin ekilebilir toprağa sahip. Kıtlık sırasında beş çiftçi tarafından 31 desiyatin toprak, desiyatini 25 ila 33 ruble arasında değişen fiyatlarla temelli satıldı, oysa arazinin değeri bunun 3 veya 4 katı. Aynı köyden yedi başka işletme, toplam 177 desiyatini, altı yıl süreyle yıllık % 12 faizle ipotek ettirerek desiyatin başına 18-20 ruble aldı. Halkın yoksulluğu ve faizin fahişliği gözönünde tutulursa, 177 desiyatinin yarısının tefecinin eline geçeceği kesinlikle söylenebilir, çünkü böyle muazzam bir meblağı borçluların yarısı bile altı yılda ödeyemez.

"***Pravda"***da yayınlanan "Rusya'da Büyük Toprak Mülkiyeti ve Küçük Köylü Toprak Mülkiyeti" makalesinde Lenin, işçilere ve köylülere kan emici toprak ağalarının elinde ne kadar büyük araziler olduğunu çarpıcı bir şekilde gösterdi. Sadece 30 000 büyük toprak sahibi, yaklaşık 70 milyon desiyatin toprağa sahipti. 10 milyon köylü hanesi de aynı miktarda toprağa sahipti. Her büyük toprak sahibine ortalama 2 300 desiyatin, Kulaklar da dahil beher köylü hanesine ise Ortalama 7 desiyatin düşüyordu; Üstelik iktisadi bakımdan zayıf 5 milyon köylü ailesine, yani tüm köylülüğün yansına, hane başına ancak 1 ila 2 desiyatin toprak düşüyordu. Bu rakamlar da açıkça gösteriyordu ki, köylülerin yoksulluğunun ve sık sık görülen kıtlığın kökleri, çiftlik sahiplerinin büyük toprak mülkiyetinde, köylülerin ancak işçi sınıfı önderliğinde bir devrimle kurtulabilecekleri serflik kalıntılarında yatmaktadır.

Köyle bağ içinde olan işçiler aracılığıyla "***Pravda"*** kıra girdi ve ileri köylüleri devrimci mücadeleye uyandırdı.

"***Pravda"***nın kurulduğu dönemde illegal sosyal-demokrat örgütler tamamen Bolşeviklerin elindeydi. Legal örgüt biçimleri ise - Duma fraksiyonu, basın, sigorta sandıkları, sendikalar- henüz tümüyle Menşeviklerden koparılmamıştı. Tasfiyecileri işçi sınıfının legal örgütlerinden atmak için Bolşeviklerin kararlı bir mücadele vermesi gerekiyordu. "***Pravda"*** sayesinde bu mücadele zaferle taçlandı.

"***Pravda",*** Parti ilkesi uğruna mücadelenin, işçi sınıfının devrimci kitle partisinin yeniden tesisi uğruna mücadelenin ta odak noktasındaydı. "***Pravda"***, legal örgütleri Bolşevik Partinin illegal üsleri etrafında birleştirmeye çalışıyor ve işçi sınıfı hareketini belirli bir hedefe, devrim için hazırlığa yöneltiyordu.

"***Pravda"***nın çok sayıda işçi muhabiri vardı. Sadece bir yıl içinde, 11,000'in üstünde işçi mektubu yayınladı. Ama işçilerle bağ kurması sadece mektup yoluyla olmuyordu. Fabrikalardan gelen çok sayıda işçi, her gün yazıişleri bürosuna uğruyordu. Partinin örgütsel çalışmasının önemli bir, bölümü "***Pravda"*** yazıişleri bürosunda yoğunlaşmıştı. Burada yerel Parti hücrelerinin temsilcileriyle toplantılar yapılıyor, fabrika ve işletmelerdeki Parti çalışması üzerine bilgiler buraya akıyor, Petersburg Komitesi'nin ve Parti Merkez Komitesi'nin Parti talimatları buradan iletiliyordu.

İşçi sınıfının devrimci kitle partisini yeniden tesis etmek için Tasfiyecilere karşı iki buçuk yıl süren inatlı mücadeleden sonra 1914

yazında Bolşevikler, Rusya'nın siyasi bakımdan aktif işçilerinin beşte dördünün Bolşevik Partiyi, "***Pravda***" taktiğini izlemesini sağladılar. Örneğin, 1914 yılında işçi gazeteleri için para toplayan toplam 7,000 işçi grubundan 5,6O0'ünün Bolşevik basın, ve sadece 1,400'ünün Menşevik basın için para toplaması bunu gösteriyordu. Buna karşılık, Menşeviklerin liberal burjuvazi ve burjuva aydınlar arasında birçok "zengin dostları" vardı ve bu dostlar Menşevik gazetesinin devam ettirilebilmesi için gerekli miktarın yarısından fazlasını veriyorlardı.

O zamanlar Bolşeviklere "***Pravdacılar***" denirdi. Devrimci proletaryanın tüm bir kuşağı, daha sonra Ekim Sosyalist Devrimini yapacak olan kuşak, "***Pravda***" tarafından yetiştirildi. ***"Pravda"***nın ardında, onbinlerce, yüzbinlerce işçi duruyordu. Devrimci hareketin yükselişi yıllarında (1912-1914), Bolşevik kitle partisinin sağlam temelleri atıldı, bunu emperyalist savaş sırasında çarlığın hiçbir takibatı yıkamayacaktı.

> "1912 yılının 'Pravda'sı -Bolşevizmin 1917 yılındaki zaferinin temel taşının konmasıydı." (Stalin.)

Partinin tüm-Rusya çapındaki bir diğer legal organı, IV. Devlet Duması'ndaki Bolşevik fraksiyondu.

1912'de hükümet, IV. Duma için seçim yapılacağını ilan etti. Partimiz seçimlere katılmaya büyük önem verdi. Sosyal-Demokrat Duma Fraksiyonu ve "***Pravda",*** Bolşevik Partinin kitleler içindeki devrimci çalışmasının tüm-Rusya çapındaki en önemli legal üsleriydi.

Bolşevik Parti, Duma seçimlerinde bağımsız bir şekilde, kendi şiarlarıyla ortaya çıktı ve ayın zamanda hem hükümete hem de liberal burjuvaziye (Kadetlere) ciddi darbeler indirdi. Bolşevikler seçim kampanyasını, demokratik cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü ve çiftlik sahiplerinin topraklarına el konulması şiarları altında yürüttüler.

IV. Duma için seçimler 1912 sonbaharında yapıldı. Petersburg'daki seçimlerin gidişinden memnun kalmayan hükümet, Ekim başında bir dizi büyük işletmedeki işçilerin seçim hakkına tecavüze kalktı. Buna cevap olarak -Partimizin Petersburg Komitesi, Stalin yoldaşın önerisi üzerine, büyük işletmelerin işçilerini bir günlük greve çağırdı. Güç duruma düşen hükümet gerilemek zorunda kaldı, ve işçiler toplantılarda, güvendikleri adayları seçme imkanını elde ettiler. İşçilerin muazzam çoğunluğu, Stalin yoldaş tarafından hazırlanan, delegelere ve temsilciye verdiği "seçmen görevi"ni (***Nakaz***) onayladı. "Petersburg'lu İşçilerin İşçi Temsilcisine Verdikleri Görev", 1905 yılının çözülmemiş görevlerine dikkat çekiyordu:

"Biz", diyordu Vekalet, "Rusya'nın belki 1905 hareketinden daha, derin olacak kitle hareketlerinin arifesinde bulunduğunu düşünüyoruz... Bu hareketin öncü savaşçısı, 1905 yılında olduğu gibi, Rus toplumunun en ileri sınıfı Rus proletaryası olacaktır. Onun müttefiki ise ancak, Rusya'nın feodal bağlardan kurtarılmasında yaşamsal çıkarı olan, çok çile çekmiş köylülük olabilir."

"Seçmen görevi", halkın gelecekteki eylemlerinin iki cepheli bir mücadele biçimini alacağını açıklıyordu -hem Çarlık hükümetine karşı hem de Çarlıkla uzlaşma arayan liberal burjuvaziye karşı.

Lenin, işçileri devrimci mücadeleye çağıran bu "seçmen görevi"ne büyük önem verdi. Ve işçiler, kararlarıyla bu çağrıya cevap verdiler.

Bolşevikler seçimlerde zafer kazandılar; Petersburg işçileri tarafından Badayev yoldaş Duma'ya seçildi.

Duma seçimlerinde işçiler, halkın diğer kesimlerinden ayrı olarak oy kullandılar (İşçi Kuryesi). İşçi Kuryesi'nin dokuz temsilcisinden altısı Bolşevik Parti üyesiydi: Badayev, Petrovski, Muranov, Samoylov, Şagov ve Malinovski (sonradan, bu sonuncunun ajan-provokatör olduğu ortaya çıktı.) Bolşevik temsilciler, işçi sınıfının en az beşte dördünün yaşadığı en büyük sanayi merkezlerinden seçilmişti. Bazı tasfiyeciler ise işçiler tarafından, yani İşçi Kuryesi içinden seçilmemişti. Bu nedenle Duma'da altı Bolşevike karşılık yedi Tasfiyeci vardı. Önceleri Bolşevikler ve Tasfiyeciler Duma'da ortak bir sosyal demokrat fraksiyon kurdular. Bolşeviklerin devrimci çalışmalarına engel olan Tasfiyecilere karşı inatlı mücadeleden sonra Bolşevik temsilciler, Bolşevik Parti Merkez Komitesi'nin talimatı üzerine Ekim 1913'te birleşik sosyal demokrat fraksiyondan ayrıldılar ve bağımsız bir Bolşevik fraksiyon kurdular.

Bolşevik temsilciler, Duma'da otokrasi sistemini teşhir eden devrimci konuşmalar yaptılar. İşçilere karşı şiddet eylemleri, işçilerin kapitalistler tarafından insanlık dışı bir biçimde sömürülmesi hakkında hükümete gensoru önergeleri verdiler.

Tarım sorununu da Duma'da dile getirdiler: konuşmalarında köylüleri çiftlik sahiplerine, feodal beylere karşı mücadeleye çağırdılar, ve çiftlik sahiplerinin topraklarına el konularak bunların köylülere devredilmesine karşı çıkan Kadet Partisini teşhir ettiler.

Bolşevikler, Devlet Duması'nda, sekiz saatlik işgünün öngören bir yasa önerisi getirdiler; bu öneri Kara Yüzler Duması tarafından elbette kabul edilmedi, ancak ajitasyon bakımından çok değerli oldu.

Bolşevik Duma fraksiyonu, Parti Merkez Komitesi'yle ve Lenin'le sımsıkı bağlara sahipti ve Lenin'den talimat alıyordu. Petersburg'da kaldığı sürece de dolaysız olarak Stalin yoldaş tarafından yönetildi.

Bolşevik temsilciler, sadece Duma içindeki çalışmayla yetinmediler. Duma dışında da büyük bir faaliyet geliştirdiler. Fabrikaları ve işletmeleri gezdiler, ülkenin işçi merkezlerini dolaşarak devrimci konuşmalar yaptılar, partinin kararlarını izah ettikleri gizli toplantılar düzenlediler ve yeni parti örgütleri kurdular: Temsilciler, legal çalışmayı illegal, yeraltı çalışmasıyla ustaca birleştirdiler.

3- LEGAL ÖRGÜTLERDE BOLŞEVİKLERİN ZAFERİ. DEVRİMCİ HAREKETİN DAHA DA YÜKSELİŞİ. EMPERYALIST SAVAŞIN ARİFESİ.

Bu dönemde Bolşevik Partisi, bütün biçim ve tezahürleri ile proleter sınıf mücadelesini yönetmenin mükemmel örneklerini sundu. İllegal örgütler inşa etti. İllegal broşürler yayınladı. Kitleler içinde gizli devrimci çalışma yaptı. Aynı zamanda işçi sınıfının çeşitli legal örgütlerini gittikçe daha çok kendi etkisi altına aldı. Parti, sendikaları, halkevlerini, gece üniversitelerini, kulüpleri ve sigorta sandıklarını fethetmeye çalıştı. Bu legal örgütler uzun zamandan beri Tasfiyecilere sığınaklık yapıyordu. Bolşevikler, legal kuruluşları Partimizin üs noktalarına dönüştürmek için enerjik bir mücadele verdiler. İllegal çalışmayı legal çalışmayla ustaca birleştiren Bolşevikler, iki başkentteki sendika örgütlerinde çoğunluğu kazandılar. Petersburg Metal İşçileri Sendikası'nın 1913 yılında yapılan Yönetim Kurulu seçiminde kazanılan zafer özellikle parlaktı: toplantıya katılan 3,000 metal işçisinden ancak 150'si Tasfiyecilere oy verdi.

Aynı şey, IV. Devlet Duması'ndaki sosyal-demokrat fraksiyon gibi büyük öneme sahip bir legal örgüt için de söylenmelidir. Duma'da Menşeviklerin yedi, Bolşeviklerinse altı temsilcisi olmasına rağmen, esas olarak proleter-olmayan bölgelerden seçilen Menşevik yedili grup, işçi sınıfının ancak beşte birini temsil ediyordu, ülkenin tayin edici sanayi merkezlerinden (Petesburg, Moskova, Ivanovo-Voznessensk, Kostroma,Yekaterinoslav, Harkov) seçilen Bolşevik altılı grup ise ülke işçi sınıfının ***beşte dördünden*** fazlasını temsil ediyordu. İşçiler kendi

temsilcileri olarak yedili grubu değil, altılı grubu (Badayev, Petrovski ve diğerleri) görüyorlardı.

Bolşevikler, legal örgütleri fethetmeyi başardılar, çünkü Çarlık hükümetinin hunharca zulmüne ve Tasfiyecilerle Troçkistlerin fesatçılığına rağmen; illegal Partiyi ve onun saflarındaki demir disiplini ayakta tutmayı bildiler, işçi sınıfının çıkarlarını içtenlikle savundular, kitlelerle sıkı bağlar kurdular ve işçi sınıfı hareketinin düşmanlarına karşı uzlaşmaz bir mücadele verdiler.

Böylece Bolşevikler legal örgütlerde tüm çizgi boyunca zaferin zafere ilerlediler, Menşevikler ise yenilgiden yenilgiye koştular. Gerek Duma kürsüsünden yürütülen ajitasyon alanında, gerek işçi basını ve diğer legal örgütler alanında Menşevikler geri plana itildiler. Devrimci hareketin kavramış olduğu işçi sınıfı kesinlikle Bolşevikler etrafında toplandı ve Menşevikleri bir kenara itti.

Tüm bunların ötesinde Menşevikler, ulusal sorun alanında da iflas ettiler. Rusya'nın kenar bölgelerindeki devrimci hareket, ulusal sorunda berrak bir program gerektiriyordu. Oysa Menşeviklerin, Bund'un hiç kimseyi tatmin etmeyen "kültürel özerkliği"nden başka bir programı yoktu. Ulusal sorunda sadece Bolşevikler -Stalin yoldaşın "Marksizm ve Milli Mesele" makalesinde ve Lenin'in "Ulusların Kendi Kaderini Tayin hakkı" ile "Milli Mesele Üzerine Eleştirel Notlar" makalelerinde ortaya konulan- Marksist bir programa sahipti.

Menşeviklerin bu yenilgilerinden sonra Ağustos Bloku'nun tüm eklenti yerlerinden çatırdamaya başlaması şaşırtıcı değildir. Ağustos Bloku birbirine benzemez unsurlardan oluştuğu için, Bolşeviklerin şiddetli saldırılarına dayanamadı ve çözülmeye başladı. Bolşevizmle mücadele etmek amacıyla kurulan Ağustos Bloku, Bolşeviklerin darbeleri altında kısa zamanda parçalandı. İlk önce "***Vperyod***"cular (Bogdanov, Lunaçarski ve diğerleri) bloktan ayrıldı, ardından Letonyalılar, ve bunun üzerine diğerleri de dağıldı.

Bolşeviklerle mücadelede yenilgiye uğrayan Tasfiyeciler, yardım için II. Enternasyonal'e başvurdular. II. Enternasyonal yardımlarına yetişti. Bolşeviklerle Tasfiyecileri "barıştırma", "Parti içinde barışı" sağlama bahanesiyle II. Enternasyonal, Bolşeviklerden Tasfiyecilerin uzlaşmacı politikasını eleştirmeyi bırakmalarını talep etti. Ancak Bolşevikler uzlaşmaya yanaşmadılar: oportünist II. Enternasyonal'in kararlarına uymayı reddettiler ve hiçbir taviz vermediler.

Bolşeviklerin legal örgütlerdeki zaferi bir tesadüf değildi ve olamazdı da. Bunun bir tesadüf olmamasının nedeni, sadece,

Bolşeviklerin doğru bir Marksist teoriye, berrak bir programa ve savaşta çelikleşmiş ve direnç kazanmış devrimci bir proletarya partisine sahip olmaları değil, aynı zamanda Bolşeviklerin zaferinin yükselen devrimci dalgayı da yansıtmasıydı.

İşçilerin devrimci hareketi gittikçe daha çok gelişti. yeni şehirleri ve bölgeleri sardı. 1914'ün başlamasıyla birlikte işçi grevleri, dinmek bir yana, bilakis tam tersine yeni bir hız kazandı. Grevler gittikçe daha inatlı bir karaktere büründüler ve gittikçe daha çok işçiyi kapsadılar. 9 (22) Ocak'ta 250,000 işçi grev yaptı, bunlardan 140,000'i Petersburg'dandı. 1 Mayıs'ta yarım milyonun üstünde işçi grev yaptı, bunlardan 250,000'den fazlası Petersburg'dandı. İşçiler grevlerde olağanüstü metanet gösterdiler. Petersburg'da Obuhov işletmelerindeki grev iki aydan fazla sürdü, Lessner işletmesindeki ise üç ay kadar. Petersburg'daki bir dizi işletmede işçilerin toptan zehirlenmesi, 115,000 işçinin grevine ve ertesinde gösterilere neden oldu. Hareket yayılmaya devam etti. 1914 yılının ilk yarısında (Temmuz başı da dahil olmak üzere) toplam 1,425,000 işçi grev yaptı.

Mayısta Baku'de petrol işçilerinin genel grevi başladı, ve tüm Rus proletaryasının dikkatini üstünde topladı. Grev örgütlü bir şekilde yürüyordu. 20 Haziran'da (3 Temmuz) Baku'de 20 000 işçinin katıldığı bir gösteri oldu. Polis, Baku işçilerine karşı vahşice tedbirler aldı. Moskova'da Baku işçileriyle dayanışma belirtisi olan bir protesto grevi patlak verdi ve diğer bölgelere sıçradı.

3 (16) Temmuz'da Petersburg'daki Putilov İşletmelerinde Baku greviyle ilgili bir miting yapıldı. Polis işçilere ateş açtı. Petersburg proletaryasını bir hiddet dalgası sardı. Petersburg Parti Komitesi'nin çağrısı üzerine 4 (17) Temmuz'da 90,000 işçi protesto grevine başladı, 7 (20) Temmuz'da 130,000, 8 (21) Temmuz'da 150,000, 11 (24) Temmuz'da 200,000 kişi grevdeydi.

Huzursuzluk bütün fabrikalara yayıldı, her yerde mitingler ve gösteriler yapılıyordu. İş o kadar ileri gitti ki, barikat kurma çabalarına girişildi. Baku ve Lodz'da da barikatlar kuruldu. Bir dizi yerde polis işçilere ateş açtı. Hareketi bastırmak üzere hükümet "olağanüstü tedbirler" aldı, başkent sanki ordu kampına dönüştürüldü, "Pravda" kapatıldı.

Fakat bu sırada sahnede, enternasyonal karakterli yeni bir faktör ortaya çıktı. Bu, olayların akışını değiştirecek olan emperyalist savaştı. Tam devrimci Temmuz olayları sırasında, Fransa Cumhurbaşkanı Poincaré, başlamak üzere olan savaş konusunda Çar ile görüşmek

üzere Petersburg'a geldi. Birkaç gün sonra Almanya Rusya'ya savaş açtı. Çarlık hükümeti Bolşevik örgütleri paramparça etmek ve işçi sınıfı hareketini ezmek için savaştan yararlandı. Çarlık hükümetinin devrimden kurtulmak için sığındığı dünya savaşı, devrimin ilerlemesini sekteye uğrattı.

KISA ÖZET

Devrimin yeniden yükselişi yıllarında (1912-1914) Bolşevik Partisi işçi sınıfı hareketinin başını çekti ve işçi sınıfını Bolşevik şiarlar altında yeni bir devrime doğru götürdü. Parti, illegal çalışmayla legal çalışmayı ustaca birleştirdi. Tasfiyecilerin ve dostları Troçkistler ve Otzovistlerin direnişini kırdı, legal hareketin tüm biçimlerinde ustalaştı ve legal örgütleri devrimci çalışmanın üssü haline getirdi.

İşçi sınıfı düşmanlarına ve onların işçi sınıfı hareketi içindeki ajanlarına karşı mücadele içinde Parti, kendi saflarını sağlamlaştırdı ve işçi sınıfıyla bağlarını genişletti. Duma'yı devrimci ajitasyon için bir kürsü olarak yaygın bir şekilde kullanarak ve mükemmel bir proleter kitle gazetesi olan "***Pravda***"yı kurarak Parti, "Pravdacılar" denilen yeni bir devrimci işçi kuşağı yetiştirdi. Emperyalist savaş süresince bu işçi kitlesi enternasyonalizm bayrağına ve proleter devrime sadık kaldı. daha sonra, 1917 Ekim Devrimi günlerinde Bolşevik Partinin esasını oluşturan da bu kitle oldu.

Emperyalist savaşın arifesinde Parti, işçi sınıfının devrimci eylemlerini yönetti. Bunlar, emperyalist savaş tarafından sekteye uğratılan, fakat üç yıl sonra, Çarlığı devirmek üzere yeniden başlatılacak olan öncü müfreze çarpışmalarıydı. Bolşevik Partisi, çetin emperyalist savaş dönemine proleter enternasyonalizminin bayrağını açarak girdi.

ALTINCI BÖLÜM

EMPERYALİST SAVAŞ DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİSİ. RUSYA'DA İKİNCİ DEVRİM.

(1914 - Mart 1917)

1 - EMPERYALİST SAVAŞIN PATLAK VERMESİ VE NEDENLERİ

14 (27) Temmuz 1914'te Çarlık hükümeti genel seferberlik ilan etti. 19 Temmuz'da (I Ağustos) Rusya'ya Almanya tarafından savaş ilan edildi.

Rusya savaşa girdi.

Savaşın başlamasından çok önce Lenin ve Bolşevikler, savaşın kaçınılmazlığını öngörmüşlerdi. Uluslararası Sosyalist Kongrelerde Lenin, bir savaş halinde sosyalistlerin tavrının devrimci çizgisini saptamaya yönelik önergeleriyle öne çıkmıştı.

Lenin, savaşların kapitalizmin kaçınılmaz yol arkadaşları olduğuna işaret etti. Yabancı toprakların yağmalanması, sömürgelerin işgal ve talan edilmesi, yeni pazarların zaptı, daha önceleri de sık sık,

kapitalist devletler tarafından girişilen fetih savaşlarının nedeni olmuştu. Kapitalist ülkeler için savaş, işçi sınıfının sömürülmesi kadar doğal ve yasaya uygun bir durumdur.

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında kapitalizm, gelişmesinin en üst ve son aşamasına, emperyalizme ulaşınca, savaşlar özellikle kaçınılmaz hale geldi. Emperyalizm aşamasında güçlü kapitalist birlikler (tekeller) ve bankalar, kapitalist devletlerin yaşamında tayin edici faktör haline geldiler. Finans-kapital, kapitalist devletlerde evin efendisi oldu. Finans-kapital yeni pazarlar, yeni sömürgeler, yeni sermaye ihraç alanları ve yeni hammadde kaynakları talep ediyordu.

Oysa daha 19. yüzyılın sonunda yeryüzünün tüm toprakları kapitalist devletler arasında paylaşılmıştı. Ne ki emperyalizm çağında kapitalizmin gelişmesi son derece eşitsiz ve sıçramalı olur: önceleri birinci sırayı tutan bazı ülkelerin sanayii nispeten yavaş gelişir, eskiden geri olan başka ülkeler büyük sıçramalarla onlara yetişip onları geçer. Emperyalist devletlerin ekonomik ve askeri güç dengesi değişiyordu. Dünyayı yeniden paylaşma çabası ortaya çıktı. Dünyanın yeniden paylaşımı uğruna mücadele emperyalist savaşı kaçınılmaz kıldı. 1914 savaşı dünyayı ve nüfuz alanlarını yeniden paylaşma uğruna bir savaştı. Bütün emperyalist devletler uzun süreden beri buna hazırlanıyordu. Bu savaştan bütün ülkelerin emperyalistleri sorumluydular.

Ama bu savaşa özellikle, bir yanda Almanya ile Avusturya, öte yanda Fransa ile İngiltere ve onlara bağımlı olan Rusya hazırlandılar. 1907'de İngiltere, Fransa ve Rusya arasında bir Üçlü İtilaf, Antant kuruldu. Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya ise başka bir emperyalist ittifak kurdular. Fakat 1914 savaşının patlak vermesiyle İtalya bu ittifaktan ayrıldı ve daha sonra Antant'a katıldı. Bulgaristan ile Türkiye, Almanya ve Avusturya-Macaristan'ı destekliyordu.

Emperyalist savaş hazırlığıyla Almanya, İngiltere ve Fransa'dan sömürge alma, Rusya'dan da Ukrayna'yı, Polonya'yı ve Baltık İllerini koparma hedefini güdüyordu. Bağdat demiryolunun inşasıyla Almanya, İngiltere'nin Yakın Doğu'daki hakimiyetini tehdit ediyordu. Almanların denizdeki silahlanmasının artışı da İngilizleri korkutuyordu.

Çarlık Rusyası Türkiye'nin paylaşılması için uğraşıyor. Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan Boğazları ve İstanbul'u ele geçirmeyi düşlüyordu. Çarlık hükümetinin planları arasında, Avusturya-Macaristan'ın bir bölümü olan Galiçya'yı ilhak etmek de vardı.

İngiltere, savaştan yararlanarak, malları savaştan önceki yıllarda İngiliz mallarını dünya pazarlarından sürmeye başlayan tehlikeli rakibi

Almanya'yı yenmek istiyordu. Bundan başka İngiltere, Mezopotamya ve Filistin'i Türkiye'nin elinden kaparmak ve Mısır'da yerini sağlamlaştırmak istiyordu.

Fransız kapitalistleri, kömür bakımından zengin Saar havzası ile demir bakımından zengin Alsas-Loren'i Almanya'nın elinden kapmak istiyordu. Alsas-Loren'i Almanya 1870/71 savaşında Fransa'dan kapmıştı.

İki kapitalist devletler grubu arasında varolan son derece büyük çelişkiler, böylece emperyalist savaşa yolaçtı.

Dünyanın yeniden paylaşımı uğruna bu yırtıcı savaş, bütün emperyalist ülkelerin çıkarına dokunuyordu, bu yüzden daha sonra Japonya, ABD ve diğer bazı ülkeler de bu yağmacı savaşın içine çekildi.

Savaş, bir dünya savaşı haline geldi.

Emperyalist savaş hazırlığı burjuvazi tarafından halktan son derece gizli tutuldu. Savaş başladığında, bütün emperyalist hükümetler, komşularına saldırmadıklarını, bilakis kendilerinin saldırıya uğradığını ispatlamaya çalıştılar. Burjuvazi, savaşın gerçek hedeflerini, emperyalist, ilhakçı karakterini gizleyerek halkı aldattı. Bütün emperyalist hükümetler, savaşın kendi ülkelerini savunmak için verildiğini iddia ettiler.

II. Enternasyonal oportünistleri, burjuvazinin halkı aldatmasına yardımcı oldular. II. Enternasyonal sosyal-demokratları, sosyalizm davasına, proletaryanın uluslararası dayanışma davasına en alçakça ihanet ettiler. Savaşa karşı çıkmak bir yana, bilakis tam tersine, anavatan savunması bayrağı altında saldırgan ülkelerin işçi ve köylülerini birbirlerine karşı kışkırtmasında burjuvaziye yardımcı oldular.

Rusya'nın emperyalist savaşa Antant'ın safında, Fransa ve İngiltere'nin safında girmesi bir tesadüf değildi. Gözönünde tutmak gerekir ki, 1914'ten önce Rusya'nın en önemli sanayi kolları yabancı sermayenin, esas olarak da Fransız, İngiliz ve Belçika sermayesinin, yani Antant ülkelerinin elindeydi. Rusya'nın en önemli metal işletmeleri Fransız kapitalistlerinin elindeydi. Bir bütün olarak metalurji sanayiinin neredeyse dörtte üçü (yüzde 72'si) yabancı sermayeye bağımlıydı. Taşkömürü sanayiinde, Donetz Havzasında, aynı tablo. Petrol üretiminin aşağı-yukarı yarısı, İngiliz-Fransız sermayesinin elinde bulunuyordu. Rus sanayiinin karlarının önemli bir kısmı, yabancı bankalara, özellikle İngiliz ve Fransız bankalarına akıyordu. Bütün bu şartlar ve çarın Fransa ve İngiltere'den aldığı milyarlık borçlar, Çarlığı İngiliz ve Fransız

emperyalizmine zincirle bağladı, Rusya'yı bu ülkelerin haraçgüzarına, bir yarı-sömürgesine dönüştürdü.

Rus burjuvazisi, savaşa girerken, böylece durumunu düzelteceğini, yeni pazarlar elde edeceğini, savaş ihaleleri ve savaş tedarikleriyle zenginleşeceğini ve aynı zamanda savaş halinden yararlanarak devrimci hareketi ezeceğini düşünüyordu.

Çarlık Rusya'sı savaşa hazırlıksız girdi. Rus sanayii diğer kapitalist ülkelerden çok geri kalmıştı. Sanayi, çoğunlukla, köhne makinelerle donatılmış eski fabrika ve işletmelerden oluşuyordu. Yarı-feodal toprak mülkiyeti ve köylülüğün sefilleşmiş, mahvolmuş ana kütlesiyle tarım, uzun süreli bir savaş için sağlam bir ekonomik temel olamazdı.

Çar esas olarak çiftlik sahiplerine, feodal beylere dayanıyordu. Büyük kapitalistler ittifak halinde olan aşırı gerici büyük toprak sahipleri, ülkede ve Devlet Duması'nda istedikleri gibi at koşturuyorlardı. Çarlık hükümetinin iç ve dış politikasını tamamen destekliyorlardı. Rus emperyalist burjuvazisi, umutlarını, kendine bir yandan yeni pazarlar ve yeni topraklar sağlayacak, öte yandan işçi ve köylülerin devrimci hareketini ezecek durumdaki demirden yumruk olarak gördüğü Çarlık otokrasisine bağlamıştı.

Liberal burjuvazinin partisi -Kadetler- gerçi muhaliflik tasladıysa da, Çarlık hükümetinin dış politikasını kayıtsız-şartsız destekledi.

Sosyalizm bayrağını paravana olarak kullanan küçük-burjuva partileri, Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler, savaşın ilk gününden itibaren, savaşın emperyalist, yağmacı karakterini gizleyerek halkı aldatmakta burjuvaziye yardım ettiler. Burjuva “anavatan”ı “Prusyalı barbarlar”a karşı koruma, savunma zorunluluğunu vaaz ettiler, “iç barış” politikasını desteklediler ve böylece, tıpkı Alman Sosyal-Demokratlarının Alman Kayzer hükümetinin “Rus barbarları”na karşı savaş yürütmesine yardım etmesi gibi, Rus Çar hükümetinin savaş yürütmesine yardım ettiler.

Sadece Bolşevik Parti, devrimci enternasyonalizmin yüce bayrağına sadık kaldı ve sımsıkı, Çarlık otokrasisine, çiftlik sahiplerine ve kapitalistlere, emperyalist savaşa karşı kararlı mücadele Marksist tutumunu sürdürdü. Bolşevik Parti, savaşın hemen ilk gününden itibaren, savaşın anavatan savunması için değil, yabancı toprakların ele geçirilmesi ve yabancı halkların talan edilmesi amacıyla çiftlik sahiplerinin ve kapitalistlerin çıkartan doğrultusunda başlatıldığını,

işçilerin bu savaşa karşı kararlı bir savaş yürütmeleri gerektiğini savundu.

İşçi sınıfı, Bolşevik Partisini destekledi.

Ancak, savaşın başında aydınları ve köylülüğün Kulak katmanlarını saran burjuva-yurtsever sarhoşluk, işçilerin belli bir kesimini de etkilemişti. Fakat bunlar esas olarak, kötü ünlü "Rus Halk Birliği"nin üyeleriydi, bir kısmı da Sosyal-Devrimci-Menşevik zihniyetli işçilerdi. Bunlar, elbette asla işçi sınıfının duygularını dile getirmiyorlardı ve getiremezlerdi de. Savaşın ilk günlerinde Çarlık hükümeti tarafından tertiplenen, burjuvazinin savaş taraftan gösterilerine katılanlar da işte bu unsurlardı.

2- II. ENTERNASYONAL PARTİLERİNİN KENDİ EMPERYALİST HÜKÜMETLERİNİN SAFINA GEÇİŞİ. II. ENTERNASYONAL'İN TEK TEK SOSYAL-ŞOVEN PARTİLERE DAĞILMASI.

II. Enternasyonal'in oportünizmi ve önderlerinin kaypaklığı konusunda Lenin tekrar tekrar uyarılarda bulunmuştu. II. Enternasyonal önderlerinin sadece lafta savaşa karşı olduklarını, savaş patlak vermesi halinde tutumlarını değiştirip emperyalist burjuvazinin tarafına geçebileceklerini, savaş yandaşı olabileceklerini sürekli vurgulamıştı. Savaşın daha ilk günleri, Lenin'in öngörüsünü doğruladı.

II. Enternasyonal'in 1910'daki Kopenhag Kongresi'nde, parlamentoda sosyalistlerin savaş kredileri aleyhinde oy vermesi gerektiği kararı alındı. II. Enternasyonal'in 1912 Balkan Savaşı sırasındaki Basel Kongresi, bütün ülkelerin işçilerinin kapitalistlerin karını artırmak için birbirlerini vurmayı bir cinayet olarak gördüklerini açıkladı. Lafta karar tasarılarında durum böyleydi.

Ama emperyalist savaş fırtınası patladığında, bu kararları pratiğe geçirme zamanı geldiğinde, II. Enternasyonal liderlerinin proletarya davasının dönekleri ve hainleri olduğu, burjuvazinin uşakları olduğu anlaşıldı, onlar savaş yandaşı oldular.

4 Ağustos 1914'te Alman sosyal-demokrasisi parlamentoda savaş kredileri lehinde, emperyalist savaşın desteklenmesi lehinde oy kullandı. Fransa, İngiltere, Belçika ve diğer ülkelerin sosyalistlerinin büyük çoğunluğu da aynı şeyi yaptılar.

II. Enternasyonal yok oldu. Fiilen, birbirine karşı savaş yürüten

tek tek sosyal-şoven partilere dağıldı.

Sosyalist partilerin liderleri, proletaryaya ihanet ederek, sosyal-şovenizm ve emperyalist burjuvaziyi savunma pozisyonuna geçtiler. İşçi sınıfını aldatmakta ve milliyetçilik ağusuyla zehirlemekte emperyalist hükümetlere yardımcı oldular. Bu sosyal-hainler, anavatan savunması bayrağı altında, Alman işçilerini Fransız işçilerine, İngiliz ve Fransız işçilerini ise Alman işçilerine karşı kışkırtmaya başladılar. II. Enternasyonal'in sadece çok küçük bir azınlığı enternasyonalizm pozisyonunda kaldı ve akıma karşı çıktı, gerçi yeterince kendinden emin ve kesin bir şekilde değil ama, yine de akıma karşı çıktı.

Sadece Bolşevik Parti, derhal ve yalpalamaksızın, emperyalist savaşa karşı kararlı mücadele bayrağını kaldırdı. 1914 sonbaharında kaleme aldığı savaş konusundaki tezlerde Lenin, II. Enternasyonal'in çöküşünün bir tesadüf olmadığına işaret etti. II. Enternasyonal, devrimci proletaryanın en iyi temsilcilerinin uzun zamandan beri onlara karşı uyarıda bulunduğu oportünistler

tarafından yıkılmıştı.

II. Enternasyonal partilerine oportünizm, daha savaştan önce bulaşmıştı. Oportünistler açıkça devrimci mücadeleden vazgeçmeyi vaaz ediyorlardı, "kapitalizmden sosyalizme barış içinde geçiş" teorilerini vaaz ediyorlardı. II. Enternasyonal, oportünizme karşı savaşmak istemedi, onunla barış içinde yaşamak istedi ve ona güçlenme fırsatı verdi. Oportünizme karşı uzlaşmacı bir politika izleyen II. Enternasyonal, bizzat kendisi oportünistleşti.

Emperyalist burjuvazi, sömürgelerden ve geri kalmış ülkelerin sömürüsünden elde ettiği karlar vasıtasıyla, kalifiye işçilerin üst tabakasına, işçi aristokrasisi denilenlere, daha yüksek ücretler ve başka kırıntılar yoluyla sistematik olarak rüşvet veriyordu. Bu işçi kesiminden az sendika ve kooperatif önderi, encümen ve parlamento üyesi, gazeteci ve sosyal-demokrat parti memuru çıkmamıştı. Savaş çıktığında, mevkilerini kaybetmekten korkan bu insanlar, devrime düşman kesilip, kendi burjuvazilerinin ve emperyalist hükümetlerinin en hararetli savunucuları oldular.

Oportünistler sosyal-şoven oldular.

Rus Menşevikleri ve Sosyal-Devrimcileri de dahil, sosyal-şovenler, içte işçilerin burjuvaziyle ***sınıf barışı***'nı, dışta ise diğer uluslara karşı savaşı vaaz ediyorlardı. Kendi ülkelerinin burjuvazisinin savaşta suçsuz olduğunu ilan ederek, gerçek savaş suçluları konusunda kitleleri

aldatıyorlardı. Birçok sosyal-şoven, kendi ülkelerinin emperyalist hükümetlerinde bakan oldu.

Üstü örtülü sosyal-şovenler, Santristler [Merkezciler, Ortayolcular] denilenler de proletaryanın davası için daha az tehlikeli değildi. Santristler -Kautsky, Troçki, Martov ve diğerleri-, yeminli sosyal-şovenleri haklı gösterip savunuyor ve böylece onlarla birlikte proletaryaya ihanet ediyorlar, bu ihanetlerini ise "solcu", işçi sınıfını aldatmak hesabı üzerine kurulu savaş aleyhtarı lafazanlıkla gizliyorlardı. Aslında Santristler savaşı destekliyorlardı, çünkü Santristlerin, savaş kredileri aleyhinde oy vermeme ve savaş kredileri üzerine oylamada çekimser kalma önerisi, savaşı desteklemek demekti. Tıpkı sosyal-şovenler gibi Santristler de, kendi emperyalist hükümetlerinin savaş yürütmesine engel olmamak için, savaş sırasında sınıf mücadelesinden vazgeçilmesini talep ediyorlardı. Santrist Troçki, savaşa ve sosyalizme ilişkin bütün önemli meselelerde Lenin'e ve Bolşevik Partisine karşı idi.

Lenin daha savaşın ilk gününden itibaren, yeni bir Enternasyonal, III. Enternasyonal yaratılması için güç toplamaya başladı. Bolşevik Partisi Merkez Komitesi, daha Kasım 1914 tarihli, savaşa karşı manifestosunda, yüz kızartıcı bir şekilde iflas etmiş olan II. Enternasyonal yerine III. Enternasyonal'i kurmayı kendine görev ediniyordu.

Şubat 1915'te Londra'da yapılan Antant ülkeleri sosyalistlerinin konferansında, Lenin'in talimatı üzerine konuşan Litvinov, sosyalistlerin (Vandervelde, Sembat, Guesde) Belçika ve Fransa burjuva hükümetlerinden istifa etmesini ve emperyalistlerle tüm ilişki ve işbirliğinin kesilmesini talep etti. Bütün sosyalistlerden, kendi emperyalist hükümetlerine karşı kararlı mücadele ve savaş kredilerini mahkum etmelerini talep etti. Ama Litvinov'un konuşması bu konferansta hiç yankı bulmadı.

Eylül 1915 başlarında Zimmerwald'de enternasyonalistlerin ilk konferansı toplandı. Lenin bu konferansı, savaş aleyhtarı bir enternasyonal hareketin "ilk adımı" olarak niteledi. Bu konferansta Lenin tarafından, Zimmerwald Solu oluşturuldu. Ama bu Zimmerwald Solu içinde sadece Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi, savaşa karşı biricik doğru ve sonuna kadar tutarlı tavrı takındı. Zimmerwald Solu, Lenin'in makalelerinin de yayınlandığı "Vorbote" adlı Almanca bir dergi çıkardı.

1916'da Enternasyonalistler İsviçre'nin Kiental köyünde bir konferans toplamayı başardılar. Bu, II. Zimmerwald Konferansı olarak

bilinir. Bu sırada artık hemen her ülkede enternasyonalist gruplar doğmuş, enternasyonalist unsurların sosyal-şovenlerden ayrışması daha belirginleşmişti. Ama esas önemlisi, bu dönemde artık bizzat kitlelerin, savaşın ve onun sebep olduğu felaketin etkisiyle sola kaymaları olmuştu. Kiental Manifestosu, Konferansta birbirleriyle çatışan değişik grupların aralarında bir anlaşma temelinde hazırlandı. Zimmerwald Manifestosuna kıyasla ileriye doğru bir adım idi.

Ama Kiental Konferansı da, Bolşeviklerin politikasının yol gösterici temel ilkelerini; emperyalist savaşın iç savaşa dönüştürülmesi, kendi emperyalist hükümetinin savaşta yenilgisi ve III. Enternasyonal'in örgütlenmesi gibi ilkeleri kabul etmedi. Buna rağmen Kiental Konferansı, daha sonra III. Komünist Enternasyonal'i oluşturacak olan enternasyonalist unsurları ortaya çıkarması bakımından faydalı oldu.

Lenin, sol sosyal-demokratlar arasında Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht gibi tutarsız enternasyonalistlerin hatalarını eleştirdi, ama aynı zamanda doğru tavır almalarında onlara yardımcı oldu.

3 - BOLŞEVİK PARTİNİN SAVAŞ, BARIŞ VE DEVRİM SORUNLARINDAKİ TEORİ VE TAKTİĞİ

Bolşevikler, sol sosyal-demokratların çoğunluğu gibi sadece barış özlemiyle iç geçiren, barış propagandasıyla yetinen pasifistler değildi. Bolşevikler, savaş yanlısı emperyalist burjuvazinin iktidarını devirinceye kadar barış uğruna aktif devrimci mücadele yanlısıydılar. Bolşevikler, barış davasıyla proleter devrimin zaferi davasını birbirine bağladılar; savaşa son vermenin ve adil bir barışa, ilhaksız ve ödentisiz bir barışa varmanın en emin aracını, emperyalist burjuvazinin iktidarının devrilmesinde gördüler.

Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin devrime elveda deme, savaş sırasında "iç barış"a riayet etme hain şiarının karşısına Bolşevikler, "***Emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürme***" şiarını çıkardılar. Bu şiar, asker üniforması giymiş silahlı işçiler ve köylüler de dahil tüm emekçilerin, eğer savaşı sona erdirmek ve adil bir barışa ulaşmak istiyorlarsa, silahları kendi burjuvazilerine karşı çevirip onların iktidarını yıkmaları gerektiği anlamına geliyordu.

Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin burjuva anavatanı savunma siyasetinin karşısına Bolşevikler, "***emperyalist savaşta kendi hükümetinin yenilgisi***" siyasetini çıkardılar. Bu siyaset, savaş kredileri

aleyhine oy kullanmak, orduda illegal devrimci örgütler kurmak, cephedeki askerlerin kardeşleşmesini desteklemek ve işçilerin ve köylülerin savaş aleyhtarı devrimci eylemlerini örgütlemek ve bütün bu eylemleri kendi emperyalist hükümetine karşı ayaklanmaya dönüştürmek zorunda olunduğu anlamına geliyordu.

Bolşevikler, emperyalist savaşta Çarlık hükümetinin askeri yenilgisinin halk için en ehven-i şer olduğu görüşündeydiler, çünkü bu yenilgi, halkın Çarlık üzerindeki zaferini ve işçi sınıfının kapitalist kölelikten ve emperyalist savaşlardan kurtulma mücadelesinin başarısını kolaylaştıracaktı. Burada Lenin, kendi emperyalist hükümetinin yenilgisi için çalışma siyasetinin, sadece Rus devrimcileri tarafından değil, ***bütün*** savaşan ülkelerin işçi sınıfının devrimci partileri tarafından uygulanması gerektiği görüşünü savundu.

Bolşevikler ***her türlü*** savaşa karşı değillerdi. Onlar sadece fetih savaşlarına, emperyalist savaşa karşıydılar. Bolşeviklere göre iki tür savaş vardı:

a) ***Haklı*** savaşlar, fetih savaşı değil kurtuluş savaşları; hedefi, halkı dış saldırıya ve boyunduruk altına alma çabalarına karşı savunmak, veya kapitalist kölelikten kurtarmak, veya, son olarak, sömürgeleri ve bağımlı ülkeleri emperyalistlerin boyunduruğundan kurtarmak olan savaşlar; ve

b) ***Haksız*** savaşlar, fetih savaşları; hedefi yabancı ülkeleri fethedip yabancı ulusları köleleştirmek olan savaşlar.

Bolşeviklerin desteklediği, birinci türden savaşlardı. İkinci tür savaşlara gelince, Bolşevikler bu savaşlara karşı devrime ve kendi emperyalist hükümetini devirmeye kadar varan kararlı bir mücadele vermek gerektiği görüşündeydiler.

Lenin'in savaş sırasındaki teorik çalışmaları tüm dünya işçi sınıfı için büyük öneme sahiptir. 1916 yılının baharında Lenin, "Emperyalizm - Kapitalizmin En Üst Aşaması" eserini yazdı. Bu kitapta Lenin, emperyalizmin kapitalizmin en üst aşaması olduğunu; bu aşamada kapitalizmin, "ilerici" kapitalizmden asalak kapitalizme, çürüyen kapitalizme dönüştüğünü; emperyalizmin can çekişen kapitalizm olduğunu gösterdi. Bu, kapitalizmin kendiliğinden, proletaryanın devrimi olmadan sönüp gideceği, iliğine kadar çürümüş olan kapitalizmin kendiliğinden çökeceği demek değildi. Lenin daima, işçi sınıfının devrimi olmadan kapitalizmi yıkmanın imkansız oldu!unu öğretti. Bunun içindir ki Lenin, emperyalizmi can çekişen kapitalizm olarak tanımlarken, bu

kitapta aynı zamanda "emperyalizmin, proletaryanın sosyal devriminin arifesi olduğunu" kanıtlıyordu.

Lenin, kapitalist boyunduruğun emperyalizm çağında gittikçe daha ağırlaştığını, emperyalizm koşulları altında proletaryanın kapitalizmin temellerine karşı isyanının büyüdüğünü, kapitalist ülkelerde devrimci bir patlamanın unsurlarının biriktiğini gösterdi.

Lenin, emperyalizm çağında sömürge ve bağımlı ülkelerdeki devrimci krizin gittikçe şiddetlendiğini, emperyalizme başkaldıran güçlerin, emperyalizme karşı kurtuluş savaşı unsurlarının arttığını gösterdi.

Lenin, emperyalizm şartları altında kapitalizmin eşitsiz gelişmesinin ve çelişmelerinin özellikle keskinleştiğini; meta sürümü ve sermaye ihracı için pazarlar uğruna mücadelenin, sömürgeler uğruna, hammadde kaynakları uğruna mücadelenin -dünyanın yeniden paylaşımı uğruna periyodik emperyalist

savaşları kaçınılmaz kıldığını gösterdi.

Lenin, tam da kapitalizmin bu eşitsiz gelişmesi sonucu işin emperyalist savaşlara vardığını, bu savaşların emperyalizmin güçlerini zayıflattığını ve emperyalist cepheyi en zayıf noktasından yarmayı mümkün kıldığını gösterdi.

Tüm bunlar temelinde Lenin şu sonuca vardı: emperyalist cephenin proletarya tarafından bir ya da birkaç yerde yarılması tamamen mümkündür; sosyalizmin zaferi ilk başta birkaç ülkede ya da hatta tek başına alınan bir ülkede bile ***mümkündür***; sosyalizmin tüm ülkelerde eşzamanlı zaferi, kapitalizmin bu ülkelerdeki eşitsiz gelişmesinden dolayı ***–imkansızdır;*** sosyalizm önce bir veya birkaç ülkede zafere ulaşacak, diğer ülkeler ise bir süre daha burjuva ülkeler olarak kalacaktır.

İşte Lenin'in, bu dahice sonuca, emperyalist savaş döneminde yazılmış iki farklı makalede verdiği formülasyon:

> 1) "İktisadi ve siyasi gelişmenin eşitsizliği, kapitalizmin mutlak bir yasasıdır. Bundan şu sonuç çıkar ki, sosyalizmin zaferi ilk başta birkaç kapitalist ülkede veya hatta tek başına alınmış bir ülkede bile mümkündür. Bu ülkenin muzaffer proletaryası, kapitalistleri mülksüzleştirdikten ve kendi sosyalist üretimini örgütledikten sonra, diğer kapitalist dünyanın karşısına dikilecek ve diğer ülkelerin ezilen sınıflarını kendi safına çekecektir..." ("Avrupa Birleşik Devletleri Şiarı Üzerine"

makalesinden, Ağustos 1915.) (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 5. s. 134.)

2) "Kapitalizmin gelişmesi çeşitli ülkelerde son derece eşitsiz olur. Meta üretimi sistemi altında başka türlü de olamaz. Buradan şu kaçınılmaz sonuç çıkar: sosyalizm ***bütün*** ülkelerde eşzamanlı zafere ulaşamaz. O ilk başta bir ya da bir kaç ülkede zafere ulaşacak, diğer ülkeler ise bir müddet daha burjuva veya burjuva-öncesi kalacaklardır. Bu, yalnız sürtüşmeler doğurmakla kalmayıp, diğer ülkelerin burjuvazilerinin sosyalist devletin muzaffer proletaryasını doğrudan alaşağı etmeye kalkışmaları sonucunu da verecektir. Bu durumlarda bizim girişeceğimiz bir savaş haklı ve meşru olurdu. Bu, sosyalizm uğruna bir savaş, diğer halkların burjuvaziden kurtuluşu uğruna bir savaş olurdu." ("Proleter Devrimin Askeri Program"ı makalesinden, sonbahar 1916) (***Lenin***, Tüm Eserleri cilt XIX, s. 325, Rusça.)

Bu ***yeni***, bütünlüklü bir sosyalist devrim teorisiydi; sosyalizmin tek tek ülkelerde zaferi imkanına ilişkin, onun zaferi koşullarına, zafer perspektiflerine ilişkin bir teori; temellerini Lenin'in daha 1905 yılında "Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği" broşüründe ortaya koyduğu bir teoriydi.

Bu teori, ***emperyalizm-öncesi*** kapitalizm döneminde Marksistler arasında geçerli olan anlayıştan temelli ayrılıyordu. Marksistler o sıralar, sosyalizmin herhangi bir tek ülkede zaferinin imkansız olduğu, sosyalizmin zaferinin bütün uygar ülkelerde eşzamanlı gerçekleşeceği anlayışındaydılar. Lenin. "Emperyalizm - Kapitalizmin En Üst Aşaması" adlı ünlü kitabında ortaya koyduğu ***emperyalist*** kapitalizme ilişkin mevcut veriler temelinde, bu anlayışı eskimiş olarak bir kenara attı, onu tersine çevirdi ve sosyalizmin bütün ülkelerde eşzamanlı zaferini ***imkansız*** gören, tek başına ele alınan bir kapitalist ülkede sosyalizmin zaferinin ise ***mümkün*** olduğunu kabul eden yeni bir teorik anlayış ortaya attı.

Lenin'in sosyalist devrim teorisinin paha biçilmez önemi, sadece, Marksizmi yeni bir teori ile zenginleştirmesinde ve geliştirmesinde değildir. Bu teorinin önemi, tek tek ülkelerin proletaryasına devrimci bir perspektif vermesinde, kendi ulusal burjuvazisine karşı saldırı inisiyatifini serbest bırakmasında, onlara savaş halinden böyle bir saldırı örgütlemek için yararlanmayı öğretmesinde ve proleter devrimin zaferine inançlarını pekiştirmesinde de yatar.

Bolşeviklerin savaş, barış ve devrim sorunlarındaki teorik ve taktik yaklaşımı böyleydi.

Bolşevikler, Rusya'daki pratik çalışmalarını bu yaklaşım temelinde yürüttüler.

Korkunç polis takibatına rağmen Duma'daki Bolşevik temsilciler -Badayev, Petrovski, Muranov, Samoilov ve Şagov-, savaşın başında bir dizi örgütleri ziyaret edip Bolşeviklerin savaş konusunda ve devrim konusunda tavırları üzerine konferanslar verdiler. Kasım 1914'te Devlet Duması'ndaki Bolşevik fraksiyon, savaş konusunda tavrı tartışmak üzere bir konferans düzenledi. Üçüncü gün, bu Konferansa katılanların hepsi tutuklandı. Mahkeme, tüm üyeleri kamu haklarından mahrumiyete ve Sibirya'ya sürgüne mahkum etti. Çarlık hükümeti Devlet Duması'nın Bolşevik üyelerini "vatana ihanet"le suçladı.

Duma üyelerinin mahkeme önünde sergiledikleri faaliyetlerinin tablosu, Partimizin itibarını artırdı. Bolşevik temsilciler Çarlık mahkemesi önünde yiğitçe davrandılar ve Çarlık mahkemesini, Çarlığın fetih politikasının teşhir edildiği bir kürsüye çevirdiler.

Aynı davadan suçlanan Kamenev farklı davrandı. Korkaklığından, daha ilk tehlikeyi görür görmez Bolşevik Partinin siyasetinden vazgeçti. Kamenev mahkemede, Bolşeviklerle savaş sorununda hem fikir olmadığını söyledi ve bunu ispatlamak için tanık olarak Menşevik Yordanski'nin çağrılmasını istedi.

Bolşevikler, savaş ikmaliyle uğraşan Savaş Sanayii Komitelerine ve Menşeviklerin işçileri emperyalist burjuvazinin etkisine tabi kılma çabalarına karşı büyük çalışma yaptılar. Herkesi, emperyalist savaşın tüm halkın savaşı olduğuna inandırmak, burjuvazi için hayati bir önem taşıyordu. Savaş sırasında burjuvazi, tüm-Rusya çapındaki örgütü "Zemstvo ve Kasabalar Birliği"ni kurarak, devlet işleri üzerinde büyük nüfuz elde etti. Burjuvazinin, işçileri de kendi önderliği ve nüfuzu altında toplamaya ihtiyacı vardı. Burjuvazi bunun için bir yol buldu -Savaş Sanayii Komitelerinde "İşçi Grupları" kurmak. Menşevikler burjuvazinin bu fikrine dört elle sarıldılar. Savaş Sanayii Komitelerinde, işçi kitleleri arasında cephane, top, tüfek ve fişek üreten fabrikalarda ve diğer silah işletmelerinde verimliliği artırma zorunluluğu için ajitasyon yürütecek işçi temsilcilerinin bulunması, burjuvazinin işine geliyordu. Burjuvazinin şiarı: "Herşey savaş için, herkes savaş için" idi. Aslında bu şiar şu anlama geliyordu: "Savaş ihalelerinden ve yabancı ülkelerin yağmasından alabildiğince zenginleş". Burjuvazinin bu yalancı yurtseverlik tertiplerinde Menşevikler aktif bir rol oynadılar. İşçiler arasında yürüttükleri yoğun

kampanya ile, işçileri Savaş Sanayii Komitelerinin "İşçi Grupları" seçimlerine katılmaya çağırarak, kapitalistlere yardım ettiler. Bolşevikler bu tertibin karşısındaydılar. Onlar Savaş Sanayii Komitelerinin boykot edilmesini savunuyorlardı ve bu boykotu başarıyla yürüttüler. Fakat ünlü Menşevik Gvozdev ve ajan-provokatör Abrosimov'un öncülük ettiği bazı işçi grupları buna rağmen Savaş Sanayii Komitelerinin faaliyetlerine katıldılar. Ama işçi temsilcileri Eylül 1915'te Savaş Sanayii Komitelerinin "İşçi Grupları"nın son seçimini yapmak için toplandıklarında, delegelerin çoğunluğunun bu komitelere katılmaya karşı olduğu anlaşıldı. İşçi' temsilcilerinin çoğunluğu, Savaş Sanayii Komitelerine katılmaya karşı sert bir karar aldı ve işçilerin önlerine barış için, Çarlığın devrilmesi için mücadeleyi koyduklarını ilan etti.

Bolşevikler, ordu ve donanmada da büyük bir çalışma geliştirdiler. Asker ve bahriyelilere, savaşın eşi görülmemiş vahşetlerinden ve halkın çektiği acılardan kimlerin sorumlu olduğunu açıkladılar, devrimin, halk için, emperyalist keşmekeşten kurtuluşun biricik yolu olduğunu anlattılar. Bolşevikler orduda ve donanmada, cephede ve cephe gerisinde hücreler kurdular, savaşa karşı çağrıda bulunan bildiriler dağıttılar.

Kronstadt'ta Bolşevikler, Partinin Petrograd Komitesi ile yakın bağları bulunan "Kronstadt Askeri Örgütü Merkezi Kollektifi "ni kurdular. Petrograd Parti Komitesi nezdinde, garnizon içindeki çalışma için bir askeri örgüt kuruldu. Ağustos 1916'da Petrograd ***Okhrana***'sı şefi şöyle bir rapor veriyordu: "Kronstadt Kollektifi'nde işler çok ciddi ve gizli bir şekilde yürütülüyor ve üyeler son derece ağzı sıkı ve ihtiyatlı kişiler. Bu Kollektifin karada da temsilcileri var."

Parti, cephede, düşmanın dünya burjuvazisi olduğu ve savaşın ancak kendi burjuvazisine ve onun hükümetine karşı çevrilmesiyle sona erdirilebileceğini vurgulayarak, savaşan orduların askerlerinin kardeşleşmesi yolunda ajitasyon yapıyordu. Ordu birliklerinin saldırıya geçmeyi reddetmesi olayları gün geçtikçe artıyordu. Bu gibi olaylar daha 1915'te görülmeye başladı, 1916'da ise daha da arttı.

Bolşevikler, Baltık illerindeki Kuzey Cephesi ordularında özellikle geniş faaliyetler geliştirmişlerdi. Kuzey Cephesi Başkomutanı General Russki, 1917 başında, Bolşeviklerin bu cephede geliştirmiş olduğu muazzam devrimci faaliyetler üzerine Genel Karargaha rapor veriyordu.

Savaş, dünya halklarının ve dünya işçi sınıfının hayatına çok önemli değişiklikler getirdi. Devletlerin, halkların ve sosyalist hareketin geleceği tehlikedeydi. Bu yüzden savaş, kendine sosyalist diyen bütün

diğer ve akımlar için bir mihenk taşı, bir sınav oldu. Bu partiler ve akımlar, sosyalizm davasına, enternasyonalizm davasına sadık mı kalacaklar, yoksa bayraklarını kendi milli burjuvazilerinin ayakları dibine sererek, işçi sınıfına ihaneti mi seçeceklerdi? Bu mesele buydu.

Savaş, II. Enternasyonal partilerinin bu sınavı veremediklerini, işçi sınıfına ihanet edip, bayraklarını kendi ülkelerinin emperyalist burjuvazisine teslim ettiklerini gösteriyordu.

Kendi içlerinde oportünizmi besleyip büyüten ve oportünistlere ve milliyetçilere taviz verme pratiğiyle eğitilen bu partiler, zaten başka türlü davranamazlardı.

Savaş, Bolşevik Partinin sınavı alnının akıyla veren ve Sosyalizm davasına, proleter enternasyonalizmi davasına sonuna kadar sadık kalan tek Parti olduğunu gösterdi.

Bu anlaşılırdır da: ancak yeni tipte bir parti, ancak oportünizme karşı uzlaşmaz mücadele ruhuyla eğitilmiş bir parti, ancak oportünizmden ve milliyetçilikten özgür bir parti bu büyük sınavı verip, işçi sınıfı davasına, Sosyalizm ve Enternasyonalizm davasına sadık kalabilirdi.

Bolşevik parti tam da böyle bir partiydi.

4 - CEPHEDE ÇARLIK ORDULARININ YENİLGİSİ. İKTİSADİ BOZUKLUK. ÇARLIĞIN KRİZİ

Savaş üç yıldır devam ediyordu. Milyonlarca insan, savaşta öldürülmüş, ya da savaşta aldıkları yaralardan veya savaşın bulaşıcı hastalıklarından telef olmuşlardı. Burjuvazi ve çiftlik sahipleri savaştan büyük servetler elde ediyordu. Ama işçiler ve köylüler her geçen gün anan bir sefalet ve sıkıntı içine düşüyordu. Savaş, Rusya'nın iktisadi yaşamını yıkıyordu. 14 milyon kadar güçlü-kuvvetli adam ekonomiden koparılarak askere alınmıştı. Fabrikalar ve işletmeler kapatılıyordu. İşgücü eksikliğinden, ekili alanlar azalmıştı. Halk ve cephedeki askerler aç, çıplak ve yalınayaktılar. Savaş ülkenin bütün kaynaklarını yiyip bitiriyordu.

Çarlık ordusu yenilgi ardına yenilgi alıyordu. Alman topçusu Çarlık birliklerini gülle yağmuruna tutarken, Çarlık ordusu top, mermi ve hatta tüfekten bile yoksundu: Bazen üç askere bir tüfek düşüyordu. Savaş devam ederken, Alman casusları ile bağlantı içinde olduğu anlaşılan Çarlığın Savaş Bakanı Suhomlinov'un ihaneti ortaya çıkarıldı.

Suhomlinov, Alman casusluk örgütünün, cepheye cephane ikmalinde karışıklık yaratılması ve cephenin topsuz, tüfeksiz bırakılması yolundaki talimatlarını yerine getiriyordu. Çarlığın bazı bakan ve generalleri bizzat, Almanlarla bağları olan çariçe ile birlikte gizliden gizliye Alman ordusuna askeri sırları ifşa ederek Almanların başarısına yardımcı oluyorlardı. Çarlık ordusunun bozguna uğrayarak geri çekilmek zorunda kalmasında şaşılacak birşey yoktu. 1916'da Almanlar Polonya'yı ve Baltık illerinin bir kısmını işgal etmeyi başarmışlardı.

Bütün bunlar, işçiler, köylüler, askerler ve aydınlar arasında Çarlık hükümetine karşı nefret ve öfkeye yol açıyor, cephede ve cephe gerisinde, kenar bölgelerde ve merkezde kitlelerin savaşa karşı, Çarlığa karşı devrimci hareketini güçlendiriyor ve yoğunlaştırıyordu.

Hoşnutsuzluk, Rus emperyalist burjuvazisini de sarmaya başladı. Çarın sarayında, besbelli Almanya ile ayrı bir barış imzalanmasına dümen tutan Rasputin ayarında şarlatanların istedikleri gibi at koşturması, onu fena halde öfkelendiriyordu. Her geçen gün, Çarlık hükümetinin savaşı başarıyla yürütme yeteneğinde olmadığına daha fazla kani oldu. Burjuvazi, Çarlığın kendi postunu kurtarmak için Almanlarla ayrı bir barış yapmaya karar verebileceğinden korkuyordu. Bu nedenle Rus burjuvazisi, Çar II. Nikola'yı devirip onun yerine burjuvaziyle bağları bulunan kardeşi Mihail Romanov'u geçirmek amacıyla bir saray darbesi tezgahlamaya karar verdi. Burjuvazi bu şekilde bir taşla iki kuş vurmak istiyordu: birincisi, kendisi iktidara gelip emperyalist savaşın devamını sağlamak; ikincisi de, gittikçe yükselen büyük bir halk devriminin patlayışını, küçük bir saray darbesiyle önlemek.

Bu konuda Rus burjuvazisi, artık Çarın savaşı devam ettiremeyeceğini anlayan İngiliz ve Fransız hükümetlerinin tam desteğine sahipti. Fransızlarla İngilizler, Çarın Almanlarla ayrı bir barış yaparak savaşı sona erdireceğinden korkuyorlardı. Eğer Çarlık hükümeti ayrı bir barış imzalayacak olursa, İngiliz ve Fransız hükümetleri yalnızca düşman kuvvetlerini kendi cepheleri üstüne çekmekle kalmayıp, bilakis aynı zamanda Fransa'nın emrine onbinlerce seçkin Rus askeri veren bir savaş müttefikini de kaybetmiş olacaklardı. Bundan dolayı, Rus burjuvazisinin bir saray darbesi tezgâhlarına girişimlerini desteklediler.

Böylece Çar tecrit edildi.

Cephede yenilgilerin sonu gelmezken, iktisadi bozukluk da gittikçe keskinleşti. 1917 yılının Ocak ve Şubatlı günlerinde yiyecek, hammadde ve yakıt ikmalindeki bozukluğun boyutu ve şiddeti son

raddeye varmıştı. Petrograd ve Moskova'ya yiyecek ikmali neredeyse durmuştu. Fabrikalar birbiri ardına kapanıyor ve bu işsizliği artırıyordu. Durumu en kötü olanlar işçilerdi. Gittikçe daha geniş halk kitleleri, bu dayanılmaz durumdan kurtulmak için bir tek çıkış yolu olduğuna kanaat getiriyordu -çarlık otokrasisini devirmek.

Çarlık besbelli ki ölüm krizi içinde kıvranıyordu.

Burjuvazi, bu krizi bir saray darbesiyle çözmeyi düşünüyordu.

Ama halk bunu kendi yoluyla çözdü.

5 - ŞUBAT DEVRİMİ. ÇARLIĞIN DEVRİLMESİ. İŞÇİ VE ASKER TEMSİLCİLERİ SOVYETLERİNİN KURULMASI. GEÇİCİ HÜKÜMETİN KURULMASI. İKİLİ İKTİDAR.

1917 yılı, 9 (22) Ocak'ta bir grevle başladı. Grev sırasında Petrograd, Moskova, Baku ve Nijni-Novgorod'da gösteriler oldu. Moskova'da işçilerin üçte biri, 9 Ocak grevine katıldı. Tverskoy Bulvarı'nda iki bin kişilik bir gösteri atlı polisler tarafından dağıtıldı. Petrograd'da Vibrog Şosesi'ndeki gösteriye askerler de katıldı.

"Genel grev fikri", diye yazıyordu Petrograd polisi, raporunda, "gün günden yeni yandaş kazanarak 1905 yılındaki kadar popüler hale geliyor."

Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, patlak veren bu devrimci hareketi liberal burjuvazi tarafından arzulanan çerçevenin içine sıkıştırmaya çalışıyorlardı. Menşevikler, Devlet Duması'nın açılış gününde, 14 Şubat'ta, işçilerin Devlet Duması'na yürümesini önerdiler. Ama işçi sınıfı kitleleri Bolşevikleri izleyerek, Duma'ya değil, gösteri yürüyüşüne gittiler.

18 Şubat (3 Mart) 1917'de Petrograd'da Putilov işçilerinin grevi başladı. 22 Şubat'ta (7 Mart) büyük fabrikaların çoğunun işçileri greve gitmiş bulunuyordu. Uluslararası Kadınlar Günü'nde, 23 Şubat'ta (8 Mart) kadın işçiler, Bolşeviklerin Petrograd Komitesinin çağrısına uyarak, açlığa, savaşa ve Çarlığa karşı gösteri yapmak üzere sokaklara döküldüler. Kadın işçilerin gösterisi, erkek işçilerin tüm Petrograd'da uyguladıkları genel bir grev eylemiyle desteklendi. Siyasi grev, Çarlık sistemine karşı bir genel siyasi gösteriye dönüşmeye başladı.

24 Şubat'ta (9 Mart) gösteri daha güçlü bir şekilde yinelendi. Şimdiden 200,000 işçi grevdeydi.

25 Şubat'ta (10 Mart) devrimci hareket, tüm proleter Petrograd'ı

sardı. Tek tek semtlerdeki siyasi grevler birleşerek, tüm Petrograd'ın siyasi genel grevine dönüştü. Her yerde gösteriler ve polisle çatışmalar oluyordu. "Kahrolsun Çar!", "Kahrolsun Savaş!", "Ekmek İstiyoruz!" şiarlarını taşıyan kızıl flamalar, işçi kitlelerinin üzerinde dalgalanıyordu.

26 Şubat (11 Mart) sabahı siyasi grev ve gösteriler, ayaklanma denemelerine geçmeye başladı. İşçiler, polis ve jandarmayı silahsızlandırarak kendilerini silahlandırıyorlardı. Ne var ki, polisle silahlı çatışma, Znamenskaya Alanındaki göstericiler arasında bir kan gölüyle sona erdi.

Petrograd Askeri Bölge Komutanı General Habalov, işçilerin 28 Şubat'a (13 Mart) kadar işbaşı yapmalarını, aksi takdirde cepheye gönderileceklerini açıkladı. 25 Şubat'ta (10 Mart) Çar, General Habalov'a şu emri verdi: "Başkentte meydana gelen karışıklıklara yarından tezi yok son vermenizi emrediyorum."

Ama devrime "son vermek" ne mümkündü!

26 Şubat'ta (11 Mart) Pavlovski Alayı İhtiyat Kıtası 4. Bölüğü, işçilere değil, işçilerle çatışmakta olan atlı polis birliklerine ateş açtı. Askeri birlikler uğruna çok enerjik ve inatlı bir mücadele, özellikle kadın işçiler tarafından bir mücadele geliştirildi: Askerlere doğrudan doğruya hitap ediyor, onlarla kardeşçe bağlar kuruyor ve kahrolası Çarlık otokrasisini devirmek üzere halka yardım etmeleri için onlara çağrıda bulunuyorlardı.

O dönemde Bolşevik Partinin pratik çalışmasının yönetimi, Partimizin başında Molotov yoldaşın olduğu Petrograd'daki Merkez Komitesi Bürosu'nun elindeydi. Merkez Komitesi Bürosu 26 Şubat'ta (11Mart) bir manifesto yayınlayarak, Çarlığa karşı silahlı mücadelenin sürdürülmesi ve bir Geçici Devrimci Hükümet'in kurulması çağrısında bulundu.

27 Şubat'ta (12 Mart) Petrograd'daki birlikler işçilere ateş açmayı reddettiler, ve ayaklanan halkın safına geçmeye başladılar. 27 Şubat sabahında, ayaklanan askerlerin sayısı sadece 10,000 kadardı, ama akşam 60,000'i geçmişti bile.

Ayaklanan işçiler ve askerler, Çarlık bakanlarını ve generallerini tutuklamaya, hapisteki devrimcileri kurtarmaya koyuldular. Serbest kalan siyasi mahpuslar, devrimci mücadeleye katıldılar.

Sokaklarda hala, evlerin çatı katlarına mevzilenmiş makineli tüfekli polis ve jandarmalarla çatışmalar sürüyordu. Ama birliklerin hızla işçilerin safına geçmesi, Çarlık otokrasisinin kaderini tayin etti.

Petrograd'da devrimin zafere ulaştığı haberi diğer şehirlere ve cepheye yayılınca, işçiler ve askerler her yerde Çarlık bürokratlarını makamlarından atmaya başladılar.

Şubat burjuva-demokratik devrimi zafere ulaşmıştı.

Devrim zafere ulaştı, çünkü işçi sınıfı bu devrimin öncü savaşçısıydı ve asker üniforması içindeki milyonlarca köylünün -"barış, ekmek ve özgürlük" uğruna- hareketini yönetiyordu. Devrimin başarısını belirleyen, proletaryanın hegemonyasıydı.

> "Devrim proletaryanın eseriydi, proletarya kahramanca mücadele etti, kendi kanını akıttı, yoksul ve emekçi halkın en geniş kitlelerini beraberinde sürükledi... " , diye yazıyordu Lenin, devrimin ilk günlerinde. (Lenin, Tüm Eserler, Cilt XX, s. 23/1.4, Rusça.)

1905 birinci devrimi, 1917 ikinci devriminin hızla zafer kazanmasının yolunu hazırlamıştı.

> "1905'ten 1907'ye kadarki üç yıl olmaksızın, Rus proletaryasının muazzam sınıf mücadelelerinin ve en büyük devrimci enerjisinin bu üç yılı olmaksızın, bu kadar hızlı, ***ilk aşamasının*** birkaç gün içinde tamamlanması anlamında bu kadar hızlı bir ikinci devrim mümkün olmazdı", diyordu Lenin. (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 6, s. 3/4)

Sovyetler, devrimin daha ilk günlerinde ortaya çıktı. Muzaffer devrim, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerinin desteline dayanıyordu. Ayaklanan işçi ve askerler, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerini kurdular. 1905 Devrimi, Sovyetlerin silahlı ayaklanma organları, ve aynı zamanda yeni, devrimci bir iktidarın nüvesi olduğunu göstermişti. Sovyetler fikri, işçi kitlelerinin bilincinde yaşıyordu, ve bu fikri Çarlığın devrilmesinin hemen ertesi günü gerçekleştirdiler. Şu farkla ki, 1905'te yalnız ***İşçi*** Temsilcileri Sovyetleri kurulmuştu, Şubat 1917'de ise Bolşeviklerin inisiyatifiyle ***İşçi ve Asker*** Temsilcileri Sovyetleri ortaya çıktı.

Bolşevikler sokakta kitlelerin dolaysız mücadelesini yönetirken, uzlaşıcı partiler, Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, çoğunluğu oluşturdukları Sovyetlerdeki temsilci sandalyelerini ele geçiriyorlardı. Bolşevik Parti önderlerinin çoğunun tutuklu ya da sürgünde olması (Lenin yurtdışında, Stalin ve Sverdlov Sibirya sürgünündeydi), buna karşılık Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin Petrograd sokaklarında rahat rahat dolaşabilmeleri, bunu kısmen kolaylaştırıyordu. Böylece, Petrograd Sovyeti ve onun Yürütme Komitesinin başında, uzlaşıcı

partilerin -Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin- temsilcilerinin bulunduğu bir durum ortaya çıktı. Moskova ve diğer bir dizi şehirde de durum aynıydı. Sadece İvanovo-Voznessensk, Kraznoyarsk ve birkaç başka şehirde, Sovyetlerdeki çoğunluk ta baştan itibaren Bolşeviklerde oldu.

Silahlı halk -işçiler ve askerler- kendi temsilcilerini gönderdiği Sovyeti, halk iktidarının bir organı olarak görüyordu. İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetinin, devrimci halkın bütün taleplerini yerine getireceğini ve herşeyden önce barış yapılacağını düşünüyor ve buna inanıyordu.

Ama bu körükörüne güven, işçilere ve askerlere kötü bir oyun oynadı. Sosyal-Devrimcilerle Menşevikler, savaşı sona erdirme ve barışı kazanmayı akıllarının köşesinden bile geçirmiyorlardı. Devrimden, savaşı sürdürmek için yararlanmayı tasarlıyorlardı. Devrime ve halkın devrimci taleplerine gelince, Sosyal-Devrimcilerle Menşevikler, devrimin zaten sona ermiş olduğunu ve şimdi yapılacak işin, bunu mühürledikten sonra burjuvaziyle yanyana, "normal" bir anayasa düzeni içinde var olmaya geçmek olduğunu düşünüyorlardı.

Bu yüzden Petrograd Sovyetinin Sosyal-Devrimci ve Menşevik yönetimi, savaşın sona erdirilmesi sorununu, barış sorununu örtbas etmek ve iktidarı burjuvaziye teslim etmek için ellerinden geleni yapıyorlardı.

27 Şubat (12 Mart) 1917'de, IV. Devlet Duması'nın liberal üyeleri, Sosyal-Devrimci ve Menşevik önderlerle kulis arkasında yaptıkları bir anlaşma uyarınca, başında çiftlik sahibi ve monarşist Duma Başkanı Rodzyanko'nun bulunduğu bir Devlet Duması Geçici Komitesi kurdular. Ama bundan birkaç gün sonra Devlet Duması Geçici Komitesi ile, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti Yürütme Komitesi'nin Sosyal-Devrimci ve Menşevik önderleri, Bolşeviklerden gizli olarak, Rusya'da yeni bir hükümet kurulması üzerinde anlaştılar -bu, başında, Şubat devriminden önce Çar II. Nikola'nın kendi hükümetine Başbakan yapmayı düşündüğü Prens Lvov'un durduğu bir burjuva Geçici Hükümeti olacaktı. Geçici Hükümet'te Kadetlerin başı Milyukov, Oktobristlerin başı Guçkov, kapitalist sınıfın diğer ünlü temsilcileri vardı, "demokrasi"nin temsilcisi olarak ise Sosyal-Devrimci Kerensky alınmıştı.

Böylece, Sovyet Yürütme Komitesinin Sosyal-Devrimci ve Menşevik önderleri iktidarı burjuvaziye teslim etmiş oldular; İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti ise bunu öğrendiği zaman, Bolşeviklerin protestolarına rağmen, Sosyal-Devrimci ve Menşevik önderlerin

davranışlarını çoğunluk kararıyla onayladı.

Böylece Lenin'in dediği gibi, Rusya'da "burjuvazinin ve burjuvalaşmış çiftlik sahiplerinin" temsilcilerinden meydana gelen yeni bir devlet iktidarı kuruldu.

Ama burjuva hükümetinin yanısıra bir iktidar daha vardı -İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti. Sovyetteki asker temsilcilerinin çoğu, savaş için seferber edilmiş köylülerdi. İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti, işçilerin ve köylülerin Çarlık rejimine karşı ittifakının organı; ve aynı zamanda onların kendi iktidarının organı, işçi sınıfı ve köylülüğün diktatörlüğünün organıydı.

Böylece ortaya, iki iktidarın, iki diktatörlüğün: Geçici Hükümet tarafından temsil edilen burjuvazinin diktatörlüğü ile, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti tarafından temsil edilen proletaryanın ve köylülerin diktatörlüğünün garip bir biçimde içiçe geçmesi sonucu çıktı.

Bir ***ikili iktidar*** doğdu.

Sovyetlerde çoğunluğun ilk başlarda Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerde olması nasıl açıklanabilir?

Muzaffer işçilerin ve köylülerin, iktidarı ***gönüllü olarak*** burjuvazinin temsilcilerine teslim etmeleri nasıl açıklanabilir?

Lenin bunu, siyasi tecrübesi olmayan milyonlarca insanın uyanıp siyasi faaliyete atılmasıyla açıklanmıştır. Bunların çoğu küçük mülk sahipleri, köylüler, daha dün köylü olan işçilerdi; proletarya ile burjuvazi arasında orta yerde kalmış insanlardı. Rusya o sıralarda, büyük Avrupa ülkeleri içinde en küçük-burjuva ülkeydi. Ve bu ülkede, "dev küçük-burjuva dalgası herşeyin üzerinden geçmiş ve sınıf bilinçli proletaryaya yalnız sayıca üstünlüğüyle değil ideolojik olarak da baskın çıkmıştır; yani çok geniş işçi çevrelerine küçük-burjuva siyasi görüşleri bulaştırmış ve yaymıştır." (***Lenin-Stalin***, 1917 Yılı, Moskova 1939, s. 40.)

Menşevik ve Sosyal-Devrimci küçük-burjuva partileri öne fırlatan da bu tabii afet gücündeki küçük-burjuva dalgasıydı.

Lenin, bir başka nedenin, savaş sırasında proletaryanın bileşiminde meydana gelen değişiklikte ve devrimin başında proletaryanın yetersiz bilinç ve örgütlülük seviyesinde yattığına işaret etti. Savaş sırasında, bizzat proletaryanın bileşiminde büyük değişiklikler olmuştu. Daimi işçilerin yüzde kırkı askere alınmıştı. Savaş yıllarında işletmelere, proleter psikolojisine yabancı, ve askere alınmaktan kaçmak için işe giren çok sayıda küçük mülk sahibi, zanaatkâr ve dükkan sahipleri gelmişti.

Küçük-burjuva siyasetçilerini -Menşevikleri ve Sosyal-Devrimcileri- besleyen zemin de işte bu küçük-burjuva işçi katmanlarıydı.

Bu tabii afet gücündeki küçük-burjuva girdabına sürüklenmiş ve devrimin ilk başarılarından sarhoş olmuş siyasi bakımdan tecrübesiz geniş halk kitlelerinin, devrimin ilk aylarında uzlaşıcı partilerin büyüsüne kapılmaları ve burjuva iktidarının Sovyetlerin çalışmasına engel olmayacağı saf inancıyla devlet iktidarını burjuvaziye teslim etmeye razı olmalarının nedeni buydu.

Bolşevik Partinin önündeki görev, kitleler içinde sabırlı bir aydınlatma çalışmasıyla, Geçici Hükümet'in emperyalist karakterini gözler önüne sermek, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin ihanetini teşhir etmek ve Geçici Hükümet'in yerine bir Sovyet hükümeti geçirilmedikçe barışın sağlanmasının mümkün olmadığını göstermekti.

Ve Bolşevik Parti bu göreve dört elle sarıldı.

Legal yayın ogan1armı yeniden yayınlamaya başladı. Şubat Devriminden beş gün sonra "*Pravda*" gazetesi Petrograd'da, bundan birkaç gün sonra ise "Sotsial-Demokrat" Moskova'da yayınlanmaya başladı. Parti, liberal burjuvaziye, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilere olan güvenini yitirmeye başlayan kitlelerin başına geçiyordu. Askerlere, köylülere sabırla, işçi sınıfıyla birlikte hareket etme zorunluluğunu anlatıyordu. Onlara, devrim daha ileri götürülmediği ve burjuva Geçici Hükümet yerine bir Sovyet hükümeti kurulmadığı sürece köylülerin barışa da, toprağa da kavuşamayacağını anlatıyordu.

KISA ÖZET

Emperyalist savaş, kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliğinden, tayin edici devletler arasındaki dengenin bozulmasından, emperyalistlerin dünyayı savaş yoluyla yeniden paylaşma ve yeni bir güçler dengesi yaratma zorunluluğundan doğdu.

Eğer II. Enternasyonal partileri işçi sınıfı davasına ihanet etmeseydi, II. Enternasyonal kongrelerinin savaşa karşı aldığı kararlan ihlal etmeselerdi, aktif davranmaya ve işçi sınıfını kendi emperyalist hükümetlerine, savaş kundakçılarına karşı ayağa kaldırmaya cesaret etselerdi, savaş böylesine yıkıcı olmaz, bana belki bu boyutlara bile ulaşmazdı.

Bolşevik Parti, Sosyalizm ve enternasyonalizm davasına sadık kalan ve kendi ülkesinin emperyalist hükümetine karşı içsavaşı örgütleyen biricik proleter parti oldu. II. Enternasyonal'in tüm diğer partileri, yönetici zirveleri aracılığıyla burjuvaziye bağlı olduklarından, emperyalizme teslim oldular, emperyalistlerin safına geçtiler.

Kapitalizmin genel krizinin bir ifadesi olan savaş, bu krizi daha da ağırlaştırdı ve dünya kapitalizmini zayıflattı. Rusya' işçileri ve Bolşevik Parti, dünyada kapitalizmin zayıflığından başarıyla ilk yararlananlar oldular, emperyalist cepheyi yardılar, Çarı devirdiler ve İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerini kurdular.

Devrimin ilk başarılarından sarhoş olan ve Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin bundan böyle herşeyin yolunda gideceğine dair sözlerine kanan küçük-burjuvazinin büyük bir kısmı, askerler ve bu arada işçiler, Geçici Hükümette güvenerek onu desteklediler.

Bolşevik Partinin önünde, ilk başarılardan sarhoş olan işçi ve asker kitlelerine, devrimin tam zaferine kadar daha çok yol katedilmek gerektiğini, iktidar burjuva Geçici Hükümet'in elinde bulunduğu ve Sovyetlerde uzlaşıcılar -Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler- egemen olduğu sürece, halkın barışa da, toprağa da, ekmeğe de kavuşamayacağını; tam zafer için ileriye doğru bir adım daha atıp, iktidarı Sovyetlere devretmek gerektiğini anlatmak görevi duruyordu.

YEDİNCİ BÖLÜM

SOSYALİST DEVRİMİNİ HAZIRLAMA VE GERÇEKLEŞTİRME DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİ

(Nisan 1917 – 1918)

1 - ŞUBAT DEVRİMİNDEN SONRA ÜLKEDE DURUM. PARTİ, YERALTINDAN ÇIKARAK AÇIK SİYASİ ÇALIŞMAVA GEÇER. LENİN'İN PETROGRAD'A VARIŞI. LENİN'İN NİSAN TEZLERİ. PARTİNİN SOSYALİST DEVRİME GEÇME SİYASETİ.

Olayların gidişi ve Geçici Hükümet'in tutumu, Bolşevik çizginin doğruluğunu günbegün onaylıyordu. Geçici Hükümet'in halktan yana değil, halka karşı olduğu, barıştan yana değil, savaştan yana olduğu, halka ne barış, ne toprak, ne ekmek vermek istemediği ve veremeyeceği gitgide daha bir açıklıkla ortaya çıktı. Bolşeviklerin aydınlatma faaliyeti, elverişli bir zemin bulmuştu.

İşçilerle askerler Çarlık hükümetini devirip monarşinin temellerini yokederken, Geçici Hükümet kesinlikle monarşiyi muhafaza etmek

istiyordu. Hükümet, 2 Mart 1917'de gizlice Guçkov ve Şulgin'i Çara elçi gönderdi. Burjuvazi, iktidarı Nikolai Romanov'un kardeşi Mihail'e devretmek istiyordu. Ama Guçkov, demiryolu işçilerinin bir toplantısında konuşmasını "Yaşasın İmparator Mihail" sözleriyle bitirince, işçiler Guçkov'un derhal tutuklanmasını ve üstünün aranmasını istediler. Öfkeyle, "Al birini. vur ötekine" diye bağırdılar.

İşçilerin monarşinin restorasyonuna izin vermeyecekleri açıktı.

Devrimi yaparken kanlarını döken işçilerle köylüler, savaşa son verilmesini bekler, ekmek ve toprak ister ve ekonomik kaosa karşı kesin tedbirler alınmasını talep ederken, Geçici Hükümet halkın bu hayati taleplerine kulak tıkıyordu. Kapitalistlerle çiftlik sahiplerinin en önde gelen temsilcilerinden kurulu bu hükümet, köylülerin toprakların kendilerine devredilmesi taleplerini yerine getirmeyi aklından bile geçirmiyordu. Emekçi halka ekmek verecek durumda da değildi, çünkü bunu yapabilmek için büyük tahıl tüccarlarının çıkarlarına dokunmak, çiftlik sahiplerinden, Kulaklardan tahıl alabilmek için her türlü yola başvurmak zorunda kalacaktı; oysa hükümet böyle birşey yapmaya yanaşmıyordu, çünkü bizzat kendisi, bu sınıfların çıkarlarına sıkı sıkıya bağlıydı. Halka barış da veremezdi. İngiliz ve Fransız emperyalistlerine bağımlı olan Geçici Hükümet'in savaşı sona erdirmeye hiç niyeti yoktu; o, tam tersine, devrimden, İstanbul ve Boğazları, ilhak etme, Galiçya'yı ilhak etme emperyalist emellerini gerçekleştirmek amacıyla Rusya'yı emperyalist savaşa daha da aktif bir şekilde katmak için yararlanmaya çalışıyordu.

Halkın, Geçici Hükümet'in politikasına beslediği safça güvenin kısa zamanda son bulacağı açıktı.

Şubat devriminden sonra ortaya çıkan ikili iktidarın artık fazla uzun sürmeyeceği açığa çıkıyordu, çünkü olayların gidişi, iktidarın bir tek yerde toplanmasını gerektiriyordu: ya Geçici Hükümet'te, ya da Sovyetlerin elinde.

Ne var ki, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin uzlaşıcı politikaları halk kitlelerinde şimdilik hala destek buluyordu. Çok sayıda işçi ve daha da çok sayıda askerle köylü, hala "Kurucu Meclis'in yakında gelip herşeyi en iyi şekilde halledeceğine" inanıyor ve savaşın fetih için değil de, zorunluluk gereği devleti korumak için yürütüldüğünü sanıyordu. Lenin, bu insanlara, iyiniyetle yanılan "anavatan savunucuları" diyordu. Bu insanlar, Sosyal-Devrimcilerle Menşeviklerin vaatler ve yatıştırıcı sözler politikasını şimdilik hala doğru bir politika olarak görüyorlardı. Ama vaatlerin ve yatıştırıcı sözlerin fazla uzun süremeyeceği açıktı,

çünkü olayların gidişi ve Geçici Hükümet'in tam, Sosyal-Devrimcilerle Menşeviklerin uzlaşıcı politikasının, safça güven duyan insanları oyalama ve aldatma politikası olduğu günbegün açığa çıkarıyor ve gösteriyordu.

Geçici Hükümet, devrimci kitle hareketine karşı gizliden gizliye mücadele etme, kulis arkalarında devrime karşı komplolar kışkırtma siyasetiyle yetinmiyordu her zaman. Zaman zaman, demokratik özgürlüklere karşı açıktan saldırıya geçme, özellikle askerler arasında" disiplini yeniden tesis etme" ve "düzeni sağlama", yani devrimi burjuvazinin gereksindiği çerçeve içine sıkıştırma çabalarında bulunuyordu. Ama bu yönde ne kadar çok çaba sarfettiyse de bunu başaramadı, ve halk, demokratik özgürlükleri, söz, basın, örgütlenme, toplantı ve gösteri özgürlüğünü fiilen kullandı. İşçilerle askerler, ülkenin siyasi hayatında aktif olarak yer almak, yeni durumu akıllıca kavramak ve bundan sonra ne yapılacağına karar vermek için, yeni kazanmış oldukları demokratik haklardan sonuna kadar yararlanma çabası içindeydiler.

Şubat Devriminden sonra Bolşevik Partinin, Çarlık döneminin son derece güç koşulları altında illegal çalışmış olan örgütleri, yeraltından çıkarak açık bir siyasi ve örgütsel çalışma geliştirmeye başladılar. O sırada Bolşevik örgütlerin üye sayısı 40,000-45,000'i geçmiyordu. Ama bunların her biri, mücadele içinde çelikleşmiş kadroydu. Parti Komiteleri demokratik merkeziyetçilik temelinde reorganize edildi. En alttan en üste tüm Parti organlarının seçilebilirliği ilkesi getirildi.

Partinin legaliteye geçişi, Parti içindeki görüş ayrılıklarını su yüzüne çıkardı. Kamenev ve Moskova örgütünün bazı üyeleri, örneğin Rykov, Bubnov ve Nogin, Geçici Hükümet'i ve "anavatan savunucuları"nın politikasını şartlı destekleme yarı-Menşevik tavrını takınıyorlardı. Sürgünden yeni dönmüş olan Stalin; Molotov ve diğerleri, Parti çoğunluğuyla birlikte, Geçici Hükümet'e güvensizlik politikasını savunuyor, "anavatan savunması" politikasına karşı çıkıyor ve barış için aktif bir mücadele, emperyalist savaşa karşı mücadele çağrısı yapıyorlardı. Parti işçilerinin bir kısmı yalpaladı. Bu da, uzun yıllar hapiste yatmaktan ya da sürgünde kalmaktan gelen siyasi gerililiklerinin bir belirtisiydi.

Partinin önderinin, Lenin'in yokluğu hissediliyordu.

3 (16) Nisan 1917 'de Lenin, uzun yıllar süren sürgünden Rusya'ya geri döndü.

Lenin'in dönüşü, parti ve devrim için çok önemliydi.

Daha İsviçre'deyken, Lenin, devrimin ilk haberlerini alır almaz, Partiye ve Rusya işçi sınıfına yazdığı "Uzaktan Mektuplar"da şöyle diyordu:

> "İşçiler! Çarlığa karşı içsavaşta, proleter kahramanlık, halk kahramanlığı harikaları yarattınız. Devrimin ikinci aşamasındaki zaferinizi hazırlamak için, proletaryanın ve tüm halkın örgütlenme harikalarını yaratmak zorundasınız." (*Lenin-Stalin*, 1917 Yılı, s. 9.)

Lenin, 3 Nisan gecesi Petrograd'a vardı. Onu karşılamak üzere Finlandiya Garı'nda ve istasyon alanında binlerce işçi, asker ve bahriyeli toplanmıştı.

Lenin trenden inerken gösterdikleri coşkunluk, sözlerle anlatılacak gibi değildi. Önderlerini omuzlarına alarak istasyonun büyük bekleme salonuna götürdüler. Orada Menşeviklerden Çaydze ve Skobelev, Petrograd Sovyeti adına "Hoş geldiniz" nutukları atmaya başlayarak, Lenin ile aralarında "ortak bir dil" bulunmasına dair "umutlarını dile" getirdiler. Ama Lenin, onları durup dinlemedi bile; yanlarından geçip, dışarıdaki işçi ve asker kitlelerine yöneldi, zırhlı bir aracın üstüne çıkarak, kitleleri sosyalist devrimin zaferi uğruna mücadeleye çağırdığı ünlü konuşmasını yaptı. "Yaşasın Sosyalist Devrimi!" sözleriyle bitirdi Lenin, uzun yıllar süren sürgünden sonra yaptığı bu ilk konuşmayı.

Rusya'ya döner dönmez Lenin, kendini olanca gücüyle devrimci çalışmaya verdi. Döndüğünün ertesi günü Lenin, Bolşeviklerin bir toplantısında savaş ve devrim konusunda bir rapor sundu ve sonra Bolşeviklerin yanında Menşeviklerin de katıldığı bir toplantıda bu raporun tezlerini yineledi.

Bunlar, Lenin'in Partiye ve proletaryaya, burjuva-Demokratik devrimden sosyalist devrime geçiş berrak devrimci çizgisini veren ünlü Nisan Tezleri idi.

Lenin'in tezleri, devrim açısından, Partinin daha sonraki çalışmaları açısından büyük önem taşıyordu. Devrim, ülkenin hayatında muazzam bir değişiklik demekti, ve Çarlığın devrilmesini izleyen yeni mücadele koşulları içinde, yeni yolda güven ve cesaretle ilerleyebilmek için Partinin yeni bir yönelime ihtiyacı vardı. Partiye bu yönelimi veren, Lenin'in tezleri oldu.

Lenin'in Nisan Tezleri, Partinin burjuva-demokratik devrimden

sosyalist devrime, devrimin birinci aşamasından ikinci, sosyalist devrim aşamasına geçiş, için mücadelesinin dahiyane planını çizdi. Partinin bu zamana kadarki tüm tarihi, onu bu büyük göreve hazırlamıştı. Daha 1905 yılında Lenin, "*Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği*" broşüründe, proletaryanın Çarlığın devrilmesinden sonra sosyalist devrimi gerçekleştirmeye geçeceğini yazmıştı. Tezlerdeki yenilik, sosyalist devrime geçişin nasıl başlatılacağına dair teorik olarak gerekçelendirilmiş somut bir plan sunmasıydı.

İktisadi alandaki geçiş önlemleri şunlardı: Çiftlik sahiplerinin topraklarına el koyularak ülkede tüm toprakların millileştirilmesi, bütün bankaların bir ulusal banka halinde birleştirilmesi, ulusal banka üzerinde İşçi Temsilcileri Sovyeti denetiminin getirilmesi, toplumsal üretim ve ürünlerin dağıtımı üzerinde denetim kurulması.

Siyasi alanda Lenin, parlamenter cumhuriyetten Sovyet cumhuriyetine geçişi öneriyordu. Bu, Marksizmin teorisi ve pratiği alanında ileriye doğru atılmış önemli bir adımdı. O zamana kadar Marksist teorisyenler, parlamenter cumhuriyeti, sosyalizme geçişin en iyi siyasi biçimi saymışlardı. Şimdiyse Lenin, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde toplumun en amaca uygun siyasi örgüt biçimi olarak parlamenter cumhuriyet yerine Sovyet cumhuriyetinin geçirilmesini öneriyordu.

> "Rusya'da şimdiki durumun özgünlüğü", deniyordu Tezlerde, "proletaryanın yetersiz gelişmiş sınıf bilinci ve yetersiz örgütlülüğü sonucu iktidarın burjuvazinin eline teslim edildiği devrimin birinci aşamasından, iktidarı mutlaka proletaryanın ve köylülüğün en yoksul tabakasının eline verecek olan *ikinci* aşamaya *geçişte* yatmaktadır." (*Lenin-Stalin*, 1917 Yılı, s. 14.)

Devamla:

> "Parlamenter cumhuriyet değil -İşçi Temsilcileri Sovyetlerinden buna geri dönmek, geriye doğru bir adım atmak olurdu-, bilakis tüm ülkede, en alttan en üste bir İşçi-, Tarım İşçisi- ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri Cumhuriyeti." (Aynı yerde, s. 15.)

Savaş, diyordu Lenin, yeni hükümetin, Geçici Hükümet'in yönetimi altında da yağmacı, emperyalist bir savaş olmaya devam ediyor. Partinin görevi, bu konuda kitleleri aydınlatmak ve onlara, burjuvazi devrilmedikçe, savaşa zorba bir barışla değil gerçekten

demokratik bir barışla son verme imkanı olmadığını göstermekti.

Geçici Hükümet'e ilişkin olarak Lenin'in ortaya attığı slogan ise şöyleydi: "Geçici Hükümet'e hiçbir destek yok!"

Lenin tezlerinde ayrıca, Partimizin Sovyetlerde şimdilik azınlıkta olduğu, orada, burjuvazinin etkisini proletarya içine taşıyan Menşevik-Sosyal-Devrimci blokunun egemen olduğunu işaret ediyordu. Bu nedenle Partinin görevi

> "İşçi Temsilcileri Sovyetlerinin, devrimci hükümetin *biricik olası* biçimi olduğu konusunda kitleleri aydınlatmaktır, bu yüzden görevimiz, *bu* hükümet burjuvazinin etkisine boyun eğdiği sürece, onun taktiğinin hatalarını sabırlı, sistemli ve kararlı bir şekilde, özellikle kitlelerin pratik ihtiyaçlarına uygun bir şekilde *aydınlatmak* olabilir. Azınlıkta olduğumuz sürece eleştiri ve hataları açığa çıkarma çalışması yaparız, aynı zamanda da tüm devlet iktidarının İşçi Temsilcileri Sovyetlerine geçmesi zorunluluğunu propaganda ederiz." (Aynı yerde, s. 14/15.)

Bundan, Lenin'in o sırada Sovyetlerin güvenine sahip bulunan Geçici Hükümet'e karşı bir ayaklanma çağrısı yapmadığı, onun devrilmesini talep etmediği, bilakis aydınlatma ve taraftar toplama çalışmasıyla Sovyetlerde çoğunluğu kazanmak, Sovyetler aracılığıyla hükümetin bileşimini ve siyasetini değiştirmek hedefini güttüğü anlamı çıkıyordu.

Bu, devrimin barışçıl bir şekilde gelişmesini öngören bir çizgiydi.

Lenin, ayrıca, Partinin "kirli çamaşırları" çıkarmasını -Sosyal-Demokrat Parti adından vazgeçmesini talep ediyordu. Sosyal-Demokrat diye kendilerine II. Enternasyonal partileriyle Rus Menşevikleri diyorlardı. Bu ad, oportünistler, sosyalizme ihanet edenler tarafından lekelenmiş ve kirletilmişti. Lenin, Bolşevik Partiye, Marx ve Engels'in kendi partilerini adlandırdıkları gibi, *Komünist Partisi* denmesini önerdi. Bu ad bilimsel olarak doğruydu, çünkü Bolşevik Partinin nihai hedefi komünizmi gerçekleştirmekti. İnsanlık kapitalizmden doğrudan doğruya yalnızca sosyalizme, yani üretim araçları üzerinde ortak mülkiyete ve ürünlerin herkese yaptığı işe göre dağıtılmasına geçebilir. Oysa Lenin, Partimizin daha ileriye baktığını söylüyordu. Sosyalizmden kaçınılmaz olarak yavaş yavaş, bayrağında: "Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" yazılı olan Komünizme geçilecekti.

Son olarak Lenin, tezlerinde, oportünizmden, sosyal-şovenizmden

özgür yeni bir Enternasyonal'in, III., Komünist Enternasyonal'in kurulmasını talep ediyordu.

Lenin'in Tezleri burjuvazinin, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin çılgın feryatlarına yolaçtı.

Menşevikler, işçilere şu uyarıyla başlayan bir bildiri yayınladılar: "Devrim tehlikede". Menşeviklere göre tehlike, Bolşeviklerin, iktidarın İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerine geçmesi talebini ileri sürmelerinde yatıyordu.

Plehanov, "Yedinstvo" (Birlik) adlı gazetesinde, Lenin'in konuşmasını "*hummalı sayıklama*" olarak nitelediği bir yazı yayınladı. Menşevik Çaydze'nin şu sözlerine atıfta bulundu: "Devrimin dışında sadece Lenin kalacak, biz ise yolumuza devam edeceğiz."

14 Nisan'da Bolşeviklerin Petersburg Şehir Konferansı yapıldı. Konferans, Lenin'in tezlerini onayladı ve onları çalışmalarına temel aldı.

Kısa süre soma Partinin yerel örgütleri de Lenin'in tezlerini onayladı.

Kamenev, Rykov ve Pyatakov tipinde birkaç kişi dışında, *tüm Parti* Lenin'in tezlerini çok derin bir memnuniyetle karşıladı.

2 - GEİÇİ HÜKÜMET KRİZİNİN BAŞLANGICI. BOLŞEVİK PARTİNİN NİSAN KONFERANSI.

Bolşevikler devrimi daha da ilerletme hazırlıkları içindeyken, Geçici Hükümet halk düşmanı eserini sürdürdü. Geçici Hükümet'in Dışişleri Bakanı Milyukov, 18 Nisan'da Müttefiklere, "tüm halkın tayin edici zafere kadar Dünya Savaşını sürdürmek istediğini, ve Geçici Hükümet'in, müttefiklerimiz karşısında üstlendiğimiz yükümlülüklerimizi tüm kapsamıyla yerine getirmek amacında olduğunu" bildirdi.

Geçici Hükümet böylelikle, Çarlık anlaşmalarına sadakat yemini etti ve emperyalistler "muzaffer son"a ulaşıncaya kadar halkın kanım dökmeye devam etmekten çekinmeyeceğine söz verdi.

19 Nisan'da işçilerle askerler bu bildiriden ("Milyukov Notası") haberdar oldular. 20 Nisan'da Bolşevik Parti Merkez Komitesi, kitleleri, Geçici Hükümet'in emperyalist politikasını protesto etmeye çağırdı. 20 ve 21 Nisan (3 ve 4 Mayıs) 1917'de sayısı en az 100,000'i bulan bir işçi

ve asker kitlesi, "Milyukov Notası" karşısında galeyana gelerek bir gösteri yürüyüşü yaptı. Taşıdıkları pankartlarda şu şiarlar yer alıyordu: "Gizli anlaşmalar yayınlansın!", "Kahrolsun Savaş!", "Tüm İktidar Sovyetlere!" Şehrin varoşlarından yürüyüşe geçen işçilerle askerler, Geçici Hükümet'in bulunduğu şehrin merkezine yöneldiler. Nevski Bulvarı üzerinde ve daha başka yerlerde, tek tek burjuva gruplarıyla çatışmalar oldu.

General Kornilov gibi arsız mı arsız birtakım karşı-devrimciler, göstericilere ateş açılmasını talep edip, hatta bu doğrultuda emirler bile verdiler. Ama bu emirleri alan birlikler, emirleri yerine getirmeyi reddettiler.

Gösteri sırasında Petersburg Parti Komitesi üyelerinden küçük bir grup (Bagdatyev ve diğerleri), Geçici Hükümet'in derhal devrilmesi Şiarını attılar. Bolşevik Parti Merkez Komitesi, Partinin Sovyetlerde çoğunluğu kendi safına kazanmasını engellediği ve Partinin benimsemiş olduğu devrimin barışçıl gelişme çizgisine aykırı olduğu için bu şiarı zamansız ve yanlış bir şiar saydığından, bu "sol" maceracıların davranışlarını şiddetle mahkum etti.

20-21 Nisan olayları, Geçici Hükümet buhranının başlangıcını simgeliyordu.

Bu, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin uzlaşıcı politikasında ilk ciddi ayrılıktı.

2 Mayıs 19l7'de Milyokov ve Guçkov, kitlelerin baskısı altında Geçici Hükümet'ten ayrılmak zorunda kaldılar.

İlk Geçici ***Koalisyon*** Hükümeti kuruldu. Bu hükümete, burjuvazinin temsilcilerinin yanısıra, Menşevikler (Skobelev, Tsereteli) ve Sosyal-Devrimciler (Çernov, Kerenski ve diğerleri) de girdiler.

Böylelikle, 1905'te Sosyal-Demokrat Parti temsilcilerinin *devrimci* bir Geçici Hükümete katılmasının caizliğini olumsuzlayan Menşevikler, şimdi kendi temsilcilerinin ***karşı-devrimci*** bir Geçici Hükümete katılmasını caiz sayıyorlardı.

Bu, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin, *karşı-devrimci* burjuvazinin kampına geçişi oluyordu.

24 Nisan 1917'de Bolşeviklerin VII. (Nisan) Konferansı açıldı. Partinin kuruluşundan beri ilk kez açık bir Bolşevik Konferansı toplanıyordu. Parti tarihinde bu konferans, bir Parti Kongresi kadar önemli yer tutar.

Tüm-Rusya Nisan Konferansı, Partinin akıl almaz bir hızla büyüdüğünü gösteriyordu. Konferansta, karar oyuna sahip 133 delege ile, istişari oya sahip 18 delege hazır bulundu. Bunlar, 80,000 örgütlü Parti üyesini temsil ediyorlardı.

Konferans, savaşın ve devrimin bütün temel sorunlarında: güncel durum, savaş, Geçici Hükümet, Sovyetler, tarım sorunu, ulusal sorun vb. Parti çizgisini tartıştı ve tespit etti.

Lenin, raporunda, daha önce Nisan Tezleri'nde ifade etmiş olduğu önermeleri açımladı. Partinin görevi, "iktidarı burjuvazinin eline veren" devrimin birinci aşamasından, "... iktidarı proletarya ile köylülüğün en yoksul tabakasının eline verecek olan ***ikinci aşamaya***" geçişi gerçekleştirmekti (Lenin). Parti sosyalist devrimi hazırlama yolunu tutmalıydı. Partinin acil görevini Lenin şu şiarda özetliyordu: "Tüm İktidar Sovyetlere!" .

"Tüm İktidar Sovyetlere!" şiarı, ikili iktidara, yani iktidarın Geçici Hükümet ile Sovyetler arasında bölünmesine bir son vermek gerektiği, ***tüm*** iktidarın Sovyetlere devredilmesinin ve çiftlik sahipleri ile kapitalistlerin temsilcilerinin iktidar organlarından sürülmesinin zorunlu olduğu anlamına geliyordu.

Konferans, Partinin en önemli görevlerinden birinin, "Geçici Hükümet'in, karakteri itibariyle, çiftlik sahiplerinin ve burjuvazinin egemenliğinin bir organı" olduğu gerçeği konusunda kitlelerin yorulmak bilmeksizin aydınlatılması, ve bunun yanısıra, halkı yalan vaatlerle kandırarak emperyalist savaşın ve karşı-devrimin darbelerine maruz bırakan Sosyal-Devrimcilerle Menşeviklerin uzlaşıcı politikasının tüm zararlılığının teşhir edilmesi olduğunu tespit etti.

Konferansta Kamenev ve Rykov, Lenin'e karşı çıktılar. Menşeviklerin söylediklerini tekrarlayarak, Rusya'nın sosyalist devrim için olgunlaşmamış olduğunu, Rusya'da ancak bir burjuva cumhuriyetinin mümkün olduğunu öne sürdüler. Partiye ve işçi sınıfına, Geçici Hükümet'i "denetlemek"le yetinmeyi tavsiye ettiler. Aslında onlar, tıpkı Menşevikler gibi, kapitalizmin muhafazası, burjuvazinin iktidarının muhafazasından yanaydılar.

Zinovyev de Konferansta Lenin'e karşı çıktı; sorun, Bolşevik Parti Zimmerwald ittifakı içinde kalsın mı yoksa ondan ayrılarak yeni bir Enternasyonal mi kursun sorunuydu. Savaş yıllarında görüldü!ü gibi, bu ittifak barış için propaganda yaptığı halde, burjuva anavatan savunucularından da hiçbir zaman kopmamıştı. Bu yüzden Lenin, bu ittifaktan derhal çıkılması ve yeni bir birliğin, Komünist Enternasyonal'in

kurulmasında ısrar etti. Zinovyev, Zimmerwaldcilerle birlikte kalma önergesi verdi. Lenin, Zinovyev'in bu çıkışını şiddetle mahkum etti ve onun taktiğini "aşırı oportünist ve zararlı" bir taktik olarak niteledi.

Nisan Konferansı tarım sorununu ve milli sorunu da tartıştı.

Lenin'in tarım sorunu üzerine verdiği rapora ilişkin olarak Konferans, çiftlik sahiplerinin topraklarına el konulması ve köylü komitelerinin tasarrufuna devredilmesi üzerine, ve ülkede tüm toprakların millileştirilmesi üzerine karar aldı. Köylülüğü toprak uğruna mücadeleye çağıran Bolşevikler, Bolşevik Partinin tek devrimci parti, çiftlik sahiplerini devirmekte köylülere fiilen yardımcı olan tek parti olduğunu onlara tanıtladılar.

Stalin yoldaşın milli mesele üzerine raporu büyük önem taşıyordu. Lenin ve Stalin, daha devrimden önce, emperyalist savaşın arifesinde, Bolşevik Partinin ulusal sorundaki politikasının temellerini açımlamışlardı. Lenin ve Stalin, proletarya partisinin, ezilen halkların emperyalizme karşı yönelen ulusal kurtuluş hareketini desteklemesi gerektiğini ortaya koydular. Bu bağıntıda Bolşevik Parti, ulusların, ayrılıp bağımsız devletler kurmak dahil kendi kaderini tayin hakkını savunuyordu. Konferansta bu görüşü, Merkez Komitesi raportörü Stalin yoldaş savundu.

Daha savaş sırasında Buharin'le birlikte milli mesele konusunda ulusal şoven bir tavır almış olan Pyatakov, Lenin ve Stalin'e karşı çıktı. Pyatakov ve Buharin, ulusların kendi kaderini tayin hakkına karşıydılar.

Partinin ulusal sorundaki kararlı ve tutarlı tavrı, Partinin, ulusların tam hak eşitliği ve her türlü ulusal baskı ve ulusal hak eşitsizliğinin ortadan kaldırılması uğruna mücadelesi, Partiye ezilen ulusların sempati ve desteğini kazandırdı.

İşte Nisan Konferansında milli mesele konusunda kabul edilen kararın metni:

> "Otokrasiden ve monarşiden miras alınan ulusal baskı politikası, çiftlik sahipleri, kapitalistler ve küçük-burjuvazi tarafından kendi sınıf ayrıcalıklarını korumak ve çeşitli milliyetlerden işçileri bölmek için ayakta tutulmaktadır. Zayıf halkları boyunduruk altına alma çabalarını artıran modern emperyalizm, ulusal baskıyı şiddetlendiren yeni bir faktördür.
>
> Kapitalist toplumda ulusal baskının ortadan kaldırılmasına erişilebilir olduğu ölçüde, bu ancak tüm ulusların ve dillerin tam hak eşitliğini sağlayan tutarlı-demokratik

cumhuriyetçi bir devlet düzeni ve devlet idaresi ile mümkün olur.

Rusya'nın bir parçasını oluşturan tüm uluslara özgürce ayrılma ve bağımsız bir devlet kurma hakkı tanınmalıdır. Bu hakkın yadsınması ve onun pratik uygulanabilirliğini garantileyen önlemlerin alınmasının ihmal edilmesi, fetih ve ilhak politikasını desteklemekle eşanlamlıdır. Yalnızca proletarya tarafından ulusların ayrılma hakkının tanıması, çeşitli ulusların işçilerinin tam dayanışmasını güven altına alabilir ve ulusların gerçekten demokratik yakınlaşmasını teşvik eder...

Ulusların özgürce ayrılma hakkı sorunu, şu ya da bu ulusun şu ya da bu zamanda ayrılmasının amaca uygunluğu sorunuyla karıştırılmamalıdır. Bu ikinci sorun, proletarya partisi tarafından tek tek her durumda tamamen bağımsız bir şekilde, tüm toplumsal gelişmenin ve proletaryanın sosyalizm uğruna sınıf mücadelesinin çıkarları bakış açısıyla çözülmek zorundadır.

Parti, geniş bir bölgesel özerklik, yukarıdan denetimin kalkmasını, zorunlu resmi dilin kaldırılmasını, özyönetim bölgelerinin ve özerk bölgelerin sınırlarının, yerel nüfus tarafından bizzat saptanacak iktisadi ve toplumsal koşullara, nüfusun ulusal bileşimine vs. göre saptanmasını talep eder.

Proletarya partisi, eğitimin vb. devletin elinden alınıp birtakım milli meclislerin ellerine teslim edildiği, 'ulusal-kültürel özerklik' denilen şeyi kesinlikle reddeder. Ulusal-kültürel özerklik, aynı yörede yaşayan, hatta aynı işletmede çalışan işçileri farklı 'ulusal kültür'lerine göre suni olarak böler: bir başka deyişle, işçilerin tek tek ulusların burjuva kültürüyle bağlarını güçlendirir, oysa sosyal-demokrasinin görevi, dünya proletaryasının uluslararası kültürünü güçlendirmektir.

Parti, herhangi bir ulusun tattığı bütün ayrıcalıkları ve ulusal azınlıkların haklarının çiğnenmesini hükümsüz kılan temel bir yasanın Anayasaya konulmasını talep eder.

İşçi sınıfının çıkarları, Rusya'nın bütün milliyetlerden işçilerinin yekpare proleter örgütlerde birleşmesini gerektirir: siyasi, sendikal, kooperatiflerin eğitim kurumları vb. Ancak değişik milliyetlerden işçilerin böyle ortak örgütleri, proletaryanın uluslararası sermayeye ve burjuva milliyetçiliğine

karşı başarılı bir mücadele vermesini mümkün kılacaktır." (***Lenin-Stalin***, 1917 Yılı, s. 122/23.)

Böylece Nisan Konferansı, Kamenev, Zinovyev, Pyatakov, Buharin, Rykov ve onların az sayıda taraftarlarının oportünist, anti-Leninist tavrını teşhir etti.

Konferans, bütün önemli meselelerde berrak bir tavır takınarak ve sosyalist devrimin zaferine giden bir yol benimseyerek, Lenin'i oybirliğiyle destekledi.

3- BOLŞEVİK PARTİNİN BAŞKENTTEKİ BAŞARILARI. GEÇİCİ HÜKÜMET ORDULARININ CEPHEDEKİ BAŞARISIZ SALDIRISI. İŞÇİ VE ASKERLERİN TEMMUZ GÖSTERİSİNİN BASTIRILMASI.

Parti, Nisan Konferansının kararları temeli üzerinde, kitleleri kazanmak, onları savaş için eğitmek ve örgütlemek üzere muazzam bir çalışma geliştirdi. Bu dönemde Parti çizgisi, Bolşevik siyasetini sabırla anlatarak ve Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin uzlaşıcı politikalarını teşhir ederek bu partileri kitlelerden tecrit etmek ve Sovyetlerde çoğunluğu kazanmaktı.

Sovyetlerdeki çalışmanın dışında Bolşevikler, işçi sendikalarında ve fabrika komitelerinde de muazzam bir faaliyet geliştirdiler.

Özellikle de orduda Bolşevikler büyük bir çalışma yaptılar. Her yerde askeri örgütler kurmaya girişildi. Cephede ve cephe gerisinde Bolşevikler, askerleri ve bahriyelileri örgütlemek için yorulmak bilmeksizin çalıştılar. Askerleri devrimcileştirmede cephedeki Bolşevik gazetesi "***Okopnaya Pravda***" (Siper Gerçeği) özellikle önemli bir rol oynadı.

Bolşeviklerin bu propaganda ve ajitasyon çalışması sayesinde işçiler, devrimin daha ilk aylarında pek çok şehirde Sovyetler, özellikle kaza Sovyetleri için yeni seçimler yaparak Menşevikleri ve Sosyal-Devrimcileri atıp yerlerine Bolşevik Parti yandaşlarım seçtiler.

Bolşeviklerin çalışmaları mükemmel sonuçlar verdi, özellikle de Petrograd'da.

30 Mayıs -3 Haziran 1917'de Petersburg Fabrika Komiteleri Konferansı yapıldı. Bu konferanstaki delegelerin dörtte üçü artık Bolşevikleri destekliyordu. Petrograd proletaryasının hemen hepsi, "Tüm

İktidar Sovyetlere!" Bolşevik şiarını destekliyordu.

3 (16) Haziran 1917'de I. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi toplandı. Bolşevikler Sovyetlerde hala azınlıktaydı; Menşeviklerin, Sosyal-Devrimcilerin ve diğerlerinin 700–800 delegesine karşılık kongrede Bolşeviklerin 100'ün az üstünde delegeleri vardı.

I. Sovyet Kongresinde Bolşevikler, burjuvaziyle uzlaşmanın çok kötü sonuçlar doğuracağını ısrarla vurguladılar ve savaşın emperyalist karakterini teşhir ettiler. Lenin, kongrede bir konuşma yaparak, Bolşevik çizginin doğruluğunu kanıtladı ve sadece Sovyet iktidarının emekçilere ekmek ve köylülere toprak verebileceğini, barışı sağlayabileceğini ve ülkeyi iktisadi kargaşadan kurtarabileceğini söyledi.

Bu sıralar Petersburg'un işçi semtlerinde, bir gösteri örgütlemek ve talepleri Sovyet Kongresine sunmak için bir kitle kampanyası yürüyordu. İşçilerin kendi başına gerçekleştireceği bir gösterinin önünü almak arzusu ve kitlelerin devrimci hislerinden kendi amaçları doğrultusunda yararlanmak umuduyla Petrograd Sovyeti Yürütme Komitesi, 18 Haziran (1 Temmuz) tarihinde Petrograd'da bir gösteri tertipleme kararı aldı. Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, gösterinin anti-Bolşevik şiarlar altında geçeceğini hesaplıyorlardı. Bolşevik Parti bu gösteri için enerjik hazırlıklar yaptı. Stalin yoldaş o sıralar "Pravda"da şöyle yazıyordu: "... Görevimiz, Petrograd'da 18 Haziran'da yapılacak gösterinin bizim devrimci şiarlarımız altında geçmesini sağlamaktır. "

Devrim şehitlerinin mezarları başında yapılan 18 Haziran 1917 gösterisi, Bolşevik Partinin güçleri için esaslı bir prova oldu. Kitlelerin güçlenen devrimci ruhunu ve Bolşevik Partiye artan güvenini ortaya koydu. Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin attıkları, Geçici Hükümet'e güven duyma ve savaşı sürdürme çağrısında bulunan şiarlar, Bolşevik şiarlar denizinde boğuldu. 400,000 gösterici, "Kahrolsun Savaş!", "Kahrolsun On Kapitalist Bakan!", "Tüm İktidar Sovyetlere!" şiarları yazılı bayraklarla yürüdü.

Bu gösteri, Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler için tam bir fiyasko, Geçici Hükümet için ülkenin başkentinde bir fiyasko idi.

Ama I. Sovyet Kongresinin desteğini almış olan Geçici Hükümet emperyalist politikayı sürdürmeye karar verdi. Tam da 18 Haziran günü Geçici Hükümet, İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin arzularını yerine getirerek, cephedeki askerleri taarruza kaldırdı. Burjuvazi bu taarruzu devrime son vermenin tek çaresi olarak görüyordu. Taarruzun başarılı olması halinde burjuvazi, tüm iktidarı kendi eline alıp, Sovyetleri safdışı etmeyi ve Bolşevikleri ezebilmeyi umuyordu. Başarısızlık halinde ise,

orduyu içten çökerttikleri ileri sürülerek bütün suç Bolşeviklere yüklenebilirdi.

Taarruzun başarısızlığa uğrayacağına kuşku yoktu. Nitekim başarısızlığa uğradı da. Askerler bitkindi; taarruzun gayesini anlamıyordu, kendilerine yabancı olan subaylarına güvenmiyorlardı; cephane kıttı -tüm bunlar, cephedeki taarruzun çöküşünü tayin etti.

Cephedeki taarruz ve sonra da taarruzun çöküşü haberi başkenti ayaklandırdı. İşçi ve askerlerin öfkesi sınır tanımıyordu. Geçici Hükümet'in barış politikası ilan ederken halkı aldattığı ve emperyalist savaşı devam ettirmek istediği açığa çıktı. Sovyetlerin Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve Petersburg Sovyeti'nin, Geçici Hükümet'in caniyane davranışlarına karşı koymak istemediği ya da koyamadığı ve onun kuyruğundan gittiği açığa çıktı.

Petersburg işçi ve askerlerinin devrimci öfkesi taştı. 3 (16) Temmuz'da Petrograd'ın Viborg ilçesinde kendiliğinden gösteriler oldu. Bunlar tüm gün devam etti. Ayrı ayrı gösteriler birleşerek, iktidarın Sovyetlere geçmesini talep eden dev bir genel silahlı gösteriye dönüştü. Bolşevik Parti o anda silahlı bir harekete karşıydı, çünkü devrimci krizin henüz olgunlaşmadığı görüşündeydi; ordu ve taşra, başkentteki ayaklanmayı desteklemeye henüz hazır değildi; tecrit edilmiş ve zamansız bir ayaklanma, karşı-devrimin, devrimin öncüsünü ezmesini kolaylaştırabilirdi. Fakat kitleleri gösteri yapmaktan alıkoymak iyiden iyiye imkansız bir hale gelince. Parti, gösteriye barışçıl ve örgütlü bir karakter kazandırmak amacıyla katılma kararı aldı. Bolşevik parti bunu başardı, ve yüzbinlerce kadın ve erkek, Petrograd Sovyeti ve Sovyetlerin Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi binasına yürüyerek, Sovyetlerin iktidarı devralmasını, emperyalist burjuvaziden kopmasını ve aktif bir barış politikası izlemesini talep ettiler.

Gösterinin barışçıl karakterine rağmen, göstericilerin karşısına gerici birlikler, subay ve askeri okul öğrencilerinin kıtaları çıkarıldı. Petrograd sokaklarında işçi ve askerlerin kanı oluk oluk aktı. İşçileri kıymak için cepheden ordunun en geri, en karşı-devrimci birlikleri çağrıldı.

Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, burjuvaziyle ve Beyaz Muhafız generallerle bir olup işçilerin ve askerlerin gösterisini bastırdıktan sonra, Bolşevik Partinin üzerine çullandılar. "***Pravda***"nın redaksiyon bürosu tahrip edildi. "***Pravda***", "***Soldatskaya Pravda***" (Asker Pravda'sı) ve diğer bir dizi Bolşevik gazete kapatıldı. Voynov adlı bir işçi, salt "***Listok Pravdi***" (Pravda Bülteni) sattığı için askeri okul öğrencileri

tarafından sokakta katledildi. Kızıl Muhafızlar silahsızlandırılmaya başlandı. Petrograd garnizonunun devrimci birlikleri başkentten uzaklaştırılıp cepheye nakledildi. Cephe gerisinde ve cephede tutuklamalar oldu. 7 Temmuz'da Lenin'i tutuklama emri çıktı. Bolşevik Partinin bir dizi önemli fonksiyoneri tutuklandı. Bolşevik yayınların basıldığı "Trud" Basımevi tahrip edildi. Petrograd Ceza Mahkemesi Savcısı, Lenin ve diğer bazı Bolşeviklerin "vatana ihanet"le ve silahlı ayaklanma örgütlemekle suçlandığını açıkladı. Lenin'e karşı iddianame, General Denikin'in karargahında uydurulmuştu ve casuslarla ajan-provokatörlerin tanıklığına dayanıyordu.

Tsereteli ve Skobelev, Kerenski ve Çernov gibi Menşevik ve Sosyal-Devrimcilerin önemli temsilcilerinin mensup olduğu Geçici Koalisyon Hükümeti, böylece açık emperyalizm ve karşı-devrim batağına saplandı. Barış politikası yerine savaşı sürdürme politikası güttü. Halkın demokratik haklarını koruyacağına bu hakları yoketme, işçi ve askerleri silah zoruyla bastırma politikası güttü.

Burjuvazinin temsilcilerinin -Guçkov ve Milyukov'un- yapmaya cesaret edemediği şeyi, "sosyalistler" -Kerenski, Tsereteli, Çernov ve Skobelev- yaptı.

İkili iktidar son buldu.

Burjuvazinin lehine son buldu, çünkü tüm iktidar Geçici Hükümet'in eline geçti, ve Sosyal-Devrimci ve Menşevik önderleriyle Sovyetler, Geçici Hükümet'in bir uzantısına dönüştüler.

Devrimin barışçıl dönemi sona ermişti, çünkü şimdi gündemde süngü vardı.

Değişen durum karşısında Bolşevik Parti, taktiğini değiştirmeye karar verdi. Yeraltına geçti, önderi Lenin için emin bir saklanma yeri hazırladı ve burjuvazinin iktidarını silah zoruyla devirip Sovyet iktidarını kurmak amacıyla ayaklanma için hazırlanmaya başladı.

4 - BOLŞEVİK PARTİNİN SİLAHLI AYAKLANMAYA HAZIRLANMA YOLUNU BENİMSEMESİ. VI. PARTİ KONGRESİ.

Bolşevik Partinin VI. parti Kongresi Petrograd'da, burjuva ve küçük burjuva basında çılgın bir Bolşevik avı kampanyasının kızıştığı bir sırada toplandı. Kongre, V. (Londra) Parti Kongresinden on,

Bolşeviklerin Prag Konferansından da beş yıl sonra toplandı. Gizli yapılan kongre, 26 Temmuz'dan 3 Ağustos 1917'ye kadar sürdü. Basında sadece Parti Kongresinin toplandığına dair bilgi verildi, ama toplantı yeri açıklanmadı. İlk oturumlar Viborg ilçesinde, daha sonrakiler de Narva Kapısı yakınında, şimdi yerinde Kültür Sarayı'nın bulunduğu okulda yapıldı. Burjuva basını delegelerin tutuklanmasını talep etti. Hafiyeler Parti Kongresinin toplandığı yeri bulabilmek için bütün şehrin altını üstüne getirdiler, fakat boşuna.

Böylece, Çarlığın devrilmesinden beş ay sonra Bolşevikler gizli olarak toplanmak zorunda kalıyorlardı, proletarya partisinin önderi Lenin ise bu sırada Razliv İstasyonu yakınındaki bir barakada saklanmak zorunda kalmıştı.

Geçici Hükümet'in hafiyeleri tarafından her yerde arandığı için Lenin kongreye katılamadı; kongrenin çalışmalarını, yakın çalışma arkadaşları ve öğrencileri Stalin, Sverdlov, Molotov ve Orkonikidze aracılığıyla gizlendiği yerden yönetti.

Kongrede karar oyuna sahip 157 delege ve istişari oya sahip 128 delege hazır bulundu. O sırada Partinin üye sayısı 240,000 kadardı. 3 Temmuz'a kadar, yani işçi gösterisi bastırılmadan önce, Bolşevikler hala legal olarak çalışırken, Partinin 29'u Rusça, 12'si de diğer dillerde olmak üzere 41 yayın organı vardı.

Temmuz günleri sırasında Bolşeviklere ve işçi sınıfına yapılan baskılar, Partinin nüfuzunu azaltmak şöyle dursun, daha da çoğalttı. Yerel örgütlerden gelen delegeler, işçi ve askerlerin, Menşevik ve Sosyal-Devrimcileri nasıl kitleler halinde terkettiklerini ve onları nasıl "sosyal-zindancılar" diye adlandırdıklarını gösteren pek çok olaydan sözediyorlardı. Menşevik ve Sosyal-Devrimci parti üyesi işçi ve askerler, üyelik kartlarını öfke ve tiksinti içinde yırtıyorlar, Bolşevik Partiye alınmak için başvuruyorlardı.

Kongrede tartışılan başlıca konular, Merkez Komitesinin siyasi raporu ve siyasi durumdu. Her iki meselede de raporu Stalin yoldaş verdi. Stalin yoldaş, burjuvazinin bütün bastırma çabalarına rağmen devrimin nasıl büyüdüğünü ve geliştiğini büyük bir açıklıkla gösterdi. Devrimin, üretim ve ürünlerin dağıtımı üzerinde işçi denetiminin gerçekleştirilmesi, toprakların köylülere verilmesi ve iktidarın burjuvazinin elinden alınıp işçi sınıfı ve yoksul köylülüğe devredilmesi sorunlarını gündeme koyduğuna işaret etti. Devrimin, bir sosyalist devrim karakterine büründüğünü söyledi.

Temmuz günlerinden sonra ülkede siyasi durum kökten değişmişti.

İkili iktidar sona ermişti. Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin yönetimindeki Sovyetler, tüm iktidarı devralmayı reddetmiş ve bu yüzden tüm iktidarı kaybetmişlerdi. İktidar burjuva Geçici Hükümettin elinde toplanmıştı ve bu hükümet, devrimi silahsızlandırma, devrimin örgütlerini ezme, Bolşevik Partiyi yoketme çabalarına devam ediyordu. Devrimin barışçıl bir gelişmesi için her türlü imkân ortadan kalkmıştı. Stalin yoldaşın söylediği gibi tek yol kalmıştı -iktidarı şiddet yoluyla, Geçici Hükümet'i devirerek ele geçirmek. İktidarı şiddet yoluyla ama ancak yoksul köylülükle ittifak kuran proletarya ele geçirebilirdi.

Hala Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin yönetiminde bulunan Sovyetler, burjuvazinin kampına kaymışlardı ve bu şartlar altında ancak Geçici Hükümet'in yardakçısı rolünü oynayabilirlerdi. Stalin yoldaş, Temmuz günlerinden sonra "Tüm İktidar Sovyetlere!" şiarının geri alınması gerektiğini söyledi. Ancak, bu şiarın geçici olarak geri alınması, asla Sovyet iktidarı uğruna mücadeleden vazgeçilmesi anlamına gelmiyordu. Sözkonusu olan, genel olarak devrimci mücadelenin organları olan Sovyetler değil, yalnızca varolan Sovyetler, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin yönetimindeki Sovyetlerdi.

> "Devrimin barışçıl dönemi sona ermiştir", diyordu Stalin yoldaş, "barışçıl olmayan bir dönem, çatışmalar ve patlamalar dönemi başlamıştır." (***Lenin-Stalin***, 1917 Yılı, s. 308.)

Parti, silahlı ayaklanmaya doğru gidiyordu.

Kongrede, burjuvazinin etkisini yansıtan bazı kimseler, sosyalist devrim yolunun benimsenmesine karşı çıktılar.

Troçkist Preobrajenski, iktidarın ele geçirilmesine ilişkin kararda, ancak Batıda bir proleter devrimi olduğu takdirde ülkenin sosyalist yola yöneltilebileceğinin belirtilmesini önerdi.

Stalin yoldaş bu Troçkist öneriye karşı çıktı ve şöyle dedi:

> "Sosyalizm yolunu açacak ülkenin Rusya olması ihtimali yok sayılamaz... Sadece Avrupa'nın bize yol gösterebileceğini iddia eden eskimiş fikirleri atmalıyız. Bir dogmatik Marksizm vardır, bir de yaratıcı Marksizm. Ben ikincisinden yanayım." (Aynı yerde, s. 314 ve 315.)

Troçkist bir tutum takınan Buharin, köylülerin "anavatan savunucuları"nı destekleme eğiliminde olduğunu, burjuvaziyle aynı blok içinde olduğunu, ve işçi sınıfını izlemeyeceğini iddia etti.

Buharin'e karşı çıkan Stalin yoldaş, farklı köylüler olduğunu

gösterdi: bir yandan, emperyalist burjuvaziyi destekleyen zengin köylüler, ve öte yandan işçi sınıfıyla ittifak isteyen ve devrimin zaferi uğruna mücadelede onun desteklemeye hazır yoksul köylülük vardı.

Kongre, Preobrajenski ve Buharin'in değişiklik önergelerini reddetti ve Stalin yoldaşın sunduğu karar tasarısını onayladı.

Kongre, Bolşeviklerin iktisadi platformunu da tartıştı ve onayladı. Bunun ana noktaları şunlardı: çiftlik sahiplerinin topraklarına el konulması ve ülkede bütün toprakların millileştirilmesi, bankaların millileştirilmesi, büyük sanayiin millileştirilmesi ve üretim ve dağıtım üzerinde işçi denetimi.

Kongre, üretim üzerinde işçi denetimi uğruna mücadelenin önemini vurguladı. Bu, daha sonra büyük sanayi işletmelerinin millileştirilmesine geçişte önemli rol oynayacaktı.

VI. Parti Kongresi bütün kararlarında, sosyalist devrimin zaferinin önkoşulu olarak Lenin'in proletarya ile yoksul köylülüğün ittifakı önermesini özellikle vurguladı.

Kongre, sendikaların tarafsızlığı Menşevik teorisini mahkum etti. Rusya işçi sınıfının önündeki tarihi görevlerin, ancak işçi sendikalarının Bolşevik Partinin siyasi önderliğini tanıyan militan sınıf örgütleri olarak kalmalarıyla yerine getirilebileceğine işaret etti.

Kongre, o sıralar sık sık kendiliğinden ortaya çıkan "Gençlik Birlikleri üzerine" de bir karar aldı. Daha sonraki çabalarıyla Parti bu genç örgütleri Partinin yedek gücü olarak sağlama almayı başardı.

Kongre, Lenin'in mahkeme önüne çıkıp çıkmaması sorununu da tartıştı. Kamenev, Rykov, Troçki ve diğerleri, daha Parti Kongresinden önce, Lenin'in karşı-devrimcilerin mahkemesi önüne çıkması gerektiğini savunuyorlardı. Stalin yoldaş, Lenin'in mahkeme önüne çıkmasına şiddetle karşı çıktı. Aynı şekilde VI. Kongre de buna karşı çıktı, çünkü bunun bir duruşma değil, bir linç mahkemesi olacağı görüşündeydi. Kongre, burjuvazinin bir tek şeyi hedeflediğinden -en tehlikeli düşmanı olarak Lenin'i fiziken ortadan kaldırmak istediğinden kuşku duymuyordu. Kongre, burjuvazinin devrimci proletaryanın önderlerine yaptığı polis zulmünü protesto etti ve Lenin'e bir selam mesajı yolladı.

VI. Parti Kongresi, yeni bir Parti Tüzüğü kabul etti: Parti Tüzüğünde, tüm Parti örgütlerinin ***demokratik merkeziyetçilik*** temelinde inşa edilmek zorunda olduğuna işaret ediliyordu.

Bu şu anlama geliyordu:

1) Partinin baştan aşağıya bütün yönetici organlarının seçim yoluyla işbaşına gelmesi;

2) Parti organlarının kendi Parti örgütlerine periyodik olarak hesap vermesi;

3) Sıkı Parti disiplini ve azınlığın çoğunluğa tabi olması;

4) Üst organların bütün kararlarının alt organlar ve bütün Parti üyeleri için mutlak bağlayıcılığı.

Parti Tüzüğünde, yeni üyelerin Partiye kabulü, iki Parti üyesinin tavsiyesi ve yerel örgütün genel üye toplantısının onayı üzerine yerel parti örgütleri tarafından yapılır deniyordu.

VI. Kongre, .. Ara Grup" ("Mejrayontsy") ve önderleri Troçki'yi Partiye kabul etti. Bu, 1913'ten beri Petrograd'da varolan, Troçkist Menşeviklerle Partiden ayrılmış bir kısım eski Bolşeviklerden meydana gelen küçük bir gruptu. Savaş sırasında "Ara Grup", santrist bir örgüttü. Bolşeviklere karşı mücadele etmişti, fakat birçok noktada Menşeviklerle de hemfikir olmamıştı, böylece santrist, yalpalayan bir ara konum almıştı. VI. parti Kongresi sırasında "Ara Grup", Bolşeviklerle bütün noktalarda aynı görüşte olduğunu belirtti ve Partiye kabulünü istedi. Parti Kongresi, bunların zamanla gerçek Bolşevikler olacağı umuduyla, isteklerini kabul etti. Bu "Ara Grup"un bazı üyeleri, örneğin Volodarski, Uritski ve diğerleri, gerçekten de sonradan Bolşevik oldular. Troçki ve onun bir avuç yakın arkadaşına gelince, sonradan ortaya çıktığı gibi, bunlar Partiye, Parti için çalışmak üzere, değil, fakat Partiyi içerden çökertmek ve yıkmak amacıyla katılmışlardı.

VI. Parti Kongresinin bütün kararları, proletaryayı ve yoksul köylülüğü silahlı ayaklanmaya hazırlamak amacını güdüyordu. VI. Parti Kongresi Partiyi silahlı ayaklanmaya, sosyalist devrime yöneltti.

Kongre, işçileri, askerleri ve köylüleri burjuvaziyle tayin edici çarpışmalar için güçlerini hazır tutmaya çağıran bir parti Manifestosu yayınladı. Manifesto şu sözlerle son buluyordu:

> "Öyleyse yeni savaşlara hazırlanın, silah arkadaşları! Azimle, cesaretle ve sükûnetle, provokasyona kapılmaksızın güç toplayın ve savaş kollarınızı kurun! Proleterler ve askerler, parti bayrağı altında toplanın! Köyün ezilenleri, bayrağı altında toplanın!"

5 - GENERAL KORNİLOV'UN DEVRİME KARŞI KOMPLOSU. KOMPLONUN BASTIRILMASI. PETERSBURG VE MOSKOVA SOVYETLERİ BOLŞEVİKLERE GEÇİYOR.

Burjuvazi tüm iktidarı gasbettikten sonra, güçten düşmüş Sovyetleri yıkmak ve açık karşı-devrimci bir diktatörlük kurmak için hazırlıklar yapmaya başladı. Milyoner Ryabuşinski küstahça, çıkar yolun "açlığın kuru elinin, halkın sefaletinin, halkın sahte dostlarının - demokratik Sovyetlerin ve Komitelerin- "boğazına sarılması" olduğunu belirtti. Cephede harp divanları askerlerden hunharca intikam alıyor, toplu ölüm cezaları dağıtıyordu. 3 Ağustos 1917'de Başkomutan General Kornilov, cephe gerisinde de ölüm cezasının uygulanmasını talep etti.

12 Ağustos'ta Moskova'daki Büyük tiyatro'da, Geçici Hükümet'in burjuvazinin ve çiftlik sahiplerinin güçlerini seferber etmek için topladığı Devlet Şûrası çalışmaya başladı. Şûraya esas olarak çiftlik sahiplerinin, burjuvazinin, generallerin, subayların ve Kazakların temsilcileri katıldı. Şûrada Sovyetler Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerce temsil ediliyordu.

Devlet Şûrasının açıldığı gün Bolşevikler Moskova'da, bir protesto işareti olarak, bir genel grev örgütlediler; bu greve işçilerin çoğunluğu katıldı. Aynı zamanda bir dizi başka şehirde de grevler oldu.

Sosyal-Devrimci Kerenski, Şûrada atıp tutarak, çiftlik sahiplerinin topraklarının köylülerce izinsiz olarak işgali çabaları dahil bütün devrimci hareket teşebbüslerini "demirle ve kanla" bastırma tehdidi savurdu.

Karşı-devrimci General Kornilov, açıktan açığa "bütün Komite ve Sovyetlerin kaldırılmasını" talep etti.

Bankacılar, tüccarlar ve fabrikatörler Genel Karargâha, Kornilov'a koştular, para yardımı ve destek vaadettiler.

"Müttefikler"in, yani İngiltere ve Fransa'nın temsilcileri de General Kornilov'a çıkarak devrime karşı harekâtın geciktirilmemesini talep ettiler.

General Kornilov'un devrime karşı komplosunda dananın kuyruğu kopacaktı.

Kornilov hazırlıklarını açıkça yapıyordu. Dikkati başka yere çekmek için, komplocular, Bolşeviklerin Petrograd'da 27 Ağustos'ta, devrimin ilk altı ayının sonunda bir ayaklanma hazırladıkları söylentisini çıkardılar. Kerenski başkanlığındaki Geçici Hükümet, Bolşeviklere şiddetle saldırdı ve proletarya partisine karşı terörü yoğunlaştırdı. Bu arada General Kornilov, Petrograd üzerine harekete geçirmek,

Sovyetleri ortadan kaldırmak ve bir askeri diktatörlük kurmak için asker yığıyordu.

Kornilov, karşı-devrimci eylemini Kerenski'yle önceden kararlaştırmıştı. Fakat Kornilov'un eylemi başlar başlamaz Kerenski birdenbire cephe değiştirdi ve kendini müttefikinden ayırdı. Kerenski, daha şimdiden Kornilov eylemiyle arasına sınır çekmezse, Kornilov'a karşı ayaklanıp onu ezecek olan yığınların, kendi burjuva hükümetini de süpürüp almasından korkuyordu.

25 Ağustos'ta Kornilov, "anavatanı kurtarmak" istediğini ilan ederek, General Krimov komutasındaki 3. Süvari Kolordusunu Petrograd üzerine sürdü. Kornilov isyanı karşısında Bolşevik Parti Merkez Komitesi, işçi ve askerleri, karşı-devrime aktif silahlı direnişe geçmeye çağırdı. İşçiler hızla silahlanmaya başladılar ve direnişe hazırlandılar. Bu günlerde Kızıl Muhafız kıtaları muazzam bir gelişme gösterdi. İşçi sendikaları, üyelerini seferber etti. Petrograd'daki devrimci askeri birlikler de savaşa hazır hale getirildi. Petrograd çevresinde siperler kazıldı, dikenli tel engelleri dikildi ve şehre gelen demiryolları söküldü. Şehri korumak için Kronstadt'tan binlerce silahlı bahriyeli geldi. Petrograd üzerine yürümekte olan "Vahşi Tümen"e delegeler yollandı. Delegeler "Vahşi Tümen"i meydana getiren Kafkasyalı dağlılara Kornilov eyleminin amacını anlatınca, tümen Petrograd üzerine ilerlemeyi reddetti. Kornilov'un diğer birliklerine de ajitatörler yollandı. Nerede tehlike varsa, orada Kornilov'la savaşmak için Devrim Komiteleri ve karargâhlar kuruldu.

Bu günlerde, Kerenski de dahil, dehşet içinde kalan Sosyal-Devrimci ve Menşevik liderler, korunmak için Bolşeviklere sığındılar, çünkü başkentte Kornilov'u bozguna uğratabilecek bir tek gerçek güç olduğuna inanıyorlardı: Bolşevikler.

Ama yığınları Kornilov isyanını ezmek için harekete geçiren Bolşevikler, Kerenski hükümetine karşı mücadeleden de vazgeçmediler. Kerenski hükümetini, Menşevikleri ve Sosyal-Devrimcileri kitlelere teşhir ettiler; onların bütün politikalarının gerçekte Kornilov'un karşı-devrimci komplosuna yardım etmekte olduğunu gösterdiler.

Bu tedbirlerin sonucu Kornilov isyanı bastırıldı. General Krimov intihar etti. Kornilov ve yardakçıları Denikin ve Lukomski tutuklandılar (ama kısa zaman sonra Kerenski tarafından serbest bırakıldılar).

Kornilov isyanının bozguna uğratılması bir anda devrim ile karşı-devrim arasındaki güçler dengesini ortaya koydu. Generallerden ve Kadet Partisinden, burjuvazinin ağlarına takılıp kalan Menşeviklere ve

Sosyal-Devrimcilere varıncaya kadar bütün karşı-devrim kampının ölüme mahkum olduğunu gösterdi. Savaşın dayanılmaz yükünü sürüncemede bırakma politikasını ve uzayan savaşın sebep olduğu iktisadi kargaşanın, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin yığınlar üzerindeki etkisini tamamen yıkmış olduğu açığa çıktı.

Kornilov isyanının yenilgisi ayrıca, Bolşevik Partinin devrimin tayin edici gücü haline geldiğini ve karşı-devrimin her bir teşebbüsünü boşa çıkarabileceğini gösterdi. Partimiz henüz hükümet partisi değildi, fakat Kornilov günlerinde gerçekten hükümet eden bir güçmüş gibi davrandı, çünkü talimatları işçiler ve askerler tarafından duraksamadan yerine getiriliyordu.

Son olarak, Kornilov isyanının bastırılması, görünüşte ölü Sovyetlerin gerçekte çok büyük bir devrimci direniş gücü barındırdığını gösterdi. Kornilov birliklerinin yolunu kesen onların gücünü kıranların Sovyetler ve Sovyetlerin Devrim Komiteleri olduğuna hiç şüphe yoktu.

Kornilov eylemine karşı mücadele, bitkisel hayat yaşayan İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerine canlılık getirdi, onları uzlaşma politikasının etkisinden kurtardı, devrimci mücadelenin açık yoluna getirdi ve Bolşevik Partiye yöneltti.

Bolşeviklerin Sovyetlerdeki etkisi her zamankinden daha da güçlendi.

Bolşeviklerin etkisi kırda da hızla artmaya başladı.

Kornilov isyanı geniş köylü kitlelerine, çiftlik sahipleri ve generaller Bolşevikleri ve Sovyetleri ezmeyi başardığı takdirde sıranın köylülüğe geleceğini gösterdi. Onun için yoksul köylülüğün geniş kitleleri Bolşeviklerin etrafında daha sıkı toplanmaya başladı. Yalpalamaları Nisan-Ağustos 1917 döneminde devrimin gelişmesini yavaşlatmış olan orta köylülere gelince, Kornilov'un bozgunundan sonra onlar da kesin olarak Bolşeviklere yönelmeye yoksul köylülükle birleşmeye başladılar. Geniş köylü kitleleri ancak Bolşevik Partinin onları savaştan kurtarabileceğini, ancak bu partinin çiftlik sahiplerini devirebileceğini ve toprakları köylülere vermeye hazır olduğunu gittikçe daha fazla anladılar. Eylül ve Ekim 1917'de köylülerin toprak işgali olaylarında çok büyük bir artış görüldü. Çiftlik topraklarını izinsiz olarak sürmek genel bir karaktere büründü. Devrim için ayaklanmış olan köylüleri şimdi artık ne güzel sözler, ne de cezalandırma seferleri durdurabilirdi.

Devrim dalgası yükseliyordu.

Bunu Sovyetlerin canlanması ve yenilenmesi, ***Bolşevikleşmesi***

dönemi izledi. Temsilcilerini yeniden seçen fabrikalar, atölyeler ve askeri birlikler, Menşevik ve Sosyal-Devrimcilerin yerine Bolşevik Parti temsilcilerini Sovyetlere yolladılar. Kornilov üzerinde zaferin ertesi günü, 31 Ağustos'ta Petrograd Sovyeti, Bolşeviklerin politikasından yana olduğunu ilan etti. Petrograd Sovyetinin Çaydze başkanlığındaki eski Menşevik-Sosyal-Devrimci Prezidyumu istifa ederek Bolşeviklere yer açtı. 5 Eylül'de Moskova İşçi Temsilcileri Sovyeti Bolşeviklere geçti. Moskova Sovyetinin Sosyal-Devrimci Menşevik Prezidyumu da istifa ederek Bolşeviklere yolaçtı.

Bu, başarılı bir ayaklanma için zorunlu belli başlı önkoşulların şimdiden olgunlaşmış olduğuna işaretti.

"Tüm İktidar Sovyetlere!" şiarı tekrar gündeme geldi.

Fakat bu artık eski, iktidarın Menşevik-Sosyal-Devrimci Sovyetlere devri şiarı değildi. Şimdi bu artık, ülkede tüm iktidarın Bolşevikler önderliğindeki Sovyetlere devredilmesi amacıyla Sovyetleri Geçici Hükümet'e karşı ayaklanmaya çağıran bir şiardı.

Uzlaşıcı partilerde çözülme başladı.

Devrimci Köylülerin baskısıyla Sosyal-Devrimci Partide bir sol kanat oluştu; "Sol" Sosyal-Devrimciler olarak bilinen bu grup, burjuvaziyle uzlaşma politikasına hoşnutsuzluğunu dile getirmeye başladı.

Menşevikler arasında da, "Enternasyonalistler" diye adlandırılan ve Bolşeviklere meyleden bir "Sollar" grubu ortaya çıktı.

Anarşistlere gelince, onların nüfuzu itibarıyla zaten önemsiz olan grubu kesin olarak çözülüp grupçuklara dağıldı. Bunların bir kısmı adi suçlulara, hırsızlara ve provokatörlere, yani toplumun tortusuna karıştılar. Bir kısmı, "ilkesel" mülksüzleştiriciler olup köylüleri ve kasabalıları soymaya giriştiler, işçi kulüplerinin lokallerini ve paralarını soydular. Diğerleri ise açıkça karşı-devrimcilerin kampına geçtiler, burjuvaziye adice hizmet ederek kendi rahatlarına baktılar. Bunların hepsi her türlü devlet iktidarına, özellikle işçilerin ve köylülerin devrimci iktidarına karşıydılar, çünkü devrimci iktidarın halkı soymalarına ve kamu mülklerini yağmalamalarına izin vermeyeceğini biliyorlardı.

Kornilov darbesinin ezilmesinden sonra, Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, devrimin kabaran dalgasını zayıflatmak için bir teşebbüs daha yaptılar. Bu amaçla 12 Eylül 1917'de Sosyalist partilerin, uzlaşıcı Sovyetlerin, sendikaların, Zemstvo'ların, ticaret ve sanayi çevrelerinin ve askeri birliklerin temsilcilerinin katıldığı bir Tüm-Rusya Demokratik

Konferansı topladılar. Konferans, Ön Parlamento olarak bilinen bir Geçici Cumhuriyet Şûrası kurdu. Uzlaşıcılar, Ön Parlamento'nun yardımıyla devrimi durdurup, ülkeyi Sovyet devrimi yolundan burjuva-anayasal gelişme yoluna, burjuva parlamentarizmi yoluna saptırabilmeyi umuyorlardı. Ancak bu, siyasi müflislerin, devrim çarkını geri döndürme yolundaki umutsuz bir çabasıydı. Fiyaskoyla sonuçlanması kaçınılmazdı, nitekim öyle oldu. İşçiler "Predparlament"e (Ön Parlamento'ya) "predbannik" (ön hamam) diyerek uzlaşıcıların parlamenter çabalarıyla alay ediyorlardı.

Bolşevik Parti Merkez Komitesi, Ön Parlamento'yu boykot etmeye karar verdi. Ne var ki, Kamenev ve Teodoroviç gibi kişilerin bulunduğu Ön Parlamento'nun Bolşevik fraksiyonu, Ön Parlamento'yu terketmek istemedi. Fakat Parti Merkez Komitesi onları buna mecbur etti.

Partiyi ayaklanma hazırlıklarından saptırmaya Çalışan Kamenev ve Zinovyev, Ön Parlamento'ya katılmak isteğinde direttiler. Tüm-Rusya Demokratik Konferansının Bolşevik fraksiyonunun bir toplantısında konuşan Stalin yoldaş, Ön Parlamento'ya katılmaya şiddetle karşı çıktı. Ön Parlamento'yu bir "Kornilov ucubesi" diye adlandırdı.

Lenin ve Stalin, Ön Parlamento'ya çok kısa bir süre için de olsa katılmanın önemli bir hata olacağı kanısındaydılar, çünkü böyle bir katılım, kitlelerde, Ön Parlamento emekçi halk için sanki gerçekten birşeyler yapabilecekmiş gibi sahte hayaller uyandırabilirdi.

Bolşevikler aynı zamanda, çoğunlukta olacaklarını umdukları II. Sovyet Kongresinin toplanması için yoğun hazırlık yapıyorlardı. Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'ndeki Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin tüm oyunlarına rağmen, Bolşevik Sovyetlerin baskısı altında, II. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi, 1917 Ekim'inin ikinci yarısı için toplantıya çağrıldı.

6- PETERSBURG'DA EKİM AYAKLANMASI VE GEÇİCİ HÜKÜMET'İN TUTUKLANMASI. II. SOVYET KONGRESİ VE SOVYET HÜKÜMETİNİN KURULMASI. II. SOVYET KONGRESİNİN BARIŞ VE TOPRAK KONUSUNDAKİ KARARNAMELERİ. SOSYALİST DEVRİMİN ZAFERİ. SOSYALİST DEVRİMİN ZAFERE ULAŞMASININ NEDENLERİ.

Bolşevikler, ayaklanma için yolun hazırlıklara giriştiler. Lenin, her iki başkentte de -Moskova ve Petrograd- İşçi ve Asker Temsilcileri

Sovyetlerinde çoğunluk sağlamış olan Bolşeviklerin, devlet iktidarını kendi ellerine alabileceklerini ve almaları gerektiğini söyledi. Katedilen yolu gözden geçiren Lenin, "Halkın çoğunluğunun *bizden yana*" olduğunu vurguladı. Merkez Komitesine ve Bolşevik örgütlere yazı ve mektuplarında Lenin, ayaklanmanın başarısını sağlamak için ordu birliklerinin, donanmanın ve Kızıl Muhafızların ne şekilde kullanılması, Petrograd'daki hangi kilit noktaların ele geçirilmesi gerektiğini vs. gösteren somut bir ayaklanma planı çıkardı.

7 Ekim'de Lenin Finlandiya'dan gizlice Petrograd'a geldi. 10 Ekim 1917'de yapılan Parti Merkez Komitesinin tarihi toplantısında birkaç gün içinde silahlı ayaklanmanın başlatılması kararı alındı. Lenin tarafından hazırlanan, Parti Merkez Komitesinin tarihi kararında şöyle deniliyordu:

> "Merkez Komitesi, gerek Rus devriminin uluslararası durumunun (sosyalist dünya devriminin bütün Avrupa'da geliştiğinin kesin bir ifadesi olan Alman donanmasındaki ayaklanma; emperyalistlerin savurdukları, Rusya'daki devrimi boğazlama tehdidi), gerek askeri durumunun (Rus burjuvazisi ile Kerenski ve şürekâsının Petrograd'ı Almanlara teslim etmek için verdiklerine şüphe olmayan karar) ve proletarya partisinin Sovyetlerde çoğunluğu ele geçirmiş olmasının, -tüm bunların, köylü ayaklanmasıyla ve halkın Partimize olan güveninin artması olgusuyla (Moskova'daki seçimler) bağıntı içinde ve son olarak, ikinci bir Kornilov darbesinin apaçık hazırlanması (birliklerin Petrograd'dan çekilmesi, Petrograd civarına Kazakların yığılması, Minsk'in Kazaklar tarafından kuşatılması vb.) –bütün bunların, silahlı ayaklanmayı gündeme getirdiğini tespit eder.
>
> Bu yüzden Merkez Komitesi, silahlı bir ayaklanmanın kaçınılmaz olduğunu ve tamamen olgunlaştığını saptar ve bütün Parti örgütlerini buna göre hareket etmeye ve bütün pratik meseleleri (Kuzey Bölgesi Sovyetleri Kongresi, birliklerin Petrograd'dan çekilmesi, taraftarlarımızın Moskova ve Minsk'teki eylemleri vb.) bu bakış açısıyla tartışmaya ve karara bağlamaya çağırır." (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 6; s. 307.)

Merkez Komitesinin iki üyesi, Kamenev ile Zinovyev, bu tarihi kararın aleyhinde söz aldılar ve oy kullandılar. Menşevikler gibi onlar da bir burjuva parlamenter cumhuriyetin hayalini kuruyor ve işçi sınıfının bir sosyalist devrimi gerçekleştirecek güce sahip olmadığını, iktidarı

devralmak için henüz olgunlaşmadığını öne sürerek ona iftiralar yağdırıyorlardı.

Bu toplantıda Troçki doğrudan karar aleyhinde oy kullanmadıysa da, ayaklanmanın başarıya ulaşma şansını hiçe indirecek ve çabaları boşa çıkaracak bir değişiklik önerdi. Ayaklanmayı, II. Sovyet Kongresi toplanmadan önce başlatmamayı önerdi -bu, ayaklanmayı geciktirmek, tarihini açıklamak ve Geçici Hükümet'i ayaklanmadan haberdar etmek anlamına gelen bir öneriydi.

Bolşevik Parti Merkez Komitesi, ayaklanmayı yerinde örgütlemek üzere Donetz Havzasına, Urallara, Helsingfors'a, Kronstadt'a, Güney-Batı Cephesine ve diğer yerlere temsilciler yolladı. Voroşilov, Molotov, Cerjinski, Orkonikidze, Kirov, Kaganoviç, Kuybişev, Frunze, Yaroslavski yoldaşlar ve diğerleri, ayaklanmayı taşrada yönetmek üzere Parti tarafından özel olarak görevlendirildiler. Jdanov yoldaş Urallarda Şadrinsk'teki silahlı kuvvetler içinde çalışma yürüttü. Merkez Komitesi temsilcileri, taşradaki Bolşevik örgütlerin yöneticilerine ayaklanma planını etraflıca anlattılar ve örgütleri Petrograd'daki ayaklanmayı desteklemek üzere teyakkuz durumuna getirdiler.

Parti Merkez Komitesinin talimatı üzerine Petrograd Sovyetinde ***Devrimci Askeri Komite*** kuruldu, bu Komite, ayaklanmanın legal karargahı haline geldi.

Bu arada karşı-devrimciler de tüm hızla güç biriktiriyordu. Ordudaki subaylar, "Subaylar Birliği" adıyla bilinen karşı-devrimci bir örgüt kurdular. Karşı-devrimciler, hücum taburları teşkil etmek üzere her yerde karargahlar kuruyorlardı. Ekim sonunda karşı-devrimin emrinde 43 hücum taburu bulunmaktaydı. Özel St. George Hacı Şövalyeleri taburları kuruldu.

Kerenski Hükümeti, hükümetin Petrograd'dan Moskova'ya nakledilmesi sorununu ortaya attı. Bundan da, şehirdeki ayaklanmayı önlemek amacıyla Petrograd'ı Almanlara teslim etmeye hazırlandığı anlaşılıyordu. Petrograd işçi ve askerlerinin protestoları, Geçici Hükümet'i Petrograd'da kalmaya mecbur etti.

16 Ekim'de Parti Merkez Komitesinin bir genişletilmiş oturumu yapıldı. Bu toplantıda, ayaklanmayı yönetmek üzere, başında Stalin yoldaşın bulunduğu bir ***Parti Merkezi*** seçildi. Bu Parti Merkezi, Petrograd Sovyeti Devrimci Askeri Komitesinin yönetici çekirdeğiydi ve pratikte tüm ayaklanmayı o yönetti.

Merkez Komitesi oturumunda teslimiyetçi Zinovyev ile Kamenev

ayaklanmayı yeniden karşı çıktılar. Red yanıtı alınca da, basında açıktan ayaklanmaya ve Partiye karşı tavır alacak kadar ileri gittiler. 18 Ekim'de Menşevik gazetesi "Novaya Jizn"de (Yeni Yaşam), Kamenev ve Zinovyev'in, Bolşeviklerin bir ayaklanma için hazırlık yaptığı, kendilerinin ise bunu bir macera olarak gördükleri şeklinde bir açıklaması çıktı. Böylece Kamenev ve Zinovyev, Merkez Komitesinin ayaklanmaya ilişkin kararını düşmana ifşa ettiler ve birkaç güne kadar girişilecek bir ayaklanmanın planlandığını açığa vurdular. Bu ihanetti. Lenin bu bağıntıda şunları yazdı: "Kamenev ve Zinovyev silahlı ayaklanma konusunda Parti Merkez Komitesinin aldığı kararı Rodzyanko ve Kerenski'ye ***ifşa etmişlerdir.***" Lenin Merkez Komitesi'nde, Zinovyev ve Kamenev'i Partiden ihraç etme sorununu ortaya attı.

Hainlerce uyarılmış olan devrim düşmanları derhal ayaklanmayı önlemek ve devrimin yönetici kadrosunu, Bolşevik Partiyi yoketmek için tedbirler aldılar. Geçici Hükümet'in düzenlediği bir gizli oturumda, Bolşeviklere karşı mücadele etmek için alınacak tedbirler kararlaştırıldı. 19 Ekim'de Geçici Hükümet Petrograd'a cepheden alelacele birlik çağırdı. Sokaklarda devriyeler kol geziyordu. Karşı-devrim, özellikle Moskova'da büyük güç toplamayı başardı. Geçici Hükümet şu planı hazırlamıştı: II. Sovyet Kongresinin açılışından bir gün önce Smolny'ye -Bolşevik Merkez Komitesi karargahına- saldırarak burası işgal edilecek ve Bolşevik yönetici merkez yokedilecekti. Bu amaçla Petrograd'a, Hükümet'in sadakatine inandığı birlikler yığıldı.

Ne var ki, Geçici Hükümet'in günleri ve hatta saatleri artık sayılıydı. Artık hiçbir güç, sosyalist devrimin muzaffer yürüyüşünü durduramazdı.

21 Ekim'de Bolşevikler, bütün devrimci ordu birliklerine Devrimci Askeri Komite komiserleri gönderdiler. Ayaklanmadan önceki günlerde, ordu birliklerinde, işletmelerde ve fabrikalarda eylem için enerjik hazırlıklar yapıldı. Savaş gemilerine -"*Aurora*" kruvazörü ve "*Zarya Svobodi*" (Özgürlük Şafağı)- de kesin talimat verildi.

Petrograd Sovyetinin bir toplantısında bir böbürlenmek krizine tutulan Troçki, ayaklanma tarihini, Bolşeviklerin silahlı ayaklanmayı başlatmayı kararlaştırdıkları günü düşmana ifşa etti. Parti Merkez Komitesi, Kerenski Hükümetinin ayaklanmayı başarısız kılmasına meydan vermemek için, ayaklanmayı tespit edilen tarihten önce II. Sovyet Kongresinin açılışından bir gün önce başlatma ve sürdürme kararı aldı.

Kerenski, 24 Ekim (6 Kasım) sabahının erken saatlerinde,

Bolşevik Parti merkez organı "***Raboçi Put***"un (İşçi Yolu) kapatılması, gazetenin yazıişleri merkezine ve Bolşeviklerin matbaasına zırhlı araçların gönderilmesi için emir vererek saldırısını başlattı. Ama daha saat sabahın 10'u olmadan, Stalin yoldaşın talimatı üzerine Kızıl Muhafızlarla devrimci askerler zırhlı araçları püskürttüler, matbaayı ve "***Raboçi Put***"un yazıişleri merkezini takviyeli bir kordon altına aldılar. Saat 11'e doğru "***Raboçi Put***", Geçici Hükümet'in ***devrilmesi*** çağrısıyla çıktı. Aynı sırada, Partinin ayaklanma Merkezinin talimatı üzerinde, devrimci askerlerden ve Kızıl Muhafızlardan oluşan müfrezeler derhal Smolny'ye gönderildi.

Ayaklanma başlamıştı.

24 Ekim gecesi Lenin Smolny'ye gelerek ayaklanmanın yönetimini bizzat üstlendi. Tüm gece boyunca devrimci ordu birlikleri ve Kızıl Muhafız müfrezeleri durmadan Smolny'ye akın etti. Bolşevikler onları, Geçici Hükümet'in mevzilendiği Kışlık Sarayı kuşatmak üzere şehrin merkezine yolladılar.

25 Ekim'de (7 Kasım) Kızıl Muhafızlar ve devrimci birlikler garları, postaneyi, telgrafhaneyi, Bakanlıkları ve Devlet Bankası'nı işgal ettiler.

Ön Parlamento dağıtıldı.

Petrograd Sovyetinin ve Bolşevik Merkez Komitesinin karargahı olan Smolny, bütün savaş emirlerinin oradan çıktığı devrimin karargahı haline geldi.

Petrograd işçileri bu günlerde, Bolşevik Partinin önderliği altında iyi bir eğitimden geçmiş olduklarını gösterdiler. Bolşeviklerin çalışmaları sayesinde ayaklanmaya hazırlanmış olan devrimci ordu birlikleri, savaş emirlerini harfiyen yerine getirdiler ve Kızıl Muhafızlarla omuz omuza çarpıştılar. Donanma da ordudan geri kalmadı. Kronstadt, Bolşevik Partinin bir kalesiydi ve orada Geçici Hükümet'in otoritesi çoktandır tanınmıyordu. "*Aurora*" kruvazörü 25 Ekim'de, Kışlık Saraya yönelik toplarının gürlemesiyle yeni bir çağın, Büyük Sosyalist Devrim çağının başladığını müjdeledi.

25 Ekim'de (7 Kasım) Bolşeviklerin, "Rusya Yurttaşlarına çağrısı yayınlandı. Bu çağrıda, burjuva Geçici Hükümet'in devrildiği ve devlet iktidarının Sovyetlerin eline geçtiği bildiriliyordu.

Geçici Hükümet, askeri okul öğrencilerinin ve hücum taburlarının koruduğu Kışlık Saraya sığınmıştı. 25 Ekim'i 26'ya bağlayan gece

devrimci işçiler, askerler ve bahriyeliler Kışlık Sarayı hücumla ele geçirdiler ve Geçici Hükümet'i tutukladılar.

Silahlı ayaklanma Petrograd'da başarıya ulaşmıştı.

II. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi, 25 Ekim (7 Kasım) 1917'de akşam saat 10.45'te, Petrograd'daki muzaffer ayaklanmanın tam istim ilerlediği ve başkentte iktidarın fiilen Petrograd Sovyetinin eline geçtiği bir sırada, Smolny'de açıldı.

Bolşevikler kongrede ezici çoğunluk sağladılar. Artık devirlerinin kapanmış olduğunu gören Menşevikler, Bund'cular ve sağ Sosyal-Devrimciler, çalışmalara hiçbir şekilde katılmayacaklarını bildirerek kongreyi terkettiler. Sovyet Kongresinde okunan bir demeçlerinde, Ekim Devrimini bir "askeri komplo" olarak adlandırıyorlardı. Kongre Menşevikleri ve Sosyal-Devrimcileri mahkum etti ve onların ayrılmasına üzülmek bir yana, hainlerin çekilmesi sayesinde kongre gerçekten devrimci bir işçi ve asker temsilcileri kongresi haline geldiği için bunu memnunlukla karşıladığını vurguladı.

Kongre adına, tüm iktidarın Sovyetlere geçtiği ilan edildi.

II. Sovyet Kongresinin çağrısında şöyle deniyordu:

"İşçi, asker ve köylülerin büyük çoğunluğunun iradesine, işçilerin ve garnizonun Petrograd'da gerçekleştirilmiş olan muzaffer ayaklanmasına dayanan Kongre, iktidarı kendi eline alır."

26 Ekim (8 Kasım) 1917 gecesi II. Sovyet Kongresi ***Barış Üzerine Kararname***'yi kabul etti. Kongre, savaş yürüten ülkelere, barış görüşmelerinin yapılabilmesi için derhal en az üç ay süreli bir ateşkes imzalanması çağrısında bulundu. Kongre, bütün savaşan ülkelerin hükümetlerine ve halklarına çağrıyla aynı zamanda, "insanlığın en ileri üç ulusunun ve bu savaşta yeralan en büyük devletlerin: İngiltere, Fransa ve Almanya'nın sınıf bilinçli işçilerine" de çağrıda bulunuyordu. Bu işçileri "barış davasını ve aynı zamanda emekçi ve sömürülen kitlelerin her türlü kölelik ve sömürüden kurtuluşu davasını başarıyla sonuna kadar götürmeye" yardım etmeye çağırıyordu.

Aynı gece II. Sovyet Kongresi, "çiftlik sahiplerinin toprak mülkiyetinin hiçbir tazminat ödenmeksizin derhal kaldırıldığını" bildiren ***Toprak Üzerine Kararname***'yi kabul etti. Bu toprak kararnamesi, 242 yerel köylü seçmen görevinden derlenmiş bir köylü seçmen görevini kendine temel alıyordu. Bu seçmen görevi uyarınca, toprakta özel mülkiyet ilelebet kaldırılacak ve yerine toprakta kamu veya devlet

mülkiyeti getirilecekti. Çiftlik sahiplerine, taca ve manastırlara ait topraklar, bedava kullanmaları için tüm emekçilere devredilecekti.

Bu kararnameyle köylülük, Ekim Sosyalist Devriminden, daha önce çiftlik sahiplerine, burjuvaziye, çarın hanedanına, manastırlara ve kiliseye ait 150 milyon desiyatinden fazla yeni toprak elde etti.

Bundan başka köylüler, çiftlik sahiplerine yılda 500 milyon altın rubleye varan kira ödemekten de kurtuldular.

Bütün yeraltı zenginlikleri (petrol, kömür, cevherler vb.), ormanlar ve sular halkın mülkiyetine geçti.

Nihayet, II. Tüm-Rusya Sovyet Kongresinde, ilk Sovyet Hükümeti, Halk Komiserleri Konseyi kuruldu. Halk Komiserleri Konseyi yalnızca Bolşeviklerden meydana geliyordu. İlk Halk Komiserleri Konseyi'nin Başkanlığına Lenin seçildi.

Böylece, tarihi II. Sovyet Kongresinin çalışmaları sona erdi.

Kongre delegeleri, Sovyetlerin Petrograd'daki zaferinin muştusunu yaymak ve Sovyet iktidarının bütün ülkeye yayılmasını sağlamak için geldikleri yerlere geri döndüler.

İktidar ülkenin her yerinde hemen Sovyetlerin eline geçmedi. Petrograd'da Sovyet Hükümeti kurulduğu halde, Moskova'da daha birkaç gün inatlı ve şiddetli sokak çarpışmaları oldu. iktidarın Moskova Sovyetinin eline geçmesini önlemek için karşı-devrimci Menşevik ve Sosyal-Devrimci partiler, Beyaz Muhafızlarla ve askeri okul öğrencileriyle birlikte işçilere ve askerlere karşı silahlı mücadeleye giriştiler. Asileri bozguna uğratmak ve Moskova'da Sovyet iktidarını kurmak birkaç gün aldı.

Bizzat Petrograd'ın içinde ve civarındaki bazı ilçelerde karşı-devrimciler, daha devrimin zaferinden sonraki ilk günlerde, Sovyet iktidarını devirme teşebbüslerine giriştiler. 10 Kasım 1917'de, ayaklanma sırasında Petrograd'dan Kuzey Cephesi bölgesine kaçan Kerenski, birkaç Kazak birliğini biraraya getirdi ve onları General Kraznov'un komutasında Petrograd üzerine yürüttü. 11 Kasım 1917'de Petrograd'da, başında Sosyal-Devrimcilerin bulunduğu "Devrimi ve Anavatanı Kurtarma Komitesi" adlı karşı-devrimci örgüt tarafından askeri okul öğrencilerinin isyanı örgütlendi. Fakat isyancılar kolaylıkla bastırıldı. Bir gün içinde, 11 Kasım akşamına kadar, askeri okul öğrencilerinin isyanı bahriyeliler ve Kızıl Muhafızlar tarafından tasfiye edildi, ve 13 Kasım'da General Kraznov, Pulkova tepeleri yakınında bozguna uğratıldı. Lenin, Ekim ayaklanması günlerinde olduğu gibi, bu anti-Sovyet isyanın

bastırılmasını bizzat yönetti. Lenin'in eğilmez kararlılığı ve zafere olan soğukkanlı güveni kitleleri coşturdu ve kaynaştırdı. Düşman ezilmişti. Kraznov esir alındı ve Sovyet iktidarına karşı mücadeleyi durduracağına dair "şeref sözü" verdi. Bu "şeref sözü" üzerine serbest bırakıldı. Fakat Kraznov, sonradan görüleceği üzere, general sözüne ihanet etti. Kerenski ise, kadın kılığında "bilinmeyen bir yönde" kaçmayı başardı.

Mohilev'de bulunan Ordu Genel Karargâhında, Başkomutan General Duhonin de isyana kalkıştı. Sovyet hükümeti ona Alman Ordu Komutanlığı ile derhal ateşkes görüşmelerine başlama direktifi verdiğinde, Hükümetin direktifine uymayı reddetti. Bunun üzerine Sovyet Hükümetinin emriyle görevinden alındı. Karşı-devrimci Genel Karargâh dağıtıldı ve Duhonin, ona karşı ayaklanan askerler tarafından öldürüldü.

Parti içinde adı çıkmış bazı oportünistler de (Kamenev, Zinovyev, Rykov, Şlyapnikov ve başkaları) Sovyet iktidarına karşı bir çıkış yaptılar. Ekim Devrimi tarafından henüz devrilmiş olan Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin de dahil olacağı bir "tüm-Sosyalist Hükümet" kurulmasını talep ettiler. 15 Kasım 1917'de Bolşevik Parti Merkez Komitesi, bu karşı-devrimci partilerle anlaşmayı reddeden ve Kamenev ve Zinovyev'i devrimin grev kırıcıları ilan eden bir karar kabul etti. 17 Kasım'da, Partinin politikasıyla hemfikir olmayan Kamenev, Zinovyev, Rykov ve Milyutin, Merkez Komitesinden istifa ettiklerini açıkladılar. Aynı gün, 17 Kasım'da, Nogin, kendi adına ve Halk Komiserleri Konseyi üyeleri olan Rykov, V. Milyutin, Teodoroviç, A. Şlyapnikov, D. Ryazanov, Yurenev ve Larin adına, Parti Merkez Komitesinin politikasıyla hemfikir olmadıkları ve sözkonusu kişilerin Halk Komiserleri Konseyi'nden istifa ettiği açıklamasını yaptı. Bu bir avuç korkağın firarı, Ekim Devriminin düşmanları arasında bir bayram havası yarattı. Tüm burjuvazi ve onun uşakları, ağızları kulaklarında, Bolşevizmin çöküşünü ilan ettiler ve Bolşevik Partinin sonunun yakın olduğuna dair kehanetlerde bulundular. Ama bu bir avuç kaçak yüzünden Parti bir an bile sarsılmadı. Parti Merkez Komitesi bunları devrim kaçakları ve burjuvazinin suç ortakları olarak damgaladı ve işine baktı.

"Sol" Sosyal-Devrimciler ise, Bolşeviklere hiç kuşkusuz sempati duyan köylü kitleleri üzerindeki nüfuzlarını sürdürmek isteğiyle, Bolşeviklerle arayı bozmamaya ve şimdilik onlarla birleşik cepheyi sürdürmeye karar verdiler. Kasım 1917'de yapılan köylü Sovyetleri Kongresi, Ekim Sosyalist Devriminin bütün kazanımlarını benimsedi ve Sovyet Hükümetinin kararnamelerini onayladı. "Sol" Sosyal-Devrimcilerle bir anlaşmaya varıldı ve birkaç "sol" Sosyal-Devrimci

(Kolegayev, Spiridonova, Proşyan ve Steinberg) Halk komiserleri Konseyi'ne dahil edildi. Fakat bu anlaşma ancak Brest-Litovsk barışının imzalanmasına ve Yoksul Köylü Komitelerinin kurulmasına kadar sürdü. Köylüler arasında derin bir bölünmenin ortaya çıktığı bu sıralarda, Kulakların çıkarlarını gittikçe daha çok temsil eden "Sol" Sosyal-Devrimciler, Bolşeviklere karşı bir isyan kışkırttılar ve Sovyet Hükümeti tarafından bozguna uğratıldılar.

Ekim 1917'den Ocak-Şubat 1918'e kadarki kısa zaman diliminde Sovyet devrimi tüm ülkeye yayıldı. Sovyet iktidarı dev ülkenin toprakları üzerine öyle büyük bir hızla yayıldı ki, Lenin bunu Sovyet iktidarının "zafer yürüyüşü" olarak adlandırdı.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi zafere ulaşmıştı.

Rusya'da Sosyalist Devrimin bu nispeten kolay zaferinin bir dizi nedeni arasından şu bellibaşlı nedenler öne çıkarılmalıdır:

1) Ekim Devrimi, Rus burjuvazisi gibi görece zayıf, kötü bir şekilde örgütlenmiş ve siyasi bakımdan oldukça tecrübesiz bir düşmanla karşı karşıyaydı. İktisadi bakımdan hala zayıf ve tamamen hükümet ihalelerine bağımlı olan Rus burjuvazisi, durumdan bir çıkış yolu bulabilmek için zorunlu olan ne siyasi bağımsızlığa ne de yeterli inisiyatife sahipti. Örneğin, ne Fransız burjuvazisinin sahip olduğu büyük çaplı siyasi tertip ve siyasi hilekarlık alanındaki engin tecrübeye, ne de İngiliz burjuvazisinin sahip olduğu geniş kapsamlı kurnazca uzlaşmalar yapma geleneğine sahipti. Daha dün Çarla anlaşma yoluna gitmiş, fakat Şubat Devrimiyle Çar devrilip kendisi iktidara gelince, esasta menfur Çarın politikasını sürdürmekten daha iyi birşey akıl edememişti. Savaş ülkenin gücünü aşmış ve halk ile orduyu tam bir bitkinliğe düşürmüş olduğu halde, Rus burjuvazisi tıpkı Çar gibi "zafere kadar savaş"tan yanaydı. Köylülük topraksızlıktan ve çiftlik sahiplerinin boyunduruğu altında mahvolurken, burjuvazi tıpkı Çar gibi büyük toprak mülkiyetini özünde olduğu gibi bırakmaya kararlıydı. İşçi sınıfı karşısında politikaya gelince, Rus burjuvazisi, işçi sınıfına olan nefretinde Çarı bile geçiyordu, çünkü fabrika sahiplerinin boyunduruğunu yalnız korumak ve güçlendirmek değil, aynı zamanda kitlesel lokavtlarla katlanılmaz hale getirmeye çabalıyordu.

Halkın, Çarın politikasıyla burjuvazinin politikası arasında hiçbir özsel fark görmemesi ve Çara olan nefretini bu defa burjuvazinin Geçici Hükümet'ine yöneltmesinde şaşılacak birşey yoktu.

Uzlaşıcı partiler, Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler, halk üzerinde belli bir etkiye sahip oldukları sürece, burjuvazi bunları bir siper

olarak kullanabilir ve iktidarını koruyabilirdi. Fakat Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler kendilerini emperyalist burjuvazinin ajanları olarak teşhir edip halk üzerindeki etkilerini böylece kaybettikten sonra, burjuvazi ve onun Geçici Hükümet'i dayanaksız kalmıştı.

2) Ekim Devriminin başında, Rusya işçi sınıfı gibi devrimci bir sınıf, mücadele içinde çelikleşmiş, kısa zaman içinde iki devrim geçirmiş ve üçüncü devrimin başlamasına kadar barış, toprak, özgürlük ve sosyalizm uğruna mücadelede halka önderliğini kabul ettirmiş bir sınıf bulunuyordu. Eğer Ekim Devriminin Rusya işçi sınıfı gibi bir önderi, halkın güvenini kazanmış bir önderi olmasaydı, bir işçi-köylü ittifakı da olmazdı, ve bu ittifak olmadan Ekim Devrimi zafere ulaşamazdı.

3) Rusya işçi sınıfının devrimde, köylü nüfusun muazzam çoğunlu!unu kapsayan yoksul köylülük gibi ciddiye alınması gereken bir müttefiki vardı. Hiç kuşkusuz birkaç onyıllık "normal" gelişme tecrübesiyle karşılaştırılabilecek olan sekiz ay devrimin tecrübesi, köylülüğün emekçi kitleleri üzerinde iz bırakmadan geçip gitmemişti. Bu zaman içinde, Rusya'daki bütün partileri pratikte sınamak; ne Kadetlerin, ne de Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin çiftlik sahipleriyle ciddi bir şekilde bozuşmaya veya köylüler için kendi kanlarını akıtmaya niyetli olmadıklarına; Rusya'da çiftlik sahipleriyle hiçbir bağı olmayıp, bilakis, köylülerin ihtiyaçlarını tatmin etmek için çiftlik sahiplerini yere çalmaya hazır sadece bir tek partinin, Bolşevik Partinin bulunduğuna kanaat getirmek imkanına sahip oldular. Bu, proletaryanın yoksul köylülükle ittifakının gerçek temelini oluşturdu. Uzun süre bocalayıp, ancak Ekim ayaklanmasının arifesinde yoksul köylülüğe katılarak yüzünü tüm yüreğiyle devrime çeviren orta köylülerin tavrını belirleyen de işçi sınıfının yoksul köylülükle ittifakının varlığı oldu.

Tanıtlamaya gerek yok ki, bu ittifak olmadan Ekim Devrimi zafere ulaşamazdı.

4) İşçi sınıfının başında, Bolşevik parti gibi siyasi mücadelelerde denenmiş ve sınanmış bir parti bulunuyordu. Ancak Bolşevik Parti gibi bir parti, tayin edici taarruzda halka önderlik edecek kadar cesur ve hedefe giden yolda tüm ve her türlü engele takılmayacak kadar temkinli bir parti –ancak böyle bir parti, barış uğruna genel-demokratik hareket, çiftlik sahiplerinin topraklarını ele geçirmek uğruna köylü-demokratik hareketi, ezilen halkların ulusal hak eşitliği uğruna ulusal kurtuluş hareketi ve proletaryanın burjuvaziyi devirmek, proletarya diktatörlüğünü kurmak uğruna sosyalist hareketi gibi bu kadar farklı devrimci hareketleri bir ortak devrimci akımda bu denli ustaca kaynaştırabilirdi.

Hiç kuşkusuz, bu farklı türden devrimci akımların bir güçlü devrim selinde birleştirilmesi, Rusya'da kapitalizmin kaderini tayin etti.

5) Ekim Devrimi, emperyalist savaşın hala tam istim ilerlediği, ileri gelen burjuva devletlerin iki düşman kampa bölündüğü, birbirleriyle savaşmaktan ve birbirlerini zayıflatmaktan, "Rusya'nın işleri"ne etkili bir şekilde karışmak ve aktif olarak devrime karşı çıkmak imkanına sahip olamadıkları bir sırada başladı.

Bu, hiç kuşkusuz, Ekim Devriminin zaferini kolaylaştırdı.

7 - BOLŞEVİK PARTİNIN SOVYET İKTİDARINI SAĞLAMLAŞTIRMA MÜCADELESİ. BREST-LİTOVSK BARIŞI. VII. PARTİ KONGRESİ

Sovyet iktidarını sağlamlaştırmak için eski burjuva devlet aygıtı parçalanmalı, yıkılmalı ve onun yerine yeni Sovyet devlet aygıtı yaratılmalıydı. Bundan başka, toplumun zümrelere bölünmesinin kalıntılarını ve ulusal baskı rejimini yoketmek, kilisenin ayncalık1annı ortadan kaldırmak, karşı-devrimci basını ve legal ve illegal her türlü karşı-devrimci, örgütü tasfiye etmek, burjuva Kurucu Meclis'i dağıtmak gerekiyordu. Son olarak, toprağı millileştirdikten sonra, tüm büyük sanayii de millileştirmek ve ardından Sovyet iktidarının sağlamlaştırılmasını herşeyden fazla baltalayan savaş halinden çıkmak, savaşı sona erdirmek gerekiyordu.

Bütün bu tedbirler, 1917 sonundan 1918 ortasına kadarki birkaç ay içinde yürürlüğe kondu.

Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler tarafından tezgahlanan eski Bakanlık memurlarının sabotajları kırıldı ve tasfiye edildi. Bakanlıklar kaldırıldı ve yerine Sovyet yönetim organları ve gerekli Halk Komiserlikleri kuruldu. Ülke sanayiini yönetmek için Milli Ekonomi Yüksek Konseyi kuruldu. Karşı-devrimle ve sabotajla mücadele etmek için, başında Feliks Cerjinski'nin bulunduğu Tüm-Rusya Olağanüstü Komisyonu (Çeka) kuruldu. Kızıl Ordu ve Donanmanın kurulması hakkında bir kararname çıkarıldı. Seçimleri esas itibariyle Ekim Devriminden önce yapılan ve II. Sovyet Kongresinin barış, toprak ve iktidarın Sovyetlere geçmesi üzerine kararnamelerini tanımayı reddeden Kurucu Meclis lâğvedildi.

Feodalizmin kalıntılarına, zümreler sistemine ve toplumsal hayatın

her alanında hukuki eşitsizliğe son vermek için, zümreleri kaldıran, milliyete ya da dine dayalı kısıtlamaları kaldıran, kiliseyi devletten ve okulu kiliseden ayıran, kadınların hak eşitliğini ve Rusya'daki bütün milliyetlerin hak eşitliğini tanıyan kararnameler çıkarıldı.

Sovyet Hükümetinin "Rusya Halklarının Haklar Bildirisi" diye bilinen özel bir kararnamesi, Rusya halklarının özgürce gelişme ve tam hak eşitliğinin yasa olduğu saptandı.

Burjuvazinin iktisadi gücünü zayıflatmak ve yeni Sovyet iktisadını örgütlemek için, öncelikle yeni Sovyet sanayiini örgütlemek için, bankalar, demiryolları, dış ticaret, ticaret filosu ve bütün kollarıyla tüm büyük sanayi millileştirildi: kömür, maden, petrol, kimya sanayii, makine yapımı, tekstil, şeker sanayii vb.

Ülkemizi, mali bakımdan yabancı kapitalistlerden bağımsız kılmak ve onların sömürüsünden kurtarmak için, Çar ve Geçici Hükümet tarafından imzalanmış dış borçlar feshedildi. Ülkemiz halkları, fetih savaşının sürdürülmesi için alınmış olan ve ülkemizi yabancı sermayeye bağlayan borçları ödemeyi reddetti.

Bu ve benzeri tedbirler, burjuvazinin, çiftlik sahiplerinin, gerici devlet memurlarının ve karşı-devrimci partilerin gücünü temelinden budadı ve ülkede Sovyet iktidarını büyük ölçüde sağlamlaştırdı.

Fakat Rusya, Almanya ve Avusturya ile savaş halinde olduğu sürece, Sovyet iktidarının durumu tam sağlam sayılamazdı. Sovyet iktidarını kesin sağlamlaştırmak için, savaşa son vermek gerekiyordu. Bu yüzden Parti, daha Ekim Devriminin zaferinin ilk günlerinden itibaren, barış uğruna mücadeleyi geliştirdi.

Sovyet Hükümeti, "savaş yürüten tüm halklara ve onların hükümetlerine, derhal adil, demokratik bir barışın sağlanması için görüşmelere başlamaları" çağrısında bulundu. Fakat "Müttefikler", İngiltere ve Fransa, Sovyet Hükümetinin bu teklifini reddettiler. Bu red yanıtı karşısında Sovyet Hükümeti, Sovyetlerin arzusuna uygun olarak Almanya ve Avusturya ile görüşmelere başlama kararı aldı.

Görüşmeler 3 Aralık'ta Brest-Litovsk'ta başladı. 5 Aralık'ta bir ateşkes imzalandı.

Görüşmeler ülkenin iktisadi çöküntü içinde olduğu, genel savaş yorgunluğunun hakim olduğu, birliklerimizin siperleri terkettiği ve cephenin dağılmakta olduğu bir sırada yapıldı. Görüşmeler sırasında Alman emperyalistlerinin eski Çarlık imparatorluğunun büyük bölümlerini ele geçirmek ve Polonya'yı, Ukrayna'yı ve Baltık ülkelerini Almanya'ya

bağımlı ülkelere dönüştürmek istediği açığa çıktı.

Bu şartlar altında savaşı sürdürmek, daha yeni doğmuş olan Sovyet Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye atmak olurdu. İşçi sınıfı ve köylülük, Sovyet iktidarını güçlendirmek ve ülkeyi düşman saldırısına karşı koruyabilecek yeni bir orduyu, Kızıl Orduyu yaratmak için zaman kazanmak amacıyla, ağır barış şartlarını kabul etmek ve zamanın en tehlikeli yağmacısı olan Alman emperyalizmi önünde geri çekilmek zorunluluğu ile karşı karşıyaydı.

Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerden, en katıksız Beyaz Muhafızlara kadar bütün karşı-devrimciler, barış anlaşması imzalanmasına karşı çılgınca bir kampanya yürüttüler. Politikaları açıktı: Barış görüşmelerini akim kılmak, bir Alman taarruzunu provoke etmek ve böylece hala zayıf olan Sovyet iktidarını ve işçilerin ve köylülerin kazanımlarını tehlikeye sokmak istiyorlardı.

Bu uğursuz tertiplerinde müttefikleri, Troçki ve onun suç ortağı Buharin'di. Buharin, Radek ve Pyatakov ile birlikte, Partiye düşman olan fakat kendini "Sol Komünistler" adı altında gizleyen bir grubu yönetiyordu. Troçki ve "Sol Komünistler" grubu, Parti içinde Lenin'e karşı şiddetli bir mücadeleye girişerek savaşın sürdürülmesini talep ettiler. Bu kişiler besbelli Alman emperyalistlerine ve ülke içindeki karşı-devrimcilere hizmet ediyorlardı, çünkü henüz bir orduya sahip olmayan genç Sovyet Cumhuriyetini Alman emperyalizminin darbelerine maruz bırakmaya çalışıyorlardı.

Bu, aslında "sol" gevezelikle ustaca maskelenmiş bir provokasyon politikasıydı.

10 Şubat 1918'de Brest-Litovsk'taki barış görüşmeleri kesildi. Lenin ve Stalin, Parti Merkez Komitesi adına, barışın imzalanması için ısrar ettikleri halde, Brest-Litovsk'taki Sovyet delegasyonunun başında bulunan Troçki, Bolşevik Partinin kesin direktiflerini hainice çiğnedi. Sovyet Cumhuriyetinin, Almanya'nın teklif ettiği şartlarla barış anlaşması imzalamayı reddettiğini açıkladı, ve aynı zamanda Almanlara, Sovyet Cumhuriyetinin savaşamayacağını ve orduyu terhis etmeye devam edeceğini bildirdi.

Bu canavarca bir işti. Alman emperyalistleri, Sovyet ülkesinin çıkarlarına ihanet eden birinden bundan daha fazlasını isteyemezlerdi.

Alman Hükümeti ateşkesi bozdu ve taarruza geçti. Eski ordumuzun kalıntıları Alman birliklerinin bastırışına dayanamadılar ve dağılmaya başladılar. Almanlar hızla ilerleyerek çok büyük alanları işgal

ettiler ve Petrograd'ı tehdit ettiler. Alman emperyalizmi, Sovyet iktidarını yıkmak ve ülkemizi kendi sömürgesi haline getirmek amacıyla Sovyet ülkesini istila etti. Eski, dağılmakta olan çarlık ordusu, Alman emperyalizminin silahlı güruhuna karşı duramadı ve onun darbeleri altında sürekli geriledi.

Fakat Alman emperyalistlerinin silahlı müdahalesi, ülkede muazzam bir devrimci kabarışa neden oldu. Parti ve Sovyet Hükümetinin "Sosyalist anavatan tehlikede!" çağrısına işçi sınıfı, Kızıl Ordu alayları teşkilini hızlandırarak cevap verdi. Yeni ordunun, devrimci halk ordusunun genç birlikleri, dişine kadar silahlanmış Alman yağmacılarının saldırısını kahramanca geri püskürttüler. Narva'da ve Pskov'da Alman istilacıları kesin bir direnişle karşılaştılar. Petrograd üzerine ilerleyişleri durduruldu. Alman emperyalizminin kuvvetlerinin geri püskürtüldüğü gün olan 23 Şubat, genç Kızıl Ordunun doğum günü oldu.

18 Şubat 1918'de Parti Merkez Komitesi, Lenin'in, Alman Hükümetine derhal bir barış imzalanmasını teklif eden bir telgraf çekilmesi önerisini kabul etti. Fakat Almanlar, kendilerine daha elverişli barış şartları sağlamak için taarruza devam ettiler ve Alman Hükümeti ancak 22 Şubat'ta barış anlaşması imzalamaya hazır olduğunu belirtti. Barış şartları şimdi, ilkinden çok daha ağırdı.

Lenin, Stalin ve Sverdlov, barış imzalanmasından yana bir karar alınması için Merkez Komitesinde, Troçki, Buharin ve diğer Troçkistlere karşı kararlı bir mücadele vermek zorunda kaldılar. Lenin, Buharin ve Troçki'nin "aslında Alman emperyalistlerine açıkça ***yardım edip*** Almanya'daki devrimin büyüme ve gelişmesine ***engel olduğunu***" bildirdi. (Lenin, Tüm Eserler, cilt XXII, s. 307, Rusça.)

23 Şubat'ta Merkez Komitesi, Alman Komutanlığının şartlarını kabul etmeye ve barış anlaşması imzalamaya karar verdi. Troçki ve Buharin'in ihaneti, Sovyet Cumhuriyetine pahalıya maloldu. Polonya dışında Letonya ve Estonya da Almanya'nın eline geçti; Ukrayna, Sovyet Cumhuriyetinden koparıldı ve Alman devletinin bir vasaline dönüştürüldü. Sovyet Cumhuriyeti Almanlara tazminat ödemek zorunda kaldı.

Bu arada "Sol Komünistler" Lenin'e karşı mücadelelerini sürdürüyorlar ve ihanet batağına gittikçe daha derin batıyorlardı.

Yönetimi geçici olarak "Sol Komünistler"in (Buharin, Ossinski, Yakovleva, Stukov ve Mantsev) eline geçmiş olan Parti Moskova Bölge Bürosu, Partiyi bölmeye yönelik bir karar, Merkez Komitesine güvensizlik kararı aldı. Büro, "Parti içinde bir bölünmenin pek yakın bir gelecekte

neredeyse kaçınılmaz olacağını" düşündüğünü bildirdi. "Sol Komünistler", kararlarında anti-Sovyet bir tutum takınacak kadar ileri gittiler. "Uluslararası devrimin çıkarları doğrultusunda, şimdi sadece biçimsel bir hale gelmiş olan Sovyet iktidarının olası yokoluşuna rıza göstermeyi amaca uygun buluyoruz" diyorlardı.

Lenin bu kararı "garip ve canavarca" diye damgaladı.

O zamanlar Troçki'nin ve "Sol Komünistler"in bu Parti düşmanı tavrının gerçek nedeni henüz parti tarafından iyi kavranmamıştı. Fakat kısa süre önce görülen anti-Sovyet "Sağcılar ve Troçkistler Bloku" davası (1938 başı), Buharin ve onun başını çektiği "Sol Komünistler" grubunun o sıralarda Troçki ve "Sol" Sosyal-Devrimcilerle birlikte Sovyet Hükümetine karşı gizli bir komplo hazırladığını açığa çıkardı. Buharin, Troçki ve suç ortakları, şimdi ortaya çıktığı gibi, önlerine Brest-Litovsk barışını yıkma, V. 1. Lenin'i, J. V. Stalin'i ve Y.M. Sverdlov'u tutuklayıp öldürme ve Buharinciler, Troçkistler ve "Sol" Sosyal-Devrimcilerden meydana gelen yeni bir hükümet kurma hedefini koymuşlardı.

Bu gizli karşı-devrimci komplonun tezgahlanmasıyla aynı sırada, "Sol Komünistler" grubu Troçki'nin desteği ile Bolşevik Partiye karşı açık bir saldırıya girişti. Onu bölmeye ve saflarını dağıtmaya çalıştı. Fakat bu ciddi dönemeçte Parti, Lenin, Stalin ve Sverdlov'un etrafında toplandı ve bütün diğer sorunlarda olduğu gibi barış sorununda da Merkez Komitesini destekledi.

"Sol Komünistler" grubu böylece tecrit edildi ve yenilgiye uğratıldı.

Barış sorunu üzerine nihai karar almak üzere VII. Parti Kongresi toplantıya çağrıldı.

VII. Parti Kongresi 6 Mart 1918'de açıldı. Bu, Partimiz iktidarı ele geçirdikten sonra yapılan ilk Parti Kongresiydi. Kongreye 145,000 Parti üyesini temsilen, 46'sı karar oyuna ve 58'i sadece istişari oya sahip l04 delege katıldı. Aslında Partinin o zamanki üye sayısı 270,000'den az değildi. Kongrenin acil olarak toplanması yüzünden örgütlerin birçoğunun delege gönderecek zamana, ve Alman işgali altındaki örgütlerin delege gönderme imkanına sahip olmamaları, bu farka yolaçtı.

Brest-Litovsk barışı üzerine raporunda Lenin bu Parti Kongresinde şunları söyledi: "... İçinde bir Sol muhalefetin meydana gelmesinden dolayı Partimizin şu sırada geçirmekte olduğu vahim kriz, Rus Devriminin başından geçen en önemli krizlerden biridir." (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 7, s. 297.)

Brest-Litovsk Barışı konusunda Lenin tarafından önerilen karar tasarısı, 12'ye karşı 30 oyla benimsendi. Dört kişi çekimser kaldı.

Lenin, bu kararın kabulünün ertesi gününde "Uğursuz Bir Barış" makalesinde şunları yazıyordu: "Barış şartları dayanılmayacak kadar ağır. Buna rağmen tarih haklı çıkaracaktır... Örgütlenmek, örgütlenmek ve yine örgütlenmek için çalışmaya başlayalım. Bütün güçlüklere rağmen gelecek bizimdir." (***Lenin***, Tüm Eserler cilt XXII, s. 288, Rusça.)

Parti Kongresinin kararında, emperyalist devletlerin Sovyet Cumhuriyetine karşı askeri eylemlerinin gelecekte de kaçınılmaz olduğu ve bu yüzden Parti Kongresinin, kendi disiplinini ve işçilerin ve köylülerin disiplinini kuvvetlendirmek için; kitleleri sosyalist ülkeyi fedakarca savunmaya hazırlamak, Kızıl Orduyu örgütlemek ve tüm nüfusu genel askeri eğitimden geçirmek için en enerjik ve kararlı tedbirleri almayı Partinin baş görevi saydığı vurgulanıyordu.

Parti Kongresi, Lenin'in Brest-Litovsk Barışı sorunundaki çizgisinin doğruluğunu onaylayarak, Troçki ve Buharin'in tutumunu mahkum etti ve yenilgiye uğratılmış olan "Sol Komünistler"in bölücü faaliyetlerini bizzat kongrede de sürdürme çabalarını kınadı.

Brest-Litovsk Barışının imzalanması Partiye, Sovyet iktidarını sağlamlaştırmak ve ülkenin iktisadi hayatını düzene sokmak için zaman kazandırdı.

Barış anlaşmasının imzalanması, emperyalist kamp içindeki çatışmalardan (Avusturya ve Almanya'nın Antant'a karşı süregiden savaşından) yararlanarak düşman güçlerini dağıtmayı, Sovyet iktisadi sistemini örgütlemeyi ve bir Kızıl Ordu yaratmayı mümkün kıldı.

Barış anlaşmasının imzalanması, proletaryaya, köylülüğü müttefik olarak tutma ve içsavaş döneminde Beyaz Muhafız generalleri yenilgiye uğratmak için güç biriktirme imkanı verdi.

Ekim Devrimi döneminde Lenin Bolşevik Partiye, gerekli koşullar var olduğunda korkusuzca ve kararlılıkla saldırmayı öğretmişti. Brest-Litovsk Barışı döneminde Lenin Partiye, düşmanın gücünün bizim gücümüzü besbelli aştığı bir anda, düşmana karşı tüm enerjiyle yeniden saldırıya geçmeye hazırlanmak üzere düzenli bir şekilde geri çekilmeyi öğretti.

Tarih, Lenin'in çizgisinin doğruluğunu tam olarak kanıtlamıştır.

VII. Parti Kongresinde Partinin adının ve Parti Programının değiştirilmesi kararlaştırıldı. Partinin adı bundan böyle Rusya Komünist

Partisi (Bolşevik) -R.K.P.(B)- oldu: Lenin, bu ad Partinin hedefine, yani Komünizmin gerçekleştirilmesine tam olarak uyduğu için, Partimize Komünist Partisi adı verilmesini önerdi.

Yeni Parti Programını kaleme almak üzere, Lenin, Stalin ve diğerlerinin mensup olduğu özel bir komisyon seçildi, Lenin tarafından hazırlanmış olan taslak, programa temel olarak alındı.

Böylece VII. Parti Kongresi, muazzam tarihi öneme sahip bir görev başardı: Parti safları içinde gizlenmiş olan düşmanı, "Sol Komünistler"i ve Troçkistleri yenilgiye uğrattı; ülkeyi emperyalist savaştan çıkarmayı başardı; barış ve nefes alma zamanı sağladı; Kızıl Ordu'yu örgütlemek için Partiye zaman kazandırdı; ve Partiye, ulusal ekonomiye sosyalist düzen getirme görevini verdi.

8 - SOSYALİZMİN İNŞASININ İLK ADIMLARI ÜZERİNE LENİN'İN PLANI. YOKSUL KÖYLÜ KOMİTELERİ VE KULAKLARIN DİZGİNLENMESİ. "SOL" SOSYAL-DEVRİMCİLERİN İSYANI VE İSYANIN BASTIRILMASI. V. SOVYET KONGRESİ VE R.S.F.S.C. ANAYASASININ KABULÜ.

Barış anlaşması imzalayıp, böylece bir soluklanma molası kazanan Sovyet Hükümeti, sosyalist inşa çalışmalarına girişti. Lenin 1917 Kasım'ı ile 1918 Şubat'ı arasındaki dönemi, "sermayeye karşı Kızıl Muhafız hücumu" dönemi diye adlandırdı.1918 yılının ilk yarısı içinde, Sovyet Hükümeti, burjuvazinin iktisadi gücünü kırmayı; ulusal ekonominin kumanda mevkilerini (fabrikaları, işletmeleri, bankaları, demiryollarını, dış ticareti, ticaret filosunu vb.) kendi elinde toplamayı; burjuva devlet iktidarı aygıtını parçalamayı ve karşı-devrimin Sovyet iktidarını ilk devirme denemelerini muzaffer bir şekilde ezmeyi başardı.

Ama tüm bunlar hiçbir şekilde yeterli değildi. İlerlemek için, eski düzeni yıkmaktan yenisini inşa etmeye geçilmeliydi. Bu nedenle, 1918 baharında, yeni sosyalist inşa aşamasına -"mülksüzleştiricilerin mülksüzleştirilmesi"nden, kazanılan zaferlerin örgütsel bakımdan pekiştirilmesine, Sovyet iktisadının inşasına geçiş başladı. Lenin, soluklanma molasından, sosyalist iktisadi sistemin temelini atmaya başlamak için en geniş ölçüde yararlanmayı zorunlu görüyordu. Bolşeviklerin, üretimi yeni bir tarzda örgütlemeyi ve yönetmeyi öğrenmeleri gerekiyordu. Lenin, Bolşevik Partinin Rusya'yı ikna ettiğini

yazıyordu; Bolşevik Parti Rusya'yı zenginlerden kurtarıp halka vermişti, şimdi de Bolşeviklerin Rusya'yı yönetmeyi öğrenmeleri gerekiyor, diye yazıyordu.

Lenin bu aşamada baş görevin, ülke ekonomisinin ürettiği herşeyin hesabını tutmak ve tüm ürünlerin dağıtımını denetlemek olduğu görüşündeydi. Ülkenin ekonomik sisteminde küçük-burjuva unsurlar ağır basıyordu. Şehir ve kırdaki milyonlarca küçük mülk sahibi, kapitalizmin beslenme alanıydı. Bu küçük mülk sahipleri ne iş disiplini ne de kamu disiplini tanıyorlardı; ne devlet muhasebesine ne de denetimine boyun eğiyorlardı. Bu zor dönemde özellikle tehlikeli olan, küçük-burjuva spekülasyon ve vurgunculuk dalgası, küçük mülk sahiplerinin ve tüccarların halkın sıkıntısından çıkar sağlamasıydı.

Parti, üretimde gevşekliğe, sanayide çalışma disiplininin yokluğuna karşı çetin bir mücadele başlattı. Kitleler yeni çalışma taleplerine ancak yavaş yavaş alışıyorlardı. Bundan dolayı, çalışma disiplini uğruna mücadele, bu dönemde giderek merkezi görev haline geldi.

Lenin, sanayide sosyalist yarışmayı geliştirme, parça başına ücret sistemini başlatma, eşitçiliğe karşı mücadele etme, devletten mümkün olduğu kadar fazla koparmak isteyenlere karşı, aylaklara ve vurgunculara karşı eğitim ve ikna yöntemlerinin yanısıra cebir yöntemleri de kullanma gerekliliğine işaret etti. Yeni disiplinini -iş disiplininin, yoldaşça ilişkiler disiplininin, Sovyet disiplininin- emekçi milyonların günlük, pratik çalışmaları içinde evrimlenecek birşey olduğu, "bu işin tüm bir tarihi çağı alacağı" görüşündeydi. (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 7, s. 403/404.)

Sosyalist inşanın tüm bu sorunları, yeni sosyalist üretim ilişkilerinin yaratılması sorunu, Lenin tarafından, ünlü eseri "Sovyet Hükümetinin En Yakın Görevleri"nde ele alındı.

Sosyal-Devrimciler ve Menşeviklerle ortak hareket eden "Sol Komünistler", bu sorunlarda da Lenin'e karşı mücadele ettiler. Buharin, Ossinski ve diğerleri, iş disiplinine, işletmelerde tek kişi yönetimine, sanayide burjuva uzmanlarının çalıştırılmasına ve rantabilite ilkesinin uygulanmasına karşı çıktılar. Bu politikanın burjuva şartlarına geri dönüş olduğunu iddia ederek Lenin'e kara çaldılar. Aynı zamanda "Sol Komünistler", Rusya'da sosyalist inşanın ve sosyalizmin zaferinin imkansız olduğu yolundaki Troçkist görüşleri propaganda ettiler.

"Sol Komünistler"in "sol" gevezelikleri, disipline karşı çıkan ve devletin iktisadi hayatı düzenlemesine, muhasebe ve kontrole düşman

olan Kulakları, aylakları ve vurguncuları savunmalarını kamufle etmeye yarıyordu.

Yeni Sovyet sanayiinin örgütlenme sorunlarını çözen Parti, bundan sonra, bu sırada yoksul köylüler ile Kulaklar arasında şiddetli mücadelelere sahne olan kırın sorunlarına el attı. Kulaklar güçlenmekte ve çiftlik sahiplerinin elinden alınmış olan topraklara el koymaktaydılar. Yoksul köylülerin yardıma ihtiyacı vardı. Kulaklar, proleter devlet iktidarına karşı mücadelelerinde, ona sabit fiyatlarla tahıl satmayı reddediyorlardı. Sovyet devletini aç bırakarak onu Sosyalist tedbirleri uygulamadan kaldırmaya zorlamak istiyorlardı. Parti önüne karşı-devrimci Kulakları ezme görevini koydu. Yoksul köylüleri örgütlemek ve ürün fazlasını saklamakta olan Kulaklara karşı mücadelenin başarısını sağlamak amacıyla, kırlık alanlara sanayi işçilerinden kurulu bölükler gönderme kampanyası başlatıldı.

> "İşçi yoldaşlar!", diye yazıyordu Lenin, "devrimin kritik bir durumda olduğunu unutmayın. Unutmayın ki, devrimi *yalnız siz* kurtarabilirsiniz, başkası değil. Seçilmiş, siyasi bakımdan ileri, sosyalizm davasına sadık, rüşvete ve yağmaya itibar etmeyen ve Kulaklara, vurgunculara, çapulculara, rüşvetçilere ve düzen bozuculara karşı demir bir güç yaratabilecek yetenekle onbinlerce işçiye ihtiyacımız var." (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XXIII, s. 32.)

"Ekmek için mücadele, sosyalizm için mücadeledir" dedi Lenin, ve kıra işçi gönderme kampanyası bu şiar altında yürüdü. Yayınlanan bir dizi kararnameyle, beslenme sektöründe bir diktatörlük kuruldu ve sabit fiyatlarla tahıl alımı için Halk İaşe Komiserliği organlarına olağanüstü yetkiler tanındı.

11 Haziran 1918 kararnamesiyle ***Yoksul Köylü Komiteleri*** kuruldu. Bu komiteler Kulaklara karşı mücadelede, müsadere edilmiş toprakların yeniden dağıtımında ve tarım anaçlarının dağıtımında, Kulaklardan yiyecek fazlalarının toplanmasında, işçi sınıfı merkezlerine ve Kızıl Orduya gıda maddeleri tedarikinde önemli bir rol oynadılar. 50 milyon hektar Kulak arazisi, yoksul ve orta köylülerin eline geçti. Kulakların üretim araçlarının önemli bir kısmına yoksul köylülük yararına el koyuldu.

Yoksul Köylü Komitelerinin kurulması, sosyalist devrimin kırdaki gelişiminde daha ileri bir aşama idi. Bu komiteler proletarya diktatörlüğünün köydeki üssüydü. Kızıl Orduya köylülerden asker sağlanması da, büyük ölçüde Yoksul Köylü Komiteleri sayesinde başarıldı.

Köye proleterlerin gönderilmesi ve Yoksul Köylü Komitelerinin örgütlenmesi, kırda Sovyet iktidarını sağlamlaştırdı ve orta köylülerin Sovyet iktidarı safına kazanılmasında çok büyük siyasi rol oynadı.

1918 yılı sonunda, görevlerini yerine getirdiklerinde, Yoksul Köylü Komiteleri, Köylü Sovyetleriyle birleştirildi ve böylece varlıkları son buldu.

4 Temmuz 1918'de V. Sovyet Kongresi açıldı. Kongrede "Sol" Sosyal-Devrimciler Kulakları savunarak Lenin'e karşı şiddetli bir saldırıya geçtiler. Kulaklara karşı mücadelenin durdurulmasını ve yiyecek tedariki için köylere işçi bölükleri göndermekten vazgeçilmesini talep ettiler. "Sol" Sosyal-Devrimciler, kendi çizgilerinin kongre çoğunluğunun sert direnişiyle karşılaştığını görünce, Moskova'da bir isyan başlattılar ve Tryohsvyatitelski Sokağını işgal ederek buradan Kremlin'i topa tuttular. Bu çılgınca macera, Bolşevikler tarafından birkaç saat içinde bastırıldı. "Sol" Sosyal-Devrimciler ülkenin bir dizi yerinde isyan teşebbüsünde bulundular, fakat bu isyanlar her yerde hızla ezildi.

Şimdi Anti-Sovyet "Sağcılar ve Troçkistler Bloku"na karşı davada tespit edildiği gibi, "Sol" Sosyal-Devrimcilerin isyanı Buharin ve Troçki'nin bilgisi ve rızasıyla başlatılmıştı ve Buharincilerin, Troçkistlerin ve "Sol" Sosyal-Devrimcilerin Sovyet iktidarına karşı giriştikleri temel karşı-devrimci komplonun bir parçasıydı.

Yine bu sırada, daha sonra Troçki'nin ajanı olacak Blumkin adlı bir "Sol" Sosyal-Devrimci, Alman Elçiliğine girdi ve Almanya ile bir savaşı provoke etmek amacıyla, Moskova'daki Alman Elçisi Mirbach'ı katletti. Fakat Sovyet Hükümeti savaşın önüne geçmeyi ve karşı-devrimcilerin provokasyonunu boşa çıkarmayı başardı.

V. Sovyet Kongresi, ilk Sovyet Anayasasını, Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasasını kabul etti.

KISA ÖZET

1917 Şubatı ile Ekimi arasındaki sekiz ayda Bolşevik Parti son derece güç bir görevi yerine getirdi: işçi sınıfının çoğunluğunu ve Sovyetlerde çoğunluğu kazandı ve milyonlarca köylüyü sosyalist devrimden yana çekti. Bu kitleleri küçük-burjuva partilerin (Sosyal-Devrimcilerin, Menşeviklerin ve Anarşistlerin) etkisinden kurtardı, bu partilerin emekçilerin çıkarlarına karşı yönelen siyasetini adım adım teşhir etti. Bolşevik Parti, cephede ve cephe gerisinde muazzam bir siyasi çalışma geliştirerek kitleleri Ekim Sosyalist Devrimine hazırladı.

Partinin bu dönemdeki tarihinde tayin edici önemdeki olaylar, Lenin'in yurtdışındaki sürgünden dönüşü, Lenin'in Nisan Tezleri, Partinin Nisan Konferansı ve VI. Parti Kongresi idi. Partinin kararları, işçi sınıfına bir güç kaynağı oldu ve ona zafer inancı aşıladı; işçiler bu kararlarda, devrimin en önemli sorunlarına yanıt buldular. Nisan Konferansı, Partiyi burjuva-Demokratik devrimden sosyalist devrime geçiş mücadelesine yöneltti. VI. Parti Kongresi, Partiyi burjuvaziye ve Geçici Hükümet'e karşı silahlı bir ayaklanmaya yöneltti.

Uzlaşıcı Sosyal-Devrimci ve Menşevik partiler, Anarşistler ve komünist olmayan diğer partiler, gelişme devirlerini tamamladılar: Bunların hepsi, daha Ekim Devriminden önce burjuva partileri haline geldiler ve kapitalist sistemin korunması ve bütünlüğü için mücadele ettiler. Bolşevik Parti, kitlelerin burjuvaziyi devirme ve Sovyet iktidarını kurma mücadelesini yöneten tek partiydi.

Aynı zamanda Bolşevikler, Parti içindeki teslimiyetçilerin (Zinovyev, Kamenev. Rykov. Buharin, Troçki ve Pyatakov) Partiyi sosyalist devrim yolundan saptırma çabalarını yenilgiye uğrattılar.

Bolşevik Partinin önderliği altında işçi sınıfı. yoksul köylülerle ittifak halinde, askerlerin ve bahriyelilerin desteğini alarak burjuvazinin iktidarını devirdi, Sovyet iktidarını kurdu, yeni tipte bir devlet, sosyalist Sovyet devletini kurdu, çiftlik sahiplerinin toprak mülkiyetini ortadan kaldırdı, toprağı kullanmaları için köylülere devretti, ülkede bütün toprakları millileştirdi, kapitalistleri mülksüzleştirdi, Rusya'nın savaştan çekilmesini başardı ve barışı sağladı, çok gerekli olan bir soluklanma molası elde etti ve böylece sosyalist inşayı geliştirmek için önkoşulları yarattı.

Ekim Sosyalist Devrimi kapitalizmi ezdi, burjuvaziyi üretim araçlarından yoksun bıraktı ve fabrikaları, işletmeleri, toprağı, demiryollarını ve bankaları tüm halkın mülkiyetine, toplumsal mülkiyete dönüştürdü.

Proletarya diktatörlüğünü kurdu ve koskoca bir devletin yönetimini işçi sınıfının eline teslim ederek onu hakim sınıf kıldı.

Böylece Ekim Sosyalist Devrimi insanlık tarihinde yeni bir çağa, proleter devrimleri çağını açtı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

YABANCI ASKERİ MÜDAHALE VE İÇ SAVAŞ DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİ (1918 – 1920)

1 - YABANCI ASKERİ MÜDAHALENİN BAŞLANGICI. İÇ SAVAŞIN İLK DÖNEMİ.

Savaşın Batıda bütün şiddetiyle devam ettiği bir zamanda, Brest-Litovsk Barışının yapılması ve Sovyet iktidarının aldığı bir dizi devrimci, iktisadi tedbir sonucu Sovyet iktidarının sağlamlaşması, Batılı emperyalistler, özellikle Antant ülkeleri emperyalistleri arasında derin bir panik yarattı.

Antant emperyalistleri, Almanya ile Rusya arasında barış yapılmasının, Almanya'nın askeri durumunu kolaylaştırabileceğinden ve buna paralel olarak Antant ordularının durumunu güçleştirebileceğinden korktular. Dahası, Rusya ile Almanya arasındaki barışın, bütün ülkelerdeki ve bütün cephelerdeki barış arzusunu körükleyeceğinden ve savaşın gayelerini boşa çıkaracağından, emperyalistlerin amaçlarını suya düşüreceğinden korktular. Son olarak da, koskoca bir ülkenin topraklan üzerinde bir Sovyet iktidarının var olmasının ve onun, ülkede burjuvazinin iktidarının devrilmesinden sonra kazandığı başarıların, Batının işçileri ve askerleri için bulaşıcı bir örnek olabileceğinden korktular; uzayan savaştan derin memnuniyetsizlik duyan işçilerin ve

askerlerin, Rusların örneğini izleyip, süngülerini kendi efendilerine, kendilerini ezenlere çevirebileceklerinden korktular. Bundan dolayı Antant hükümetleri, Sovyet Hükümetini devirmek ve ülkede burjuva düzenini yeniden kuracak, Almanlarla barış anlaşmasını iptal edecek ve Almanya ve Avusturya'ya karşı yeniden askeri cephe açacak bir burjuva iktidarı kurmak amacıyla, Rusya'ya silahlı müdahalede bulunmaya karar verdiler.

Antant emperyalistleri Sovyet Hükümetinin çürük olduğuna inandıklarından ve düşmanlarının biraz çabasıyla onun kısa zamanda düşmesinin kaçınılmaz olduğundan şüphe etmediklerinden, bu meşum teşebbüse kolayca sarıldılar.

Sovyet iktidarının başarıları ve sağlamlaşması, devrik sınıflar, yani çiftlik sahipleri ve kapitalistler arasında; yenik partilerin, yani Kadetlerin, Menşeviklerin, Sosyal-devrimcilerin, Anarşistlerin ve her türden burjuva milliyetçilerinin saflarında ve Beyaz Muhafız generaller, Kazak subayları vb. arasında daha da büyük panik yarattı.

Ekim Devriminin zaferinin ilk günlerinden itibaren bütün bu düşman unsurlar, Rusya'da bir Sovyet iktidarına yer olmadığını, bunun yıkılmaya mahkum olduğunu, birkaç hafta ya da bir veya iki veya en fazla üç ay içinde devrileceğini avazları çıktığı kadar haykırmaya koyuldular. Fakat Sovyet iktidarı, düşmanlarının bütün beddualarına rağmen varolmaya ve güç kazanmaya devam ettikçe, onun Rusya içindeki düşmanları, onun zannettiklerinden çok daha güçlü olduğunu ve onu devirmenin bütün karşı-devrim güçleri açısından büyük çabaları ve şiddetli bir mücadeleyi gerektireceğini kabul etmeye mecbur kaldılar. Bu yüzden, geniş ölçüde karşı-devrimci ayaklanma faaliyetlerine girişmeye, karşı-devrim güçlerini seferber etmeye, askeri kadrolar toplamaya ve özellikle Kazak ve Kulak bölgelerinde isyanlar örgütlemeye karar verdiler.

Böylece daha 1918'in ilk yarısında, Sovyet iktidarını devirmeye hazır iki belirgin güç biçimlendi: yabancı Antant emperyalistleri ve içerdeki karşı-devrimciler.

Bu güçlerden hiçbiri, tek başına Sovyet iktidarını devirme çabasına girişebilmek için gerekli ön şartlara sahip değildi. Rusya'da karşı-devrim, Sovyet iktidarına karşı bir ayaklanma başlatmaya yeterli, esas olarak kazakların üst sınıflarından ve Kulaklardan derlenmiş belirli bir askeri kadroya ve insan gücüne sahipti. Fakat ne parası, ne de silahı vardı. Yabancı emperyalistlerin ise parası ve silahı vardı, fakat müdahale amacı için yeterli sayıda birlik “ayıramıyorlardı”. Yalnızca, bu

birliklere Almanya ve Avusturya ile savaşta muhtaç oldukları için değil, fakat aynı zamanda bunlar Sovyet iktidarına karşı bir savaşta tam güvenilir olmayabileceklerinden ötürü bunu yapamıyorlardı.

Sovyet iktidarına karşı mücadelenin şartları, iç ve dıştaki bu iki anti-Sovyet gücün birleşmesini zorunlu kılıyordu. Ve bu birleşme 1918'in ilk yarısında gerçekleştirildi.

Sovyet iktidarına karşı, onun iç düşmanlarının karşı-devrimci ayaklanmalarıyla desteklenen yabancı askeri müdahale, işte böyle başladı.

Böylece Rusya'da soluklanma molası sona erdi ve içsavaş başladı, yani Rusya uluslarının işçi ve köylülerinin, Sovyet iktidarının dış ve iç düşmanlarına karşı savaşı başladı.

İngiltere, Fransa, Japonya ve Amerika'nın emperyalistleri, askeri müdahaleye, bu müdahale Rusya'ya karşı bir savaş, hem de en kötü türden bir savaş olmasına rağmen, savaş ilan etmeksizin başladılar. Bu "uygar" çapulcular gizlice ve sinsice Rusya kıyılarına yaklaştılar ve Rusya topraklarına asker çıkardılar.

İngiltere ve Fransa, Kuzey Rusya'ya asker çıkardılar, Arhangelsk ve Murmansk'ı işgal ettiler, oradaki Beyaz Muhafız ayaklanmasını desteklediler, Sovyet iktidarını devirdiler ve bir Beyaz Muhafız "Kuzey Rusya Hükümeti" kurdular.

Japonlar Vladivostok'a asker çıkardılar, kıyı bölgesini ilhak ettiler, Sovyetleri dağıttılar ve daha sonra burjuva düzenini restore edecek olan Beyaz Muhafız asilerini desteklediler.

Kuzey Kafkasya'da General Kornilov, General Alekseyev ve General Denikin, İngiliz ve Fransızların desteği ile Beyaz Muhafız "Gönüllü Ordusu"nu kurdular, Kazak üst sınıflarını ayaklandırdılar ve Sovyetlere karşı sefer açtılar.

Don boyunda General Kraznov ve General Mamontov, Alman emperyalistlerinin gizli desteği ile (Almanlar, Almanya ile Rusya arasındaki barış

anlaşması yüzünden onları açıkça desteklemekten çekiniyorlardı), Don Kazaklarını ayaklandırdılar, Don bölgesini işgal ettiler ve Sovyetlere karşı sefer açtılar.

Orta Volga bölgesinde ve Sibirya'da, İngiliz ve Fransızların entrikaları sonucu Çekoslovak Kolordusunun ayaklanması tezgâhlandı. Savaş esirlerinden meydana gelen bu kolordu Sibirya ve Uzak Doğu

üzerinden yurtlarına dönmek için Sovyet Hükümetinden izin almıştı. Fakat bunlar yolda, Sosyal-Devrimciler ve İngilizlerle Fransızlar tarafından Sovyet iktidarına karşı bir isyan için kullanıldılar. Kolordunun isyanı, Volga bölgesindeki ve Sibirya'daki Kulaklar ile Sosyal-Devrimcilerin etkisi altındaki Votkinsk ve İjevsk'teki işletmelerin işçilerinin isyanı için bir işaret oldu. Volga bölgesinde bir Samara Beyaz Muhafız-Sosyal-Devrimci hükümeti, Omsk'ta da bir Sibirya Beyaz Muhafız hükümeti kuruldu.

Almanya, bu İngiliz-Fransız-Japon-Amerikan bloku müdahalesinde rol almadı; alamazdı da, çünkü bütün diğer sebepler bir yana, bu blokla savaş halinde idi. Fakat buna ve Rusya ile Almanya arasında imzalanan barış anlaşmasına rağmen, hiçbir Bolşevik, Kayzer Wilhelm hükümetinin de, Sovyet Rusya'nın İngiliz-Fransız-Japon-Amerikan istilacıları kadar kudurgan bir düşmanı olduğundan şüphe etmiyordu. Ve gerçekten de Alman emperyalistleri, Sovyet Rusya'yı tecrit etmek, zayıflatmak ve yoketmek için ellerinden geleni yaptılar. Ukrayna Rada'sı ile yaptıkları bir "anlaşma" uyarınca Ukrayna'yı Sovyet Rusya'dan kopardılar, Rada'nın isteği üzerine birliklerini Ukrayna'ya soktular ve Sovyet Rusya ile her tür bağıntı sürdürmeyi yasaklayarak, Ukrayna halkını insafsızca saymaya ve ezmeye başladılar. Trans-Kafkasya'yı Sovyet Rusya'dan kopardılar; Gürcü ve Azeri milliyetçilerinin isteği üzerine buraya Alman ve Türk birlikleri gönderdiler ve Bakû ile Tiflis'te istedikleri gibi at koşturmaya başladılar. Don boyunda Sovyet iktidarına karşı bir isyan çıkartmış olan General Kraznov'a, açıkça olmamakla birlikte, bol miktarda silah ve erzak sağladılar.

Böylece Sovyet Rusya, en önemli yiyecek, hammadde ve yakıt kaynaklarından yoksun kaldı.

O dönemde Sovyet Rusya'da şartlar ağırdı. Ekmek kıttı. Et kıttı. İşçiler açlıktan kıvranıyordu. Moskova ve Petrograd işçilerine iki günde bir 60 gram ekmek veriliyordu. Hiç ekmek dağıtılmadığı günler de oluyordu. Hammadde ve yakıt yokluğundan, fabrikalar durmuştu veya durmak üzereydi. Fakat işçi sınıfı inancını yitirmedi. Bolşevik Parti inancını yitirmedi. O dönemin inanılmaz güçlükleri ve bunlara karşı canını dişine takarak verilen mücadele, işçi sınıfının bağrında taşıdığı enerjinin ne kadar tükenmez ve Bolşevik Partinin otorite gücünün ne kadar muazzam olduğunu gösterdi.

Parti, ülkeyi askeri kamp ilan etti ve iktisadi, kültürel ve siyasi yaşamını savaş düzenine göre ayarladı. Sovyet Hükümeti "Sosyalist anavatan tehlikede!" dedi ve bütün halkı onu savunmaya çağırdı. Lenin, "Herşey cephe için!" şiarını attı ve yüzbinlerce işçi ve köylü gönüllü

olarak Kızıl Ordu'ya katılarak cepheye hareket etti. Partinin ve Komünist Gençlik Birliği'nin tüm üyelerinin aşağı-yukarı yarısı cepheye gitti. Parti, halkı, yabancı müdahale birliklerinin istilasına karşı, devrim tarafından alaşağı edilmiş sömürücü sınıfların isyanlarına karşı *anavatan savaşına* seferber etti. Lenin tarafından örgütlenen İşçi-Köylü Savunma Konseyi, cepheye takviye, yiyecek, giyecek ve silah ikmalini yönetiyordu. Gönüllülük sisteminin yerine zorunlu askerlik hizmetinin konulması, Kızıl Ordu'ya yüzbinlerce yeni asker kattı ve kısa zamanda gücünü bir milyonun üstüne çıkarttı.

Ülkemiz zor durumda bulunmasına ve genç Kızıl Ordu'nun henüz sağlamlaşmamış olmasına rağmen, alınan savunma tedbirleri kısa zamanda ilk meyvelerini verdi. General Kraznov, zaptını garanti gördüğü Çariçin'den püskürtüldü ve Don'un öte yakasına atıldı. General Denikin'in harekâtı-Kuzey Kafkasya'daki küçük bir alanda sınırlandırıldı. General Kornilov Kızıl Ordu'ya karşı savaşırken öldürüldü. Çekoslovaklar ve Beyaz Muhafız-Sosyal-Devrimci çeteleri Kazan, Simbirsk ve Samara'dan atıldılar ve Urallara sürüldüler. Yaroslavl'da Beyaz Muhafız Savinkov tarafından yönetilen ve Moskova'daki İngiliz misyonunun başı Lockhart tarafından örgütlenen isyan bastırıldı ve Lockhart tutuklandı. Uritski yoldaşı ve Volodarski yoldaşı öldüren ve Lenin'e karşı canice bir suikast teşebbüsünde bulunan Sosyal-Devrimciler, Bolşeviklere karşı uyguladıkları Beyaz teröre misilleme olarak bir Kızıl teröre maruz bırakıldılar ve Merkezi Rusya'nın az biraz önemli tüm noktalarında yokedildiler.

Genç Kızıl Ordu, savaş içinde olgunlaştı ve çelikleşti.

Komünist Komiserlerin çalışması Kızıl Ordunun sağlamlaştırılması ve siyasi eğitimi ile disiplinin ve savaşma gücünün artırılmasında tayin edici bir rol oynadı.

Fakat Bolşevik Partisi bunların, Kızıl Ordu'nun tayin edici başarıları değil, yalnızca ilk başarıları olduğunu biliyordu. Yeni ve çok daha ciddi savaşların olacağını ve ülkenin, kaybettiği yiyecek, hammadde ve yakıt bölgelerini, ancak düşmanla uzun ve inatçı bir mücadeleden sonra geri alabileceğini biliyordu. Bu yüzden Bolşevikler uzun süreli bir savaş için yoğun hazırlıklara giriştiler ve bütün ülkeyi cephenin hizmetine koymaya karar verdiler.

Sovyet Hükümeti, ***Savaş Komünizm'***ni yürürlüğe koydu. Orduyu ve tarımsal nüfusu donatacak malları toplamak için, büyük sanayiin yanısıra orta ve küçük sanayii de denetim altına aldı. Tahıl ticaretine devlet tekeli koydu, özel tahıl ticaretini yasakladı ve teslimat

yükümlülüğünü getirdi. Buna göre, ordunun ve işçilerin beslenmesi için tahıl depolayabilmek amacıyla, köylülerin elindeki bütün üretim fazlası kaydediliyor ve bunlar devlet tarafından sabit fiyatla satın alınıyordu. Son olarak bütün sınıflara genel çalışma hizmeti yükümlülüğü getirildi. Burjuvaziye fiziki çalışmayı zorunlu kılarak ve böylece işçilerin cephe için daha büyük önem taşıyan diğer görevlere ayrılmasını sağlayarak, Parti, "Çalışmayana ekmek de yok" ilkesini pratikte uygulamaya koyuyordu.

Ülke savunmasının olağanüstü zor koşullarınca zorunlu kılınan ve geçici karakterdeki bütün bu tedbirler sistemine Savaş Komünizmi deniyordu.

Ülke, Sovyet iktidarının iç ve dış düşmanlarına karşı uzun ve zahmetli bir içsavaşa hazırlanıyordu. 1918 sonuna kadar ordunun gücünün üç katına çıkarılması ve bu ordunun donatımının sağlanması gerekiyordu.

O günlerde Lenin şöyle dedi:

> "Bahara kadar bir milyon kişilik ordumuz olmasına karar vermiştik; şimdi üç milyonluk bir orduya ihtiyacımız var. Bunu elde edebiliriz. Ve elde edeceğiz."

2 - ALMANYA'NIN ASKERİ YENİLGİSİ. ALMANYA'DA DEVRİM. III. ENTERNASYONAL'İN KURULMASI. VIII. PARTİ KONGRESİ.

Sovyet ülkesi yabancı müdahaleye karşı yeni mücadelelere hazırlanırken, Batıda, savaşan ülkelerin cephe gerisinde ve savaş cephelerinde tayin edici olaylar meydana geliyordu. Almanya ve Avusturya, savaşın pençesinde ve yiyecek bunalımı içinde boğuluyordu. İngiltere, Fransa ve Birleşik Devletler sürekli olarak yeni yeni yedekleri devreye sokarken, Almanya ve Avusturya son cılız stoklarını tüketiyordu. Durum öyleydi ki, aşırı bitkin düşmüş bulunan Almanya ve Avusturya, yenilginin eşiğindeydiler.

Bu arada Almanya ve Avusturya halkları, felaketli ve sonu gelmez savaşa karşı, kendilerini bitkinlik ve açlığa sürüklenmiş olan emperyalist hükümetlerine karşı öfkeyle dolup taşıyorlardı. Ekim Devriminin yanısıra, gerek daha Brest-Litovsk Barışından önce cephede Sovyet askerlerinin Avusturya ve Alman askerleri ile kardeşleşmesinin, gerek daha sonra Sovyet Rusya ile savaşın gerçekten son bulmasının ve onunla barış yapılmasının da muazzam bir devrimci etkisi oldu. Halkın kendi emperyalist hükümetini devirecek bu menfur savaşa son

verdiği Rusya örneğinin, Avusturya ve Alman işçileri için somut bir ders olmaması mümkün değildi. Doğu Cephesinde mevzilenmiş olup Brest-Litovsk Barışından sonra Batı Cephesine nakledilen Alman askerlerinin, Sovyet askerleriyle kardeşleşmelerinin ve Sovyet askerlerinin kendilerini savaştan nasıl kurtardıklarının hikâyeleriyle o cephedeki Alman ordusunun moralini çökertememeleri mümkün değildi. Avusturya ordusunda aynı sebeplerden çözülme daha da önce başlamıştı.

Bütün bunlar Alman askerleri arasındaki barış arzusunu daha da artırdı; eski savaş güçlerini kaybettiler ve Antant ordularının şiddetli saldırıları karşısında gerilemeye başladılar. Kasım 1918'de Almanya'da bir devrim patlak verdi ve Wilhelm ile hükümeti devrildi.

Almanya yenilgiyi kabul etmek ve barış istemek zorunda kaldı.

Böylelikle Almanya bir çırpıda, birinci sınıf bir devletten ikinci sınıf bir devlet durumuna düştü.

Bu gelişmenin, Sovyet devletinin durumu açısından bazı olumsuz yanları vardı, çünkü Sovyet iktidarına karşı müdahaleyi örgütlemiş bulunan Antant ülkelerini Avrupa ve Asya'da hakim güç haline getiriyor ve onlara Sovyet ülkesine daha aktif olarak müdahale etme, onu ablukaya alma ve Sovyet iktidarının boynundaki kemendi daha da daraltma imkanını veriyordu. Nitekim daha sonra göreceğimiz gibi, tam da bu oldu. Öte yandan bu durumun, olumsuz yanı ağır basan, Sovyet Rusya'nın durumunu temelde iyileştiren olumlu yanları da vardı. Bir kere Sovyet Hükümeti, artık gaddar Brest-Litovsk Barışını feshetme, tazminat ödemeyi doldurma ve Estonya, Letonya, Byelo-Rusya, Litvanya, Ukrayna ve Kafkasya'nın Alman emperyalizminin boyunduruğundan kurtulması için açık bir siyasi ve askeri mücadele başlatma imkânı elde ediyordu. İkinci olarak -ve esas mesele de buydu-, Avrupa'nın ortasında, Almanya'da Cumhuriyetçi bir rejimin varlığı ve İşçi ve Asker Temsilcileri Konseylerinin ortaya çıkması, Avrupa ülkelerini mutlaka devrimcileştirecekti ve gerçekten devrimcileştirdi de; bunun ise Rusya'da Sovyet iktidarının durumunu güçlendirmemesi mümkün değildi. Ne var ki Almanya'daki devrim sosyalist değil, bir burjuva devrimiydi, ve Konseyler burjuva parlamentosunun itaatkar bir aracıydı, çünkü Konseylerde ağırlık, Rus Menşevikleri türünden uzlaştırıcılar olan Sosyal-Demokratlardaydı. Bu aslında Alman devriminin zayıflığını da açıklar. Onun gerçekte ne kadar zayıf olduğu, örneğin, Alman Beyaz Muhafızlarının Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht gibi seçkin devrimcileri hiçbir ceza görmeksizin katletmelerine göz yummasında görülmektedir. Ama yine de bu bir devrimdi; Vilhelm devrilmişti. işçiler zincirlerini kırmışlardı, ve tek başına bu bile, Batı'da devrimi

zincirlerinden boşandıracak ve bütün Avrupa ülkelerinde devrimin kabarmasına yol açacaktı.

Avrupa'da devrim dalgası yükselmeye başladı. Avusturya'da devrimci hareket gelişti. Macaristan'da Sovyet Cumhuriyeti ilan edildi. Yükselen devrim dalgasıyla Komünist Partileri ortaya çıktılar.

Komünist Partilerin birleşmesi için, III. Enternasyonal'in, Komünist Enternasyonal'in kurulması için gerçek bir temel ortaya çıktı.

Lenin'in önderliğinde Bolşeviklerin girişimiyle 1919 Martında Moskova'da yapılan çeşitli ülkelerin Komünist Partilerinin I. Kongresi, Komünist Enternasyonal'i kurdu. Abluka ve emperyalist baskılar, birçok delegenin Moskova'ya ulaşmasını engellediyse de, Avrupa ve Amerika'nın en önemli ülkeleri bu I. Kongre'de temsil edildiler. Kongrenin çalışmaları Lenin'in önderliği altında yürüdü.

Burjuva demokrasisi ve proletarya diktatörlüğü üzerine raporunda Lenin, emekçiler için gerçek demokrasi olarak Sovyet iktidarının önemini gösterdi. Kongre, uluslararası proletaryayı, tüm dünyada proletarya diktatörlüğü ve Sovyetlerin zaferi uğruna kararlı mücadeleye çağıran bir Manifesto kararlaştırdı.

Kongre, Komintern Yürütme Komitesi'ni (KEYK), III., Komünist Enternasyonal'in İcra Organını kurdu.

Böylece, yeni tipte bir uluslararası devrimci proleter örgüt kurulmuş oldu -Komünist Enternasyonal, Marksist-Leninist Enternasyonal.

Çelişik unsurların çatıştığı bir durumda -bir yanda, Antant ülkelerinin Sovyet iktidarına karşı gerici bloku daha güçlenirken, öte yanda Avrupa'da, özellikle yenilmiş ülkelerde yükselen devrim dalgası, Sovyet ülkesinin durumunu büyük ölçüde kolaylaştırıyordu- Mart 1919'da Partimizin VIII. Parti Kongresi toplandı.

Kongreye, 313,766 Parti üyesini temsilen karar oyuna sahip 301 delege ile, istişari oya sahip 102 delege katıldı.

Parti Kongresini açış konuşmasında Lenin, Bolşevik Partinin en yetenekli örgütleyicilerinden biri olan ve Kongre arifesinde ölen Y. M. Sverdlov'un anısına saygı ile andı.

Parti Kongresi yeni Parti Programını kabul etti. Programda, kapitalizmin ve onun en üst aşaması olan emperyalizmin bir karakterizasyonu yapılır. İki devlet sistemi, burjuva-demokratik sistemle Sovyet sistemi karşılaştırılır. Sosyalizm uğruna mücadelede Partinin

somut görevleri ayrıntılı bir biçimde belirtilir: burjuvazinin mülksüzleştirilmesini tamamlamak; ülkenin iktisadi hayatını yekpare sosyalist plana göre yönetmek; sendikaları ulusal ekonominin örgütlenmesine çekmek; sosyalist iş disiplini; iktisadi alanda, Sovyet organlarının denetimi altında burjuva uzmanlardan yararlanmak; orta köylü yavaş yavaş ve planlı olarak sosyalist inşa çalışmasına çekmek.

Parti Kongresi, Lenin'in bu programa, kapitalizmin en üst aşaması olarak emperyalizmin bir tanımının yanısıra, II. Parti Kongresinde kabul edilen eski programda yer alan sanayi kapitalizmi ve küçük meta üretimi tarifelerinin de dahil edilmesi yolundaki önerisini kabul etti. Lenin, programda iktisadi sistemimizin karmaşıklığının dikkate alınmasını ve orta köylülerin temsil ettiği küçük meta üretimi de dahil olmak üzere ülkede farklı iktisadi biçimlerin var olduğuna işaret edilmesini gerekli görüyordu. Bu yüzden Lenin, programın tartışılması sırasında, kapitalizme, küçük meta üretimine, orta köylü ekonomisine ilişkin maddelerin programdan çıkarılmasını öneren Buharin'in anti-Bolşevik görüşlerini şiddetle mahkûm etti. Buharin'in görüşleri, Sovyet ülkesini inşa çalışmasında orta köylülüğün rolünün Menşevik-Troçkist yadsınması anlamına geliyordu. Bundan başka Buharin, köylülerin küçük meta üretiminin Kulak unsurları doğurup beslediği gerçeğinin de üstünü örtüyordu.

Lenin, Buharin ve Pyatakov'un ulusal sorundaki anti-Bolşevik görüşlerini de çürüttü. Bunlar ulusların kendi kaderini tayin hakkı üzerine maddenin programa alınmasına karşı çıktılar; proleter devrimin zaferine, çeşitli milliyetlerden proleterlerin birliğine güya ket vuracağı bahanesiyle ulusların hak eşitliği şiarına karşı çıktılar. Lenin, Buharin ve Pyatakov'un bu son derece zararlı, emperyalist ve şoven görüşlerini yıktı.

VIII. Parti Kongresinin çalışmalarında, orta köylülüğe karşı tavır sorunu önemli bir yer tuttu. Ünlü Toprak kararnamesinin etkisini göstermesi sonucunda köy gittikçe orta köylü bir karaktere bürünüyordu. Orta köylüler şimdi köylü nüfusun çoğunluğunu oluşturuyordu. Burjuvazi ile proletarya arasında bocalayan orta köylülüğün ruh hali ve davranışları, içsavaşın ve sosyalist inşanın kaderi bakımından büyük öneme sahipti. İçsavaşın sonucu, pekçok bakımdan, orta köylülüğün bocalamaları sonunda hangi tarafta karar kılacağına, hangi sınıfın onun desteğini kazanmayı bileceğine bağlıydı –proletarya mı, burjuvazi mi. 1918 yazında Çekoslovakların, Beyaz Muhafızların, Kulakların, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin Volga bölgesinde Sovyet iktidarını devirebilmeleri, orta köylülüğün önemli bir kesimi tarafından desteklendikleri için mümkün olmuştu. Aynı şey Kulakların Merkezi

Rusya'da çıkardığı isyanlar için de doğruydu. Fakat 1918 sonbaharından itibaren orta köylü kitlesinin ruh halinde Sovyet iktidarı lehine bir değişiklik olmaya başladı. Köylülük, Beyazların zaferinin, beraberinde çiftlik sahiplerinin iktidarının restorasyonunu getirdiğini; köylülerin topraklarının ellerinden alınmasını, köylülerin soyulmasını, kırbaçlanmasını ve işkenceye tabi tutulmasını getirdiğini gördü. Kulakları ezen Yoksul Köylü Komitelerinin faaliyetleri de köylülüğün tavrındaki değişikliğe katkıda bulundu. Buna uygun olarak, : 1918 Kasımında Lenin şu şiarı attı:

> "Kulaklara karşı mücadeleden bir an bile vazgeçmeden ve aynı zamanda yalnızca yoksul köylülere sağlam bir biçimde güvenerek, orta köylüyle bir anlaşmaya varmayı öğrenin." (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XXIII, s. 376.)

Elbette orta köylülük bocalamaktan hepten vazgeçmedi, fakat Sovyet Hükümetine daha yakınlaştı ve onu daha sağlam bir biçimde desteklemeye başladı. VIII. Parti Kongresinde ortaya konulan orta köylülüğe ilişkin politika bunu pekçok bakımdan kolaylaştırdı.

VIII. Parti Kongresi, Partinin orta köylülere ilişkin politikasında bir dönüm noktası oldu. Lenin'in raporu ve Parti Kongresinin kararları, bu sorunda yeni Parti çizgisini tespit etti. Parti örgütlerinin ve bütün Komünistlerin, orta köylülüğü Kulaklardan kesinlikle ayırt edip ayırmasını, orta köylüğün sıkıntılarıyla yakından ilgilenip onu işçi sınıfının tarafına kazanmasını talep etti. Orta köylülerin geriliğine karşı asla cebir önlemleriyle, şiddet uygulamalarıyla değil, ikna yöntemleriyle mücadele edilmeliydi. Bu nedenle Parti Kongresi, kırda sosyalist tedbirlerin (komünlerin ve tarımsal artellerin kurulması) hiç cebir uygulaması olmaksızın gerçekleştirilmesi talimatını verdi. Orta köylülerin hayati çıkarlarını etkileyen her durumda, onunla pratik bir anlaşmaya varılmalı, sosyalist dönüşümleri gerçekleştirme *yöntemlerinin* seçiminde tavizler verilmesi bilinmeliydi. Parti Kongresi, ittifakta *önderlik* rolü proletaryada olmak üzere, orta köylülükle bir *sağlam ittifak* politikası izlenmesini talep etti.

Lenin tarafından VIII. Parti Kongresinde ilan edilen yeni orta köylü politikası, proletaryadan, onun yoksul köylülüğe dayanmasını, orta köylülükle sağlam ittifakı sürdürmesini ve Kulaklara karşı mücadele etmesini talep ediyordu. VIII. Parti Kongresine kadar Parti, genelde, orta köylülüğü ***tarafsızlaştırma*** politikası gütmüştü. Bu, Partinin, orta köylüyü Kulağın safına, bir bütün olarak burjuvazinin safına geçmemeye ikna etmeye çalıştığı anlamına gelir. Ama artık bu yeterli değildi. VIII. Parti

Kongresi, orta köylülüğün tarafsızlaştırılması politikasından, Beyaz Muhafız karşı-devrimine ve yabancı müdahalesine karşı mücadele etme ve sosyalizmi başarıyla inşa amacıyla, onunla ***sağlam ittifak*** politikasına geçti.

Parti Kongresinin, köylülüğün büyük kütlesi karşısında, orta köylüler karşısında benimsediği çizgi, dış müdahaleye ve onun Beyaz Muhafız uşaklarına karşı içsavaşın başarıyla sonuçlanmasında tayin edici bir rol oynadı. 1919 sonbaharında, Sovyet iktidarı ile Denikin arasında bir seçim yapmak sözkonusu olduğunda, köylüler Sovyetleri desteklediler, ve proletarya diktatörlüğü en tehlikeli düşmanını yenebildi.

Kızıl Ordunun inşası sorunları, Parti Kongresinin çalışmaları içinde özel bir yer tuttu. Parti Kongresinde ortaya "Askeri Muhalefet" adı verilen şey çıktı. Bu "Askeri Muhalefet", artık dağılmış olan "Sol Komünistler" grubunun eski üyelerinin büyük bir kısmını kapsıyordu. Fakat bunlardan başka, şimdiye kadar hiçbir muhalefete katılmamış olan, fakat Troçki'nin ordu işlerini yönetişinden memnun olmayan bir kısım Parti işçileri de buna dahildi. Ordudan gelen delegelerin çoğunluğu Troçki'ye açıkça düşmandı; onlar, Troçki'nin, bazıları içsavaşta bize açıktan ihanet etmekte olan eski Çarlık ordusundan kalma askeri uzmanlara tapmasından ve ordudaki eski Bolşevik kadrolara karşı küstah ve düşmanca tavrından hoşlanmıyorlardı. Parti Kongresinde, Troçki'nin, kendilerinden hoşlanmadığı, cephede askeri fonksiyoner olarak bulunan bir dizi sorumlu Komünisti kurşuna dizdirmeye kalkıştığına dair "pratik" örnekler sunuldu. Bu, doğrudan doğruya düşmana hizmet etmekti. Bu yoldaşların hayatını kurtarmak için Merkez Komitesinin müdahalesi ve askerlerin protestosu gerekmişti.

Ama "Askeri Muhalefet", Partinin askeri siyasetinin Troçki tarafından çarpıtılmasına karşı mücadele içinde, askeri inşanın bir dizi sorununda yanlış görüşler savunuyordu. Lenin ve Stalin, "Askeri Muhalefet"e, gerillacılığın kalıntılarının savundukları ve düzenli bir Kızıl Ordu kurulmasına, eski ordunun askeri uzmanlarından yararlanılmasına ve hiçbir ordunun onsuz gerçek bir ordu olamayacağı demir disipline karşı koydukları için, şiddetle karşı çıktılar. "Askeri Muhalefet"e karşı çıkan Stalin yoldaş, en sıkı disiplin ruhuna sahip düzenli bir ordu yaratılmasına talep etti.

> "Ya sıkı disiplinli, - esas olarak köylülerden oluşan– gerçek bir işçi-köylü ordusu yaratırız ve Cumhuriyeti savunuruz, ya da yok oluruz", dedi Stalin yoldaş.

"Askeri Muhalefet"in birçok önerisini reddeden Parti Kongresi,

aynı zamanda merkezi askeri kurumların çalışmalarını iyileştirilmesini ve orduda Komünistlerin rolünün güçlendirilmesini talep ederek Troçki'ye bir darbe indirdi.

Parti Kongresinde atanan Askeri Komisyonun çalışmaları sonucunda askeri sorunda Kongrenin oybirliğiyle karar alması mümkün oldu.

Parti Kongresinin askeri soruna ilişkin kararları, Kızıl Ordunun güçlendirilmesine ve onun Partiye daha da yakınlaştırılmasına götürdü.

Parti Kongresinde ayrıca Parti ve Sovyet inşası sorunları, Partinin Sovyetlerin çalışmasındaki önder rolü tartışıldı. Bu sorun üzerine tartışmada Parti Kongresi, Partinin Sovyetlerin çalışmasındaki önder rolünü yadsıyan oportünist Sapronov-Ossinski grubunun görüşlerini reddetti.

Son olarak parti Kongresi, Partiye büyük ölçüde yeni üye akınını dikkate alarak, Partinin sosyal bileşiminin iyileştirilmesine ilişkin bir karar aldı ve üye kaydının yenilenmesini kararlaştırdı.

Bu, parti saflarındaki ilk temizliği başlattı.

3 - MÜDAHALENİN GELİŞMESİ, SOVYET ÜLKESİNİN ABLUKAYA ALINMASI. KOLÇAK'IN HAREKATI VE YENİLGİSİ. DENİKİN'İN HAREKATI VE YENİLGİSİ. ÜÇ AYLIK BİR ARA. IX. PARTİ KONGRESİ.

Antant devletleri, Almanya ve Avusturya'yı yendikten sonra, Sovyet ülkesine karşı büyük askeri kuvvetler salmaya karar verdiler. Almanya'nın yenilgisinden ve Alman birliklerinin Ukrayna ve Kafkasya'yı boşaltmasından sonra, Almanların yerini, donanmalarını Karadeniz'e gönderen ve Odessa ile Trans-Kafkasya'ya asker çıkartan İngilizler ve Fransızlar aldı. Antant müdahalecilerinin gaddarlığı işgal edilmiş bölgelerde öyle hayvani boyutlara ulaştı ki, işçi ve köylüleri toplu halde kurşuna dizmekten çekinmediler. En sonunda, Türkistan'ın işgalinden sonra Müdahaleciler küstahlıkta o kadar ileri gittiler ki aralarında Şaumyan, Fioletov, Caparidze, Maligin, Azizbekov, Koraganov yoldaşların da bulunduğu 26 önde gelen Baku'lu Bolşeviki Hazar ötesine kaçırdılar ve Sosyal-Devrimcilerin yardımıyla alçakça kurşuna dizdiler.

Müdahaleciler kısa süre sonra Rusya'ya ***abluka*** ilan ettiler. Bütün deniz yolları ve dış dünya ile diğer haberleşme hatları kesildi.

Böylece Sovyet ülkesi hemen her yandan çembere alındı.

Antant o sırada esas umudunu, Sibirya'da Omsk'taki kuklası Amiral Kolçak'a bağlamıştı. Kolçak, "Rusya'nın Yüce Hükümdarı" ilan edildi ve ülkedeki bütün karşı-devrimci kuvvetler onun komutası altına girdiler.

Böylece Doğu Cephesi esas cephe haline geldi.

Büyük bir ordu toplayan Kolçak, 1919 ilkbaharında neredeyse Volga'ya kadar yaklaştı. Bolşevik kuvvetlerinin en iyileri onun üzerine gönderildi; Komünist Gençlik Birliği üyeleri ve işçiler seferber edildiler. Nisan 1919'da Kızıl Ordu Kolçak'ı ağır bir yenilgiye uğrattı. Kısa süre sonra Kolçak ordusu tüm cephe boyunca geri çekilmeye başladı.

Kızıl Ordu'nun Doğu Cephesindeki saldırı operasyonları tam istim ilerlerken, Troçki şüpheli bir plan önerdi: İlerleyişi Urallara ulaşmadan durdurmak, Kolçak ordusunu kovalamayı bırakmak ve birlikleri Doğu Cephesinden Güney Cephesine nakletmek. Parti Merkez Komitesi, Uralların ve Sibirya'nın Kolçak'ın elinde bırakılmaması gerektiğini, çünkü onun orada, Japonların ve İngilizlerin yardımıyla yaralarını sarabileceğini ve tekrar ayakları üzerine dikilebileceğini gayet iyi kavradığından, bu planı reddetti ve ilerlemeye devam edilmesi direktifini verdi. Bu direktifle hemfikir olmayan Troçki istifa etti. Merkez Komitesi bu istifayı reddetti ve aynı zamanda, ona derhal Doğu Cephesindeki operasyonların yönetimine katılmaktan kaçınmasını emretti. Kızıl Ordu Kolçak'a karşı taarruzunu daha da büyük bir enerjiyle sürdürdü; onu birçok yenilgiye daha uğrattı ve Uralları ve Sibirya'yı Beyazlardan temizledi, bunda Kızıl Ordu, Beyazları cephe gerisinde ortaya çıkan güçlü bir partizan hareketi tarafından desteklendi.

1919 yazında emperyalistler, Kuzey-Batıdaki (Baltık ülkelerindeki ve Petrograd dolaylarındaki) karşı-devrimcileri yöneten General Yudeniç'e, Petrograd'a saldırarak Kızıl Ordunun dikkatini Doğu Cephesinden kaydırma görevini verdiler. Petrograd yakınındaki iki kalenin garnizonları, eski subayların karşı-devrimci kışkırtmalarının etkisiyle, Sovyet iktidarına karşı isyan etti. Aynı zamanda Cephe Karargahında karşı-devrimci bir komplo ortaya çıkarıldı. Düşman Petrograd'ı tehdit ediyordu. Fakat Sovyet Hükümeti tarafından alınan tedbirlerle asi kaleler işçilerin ve bahriyelilerin desteği sayesinde Beyazlardan temizlendi, Yudeniç'in birlikleri yenilgiye uğratıldı ve Yudeniç Estonya sınırının ötesine atıldı.

Yudeniç'in Petrograd önlerindeki yenilgisi, Kolçak'a karşı mücadeleyi kolaylaştırdı. 1919 sonunda Kolçak'ın ordusu tamamen

bozguna uğratıldı. Kolçak'ın kendisi esir alındı ve İrkutsk'ta Devrim Komitesi'nin kararı uyarınca kurşuna dizildi.

Böylece Kolçak'ın işi bitirildi.

O sıralalar Sibiryalılar Kolçak hakkında şu şarkıyı söylüyorlardı:

Üniforması İngiliz,
Fransa'dan apoletleri,
Tütünü Japon -
Sibirya hükümdarı
Üniforma paramparça,
Apoletler toz-duman,
Tütün de öyle,
Bitti işi hükümdarın.

Kolçak'ın, kendine beslenen umutları boşa çıkardığını gören müdahaleciler, Sovyet Cumhuriyetine karşı saldırı planlarını değiştirdiler. Odessa'ya çıkartılmış olan birliklerin geri çekilmesi gerekti, çünkü Sovyet Cumhuriyeti'nin ordularıyla temasa gelen müdahalecilerin askerlerine devrimci ruh bulaşmış ve emperyalist efendilerine karşı isyana başlamışlardı. Örneğin, Odessa'da Fransız bahriyelileri André Marty önderliğinde ayaklandı. Bundan dolayı, Kolçak'ın yenilmesinden sonra Antant devletleri dikkatlerini, Kornilov'un hempası ve "Gönüllü Ordusu"nun örgütleyicisi General Denikin üzerinde topladılar. O sırada Denikin güneyde, Kuban bölgesinde Sovyet iktidarına karşı operasyon halindeydi. Antant devletleri, onun ordusuna bol miktarda silah, cephane ve diğer malzeme temin ettiler ve onu Sovyet iktidarına karşı kuzeye sürdüler.

Bu kez Güney Cephesi esas cephe haline geldi.

Denikin, Sovyet iktidarına karşı esas harekâtına, 1919 yazında başladı. Troçki Güney Cephesindeki çalışmayı dezorganize etmişti ve birliklerimiz yenilgi üstüne yenilgi alıyordu. Ekim, ortasına kadar Beyazlar Ukrayna'nın tamamını ele geçirdiler, Orel'i zaptettiler ve ordumuzun fişek, tüfek ve makineli tüfek ikmalini yapan Tula önlerine kadar geldiler. Moskova'ya yaklaştılar. Sovyet Cumhuriyetinin durumu son derece vahim bir hale geldi. Parti tehlike çanını çaldı ve halkı direnmeye çağırdı. Lenin, "Herkes Denikin'e karşı savaş için!" şiarını attı. Bolşeviklerden ilham alan işçiler ve köylüler, düşmanı ezmek için bütün güçlerini topladılar.

Denikin'i bozguna uğratma kampanyasını örgütlemek üzere Merkez Komitesi, Stalin, Voroşilov, Orkonikidze ve Budyonni yoldaşları Güney Cephesine gönderdi. Troçki, Kızıl Ordunun güneydeki operasyonlarının yönetiminden uzaklaştırıldı. Stalin yoldaşın cepheye varmasından önce, Güney Cephesi Komutanlığı, Troçki'yle birlikte, Denikin'e esas darbeyi Çariçin'den hareketle Don stepleri üzerinden Novorossisk yönünde vurmayı öngören bir plan hazırlamıştı; bu bölgede Kızıl Ordu, yolsuz arazide ilerlemek ve o sırada büyük ölçüde Beyaz Muhafızların etkisi altında bulunan Kazakların yaşadığı bölgelerden geçmek zorunda kalacaktı. Stalin yoldaş bu planı ağır bir şekilde eleştirdi ve Merkez Komitesine, Denikin'i bozguna uğratmak için kendi planını sundu. Bu plana göre esas darbe Harkov-Donetz Havzası-Rostov üzerinden vuracaktı. Bu plan, birliklerimizin halkın açık desteğine sahip olduğu işçi ve köylü bölgelerinden geçerek, Denikin'e karşı hızla ilerlemesini sağlayacaktı. Ayrıca bu bölgede varolan yoğun demiryolu şebekesi, ordularımızın bütün ihtiyaçlarının düzenli bir şekilde ikmalini sağlayacaktı. Son olarak bu plan, Donetz Havzasını kurtarma ve ülkemize yakıt sağlama olanağı verecekti.

Parti Merkez Komitesi, Stalin yoldaşın planını kabul etti. 1919 Ekiminin ikinci yarısında, Denikin, şiddetli bir direnişten sonra, Orel ve Voronej civarındaki tayin edici çarpışmalarda Kızıl Ordu tarafından yenilgiye uğratıldı. Denikin hızla geri çekilmeye başladı ve kuvvetlerimiz tarafından kovalanarak güneye kaçtı. 1920 başında bütün Ukrayna ve Kuzey Kafkasya, Beyazlardan temizlenmişti.

Güney Cephesindeki tayin edici çarpışmalar sırasında emperyalistler, kuvvetlerimizi güneyden başka tarafa kaydırmak ve böylece Denikin ordusunun durumunu iyileştirmek için Yudeniç'in kolordusunu tekrar Petrograd'a saldırttılar. Beyazlar Petrograd'ın kapılarına kadar yaklaştı. Kahraman Petrograd proletaryası, devrimin birinci şehrini kanıyla ve canıyla savundu.

Komünistler, her zaman olduğu gibi en ön saftaydılar. Şiddetli çarpışmalardan sonra Beyazlar yenilgiye uğratıldı ve yine sınırlarımızın ötesine, Estonya'ya sürüldüler.

Böylece Denikin'in de işi bitirildi.

Kolçak ve Denikin'in yenilgilerini kısa bir soluklanma dönemi izledi.

Emperyalistler, Beyaz Muhafız ordularının ezildiğini, müdahalenin başarısızlığa uğradığını ve Sovyet iktidarının tüm ülkede durumunu sağlamlaştırdığını, Batı Avrupa'da ise işçilerin Sovyet Cumhuriyetine yapılan askeri müdahaleye karşı öfkelerinin arttığını

görünce, Sovyet devletine karşı tutumlarını değiştirmeye başladılar. Ocak 1920'de İngiltere, Fransa ve İtalya, Sovyet Rusya'ya karşı ablukayı kaldırmaya karar verdiler.

Bununla müdahale duvarında son derece önemli bir gedik açıldı.

Elbette ki bu, Sovyet ülkesinin müdahalesinin ve içsavaşın işini bitirdiği anlamına gelmiyordu. Emperyalist Polonya tarafından bir saldırı tehlikesi hala mevcuttu. Müdahaleciler henüz Uzak Doğu'dan, Kafkasya'dan ve Kırım'dan kesin olarak atılmamışlardı. Fakat Sovyet Rusya geçici olarak bir soluklanma molası elde etmiş ve iktisadi inşaya daha fazla kuvvet ayırabilmişti. Parti ekonomik sorunlarla uğraşma imkânı bulmuştu.

İçsavaş sırasında fabrika ve işletmelerin kapanması yüzünden, birçok kalifiye işçi sanayiden ayrılmıştı. Parti şimdi onları, kendi mesleklerinde çalışmak üzere sanayie döndürecek tedbirler aldı. Birkaç bin Komünist, vahim bir durumda olan demiryollarının yeniden inşasında görevlendirildi. Bu yapılmadıkça sanayiin başlıca kollarının restorasyonu çalışması ciddi olarak yürütülemezdi. Yiyecek ikmalinin örgütlenmesi genişletildi ve iyileştirildi. Rusya'nın elektriklendirilmesi için bir plan hazırlanmaya başlandı. Beş milyon kadar Kızıl Ordu askeri hala silah altındaydı ve savaş tehlikesi yüzünden şimdilik terhis edilemiyordu. Bu yüzden, Kızıl Ordunun bir kısmı, iktisadi inşa alanında kullanılmak üzere ***Emek Orduları***'na dönüştürüldü. İşçi-Köylü Savunma Konseyi, ***Emek ve Savunma Konseyi***'ne (STO) dönüştürüldü. Onu desteklemek üzere ***Devlet Planlama Komisyonu*** (Gosplan) kuruldu.

1920 Mart'ının sonunda IX. Parti Kongresi toplandığında durum buydu.

Parti Kongresinde, 611,978 Parti üyesini temsilen, karar oyuna sahip 554 delege hazır bulundu. İştişari oya sahip delegelerin sayısı 162 idi.

Parti Kongresi, ülkenin ulaşım ve sanayi alanlarındaki acil görevlerini tespit etti ve sendikaların iktisadi inşaya katılma zorunluluğuna özellikle dikkat çekti.

Parti Kongresi, ilk planda demiryolları, yakıt sanayii ve demir-çelik sanayinin kalkındırılmasını öngören yekpare iktisadi plana özel bir önem verdi. Bu planın özü, Lenin'in "gelecek on ya da yirmi yıl için büyük bir program" diye vurguladığı, tüm ulusal ekonominin elektrifikasyonu projesiydi. Bu, Rusya'nın Elektrifikasyonu için Devlet Komisyonu'nun (GOELRO), bugün çoktan aşılmış olan ünlü planının temelini oluşturdu.

Parti Kongresi, sanayideki direktörlerin tek kişi yönetimine ve

kişisel sorumluluk taşımasına karşı çıkan ve sanayiin yönetiminde sınırsız bir "grup yönetimi"ni ve sorumsuzluğu savunan parti düşmanı "Demokratik Merkeziyetçilik" grubunun görüşlerini reddetti. Bu parti düşmanı grupta baş rolü Sapronov, Ossinski, ve V. Smirnov oynuyordu. Bunlar, parti Kongresinde Rykov ve Tomski tarafından desteklendiler.

4 - POLONYA SOYLULARININ SOVYET RUSYA'YA SALDIRISI. GENERAL VRANGEL'İN HAREKATI. POLONYA PLANININ BAŞARISIZLIĞI. VRANGEL'İN BOZGUNU. MÜDAHALENİN SONU.

Kolçak ve Denikin'in hezimete uğratılmasına rağmen, Sovyet Cumhuriyeti'nin, Kuzey Bölgesi, Türkistan, Sibirya. Don Bölgesi, Ukrayna ve diğer yerleri Beyazlardan ve müdahalecilerden kurtarıp topraklarını sürekli genişletmesine rağmen, Antant Rusya'ya karşı ablukayı kaldırmak zorunda kalmasına rağmen, Antant devletleri Sovyet iktidarının zaptedilemez olduğu ve galip geldiği düşüncesini hali kabullenmek istemiyorlardı. Bu yüzden, Sovyet Rusya'ya karşı bir müdahale teşebbüsünde daha bulunmaya karar verdiler. Bu kez müdahaleciler bir yandan karşı-devrimci bir burjuva milliyetçisi, Polonya devletinin fiilen başı olan Pilsudski'den ve diğer yandan da Kırım'da Denikin ordusunun kalıntılarını biraraya getirmiş olan ve oradan Donetz Havzasını ve Ukrayna'yı tehdit eden General Vrangel'den yararlanmaya karar verdiler.

Lenin'in ifade ettiği gibi, soylular Polonya'sı ve Vrangel, uluslararası emperyalizmin Sovyet Rusya'yı boğmaya kalkışan iki koluydu.

Polonyalıların planı, Dinyeper'in batısındaki Sovyet Ukrayna'yı ve Sovyet Byelo-Rusya'yı ilhak etmek, bu bölgelerde Polonyalı soyluların iktidarını restore etmek, Polonya devletinin sınırlarını "denizden denize", Danzig'den Odessa'ya uzanacak biçiminde genişletmek ve kendilerine yapılan yardımın karşılığı olarak, Vrangel'in Kızıl Orduyu ezmesine ve Sovyet Rusya'da çiftlik sahiplerinin ve kapitalistlerin iktidarını restore etmesine yardım etmekti.

Bu plan Antant devletleri tarafından onaylandı.

Sovyet Hükümetinin, barışı korumak ve savaşı önlemek amacıyla Polonya ile görüşmeler başlatma girişimleri tamamen sonuçsuz kaldı. Pilsudski barış lafını bile duymak istemiyordu. Savaş yapmak istiyordu. Kolçak ve Denikin'e karşı çarpışmalarda yorgun

düşmüş Kızıl Ordunun, Polonya kuvvetlerinin saldırısına dayanamayacağını hesaplıyordu.

Kısa soluklanma molası son bulmuştu.

Nisan 1920'de Polonya birlikleri Sovyet Ukrayna'nın topraklarına girdiler ve Kiev'i işgal ettiler. Aynı sırada Vrangel taarruza geçti ve Donetz Havzasını tehdit etti.

Polonya birliklerinin saldırısına yanıt olarak Kızıl Ordu, tüm cephe boyunca karşı taarruza geçti. Kiev'i kurtardıktan ve Polonya soylularını Ukrayna ve Byelo-Rusya'dan sürüp attıktan sonra Güney Cephesinden Kızıl birlikler taarruzlarının momentiyle Galiçya'da Lvov kapılarına dayanırken, Batı Cephesindeki kıtalar Varşova'ya yaklaştılar. Polonya soylularının orduları kesin yenilgiyle yüzyüzeydiler.

Fakat, Troçki'nin ve onun Kızıl Ordu Genel Karargâhındaki yandaşlarının şüpheli hareketleri başarıyı suya düşürdü. Troçki ve Tuhaçevski'nin hataları yüzünden, Kızıl birliklerin Batı Cephesindeki, Varşova üzerine taarruzları tamamen düzensiz bir biçimde gelişti: Birliklere ele geçirdikleri mevzileri tahkim etme imkânı verilmedi; ihtiyat ve cephane çok geride kalırken, öncü müfrezeler çok ileri sürüldü. Sonuç olarak, öncü müfrezeler cephanesiz ve ihtiyatsız kaldı, cephe uçsuz-bucaksız yayıldı ve bu yüzden cephenin yarılması kolaylaştı. Tüm bunlardan ötürü, küçük bir Polonya kuvveti Batı Cephemizi bir noktada yardığında, birliklerimizin cephane ikmal hattı kesildi ve geri çekilmeye zorlandılar. Lvov kapılarına dayanan ve Polonyalıları sıkıştıran Güney Cephesi birliklerine gelince, Devrimci Savaş Konseyi'nin kötü ünlü "şefi" Troçki, bu birliklerin Lvov'u zaptetmesini yasakladı. Güney Cephesindeki temel güç olan Süvari Ordusunu, güya Batı cephesine yardım etmek üzere ta kuzey-doğuya nakletme emrini verdi, oysa Batı Cephesine en iyi ve aslında tek mümkün yardım yolunun Lvov'u zaptetmek olduğunu görmek güç değildi. Fakat Süvari Ordusunun Güney Cephesinden çekilmesi, Lvov'dan ayrılması, aslında, Güney Cephesindeki kuvvetlerimizin de geri çekilmesi anlamına geliyordu. Böylece Troçki tarafından verilen bu bozguncu emirle Güney Cephesindeki birliklerimiz anlaşılmaz ve asla hakedilmemiş bir biçimde, Polonya soylularını sevindiren, geri çekilmeye zorlandı.

Bu, aslında doğrudan bir yardımdı -ama bizim Batı Cephemize değil, Polonya soylularına ve Antant'a bir yardım.

Birkaç gün sonra Polonya birliklerinin taarruzu durduruldu, ve birliklerimiz Polonyalılara karşı yeni bir karşı-taarruzun hazırlıklarına başladılar. Fakat savaşı sürdürecek gücü kalmayan ve bir Kızıl karşı-

taarruz ihtimalinden telaşa kapılan Polonya, Dinyeper'in batısındaki Ukrayna toprakları ve Byelo-Rusya üzerindeki hak iddialarından vazgeçti ve Rusya ile barış yapmayı tercih etti. 20 Ekim 1920'da Riga'da Polonya ile barış anlaşması imzalandı. Bu anlaşmaya göre, Polonya, Galiçya'yı Byelo-Rusya'nın bir kısmını alıkoyuyordu.

Polonya ile barış anlaşmasından sonra Sovyet Cumhuriyeti, Vrangel'in işini bitirmeye karar verdi. Vrangel İngilizler ve Fransızlardan son model silahlar, zırhlı araçlar, tanklar, uçaklar ve cephane almıştı. Esas olarak subaylardan oluşan vurucu Beyaz Muhafız alaylarına sahipti. Fakat Vrangel, Kuban'a ve Don Bölgesine çıkardığı birlikleri desteklemek üzere azçok önemli sayıda köylüyü ve Kazağı harekete geçirmeyi başaramadı. Fakat Vrangel buna rağmen, Donetz Havzasının kapılarına dayanmak kömür bölgemizi tehdit etti. O sırada Kızıl Ordu çok yorgun olduğundan, Sovyet Hükümetinin durumu daha da zorlaşmıştı. Kızıl Ordu erleri, Vrangel'in birliklerine karşı taarruza geçer ve aynı zamanda Vrangel'e yardım eden Mahno'nun anarşist çetelerini ezerken eşi görülmedik güç şartlar altında ilerlemek zorunda kaldılar. Fakat teknik malzeme üstünlüğü Vrangel'de olmasına rağmen, Kızıl Ordu tanka sahip olmamasına rağmen, Kızıl Ordu Vrangel'i Kırım yarımadasına sürdü ve orada sıkıştırdı. Kasım 1920'de Kızıl Kuvvetler Perekop müstahkem mevkiini zaptettiler, Kırım'a geldiler, Vrangel'in kuvvetlerini ezdiler ve yarımadayı Beyaz Muhafızlardan ve müdahalecilerden kurtardılar. Kırım, Sovyet toprağı oldu.

Polonya'nın büyük güç planlarının başarısızlığa uğraması ve Vrangel'in yenilgisiyle, müdahale dönemi son buldu.

1920'nin sonuna doğru Trans-Kafkasya'nın Azerbaycan'da burjuva milliyetçi ***Musavvatçıların***, Gürcistan'da, Menşevik milliyetçilerin ve Ermenistan'da Taşnakların boyunduruğundan kurtarıldı. Sovyet iktidarı, Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan'da zafere ulaştı.

Bu henüz müdahalenin tamamen son bulması anlamına gelmiyordu. Uzak Doğu'daki Japon müdahalesi 1922'ye kadar sürdü. Ayrıca, yeni müdahale tertipleme teşebbüsleri yapıldı (1921'de doğuda Ataman Semyonov ve Baron Ungern, Karelya'da Fin Beyaz Muhafızları). Fakat Sovyet ülkesinin baş düşmanları, esas müdahale kuvvetleri, 1920 sonunda yıkılmışlardı.

Yabancı müdahalecilerin ve Rus Beyaz Muhafızlarının Sovyetlere karşı savaşı, Sovyetlerin zaferiyle son buldu.

Sovyet Cumhuriyeti devlet bağımsızlığını ve özgürlüğünü korudu.

Bu, yabancı askeri müdahalenin ve içsavaşın sonu oldu.

Bu, Sovyet iktidarının tarihi zaferi oldu.

5 - SOVYET CUMHURİYETİ, İNGİLİZ - FRANSIZ - JAPON POLONYA MÜDAHALESİ İLE RUSYA'DA BURJUVAZİ VE ÇİFTLİK SAHİPLERİNİN BEYAZ MUHAFIZ KARŞI-DEVRİMİNİN BİRLEŞİK KUVVETLERİNİ NASIL VE NİÇİN YENDİ?

Müdahale döneminin önde gelen Avrupa ve Amerika gazete ve dergilerini inceleyecek olursak, Sovyet iktidarının kazanılabileceğine inanan bir tek seçkin asker ya da sivil yazar veya askeri uzman bulunmadığını kolaylıkla görebiliriz. Tam tersine, bütün ülkelerin ve milletlerin bütün seçkin yazarları, askeri uzmanları ve devrim tarihçileri, bütün bilgin geçinenler, Sovyet iktidarının günlerinin sayılı ve yenilgisinin kaçınılmaz olduğunu ilan etmekte ittifak halindeydiler.

Bunlar, müdahalenin zaferine olan kesin inançlarını, Sovyet Rusya'nın henüz örgütlü bir ordusu olmamasına ve Kızıl Orduyu ateş altında yaratmak zorunda olmasına karşılık, müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların elinde azçok hazır bir ordu bulunmasına dayandırıyorlardı.

Ayrıca bunlar, kesin inançlarım, askeri kadroların büyük çoğunluğunun karşı-devrim kampına geçmesi nedeniyle Kızıl Ordunun deneyimli kadrolara sahip olmamasına karşılık, müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların böyle kadrolara sahip olmasına dayandırıyorlardı.

Bundan da öte, kesin inançlarını, Rusya'nın savaş sanayiinin geriliği yüzünden Kızıl Ordunun silah ve cephane sıkıntısı çekmesi, elde bulunanların kötü kalitede olması, ayrıca Rusya abluka ile her yandan sımsıkı sarıldığından, dışardan malzeme sağlayamaması olgusuna dayandırıyorlardı.

Müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların ordusu ise bol miktarda birinci sınıf silah, cephane ve malzeme ile donatılmıştı ve donatılmaya devam edecekti.

Son olarak da, kesin inançlarını, müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların ordusunun Rusya'nın en zengin yiyecek üreten bölgelerini işgal altında tutmasına karşılık, Kızıl Ordunun böyle bölgelere sahip olmaması ve yiyecek sıkıntısı çekmesi gerçeğine dayandırıyorlardı.

Ve Kızıl Ordunun bütün bu elverişsiz şartların ve yetersizliklerin sıkıntısını çektiği de bir gerçekti.

Bu bakımdan -ama yalnız bu bakımdan- müdahaleci bayılar tamamen haklıydılar.

O halde, Kızıl Ordunun böylesine ciddi eksiklikleri olmasına rağmen, böyle eksiklikleri olmayan müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların ordusunu yenmesi nasıl açıklanır?

1 - Kızıl Ordu galip geldi, çünkü Kızıl Ordunun uğrunda çarpıştığı Sovyet Hükümetinin politikası doğru bir politikaydı, halkın çıkarlarına cevap veren bir politikaydı; çünkü halk bu politikanın doğru bir politika olduğunu, kendi politikası olduğunu anlamış ve kavramıştı ve onu sonuna kadar destekliyordu.

Bolşevikler, yanlış bir politika, halk tarafından desteklenmeyen bir politika uğruna dövüşen bir ordunun galip gelemeyeceğini biliyorlardı. Müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların ordusu böyle bir orduydu. Herşeyi vardı; tecrübeli komutanları ve birinci sınıf silahları, cephanesi, giyim eşyası ve erzakı. Tek şeyi eksikti: Rusya halklarının desteği ve sempatisi; zira Rusya halkları müdahalecilerin ve Beyaz Muhafız "hükümdarlar"ın halk düşmanı politikasını desteklemek istemiyordu ve destekleyemezdi. Ve bunun için müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların ordusu yenilgiye uğradı.

2 – Kızıl Ordu galip geldi, çünkü halkına sonuna kadar bağlı ve sadıktı, bu nedenle de halk onu kendi ordusu olarak sevdi ve destekledi. Kızıl Ordu halkın evladıdır ve kendi halkına, bir evladın anasına bağlı olduğu gibi sadık kaldığı sürece, halkının desteğini kazanacak ve galip gelmesi kaçınılmaz olacaktır. Kendi halkına karşı gelen bir ordu ama mutlaka yenilecektir.

3 – Kızıl Ordu galip geldi, çünkü Sovyet iktidarı bütün cephe gerisini, bütün ülkeyi, cephenin ihtiyaçlarının hizmetine sokmayı başardı. Cepheyi her tarzda destekleyecek güçlü bir cephe gerisi olmazsa, bir ordu yenilmeye mahkûmdur. Bolşevikler bunu biliyorlardı ve tam da bu nedenle ülkeyi, cepheye silah, cephane, giyecek, erzak ve takviye sağlayan bir askeri kampa çevirdiler.

4 – Kızıl Ordu galip geldi, çünkü: a) Kızıl Ordu askerleri savaşın hedeflerini ve görevlerini anlamışlardı ve bunların doğruluğunun bilincindeydiler; b) savaşın hedef ve görevlerinin doğruluğunun bilincinde olmaları, disiplin ve savaşma yeteneklerini güçlendirdi; c) bundan dolayı Kızıl Ordu savaş boyunca düşmana karşı her yerde emsalsiz bir fedakârlık ve eşsiz bir kitle kahramanlığı gösterdi.

5 - Kızıl Ordu galip geldi, çünkü onun cephe gerisindeki ve

cephedeki yönetici çekirdeği, dayanışma ve disiplin içinde birleşmiş, devrimci ruhu sağlam, ortak dava için her fedakârlığı üstlenmeye hazır, milyonları örgütleme ve onları en çapraşık durumlarda doğru olarak yönetme yeteneği eşsiz olan Bolşevik Partiydi.

> "Ancak Parti'nin uyanıklığı ve sıkı disiplini sayesinde", diyordu Lenin, "ancak Parti'nin otoritesinin bütün hükümet daire ve kurumlarını birleştirmesi, Merkez Komitesi'nin attığı şiarın onlarca, yüzlerce, binlerce ve nihayet milyonlarca insan tarafından tek adammışçasına izlenmesi, emsalsiz fedakarlıkların yapılması sayesindedir ki bu mucize gerçekleşebildi. Ancak bunlar sayesindedir ki, Antant emperyalistlerinin ve bütün dünya emperyalistlerinin iki, üç, hatta dört kez tekrarlanan seferlerine rağmen zafere ulaşmamız mümkün oldu." (*Lenin*, Seçme Eserler, cilt 8, S. 84.)

6 – Kızıl Ordu galip geldi çünkü: a) Saflarından Frunze, Voroşilov, Budyonni ve daha başka birçokları gibi yeni tipte askeri önderler yetiştirmeyi bildi; b) saflarında Kotovski, Çapayev, Lazo Şçors, Parhomenko ve daha birçokları gibi yetenekli halk kahramanları çarpıştı; c) Kızıl Ordunun siyasi eğitimi Lenin, Stalin, Molotov, Kalinin, Sverdlov, Kaganoviç, Orkonikidze, Kirov, Kuybişev, Mikoyan, Jdanov, Andereyev, Petrovski, Yaroslayski, Cerjinski, Sçadenko, Mehlis, Kruşçov, Şvemik, Şkiryatov ve diğerleri gibi kimselerin elindeydi; d) Kızıl Ordu, çalışmalarıyla safları pekiştiren, askerlerin disiplin ruhunu ve savaş cesaretini geliştiren, bir yandan bazı komutanların haince faaliyetlerini enerjik biçimde, hızla ve yılmaksızın bastırırken, diğer yandan Sovyet iktidarına bağımlılıklarını kanıtlamış ve Kızıl Ordu birliklerini sıkı bir şekilde yönetebilen Partili veya Partisiz komutanların otorite ve ünlerini cesaretle ve kararlılıkla destekleyen, üstün örgütleyiciler ve ajitatörler olarak çalışan askeri komiserlere sahipti.

> "Askeri komiserler olmasaydı, Kızıl Ordumuz olmazdı", diyordu Lenin.

7 - Kızıl Ordu galip geldi, çünkü Beyaz Orduların gerisinde, Kolçak, Denikin, Kraznov, Vrangel'in cephe gerisinde, işçileri ve köylüleri müdahalecilere ve Beyaz Muhafızlara karşı ayaklandıran, Sovyet iktidarı düşmanlarının cephe gerisini güvenliksiz kılan ve böylece Kızıl Ordunun ilerleyişini kolaylaştıran Partili ve Partisiz seçkin Bolşevikler gizli olarak çalışıyorlardı. Beyaz Muhafızların ve müdahalecilerin cephe gerisini güvenliksiz kılan Ukrayna, Sibirya, Uzak Doğu, Urallar, Byelo-Rusya ve

Volga bölgesi partizanlarının, Kızıl Orduya eşsiz hizmetlerde bulunduğunu herkes bilmektedir.

8 – Kızıl Ordu galip geldi, çünkü Sovyet Cumhuriyeti, Beyaz Muhafız karşı-devrimine ve dış müdahaleye karşı mücadelesinde yalnız değildi; çünkü Sovyet iktidarının mücadelesi ve başarıları, bütün dünya proleterlerinin sempati ve desteğine sahipti. Emperyalistler Sovyet Cumhuriyetini müdahale ve abluka ile boğmaya çabalarken, emperyalist ülkelerin işçileri Sovyetlerin yanında yer aldılar ve ona yardım ettiler. Onların Sovyet Cumhuriyetine düşman ülkelerin kapitalistlerine karşı mücadelesi, emperyalistleri sonunda müdahaleden vazgeçmeye zorladı. İngiltere, Fransa ve müdahaleye katılan diğer devletlerin işçileri grevler örgütlediler, müdahalecilere ve Beyaz Muhafız generallerine gönderilen savaş malzemelerini yüklemeyi reddettiler ve "Rusya'dan Elinizi Çekin!" şiarı altında Eylem Komiteleri kurdular.

> "Uluslararası burjuvazi bize elini kaldırır kaldırmaz, bu eli kendi işçileri tutuyor", diyordu Lenin. (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XXV, s. 405, Rusça.)

KISA ÖZET

Ekim Devrimi tarafından alaşağı edilen çiftlik sahipleri ve kapitalistler Beyaz Muhafız generallerle bir olup kendi yurtlarının çıkarlarına karşı Antant ülkelerinin hükümetleriyle birleşerek, Sovyet ülkesi üzerine ortak bir askeri saldırı yapmak ve Sovyet iktidarını devirmek üzere anlaştılar. Bu temelde, Rusya'nın kenar bölgelerinde Antant askeri müdahalesi ve Beyaz Muhafız isyanları tertiplendi, böylece Rusya'nın yiyecek ve hammadde kaynaklarıyla bağları kesildi.

Almanya'nın askeri yenilgisi ve Avrupa'daki iki emperyalist koalisyon arasındaki savaşın son bulması, Antant'ın güçlenmesine ve müdahalenin yozlaşmasına ve Sovyet Rusya için yeni güçlükler yarattı.

Öte yandan, Almanya'daki devrim ve diğer Avrupa ülkelerinde başlayan devrimci hareket, Sovyet iktidarı için elverişli uluslararası şartlar yarattı ve Sovyet Cumhuriyetinin durumunu kolaylaştırdı.

Bolşevik Parti, işçi ve köylüleri yabancı istilacılara ve burjuva ve çiftlik sahibi Beyaz Muhafızlara karşı *anavatan* savaşı için harekete geçirdi. Sovyet Cumhuriyeti ve onun Kızıl Ordusu, Antant kuklalarını - Kolçak'ı, Yudeniç'i, Denikin'i, Kraznov'u ve Vrangel'i- birbiri ardısıra yendi, Antant'ın diğer bir kuklasını, Pilsudski'yi, Ukrayna ve Byelo-Rusya'dan sürüp attı ve böylece dış müdahale güçlerini yenip, onları Sovyet ülkesinin dışına sürdü.

Böylece uluslararası sermayenin sosyalizm ülkesine ilk silahlı saldırısı tam bir fiyaskoyla son buldu.

Devrim tarafından ezilmiş olan partiler, Sosyal-Devrimciler, Menşevikler, Anarşistler ve milliyetçiler, müdahale döneminde Beyaz Muhafız generallerini ve istilacıları desteklediler; Sovyet Cumhuriyetine karşı, karşıdevrimci komplolar tezgâhladılar ve Sovyet iktidarının temsilcilerine karşı teröre başvurdular. Ekim Devriminden önce işçi sınıfı içinde belli bir etkiye sahip olan bu partiler, içsavaş sırasında kitlelerin gözünde tamamen karşı-devrimciler olarak açığa çıktılar.

İçsavaş ve müdahale dönemi, Sovyet Rusya'da bu partilerin siyasi çöküşüne ve Komünist Partisinin kesin zaferine tanık oldu.

DOKUZUNCU BÖLÜM

BARIŞÇIL EKONOMİK RESTORASYON ÇALIŞMASINA GEÇİŞ DÖNEMİNDE BOLŞEVİK PARTİSİ (1921 – 1925)

1 - DIŞ MÜDAHALENİN VE İÇSAVAŞIN TASFİYESİNDEN SONRA SOVYET CUMHURİYETİ. RESTORASYON DÖNEMİNİN GÜÇLÜKLERİ.

Sovyet Cumhuriyeti, savaşa son verdikten sonra, barışçıl iktisadi inşa çalışmasına girişti. Savaşın açtığı yaraları sarmak gerekiyordu. Ülkenin yıkılan iktisadi hayatını restore etmek, sanayii, demiryollarını ve tarımı düzene sokmak gerekiyordu.

Ne var ki, barışçıl inşaya geçiş olağanüstü güç şartlar altında gerçekleştirilmek zorunda kalındı. İçsavaşta zafer kolay elde edilmemişti. Ülke, dört yıl süren emperyalist savaş ve üç yıl süren dış müdahaleye karşı savaşla harabeye dönmüştü.

1920 yılında toplam tarım üretimi, savaş öncesi üretimin ancak yarısı kadardı. Ve bu savaş öncesi seviye, çarlık Rusya'sının zavallı kırının seviyesiydi. Daha da kötüsü, 1920'de birçok ilde iyi ürün elde edilemedi. Tarım çok kötü bir durumdaydı.

Tamamen bozulan sanayiin durumu daha da kötüydü. Büyük sanayi üretimi 1920 yılında, savaş öncesi üretimin *yedide birinin* biraz üzerindeydi. Fabrika ve işletmelerin çoğu çalışmaz durumdaydı; madenler ve kömür ocakları yıkılmış ve su baskınına uğramıştı. En içler açısı olan, demir ve çelik sanayiinin durumuydu. 1921 yılının tümünde toplam pik demir üretimi sadece 116,300 ton, yani savaş öncesi üretimin aşağı yukarı yüzde 3'ü kadardı. Yakıt kıtlığı vardı. Ulaşım tamamen bozulmuştu. Ülkenin metal ve tekstil stokları hemen hemen tükenmişti. Ekmek, yağ, et, ayakkabı, giyecek, kibrit, tuz, gazyağı ve sabun gibi temel ihtiyaç maddelerinde müthiş bir kıtlık vardı.

Savaş sürdüğü müddetçe, halk tüm bu yokluk ve kıtlığa dayanıyor, hatta bütün bunların farkında bile olmuyordu. Ama savaş sona erdikten sonra halk birden bu yokluk ve kıtlığın katlanılmazlığını hissetti ve derhal giderilmesini istemeye başladı.

Köylüler arasında hoşnutsuzluk başgösterdi. İçsavaşın ateşi içinde, işçi sınıfı ile köylülük arasında bir askeri, siyasi ittifak ortaya çıkmış ve sağlamlaşmıştı. Bu ittifak belirli bir temele dayanıyordu: Köylü Sovyet iktidarından toprak ve çiftlik sahiplerine ve Kulaklara karşı korunma elde ediyordu, işçiler ise teslim yükümlülüğü sayesinde köylülükten besin maddeleri elde ediyordu. Ama bu temel şimdi artık yeterli değildi.

Sovyet devleti, teslim yükümlülüğü sayesinde köylülerin tüm ürün fazlasını ülke savunmasının ihtiyaçları için toplamak zorunda kalmıştı. Teslim yükümlülüğü olmasaydı, Savaş Komünizmi siyaseti olmasaydı, içsavaşta zafer elde etmek imkansız olurdu. Savaş Komünizmi siyaseti, savaş tarafından, dış müdahale tarafından dayatılmıştı. Savaş yapıldığı sürece, köylüler teslim yükümlülüğünü kabullenmiş ve mal yetersizliğine aldırmamışlardı; ama savaş sona erdiği ve çiftlik sahiplerinin geri dönmesi tehlikesi ortadan kalktığı zaman, köylüler, bütün ürün fazlalarının ellerinden alınması, teslim yükümlülüğü sisteminden yakınmaya ve yeterli miktarda mal talep etmeye başladılar.

Tüm Savaş Komünizmi sistemi, Lenin'in belirttiği gibi, köylülerin çıkarlarıyla çatışmaya başlamıştı.

Hoşnutsuzluk havası işçi sınıfını da etkiledi. Proletarya, içsavaşın ana yükünü taşımış, Beyaz Muhafızların ve yabancı ordulara karşı, iktisadi bozukluğun ve kıtlığın felaketlerine karşı kahramanca ve fedakarca savaşmıştı. En iyi, en sınıf bilinçli, en fedakar ve en disiplinli işçiler sosyalist coşkuyla esinlenmişlerdi. Ama büyük iktisadi bozukluk,

işçi sınıfı üzerinde de etkisini göstermişti. İşler durumda olan birkaç fabrika ve işletme bile sürekli çalışamıyordu. İşçiler geçimlerini sağlamak için gelip geçici işlerle uğraşmak çakmak yapmak ve yiyecek için köylerde küçük mübadelelere girişmek zorunda kalıyorlardı ("çanta ticareti"). Proletarya diktatörlüğünün sınıf temeli zayıflamaya başlıyordu; işçi sınıfı parçalanıyor, bir kısmı köylere gidiyor, işçi olmaktan çıkıyor, deklase hale geliyordu. Açlık ve yorgunluk yüzünden, işçilerin bir kısmında hoşnutsuzluk belirtileri görülmeye başlıyordu.

Parti, ülkenin iktisadi hayatını etkileyen bütün problemlere ilişkin yeni bir siyaset, yeni duruma uygun bir çizgi saptama sorunuyla karşı karşıyaydı.

Parti, iktisadi inşa problemlerine ilişkin böyle bir siyasi çizgi saptama çalışmasına girişti.

Ama sınıf düşmanları uyumuyordu. Güç iktisadi durumdan, köylülerin hoşnutsuzluğundan yararlanmaya çalışıyordu. Sibirya'da, Ukrayna'da ve Tambov ilinde (Antonov isyanı), Beyaz Muhafızların ve Sosyal-Devrimcilerin tertiplediği Kulak isyanları başgösterdi. Her türden karşı-devrimci unsurların -Menşevikler, Sosyal-Devrimciler, Anarşistler, Beyaz Muhafızlar, burjuva milliyetçileri- faaliyeti canlandı. Düşman, Sovyet iktidarına karşı yeni mücadele taktikleri benimsedi. Sovyetleri destekleme kılığına bürünerek, eski iflas etmiş "Kahrolsun Sovyetler!" şiarını bir kenara bırakıp yeni bir şiar kullanmaya başladı: "Komünistlerin olmadığı Sovyetler için!"

Sınıf düşmanının yeni taktiğinin çarpıcı bir örneği, Kronstadt'taki karşı-devrimci ayaklanmaydı. Bu ayaklanma 1921 Martında, X. Parti Kongresinden bir hafta önce başladı. Ayaklanmanın başında, Sosyal-Devrimcilerle, Menşeviklerle ve yabancı devletlerin temsilcileriyle işbirliği halinde olan Beyaz Muhafızlar bulunuyordu. Kapitalistlerin ve çiftlik sahiplerinin iktidarını ve mülkiyetini restore etme çabalarını asiler ilk başta bir "Sovyet" yaftası ardına saklamaya çalıştılar. "Komünistlerin olmadığı Sovyetler!" şiarını attılar. Karşı-devrimciler, sözümona Sovyetik şiarlarla küçük-burjuva kitlelerin hoşnutsuzluğundan yararlanarak Sovyet iktidarını devirmeye çalıştılar.

Kronstadt ayaklanmasının patlak vermesini kolaylaştıran iki neden vardı: savaş gemilerinin mürettebatının bileşiminin kötüleşmesi ve Kronstadt'taki Bolşevik örgütün güçsüzlüğü. Ekim Devrimine katılan eski bahriyelilerin neredeyse tümü, cephede, Kızıl Ordu saflarında kahramanca çarpışmaktaydı. Bunların yerine donanmaya yeni, devrim içinde çelikleşmemiş ikmal erleri gelmişti. Bunlar, köylülerin teslim

yükümlülüğüne karşı hoşnutsuzluğunu dile getiren tamamen bilinçsiz bir köylü kitlesiydiler. O dönemdeki Kronstadt Bolşevik örgüt ise, cepheye gidenler yüzünden bir hayli zayıflamıştı. Bütün bunlar, Sosyal-Devrimcilerin, Menşeviklerin ve Beyaz Muhafızların Kronstadt'a sızıp kenti ele geçirmelerini mümkün kıldı.

Asiler çok önemli bir kaleyi, filoyu ve çok miktarda silah ve cephaneyi ele geçirdiler. Uluslararası karşı-devrim bir zafer kazandı. Ama düşman vaktinden evvel sevindi. Ayaklanma Sovyet birlikleri tarafından çabucak bastırıldı. Parti, Kronstadt asilerinin üstüne en seçkin evlatlarını, Voroşilov yoldaşın önderliğinde X. Parti Kongresi delegelerini gönderdi. Kızıl Ordu erleri ince bir buz tabakası üzerinde Kronstadt'a yürüdüler; buz tabakası birçok yerde kırıldı ve birçok Kızıl Ordu eri boğularak öldü. Kronstadt'ın güç zaptedilir kalelerinin cepheden taarruzla alınması gerekiyordu. Zaferi kazanan taraf devrime bağlılık, yiğitlik ve Sovyet iktidarı uğruna ölmeye hazır olanlardı. Kronstadt kalesi, Kızıl birliklerin cepheden taarruzuyla alındı. Kronstadt ayaklanması tasfiye edildi.

2 - PARTİDE SENDİKALAR ÜZERİNE TARTIŞMA. X. PARTİ KONGRESİ. MUHALEFETİN YENİLGİSİ. YENİ EKONOMİK POLİTİKA'YA (NEP) GEÇİŞ

Parti Merkez Komitesi, onun Leninist çoğunluğu, savaş sona erdikten ve ülke barışçıl iktisadi inşaya geçtikten sonra, savaşın ve ablukanın ürünü olan katı Savaş Komünizmi rejimini sürdürmek için bir neden kalmadığı konusunda açıktı.

Merkez Komitesi, artık teslim yükümlülüğü sistemine ihtiyaç kalmadığını, bu sistem yerine köylülere ürün fazlasının büyük kısmını istedikleri gibi kullanma imkanı vermek için bir ayni vergi sisteminin geçirilmesi gerektiğini görüyordu. Merkez Komitesi, böyle bir tedbirini tarımı canlandırma, sanayiin gelişmesi için gerekli olan tahıl üretimini ve sanayi bitkileri üretimini artırma, meta dolaşımını canlandırma, şehirlere yiyecek ikmalini düzenleme ve işçi-köylü ittifakı için yeni bir temel, iktisadi bir temel yaratma imkanı sağlayacağını görüyordu.

Merkez Komitesi, birinci ve en önemli görevin sanayii canlandırmak olduğu konusunda da açıktı; ama Merkez Komitesi, işçi sınıfı ve onun sendikalarını işin içine çekmeksizin sanayiin canlandırılamayacağını, işçi sınıfının ise bu işin içine, iktisadi

bozukluğun, halk için, tıpkı dış müdahale ve abluka kadar tehlikeli bir düşman olduğuna ikna edildiğinde çekilebileceğini; Parti ve sendikaların işçi sınıfı ile ilişkilerde, cephede gerçekten gerekli olduğu gibi askeri emirler değil, ikna araçları ve yöntemleri uyguladığında bu görevi yerine getirebilecek durumda olacağını düşünüyordu.

Ama bütün Parti üyeleri Merkez Komitesi gibi düşünmüyordu. Muhalif grupçuklar -Troçkistler, "İşçi Muhalefeti", "Sol Komünistler", "Demokratik Merkeziyetçiler" vb.- tam bir şaşkınlık içinde bulunuyor ve barışçıl iktisadi inşaya geçişe ilişkin güçlükler karşısında yalpalıyorlardı. Parti içinde eski Menşevik, eski Sosyal-Devrimci, eski Bund'cu, eski Borotbistk ve Rusya'nın kenar bölgelerinden gelen her türlü yarı-milliyetçi az değildi. Bunların büyük çoğunluğu, şu ya da bu muhalefet grubuna mensuptu. Bunlar gerçek Marksist olmadıklarından, iktisadi gelişme yasalarını bilmediklerinden ve Leninist bir Parti eğitiminden geçmediklerinden, muhalif grupçukların şaşkınlığını ve yalpalamalarını şiddetlendirmekten başka birşey yapmadılar. Bazıları bu Savaş Komünizmi rejimini gevşetmeye gerek olmadığını, tam tersine, "vidaların daha da sıkıştırılması" gerektiğini düşünüyordu. Bazılarıysa Parti ve devletin ekonominin restorasyonuna karışmaması, bu işin tamamen sendikalara bırakılması gerektiği kanısındaydı.

Partideki bazı gruplar arasında böyle bir kargaşa ortamında, Partiyi bir tartışma açmaya zorlamak isteyen anlaşmazlık çıkartmaktan hoşlanan kişilerin, şu ya da bu muhalif "önder"lerin çıkacağı açıktı.

Nitekim öyle de oldu.

Tartışma, sendikalar o sırada parti politikasının baş sorunu olmamasına rağmen, sendikaların rolü sorununda başladı.

Lenin'e karşı, Merkez Komitesinin Leninist çoğunluğuna karşı tartışmayı ve mücadeleyi başlatan, Troçki oldu. Durumu daha da ağırlaştırmak amacıyla o, 1920 Kasımının başlarında toplanan V. Tüm-Rusya Sendikalar Konferansı Komünist fraksiyonunun oturumunda, "vidaları sıkıştırma" ve "sendikaları sarsma" gibi sakıncalı bir şiarla ortaya çıktı. Troçki, sendikaların bir an önce "devletleştirilmesi" talebini yükseltti. İşçi sınıfıyla ilişkilerde ikna yöntemine karşıydı; sendikalara askeri yöntemin getirilmesinden yanaydı. Troçki, sendikalarda demokrasinin yaygınlaştırılmasına ve sendika organlarının seçimle gelmesi ilkesine karşıydı.

Troçkistler, işçi sınıfı örgütlerinin faaliyetinin onsuz düşünülemeyeceği ikna yönteminin yerine, çıplak cebir yöntemini, kumanda etme yöntemini öneriyorlardı. Sendikaların yönetimine

geldikleri her yerde Troçkistler bu politikalarıyla, sendikaların içine çatışma, bölünme ve çözülmeyi taşıdılar. Troçkistler politikalarıyla, Partisiz işçi kitlesini Partiye karşı kışkırtmaya, işçi sınıfını bölmeye çalıştılar.

Sendikalar üzerine Parti tartışması aslında, sendika sorununu çok çok aşan bir anlama sahipti. Sonraları Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesi Plenumunun (17 Ocak 1925 tarihli) kararında belirtildiği üzere, çatışma konusu aslında, "Savaş Komünizmine karşı çıkan köylülüğe karşı tavır, Partisiz işçi kitlesine karşı tavır, genel olarak, içsavaşın sona ermek üzere olduğu bir dönemde Partinin kitlelere yaklaşımının ne olacağıydı." ("SBKP [B] Kararları", Bölüm I, s. 651, Rusça.)

Troçki'nin peşinden diğer Parti düşmanı gruplar sahneye çıktı: "İşçi Muhalefeti" (Şlyapnikov, Medvedyev, Kollontai ve diğerleri), "Demokratik Merkeziyetçiler" (Sapronov, Drobnis, Boguslavski, Ossinski, V.Smirnov ve diğerleri), "Sol Komünistler" (Buharln, Preobrajenski).

"İşçi Muhalefeti", tüm ulusal ekonomini yönetiminin bir "Tüm-Rusya Üreticileri Kongresi"ne verilmesini öneren bir şiar attı. Bunlar Partinin rolünü sıfıra indirgemek istiyor ve iktisadi inşada proletarya diktatörlüğünün önemini inkar ediyordu. "İşçi Muhalefeti", sendikalarla Sovyet devletini ve Komünist Partisini karşı karşıya koyuyordu. İşçi sınıfının en üst örgütlenme biçiminin, Parti değil sendikalar olduğunu iddia ediyordu. "İşçi Muhalefeti" aslında anarko-sendikalist, parti düşmanı bir gruptu.

"Demokratik Merkeziyetçilik." grubu (DeMeciler), hizipler ve gruplaşmalar için tam özgürlük: talep ediyorlardı. Tıpkı Troçkistler gibi, "Demokratik Merkeziyetçiler" de Partinin Sovyetlerdeki ve sendikalardaki önder rolünü ortadan kaldırmaya çalışıyorlardı. Lenin, "Demokratik Merkeziyetçiler"den "gürültücü çığırtkanlar" hizibi olarak sözediyor, platformlarının ise Sosyal-Devrimci-Menşevik bir platform olduğunu söylüyordu.

Troçki, Lenin'e ve Partiye karşı mücadelesinde Buharin'den destek buldu. Buharin, Preobrajenski, Serebryakov ve Sokolnikov'la birlikte bir "tampon grup" kurdu. Bu grup, bütün hizipçilerin en kötüsü olan Troçkistleri savunuyor ve onların önünde bir kalkan vazifesi görüyordu. Lenin, Buharin'in davranışını, "ideolojik sefilliğin zirvesi" olarak adlandırdı. Kısa süre sonra Buharin'ciler Lenin'e karşı açıkça Troçkistlerle birleştiler.

Lenin ve Leninistler, ana darbelerini, Parti düşmanı gruplaşmaların ana gücü olarak Troçkistler üzerinde yoğunlaştırdılar. Sendikaları askeri örgütlerle karıştırdıklarından dolayı Troçkistleri mahkum ettiler, ve askeri örgütlerin yöntemlerinin sendikalar içine taşınamayacağını onlara kanıtladılar. Muhalif grupların platformlarına bir karşı-ağırlık olarak Lenin ve Leninistler, kendi platformlarını ortaya koydular. Bu platformda sendikalar bir yönetim okulu, bir "Management" okulu, bir komünizm okulu olduğuna işaret ediliyordu. Sendikalar tüm çalışmalarını ikna yöntemi üzerine inşa etmeliydi. Sendikalar ancak bu koşulla bütün işçileri iktisadi bozukluğa karşı mücadele için harekete geçirecek, onları sosyalist inşa işi içine çekecek durumda olacaklardı.

Muhalif gruplaşmalarla mücadele içinde Parti örgütleri Lenin'in etrafında toplandılar. Mücadele, Moskova'da özellikle keskin bir karaktere büründü. Muhalefet, esas güçlerini burada toplamış ve önüne başkent örgütünü ele geçirme hedefini koymuştu. Ne var ki, Moskova Bolşevikleri, hizipçilerin bu tertiplerini kararlılıkla geri çevirdi. Ukrayna Parti örgütlerinde de şiddetli bir mücadele patlak verdi. O sıralar Ukrayna Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesi Sekreteri olan Molotov yoldaşın önderliğindeki Ukraynalı Bolşevikler, Troçkistleri ve Şlyapnikov'cuları yenilgiye uğrattılar. Ukrayna Komünist Partisi, Lenin'in Partisinin sadık bir desteği olarak kaldı. Baku'de muhalefeti bozguna uğratan ise, Orkonikidze yoldaştı. Orta Asya'da Parti düşmanı gruplaşmalara karşı mücadeleye, L. Kaganoviç yoldaş önderlik ediyordu.

Partinin bütün önemli yerel örgütleri, Lenin'in platformunu onayladı.

8 Mart 1921'de X. Parti Kongresi açıldı. Kongrede, 732,521 Parti üyesini temsilen, karar oyuna sahip 694 delege hazır bulundu. İstişari oya sahip delege sayısı 296 idi.

Parti Kongresi, sendikalar üzerine tartışmanın sonuçlarını toparladı ve Lenin'in platformunu ezici bir çoğunlukla onayladı.

Kongreyi açış konuşmasında Lenin, bu tartışmanın izin verilemeyecek bir lüks olduğunu söyledi. Düşmanların Parti içi mücadele ve Komünist Partisi saflarında bir bölünme üzerine spekülasyon yaptıklarına işaret etti.

Hizipçi grupların varlığının Bolşevik Partisi ve proletarya diktatörlüğü için ne kadar büyük bir tehlike oluşturduğunu kavrayan X. Parti Kongresi, *Partinin birliği* sorununa özel bir dikkat gösterdi. Bu soruna ilişkin raporu Lenin sundu. Parti Kongresi, bütün muhalif gruplaşmaları mahkum etti ve bunların "aslında proleter devrimin sınıf düşmanlarına yardım ettiğini" vurguladı.

Parti Kongresi, bütün hizipçi grupların derhal dağıtılması direktifini verdi ve bütün parti örgütlerine, hiçbir hizipçi davranışa izin verilmemesine sımsıkı uyma görevi verdi, Parti Kongresi kararının yerine getirilmemesi ise kayıtsız-şartsız ve derhal Partiden ihracı gerektiriyordu. Parti Kongresi, merkez Komitesine, Merkez Komitesi üyeleri tarafından disiplin ihlali halinde ya da hizipçiliği yeniden canlandırması veya hoş görmesi halinde, onlara, Merkez Komitesinden ve Partiden ihraç da dahil bütün disiplin cezalarını uygulama yetkisi verdi.

Bütün bu kararlar, Lenin tarafından hazırlanan ve Parti Kongresi tarafından onaylanan "Partinin Birliği Üzerine" özel bir kararda biraraya getirildi.

Bu kararda Parti Kongresi, bütün Parti Üyelerinin dikkatini, bir dizi nedenle ülkenin küçük-burjuva nüfusu içindeki yalpalamanın arttığı X. Parti Kongresi dönemi gibi bir zamanda, parti saflarının birlik ve dayanışmasının, proletaryanın öncüsünün irade birliğinin özellikle gerekli olduğu çekti.

> "Oysa", deniyordu kararda, "daha sendikalar üzerine genel Parti tartışmasından önce bile, Parti içinde fraksiyonculuğun, yani kendi platformuna sahip ve belli bir dereceye kadar kendi içine kapanmaya ve kendi grup disiplinini yaratmaya çalışan grupların ortaya çıkmasının bazı işaretlerine rastlanıyordu. Bütün sınıf bilinçli işçiler, her türlü hizipçiliğin kötülüğünü ve izin verilemezliğini açıkça kavramalıdır, çünkü pratikte hizipçilik kaçınılmaz olarak ekip çalışmasını zayıflatır ve hükümet partisine çengel atan Parti düşmanlarının, (Parti içindeki) ihtilâfı derinleştirmek ve ondan karşı-devrimin amaçları için yararlanmak üzere yeniden güçlü çabalara girişmelerine yol açar."

Parti Kongresi kararda devamla şunları söylüyordu:

> "Tutarlı komünist çizgiden her tür sapmadan proletaryanın düşmanlarının yararlanması, kendini en açık şekilde, burjuva karşı-devrimin ve dünyanın bütün ülkelerindeki Beyaz Muhafızların, sırf Rusya'daki proletarya diktatörlüğünü yıkmak uğruna bir Sovyet düzeni şiarını bile kabul etmeye hazır olduklarını ilan ettikleri, Sosyal-devrimcilerin ve genel olarak bütün burjuva karşı-devrimin, Kronstadt'ta, Rusya'daki Sovyet Hükümetine karşı bir ayaklanma için güya bir Sovyet iktidarı adına ayaklanma şiarını başvurduğu Kronstadt ayaklanması örneğinde göstermiştir. Böylesi olgular, Beyaz

Muhafızların, sırf Rusya'da proleter devrimin kalesini zayıflatmak ve devirmek amacıyla, kolayca Komünist kılığına, hatta Komünistlerden "daha sol" kimseler kılığına bürünebileceğini tamamen kanıtlamaktadır. Kronstadt ayaklanması arifesinde Petrograd'da dağıtılan Menşevik bildirileri de, aynı şekilde, Menşeviklerin bir yandan ayaklanmaya karşı olduklarını ve Sovyet iktidarını -ne ki güya küçük düzeltmeleri olan bir Sovyet iktidarını- desteklediklerini söylerken, aslında Kronstadt asilerini, Sosyal-Devrimcileri ve Beyaz Muhafızları fiilen kışkırtmak ve desteklemek için Rusya Komünist Partisi içindeki anlaşmazlıklardan nasıl yararlandıklarını göstermiştir. "

Karar, Partinin propaganda çalışmasında, proletarya diktatörlüğünün başarısının temel şartı olan Parti birliği ve proletaryanın öncüsünün irade birliği bakımından hizipçiliğin zararlarını ve tehlikesini bütün ayrıntılarıyla açıklaması gerektiğine işaret etti.

Öte yandan, deniyordu Parti Kongresi kararında, Parti, propaganda çalışmasında Sovyet iktidarının düşmanlarının en son taktik yöntemlerinin özelliğini de açıklamalıdır.

"Bu düşmanlar", deniyordu kararda, "açık Beyaz Muhafız bayrağı altında bir karşı-devrimin umutsuzluğunu kavradıktan sonra, şimdi tüm çabalarını Rusya Komünist Partisi içindeki anlaşmazlıklardan yararlanarak ve iktidarı, Sovyet iktidarını görünüşte en yakından onaylayan siyasi gruplaşmalara teslim ederek karşı-devrimi şu ya da bu şekilde geliştirmeye harcamaktadırlar." "SBKP(B) Kararları", Bölüm I, s. 373/74, Rusça.)

Karar devamla, Partinin, propagandasında "karşı-devrimin, devrimci diktatörlüğü zayıflatmak ve yıkmak ve böylece karşı-devrimin, kapitalistlerin ve çiftlik sahiplerinin tam zaferine giden yolu açmak için, en devrimci Partiye en yakın duran küçük-burjuva gruplaşmalarını desteklemiş olduğu geçmiş devrimlerin deneyimlerini de yorumlaması gerektiğini" belirtiyordu.

"Partinin Birliği Üzerine" karara yakından bağlı bir başka karar da yine Lenin tarafından hazırlanan ve Parti Kongresi tarafından onaylanan "Partimizdeki Sendikalist ve Anarşist Sapma" üzerine karardı. Bu kararda X. Parti Kongresi "İşçi Muhalefeti"ni mahkum ediyordu. Parti Kongresi, anarko-sendikalist sapmanın fikirlerinin propagandasının Komünist Partisi üyeliğiyle bağdaşmadığını açıklıyor ve Partiyi bu

sapmaya karşı kararlı mücadeleye çağırıyordu.

X. Parti Kongresi, teslim yükümlülüğü sisteminden ayni vergiye geçişe ilişkin, ***Yeni Ekonomik Politika'ya*** (NEP) geçişe ilişkin son derece önemli bir karar aldı.

Savaş Komünizminden NEP'e bu dönüşte, Lenin'in politikasının akıllılığı ve ileri görüşlülüğü tüm büyüklüğüyle ortaya çıktı.

Parti Kongresi kararında, teslim yükümlülüğü yerine ayni verginin geçirilmesinden söz ediliyordu. Besin maddelerindeki ayni vergi, teslim yükümlülüğü temelindeki vergiden daha azdı. Vergi tutarı her yıl ilkbahar ekiminden önce açıklanacaktı. Vergi ödeme süresi kesin olarak tespit ediliyordu. Vergi tutarı çıktıktan sonra geriye kalan bütün ürün köylünün özgür tasarrufuna bırakılıyor, bu ürün fazlasıyla özgür ticaret yapması garantileniyordu. Lenin, raporunda, ticaret özgürlüğünün ilk başta ülkede kapitalizmin belli ölçüde canlanmasına yol açacağını söyledi. Özel ticareti serbest bırakmak ve özel müteşebbislerin küçük işletmeler açmasına izin vermek gerekecekti. Ama bunda endişe edilecek birşey yoktu. Lenin, belli bir ticaret özgürlüğünün köylüler için iktisadi bir dürtü olacağını, onların emek üretkenliğini yükselteceğini ve tarımın hızla kalkınmasına yol açacağını; bu temel üzerinde devlet sanayiin restore edilip özel sermayenin yerinden edileceğini, güç topladıktan ve kaynak biriktirdikten sonra güçlü bir sanayi -sosyalizmin iktisadi temeli- yaratılabileceği ve ondan sonra nihai taarruza geçip ülkede kapitalizmin kalıntılarının ortadan kaldırılabileceğini düşünüyordu.

Savaş Komünizmi, şehir ve kırdaki kapitalist unsurların kalesini baskınla, cepheden saldırıyla ele geçirme teşebbüsüydü. Parti, bu taarruzda gereğinden fazla ileri gitmiş ve üssüyle bağlarının kopması tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı. Şimdi Lenin, biraz geri gitmeyi, bir süre için kendi cephe gerisi içine doğru geri çekilmeyi, kuvvet topladıktan sonra yeniden saldırıya geçmek üzere kaleye cepheden saldırıdan, daha yavaş olan kalenin kuşatılmasına geçmeyi öneriyordu.

Troçkistler ve diğer muhalifler, NEP'in ricattan ***başka birşey olmadığını*** iddia ediyorlardı. Bu yorum kendi amaçlarına uygundu, çünkü onların çizgisi kapitalizmi restore etme çizgisiydi. Bu, NEPin son derece zararlı, anti-Leninist bir yorumuydu. Gerçekten de, NEP'in yürürlüğe konmasından topu topu bir yıl sonra Lenin, XI. Parti Kongresinde, ***geri çekilmenin sona erdiğini*** açıklayıp, ***"Özel sermayeye karşı taarruza hazırlanın"*** şiarını attı. (***Lenin,*** Tüm Eserler, cilt XXVII, s. 213, Rusça.)

Kötü Marksistler ve Bolşevik politikasının sorunlarında tam bir kara cahil olan muhalifler, ne NEP'in özünü ne de NEP'in başlangıcında girişilen geri çekilmenin karakterini anlayamıyorlardı. NEP'in özü üzerine daha yukarıda söz edilmişti. Geri çekilmenin karakterine gelince, geri çekilmeden geri çekilmeye fark vardır. Partilerin ya da orduların, bir yenilgiye uğradığı için geri çekilmesi gereken zamanlar olabilir. Böyle durumlarda, ordu ya da parti, kendi varlığını ve kadrolarını yeni savaşlar için korumak amacıyla geri çekilir. NEP'in yürürlüğe konduğu sırada Lenin'in önerdiği geri çekilme, böyle bir geri çekilme değildi, çünkü Parti, yenilgiye ve bozguna uğramak şöyle dursun, bilakis tam tersine bizzat kendisi, içsavaş sırasında müdahalecileri ve Beyaz Muhafızları bozguna uğratmıştı. Ne var ki, muzaffer bir parti ya da ordunun, gerisinde yeterince güçlü bir üs kurmadan taarruzunda çok ileri gittiği zamanlar da olur. Bu, ciddi bir tehlike yaratır. Böyle durumlarda, üssüyle bağını koparmamak için, tecrübeli bir parti ya da ordu, bütün ihtiyaçlarını sağlamak ve sonra daha kararlı ve başarıdan emin bir şekilde saldırıya geçmek üzere biraz geri çekilmeyi, üssüne daha fazla yaklaşmayı ve üssüyle daha sağlam bağlar kurmayı gerekli bulur. Lenin'in Yeni Ekonomik Politika ile gerçekleştirdiği geri çekilme, bu türden geçici bir geri çekilmeydi. NEP'in yürürlüğe konmasını gerektiren nedenler hakkında Komünist Enternasyonal IV. Kongresine sunduğu raporda Lenin açıkça, "İktisadi taarruzumuzda çok ileri gittik, ardımızda yeterince güçlü bir üs bırakmadık" diyordu; bu yüzden, geçici olarak emin cephe gerisine geri çekilmek zorunlu olmuştu.

Muhalefetin talihsizliği, NEP alandaki geri çekilişin bu özelliğini, bilgisizliği yüzünden ne o zaman ne de ömrünün son günlerine kadar kavramamış olmasıydı.

X. Parti Kongresinin Yeni Ekonomik Politika üzerine kararı, sosyalizmin inşası için işçi sınıfı ile köylülüğün sosyalizmin inşası için sağlam iktisadi ittifakını güvenceledi.

Parti Kongresinin aldığı bir başka karar, milli mesele üzerine karar da bu temel göreve hizmet ediyordu. Ulusal soruna ilişkin raporu Stalin yoldaş verdi. Ulusal boyunduruğu ortadan kaldırdık dedi Stalin yoldaş, ama bu yeterli değildir. Görev, geçmişin kötü mirasını, eskiden ezilen halkların iktisadi, siyasi, kültürel geriliğini ortadan kaldırmaktı. Bu bakımdan Merkezi Rusya'ya yetişebilmeleri için bu halklara yardım etmek gerekiyordu.

Stalin yoldaş devamla ulusal sorunda Parti düşmanı iki sapmaya değindi: Büyük güç şovenizmi (Büyük-Rus şovenizmi) ve yerel milliyetçilik. Parti Kongresi, bu iki sapmayı da Komünizme ve proleter

enternasyonalizmine zararlı ve tehlikeli olarak mahkum etti. Ama burada Parti Kongresi, ana darbeyi, baş tehlike olarak büyük güç zihniyetine, yani milliyetler karşısında Büyük Rus şovenlerinin Çarlık yönetimi altında Rus olmayan halklara karşı takındığı türden bir tavrın artıklarına, kalıntılarına yöneltti.

3 - NEP'İN İLK SONUÇLARI. XI. PARTİ KONGRESİ. SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ'NİN KURULUŞU. LENIN'İN HASTALIĞI. LENİN'İN KOOPERATİF PLANI. XII. PARTİ KONGRESİ.

Yeni Ekonomik Politika'nın uygulanması, Parti içindeki fırdöndü unsurların direnişiyle karşılaştı. Direniş iki taraftan gelmekteydi. Bir tarafta, NEP'in Ekim Devriminin kazanımlarından vazgeçme, kapitalizme geri dönüş ve Sovyet iktidarının sonu olduğunu "kanıtlamaya" çalışan "sol" çığırtkanlar, Lominadze, Şatskin ve diğerleri gibi siyasi ucubeler faaliyet gösteriyordu. Siyasi bilgisizliklerinden ve iktisadi gelişme yasaları konusundaki cahilliklerinden dolayı bu kişiler Partinin politikasını anlamıyor, panikliyor ve dört bir yana umutsuzluk, hayal kırıklığı yayıyorlardı. Diğer tarafta, Troçki, Radek, Zinovyev, Sokolnikov, Kamenev, Şlyapnikov, Buharin, Rykov ve diğerleri ayarındaki açıktan teslimiyetçiler faaliyet gösteriyordu. Bunlar ülkemizde sosyalist gelişmenin mümkün olduğuna inanmıyor, kapitalizmin "herşeye kadir gücü"ne tapıyorlardı: Sovyet ülkesinde kapitalizmin pozisyonlarını sağlamlaştırma çabası içinde, gerek yerli, gerekse yabancı özel sermayeye geniş ayrıcalıklar verilmesini, Sovyet iktidarının iktisadi alandaki birçok kumanda tepesinin -imtiyazlar temelinde ya da özel sermayenin de katılacağı karma anonim şirketler temelinde- özel sermayeye devredilmesini talep ediyorlardı.

Her iki grup da Marksizme, Leninizme yabancıydı.

Ödlekleri ve teslimiyetçileri şiddetle kınayan Parti, her iki grubu da teşhir ve tecrit etti.

Parti politikasına karşı böyle bir direnişin varlığı, Partinin istikrarsız unsurlardan temizlenmesi zorunluluğunu bir kez daha gözler önüne serdi. Bu bağıntıda Merkez Komitesi, 1921 yılında bir Parti temizliğini örgütleyerek Partinin sağlamlaşması doğrultusunda büyük bir iş başardı. Temizlik, Partisizlerin de katıldığı, açık toplantılarda yapıldı. Lenin, Partinin "... düzenbazlardan, bürokratlaşmışlardan, dürüst olmayanlardan, istikrarsız komünistlerden ve dış görünüşlerini

değiştiren, ama kalben Menşevik kalan Menşeviklerden" temelli temizlenmesini öğütledi. (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 9, s. 271.)

Bu temizlik sonunda, toplam yaklaşık 170,000 kişi ya da tüm Parti üyelerinin aşağı-yukarı yüzde 25'i Partiden ihraç edildi.

Temizlik, Partiyi büyük ölçüde sağlamlaştırdı, sosyal bileşimini iyileştirdi, kitlelerin Partiye güvenini pekiştirdi ve partinin otoritesini artırdı. Parti çok daha kaynaşmış ve çok daha disiplinli bir hale geldi.

Yeni Ekonomik, Politika'nın doğruluğu daha ilk yılında kanıtlandı. Yeni Ekonomik Politika'ya geçiş, işçilerin ve köylülerin yeni bir temel üzerinde ittifakını önemli ölçüde sağlamlaştırdı. Proletarya diktatörlüğünün iktidarı ve gücü daha da arttı. Kulak eşkiyalığı neredeyse tamamen tasfiye edildi. Teslim yükümlülüğü kaldırıldıktan sonra, orta köylüler Kulak çetelerine karşı mücadelede Sovyet Hükümetine yardım ettiler. Sovyet Hükümeti iktisadi alandaki bütün kumanda tepelerini elinde tuttu: alır sanayi, ulaşım araçları, bankalar, toprak, iç ticaret, dış ticaret. Parti, iktisadi cephede iyileşme yönünde kesin bir dönüş sağladı. Tarım hemen gelişmeye başladı. Sanayi ve demiryolları ilk başarılarını elde ettiler. İktisadi alanda, hala çok yavaş, ama emin adımlarla ilerleyen bir canlanma görüldü. İşçiler ve köylüler Partinin doğru yolda olduğunu hissettiler ve gördüler.

1922 Martında XI. Parti Kongresi toplandı. Bu kongrede, 532,000 Parti üyesini temsilen karar oyuna sahip 522 delege hazır bulundu. Bu sayı bir önceki kongredekinden azdı. İstişari oya sahip delege sayısı 165 idi. Üye sayısındaki azalmanın açıklaması, başlamış olan Parti saflarının temizliğiydi.

Kongrede Parti, Yeni Ekonomik Politika'nın ilk yılının sonuçlarını toparladı. Bu sonuçlar Lenin'e Parti Kongresinde şu açıklamayı yapma izni verdi:

> "Bir yıldır geri çekilmekteyiz. Şimdi Parti adına buna bir dur demeliyiz. Geri çekilmeden umulan gaye elde edilmiştir. Bu dönem artık sona ermek üzeredir ya da sona ermiştir. Şimdi önümüze başka bir gaye koyuyoruz: güçlerimizi yeniden gruplandırmak." (***Lenin,*** Seçme Eserler, cilt 9, s. 336.)

Lenin, Yeni Ekonomik Politika'nın kapitalizm ile sosyalizm arasında çılgınca bir mücadele, bir ölüm-kalım mücadelesi anlamına geldiğini söyledi. "Kim -kimi?", sorun buydu. Zafer kazanmak için, işçi sınıfı ile köylülük arasındaki, sosyalist sanayi ile köylü tarımı arasındaki bağı, kentle köy arasındaki meta değişimi çok yönlü geliştirilerek

sağlamlaştırılmalıydı. Bu amaçla yöneticilik ve ticaret yapabilme sanatının öğrenilmesi gerekiyordu.

Bu dönemde ticaret, Partinin önünde duran görevler zincirinin ana halkasıydı. Bu görevi çözmeden, kentle köy arasındaki meta değişimini geliştirmek, işçilerin ve köylülerin iktisadi ittifakını güçlendirmek, tarımı kalkındırmak ve sanayii içinde bulunduğu bozuk durumdan çıkarmak imkansızdı.

Sovyet ticareti o sırada hala bir hayli geriydi. Ticaret aygıtı çok yetersizdi; Komünistler henüz ticaret sanatını öğrenmemişlerdi; düşmanın, yani *Nepçilerin* içyüzünü anlamamış, ona karşı nasıl mücadele edeceklerini öğrenmemişlerdi. Özel tüccarlar, Nepçiler, Sovyet ticaretinin gelişmemişliğinden yararlanarak, tekstil ürünlerinin ve geniş ölçüde talep edilen diğer malların ticaretini ele geçirmişlerdi. Devlet ve kooperatif ticaretinin örgütlenmesi muazzam önem kazandı.

XI. Parti Kongresinden sonra. iktisadi alandaki çalışma çok daha büyük bir çabayla sürdürüldü. Son hasadın kötü sonuçlarının etkileri başarıyla giderildi. Köylü tarımının restorasyonu hızlı ilerlemeler kaydetti. Demiryolları daha iyi çalışmaya başladı. Yeniden çalışmaya başlayan fabrika ve işletmelerin sayısı gittikçe arttı.

Ekim 1922'de, Sovyet Cumhuriyeti büyük bir zaferi kutladı: Müdahalecilerin elinde kalan son Sovyet toprağı olan Vladivostok, Kızıl Ordu ve Uzak Doğulu partizanlar tarafından Japon müdahalecilerinden kurtarıldı.

Sovyet ülkesinin tüm topraklarının müdahalecilerden temizlenmiş olduğu ve sosyalizmin inşası ve ülke savunmasının görevlerinin, Sovyet ülkesi halklarının birliğinin daha da pekiştirilmesini gerektirdiği bu durumda, Sovyet cumhuriyetlerini yekpare bir devlet birliği içinde birleştirme sorunu gündeme geldi. Sosyalizmi inşa çalışması için, bütün halk güçlerini birleştirmek gerekiyordu. Güçlü bir ülke savunması örgütlemek gerekiyordu. Ülkemizdeki bütün milliyetlerin çok-yönlü gelişmesini sağlama almak gerekiyordu. Bu amaçla, bütün Sovyet ülkesi halklarının birbirine daha da yakınlaştırılması zorunluydu.

Aralık 1922'de I. Tüm-Birlik Sovyet kongresi yapıldı. Bu Kongrede, Lenin ve Stalin'in önerisi üzerine, Sovyet halklarının gönüllü bir devlet birliği, yani Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) kuruldu. SSCB, ilk başta Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti (RSFSC), Trans-Kafkasya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti (TSPSC) Ukrayna Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti (USSC) ve Byelo-Rusya Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti'nden (BSSC) oluşuyordu. Kısa süre

sonra orta Asya'da üç bağımsız Birlik Sovyet Cumhuriyeti –Özbek, Türkmen ve Tacik Cumhuriyetleri oluşturuldu. Şimdi bütün bu cumhuriyetler gönüllülük ve eşitlik temelinde bir Sovyet devletleri birliğinde, SSCB'de birleşiyor ve bütün cumhuriyetlerin Sovyetler Birliği'nden serbestçe ayrılabilme hakları korunuyordu.

Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği'nin kurulması, Sovyet iktidarının sağlamlaştırılması ve Bolşevik Partinin milli mesele konusundaki Lenin-Stalin'ci politikasının büyük bir zafer kazanması demekti.

Kasım 1922'de Lenin, Moskova Sovyeti plenumunda yaptığı konuşmada, Sovyet iktidarının beş yıllık varlığını gözden geçirdi ve "NEP Rusyası'nın Sosyalist Rusya olacağına" dair kesin inancını belirtti. Bu, Lenin'in ülkeye yaptığı son konuşmasıydı. Aynı yılın sonbaharında Parti büyük bir talihsizliğe uğradı: Lenin ağır şekilde hastalandı. Tüm Parti ve bütün emekçiler, Lenin'in hastalığını sanki kendi hastalıklarıymış gibi yaşadılar. Herkes sevgili Lenin'in hayatı üzerine titredi. Lenin ise hastalığı sırasında bile çalışmalarından geri kalmadı. Hastalığı bir hayli ilerlediği bir zamanda bile, bir dizi çok önemli makale yazdı. Lenin, bu son makalelerinde, yapılan çalışmayı gözden geçirdi ve köylülerin sosyalist inşa davasına kazanılması yoluyla ülkemizde sosyalizmin inşa edilmesi planını tasarladı. Bu planda Lenin, sosyalizmi inşa ortak çalışmasına köylülüğün çekilmesine ilişkin kooperatif planını geliştirdi.

Genelde kooperatiflerde, özelde de tarım kooperatiflerinde Lenin, milyonlarca köylü için, küçük bireysel tarımdan büyük çaplı kooperatifsel üretim birliklerine -kollektif çiftliklere- geçişin erişilebilir ve kavranabilir yolunu görüyordu. Lenin, ülkemizde tarımın gelişmesinin, köylülerin kooperatifler yoluyla sosyalist inşaya çekilmesi, tarıma kollektivizm ilkelerinin, önce sürüm alanında, daha sonra da tarımsal ürünlerin üretimi alanında yavaş yavaş sokulması yolunu izlemesi gerektiğine işaret etti. Lenin, proletarya diktatörlüğü alanında, işçi sınıfının köylülükle ittifakı temeli üzerinde, proletaryanın köylülük karşısındaki önder rolünün güvenceye alınması şartlarında, sosyalist bir sanayiin varlığı şartlarında, doğru dürüst örgütlenmiş, milyonlarca köylüyü kapsayan bir üretim kooperatifleri sisteminin, ülkemizde onun yardımıyla tam sosyalist toplumun kurulabileceği araç olduğunu söylüyordu.

1923 Nisanında, XII. Parti Kongresi yapıldı. Bu Kongre, Bolşeviklerin iktidarı ele geçirmesinden sonra Lenin'in katılamadığı ilk. kongreydi. Kongrede 386,000 Parti üyesini temsilen karar oyuna sahip 408 delege hazır bulundu. Bu sayı bir önceki kongredekinden daha azdı.

Burada, önemli oranda Parti üyesinin Partiden ihracına yolaçan Parti saflarının süregiden temizlenmesinin etkileri görülüyordu. İstişari oya sahip delegelerin sayısı 417 idi.

XII. Parti Kongresi, kararlarında, Lenin'in son makale ve mektuplarında yaptığı tavsiyeleri kendine kılavuz edindi.

Parti Kongresi, Yeni Ekonomik Politika'yı sosyalist pozisyonlardan geri çekilme, bu pozisyonları kapitalizme teslim etme olarak anlayanları, ülkenin kapitalist köleliğe geri dönmesini önerenleri şiddetle kınadı. Parti Kongresinde bu türden öneriler, Troçki'nin yandaşları Radek ve Krassin tarafından getirilmişti. Bu kişiler, kendimizi yabancı kapitalistlerin merhametine teslim etmemizi, Sovyet devleti açısından hayati önem taşıyan sanayi kollarını onlara kapitülasyonla vermemizi önerdiler. Çarlık hükümetinin Ekim Devrimi tarafından feshedilen borçlarını ödememizi teklif ettiler. Parti, bu teslimiyetçi önerileri ihanet olarak damgaladı. İmtiyaz tanıma politikasından yararlanmaktan vazgeçmedi, ama ancak Sovyet devletinin yararına olduğu sanayi kollarında ve yine Sovyet devletinin yararına olduğu ölçüde.

Buharin ve Sokolnikov, daha Kongreden önce, dış ticaret tekelinin tasfiye edilmesini önermişlerdi. Bu öneri de, Yeni Ekonomik Politika'nın, Sovyet iktidarının pozisyonlarının kapitalizme teslim edilmesi anlamına geldiği düşüncesinin sonucuydu. Lenin, Buharin'i, vurguncuların, Nepçilerin ve Kulakların savunucusu olarak niteledi. XII. Parti Kongresi, dış ticaret tekelinin dokunulmazlığına indirilen darbelere şiddetle karşı koydu.

Parti Kongresi aynı zamanda Troçki'nin çok kötü sonuçlara yol açabilecek bir köylü politikasını Partiye kabul ettirme teşebbüslerini geri püskürttü ve ülkede küçük köylü tarımının hakimiyetinin görmezlikten gelinemeyecek bir husus olduğunu belirtti. Parti Kongresi, ağır sanayi dahil olmak üzere sanayiin gelişmesinin, köylü kitlelerinin çıkarlarına aykırı şekilde değil, bilakis onlarla sımsıkı bağ içinde, tüm emekçi nüfusun çıkarları doğrultusunda yürümesi gerektiğini açıkladı. Bu kararlar, sanayii köylü ekonomisini sömürme yoluyla inşa etmeyi öneren ve aslında proletarya ile köylülüğün ittifakı politikasını kabul etmeyen Troçki'ye bir cevaptı.

Troçki aynı zamanda, Putilov İşletmeleri, Bryansk İşletmeleri ve diğerleri gibi ülke savunması bakımından önem taşıyan büyük işletmelerin, güya kâr getirmediği gerekçesiyle kapatılmaların önerdi. Parti Kongresi, Troçki'nin önerilerini şiddetle reddetti.

XII. Parti Kongresi, Lenin'in yazılı olarak gönderdiği öneri üzerine, Parti Merkez Kontrol Komisyonu ile İşçi-Köylü Müfettişliğini birleştirdi. Bu birleşik organa, Partimizin birliğini koruma, Parti ve devlet disiplinini güçlendirme ve Sovyet devlet aygıtını her bakımdan mükemmelleştirme önemli görevleri verildi.

Parti Kongresi, ulusal soruna büyük dikkat gösterdi. Bu konuda raportör, Stalin yoldaştı. Stalin yoldaş, ulusal sorundaki politikamızın uluslararası önemini vurguladı. Batıdaki ve Doğudaki ezilen halklar, Sovyetler Birliği'nde, milli meselenin çözülüşü ve milli baskının tasfiye edilişinin imtisal örneğini görüyorlardı. Stalin yoldaş, Sovyetler Birliği halkları arasındaki iktisadi ve kültürel eşitsizliği tasfiye etmek için enerjik tedbirler alınması gerektiğine işaret etti. Partiyi, milli meseledeki sapmalara: Büyük-Rus şovenizmine ve yerel burjuva milliyetçiliğine karşı kararlı bir mücadeleye çağırdı.

Milliyetçi sapmaların taşıyıcıları ve onların ulusal azınlıklar karşısındaki büyük güç politikası, kongrede teşhir edildi. O sıralar. Milliyetçi sapmanın Gürcü temsilcileri, Mdivani ve diğerleri, Partiye karşı çıkıyorlardı. Bu kişiler, Trans-Kafkasya Federasyonu'nun kurulmasına, Trans-Kafkasya halkları arasındaki dostluğun geliştirilmesine karşıydılar. Bu sapmaların taşıyıcıları, Gürcistan'da yaşayan diğer milliyetlere karşı tam anlamıyla büyük güç şovenistleri gibi davranıyorlardı. Gürcü olmayan herkesi, özellikle Ermenileri Tiflis'ten kitle halinde sürdüler; Gürcü olmayanlarla evlenen Gürcü kadınların Gürcistan vatandaşlığını kaybedeceğine dair bir yasa çıkardılar. Milliyetçi sapmanın Gürcü temsilcileri, Troçki, Radek, Buharin, Skripnik ve Rakovski tarafından destekleniyordu.

Parti Kongresinden kısa süre sonra, ulusal sorun üzerine ulusal cumhuriyetlerden fonksiyonerlerin katıldığı özel bir konferans toplandı. Bu konferansta, bir grup Tatar burjuva milliyetçisi -Sultan Galiyev ve diğerleri- ve bir grup Özbek milliyetçi sapmacısı -Feyzullah Hocayev ve diğerleri teşhir edildi.

XII. Parti Kongresi, Yeni Ekonomik Politika'nın iki yılının sonuçlarını gözden geçirdi. Bunlar, çok ümit verici sonuçlardı ve nihai zafere olan güveni artıyorlardı.

"Partimiz sağlamlığını ve birliğini korumuştur, en büyük dönemeçlerden birinde sınavı başarıyla vermiştir ve zaferle ilerlemektedir", dedi Stalin yoldaş Parti Kongresinde.

4 - EKONOMİK RESTORASYONDA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLERE KARŞI MÜCADELE. TROÇKİSTLER LENİNİN HASTALIĞINDAN YARARLANARAK FAALİYETLERİNİ ARTIRIYORLAR. YENİ PARTİ TARTIŞMASI. TROÇKİSTLERİN YENİLGİSİ. LENİN'İN ÖLÜMÜ. LENİN SEFERBERLİĞİ. XIII. PARTİ KONGRESİ.

Ulusal ekonomiyi restore etme mücadelesinin daha ilk yıllarında önemli başarılar elde edildi. 1924 yılı başlangıcında bütün alanlarda bir ilerleme gözlemleniyordu. Ekili alanlar 1921'den bu yana bir hayli artmıştı ve köylü tarımı durmadan gelişiyordu. Sosyalist sanayi büyüyüp genişlemekteydi. İşçi sınıfı sayıca bir hayli artmıştı. Ücretler artmıştı. İşçiler ve köylüler için hayat, 1920 ve 1921 yıllarına oranla kolaylaşmış ve düzelmişti.

Ne var ki, henüz aşılmamış olan iktisadi bozukluğun etkileri hala hissediliyordu. Sanayi hala savaş öncesi seviyenin altındaydı ve sanayideki büyüme, ülkenin talebini karşılamaktan çok uzaktı. 1923 sonuna doğru aşağı yukarı bir milyon işsiz vardı; çünkü ulusal ekonominin yavaş büyümesi, henüz işsizliği emme imkanı sunmuyordu. Ticaretin gelişmesi duraklamadaydı, bu Nepçilerin ve ticaret örgütlerimizdeki Nepçi unsurların ülkeye zorla dayattığı mamul madde fiyatlarının aşırı yüksek olmasının bir sonucuydu. Bundan dolayı Sovyet rublesi şiddetle dalgalanmaya ve değeri düşmeye başladı. Tüm bunlar, işçi ve köylülerin durumunun düzelmesini engelliyordu.

1923 sonbaharında, Sovyet iktidarı tarafından güdülen fiyat politikasının sanayi ve ticaret örgütlerimiz tarafından ihlal edilmesi yüzünden, iktisadi güçlükler biraz daha ağırlaştı. Mamul maddelerin fiyatlarıyla tarım ürünlerinin fiyatları arasında büyük bir uçurum vardı. Tahıl fiyatları düşüktü, buna karşılık mamul maddelerin fiyatları haddinden fazla yüksekti. Sanayiin yönetim masrafları çok yüksekti, ve bu, malları pahalılandırıyordu. Köylülüğün sattığı tahıl karşılığı elde ettiği paranın değeri hızla düşüyordu. O sıralar Yüksek Ekonomi Konseyi'nde bulunan Troçkist Pyatakov'un, sözümona sanayii geliştirmek amacıyla, bütün idarecilere, mamul maddelerin satışından mümkün olan en yüksek kârı elde etmeleri ve fiyatları azamiye yükseltmeleri yolunda caniyane talimatlar vermesi, işleri daha da kötüleştirdi. Aslında bu Nepçi şiar ancak sanayiin temelinin daralmasına ve sanayiin altını oymaya yolaçabilirdi. Bu koşullar altında mamul madde satın almak, köylüler için avantajsızdı, ve köylüler bu tür maddeleri satın almayı bıraktılar. Bunun sonucunda, sanayiin zarar gördüğü bir satış krizi doğdu. Ücretlerin ödenmesinde güçlükler ortaya çıktı. Bu da işçiler arasında hoşnutsuzluk

yarattı. Bazı fabrikalardaki en geri işçiler işyerlerini terkettiler.

Parti Merkez Komitesi, bütün bu güçlükleri ve eksiklikleri bertaraf etmenin yollarını gösterdi. Satış krizini aşmak için tedbirler alındı. Kitle tüketim mallarının fiyatlarında indirim yapıldı. Bir para reformu yapılmasına ve sağlam, istikrarlı bir para birimine, *çernovets*'e geçilmesi kararlaştırıldı. Ücretlerin düzenli bir şekilde ödenmesi sağlandı. Ticaretin Sovyet ve kooperatif organları vasıtasıyla geliştirilmesi ve özel tüccar ve vurguncuların ticarette devreden çıkarılması için tedbirler saptandı.

Herkesin kolları sıvayıp işe koyulması gerekiyordu. Partiye sadık herkes böyle düşünüyor ve böyle davranıyordu. Ama Troçkistler böyle davranmadılar. Ağır hastalığı yüzünden çalışmalara katılamaz durumda olan Lenin'in yokluğundan yararlanarak, Partiye ve Parti önderliğine karşı yeni bir saldırı başlattılar. Partiyi parçalamak ve Parti önderliğini yoketmek için uygun zamanın gelmiş olduğu zannına kapıldılar. Partiye karşı mücadelelerinde, mümkün olan herşeyi bir silah olarak kullandılar: gerek 1923 sonbaharında devrimin Almanya ve Bulgaristan'daki yenilgisi, gerek ülke içindeki iktisadi güçlükler, gerekse de Lenin'in hastalığı, Troçki, Bolşevik Partiye karşı saldırısını, Partinin önderinin hasta yatağına bağlandığı bir sırada, Sovyet devletinin tam da bu güç anında başlattı. Parti içindeki bütün anti-Leninist unsurları etrafında topladı ve Partiye, parti önderliğine ve Parti politikasına karşı yönelen, muhalif bir platform çızıktırdı. Platforma 46 Muhalifin Açıklaması adı verildi. Leninist Partiye karşı mücadelede tüm muhalif gruplaşmalar - Troçkistler, Demokratik Merkeziyetçiler, "Sol Komünistler"in ve "İşçi Muhalefeti"nin kalıntıları- birleştiler. Açıklamalarında, ciddi bir iktisadi kriz doğacağı ve Sovyet iktidarının yıkılacağı kehanetinde bulundular ve bu durumdan tek çıkış yolu olarak hiziplere ve gruplaşmalara özgürlük talep ettiler.

Bu, X. Parti Kongresinin Lenin'in önerisi üzerine yasakladığı hiziplerin restore edilmesi uğruna mücadeleydi.

Troçkistler, tarımın veya sanayiin geliştirilmesi, meta dolaşımının geliştirilmesi ya da emekçilerin durumunun iyileştirilmesi için bir tek somut öneride bulunmadılar. Bu, onları ilgilendirmiyordu bile. Onları ilgilendiren tek şey, Lenin'in yokluğundan yararlanarak Parti içindeki hizipleri restore etmek ve Partiyi temellerinden silkelemek, Merkez Komitesini sarsmaktı.

46'lar Platformunun hemen ardından, Troçki'nin, Parti kadrolarına çamur atan ve Partiye bir dizi yeni, iftira niteliğindeki suçlamalarda bulunan bir mektubu devreye sokuldu. Bu mektupta

Troçki, Partinin daha önce ondan defalarca dinlediği eski Menşevik teraneleri yineliyordu.

Troçkistler, herşeyden önce Parti aygıtına çullanıyorlardı. Partinin güçlü bir aygıta sahip olmadan yaşayamayacağını ve çalışamayacağını biliyorlardı. Muhalefet, bu aygıtı sarsmaya ve yıkmaya, Parti üyelerini Parti aygıtına ve gençliği eski Parti kadrolarına karşı çıkarmaya çalıştı. Troçki'nin mektubu, öğrenci gençliğe, Partinin Troçkizme karşı verdiği mücadelenin geçmişini bilmeyen genç Parti üyelerine yaranmaya çalışıyordu. Öğrenci gençliği kazanmak için Troçki, onlardan "Partinin en emin barometresi" olarak sözederek ve aynı solukta eski Leninist kuşağın yozlaştığını iddia ederek onları pohpohluyordu. II. Enternasyonal'in yozlaşmış önderlerini anıştırarak, eski Bolşevik kuşağın da aynı yolda olduğunu iğrenç bir şekilde ima ediyordu. Troçki, Partinin yozlaşması hakkındaki bu yaygarasıyla, aslında kendi yozlaşmasını ve Parti düşmanı tertiplerini örtbas etmeye çalışıyordu.

Muhaliflerin iki belgesi de, yani gerek 46'lar Platformu gerek Troçki'nin mektubu, Troçkistler tarafından reyonlara, hücrelere gönderilip Parti üyelerinin tartışmasına sunuldu.

Partiyi bir tartışma açmaya meydan okudular.

Böylece Troçkistler, tıpkı X. Parti Kongresinden önce sendikalar tartışması sırasında olduğu gibi, Partiyi şimdi de genel bir Parti tartışması açmaya zorladılar.

Parti, ülkenin iktisadi hayatına ilişkin çok daha önemli meselelerle meşgul bulunmasına rağmen, bu meydan okumayı kabullendi ve tartışma açtı.

Tartışma tüm Partiyi sardı. Mücadele son derece sert bir biçime büründü. Moskova'daki mücadele özellikle sert bir biçim aldı. Troçkistlerin gözü herşeyden önce başkent örgütünü ele geçirmekteydi. Ama tartışmanın Troçkistlere hiçbir yararı olmadı. Onlara sadece yüzkarası ve aşağılama getirdi. Troçkistler gerek Moskova'da, gerekse Sovyetler Birliği'nin her yerinde hezimete uğratıldılar. Sadece üniversite ve devlet dairelerindeki hücrelerin küçük bir kısmı, Troçkistler lehinde oy kullandı.

Ocak 1924'te XII. Parti Konferansı toplandı. Konferans, Stalin yoldaşın, tartışmanın sonuçlarını toparlayan raporunu dinledi. Troçkist muhalefeti mahkum etti ve Partinin burada Marksizm'den *bir küçük-burjuva sapması* ile karşı karşıya olduğunu açıkladı. Konferansın

kararları daha sonra XIII. Parti Kongresi ve Komintern V. Kongresi tarafından onaylandı. Uluslararası komünist proletarya, Troçkizme karşı mücadelesinde Bolşevik Partiyi destekledi.

Ne var ki Troçkistler yıkıcı faaliyetlerini durdurmadılar. 1924 sonbaharında Troçki, "Ekim Dersleri" makalesini yayınladı. Bu makalede Leninizm'in yerine Troçkizm'i geçirmeye kalkıştı. Bu makale baştan sona, Partimize ve onun önderi Lenin'e karşı açıkça iftiradan başka birşey değildi. Komünizmin ve Sovyet iktidarının bütün düşmanları bu iftiranameye sarıldılar. Bolşevizmin kahramanlıklarla dolu tarihine bu iftirayı Parti öfkeyle karşıladı, Stalin yoldaş, Troçki'nin Leninizmin yerine Troçkizm'i geçirme çabasını red ve mahkum etti. Konuşmalarında. "ideolojik akım olarak Troçkizm'i mezara gömmenin, Partinin görevi olduğunu" belirtti.

Troçkizmin ideolojik olarak yenilmesinde ve Leninizm'in savunulmasında, Stalin yoldaşın 1924 yılında yayınlanan teorik eseri "Leninizm'in Temelleri Üzerine" önemli bir rol oynadı. Bu yazı, Leninizm'in ustaca bir açıklaması ve güçlü bir teorik gerekçelendirilmesidir. Bu eser, o zaman olduğu gibi bugün de, bütün dünyadaki Bolşevikleri Marksist-Leninist teorinin keskin silahıyla silahlandırmaktadır.

Troçkizme karşı mücadelelerde Stalin yoldaş, Partiyi Merkez Komitesi etrafında birleştirdi ve ülkemizde sosyalizmin zaferi uğruna mücadeleyi sürdürmek üzere seferber etti. Stalin yoldaş, sosyalizme doğru muzaffer bir şekilde ilerlemenin sağlanması için, Troçkizmin ideolojik bakımından mutlaka ezilmesi gerektiğini kanıtladı.

Troçkizme karşı mücadelenin bu döneminin sonuçlarını toparlarken Stalin yoldaş şöyle diyordu:

"Troçkizm yenilgiye uğratılmadıkça, NEP şartları altında zafere ulaşmak, bugünün Rusya'sını sosyalist bir Rusya'ya dönüştürmek imkansızdır."

Ne var ki, Partinin Leninist politikasının başarıları, Partinin ve işçi sınıfının üzerine çöken büyük bir felaketle gölgelendi. 21 Ocak 1924'te Moskova yakınlarındaki Gorki'de, önderimiz ve öğretmenimiz, Bolşevik Partinin yaratıcısı Lenin öldü. Bütün dünyada işçi sınıfı, Lenin'in ölümünü en acı bir kayıp olarak karşıladı. Lenin'in cenaze töreninin yapıldığı gün, uluslararası proletarya beş dakika iş bıraktı. Demiryolları, işletmeler, fabrikalar tamamen durdu. Lenin toprağa verilirken, bütün dünyanın emekçileri, babaları ve öğretmenleri, en iyi dostları ve

savunucuları için duydukları büyük üzüntü içinde ona saygılarını sundular.

Lenin'in ölümünü, Sovyetler Birliği işçi sınıfı, Leninist Parti etrafında daha da sağlam bir şekilde birleşerek yanıtladı. O yaslı günlerde, her sınıf bilinçli işçi, Lenin'in vasiyetinin uygulayıcısı olan Komünist Partisi karşısındaki tavrını anımsadı. Parti Merkez Komitesine Partisiz işçilerden, Partiye alınmalarını rica eden binlerce ve onbinlerce açıklama geldi. Merkez Komitesi, ileri işçilerin bu hareketini benimsedi ve ileri işçilerin kitle halinde Parti saflarına alınacağını açıkladı, Lenin Seferberliği ilan etti. Onbinlerce işçi Partiye girdi; bunlar, Partinin davası, Lenin'in davası uğruna canlarını vermeye hazır kimselerdi. Kısa zamanda 240,000'i aşkın işçi Bolşevik Parti saflarına katıldı. İşçi sınıfının en ileri, en sınıf bilinçli ve en devrimci, en yiğit ve en disiplinli kesimi Partiye girdi. Buna *Lenin Seferberliği* adı verildi.

Lenin'in ölümü, Partimizin işçi sınıfı kitlelerine ne kadar yakın olduğunu ve işçilerin Leninist Partiyi ne kadar sevdiklerini gösterdi.

Stalin yoldaş, Lenin için yas tutulan günlerde, SSCB II. Sovyet Kongresi'nde, Parti adına şu andı içti:

> "Biz komünistler özel türden insanlarız. Biz özel bir maddeden biçimlendirilmişiz. Biz, büyük proleter stratejisyenin, Lenin yoldaşın ordusunu oluşturanlarız. Bu orduya mensup olmaktan daha büyük bir onur yoktur. Lenin yoldaşın kurucusu olduğu ve önderi olduğu Partinin üyesi olmaktan daha büyük bir ad yoktur...
>
> Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize Parti üyesi olma yüce adını yüksekte tutmayı ve onun arılığını korumayı vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, senin bu buyruğunu onurla yerine getireceğiz!...
>
> Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, Partinin birliğini gözbebeğimiz gibi korumamızı vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, bu buyruğunu da onurla yerine getireceğiz!...
>
> Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize proletarya diktatörlüğünü korumayı ve pekiştirmeyi vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, senin bu buyruğunu da onurla yerine getirmek için hiçbir çabadan sakınmayacağız!...
>
> Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize bütün gücümüzle işçi köylü ittifakını pekiştirmemizi vasiyet etti. Sana

yemin ederiz ki Lenin yoldaş, senin bu buyruğunu da onurla yerine getireceğiz!...

Lenin yoldaş yorulmadan ülkemizin halkları arasındaki gönüllü ittifakın gerekliliğinden, onların Cumhuriyetler Birliği çerçevesi içinde kardeşçe elele hareket etmelerinden sözetti. Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize Cumhuriyetler Birliği'ni pekiştirmeyi ve genişletmeyi vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, senin bu buyruğunu da onurla yerine getireceğiz!...

Lenin yoldaş, Kızıl Ordunun güçlendirilmesi ve yetkinleştirilmesinin, Partimizin en önemli görevlerinden biri olduğuna tekrar tekrar dikkat çekti... O halde, Kızıl Ordumuzu ve Kızıl Donanmamızı güçlendirmek için hiçbir çabadan kaçınmayacağımıza yemin edelim yoldaşlar!...

Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize Komünist Enternasyonal'in ilkelerine bağlı kalmayı vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, tüm dünya emekçilerinin birliğini, Komünist Enternasyonal'i pekiştirmek ve geliştirmek için canımızı sakınmayacağız!"

Bu, Bolşevik Partinin, anısı yüzyıllar boyu yaşayacak olan önderi Lenin'e verdiği sözdü.

Mayıs 1924'te XIII. Parti Kongresi yapıldı. Parti Kongresinde, 735,881 Parti üyesini temsilen, karar oyuna sahip 748 delege hazır bulundu. Bir önceki Parti Kongresine kıyasla Parti üyelerinin sayısındaki güçlü artışın açıklaması, Lenin Seferberliği sırasında yaklaşık olarak 250,000 yeni üyenin Partiye kabul edilmiş olmasıydı. İstişari oya sahip delegelerin sayısı 416 idi.

Parti Kongresi, Marksizm'den bir küçük-burjuva sapması, Leninizm'in bir revizyonu olarak nitelediği Troçkist muhalefetin platformunu oybirliğiyle mahkum etti ve XIII. Parti Konferansının "Parti İnşası Üzerine" ve "Tartışmanın Sonuçları Üzerine" kararlarını onayladı.

Kentle köy arasındaki bağı güçlendirme görevinden yola çıkarak Parti Kongresi, sanayiin, ilk planda da hafif sanayiin daha da genişletilmesi talimatını verdi, ama aynı zamanda da demir-çelik sanayiinin hızla geliştirilmesi zorunluluğunu vurguladı.

Parti Kongresi, İç Ticaret Halk Komiserliğinin kurulmasını onayladı ve ticaret kuruluşlarına, pazarı denetimleri altına alma ve ticaret alanından özel sermayeyi koyma görevi verdi.

Parti Kongresi, köylülere verilen ucuz devlet kredisini genişletme ve tefecileri köyden koymayı görev olarak saptadı.

Kırda çalışmanın baş görevini Parti Kongresi, köylüler arasındaki kooperatifleşme hareketini azami ölçüde geliştirme şiarıyla tespit etti.

Son olarak Parti Kongresi, Lenin Seferberliği'nin muazzam önemine işaret etti ve Partinin dikkatini, genç parti üyelerini, özellikle Lenin Seferberliği sırasında Partiye girenleri, Leninizm'in temelleri konusunda eğitmek için daha fazla çaba harcama zorunluluğuna çekti.

5 - RESTORASYON DÖNEMİNİN SONUNA DOĞRU SOVYETLER BİRLİĞİ. ÜLKEMİZDE SOSYALİST İNŞA VE SOSYALİZMİN ZAFERİ SORUNU. ZINOVYEV-KAMENEV'İN "YENİ MUHALEFET"İ. XİV. PARTİ KONGRESİ. ÜLKENIN SOSYALİST SANAYİLEŞME POLİTİKASI.

Dört yılı aşkın bit süredir Bolşevik parti ve işçi sınıfı, Yeni Ekonomik Politika çizgisinde büyük bir gayretle çalışmaktaydı. Ekonominin restorasyonu doğrultusundaki kahramanca çalışma tamamlanmak üzereydi. Sovyetler Birliği'nin iktisadi ve siyasi gücü gittikçe artıyordu.

Bu arada uluslararası durumda bir değişiklik olmuştu. Kapitalizm, kitlelerin emperyalist savaştan sonraki ilk devrimci atılımlarına dayanabilmişti. Almanya,. İtalya, Bulgaristan, Polonya ve bir dizi diğer ülkede devrimci hareket bastırılmıştı. Bunda burjuvaziye, uzlaşıcı sosyal-demokrat partilerin önderleri yardım etmişti. Devrim dalgasında geçici bir gerileme meydana gelmişti. Batı Avrupa'da kapitalizm geçici, kısmi bit istikrara kavuşmuş, onun pozisyonlarında kısmi bir sağlamlaşma görülmüştü. Ama kapitalizmin istikrara kavuşması, kapitalist toplumu yiyip bitiren temel çelişmeleri ortadan kaldırmamıştı. Tam tersine: kapitalizmin kısmi istikrara kavuşması, işçilerle kapitalistler, emperyalizm ile sömürge uluslar arasındaki, ve çeşitli ülkelerin emperyalist grupları arasındaki çelişmeleri daha da şiddetlendirdi. Kapitalizmin istikrara kavuşması, kapitalist ülkelerdeki çelişmelerde yeni bir patlamayı, yeni krizleri hazırlıyordu.

Kapitalizmin istikrara kavuşmasına paralel olarak, Sovyetler Birliği de istikrara kavuştu. Ama bu iki istikrara kavuşma, birbirinden temelden farklıydı. Kapitalist istikrar, kapitalizmin yeni bir krizinin

habercisiydi. Sovyetler Birliği'ndeki istikrar ise sosyalizm ülkesinin iktisadi ve siyasi gücünün daha da artması anlamına geliyordu.

Devrimin Batı'daki yenilgisine rağmen Sovyetler Birliği'nin uluslararası durumu -daha yavaş bir tempoyla da olsa- gittikçe sağlamlaşıyordu.

Sovyetler Birliği, 1922 yılında, İtalya'nın Cenova kentindeki uluslararası iktisat konferansına davet edilmişti. Bu konferansta, kapitalist ülkelerdeki devrimin yenilgisinden cesaret alan emperyalist hükümetler, Sovyet Cumhuriyetine, bu kez diplomatik yoldan yeni bir baskı yapmak istediler. Emperyalistler, Sovyet Cumhuriyeti'nden küstahça taleplerde bulundular. Ekim Devrimi tarafından millileştirilen fabrika ve işletmelerin yabancı kapitalistlere geri verilmesini ve Çarlık hükümetinin tüm borçlarının ödenmesini talep ettiler. Bu koşullar altında emperyalist devletler, Sovyet devletine bazı önemsiz krediler vermeyi vaat ettiler.

Sovyetler Birliği bu talepleri reddetti.

Cenova Konferansı hiçbir sonuç vermedi.

İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Curzon'ın, yeni bir müdahale tehdidi taşıyan 1923'teki ültimatomu da layık olduğu şekilde geri çevrildi.

Sovyet Hükümetinin gücünü iskandil edip onun sağlamlığına kanaat getiren kapitalist devletler, ülkemizle birbiri ardına yeniden diplomatik ilişkiler kurmaya başladılar. 1924 yılı içinde İngiltere, Fransa, Japonya ve İtalya ile diplomatik ilişkiler yeniden kuruldu.

Sovyetler Birliği'nin uzun bir soluklanma molası, bir barış dönemi elde etmeyi başardığı açıktı.

Ülke içinde de durum değişmişti. Bolşevik Parti önderliğindeki işçilerin ve köylülerin fedakarca çabaları, meyvesini veriyordu. Ulusal ekonomide hızlı bir büyüme gözlemleniyordu. 1924/1925 mali yılında tarımsal üretim, savaş öncesi seviyeye yaklaştı, savaş öncesi düzeyin yüzde 87'sine ulaştı. 1925'te SSCB'nin büyük sanayi üretimi, savaş öncesi üretimin *dörtte üçüne* ulaştı. 1924-1925 mali yılında Sovyetler Birliği, yeni inşaatlara 385 milyon ruble yatırabiliyordu. Ülkenin elektrifikasyonu planı başarıyla ilerliyordu. Sosyalizmin ulusal ekonomideki kumanda mevkileri sağlamlaşıyordu. Sanayi ve ticaret alanlarında özel sermayeye karşı mücadelede önemli başarılar kazanılmıştı.

İktisadi ilerleme, işçilerin ve köylülerin durumunun daha da

iyileşmesini beraberinde getiriyordu. İşçi sınıfı hızla büyüyordu. Ücretler arttı. Emek üretkenliği yükseldi. Köylülerin maddi durumu bir hayli düzeldi. 1924-1925 yılında işçi-köylü devleti, iktisadi bakımdan zayıf köylülüğe yardım için yaklaşık 290 milyon ruble ayırabiliyordu. İşçilerin ve köylülerin durumunun iyileşmesi nedeniyle kitlelerin siyasi faaliyeti büyük oranda arttı. Proletarya diktatörlüğü sağlamlaştı. Bolşevik Partinin otoritesi ve nüfuzu arttı.

Ulusal ekonominin restorasyonu tamamlanmak üzereydi. Ne var ki, Sovyetler ülkesi için, sosyalizmin inşası ülkesi için, ekonominin basit bir restorasyonu, savaş öncesi seviyeye sadece ulaşılması yeterli de~ildi. Savaş öncesi seviye, geri kalmış bir ülkenin seviyesiydi. İlerleme, bu seviyenin çok daha ötesine geçmeliydi. Sovyet devletinin elde ettiği uzun soluklanma süresi, bu gelişme imkanını güvence allına alıyordu.

Ama burada amirane bir şekilde perspektifler sorunu, gelişmemizin, inşamızın karakteri sorunu, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kaderi sorunu önümüze çıkıyordu. Sovyetler Birliği'nde iktisadi gelişme hangi yönde sürdürülmeliydi, sosyalizm yönünde mi, yoksa başka bir yönde mi? Sosyalist iktisadı kurmalı mıydık ve kurabilirmiydik, yoksa nasibimiz, başka, kapitalist bir iktisat için zemin hazırlamak mıydı? Sovyetler Birliği'nde sosyalist bir iktisat kurmak genelde mümkün müydü, ve eğer mümkünse, kapitalist ülkelerdeki devrimin gecikmesi halinde kapitalizmin istikrara kavuşması halinde onu kurmak mümkün müydü? Ülkede sosyalizmin güçlerini her bakımdan güçlendirdiği ve artırdığı halde, geçici bir süre aynı zamanda kapitalizmin belli bir gelişmesini de beraberinde getiren Yeni Ekonomik Politika çizgisiyle sosyalist iktisadı kurmak mümkün müydü? Sosyalist iktisat nasıl inşa edilecekti, inşaya nereden başlanacaktı?

Restorasyon döneminin sonuna doğru bütün bu sorunlar Partinin karşısına artık teorik sorunlar olarak değil, bilakis pratiğin sorunları, günbegünlük iktisadi inşa çalışmasının sorunları olarak çıktı.

Sanayi ve tarımın inşasında çalışan Parti fonksiyonerlerimizin yanısıra bütün halkın da eseri ne yöne çevireceğini, sosyalizm yönüne mi, kapitalizm yönüne mi çevireceğini bilmesi için, bütün bu sorulara açık ve berrak cevaplar verilmesi gerekiyordu.

Bu sorulara berrak cevap verilmedikçe, tüm pratik inşa çalışmamız, perspektifsiz bir çalışma, kör bir çalışma olacak, boşuna bir çalışma olacaktı.

Tüm bu sorulara Parti berrak ve kesin cevaplar verdi.

Evet, diye cevap verdi Parti, ülkemizde sosyalist iktisat kurulabilir ve kurulmalıdır, çünkü sosyalist iktisadı, tam sosyalist toplumu kurmak için gerekli herşeye sahibiz. Ekim 1917'de işçi sınıfı kapitalizmi ***siyasi bakımdan*** yendi, kendi siyasi diktatörlüğünü kurdu. O zamandan bu yana Sovyet Hükümeti, kapitalizmin iktisadi gücünü kırmak ve sosyalist iktisadın kurulması için gerekli şartları yaratmak üzere bütün tedbirleri aldı. Bu tedbirler şunlardı: Kapitalistlerin ve çiftlik sahiplerinin mülksüzleştirilmesi; toprağın, fabrikaların, işletmelerin, demiryollarının ve bankaların halkın ortak mülkiyetine geçirilmesi; Yeni Ekonomik Politika'nın uygulanması; sosyalist devlet sanayiin inşası; Lenin'in kooperatif planının gerçekleştirilmesi. Şimdi baş görev, tüm ülkede yeni, sosyalist bir iktisadın inşası yolunda ilerlemek ve böylece kapitalizme *iktisadi bakımdan* da öldürücü darbeyi indirmekti. Tüm pratik çalışmamız, bütün eylemlerimiz bu baş görevin yerine getirilmesinin ihtiyaçlarına tabi kılınmalıydı. İşçi sınıfı bunu yapabilirdi ve yapacaktı. Bu muhteşem görevin yerine getirilmesine ülkenin sanayileştirilmesiyle başlanmalıydı. Ülkenin sosyalist sanayileştirilmesi - bu, sosyalist iktisadın inşasını tam yol harekete geçirmek için kavranması gereken esas halkaydı. Ne Batıda devrimin gecikmesi ve ne de diğer ülkelerde kapitalizmin kısmi istikrarı, sosyalizme doğru ilerleyişimizi durduramazdı. Yeni Ekonomik Politika bu görevi ancak kolaylaştırabilirdi, çünkü o Parti tarafından tam da iktisadımızın sosyalist temelinin inşasını kolaylaştırmak için yürürlüğe konmuştu.

Ülkemizde sosyalist inşanın zaferine ilişkin soruya Partinin verdiği cevap buydu.

Ama Parti, ***tek*** ülkede sosyalizmin zaferi probleminin bununla bitmediğini biliyordu. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşu, insanlık tarihindeki, en büyük dönüm noktası, SSCB işçi sınıfı ve köylülerinin dünya çapında tarihi öneme sahip bir zaferi olacaktı. Ama bu yine de SSCB'nin bir iç işiydi ve sosyalizmin zaferi probleminin sadece bir kısmını oluşturuyordu. Problemin öbür kısmını, sorunun uluslararası yanı oluşturuyordu. ***Tek*** ülkede sosyalizmin zaferi önermesini gerekçelendirirken, Stalin yoldaş tekrar tekrar, bu sorunun iki yönünün, iç yönünün ve uluslararası yönünün birbirinden ayırdedilmesi gerektiğine işaret etti. Sorunun iç yönü bakımından, yani ülke içindeki sınıfların karşılıklı ilişkileri bakımından, Sovyetler Birliği'nin işçi sınıfı ve köylülüğü, kendi burjuvazisini ***iktisadi bakımdan*** tamamen yenilgiye uğratılabilir ve tam sosyalist toplumu kurabilirdi. Ama sorunun bir de uluslararası yönü, yani dış ilişkiler alanı; Sovyetler Birliği ile kapitalist ülkeler arasındaki, Sovyet halkı ile, Sovyet sisteminden nefret eden ve Sovyetler Birliği'ne yeniden silahlı müdahalede bulunmak, SSCB'nde kapitalizmi restore

etme çabalarına yeniden girişmek için fırsat kollayan uluslararası burjuvazi arasındaki ilişkiler alanı vardı. Ve SSCB şimdilik tek sosyalizm ülkesi olduğu, ama diğer ülkeler hala kapitalist kaldığı için, Sovyetler Birliği'nin kapitalist kuşatması sürmekte ve bu da kapitalist müdahale tehlikesini ortaya çıkarmaktaydı. Bu kapitalist kuşatma varolduğu sürece, kapitalist müdahale tehlikesinin ortadan kalkmayacağı açıktı. Sovyet halkı tek başına, kendi gücüyle bu dış tehlikeyi, SSCB'ne kapitalist müdahale tehlikesini ortadan kaldırabilir miydi? Hayır, kaldıramazdı, çünkü kapitalist müdahale tehlikesini ortadan kaldırmak için, kapitalist kuşatmayı ortadan kaldırmak gerekirdi, ve kapitalist kuşatmayı ortadan kaldırmak ise ancak en azından bir ülkede muzaffer proleter devrimin bir sonucu olarak mümkündü. Bundan çıkan sonuç şuydu: Kapitalist iktisat sisteminin ortadan kaldırılması ve sosyalist iktisat sisteminin kurulmasında ifadesini bulan SSCB'nde sosyalizmin zaferi, buna rağmen, yabancı silahlı müdahale tehlikesi, kapitalizmi restore etme teşebbüsleri tehlikesi ortadan kaldırmak ise ancak en azından birkaç ülkede muzaffer proleter devrimin bir sonucu olarak mümkündü. Bundan çıkan sonuç şuydu: Kapitalist iktisat sisteminin ortadan kaldırılması ve sosyalist iktisat sisteminin kurulmasında ifadesini bulan SSCB'nde sosyalizmin zaferi, buna rağmen, yabancı silahlı müdahale tehlikesi, kapitalizmi restore etme teşebbüsleri tehlikesi ortadan kalkmadıkça, sosyalizm ülkesi bu tehlikeye karşı bir garantiye hala sahip olmadıkça, *nihai* zafer olarak görülemezdi. Yabancı kapitalist müdahale tehlikesini ortadan kaldırmak için, kapitalist kuşatmayı kaldırmak gerekiyordu.

Elbette Sovyet halkı ve onun Kızıl Ordusu, Sovyet iktidarı doğru bir politika izlediği sürece, 1918-1920'deki kapitalist müdahaleyi nasıl geri püskürttüyse, yeni bir yabancı kapitalist müdahaleyi de öyle geri püskürtmeyi bilecekti. Ama bu, yeni kapitalist müdahaleler tehlikesinin ortadan kalktığı anlamına gelmiyordu. İlk müdahalenin yenilgisi, yeni bir müdahale tehlikesini ortadan kaldırmıyordu, çünkü müdahale tehlikesinin kaynağı olan kapitalist kuşatma varolmaya devam ediyordu. Yeni bir müdahalenin yenilgisi de, kapitalist kuşatma varolmaya devam ettikçe, müdahale tehlikesini ortadan kaldırmayacaktı.

Bundan şu sonuç çıkıyordu ki, kapitalist ülkelerde proleter devrimin zaferi, SSCB emekçileri için canalıcı bir sorundu.

Ülkemizde sosyalizmin zaferi sorununda partinin takındığı tavır buydu.

Merkez Komitesi, bu tavrın yaklaşan XIV. Parti Konferansında

tartışılmasını, Partinin tavrı olarak, bütün Parti üyeleri için ***bağlayıcı*** bir Parti yasası olarak onaylanmasını ve kabul edilmesini istedi.

Partinin bu tavrı, muhalifleri bir yıldırım gibi çarptı, çünkü herşeyden önce, Parti bu çizgiye somut-pratik bir karakter veriyor, onu ülkenin sosyalist sanayileştirilmesi pratik planıyla birleştiriyor ve onun bir Parti yasası biçimine, XIV. Parti Konferansının bütün Parti üyeleri için bağlayıcı bir kararı biçimine büründürülmesini talep ediyordu.

Troçkistler Partinin takındığı tavra karşı çıktılar ve onun karşısına, Marksizmle sadece alay etmek için Marksist bir teori denebilecek olan, ve Sovyetler Birliği'nde sosyalist inşanın zaferinin mümkün olduğunu yadsıyan Menşevik "sürekli devrim teorisi "ni çıkardılar.

Buharin'ciler Partinin takındığı tavra doğrudan karşı çıkmaya cesaret edemediler. Fakat buna rağmen onun karşısına sinsice kendi burjuvazisinin barış içinde sosyalizme geçişi "teori"sini, "yeni" "Zenginleşin!" şiarıyla tamamladıkları bu "teori"ciği çıkarmaya başladılar. Buharincilerin iddiaları, sosyalizmin zaferinin burjuvazinin tasfiye edilmesi değil, bilakis beslenip zenginleştirilmesi anlamına geldiğine çıkıyordu.

Zinovyev ve Kamenev gerçi bir kez, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin zaferinin, ülkenin teknik-ekonomik geriliği yüzünden imkansız olduğu açıklamasıyla ortaya çıkma cüretini gösterdiler, fakat sonra hemen ortalıktan sıvışmak zorunda kaldılar.

XIV. Parti Konferansı (Nisan 1925), açık ve gizli muhaliflerin bütün bu teslimiyetçi "teori"lerini mahkum etti, Partinin SSCB'nde sosyalizmin zaferi uğruna çalışmak doğrultusundaki tavrını onayladı ve buna uygun bir karar aldı.

Köşeye sıkışan Zinovyev ve Kamenev, bu karar lehine oy vermeyi tercih ettiler. Ama Parti, onların mücadeleyi sadece ertelediğini, XIV. Parti Kongresinde "Partiyle muharebe etmeye" karar verdiklerini biliyordu. Leningrad'da taraftar topluyor ve sözde "Yeni Muhalefet"i kuruyorlardı.

Aralık 1925'te XIV. Parti Kongresi açıldı.

Parti Kongresi, gergin bir Parti içi ortamda yapıldı. Partinin kuruluşundan beri, Leningrad gibi en büyük Parti merkezlerinden birinin tüm delegasyonunun, Merkez Komitesine karşı çıkmaya koyulması görülmemişti.

Parti Kongresinde, 634,000 Parti üyesini ve 445,000 aday üyeyi temsilen, karar oyuna sahip 665 delege ve istişari oya sahip 641 delege hazır bulundu. Bu bir önceki Parti Kongresinden biraz azdı. Burada, Parti düşmanı unsurların sızdığı üniversite ve devlet dairelerindeki P hücrelerinde yapılan kısmi temizliğin sonuçları etkili oluyordu.

Merkez Komitesinin siyasi raporunu Stalin yoldaş sundu. Sovyetler Birliği'nin siyasi ve iktisadi gücünün büyümesinin berrak bir resmini çizdi. Gerek sanayi gerekse tarım, Sovyet iktisat sisteminin üstünlüğü sayesinde, oldukça kısa bir sürede restore edilmişti ve savaş öncesi seviyeye yaklaşmaktaydı. Bu başarılara rağmen Stalin yoldaş, bu başarılar ülkemizin hala geri bir ülke, bir tarım ülkesi olarak kaldığı gerçeğini ortadan kaldırmadığından, bunlarla yetinilmemesini talep etti. Toplam üretimin üçte ikisini tarım sağlıyordu, sanayi ise sadece üçte birini. Partinin önünde, dedi Stalin yoldaş, tüm kapsamıyla, ülkemizi kapitalist ülkelerden iktisaden bağımsız bir sanayi ülkesine dönüştürme sorunu duruyor. Bu yapılabilir ve yapılmalıdır. Partinin merkezi görevi, ülkenin sosyalist sanayileştirilmesi, sosyalizmin zaferi uğruna mücadele olacaktı.

> "Ülkemiz bir tarım ülkesinden, ihtiyaç duyduğu makineleri kendi çabalarıyla üretebilecek durumda olan bir sanayi ülkesine dönüştürmek -genel çizgimizin özü, temeli budur", dedi Stalin yoldaş.

Ülkenin sanayileşmesi. ülkenin iktisadi bağımsızlığını güvence altına alacak, savunma gücünü artıracak ve SSCB 'nde sosyalizmin zaferi için gerekli önkoşulları yaratacaktı.

Partinin genel çizgisine Zinovyevciler karşı çıktılar. Stalin'in sosyalist sanayileştirme planına karşı Zinovyev'ci Sokolnikov. o sırada emperyalist canavarlar arasında revaçta olan bir burjuva planını çıkardı. Bu plana göre, SSCB esas olarak hammadde ve gıda maddesi üretip bunları dışarıya ihraç eden, kendisinin üretmediği ve üretmemesi gereken makineleri dışarıdan ithal eden bir tarım ülkesi olarak kalmalıydı. 1925'teki şartlarda bu, SSCB'nin sanayii bakımdan gelişmiş yabancı ülkeler tarafından iktisaden köleleştirilmesi için, kapitalist ülkelerin emperyalist canavarları yararına SSCB'nin sanayiinin geriliğini ebedileştirmek için bir plandan başka birşey değildi.

Bu planı kabul etmek, ülkemizi kapitalist dünyanın zavallı bir tarım uzantısına çevirmek, bizi kuşatan kapitalist dünya karşısında ülkemizi savunmasızlığa ve çaresizliğe mahkum etmek ve, sonunda, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm davasını mezara gömmek anlamına gelecekti.

Parti Kongresi, Zinovyev'cilerin iktisadi "plan"ını, Sovyetler Birliği'ni köleleştirme planı olarak mahkum etti.

"Yeni Muhalefet"e, devlet sanayimizin güya sosyalist sanayi olmadığı iddiası (Lenin'e rağmen!), ya da orta köylünün sosyalist inşada işçi sınıfının güya müttefiki olamayacağı iddiası (yine Lenin'e rağmen!) gibi çıkışların da bir yardımı dokunmadı.

Parti Kongresi, "Yeni Muhalefet"in bu çıkışlarını anti-Leninist olarak mahkum etti.

Stalin yoldaş, "Yeni Muhalefet"in Troçkist-Menşevik özünü teşhir etti. Zinovyev ve Kamenev'in, Lenin'in amansızca mücadele ettiği Parti düşmanlarıyla aynı eski teraneyi çağırdıklarını gösterdi.

Zinovyevcilerin, sadece kötü bir şekilde maskelenmiş Troçkistler oldukları açıktı. Stalin yoldaş, Partinin en önemli görevinin, sosyalizmin inşası çalışmasında işçi sınıfının orta köylülerle sağlam ittifakı olduğunu vurguladı. Köylü sorununda o sıralar Partide mevcut olan ve bu ittifak için bir tehlike oluşturan iki sapmaya işaret etti. Birinci sapma, Kulak tehlikesini olduğundan az görmek ve küçümsemek, ikincisi ise Kulak önünde paniğe, korkuya kapılmak ve orta köylülerin rolünü küçümsemekti. Hangi sapmanın daha kötü olduğu sorusuna Stalin yoldaş şu yanıtı verdi: "Her ikisi de, gerek birinci gerekse ikinci sapma, 'birbirinden kötü'dür, ve eğer bu sapmalar etrafa yayılırsa, bunlar Partiyi dağıtabilir ve yokedebilir. Ne mutlu ki, Partimiz içinde hem birinci hem de ikinci sapmayı bertaraf edebilecek güçler vardır."

Gerçekten de Parti, hem" sol", hem sağ sapmayı parçalayıp bertaraf etti.

İktisadi inşa üzerine tartışmanın sonuçlarını toparlayan XIV. Parti Kongresi, muhaliflerin teslimiyet planlarını oybirliğiyle reddederek şu ünlü kararı aldı:

> "İktisadi inşa alanında Parti Kongresi, ülkemizin, proletarya diktatörlüğü ülkesinin 'tam sosyalist toplumun kuruluşu için gerekli herşeye' sahip olduğundan (*Lenin*) hareket etmektedir. Parti Kongresi, SSCB'nde sosyalist inşanın zaferi için mücadelenin, Partimizin temel görevi olduğu görüşündedir."

XIV. Parti Kongresi, yeni Parti Tüzüğünü kabul etti.

XIV. Parti Kongresinden bu yana Partimiz kendisine, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik)-SBKP (B) demektedir.

Parti Kongresinde yenilen Zinovyevciler, Partiye boyun eğmediler. XIV. Parti Kongresinin kararlarına karşı bir mücadele başlattılar. Parti Kongresinden hemen soma Zinovyev, yönetici grubu Zinovyev, Zalutski, Bakayev, Yevdokimov, Kuklin, Safaroy ve diğer ikiyüzlüler tarafından Partinin Leninist Merkez Komitesine karşı nefret ruhuyla eğitilmiş olan Genç Komünistler Birliği Leningrad İl Komitesinin bir toplantısını yaptı. Bu toplantıda Leningrad İl Komitesi, Genç Komünistler Birliği Leningrad İl Komitesi, Sovyetler Birliği Leninist Genç Komünistler Birliği'nin tarihinde görülmemiş bir karar aldı: XIV. Parti Kongresinin kararlarına uymayı reddetti.

Ama Leningrad Genç Komünistler Birliği'nin Zinovyev'ci yönetici grubu, Leningrad Genç Komünistler Birliği kitlesinin düşüncelerini kesinlikle yansıtmıyordu. Bu yüzden kolayca yenilgiye uğratıldılar, ve kısa süre sonra Leningrad komünist gençlik örgütü, Genç Komünistler Birliği'nde layık olduğu yerini yeniden aldı.

XIV. Parti Kongresinin sonuna doğru, Kongre delegelerinden bir grup -Molotov, Kirov, Voroşilov, Kalinin, Andreyev ve diğer yoldaşlar- Leningrad'a gönderildiler. Leningrad Parti örgütü üyelerine, temsilciliklerini sahtekarca yöntemlerle elde etmiş olan Leningrad delegasyonunun Parti Kongresinde takındığı tutumunun caniyane, anti-Bolşevik karakterini kavratmak gerekiyordu. Parti Kongresi üzerine raporların sunulduğu toplantılar bir hayli fırtınalı geçti. Leningrad Parti örgütü bir olağanüstü konferansa çağrıldı. Leningrad Parti üyelerinin ezici kütlesi (yüzde 97'den fazlası) XIV. Parti Kongresinin kararlarını tamamen ve bütünüyle onayladı ve Parti düşmanı Zinovyev'ci "Yeni Muhalefet"i mahkum etti. Zinovyev'ciler daha o zamanlardan ordusuz generallere benziyorlardı.

Leningrad Bolşevikleri, Lenin-Stalin'in Partisinin ön saflarında kaldılar.

XIV. Parti Kongresinin çalışmalarının sonuçlarını toparlarken Stalin yoldaş şöyle yazıyordu:

> "SBKP XIV. Parti Kongresinin tarihi önemi, Yeni Muhalefet'in hatalarını ta köküne kadar açığa çıkarmayı bilmesi, onun inançsızlığını ve sulu gözlülüğü tamamen hakir görüp, sosyalizm uğruna mücadelenin yolunu açık-seçik çizmesi, Partiye zafer perspektifi vermesi ve böylece proletaryayı sosyalist inşanın zaferine sarsılmaz inançla silahlandırmasında yatar." (***Stalin***, Leninizmin Sorunları, Moskova 1945, s. 168.)

KISA ÖZET

Barışçıl ekonomik restorasyon çalışmasına geçiş yılları, Bolşevik Parti tarihindeki en önemli dönemlerden biri oldu. Parti, gergin bir durumda, Savaş Komünizmi politikasından Yeni Ekonomik Politika'ya çok güç olan geçişi gerçekleştirmeyi bildi. Parti, yeni iktisadi temel üzerinde işçi-köylü ittifakını kuvvetlendirdi. Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği kuruldu.

Yeni Ekonomik Politika yoluyla ülke ekonomisinin restorasyonunda tayin edici başarılar elde edildi. Sovyetler Birliği, ulusal ekonominin gelişmesinde ekonomik restorasyon döneminden başarıyla çıktı ve yeni bir döneme, ülkenin sanayileştirilmesi dönemine girdi.

İçsavaştan barışçıl sosyalist inşaya geçiş, özellikle ilk başlarda, beraberinde büyük güçlükler getirdi. Bolşevizm düşmanları, SBKP (B) saflarındaki Parti düşmanı unsurlar, bütün bu dönem boyunca Leninist Partiye karşı çılgınca bir mücadele verdiler. Bu Parti düşmanı unsurların başında Troçki duruyordu. Bu mücadelede onun yardakçıları, Kamenev, Zinovyev, Buharin'di. Lenin'in ölümünden sonra muhalifler, Bolşevik Parti safları içine fesat sokmaya, Partiyi bölmeye, ona Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin zaferine inançsızlık bulaştırmaya niyetlendiler. Aslında Troçkistler, Sovyetler Birliği'nde yeni burjuvazinin bir siyasi örgütünü, başka bir partiyi -kapitalist restorasyonun partisini- kurmaya çalışıyorlardı.

Parti, Lenin'in bayrağı altında, Leninist Merkez Komitesinin, Stalin yoldaşın etrafında birleşti ve hem Troçkistleri, hem de onların Leningrad'daki yeni dostlarını -Zinovyev-Kamenev'in Yeni Muhalefet'ini- bozguna uğrattı.

Güçlenen Bolşevik Parti, ülkeyi tarihinde yeni bir aşamaya, sosyalist sanayileşme aşamasına getirdi.

ONUNCU BÖLÜM

ÜLKENİN SOSYALİST SANAYİLEŞMESİ MÜCADELESİNDE BOLŞEVİK PARTİSİ (1926 - 1929)

1 - SOSYALİST SANAYİLEŞME DÖNEMİNDEKİ GÜÇLÜKLER VE ONLARI AŞMA MÜCADELESİ. PARTİ DÜŞMANI TROÇKİSTLER VE ZİNOVYEVİSTLER BLOKUNUN KURULUŞU. BLOKUN ANTİ-SOVYET EYLEMLERİ. BLOKUN YENİLGİYE UĞRATILMASI.

XIV. Parti Kongresinden sonra Parti, Sovyet iktidarının ülkenin *sosyalist sanayileşmesine* yönelik genel çizgisini gerçekleştirmek için enerjik bir mücadele başlattı.

Restorasyon döneminde görev, herşeyden önce tarımı canlandırmak, tarımdan hammadde ve gıda maddeleri elde edip sanayii restore etmek, varolan işletme ve fabrikaları işler hale getirmekti.

Sovyet Hükümeti bu görevleri oldukça kolaylıkla başardı.

Ama restorasyon döneminin üç büyük kusuru vardı:

Birincisi, bu dönemde işletme ve fabrikalar eskiydi ve eski, geri bir teknik donatıma sahipti; kısa süre sonra işlemez duruma gelebilirlerdi. Şimdi görev, bunları modern teknik temelinde donatmaktı.

İkincisi, restorasyon döneminde sanayi çok dar bir temele dayanıyordu; ülke için mutlaka gerekli olan makine yapım fabrikalarından yoksundu. Bu fabrikalardan yüzlercesi kurulmalıydı, çünkü onlar olmadan, hiçbir ülke gerçekten sanayileşmiş sayılamaz. Şimdi görev, bu fabrikaları kurmak ve modern teknik araçlarla donatmaktı.

Üçüncüsü, bu dönemde geliştirilen ve işler hale getirilen sanayi ağırlıklı olarak hafif sanayi idi. Ama bir noktadan sonra, ülkenin, ancak

gelişmiş bir ağır sanayiin karşılayabileceği başka birtakım ihtiyaçlarını bir yana bırakalım, bizzat hafif sanayiin de daha fazla gelişmesi, ağır sanayiin zayıflığı yüzünden engelleniyordu. Şimdi görev, ağırlık merkezini ağır sanayie kaydırmaktı.

Bütün bu yeni görevler, sosyalist sanayileşme politikasıyla çözülecekti.

Çarlık Rusya'sında olmayan bir dizi *yeni* sanayi kolunu inşa etmek, makine, takım tezgahları, otomobil, kimya ve demir-çelik fabrikaları kurmak, enerji santralleri için motor ve makine aksamı üretimini örgütlemek, maden ve kömür çıkarımını artırmak gerekiyordu, çünkü Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin zaferinin çıkarları bunları gerektiriyordu.

Yeni bir savunma sanayii yaratmak, yeni top, mermi, uçak, tank ve makineli tüfek fabrikaları kurmak gerekliydi, çünkü kapitalist kuşatma koşulları altında Sovyetler Birliği'nin savunmasının çıkarları bunları gerektiriyordu.

Milyonlarca küçük, bireysel köylü çiftliklerinin büyük-çaplı üretim yapan kollektif çiftliklere dönüşmesini sağlamak için traktör fabrikaları ve modern tarım makineleri atelyeleri kurmak, tarımı bu araçlarla donatmak gerekiyordu, çünkü kırda sosyalizmin zaferinin çıkarları bunları gerektiriyordu.

Sanayileşme politikası tüm bunları getirecekti, çünkü ülkenin sosyalist sanayileşmesinin anlamı buydu.

Elbette böyle büyük bir inşa çalışması milyarlarca rublelik yatırımlar gerektirecekti. Dış borçlara bel bağlamak sözkonusu olamazdı, çünkü kapitalist ülkeler borç vermeyi reddediyordu. Dışardan yardım görmeksizin, kendi kaynaklarımıza dayanarak çalışmak zorundaydık. Ama o sıralar yoksul bir ülkeydik.

Baş güçlüklerden biri buydu.

Kapitalist ülkeler ağır sanayilerini, dış kaynaklardan akan paralarla inşa ediyorlardı: sömürgeleri yağma ederek, yenik halklardan tazminat koparark, başka ülkelerden borç alarak, Sovyetler Birliği, ilkesel olarak, sanayileşme için kaynak bulmak üzere sömürgeleri ya da yenik ulusları yağma etmek gibi alçakça yollara başvuramazdı. Dış borçlanmaya gelince, kapitalist ülkeler borç vermeyi reddettiklerinden, bu yol da SSCB'ne kapalıydı. Kaynak, ülke ***içinden*** bulunmak zorundaydı.

Ve Sovyetler Birliği'nde bu kaynak bulundu. Sovyetler Birliği'nde, herhangi bir kapitalist ülkede bulunamayacak türden birikim kaynakları ortaya çıkarıldı. Sovyet devleti, Ekim Sosyalist Devriminin kapitalistlerin ve çiftlik sahiplerinin elinden aldığı bütün fabrikalar ve araziler, bütün ulaşım araçları, bankalar, iç ve dış ticaret üzerinde tasarruf ediyordu. Devlet fabrika ve işletmelerinin, ulaşım araçlarının, ticaretin ve bankaların kazançları, şimdi artık asalak kapitalistler sınıfının cebine gitmiyor, bilakis sanayiin daha da geliştirilmesi için harcanıyordu.

Sovyet iktidarı, halkı her yıl salt faiz olarak yüz milyonlarca altın ruble ödemek zorunda bırakan Çarlık borçlarını feshetmişti. Çiftlik sahiplerinin toprak üzerindeki mülkiyetini ortadan kaldırarak Sovyet iktidarı köylülüğü her yıl çiftlik sahiplerine kira olarak aşağı yukarı 500 milyon altın ruble ödemekten kurtarmıştı. Tüm bu yükten kurtulan köylülük, yeni, güçlü bir sanayi inşa etmekte devlete yardım edebildi. Traktör ve diğer tarım makineleri elde etmekte köylülerin hayati çıkarı vardı.

Bütün bu gelir kaynakları, Sovyet devletinin tasarrufunda bulunuyordu. Bu kaynaklardan ağır sanayiin kurulması için yüz milyonlarca ve milyarlarca ruble elde edilebilirdi. Gerekli olan, iktisadi bir yaklaşım, mali fonların tam bir tutumluluk içinde harcanması, üretimin rasyonalizasyonu, üretim maliyetinin kısılması, üretken olmayan harcamalara son verilmesi vb. idi.

Sovyet iktidarının tuttuğu yol da bu oldu.

Tasarruf rejimi sayesinde, yeni inşaatlar için her geçen yıl gittikçe daha büyük kaynaklar biriktirildi. Dinyeper Hidroelektrik Santralı, Türkistan-Sibirya Demiryolu, Stalingrad Traktör Fabrikası, takım tezgâh fabrikaları, AMO (ZIS) Otomobil Fabrikası gibi dev tesislerin inşaatına başlamak mümkün oldu.

1926/27'de sanayie bir milyar ruble civarında yatırılmışken, üç yıl sonra beş milyar ruble civarında yatırmak mümkün oldu.

Sanayileşme hızla ilerliyordu.

Sovyetler Birliği'nin sosyalist iktisadının güçlenmesinde kapitalist ülkeler, kapitalist sistemin varlığı için bir tehdit görüyorlardı. Bu yüzden emperyalist hükümetler, Sovyetler Birliği üzerinde yeni bir baskı yapmak, ülkede kafa karışıklığı yaratmak, Sovyetler Birliği'nin sanayileşmesini boşa çıkarmak ya da en azından engellemek için her türlü tedbire başvurdular.

Mayıs 1927'de, hükümet etmekte olan İngiliz Muhafazakarları ("Diehards", keçi inatlılar) İngiltere'deki Sovyet ticari kuruluşu Arcos'a karşı provokasyon niteliğinden bir baskın düzenlediler. 26 Mayıs 1927'de İngiliz Muhafazakar Hükümeti, SSCB ile diplomatik ve ticari ilişkilerini kestiğini ilan etti.

7 Haziran 1927'de Varşova'da Sovyetler Birliği Elçisi Voykoy yoldaş, Polonya uyruğuna geçmiş bir Rus Beyaz Muhafızı tarafından katledildi.

Aynı sıralarda, Sovyetler Birliği toprakları üzerinde İngiliz casusları ve yıkıcı ajanları Leningrad'daki bir parti kulübüne bomba attılar, bazıları ağır olmak üzere 30 kadar insan yaralandı.

1927 yazında Berlin, Pekin, Şanghay ve Tientsin'deki Sovyet Büyükelçiliklerine ve ticaret temsilciliklerine neredeyse eşzamanlı saldırılar oldu.

Bütün bunlar, Sovyet Hükümetinin karşısına ek güçlükler çıkardı.

Ama Sovyetler Birliği baskıya boyun eğmedi ve emperyalistlerle onların ajanlarının provokasyonlarını kolayca geri püskürttü.

Troçkistlerin ve diğer muhaliflerin yıkıcı faaliyetlerinin Partinin ve Sovyet devletinin karşısına çıkardığı güçlükler de daha az değildi. Stalin yoldaş o sıralar, Sovyet iktidarına karşı "Chamberlain'den Troçki'ye kadar uzanan bir tür birleşik cephe kurulmaktadır" demekle haklıydı. XIV. Parti Kongresinin kararlarına ve muhalefetin sadakat beyanına rağmen, muhalifler silahları bırakmış değillerdi. Tam tersine, Partiyi kundaklama ve bölme çabalarını yoğunlaştırdılar.

1926 yazında, Troçkistler ve Zinovyevciler bir Parti düşmanı blokta birleşip, bütün yenik muhalefet gruplarının kalıntılarını bu blok etrafında topladılar ve Parti Tüzüğünü ve hizip kurmayı yasaklayan Parti kongrelerinin kararlarını kabaca ihlal ederek gizli anti-Leninist partilerinin temelini kurdular. Parti Merkez Komitesi, kötü ünlü Menşevik Ağustos Bloku'nun bir kopyası olan bu Parti düşmanı blok dağıtılmadıkça bu işin

onun yandaşları açısından kötü bir sona varabileceği uyarısında bulundu. Ama blok yandaşları tertiplerinden vazgeçmediler.

O yılın sonbaharında, XV. Parti Konferansı arifesinde, Moskova, Leningrad ve diğer kentlerdeki fabrika Parti toplantılarında bir çıkış yapıp, Partiye yeni bir tartışma dayatmaya kalkıştılar. Parti üyelerine, harcıalem Troçkist-Menşevik anti-Leninist platformun bir kopyası olan platformlarını sundular. Parti üyeleri, muhaliflere sert bir karşılık verdiler, hatta bazı yerlerde toplantılardan attılar. Merkez Komitesi, blok yandaşlarını, Partinin onların yıkıcı faaliyetlerinin artık daha fazla hoş göremeyeceği konusunda yeniden uyardı.

Muhalifler, Merkez Komitesine, altında Troçki, Zinovyev, Kamenev ve Sokolnikov'un imzaları bulunan, içinde kendi hizipçi faaliyetini mahkum ettiği ve bundan böyle Partiye sadık kalacağına söz verdiği bir açıklama sundu. Buna rağmen blok gerçekte varlığını sürdürdü, ve yandaşları illegal Parti düşmanı faaliyetlerini durdurmadılar. Anti-Leninist partilerini derip çatmaya devam ettiler, illegal bir matbaa kurdular, yandaşlarından üye aidatı toplamaya başladılar ve platformlarını yaygınlaştırdılar.

Troçkistlerin ve Zinovyevcilerin bu davranışı karşısında XV. Parti Konferansı (Kasım 1926) ve Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Genişletilmiş Plenumu (Aralık 1926), Troçkistler ve Zinovyevciler bloku sorununu tartıştı ve aldıkları kararlarda blok yandaşlarını, platformlarında doğrudan Menşevik pozisyonlara düşmüş bölücüler olarak damgaladılar.

Ama bu da blok yandaşlarının akıllarını başlarına getirmedi. 1927'de, tam İngiliz Muhafazakârlarının Sovyetler Birliği ile diplomatik ve ticari ilişkileri kestikleri sırada, Partiye karşı saldırılarını yeniden şiddetlendirdiler. “83'ler Platformu” adı altında yeni bir anti-Leninist platform kotardılar, bu platformu Parti üyeleri arasında yaydılar ve Merkez Komitesinden yeni bir genel Parti tartışması talep ettiler.

Bu platform, bütün muhalif platformlar içinde en yalancı ve en ikiyüzlü olanıydı.

Lafta, yani platformlarında, Troçkistler ve Zinovyevciler Parti kararlarına riayet edilmesine karşı hiçbir itiraz getirmiyorlar ve Partiye sadakatten yana olduklarını açıklıyorlardı, gerçekte ise Parti kararlarını en kaba şekilde ihlal ediyor ve Parti ve onun Merkez Komitesi karşısında her türlü sadakatle alay ediyorlardı.

Lafta, yani platformlarında, Partinin birliğine karşı hiçbir itiraz getirmiyorlar ve bölünmeye karşı çıkıyorlardı, gerçekte ise Partinin birliğini en kaba şekilde ihlal ediyor, bölünmeye doğru rota tutuyor ve daha şimdiden, anti-Sovyet, karşı-devrimci bir parti haline gelmek için bütün özelliklere sahip olan kendi ayrı, illegal-anti-Leninist partilerini kurmuş bulunuyorlardı.

Lafta, yani platformlarında, sanayileşme politikasından yana olduklarını açıklıyor ve hatta Merkez Komitesini, sanayileşmeyi yeterince hızlı yürütmemekle suçluyorlardı, gerçekte ise Partinin Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin zaferine ilişkin kararına kara çalıyor, sosyalist sanayileşme politikasıyla alay ediyor, bir dizi işletmenin kapitülasyonlar şeklinde yabancılara verilmesini talep ediyor ve bütün umutlarını, SSCB'ndeki bu yabancı kapitalist imtiyazlara bağlıyorlardı. Lafta, yani platformlarında, köylü işletmelerinin kollektifleştirilmesi hareketinden yana olduklarını açıklıyor ve hatta Merkez Komitesini, kollektifleştirmeyi yeterince hızlı bir tempoda yürütmemekle suçluyorlardı, gerçekte ise köylüleri sosyalist inşa çalışmasına çekme politikasıyla alay ediyor, işçi sınıfı ile köylülük arasında "çözümü imkansız çatışmalar"in kaçınılmazlığı düşüncesini vaaz ediyor, umutlarını kırdaki "kültürlü kiracılar"a, yani Kulaklara bağlıyorlardı.

Bu, muhalefetin bütün yalancı platformları arasında en yalancısıydı.

Partiyi aidatına hedefini güdüyordu.

Merkez Komitesi derhal bir genel tartışma açmayı reddetti ve muhaliflere, bir genel tartışmanın ancak Parti Tüzüğü uyarınca, yani Parti Kongresinde iki ay önce açılabileceğini bildirdi.

Ekim 1927'de, yani XV. Parti Kongresinden iki ay önce, Parti Merkez Komitesi genel Parti tartışmasını açtı. Tartışma toplantıları başladı. Tartışmanın sonuçları Troçkistler ve Zinovyevciler bloku için acınacaktan da öte oldu: 724,000 Parti üyesi, Merkez Komitesinin politikası lehinde; 4,000 ya da yüzde 1'den daha az Parti üyesi de Troçkistler ve Zinovyevciler bloku lehinde oy kullandı. Parti düşmanı blok hezimete uğratıldı. Böylece Parti, ezici çoğunluğu itibariyle, blokun platformunu oybirliğiyle reddetti.

Yargısına, blok yandaşlarının bizzat başvurduğu Partinin açıkça ifade edilen iradesi buydu.

Ama bu ders de blok yandaşlarının aklını başına getirmedi. Partinin iradesine boyun eğecekleri yerde, Partinin iradesini boşa çıkarmaya karar verdiler. Daha tartışma sona ermeden, kendilerini

yüzkızartıcı bir yenilginin beklediğini görerek Partiye ve Sovyet Hükümetine karşı daha keskin mücadele biçimlerine başvurmaya karar verdiler. Moskova ve Leningrad'da açık bir protesto gösterisi yapmayı kararlaştırdılar. Gösteri günü olarak seçtikleri 7 Kasım, her yıl Sovyetler Birliği emekçilerinin bütün ülkede devrimci halk yürüyüşleri yaptığı Ekim Devriminin yıldönümüydü. Yani Troçkistler ve Zinovyevciler, paralel bir gösteri yapmaya hazırlanıyorlardı. Ama bekleneceği gibi, blok yandaşları sokağa bir avuç uzantıları dışında kimseyi çıkarmadılar. Bu uzantılar ve onların elebaşıları genel gösteriler karşısında ezildiler, sokaklardan süpürülüp atıldılar.

Şimdi artık Troçkistlerin ve Zinovyevcilerin anti-Sovyet batağa batmış olduklarına hiç şüphe kalmamıştı. Genel Parti tartışması sırasında Merkez Komitesine karşı Partiye başvurmuşlardı; şimdi ise, düzenledikleri cılız gösteriyle, Partiye ve Sovyet devletine karşı düşman sınıflara başvurma yolunu tutmuşlardı. Bolşevik Partiyi kundaklamayı kendilerine hedef edindiklerine göre, işi ister istemez Sovyet devletini kundaklamaya kadar vardırmak zorundaydılar, çünkü Sovyetler Birliği'nde Bolşevik Parti ile devlet birbirinden ayrılmaz. Böylece Troçkistler ve Zinovyevciler blokunun elebaşıları, kendilerini Parti dışına çıkarmış olurlar, çünkü anti-Sovyet batağa saplanan kişilere Bolşevik Parti saflarında daha fazla tahammül etmek imkansızdı.

14 Kasım 1927'de, Merkez Komitesi ve Merkez Kontrol Komisyonu'nun birleşik oturumu, Troçki ile Zinovyev'i Partiden ihraç etti.

2 - SOSYALİST SANAYİLEŞMENİN BAŞARILARI. TARIMIN GERİ KALMASI. XV. PARTİ KONGRESİ. TARIMDA KOLLEKTİFLEŞTİRME POLİTİKASI. TROÇKİSTLER VE ZİNOVYEVCİLER BLOKUNUN EZİLMESİ. SİYASİ İKİYÜZLÜLÜK.

Daha 1927 yılı sonuna doğru, sosyalist sanayileşme politikasının tayin edici başarıları görülmeye başlıyordu. Yeni Ekonomik Politika koşulları altında sanayileşme, kısa sürede önemli bir kalkınma hareketine sebebiyet vermişti. Sanayi ve bir bütün olarak tarım (kereste sanayii ve balıkçılık dahil) gayrisafi toplam üretim itibariyle savaş öncesi seviyeye sadece erişmekle kalmamış, hatta aşmıştı. Sanayiin ulusal ekonomi içindeki payı yüzde 42'ye yükselmiş ve savaş öncesi seviyeye ulaşmıştı.

Sosyalist sanayi sektörü, özel sektör aleyhine hızla gelişti ve

1924/25'te yüzde 81'den, 1926/27'de yüzde 86'ya yükseldi; özel sektörün payı ise aynı dönem içinde yüzde 19'dan yüzde 14' e düştü.

Bu, Sovyetler Birliği'nde sanayileşmenin gayet belirgin sosyalist bir karakter taşıdığı; Sovyetler Birliği sanayiinin, sosyalist üretim sisteminin zaferine doğru ilerlediği; sanayi alanında "Kim-kimi?" sorusunun şimdiden sosyalizm lehine cevaplandığı anlamına geliyordu.

Ticaret alanından özel tüccarların çıkarılması da aynı hızla gelişti. Özel tüccarın perakende ticaretteki payı 1924/25'te yüzde 42'den, 1926/27'de yüzde 32'ye düştü; toptancı ticaretin ise sözünü bile etmiyoruz, ki orada özel tüccarın payı aynı dönem içinde yüzde 9'dan yüzde 5'e gerilemişti.

Büyük ölçekli sosyalist sanayiin gelişmesi daha da hızlı bir tempoda oldu; restorasyon döneminden *sonraki* ilk yıl olan 1927'de, önceki yıla oranla üretim artışı yüzde 18'e vardı. Bu, en ileri kapitalist ülkelerin büyük ölçekli sanayiinin bile erişemediği, rekor bir artıştı.

Ama tarım, özellikle de tahıl üretimi, farklı bir tablo sunuyordu. Gerçi bir bütün olarak tarım, savaş öncesi seviyeyi aşmıştı ama en önemli dalının -hububat tarımının- toplam üretimi savaş öncesi seviyenin ancak yüzde 91'iydi; mahsulün pazarlanabilir kısmı, yani kentlerin ihtiyacını karşılamak üzere satışa sunulan miktar ise savaş öncesi düzeyin yüzde 37'sine bile varmıyordu. Üstelik bütün belirtiler, pazarlanabilir tahıl miktarının daha da düşmesi tehlikesine işaret ediyordu.

Bu, 1918'de başlayan, kırda pazar için üretim yapan büyük çiftliklerin küçük çiftliklere, küçük çiftliklerin de cüce çiftliklere ufalanması sürecinin hala, devam ettiği; bu küçük ve cüce köylü çiftliklerinin, pazar için çok az miktarda tahıl sağlayan yarı-doğal ekonomiye dönüştüğü; 1927 dönemindeki tahıl tarımının, savaş öncesi tahıl tarımının biraz altında tahıl üretmesine rağmen, yine de kentlere savaş öncesi tahıl tarımının satabildiği tahıl miktarının üçte birinden biraz fazla tahıl satabildiği anlamına geliyordu.

Hiç kuşku yok ki, tahıl tarımının bu durumu devam ederse, Sovyetler Birliği ordusu ve kentleri kronik bir açlık durumuyla karşılaşacaktı.

Tahıl tarımındaki bu krizi, ister istemez, hayvancılıktaki bir kriz izleyecekti. Bu durumdan kurtulmanın tek yolu, traktör ve tarım makinalarıyla çalışacak ve pazarlanabilir tahıl fazlasında birkaç misli bir artışa yol açacak olan tarımda büyük ölçekli üretime geçmekti. Ülkenin

önünde iki yol vardı: ya *kapitalist* büyük ölçekli üretime geçmek, ki bu, köylü kitlelerinin mahvolması, işçi sınıfı ile köylülük arasındaki ittifakın çökmesi, Kulakların güçlendirilmesi ve sosyalizmin kırda yenilmesi anlamına gelecekti; ya da küçük köylü çiftliklerini büyük *sosyalist* çiftliklerde, kollektif çiftliklerde birleştirme yolunu tutmak, ki bu, tahıl üretiminin hızla ilerlemesi ve pazarlanabilir tahıl fazlasının hızla artması için traktörlerin ve diğer modern makinelerin kullanılmasını mümkün kılacaktı.

Bolşevik Partinin ve Sovyet devletinin ancak ikinci yolu, yani tarımı kollektif çiftçilik yoluyla geliştirme yolunu tutabilecek olduğu anlaşılırdır.

Bu konuda, Lenin'in küçük köylü tarımından büyük ölçekli, kooperatifleşmiş, kollektif tarıma geçmenin gerekliliğini belirten şu uyarıları, Partiye yol gösteriyordu:

a) "Küçük çiftliklerle yoksulluktan kurtuluş yoktur". (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 8, s. 204.)

b) "Özgür topraklar üzerinde özgür yurttaşlar olarak olsa da eskisi gibi küçük çiftliklerde büzüşüp kalırsak, yine de kaçınılmaz yıkımla karşılaşacağız." (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XX, s. 417, Rusça.)

c) "Köylü tarımı eğer daha gelişebilirse, onun sağlam bir temelde [bir üst gelişme aşamasına -ÇN.] geçmesini de sağlamamız gerekir, [bir üst gelişme aşamasına-ÇN] geçiş ama en kârsız ve en geri, küçük dağınık köylü çiftliklerinin, tedrici bir birleşme süreci ile büyük ölçekli kollektif çiftlikler halinde örgütlenmesinden ibarettir." (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XXVI, s. 371.)

d) "Ancak köylülere toprağı toplumsal, kollektif, ortaklaşa, artel biçiminde işlemenin üstün yanlarını pratikte göstermeyi başarırsak, ancak köylülere kooperatif ya da artel tarımı yoluyla yardım etmeyi başarırsak, ancak o zaman devlet iktidarını elinde bulunduran işçi sınıfı, köylülere, haklı olduğunu gerçekten tanıtlayabilir ve milyonlarca köylüyü sağlam bir şekilde ve gerçekten kendi yanına çekebilir." (***Lenin***, Seçme Eserler, cilt 8, s. 207.)

XV. Parti Kongresinden önce durum buydu.

XV. Parti Kongresi, 2 Aralık 1927'de açıldı. Parti Kongresinde

887,233 Parti üyesini ve 348,957 aday üyeyi temsilen, karar oyuna sahip 898 delege ve istişari oya sahip 771 delege hazır bulundu.

Hesap verme raporunda sanayileşmenin başarılarına ve sosyalist sanayiin hızla büyümesine değinen Stalin yoldaş, Partinin önüne şu görevi koydu:

> "Halk ekonomisinin bütün kollarında, hem kentte hem köyde sosyalist kumanda tepelerimizi genişletmek ve sağlamlaştırmak ve ulusal ekonomideki kapitalist unsurları tasfiye etmeye yönelik bir rota izlemek."

Tarım ile sanayii karşılaştırılıp, -modern teknik araçların kullanılmasını engelleyen tarımın dağınıklığından ileri gelen- tarımın geriliğine, özellikle de tahıl tarımının geriliğine işaret eden Stalin yoldaş, tarımın bu kötü durumunun tüm halk ekonomisi için tehdit edici bir durum yarattığını vurguladı.

> "Çıkış yolu nerededir" diye sordu Stalin yoldaş.
>
> "Çıkış yolu", diye yanıtladı Stalin yoldaş. "küçük, dağınık köylü çiftliklerinin, toprağın ortaklaşa işlenmesi esasına dayanan geniş birleşik çiftliklere geçmesinde; modern, daha ileri bir teknik temelinde toprağın kollektif işlenmesine geçişte yatmaktadır. Çıkış yolu, küçük ve cüce köylü çiftliklerini tedricen ama yolundan şaşmaksızın, zorla değil, örnek göstererek ve ikna yoluyla, toprağı toplumsal, ortaklaşa, kollektif bir şekilde; tarım makineleri ve traktörler ile yoğun tarım bilimsel yöntemleri kullanılarak işleyen büyük ölçekli çiftlikler halinde birleştirmektir. Başka bir çıkış yolu yoktur."

XV. Parti Kongresi, tarımda *kollektifleştirmeyi* çok yönlü geliştirme üzerine bir karar aldı. Kongre, kollektif çiftlikler ve Sovyet çiftlikleri ağının yaygınlaştırılması ve sağlamlaştırılması için bir plan benimsedi ve tarımda kollektifleştirme mücadelesinde kullanılacak yöntemlere ilişkin açık talimatlar tespit etti.

Kongre aynı zamanda şu direktifi verdi:

> "Kulaklara karşı taarruzu daha da geliştirmek ve kırda kapitalizmin gelişmesini kısıtlayacak, köylü tarımını sosyalizm yönüne doğrultacak bir dizi yeni tedbirler almak." ("SBKP [B]'nin Kararları", Bölüm II, s. 260, Rusça.).

Son olarak Kongre, halk ekonomisinde plan ilkesini sağlamlaştırmaktan yola çıkarak ve sosyalizmin tüm iktisadi cephe

boyunca kapitalist unsurlara karşı sistematik taarruzunu örgütlemek amacıyla, halk ekonomisinin ***Birinci Beş Yıllık Plan***'ını hazırlama yolunda ilgili organlara talimat verdi.

Kongre, sosyalist inşa sorunlarının ele alınmasından sonra, Troçkistler ve Zinovyevciler blokunun tasfiyesi sorununu tartışmaya geçti.

Kongre, "muhalefetin Leninizm'den ideolojik olarak koptuğunu, Menşevik bir gruba yozlaştığını, uluslararası ve yerli burjuvaziye teslimiyet yolunu tuttuğunu, objektif olarak proletarya diktatörlüğü rejimine karşı karşı-devrimin bir aletine dönüştüğünü" saptadı. (Aynı yerde, s. 232.)

Kongre, Parti ile muhalefet arasındaki görüş ayrılıklarının programatik görüş ayrılıklarına dönüştüğünü, Troçkist muhalefetin anti-Sovyet mücadele yolunu tuttuğunu saptadı. Bu nedenle XV. Parti Kongresi, Troçkist muhalefete mensup olmanın ve onun görüşlerini propaganda etmenin Bolşevik Parti saflarında kalmayla bağdaşmaz olduğunu açıkladı.

Kongre, Merkez Komitesi ve Merkez Kontrol Komisyonu'nun birleşik oturumunun Troçki ve Zinovyev'i Partiden ihraç kararını onayladı ve Troçkistler ve Zinovyevciler blokunun Radek, Preobrajenski, Rakovski, Pyatakov, Serebryakov, İ. Smirnov, Kamenev, Sarkis, Safarov, Lifschitz, Mdivani, Smilga gibi bütün aktif üyelerini ve tüm "Demokratik Merkeziyetçilik" grubunu (Sapronov, V. Smirnov, Boguslavski, Drobnis ve diğerlerini) Partiden ihraç etmeye karar verdi.

İdeolojik olarak hezimete uğratılan ve örgütsel olarak ezilen Troçkistler ve Zinovyevciler blokunun yandaşları, halk içindeki nüfuzlarının son kırıntılarını da yitirdiler.

Partiden ihraç edilen anti-Leninistler, XV. Parti Kongresinden bir süre sonra, Troçkizm'den koptuklarına ilişkin ve tekrar Partiye alınmalarını isteyen açıklamalar yapmaya başladılar. Elbette Parti o sıralar henüz, Troçki, Rakovski, Radek, Krestinski, Sokolnikov ve diğerlerinin, uzun zamandan beri halk düşmanları yabancı casusluk servisleri tarafından angaje edilmiş casuslar olduğunu; Kamenev, Zinovyev, Pyatakov ve diğerlerinin, Sovyetler Birliği'nin kapitalist ülkelerdeki düşmanlarıyla Sovyet halkına karşı "işbirliği" yapmak üzere bağlar kurduklarını bilemezdi. Ama Parti, en kritik anlarda Lenin'e ve Lenin'in Partisine tekrar tekrar karşı çıkmış olan bu insanlardan her türlü alçaklığın beklenebileceği konusunda yeterince deneyim sahibi olmuştu. Bu yüzden Parti, ihraç edilenlerin dilekçelerine karşı şüpheci davrandı.

Dilekçe sahiplerinin içtenliklerini bir ilk sınavdan geçirmek amacıyla, Partiye yeniden alınma şartları olarak şu talepleri ileri sürdü:

a) Troçkizmi anti-Bolşevik ve anti-Sovyet bir ideoloji olarak açıkça mahkûm etmek;

b) Parti politikasını tek doğru politika olarak tanımak;

c) Partinin ve onun organlarının kararlarına kayıtsız-şartsız boyun eğmek;

d) Partinin belirli bir süre zarfında dilekçe sahiplerini inceleyip, bu sürenin bitiminde, incelemenin sonuçlarına göre, ihraç edilenlerden her birini tekrar Partiye alma sorununu ayrı ayrı ele alacağı bir sınavdan geçirilmeyi taahhüt etmek.

Parti, ihraç edilenlerin bu noktaları alenen kabul etmesinin her halükârda Partinin yararına olacağını düşündü, çünkü bu, Troçkist-Zinovyevist safların birliğini dağıtacak, onların maneviyatını kıracak, Parti politikasının doğruluğunu ve Partinin gücünü bir kez daha gösterecek ve Partiye, dilekçe sahipleri samimi iseler, eski Parti işçilerini yeniden saflarına kazanma imkanı; eğer samimi değillerse, onları halkın gözünde artık yanlış yola sapmış kimseler olarak değil, ilkesiz mevki düşkünleri, işçi sınıfını aldatanlar ve iflah olmaz ikiyüzlüler olarak teşhir etme imkanı verecekti.

İhraç edilenlerin çoğu, Parti tarafından ileri sürülen Partiye [geri] alınma şartlarını kabul ettiler ve bunu basında açıkladılar.

Onlara merhametli davranmak isteyen ve tekrar Partinin ve işçi sınıfının neferleri olma imkânından yoksun kılmak istemeyen Parti, onları tekrar saflarına aldı.

Ancak zamanla, Troçkistler ve Zinovyevciler blokunun "başı çeken yıldızları"nın açıklamalarının, birkaç istisna dışında, baştan sona sahte ve ikiyüzlü açıklamalar olduğu anlaşıldı.

Bu beyefendilerin, daha dilekçelerini vermeden önce, kendi görüşlerini halkın önünde savunmaya hazır bir siyasi akım olmaktan çıkıp, Parti ve işçi sınıfı saflarında kalabildikleri ve işçi sınıfına ve onun Partisine sinsice zarar verme fırsatına sahip oldukları sürece, kamuoyu önünde kendi görüşlerinin son kalıntılarını da ayaklar altına almaya, Partinin kendilerine yabancı olan görüşlerini övmeye ve bukalemun gibi her renge girmeye hazır ilkesiz bir mevki düşkünleri çetesi olduğu anlaşıldı.

Troçkist-Zinovyevist "politikacılar"ın birer siyasi düzenbaz, siyasi

sahtekar olduğu anlaşıldı.

Siyasi sahtekarlar, genellikle yalan-dolanla işe başlar ve karanlık faaliyetlerini, halkı. işçi sınıfını ve işçi sınıfının partisini aldatarak sürdürürler. Ama siyasi sahtekarlar sadece birer hilekâr olarak görülemez. Siyasi sahtekarlar, halkın güvenini çoktan kaybetmiş, oldukları için, aldatmayla, bukalemun gibi renk değiştirmeyle, hileyle, her vasıtayla bir kez daha halkın güvenini elde etmeye çalışarak, siyasi mevkilerini yeniden kazanmak peşinde koşan ahlaksız bir mevki düşkünleri çetesidir. Siyasi sahtekarlar, her yerde, hatta caniler, toplumun tortusu, halkın can düşmanları arasında bile destek aramaya hazır olan ahlaksız bir mevki düşkünleri çetesidir; yeter ki, "uygun" bir zamanda yeniden siyaset sahnesinde görünebilsinler ve onların "yöneticiler"i olarak halkın tepesine çıkabilsinler.

Troçkist-Zinovyevist "politikacılar"ın işte tam da böylesi siyasi sahtekarlar olduğu anlaşıldı.

3 - KULAKLARA KARŞI TAARRUZ. PARTİ ALEYHTARI BUHARİN-RYKOV GRUBU. BİRİNCİ BEŞ YILLIK PLANIN KABULÜ. SOSYALİST YARIŞMA. KOLLEKTİF TARIMA YÖNELİK KİTLE HAREKETİNİN BAŞLAMASI.

Troçkist-Zinovyevist blokunu Parti politikasına, sosyalizmin inşasına ve kollektifleştirmeye karşı ajitasyonu, yine aynı şekilde Buharincilerin, kollektif çiftliklerin hiçbir işe yaramayacağı, kendiliklerinden sosyalizme "geçecekleri" için Kulaklara dokunmamak gerektiği; burjuvazinin zenginleşmesinin sosyalizm için bir tehlike teşkil etmediği ajitasyonu -tüm bu ajitasyon, ülkedeki kapitalist unsurlar, özellikle Kulaklar arasında büyük bir yankı buldu. Kulaklar, basında çıkan demeçlerden, artık yalnız olmadıklarını, Troçki, Zinovyev, Kamenev, Buharin, Rykov ve diğerlerinin kendilerini savunduğunu ve himaye ettiğini biliyorlardı. Elbette bu, Kulakların Sovyet Hükümetinin politikasına karşı direnme azmini kuvvetlendirecekti. Ve gerçekten de, Kulakların direnişi her geçen gün şiddetlendi. Büyük miktarda biriktirdikleri tahıl fazlalarını Sovyet devletine satmayı kitleler halinde reddettiler. Kollektif çiftçileri ve devletin tahıl silolarını kundaklamaya başladılar.

Parti pek iyi biliyordu ki: Kulakların direnişi kırılmadığı sürece, Kulaklar köylülerin gözü önünde açık mücadeleyle bozguna uğratılmadığı sürece işçi sınıfı ve Kızıl Ordu gıda sıkıntısı çekecek ve

köylüler arasındaki kollektifleştirme hareketi bir kitle hareketi karakterine bürünemeyecekti.

XV. Parti Kongresinin direktifleri uyarınca Parti, Kulaklara karşı kesin taarruza geçti. Bu taarruz içinde Parti, "sağlam bir şekilde yoksul köylülüğe dayan, orta köylü ile ittifakı kuvvetlendir ve Kulaklara karşı kararlı bir mücadele başlat" şiarını gerçekleştirdi. Kulakların tahıl fazlalarını devlete sabit fiyattan satmayı reddetmelerine yanıt olarak Parti ve Hükümet, Kulaklara karşı bir dizi olağanüstü tedbir uyguladı, Ceza Kanunnamesinin 107. Maddesini uygulamaya koydu -buna göre, Kulakların ve vurguncuların tahıl fazlasına, bunları sabit fiyattan devlete satmayı reddettikleri takdirde mahkeme yoluyla el koyulabiliyordu-, ve yoksul köylülere bir dizi ayrıcalıklar tanıdı; bu ayrıcalıklar sayesinde Kulakların el konulan tahılının yüzde 25'i yoksul köylülere devredildi.

Olağanüstü tedbirler etkisini gösterdi: Yoksul ve orta köylüler Kulaklara karşı kararlı mücadeleye katıldılar, Kulaklar tecrit edildi, Kulakların ve vurguncuların direnişi kırıldı. 1928 yılı sonlarında Sovyet devleti, artık yeterli tahıl stoklarına sahipti, ve kollektif çiftlik hareketi daha emin adımlarla ilerlemeye başladı.

Aynı yıl, Donetz Havzasındaki Şahti reyononda, burjuva uzmanlardan oluşan büyük bir sabotaj örgütü ortaya çıkarıldı. Şahti sabotörleri, madenin eski sahipleri olan Rus ve yabancı kapitalistlerle ve aynı zamanda yabancı bir askeri casusluk örgütüyle sıkı ilişki içinde bulunuyorlardı. Amaçları, sosyalist sanayiin gelişmesini engellemek ve Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restorasyonunu kolaylaştırmaktı. Sabotörler, kömür üretimini düşürmek için madenleri kasten kötü yönetmişler, makineleri ve havalandırma cihazlarını bozmuşlar, ocaklarda, fabrikalarda ve enerji santrallerinde çökmelere, patlamalara ve yangınlara yolaçmışlardı. İşçilerin maddi durumunun iyileştirilmesini kasten kösteklemişler ve iş emniyetine ilişkin Sovyet yasalarını ihlal etmişlerdi.

Sabotörlerden hesap soruldu. Mahkeme kendilerine hakettikleri cezayı verdi.

Parti Merkez Komitesi, bütün Parti örgütlerini, Şahti Davasından gerekli sonuçları çıkarmaya çağırdı. Stalin yoldaş, Bolşevik idarecilerin gelecekte eski burjuva uzmanlar çevresindeki sabotörler tarafından aldatılmamaları için, üretim tekniğinde kendilerinin uzmanlaşması gerektiğine, işçi sınıfı saflarından gelen yeni teknik kadrolar yetiştirilmesinin hızlandırılması gerektiğine işaret etti.

Merkez Komitesinin kararı uyarınca, yüksek teknik okullarda

genç uzmanların yetiştirilmesi iyileştirildi. Binlerce Parti üyesi, Komsomol üyesi ve işçi sınıfı davasına sadık Partisizler tahsil yapmaya seferber edildi.

Partinin Kulaklara karşı taarruza geçmesinden önce, Parti Troçkistler ve Zinovyevciler blokunun tasfiyesiyle uğraştığı sırada, Buharin-Rykov grubu pek ortalıkta görünmüyor, Parti düşmanı güçlerin yedek kuvveti olarak bekliyor, Troçkistleri açıktan açığa desteklemeye karar vermiyor, hatta bazen Partiyle birlikte Troçkistlere karşı çıkıyordu. Fakat Parti Kulaklara karşı taarruza geçip onlara karşı olağanüstü tedbirler uygulamaya koyunca, Buharin-Rykov grubu yüzündeki maskeyi atıp Parti politikasına açıkça karşı çıktı. Buharin-Rykov grubunun Kulak ruhu şahlanıp, bu grubun yandaşları Kulakları artık açıktan açığa savunmaya koyuldular. Olağanüstü tedbirlerin kaldırılmasını talep edip, safdilleri aksi takdirde tarımın "gerilemeye" başlayacağı ile korkuttular, hatta bu sürecin başlamış olduğunu iddia ettiler. Tarımsal örgütlenmenin daha üst biçimleri olan kollektif çiftliklerin ve Sovyet çiftliklerinin gelişmesini değil, Kulak tarımının gerilemesini gören Buharin-Rykov grubu, Kulak tarımının gerilemesini tarımın gerilemesi olarak gösterdi. Kendilerine teorik bir dayanak sağlamak için, gülünç "sınıf mücadelesinin sönmesi teorisi"ni uydurdular ve bu teoriye dayanarak, sosyalizmin kapitalist unsurlara karşı elde ettiği her zaferle sınıf mücadelesinin gittikçe yatışacağını, sınıf mücadelesinin yakında tamamen söneceğini ve sınıf düşmanının bütün mevzilerini direnişsiz terk edeceğini, bu nedenle Kulaklara karşı bir taarruza girişmeye gerek olmadığını iddia ettiler. Böylece kendilerinin, Kulakların sosyalizme barışçıl geçişi hurda burjuva teorisini tazelediler ve Leninizmin, sınıf düşmanının direnişinin, sınıf düşmanının ayakları altındaki toprak kaydıkça, sosyalizm daha fazla başarılar kazandıkça gittikçe daha keskin biçimlere bürüneceği ve sınıf mücadelesinin, ancak sınıf düşmanının yokedilmesinden sonra "sönebileceği" yolundaki ünlü tezini çiğnediler.

Buharin-Rykov grubunun, Troçkistler ve Zinovyevciler blokundan sadece biçim itibariyle farklı sağ oportünist bir grup olduğunu anlamak zor değildi. Troçkistler ve Zinovyevciler, teslimiyetçi niteliklerini, "sürekli devrim"e ilişkin "sol" devrimci şarlatanca lafazanlıkla maskelemek için belli olanaklara sahipti, oysa Partinin Kulaklara karşı taarruza geçmesi bağıntısında Partiye karşı tavır alan Buharin-Rykov grubu, teslimiyetçi çehresinin örtme imkanına sahip değildi, ve ülkemizdeki gerici güçleri, özellikle Kulakları açıktan açığa, başka bir kılığa veya maskeye bürünmeksizin savunmak zorunda kaldı.

Parti, Buharin-Rykov grubunun Partiye karşı ortak mücadele etmek üzere er geç Troçkistler ve Zinovyevciler blokunun kalmalarıyla elele vereceğini anladı.

Buharin-Rykov grubu, politik çıkışlarının yanısıra, yandaş toplamak için örgütsel "çalışma"da yürüttü. Buharin vasıtasıyla, Slepkov, Maretski, Eichenwald, Goldenberg gibi burjuva gençlerini; Tomski vasıtasıyla, Melniçanski, Dogadov ve diğerleri gibi sendikaların bürokratlaşmış zirvelerini; Rykov vasıtasıyla, A. Simirnov, Eismont, V. Schmidt ve diğerleri gibi Sovyet aygıtındaki demoralize olmuş yüksek fonksiyonerleri biraraya getirdiler. Grup, siyasi bakımdan demoralize olmuş ve teslimiyetçi duygularını gizlemeyen kimselere çok çekici geldi.

Bu sıralarda Buharin-Rykov grubu, Moskova Parti örgütünün o zamanki yöneticilerinden (Uglanov, Kotov, Uhanov, Ryutin, Yagoda, Polonski ve diğerleri) destek buldu. Sağcıların bir kesimi kendilerini gizlemeye devam ettiler, Parti çizgisine açıktan karşı çıkmadılar. Moskova Parti basınının sütunlarında ve Parti toplantılarında, Kulaklara tavizler verilmesi gerektiği, Kulaklardan alınan ağır vergilerin amaca uygun olmadığı, sanayileşmenin halkın belini büktüğü ve ağır sanayinin inşasının zamansız olduğu vaaz edildi. Uglanov, Dinyeper Hidroelekrik santralinin inşasına karşı çıktı ve mali kaynakların ağır sanayiden hafif sanayie yöneltilmesini istedi. Uglanov ve diğer sağ teslimiyetçiler, Moskova'nın bir pamuklu şehri olduğunu ve öyle kalacağını, Moskova'da makine tesisleri kurmanın bir gereği olmadığını iddia ettiler.

Moskova Parti örgütü, Uglanov ve yandaşlarının maskesini indirdi, onlara son bir uyarıda bulundu ve Parti Merkez Komitesi etrafında daha da sıkı birleşti. Stalin yoldaş, SBKP (8) Moskova Komitesinin 1928 plenumunda, iki cepheli mücadele zorunluluğunu ve ateşin sağ sapma üzerine yoğunlaştırılması gerektiğini belirtti. Sağcıların, Kulakların Parti içindeki ajanları olduğunu söyledi.

> "Partimizde sağ sapmanın bir zaferi, kapitalizmin güçlerini zincirlerinden boşandıracak, proletaryanın devrimci mevzilerini zayıflatacak ve ülkemizde kapitalizmin restorasyonu şansını artıracaktır", dedi Stalin yoldaş. (Leninizmin Sorunları, s. 223.)

1929 yılı başlarında, sağ teslimiyetçiler grubunun temsilcisi olarak Buharin'in, Kamenev aracılığıyla Troçkistlerle ilişki kurduğu ve onlarla Partiye karşı ortak mücadele için anlaşmak üzere görüşmeler yaptığı anlaşıldı. Merkez Komitesi, sağ teslimiyetçilerin bu caniyane faaliyetini teşhir etti ve meselenin Buharin, Rykov, Tomski ve diğerleri

açısından kötü bir son alabileceği uyarısını yaptı. Ama sağ teslimiyetçiler dolap çevirmekten vazgeçmediler. Merkez Komitesi toplantısına, bir deklarasyon biçiminde, yeni bir Parti düşmanı platform öne sürdüler. Merkez Komitesi bu platformu mahkum etti. Onları bir kez daha uyardı, Troçkistler ve Zinovyevciler blokunun başına gelenleri anımsattı. Buna rağmen Buharin-Rykov grubu Parti düşmanı faaliyetine devam etti. Rykov, Tomski ve Buharin, bu yolla Partiyi yıldıracaklarını umarak Merkez Komitesine istifalarını verdiler. Merkez Komitesi bu sabotörce istifa politikasını mahkum etti. Sonunda, Merkez Komitesi'nin Kasım 1929 plenumu, sağ oportünistlerin görüşlerinin propagandasının Parti üyeliğiyle bağdaşmaz olduğunu ilan etti; teslimiyetçilerin elebaşısı ve önderi olarak Buharin'in Merkez Komitesi Siyasi Bürosu'ndan ihraç edilmesini kararlaştırdı ve Rykov, Tomski ve sağ muhalefetin diğer üyelerine ağır ihtar cezası verdi.

İşlerin kötüye döndüğünü gören sağ teslimiyetçilerin elebaşıları, kendi hatalarını ve Partinin siyasi çizgisinin doğruluğunu kabul ettikleri açıklamalar yayınladılar.

Sağ teslimiyetçiler, kadrolarını yokedilmekten korumak için, geçici olarak geri çekilme kararı aldılar.

Böylece Partinin sağ teslimiyetçilere karşı mücadelesinin birinci aşaması sona erdi.

Parti içindeki yeni görüş ayrılıkları, Sovyetler Birliği'nin dış düşmanlarının gözünden kaçmadı. Parti içindeki "yeni anlaşmazlıklar"ın Partinin zayıflamasının bir belirtisi olduğu düşüncesiyle, Sovyetler Birliği'ni bir savaşın içine sokmak ve ülkenin henüz pekiştirilmemiş olan sanayileşmesini kösteklemek için yeni bir çabaya giriştiler. 1929 yazında emperyalistler, Çin ile Sovyetler Birliği arasında bir çatışma çıkarttılar, (Sovyetler Birliği'ne ait olan) Çin Doğu Demiryolu'nu ele geçirmeleri için Çinli militaristleri ve Uzak doğu sınırlarımıza saldırmaları için Çinli Beyaz Muhafız birliklerini tahrik ettiler. Ama Çinli militaristlerin bu saldırısı çabucak tasfiye edildi; Kızıl Ordu tarafından yenilgiye uğratılan militaristler geri çekildiler, Mançurya makamlarıyla bir barış anlaşması imzalanarak çatışmaya son verildi.

Sovyetler Birliği'nin barış politikası, herşeye rağmen, dış düşmanların tertiplerine ve Parti içindeki "anlaşmazlıklar"a rağmen, bir kez daha zafer kazandı.

Bundan hemen sonra, Sovyetler Birliği ile İngiltere arasında, İngiliz Muhafazakarları tarafından kesilmiş olan diplomatik ve ticari ilişkiler yeniden kuruldu.

Parti, bir yandan iç ve dış düşmanların saldırılarını başarıyla geri püskürtürken, aynı zamanda ağır sanayiin inşasını geliştirmek, sosyalist yarışmayı örgütlemek, Sovyet çiftlikleri ve kollektif çiftlikler kurmak ve nihayet halk ekonomisinin Birinci Beş Yıllık Planının kabul edilmesi ve gerçekleştirilmesi için gerekli önkoşulları yaratmak doğrultusunda büyük şeyler başarıyordu.

Nisan 1929'da XVI. Parti Konferansı toplandı. Konferans gündeminin esas maddesi, Birinci Beş Yıllık Plan'dı. Konferans, Beş Yıllık Planın, sağ teslimiyetçilerin savunduğu "minimal" varyantını reddetti ve bütün şartlarda bağlayıcı olmak üzere "optimal" varyantını kabul etti.

Parti böylece, sosyalizmin inşası için ünlü Birinci Beş Yıllık Planı kabul etmiş oldu.

Beş Yıllık Plan'da, 1928-1933 döneminde ulusal ekonomiye yapılacak sermaye yatırımlarının hacmi, 64,6 milyar ruble olarak saptanıyordu. Bu miktardan 19,5 milyar ruble, elektrifikasyon da dahil sanayie, 10 milyar ruble ulaştırmaya ve 23,2 milyar ruble de tarıma yatırılacaktı.

Bu, Sovyetler Birliği sanayiini ve tarımını modern teknik araçlarla donatma yolunda dev bir plandı.

> "Beş Yıllık Planın temel görevi", diyordu Stalin yoldaş, "ülkemizde sadece tüm sanayii değil, ulaştırma ve tarımı da sosyalizm temeli üzerinde yeniden donatabilecek ve reorganize edebilecek bir sanayi yaratmaktı."

Bu plan, muazzam boyutlarına rağmen, Bolşevikler için şaşırtıcı ve başdöndürücü birşey değildi. Onu sanayileşmenin ve kollektifleşmenin tüm gelişme seyri hazırlamıştı. Onu işçileri ve köylüleri daha önceden sarmış olan ve ifadesini ***sosyalist yarışma***'da bulan emek coşkunluğu hazırlamıştı.

XVI. Parti Konferansı, tüm emekçileri sosyalist yarışmayı daha da geliştirmeye çağıran bir çağrı kararlaştırdı.

Sosyalist yarışma, performansa ilişkin ve işe karşı yeni tavra ilişkin şayanı hayret örnekler sundu. İşçiler ve kollektif çiftçiler, birçok fabrikada, kollektif çiftlikte ve Sovyet çiftliğinde, daha yüksek hedefler koyan ***karşı-planlar*** hazırladılar. Yiğit çalışma örnekleri verdiler. Parti ve Hükümet tarafından hazırlanan sosyalist inşa planlarını sadece gerçekleştirmekle kalmadılar; plan hedeflerini aştılar. İşe karşı tavır değişmişti. İş, kapitalizm altında öyle olduğu mecburiyet ve angaryadan,

artık "bir onur ve haysiyet meselesine, bir yiğitlik ve kahramanlık meselesine" dönüştü. (***Stalin***.)

Tüm ülkede yeni, muazzam bir sanayi inşası gerçekleşiyordu. Dinyeper Hidroelektrik santralinin inşası tam hız ilerliyordu. Donetz Havzasında, Kramatorsk ve Gorlovka Demir-Çelik İşletmelerinin inşası, Lugansk Lokomotif Fabrikasını tensik çalışmaları başlamıştı. Yeni maden ocakları ve yüksek fırınlar açılıyordu. Urallarda, Urallar Makine Yapım Fabrikası, Berezniki ve Solikamsk'ta kimya kombinaları kurulmaktaydı. Magnitogorsk demir ve çelik işletmelerinin inşasına başlanmıştı. Moskova ve Gorki'de büyük otomobil fabrikalarının inşası tam hızla ilerliyor; Don Üzerindeki Rostov'da dev traktör fabrikaları, biçerdöver fabrikaları ve dev bir tarım araçları fabrikası inşa ediliyordu. Sovyetler Birliği'nin ikinci kömür üssü olan Kuznetsk Havzası genişletiliyordu. Bozkırın ortasında, Stalingrad'da on bir ay içinde büyük bir traktör fabrikası yükseldi. Dinyeper Hidroelektrik Santrali ve Stalingrad Traktör Fabrikasının inşası sırasında işçiler emek üretkenliğinde dünya rekorları kırdılar.

Tarih, böylesine dev ölçüde bir sınai inşa faaliyetine, böyle bir yeni inşaat şevkine, işçi sınıfının milyonluk kitlelerinin böyle bir emek kahramanlığına şimdiye kadar hiç şahit olmamıştı. Sosyalist yarışma temelinde, işçi sınıfını hakiki bir emek coşkunluğu sardı.

Bu defa köylüler işçilerin gerisinde kalmadılar. Emek coşkunluğu, kırda kollektif çiftliklerini inşa eden köylü kitlelerini de sardı. Köylü kitleleri kesin olarak kollektif çiftçiliğe yönelmeye başladılar. Bunda, traktörler ve diğer makinelerle donatılmış devlet çiftliklerinin ve Makine-Traktör İstasyonlarının büyük payı vardı. Köylüler büyük kalabalıklar halinde devlet çiftliklerine ve Makine-Traktör İstasyonlarına, traktör ve diğer tarım araçlarının işleyişini seyretmeye geliyor, onların işleyişine hayranlık duyuyor ve hemen "kollektif çiftliğe girme" kararına varıyorlardı. Her biri kendi başına işlediği küçük., cüce çiftliğinde, bölünmüş ve dağılmış, işe yarar herhangi bir aletten ve çeki gücünden yoksun, işlenmemiş geniş toprak parçalarını sürme imkanı olmayan, çiftliklerini iyileştirme ümidine sahip olmayan, yoksulluk altında ezilen, tecrit edilmiş ve kendi hallerine bırakılmış olan köylüler nihayet bir çıkar yol buldular, daha iyi bir yaşama giden yolu buldular; bu yolu, kendi küçük çiftliklerini kooperatif işletmeler, kollektif çiftlikler halinde birleştirmede; her bir "sert toprağı", işlenmemiş toprağı sürebilen traktörlerde; devlet tarafından araç, para, insan ve tavsiyeler şeklinde sağlanan yardımlarda; Sovyet Hükümetinin Kulaklara karşı kısa bir süre önce kazandığı, milyonlarca köylüyü sevince garkeden zafer sayesinde

Kulak boyunduruğundan kurtulma fırsatında buldular.

Bu temel üzerinde, özellikle 1929'un sonlarına doğru güçlenen ve sosyalist sanayimizde bile rastlanmamış bir büyüme temposu gösteren, kollektif tarıma yönelik kitle hareketi başladı ve gelişti.

1928 yılında kollektif çiftliklerin ekim alanı 1,390,000 hektar, 1929 yılında 4,262,000 hektardı. 1930'da ise kollektif çiftlikler 15 milyon hektar alanı işlemeyi planlıyordu.

> "Kabul etmek gerekir ki", diyordu Stalin yoldaş, "Büyük Dönüşüm Yılı" (1929) adlı makalesinde, kollektif çiftliklerin büyüme temposuna ilişkin olarak, "böylesine müthiş bir kalkınma temposu, genelde olağanüstü kalkınma hızıyla ün salan sosyalize edilmiş büyük ölçekli sanayimizde bile görülmemiştir."

Bu, kollektif çiftlik hareketinin gelişmesinde bir dönüm noktasıydı.

Bu, kollektif tarıma yönelik kitle hareketinin başlangıcıydı.

"Şimdiki kollektif çiftlik hareketinde *yeni* olan nedir?", diye soruyordu Stalin yoldaş "Büyük Dönüşüm Yılı" makalesinde, ve şöyle yanıt veriyordu:

> "Şimdiki kollektif çiftlik hareketinde yeni ve tayin edici olan, köylülerin eskiden olduğu gibi tek tek gruplar halinde değil, koca koca köyler, nahiyeler, reyonlar ve hatta kazalar halinde kollektif çiftliklere katılıyor olmasıdır. Ama bu ne anlama gelir? Bu şu anlama gelir ki, ***orta köylü kollektif çiftliklere girmiştir.*** Ve bu da, Sovyet iktidarının en önemli kazanımını oluşturan, tarımın kalkınmasındaki köklü dönüşümün temelidir."

Bu, genel kollektifleştirme temeli üzerinde, sınıf olarak Kulakların tasfiye edilmesi görevinin olgunlaşmakta olduğu, ya da halihazırda olgunlaşmış olduğu anlamına geliyordu.

KISA ÖZET

Ülkenin sosyalist sanayileşmesi uğruna mücadelede Parti 1926-1929 yıllarında muazzam iç ve dış güçlükleri aştı. Partinin ve işçi sınıfının çabaları, sosyalist sanayileşme politikasının zaferiyle sonuçlandı.

Sanayileşmenin en güç görevlerinden biri, ağır sanayiin inşası için kaynak birikimi görevi esas olarak çözüldü. Tüm ulusal ekonomiyi yeniden donatır durumda olacak bir ağır sanayiin temelleri atıldı.

Sosyalist inşanın Birinci Beş Yıllık Planı kabul edildi. Yeni fabrikaların, Sovyet çiftliklerinin ve kollektif çiftliklerin kurulması muazzam boyutlar aldı.

Sosyalizme doğru bu ilerleyişe, ülke içindeki sınıf mücadelesinin ve Parti-içi mücadelenin keskinleşmesi eşlik etti. Bu mücadelenin en önemli sonuçları şunlardı: Kulakların direnişinin bastırılması, Troçkist-Zinovyevist teslimiyetçiler blokunun anti-Sovyet bir blok olarak teşhiri, sağ teslimiyetçilerin Kulakların ajanları olarak teşhiri, Troçkistlerin Partiden kovulması, Troçkistlerin ve sağ oportünistlerin görüşlerinin SBKP(B) üyeliğiyle bağdaşmaz ilan edilmesi.

Bolşevik Parti tarafından ideolojik yenilgiye uğratılan ve işçi sınıfı içindeki bütün desteğini kaybeden Troçkistler, siyasi bir akım olmaktan çıkıp, ilkesiz, mevki düşkünü bir siyasi sahtekarlar birliğine, bir siyasi hilekarlar çetesine dönüştüler.

Parti, ağır sanayiin temelini attıktan sonra, işçi sınıfını ve köylülüğü Sovyetler Birliği'nde sosyalist dönüşümün Birinci Beş Yıllık Planını gerçekleştirmeye seferber etti. Tüm ülkede milyonlarca emekçinin sosyalist yarışması gelişti, dev bir emek coşkunluğu ortaya çıktı, yeni bir iş disiplini oluştu.

Bu dönem, sosyalizmin sanayide muazzam başarılarını, tarımda ilk ciddi başarılarını, orta köylülerin kollektif çiftliklere yönelmesini ve kollektif tarıma yönelik kitle hareketinin başlamasını sinyalize eden büyük dönüşüm yılıyla son buldu.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

TARIMIN KOLLEKTİFLEŞTİRİLMESİ UĞRUNA MÜCADELEDE BOLŞEVİK PARTİ (1930 - 1934)

1 - 1930-1934 YILLARINDA ULUSLARARASI DURUM. KAPİTALİST ÜLKELERDE İKTİSADİ KRİZ. MANÇURYA'NIN JAPONYA TARAFINDAN İLHAK EDİLMESİ. ALMANYA'DA FAŞİZMİN İKTİDARA GELMESİ. İKİ SAVAŞ MİHRAKI.

Sovyetler Birliği ülkenin sosyalist sanayileşmesinde büyük başarılar elde eder ve sanayiini hızla geliştirirken, 1929 sonunda kapitalist ülkelerde eşi görülmemiş yıkıcılıkta bir dünya iktisadi krizi başgösterdi ve bunu izleyen üç yıl içinde durum gittikçe kötüleşti. Sanayi krizi tarım kriziyle içiçe geçti ve bu, kapitalist ülkelerin durumunu daha da kötüleştirdi.

Dünya iktisadi krizinin üç yılı içinde (1930-1933) Sovyetler Birliği'nde sanayi üretimi iki mislinden fazla artar ve 1933'ıe 1929 yılı seviyesine oranla yüzde 201'i bulurken, Birleşik Devletlerin sanayi üretimi 1933 sonunda 1929 yılı seviyesinin yüzde 65'ine, İngiltere'ninki yüzde 86'sına, Almanya'nınki yüzde 66'sına ve Fransa'nınki yüzde 77'sine düşmüştü.

Bu durum, sosyalist iktisat sisteminin kapitalist iktisat sistemine üstünlüğünü bir kez daha gösterdi. Sosyalizm ülkesinin, dünyanın iktisadi krizlerden özgür biricik ülkesi olduğunu gösterdi.

Dünya iktisadi krizi sonucunda, 24 milyon işsiz açlığa, yoksulluğa, sefalete mahkum oldu. Tarım krizi milyonlarca ve on milyonlarca köylüyü ızdıraba sürükledi.

Dünya iktisadi krizi, emperyalist devletler arasındaki çelişmeleri, muzaffer ülkelerle yenilmiş ülkeler, emperyalist devletlerle sömürge ve bağımlı ülkeler arasındaki, işçilerle kapitalistler, köylülerle çiftlik sahipleri arasındaki çelişmeleri daha da şiddetlendirdi.

Stalin yoldaş XVI. Parti Kongresine Faaliyet Raporunda, burjuvazinin iktisadi krizden bir çıkış yolu arayacağını -bir yandan faşist diktatörlük kurmak, yani kapitalizmin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarının diktatörlüğünü kurmak yoluyla işçi sınıfını ezerek, öte yandan da, savunması zayıf olan ülkelerin sırtından sömürgelerin ve nüfuz alanlarının yeniden paylaşılması uğruna savaşı zincirlerinden boşandırarak bir çıkış yolu arayacağına işaret etti.

Nitekim öyle de oldu.

1932'de Japonya'dan gelen savaş tehlikesi arttı. İktisadi kriz yüzünden Avrupa devletlerinin ve ABD'nin tamamen iç sorunlarla uğraştığını gören Japon emperyalistleri, fırsattan yararlanarak savunması zayıf olan Çin'e baskı yapmaya, Çin 'i boyunduruk altına alıp ona tahakküm etmeyi denemeye karar verdiler. Çin'e savaş ilan etmeden ve kendi tezgahladıkları "mahalli olaylar"ı hayasızca istismar ederek Japon emperyalistleri birliklerini sinsice Mançurya'ya soktular. Japon askerleri tüm Mançurya'yı işgal ederek, Kuzey Çin'i ilhak etmek ve Sovyetler Birliği'ne saldırmak için kendilerine uygun mevziler hazırladılar. Japonya, elini serbest tutmak için Milletler Cemiyeti'nden çekildi ve yoğun şekilde silahlanmaya başladı.

Bu, ABD, İngiltere ve Fransa'yı Uzak Doğu'daki donanmalarını güçlendirmeye itti. Japonya besbelli Çin'i boyunduruk altına almak, Avrupa ve Amerika'nın emperyalist güçlerini Çin'den atmak istiyordu. Bu ülkeler buna, silahlanmalarını artırarak cevap verdiler.

Fakat Japonya önüne başka bir hedef daha koymuştu -Sovyet Uzak Doğusunu ele geçirmek. Elbette Sovyetler Birliği bu tehlikeyi görmezlikten gelemezdi ve Uzak Doğu Bölgesinin savunma gücünü yoğun bir şekilde güçlendirmeye başladı.

Böylece Uzak Doğuda faşistleşmiş Japon emperyalistlerinin

tezgahlarıyla ilk savaş mihrakı ortaya çıktı.

İktisadi kriz kapitalizmin çelişmelerini sadece Uzak Doğuda şiddetlendirmedi, Avrupa'da da şiddetlendirdi. Uzayıp giden sanayi ve tarım krizi, muazzam işsizlik ve mülksüz sınıfların gittikçe artan yarınından güvensizliği, işçilerin ve köylülerin hoşnutsuzluğunu körükledi. Hoşnutsuzluk, işçi sınıfının devrimci nefretine dönüşmeye başladı. Hoşnutsuzluk, özellikle Almanya'da, savaşın, İngiliz ve Fransız galiplere ödenen savaş tazminatlarının ve iktisadi krizin ülkeyi iktisaden çökerttiği, işçilerin sadece kendi burjuvazisinin değil, bilakis yabancı, İngiliz ve Fransız burjuvazisinin de boyunduruğu altında ezildiği Almanya'da arttı. Faşistlerin iktidara geçmesinden önceki son Reichstag seçimlerinde Almanya Komünist Partisinin altı milyon oy alması da bunun açık ispatıydı. Alman burjuvazisi, Almanya'da meydanda kalmış burjuva-demokratik özgürlüklerin kendine kötü bir oyun oynayabileceğini, işçi sınıfının bu özgürlüklerden devrimci hareketi yaygınlaştırmak için yararlanabileceğini gördü. Bundan dolayı, Almanya'da burjuvazinin iktidarını muhafaza edebilmek için tek yol olduğu sonucuna vardı -burjuva özgürlükleri yoketmek, parlamentoyu (Reichstag) tamamen devre dışı bırakmak, işçi sınıfını sindirebilecek ve intikamcı duyguların egemenliği altındaki küçük-burjuva kitleler içinde kendine bir temel bulabilecek terörist bir burjuva-milliyetçi diktatörlük kurmak. Ve böylece, halkı yanıltmak için kendisine Nasyonal-*Sosyallst Parti* adını veren faşist partiyi iktidara çağırdı. Bunu yaparken, faşist partinin, birincisi, emperyalist burjuvazinin en gerici, işçi sınıfına en düşman kesimini temsil ettiğini, ikinci olarak da, milliyetçi düşüncelere saplanmış küçük-burjuvazinin milyonluk kitlelerini peşinden sürükleyebilecek en aşırı intikam partisi olduğunu biliyordu. Bunda ona, işçi sınıfı hainleri, uzlaşmacı politikalarıyla faşizmin yolunu düzleyen Alman Sosyal-Demokrasisinin liderleri yardımcı oldular.

1933 yılında Alman faşistlerinin iktidara geçmesinde tayin edici olan hususlar bunlardı.

Almanya'daki olayları tahlil ederken Stalin yoldaş XVII. Parti Kongresine Faaliyet Raporunda şunları söyledi:

> "Almanya'da faşizmin zaferi, sadece işçi sınıfının zayıflığının bir belirtisi ve faşizme yol açan Sosyal-Demokrat Partinin işçi sınıfına ihanetinin sonucu olarak görülmemelidir; bu, aynı zamanda, burjuvazinin zayıflığının bir belirtisi, burjuvazinin iktidarını eski parlamentarizm ve burjuva demokrasisi yöntemleriyle sürdüremeyecek durumda

olduğunun, dolayısıyla iç politikada terörist yönetim yöntemlerine başvurmak zorunda kaldığının belirtisidir." (***Stalin***, Leninizmin Sorunları, s. 450.)

Alman faşistleri iç politikalarına, Reichstag'ı kundaklayarak, işçi sınıfını gaddarca ezecek, işçi sınıfı örgütlerini yıkarak ve burjuva-demokratik özgürlükleri kaldırarak; dış politikalarına da, Milletler Cemiyeti'nden çekilerek, Avrupa devletlerinin sınırlarının Almanya lehine *zorla* değiştirilmesi için açıkça savaş hazırlığı yaparak damgalarını vurdular.

Böylece Alman faşistlerinin tezgâhlarıyla Avrupa'nın ortasında ikinci savaş mihrakı ortaya çıktı.

Elbette ki Sovyetler Birliği, bu ciddi olguyu görmezlikten gelemezdi. Batıdaki olayların gelişmesini dikkatle izlemeye ve ülkenin Batı sınırındaki savunma gücünü güçlendirmeye başladı.

2. - KULAK UNSURLARI KISITLAMA POLİTİKASINDAN, SINIF OLARAK KULAKLARI TASFİYE ETME POLİTİKASINA GEÇİŞ. KOLLEKTİF ÇİFTLİK HAREKETİ KONUSUNDAKİ PARTİ POLİTİKASININ ÇARPITILMASINA KARŞI MÜCADELE. KAPİTALİST UNSURLARA KARŞI TÜM CEPHE BOYUNCA TAARRUZ. XVI. PARTİ KONGRESİ.

1929 ve 1930 yıllarında köylülerin kitleler halinde kollektif çiftliklere katılması, Parti ve Hükümetin bundan önceki bütün çalışmalarının sonucuydu. Seri halde traktör ve tarım makineleri üretmeye başlayan sosyalist sanayiin gelişmesi; 1928 ve 1929 yıllarındaki tahıl satın alma kampanyası sırasında Kulaklara karşı kesin mücadele; köylüleri kollektif çiftçiliğe alıştıran tarım kooperatiflerinin çoğalması; ilk kollektif çiftliklerin ve Sovyet çiftliklerinin başarılı deneyimleri -tüm bunlar, tam kollektifleşmeye geçişin, koca koca köylerin, reyonların ve kazaların köylülerinin kollektif çiftliklere girmesinin yolunu hazırladı.

Tam kollektifleşmeye geçiş, köylülüğün büyük çoğunluğunun basitçe ve barışçıl şekilde kollektif çiftliklere girmesi biçiminde değil, köylülerin Kulaklara karşı kitle mücadelesi biçiminde oldu. Tam kollektifleşme, köyün civarındaki bütün toprakların kollektif çiftliğin eline geçmesi demekti: fakat bu toprakların büyük bir kısmı Kulakların elinde

olduğundan, köylüler Kulakları bu topraklardan kovdular, Kulak mülksüzleştirmeleri yaptılar, ellerinden hayvanlarını ve makinelerini aldılar ve Sovyet iktidarından, Kulakların tutuklanmasını ve başka yere iskan edilmesini istediler.

Bundan dolayı tam kollektifleşme, Kulakların tasfiye edilmesi demekti.

Bu da, tam kollektifleşme temelinde kulak1ann sınıf olarak tasfiye edilmesi politikasıydı.

Bu sıralarda Sovyetler Birliği'nde Kulakları yok etmek, direnişlerini kırmak, onları sınıf olarak tasfiye etmek ve onun üretimi yerine kollektif çiftliklerin ve devlet çiftliklerinin üretimini geçirmek için gerekli maddi temel artık mevcuttu.

1927'de Kulaklar hala 600 milyon puddan fazla tahıl üretiyorlardı, bunun aşağı yukarı 130 milyon pud kadarı satılıktı. Kollektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri ise 1927'de sadece 35 milyon pud tahıl satışa çıkarabilmişlerdi. 1929 yılında, Bolşevik Partinin Sovyet çiftliklerini ve kollektif çiftlikleri geliştirme konusundaki kararlı politikası sayesinde ve kıra traktör ve tarım makineleri sağlayan sosyalist sanayiin başarıları sayesinde, kollektif çiftlikler ve Sovyet çiftlikleri önemli bir güç haline geldi. 1929 yılında kollektif çiftlikler ve Sovyet çiftlikleri 400 milyon pud tahıl yetiştirdiler, bunun 130 milyon puddan fazlası satılıktı. Bu, Kulakların 1927'de pazarladığı miktardan fazlaydı. Ve 1930'da, kollektif çiftliklerin ve Sovyet çiftliklerinin pazar için 400 milyon pud tahıl üretmeleri planlandı ve bu miktar gerçekten de üretildi. Bu miktar, 1927'de Kulakların pazarladığından çok daha fazlaydı.

Böylece, ülkenin iktisadi hayatında sınıf güçlerindeki değişiklik ve Kulakların tahıl üretimi yerine, kollektif çiftliklerin ve Sovyet çiftliklerinin üretimini geçirmek için gerekli maddi temelin varlığı, Bolşevik Partiye, Kulakları kısıtlama politikasından yeni bir politikaya, tam kollektifleşme temelinde ***Kulakları sınıf olarak tasfiye etme*** politikasına geçme imkânı verdi.

Sovyet iktidarı 1929 yılına kadar Kulakları kısıtlama politikası izlemişti. Kulaklara yüksek vergiler koymuş, tahıllarını devlete sabit fiyatla satmasını talep etmiş; toprak kiralama yasasıyla, Kulakların kullanabileceği toprağı belirli bir miktarla sınırlamış; bireysel köylü çiftliklerinde ücretli emek kullanımına ilişkin yasayla, Kulak çiftliklerinin büyüklüğünü sınırlamıştı. Fakat henüz Kulakları tasfiye etme politikası gütmüyordu, çünkü toprak kiralama ve ücretli emek konusundaki yasalar, Kulakların varlığına izin veriyordu ve Kulak mülksüzleştirmelerinin yasaklanması bu yönde belirli bir garanti

veriyordu. Bu politika, Kulakların büyümesini köstekliyor, bu kısıtlamaların baskısına dayanamayan bazı Kulak kesimleri işten çekiliyor ve yıkıma uğruyordu. Fakat bu politika, sınıf olarak Kulakların iktisadi temellerini yoketmiyor, Kulakları tasfiye etmiyordu. Bu, Kulakları tasfiye politikası değil, onları kısıtlama politikasıydı. Bu politika, kollektif çiftlikler ve Sovyet çiftlikleri zayıf olduğu ve Kulakların yetiştirdiği tahılı yetiştiremediği sürece, belirli bir zamana kadar gerekliydi.

1929 yılının sonunda Sovyet iktidarı, kollektif çiftliklerin ve Sovyet çiftliklerinin gelişmesine bağlı olarak ani bir değişiklik yaptı ve bu politikayı terketti. Sınıf olarak Kulakları tasfiye etme, yok etme politikasına geçti. Toprak kiralama ve ücretli emek üzerine yasaları kaldırarak, Kulakları hem topraktan hem de ücretli işçilerden yoksun bıraktı. Kulakları mülksüzleştirme yasağını kaldırdı. Köylülerin Kulakların hayvanlarını, makinelerini ve diğer çiftlik mallarını kollektif çiftlikler yararına el koymalarına izin verdi. Kulaklar mülksüzleştirildi. Mülksüzleştirme tıpkı 1918 yılında sanayi alanındaki kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi gibi oldu, şu farkla ki, Kulakların üretim araçları devlete değil, kollektif çiftliklerde birleşmiş köylülerin eline geçti.

Bu, olağanüstü derin bir devrimdi, toplumun eski bir nitel durumdan yeni bir nitel duruma sıçrayışı, sonuçları bakımından Ekim 1917 devrimiyle eşit bir devrimdi.

Bu devrimin ayırt edici özelliği şudur ki o, *tepeden*, devlet iktidarının inisiyatifi ile ve ***tabanın***, Kulak boyunduruğuna karşı ve kollektif çiftliklerde özgürlük içinde yaşamak için mücadele eden milyonluk köylü kitlelerinin doğrudan desteğiyle yapılmıştır.

Bu devrim bir vuruşla sosyalist inşanın üç temel meselesini çözdü:

a) Ülkemizdeki sömürücü sınıfların en kalabalığı olan Kulak sınıfını, kapitalizmin restorasyonunun ana dayanağını tasfiye etti.

b) Ülkemizdeki en kalabalık emekçi sınıfı olan köylü sınıfını, kapitalizmi doğuran bireysel tarım yolundan, toplumsallaştırılmış, kollektif, sosyalist tarım yoluna soktu.

c) Mili ekonominin en geniş ve en canalıcı, ama aynı zamanda en geri alanı olan tarımda Sovyet iktidarına sosyalist bir temel sağladı.

Böylece, ülkede kapitalizmin restorasyonunun son kaynakları yok edildi ve aynı zamanda sosyalist iktisadın kurulması için zorunlu, yeni, tayin edici şartlar yaratıldı.

Stalin yoldaş 1929 yılında sınıf olarak Kulakları tasfiye etme politikasını gerekçelendirip, köylülerin tam kollektifleşmeye yönelik kitle hareketinin sonuçlarını saptarken şöyle yazıyordu:

> " 'Kutsal özel mülkiyet ilkesi', Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restorasyonunun rüyasını gören tüm ülkelerin kapitalistlerinin bu son umudu yıkılmakta ve yok olmaktadır. Salt toprağı kapitalizm için gübreleme malzemesi olarak gördükleri köylüler, çok övülen 'özel mülkiyet' bayrağını kitleler halinde terkediyor, kollektivizm yolunu, sosyalizm yolunu tutuyorlar. Kapitalizmin restorasyonunun son umudu da yıkılıyor."

Sınıf olarak Kulakları tasfiye etme politikası, SBKP Merkez Komitesinin "Kollektifleşme Hızı ve Kollektif Çiftliklerin Gelişmesine Yardımcı Olmak İçin Devletin Alacağı Tedbirler Üzerine" 5 Ocak 1930'da aldığı tarihi kararda ifadesini buluyordu. Karar, Sovyetler Birliği'nin çeşitli bölgelerindeki koşulların çeşitliliğini olduğu gibi, çeşitli bölgelerin kollektifleşmeye eşitsiz derecede hazır olduğunu da tamamen hesaba katıyordu.

Farklı kollektifleşme hızları tespit edildi. SBKP (B) Merkez Komitesi, Sovyetler Birliği bölgelerini kollektifleşme hızı bakımından üç gruba ayırdı.

İlk gruba, kollektifleştirmeye en hazırlıklı ve daha fazla traktöre, daha fazla Sovyet çiftliklerine ve daha önceki tahıl tedarik kampanyaları sırasında Kulaklara karşı mücadelede daha çok tecrübeye sahip en önemli tahıl bölgeleri dahil edildi: Kuzey Kafkasya (Kuban, Don, Terek), Orta Volga ve Aşağı Volga bölgeleri. Tahıl bölgelerinin bu grubu için Merkez Komitesi, kollektifleştirmenin, 1931 ilkbaharında esas itibariyle tamamlanması direktifini verdi.

Tahıl bölgelerinin ikinci grubu, Ukrayna, Merkezi Kara Topraklar Bölgesi, Sibirya, Urallar, Kazakistan ve diğerleri, kollektifleştirmeyi 1932 ilkbaharına kadar esas olarak tamamlayacaklardı.

Diğer bölge, alan ve cumhuriyetler (Moskova Bölgesi, Trans-Kafkasya, orta Asya Cumhuriyetleri vb.) kollektifleştirmeyi Beş Yıllık Planın sonuna, yani 1933'e kadar uzatabileceklerdi.

Parti Merkez Komitesi, kollektifleştirmenin hızlandığını gözönünde tutarak, traktör, biçerdöver, traktörle çekilen makineler vb. üreten fabrikaların inşasını daha da hızlandırmayı gerekli gördü. Aynı zamanda Merkez Komitesi, "kollektif çiftlik hareketinin bugünkü

aşamasında, atın çeki gücünü önemsememe eğilimleriyle, atların düşüncesizce elden çıkartılması ve satılması eğilimleriyle kesin olarak mücadele edilmesi"ni talep etti.

Kollektif çiftliklere verilen krediler 1929/30 yılında iki katına (500 milyon rubleye) çıkarıldı.

Kollektif çiftliklerin topraklarının ölçülmesi ve sınırlarının çizilmesinin devlet hesabına yapılması talimatı verildi.

Kararda, şu çok önemli talimat da yeralıyordu: Bugünkü aşamada kollektif çiftlik hareketinin ***baş biçimi***, sadece ***esas*** üretim araçlarının kollektifleştirildiği tarımsal ***artei*** olacaktı.

Merkez Komitesi, Parti örgütlerine şu ciddi uyarıyı yaptı: "Kollektif çiftlik hareketini tepeden, 'emirname'lerle zorlamak için hiçbir çaba gösterilmemelidir; bu çabalar, kollektif çiftliklerin örgütlenmesinde gerçek sosyalist yarışmanın yerine sahte kollektifleştirmenin geçmesi tehlikesini taşır." ("SBKP(B) Kararları", Bölüm 2, s. 662, Rusça.)

Merkez Komitesinin bu kararı, Partinin kırdaki yeni politikasının nasıl uygulanacağını açıklığa kavuşturdu.

Kulakların tasfiye edilmesi ve tam kollektifleşme politikası temelinde, güçlü bir kollektif çiftlik hareketi gelişti. Koca koca köylerin ve reyonların köylüleri kollektif çiftliklere girip, Kulakları savurup attılar ve kendilerini Kulak boyunduruğundan kurtardılar.

Ama bir süre sonra kollektifleşmenin muazzam başarıları yanında Parti işçilerinin pratik çalışmasında bazı yetersizlikler, kollektif çiftliklerin gelişmesi konusundaki Parti politikasını çarpıtma vakaları görüldü. Merkez Komitesinin, kollektifleştirmenin başarılarıyla kendinden geçmeye karşı uyarılarına rağmen, birçok Parti işçisi, yer ve zaman koşullarını, köylülerin kollektif çiftliklere katılmaya ne derecede hazırlıklı olduklarını hesaba katmadan kollektifleştirme hızını suni olarak zorlamaya başladı.

Kollektif çiftliklerin inşasında ***gönüllülük*** ilkesinin ihlal edildiği görüldü. Bir dizi reyonda gönüllülük yerine, karşı koyanların "Kulak mülksüzleştirmesi"ne tabi tutulacağı, seçim hakkından yoksun bırakılacağı tehditleriyle kollektif çiftliklere katılma ***mecburiyeti*** geçirildi.

Bir dizi reyonda, hazırlık çalışması yapmak ve Partinin kollektifleştirme konusundaki politikasının temel ilkelerin sabırla açıklamak yerine, bürokratça tepeden inme emirlerle güya kurulmuş kollektif çiftlikler hakkında abartılmış, doğru olmayan rakamlar dayatıldı;

kollektifleştirme yüzdesi yapay olarak şişirildi.

Kollektif çiftlik hareketinin en önemli halkasının, sadece *esas* üretim araçlarının toplumsallaştırıldığı tarımsal artel olduğu yolundaki Merkez Komitesi direktifine rağmen, bir dizi yerde arteli atlayıp derhal komüne geçme doğrultusunda burnu dikine giden çabalar oldu; konutlar, kendi ihtiyacı için beslenen sağmal inekler, küçükbaş hayvanlar, kümes hayvanları vb. de kollektifleştirildi.

Bazı bölgelerin yönetici fonksiyonerleri, kollektifleştirmenin ilk başarılarından sarhoşluğa kapılarak, Merkez Komitesinin kollektifleştirme hızına ve vadesine ilişkin açık direktiflerini ihlal ettiler. Şişirilmiş rakamlar peşinde koşan Moskova Bölgesi, fonksiyonerlerine, kollektifleştirmenin 1930 ilkbaharında tamamlanmasını söylediler, hâlbuki bunun için (1932 sonuna kadar) en azından üç yılları vardı. Trans-Kafkasya'da ve Orta Asya'da daha da kaba ihlal olayları görüldü.

Kulaklar ve yardakçıları, bu aşırılıklardan provokatif amaçlar için yararlanarak, tarımsal arteller yerine komünler kurulması, konutların, küçükbaş hayvanların ve kümes hayvanlarının derhal kollektifleştirilmesi önerileriyle ortaya çıktılar. Aynı zamanda köylülere, hayvanlarının "nasıl olsa ellerinden alınacağı" dolmasını yutturarak, kollektif çiftliklere girmeden önce onları hayvanlarını kesmeye kışkırtıyorlardı. Sınıf düşmanı, kollektifleştirme sürecinde mahalli örgütlerin işlediği aşırılıklar ve yanlışların köylüleri öfkelendireceği ve Sovyet iktidarına karşı isyanlara yol açacağını bekliyordu.

Parti örgütlerinin işledikleri hataların ve sınıf düşmanının açık provokasyon edimlerinin sonucu olarak 1930 Şubatının ikinci yarısında, kollektifleştirmenin kuşku götürmez genel başarılarına rağmen, bir dizi reyonda köylülerde ciddi bir hoşnutsuzluğun tehlikeli belirtileri görülmeye başlandı. Şurada burada Kulaklar ve ajanları, köylüleri doğrudan anti-Sovyet eylemlere kışkırtmayı bile başardılar.

Parti çizgisinin kollektifleştirmeyi tehlikeye sokacak şekilde ihlal edildiğine dair bir dizi alarm sinyali alan Merkez Komitesi, işi tekrar yoluna koymaya ve Parti kadrolarını işlenen hataları mümkün olduğunca çabuk düzeltme yoluna getirmeye başladı. 2 Mart 1930'da, Merkez Komitesinin kararıyla, Stalin yoldaşın "Başarıdan Baş Dönmesine Tutulmak" makalesi yayınlandı. Bu makale, kollektifleştirmenin başarılarına kapılıp kaba hatalar yapan, Parti çizgisinden sapan, köylüleri kollektif çiftlikler yoluna sokmak için onlar üzerinde idari tedbir uygulamaya çalışan herkese bir ihtardı. Makalede, kollektif çiftliklerin kuruluşunda gönüllülük ilkesi ısrarla vurgulanıyor ve kollektifleştirmenin

hız ve yöntemlerinin belirlenmesinde Sovyetler Birliği'nin farklı bölgelerinde şartların çeşitliliğini gözönünde tutma zorunluluğuna işaret ediliyordu. Stalin yoldaş, kollektif çiftlik hareketinin en önemli halkasının, sadece esas üretim araçlarının -her şeyden önce tahıl tarımında- toplumsallaştırıldığı, evlerin civarındaki toprakların, konutların, süt veren ineklerin bir kısmının, küçük çiftlik hayvanlarının, kümes hayvanlarının vb. ise toplumsallaştırılmadığı tarımsal artel olduğunu anımsatıyordu.

Stalin yoldaşın yazısı, siyasi bakımdan çok önemliydi. Parti örgütlerine hatalarını düzeltmelerinde yardımcı oldu ve Parti politikasının ihlalinden, köylüleri Sovyet iktidarına karşı kışkırtmak için yararlanmayı uman Sovyet iktidarının düşmanlarına ağır bir darbe indirdi. Geniş köylü yığınları, Bolşevik Partinin çizgisinin tek tek yerlerde işlenen budalaca "sol" aşırılıklarla hiçbir ortak yanı olmadığını gördüler. Bu yazı, köylü kitlelerini rahatlattı.

Stalin yoldaşın yazısıyla başlatılan, aşırılıkları ve hataları düzeltme çalışmasını sonuna kadar götürmek için, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesi, bu hatalara bir darbe daha indirmeye karar verdi ve 15 Mart 1930'da, "Kollektif Çiftlik Hareketinde Parti Çizgisinin Çarpıtılmasına Karşı Mücadele Önlemleri" üzerine kararı yayınlandı.

Bu karar, işlenen hataların ayrıntılı bir tahlilini yapıyordu; hatalar, Partinin Leninci-Stalinci çizgisinden sapmanın bir sonucuydu, Parti direktiflerini açıkça ihlal etmenin sonucuydu.

Merkez Komitesi, bu "sol" ihlallerin doğrudan sınıf düşmanına yaradığına işaret etti.

Merkez Komitesi şu talimatı verdi: "Parti çizgisinin çarpıtılmasına karşı kararlı bir mücadele vermeyi bilmeyen veya vermek istemeyen fonksiyonerler mevkilerinden ***alınacak*** ve yerlerine başkaları ***getirilecektir***." ("SBKP(B) Kararları", Bölüm 2, s. 663, Rusça.)

Merkez Komitesi, bazı bölge ve alanlarındaki (Moskova Bölgesi, Kafkasya) Parti örgütlerinin politik hatalar yapmış ve hatalarını düzeltmeyi beceremeyen yöneticilerini geliştirdi.

3 Nisan 1930'da, Stalin yoldaşın "Kollektif Köylü Yoldaşlara Cevap" makalesi yayınlandı. Makalede, köylü sorunundaki hataların ***kökenlerine*** ve kollektif tarım hareketindeki baş hatalara işaret edildi: orta köylüye yanlış muamele yapılması, kollektif çiftliklerin kurulmasında Leninist gönüllülük ilkesinin ihlali, Sovyetler Birliği'nin farklı bölgelerinde

koşulların çeşitliliğini hesaba katma Leninist ilkesinin ihlali, arteli atlayıp derhal komüne geçme.

Tüm bu önlemler sayesinde Parti, bir dizi reyonda yerel Parti fonksiyonerleri tarafından işlenen aşırılıkları bertaraf etti.

Başarı sarhoşluğuna kapılıp parti çizgisinden hızla ayrılan önemli miktardaki Parti kadrosunu zamanında doğru yola getirmek için, Merkez Komitesinin çok büyük sağlamlık göstermesi, ***cereyana göğüs gerebilmesi*** gerekti.

Parti, kollektif çiftlik hareketinde parti çizgisinin çarpıtılmasına son vermeyi başardı.

Bu temel üzerinde, kollektif çiftlik hareketinin başarıları pekiştirildi.

Bu temel üzerinde, kollektif çiftlik hareketinde yeni ve güçlü bir ilerleme için zemin hazırlandı.

Partinin sınıf olarak Kulakları tasfiye etme politikasına geçişine kadar, kapitalist unsurlara karşı onları tasfiye etme gayesiyle ağırlıklı olarak kentte, sanayi alanında ciddi bir taarruz yürütüldü. Tarım, kır, sanayii, kentin gerisinde kaldı. Bundan dolayı taarruz, sadece mevzii bir karakter taşıyordu, kapsamlı, genel karakterli değildi. Kırın geriliğinin gittikçe geçmişte kaldığı ama şimdi köylülüğün Kulakları tasfiye etme uğruna mücadelesi tüm açıklığıyla ortaya çıkıp, Parti Kulakları tasfiye etme politikasına geçtiğinde, kapitalist unsurlara karşı taarruz genel bir karakter kazandı, mevzii taarruz, tüm cephe boyunca taarruza dönüştü. XVI. Parti Kongresi toplandığında, kapitalist unsurlara karşı genel taarruz tüm cephe boyunca ilerliyordu.

XVI. Parti Kongresi, 26 Haziran 1930'da toplandı. Kongrede, 1,260,874 Parti üyesini ve 711,609 aday üyeyi temsilen, karar oyuna sahip 1,268 delege ve istişari oya sahip 891 delege hazır bulundu.

XVI. Parti Kongresi, Parti tarihine, "Sosyalizmin *tüm cephe boyunca* tam gelişmiş taarruzu; Kulakların sınıf olarak tasfiye edilmesi ve tam kollektifleştirmenin gerçekleştirilmesi kongresi" (*Stalin*) olarak geçmiştir.

Merkez Komitesi siyasi raporunda Stalin yoldaş, sosyalist taarruzu geliştirmede Bolşevik Partinin hangi büyük zaferler kazandığını gösterdi.

Sosyalist sanayileşme alanında sanayiin tüm ülke ekonomisinin brüt üretimindeki payı, tarımın payını aşmıştı. 1929-30 mali yılında

sanayiin tüm ülke ekonomisinin brüt üretimindeki payı yüzde 53'ten az değildi, tarımın payı ise yüzde 47 civarındaydı.

1926/27'de XV. Parti Kongresi toplandığı sırada *tüm* sanayiin brüt üretimi savaş öncesi düzeyin toplam sadece yüzde 102,5'iydi, XVI. Parti Kongresi sırasında, 1929/30 yılında ise savaş öncesi düzeyin yüzde 180'ine ulaşmıştı.

Ağır sanayi -üretim araçlarının üretimi, makine yapımı- gittikçe güçlendi.

> "... Ülkemizin bir ***tarım*** ülkesinden bir ***sanayi*** ülkesine dönüşmesinin arifesindeyiz", dedi Stalin yoldaş tüm Parti Kongresinin şiddetli alkışları arasında.

Stalin yoldaş, sanayiin yüksek gelişme ***hızını***, sanayiin gelişme ***düzeyi*** ile karıştırmamak gerektiğini de anlattı. Sosyalist sanayiin görülmemiş gelişme hızına rağmen, gelişme ***düzeyi*** bakımından ileri kapitalist ülkelerden ***çok geriydik***. Sovyetler Birliği'nde elektriklendirmedeki muazzam başarılara rağmen, elektrik enerjisi konusunda durum buydu. Metalde de durum böyleydi. 1929/30 yılında Sovyetler Birliği'nde 5,5 milyon ton pik demir üretilmesi planlanmıştı; 1929'da Almanya'nın pik demir üretimi ise 13,4 milyon ton, Fransa'nınki 10,45 milyon tondu. Teknik ve ekonomik alanlardaki geriliğimizi mümkün olduğunca çabuk yenmek için, sanayimizin gelişme hızını daha da artırmak ve sosyalist sanayiin gelişme hızını düşürmeye çalışan oportünistlere karşı en kararlı şekilde mücadele etmek gerekiyordu.

> "Sanayimizin gelişme hızını ***yavaşlatma*** gerekliliğinden sözedenler, sosyalizm düşmanlarıdır, sınıf düşmanlarımızın ajanlarıdır", diyordu Stalin yoldaş. (Leninizmin Sorunları, Moskova 1938, s. 512.)

Birinci Beş Yıllık Planının ilk yıl programı başarıyla tamamlanıp planın da ötesine geçilince, kitleler arasında şu şiar ortaya çıktı: "Beş yıllık planı dört yılda tamamla!" Önde gelen bir dizi sanayi kolunda (petrol, yer kömürü (turba), genel makine yapımı, tarım makineleri, elektrik malzemesi), planlarını uygulamada öylesine başarılıydılar ki, bu alanlarda Beş Yıllık Plan iki buçuk ya da üç yılda tamamlanabildi. Böylece "Beş Yıllık Planı Dört Yılda Tamamla" şiarının tamamen gerçekleştirilebilir olduğu ispatlandı ve bundan şüphe edenlerin oportünizmi açığa çıkarıldı.

XVI. Parti Kongresi, Parti Merkez Komitesini, "Sosyalist inşada

canlı Bolşevik temponun devamını ve ***Beş Yıllık Planın dört yılda tamamlanmasını*** sağlamakla" görevlendirdi.

XVI. Parti Kongresi toplandığında, Sovyetler Birliği tarımının gelişmesinde çok büyük bir değişiklik olmuştu. Geniş köylü kitleleri sosyalizme yönelmişti. 1 Mayıs 193O'da, tahıl yetiştiren en önemli bölgelerde kollektifleştirme, köylü hanelerinin yüzde 4O-50'sini kapsıyordu. (Oysa 1928 ilkbaharında bu oran yüzde 2-3 idi.) Kollektif çiftliklerin ekim alanı 36 milyon hektara ulaştı.

Böylece, Merkez Komitesinin 5 Ocak 1930 tarihli kararında saptanan genişletilmiş program (30 milyon hektar) tamamlanmış, hatta aşılmış oluyordu. Kollektif çiftliklerin beş yıllık gelişme programı, iki yıl içinde, öngörülenin bir buçuk kat fazlasıyla gerçekleştirildi.

Kollektif çiftliklerin pazarladığı ürün miktarı, üç yılda kırk mislinden fazla arttı. Daha 1930'da, bütün ülkede pazarlanan tahılın yarısından fazlası, kollektif çiftliklerden -Sovyet çiftlikleri buna dahil değil- geliyordu.

Bu, bu andan itibaren tarımın kaderini artık bireysel köylü çiftliklerinin değil, kollektif çiftliklerin ve Sovyet çiftliklerinin tayin edeceği anlamına geliyordu.

Köylülerin kitleler halinde kollektif çiftliklere katılmalarına kadar, Sovyet iktidarı esas olarak sosyalist sanayie dayanıyordu. Bu anda itibaren ise, tarımın hızla genişleyen sosyalist kesimine, yani kollektif çiftliklere ve Sovyet çiftliklerine de dayanmaya başladı.

Kollektif köylülük, XVI. Parti Kongresinin kararlarından birinde dendiği gibi, "Sovyet iktidarının gerçek ve sağlam dayanağı" haline geldi.

3 - ULUSAL EKONOMİNİN BÜTÜN KOLLARINI YENİDEN KURMA POLİTİKASI. TEKNİĞİN ÖNEMİ. KOLLEKTİF ÇİFTLİK HAREKETİNİN DAHA DA YAYILMASI. MAKİNE-TRAKTÖR İSTASYONLARININ SİYASİ ŞUBELERİ. BEŞ YILLIK PLANIN DÖRT YILDA TAMAMLANMASININ SONUÇLARI. SOSYALİZMİN TÜM CEPHE BOYUNCA ZAFERİ. XVII. PARTİ KONGRESİ.

Ağır sanayiin, özellikle de makine yapım sanayiinin kurulmasından ve sağlamlaştırılmasından ve bu sanayiin hızla geliştiğinin görülmesinden sonra, Partinin görevi ulusal ekonominin

bütün kollarını modern bir biçimde yeniden kurmaktı. Yakıt sanayiine, metalurji sanayiine, hafif sanayie, gıda sanayiine, kereste sanayiine, silah sanayiine, ulaştırma ağına ve tarıma modern teknik ve modem makineler sağlamak gerekliydi. Tarım ürünlerine ve mamul maddelere duyulan talep çok büyük ölçüde arttığından, ulusal ekonominin bütün kollarında üretim iki ya da üç misline çıkarmak gerekiyordu. Fakat artan talep eski aletlerle karşılanamayacağından, fabrikalara, Sovyet çiftliklerine ve kollektif çiftliklere yeterli miktarda modern teçhizat sağlamak zorunluydu.

Milli ekonominin başlıca kollarını yeniden kurmadan, ülkenin ve iktisadi sistemin yeni ve gittikçe artan taleplerini tatmin etmek imkânsızdı.

Bu sanayi kollarını yeniden kurmadan, sosyalizmin tüm cephe boyunca taarruzunu tamamlamak imkânsızdı, çünkü kent ve kırdaki kapitalist unsurlarla savaşmak ve onları yenmek, sadece emeğin ve mülkiyetin yeni bir biçimde örgütlenmesine değil, aynı zamanda yeni bir tekniğe, kendi tekniğimizin üstünlüğüne de bağlıydı.

Sanayii yeniden kurmadan, teknik ve iktisadi bakımdan ileri kapitalist ülkelere yetişmek ve onları geçmek imkânsızdı. Çünkü Sovyetler Birliği, sanayiin gelişme hızı bakımından kapitalist ülkeleri geri bıraktığı halde, sanayiin gelişme düzeyi ve üretilen miktar bakımından bu ülkelerden çok geriydi. Bu ülkelere yetişebilmemiz için, üretimin bütün dallarının yeni teknikle donatılması, en modern bir biçimde yeniden kurulması gerekiyordu.

Bu yüzden teknoloji meselesi tayin edici önem kazandı.

Makine yapım sanayimiz modern teçhizat üretebilecek durumda olduğundan, başlıca engel modern makinelerin ve takım tezgâhlarının yetersizliği değil, idarecilerin tekniğe karşı yanlış tutumları, yeniden inşa döneminde tekniğin önemini azımsamaları, küçümsemeleriydi. İdarecilere göre, teknik sorunlar "uzmanların" işiydi, ikincil önemdeydi, "burjuva uzmanlar"a bırakılacak ikincil bir meseleydi; Komünist idareciler üretimin teknik yanına karışmamalı, daha önemli şeylerle, yani üretimin "genel" yönetimiyle meşgul olmalıydılar.

Böylece Komünist idareciler kendilerini "genel" yönetim görevine, kâğıtlar imzalamaya verirken, burjuva "uzmanlar"a üretimde istedikleri gibi at oynatma olanağı verildi.

Tanıtlamaya gerek yok ki, böyle bir tutumla, "genel" yönetimin yozlaşarak idarecilik oyununa, kısır bir kağıt imzalamaya, boş yere

kağıtlarla uğraşmaya dönüşmesi kaçınılmazdı.

Eğer Komünist idareciler teknik sorunları hor görme tutumlarında diretselerdi, ileri kapitalist ülkeleri geçmemiz bir yana, bu ülkelere yetişmemizin bile imkânsız olacağı açıktı. Bu tutum, özellikle sanayii yeniden inşa döneminde ülkemizi geriliğe mahkûm edecek gelişme hızımızı yavaşlattık: Aslında teknik meseleler karşısındaki bu tavır, Komünist idarecilerin bir kesiminin, üretim sorumluluğunu "uzmanlar"a terkederek "rahat etmek" amacıyla sanayiin gelişme hızını yavaşlatmak, düşürmek yönündeki gizli istekleri için bir örtü, bir maske idi.

Komünist idarecilerin dikkatlerini teknik sorunlara çevirmelerini, tekniğe eğilmelerini sağlamak gerekiyordu; bu idarecilere, Bolşevik idarecilerin modern tekniği iyice öğrenmelerinin hayati önem taşıdığını, aksi halde ülkemizin geriliğe ve durgunluğa mahkûm olması tehlikesinin doğacağını göstermek gerekiyordu.

Bu sorun çözülmeden daha fazla ilerlemek imkânsızdı.

Şubat 1931'deki Sanayi İdarecileri Birinci Konferansında Stalin yoldaşın yaptığı konuşma, bu açıdan büyük önem taşıyordu.

> "Bazen, tempoyu biraz olsun yavaşlatmak, hareketi biraz frenlemek mümkün değil midir? diye soruluyor. Hayır yoldaşlar, mümkün değildir.! Tempo yavaşlatılmamalıdır!.. Tempoyu gevşetmek geri kalmak demektir. Ve geride kalanlar yenilirler. Ama biz yenilmek istemiyoruz. Hayır, biz yenilmeyi reddediyoruz!
>
> Eski Rusya'nın tarihi, geri kalmanın, geriliğin sebep olduğu eşi görülmemiş yenilgilerin tarihidir. Moğol hanlarına yenildi. Türk beylerine yenildi. İsveç'in feodal ağalarına yenildi. Polonya-Litvanya pan'larına yenildi. İngiliz ve Fransız kapitalistlerine yenildi. Japon feodal beylerine yenildi. Herkese yenildi -çünkü geriydi...
>
> İleri ülkelerden elli ya da yüz yıl gerideyiz. Bu mesafeyi on yılda kapamalıyız. Ya bunu yaparız, ya da unufak oluruz...
>
> İleri kapitalist ülkelerle aramızdaki mesafeyi en fazla on yılda kapamalıyız. Bunun için gerekli bütün 'nesnel' imkânlara sahibiz. Tek eksiğimiz, bu imkânları değerlendirme yeteneğidir. Bu da bize bağlıdır. ***Sadece bize!*** Bu imkânlardan yararlanmayı öğrenmenin zamanı gelmiştir. Üretimle ilgilenmeme gibi berbat bir politikaya son vermenin zamanı

gelmiştir. Zamana uygun yeni bir politikayı, herşeyle ilgilenme politikasını benimsemenin zamanı gelmiştir. Eğer bir fabrika idarecisiyseniz, fabrikanın bütün işlerine karışın, herşeyiyle ilgilenin, hiçbir şeyi gözden kaçırmayın, öğrenin, tekrar öğrenin. Bolşevikler tekniği iyice öğrenmelidir. Bolşeviklerin kendilerinin birer uzman olma zamanı gelmiştir. ***Sanayii yeniden kurma döneminde herşeyi teknik belirler.***" (***Stalin***, Leninizmin Sorunları, Moskova 945, s. 346-.-348.)

Stalin yoldaşın konuşmasının tarihi önemi şuradaydı ki o, Komünist idarecilerin tekniği hor gören tutumlarına son verdi, teknik sorunlara eğilmelerini sağladı, Bolşeviklerin tekniği iyice öğrenme mücadelelerinde yeni bir çığır açtı, böylece ekonomiyi yeniden inşa çalışmalarının ilerlemesine yardımcı oldu.

Bu andan itibaren, teknik bilgi burjuva "uzmanlar"ın tekelinde olmaktan çıktı ve Bolşevik idareciler için hayati önemi olan bir mesele haline geldi; "uzman" kelimesi itibar zedeleyici bir sıfat olmaktan çıktı ve tekniği öğrenen Bolşevikler için şerefli bir ünvan oldu.

Bu andan itibaren, tekniği kullanmada ustalık kazanmış ve sanayii yönetme yeteneğine sahip binlerce Kızıl uzmanın ortaya çıkması kaçınılmazdı ve gerçekten de böyle oldu.

Yeni bir Sovyet teknik aydınlar zümresi doğdu. Bu aydınlar işçi sınıfından ve köylülerden geliyordu ve şimdi sanayiin idaresinde ana gücü bunlar oluşturmaktadır.

Bütün bunların ekonomiyi yeniden kurma çalışmasını kolaylaştırması kaçınılmazdı ve gerçekten de kolaylaştırdı.

Yeniden inşa çalışması, sanayi ve ulaştırma ile sınırlı kalmadı. Tarımda daha da hızla ilerledi. Bu anlaşılırdır da: Tarım, ekonominin diğer dallarında daha az makineleşmişti ve bu alanda modern makine ihtiyacı diğerlerinden daha fazlaydı. Kollektif çiftliklerin sayısı aydan aya, haftadan haftaya arttığı, dolayısıyla binlerce traktör ve diğer tarım makineleri talebi de devamlı arttığı için, modern tarım makinelerinin üretiminin artırılması acil bir zorunluluktu.

1931 yılı, kollektif çiftlik hareketinin daha da ilerlemesine tanık oldu. Tahıl yetiştiren en önemli bölgelerde, köylü çiftliklerinin yüzde 80'inden fazlası kollektif çiftliklerde birleşmişti. Bu bölgelerde tam kollektifleştirme esas olarak başarılmıştı. İkinci derecede önemli tahıl bölgelerinde ve sanayi bitkileri yetiştirilen reyonlarda, köylü çiftliklerinin yüzde 50'sinden fazlası kollektifleştirilmişti. 200,000 kollektif çiftlik ve

4,000 Sovyet çiftliği, toplam ekim alanının üçte ikisini işliyordu, bireysel köylüler ise toprağın ancak üçte birini işliyordu.

Bu, kırda sosyalizmin büyük bir zaferiydi.

Fakat kollektif çiftlik hareketinin ilerlemesi ilk başta derinlemesine değil, genişlemesine oldu: Kollektif çiftlikler sayıca artıyor ve bütün bölgelere yayılıyordu; ancak, kollektif çiftliklerin çalışmasında ya da burada çalışanların yeteneklerinde bu gelişmeye uygun bir ilerleme görülmüyordu. Buna sebep de kollektif çiftliklerdeki yönetici kadro ve eğitilmiş personel artışının, bu çiftliklerin sayısal artışına ayak uyduramamasıydı. Sonuç olarak, kollektif çiftlikler zayıf kalıyor, yeni kollektif çiftliklerin çalışması her zaman tatmin edici olmuyordu. Bu çiftlikler için vazgeçilmez olan okumuş kimselerin (muhasebecilerin, iktisat idarecilerinin, sekreterlerin vb.) yokluğu ve büyük çaplı kollektif işletmeleri idarede köylülerin tecrübesiz oluşu da kollektif çiftliklerin gelişmesini engelliyordu. Kollektif çiftçiler, dünün bireysel köylüleriydi; küçük toprakları işlemede tecrübeleri vardı, fakat büyük, kollektif çiftlikleri idare etmede hiç tecrübeleri yoktu.

Bu tecrübe birgünde edinilemezdi.

Bundan dolayı kollektif çiftlik çalışmalarının ilk aşamalarında önemli kusurlar görülüyordu. Kollektif çiftliklerde çalışma hala kötü örgütlenmiş bir durumdaydı; çalışma disiplini gevşekti. Birçok kollektif çiftlikte gelir, çalışılan işgünü sayısına göre değil, ailede beslenmesi gerekenlerin sayısına göre dağıtılıyordu. Çoğu zaman, gevşek çalışanların çok çalışan dürüst kollektif çiftçilerden daha büyük pay aldıkları görülüyordu. Kollektif çiftliklerin yönetimindeki bu kusurlar, üyelerin çalışma şevkini kırıyordu. İşin en yoğun olduğu sırada çiftçilerin çalışmaya gelmediği, mahsulün bir kısmının biçilmesinin kış karlarına kaldığı, ekinin dikkatsizce biçilerek çok miktarda tahılın ziyan edildiği sık sık görülüyordu. Makine ve atlar için, genel olarak da bütün çalışma için kişisel sorumluluğun yokluğu, kollektif çiftlikleri zayıflatıyor, gelirlerini azaltıyordu.

Eski Kulakların ve dalkavuklarının kollektif çiftliklere sızmayı başardıkları ve önemli görevler elde ettikleri yerlerde durum özellikle kötüydü. Mülksüzleştirilmiş Kulakların tanınmadıkları bölgelere giderek, kasıtlı olarak çalışmaları kundaklamak ve zarar vermek amacıyla kollektif çiftliklere girdikleri sık sık görülüyordu. Parti ve Sovyet fonksiyonerlerinin uyanık olmayışından faydalanan Kulakların, bazen kendi bölgelerindeki kollektif çiftliklere bile girdikleri görülüyordu. Eski Kulakların kollektif çiftliklere kolayca sızabilmesinin sebebi, taktiklerini

kökten değiştirmiş olmalarıydı. Önceleri Kulaklar, kollektif çiftliklere açıkça karşı çıkıyor, aktivistlere, önde gelen kollektif çiftçilere zulmediyor, onları alçakça öldürüyor, evlerini ve ambarlarını yakıyorlardı. Bu yöntemlerle köylüleri sindireceklerini, onları kollektif çiftliklere katılmaktan alıkoyacaklarını sanıyorlardı. Kollektif çiftliklere karşı açık mücadelenin başarılı olmadığını görünce, taktik değiştirdiler. Kısa namlulu çiftelerini bir yana bıraktılar; bir sineği bile incitmeyen masum, zararsız insanlar rolüne büründüler. Sadık Sovyet taraftarları gibi görünmeye başladılar. Bir kez kollektif çiftliklere girdikten sonra da gizli kundaklama faaliyetiyle büyük zararlar verdiler. Kollektif çiftliklerin düzenini içerden bozmaya, çalışma disiplinini kundaklamaya, hasat hesaplarında ve yapılan işlerin kayıtlarında karışıklık yaratmaya çalıştılar. Kollektif çiftliklerin atlarını öldürmek için atlara kasıtlı olarak sakağı, uyuz ve diğer hastalıkları aşılamak, ihmalkarlık yoluyla ve başka yöntemlerle atları sakatlamak da aşağılık planlarına dahildi ve bunda başarılı da oluyorlardı. Traktör ve çiftlik makinelerine de zarar veriyorlardı.

Kulaklar kollektif çiftçileri aldatmayı ve hiçbir ceza görmeden kundaklama faaliyetlerini sürdürmeyi başarıyorlardı, çünkü kollektif çiftlikler hala zayıftı ve çiftliklerde çalışanlar tecrübesizdi.

Kulakların sabotaj faaliyetlerine son vermek ve kollektif çiftliklerin güçlendirilmesi çalışmasını kolaylaştırmak için, kollektif çiftliklere personel, tavsiye ve önderlik konularında derhal etkili yardımlarda bulunmak gerekiyordu.

Bolşevik Parti bu yardıma hazırdı.

Ocak 1933'te Parti Merkez Komitesi, kollektif çiftliklere makine ve traktör sağlayan istasyonlarda *siyasi şubeler* kurulması kararını aldı. 17,000 kadar Parti üyesi, bu siyasi şubelerde çalışmak ve kollektif çiftliklere yardım etmek için kırlık alanlara yollandı.

Bu yardım çok etkili oldu.

Makina-Traktör İstasyonları Siyasi Şubeleri, iki yıl içinde (1933 ve 1934) aktif bir kollektif çiftçiler kitlesi yaratmak, kollektif çiftliklerin çalışmasındaki kusurları düzeltmek, kollektif çiftlikleri sağlamlaştırmak ve bunları, düşman Kulaklardan ve yıkıcılardan temizlemek için çok şey yaptılar.

Siyasi Şubeler görevlerini başarıyla yerine getirdiler. Kollektif çiftlikleri örgütsel-iktisadi bakımdan güçlendirdiler, usta personel

yetiştirdiler, idareyi düzelttiler ve kollektif çiftlik üyelerinin politik bilinç düzeyini yükselttiler.

Kollektif Çiftliklerin Öncü İşçileri Birinci Kongresi (Şubat 1933) ve Stalin yoldaşın bu kongrede yaptığı konuşma, kollektif çiftçileri kollektif çiftlikleri güçlendirme çalışmasına teşvik etmede çok etkili oldu.

Kırlık alanlardaki eski, kollektifleştirme öncesi sistemle, yeni kollektif çiftlik sistemini karşılaştıran Stalin yoldaş şöyle dedi:

> "Eski sistemde köylüler dağınık bir biçimde, dedelerinden kalma eski yöntemlerle çalışıyor, modası geçmiş aletler kullanıyorlardı; çiftlik sahipleri ve kapitalistler, Kulaklar ve vurguncular için çalışıyorlardı; yoksulluk içinde yaşayıp başkalarını zenginleştiriyorlardı. Yeni kollektif tarım sisteminde ise köylüler birbirlerine yardım ederek, traktör ve tarım makineleri gibi modern aletler kullanarak, ortaklaşa, kendileri için ve kendi kollektif çiftlikleri için çalışıyorlar; kapitalistler ve çiftlik sahipleri, Kulaklar ve vurguncular olmadan yaşıyorlar; refah ve kültür düzeylerini günden güne yükseltmek amacıyla çalışıyorlar."

Stalin yoldaş bu konuşmasında, kollektif çiftlik yolunu seçmekle köylülerin neler kazandıklarını anlattı. Bolşevik Parti, milyonlarca yoksul köylüye, kollektif çiftliklere katılmaları ve Kulaklara kölelikten kurtulmaları için yardım etmişti. Milyonlarca yoksul köylü, kollektif çiftliklere katılarak ve en iyi topraklarda en iyi üretim aletlerine kavuşacak yoksulluktan kurtulmuş, kollektif çiftçiler olarak orta köylüler düzeyine ulaşmış, maddi bakımdan güvenliğe kavuşmuşlardı.

Bu, kollektif çiftliklerin gelişmesinde ilk adım, ilk başarıydı.

Stalin yoldaş, bundan sonraki adımın kollektif çiftçilerin (hem eski yoksul köylülerin, hem de eski orta köylülerin) düzeyini daha da yükseltmek, bütün kollektif çiftçileri refaha kavuşturmak ve bütün kollektif çiftlikleri Bolşevikleştirmek olduğunu söyledi.

> "Kollektif çiftçilerin refaha kavuşması için şimdi bir tek şey gereklidir, o da kollektif çiftliklerde bilinçli bir biçimde çalışmak, traktörlerle makinelerden ve koşum hayvanlarından verimli bir şekilde yararlanmak, toprağı verimli bir şekilde işlemek ve kollektif çiftlik mallarına iyi bakmaktır."

Stalin yoldaşın konuşması milyonlarca kollektif çiftçi üzerinde derin bir etki yaptı ve kollektif çiftlikler için pratik bir eylem programı oldu.

1934 yılının sonunda kollektif çiftlikler sağlam ve yenilmez bir güç haline gelmişlerdi. Sovyetler Birliği'ndeki bütün köylü ailelerinin dörtte üçünü, bütün ekim alanının da yüzde 90'ını kapsıyorlardı.

1934 yılında Sovyet tarımında 281,000 traktör ve 32,000 biçerdöver kullanılıyordu. Aynı yılın ilkbahar hasadı, 1933 yılındakinden 15-20 gün, 1932 yılındakinden 30-40 gün daha önce bitirilmiş, devlete tahıl teslim etme planı ise 1932'dekinden üç ay daha önce yerine getirilmişti.

Böylece, Partinin ve işçi-köylü devletinin büyük yardımları sayesinde kollektif çiftlikler iki yıl içinde sağlamlaşmıştı.

Kollektif çiftlik sisteminin bu kesin zaferi ve bununla birlikte gelişen tarım sayesinde, Sovyet Hükümeti, ekmek ve bütün diğer ürünlerin vesikayla satışını kaldırdı ve gıda maddelerinin serbestçe satışına izin verdi.

Makine-Traktör İstasyonları Siyasi Şubelerinin geçici amaçlarını gerçekleştirmiş olmalarından dolayı, Merkez Komitesi bunları bulundukları yerin bölgesel Parti Komiteleriyle birleştirerek olağan Parti organlarına dönüştürmeye karar verdi.

Hem tarım, hem de sanayi alanındaki bütün bu başarılar, Beş Yıllık Planın başarılı bir şekilde tamamlanmasıyla mümkün oldu.

1933 yılı başında, Birinci Beş Yıllık Planın vaktinden önce, dört yıl üç ayda gerçekleştirildiği ortaya çıkmıştı.

Bu, Sovyetler Birliği işçi sınıfı ve köylülüğünün yeni bir çığır açan dev zaferiydi.

Parti Merkez Komitesinin ve Merkez Kontrol Komisyonunun Ocak 1933'teki ortak plenumuna raporunda Stalin yoldaş, Birinci Beş Yıllık Planın sonuçlarını toparladı. Rapor, Birinci Beş Yıllık Planın gerçekleştirildiği dönemde Partinin ve Sovyet Hükümetinin şu ana sonuçları elde ettiğini ortaya koyuyordu:

a) Sovyetler Birliği bir tarım ülkesi olmaktan çıkmış, bir sanayi ülkesi olmuştu, çünkü sanayi üretiminin ülkenin tüm üretimine oranı yüzde 70'e çıkmıştı.

b) Sosyalist iktisat sistemi sanayi alanında kapitalist unsurları tasfiye etmiş, sanayide tek iktisadi sistem haline gelmişti.

c) Sosyalist iktisat sistemi, tarım alanında Kulakları sınıf olarak tasfiye etmiş ve tarımda hakim güç haline gelmişti.

d) Kollektif çiftlik sistemi kırda yoksulluğa ve kıtlığa son vermiş, on milyonlarca yoksul köylü maddi güvenliğe kavuşmuştu.

e) Sanayide sosyalist sistem işsizliğe son vermiş, bazı kollarda sekiz saatlik işgününü devam ettirmiş, işletmelerin büyük çoğunluğunda yedi saatlik işgününü, sağlığa zararlı işyerlerinde de altı saatlik işgününü getirmişti.

f) Sosyalizmin ulusal ekonominin bütün kollarındaki zaferi, insanın insan tarafından sömürülmesine son vermişti.

Birinci Beş Yıllık Planın başarılarının toplamı ve özü şuydu: İşçi ve köylüler sömürüden tamamen kurtulmuş, Sovyetler Birliği'nin BÜTÜN emekçilerine müreffeh ve kültürlü bir hayat yolu açılmıştı.

Ocak 1934'te XVII. Parti Kongresi toplandı. Kongrede, 1.874.488 Parti üyesini ve 935,298 aday üyeyi temsilen, karar oyuna sahip 1,225 delege ve istişari oya sahip 736 delege hazır bulundu.

Kongre, Partinin son kongreden bu yana yaptığı çalışmaları gözden geçirdi, Sosyalizmin, ekonomi ve kültürün bütün dallarında elde ettiği tayin edici başarılara işaret etti ve Partinin genel çizgisinin tüm çizgi boyunca zafere ulaştığını saptadı.

XVII. Parti Kongresi, tarihe "Galipler Kongresi" olarak geçti.

Merkez Komitesinin faaliyetleri konusunda rapor sunan Stalin yoldaş, rapor döneminde Sovyetler Birliği'nde meydana gelen temel değişiklikleri açıkladı.

> "Bu dönemde Sovyetler Birliği köklü bir şekilde değişmiş, gerilik ve Ortaçağ kabuğunu üstünden atmıştır. Sovyetler Birliği bir tarım ülkesi olmaktan çıkmış, bir sanayi ülkesi haline gelmiştir. Bir bireysel küçük-köylü tarımı ülkesi olmaktan çıkmış, büyük ölçekli, kollektif, makineleşmiş tarım ülkesi haline gelmiştir. Cahil, okuryazarlığı olmayan ve kültürsüz bir ülke olmaktan çıkmış, bütün milliyetlerin kendi dillerinde eğitildiği, geniş bir yüksek, orta ve ilkokullar ağının kapladığı okur-yazarlığı olan ve kültürlü bir ülke haline gelmiştir- daha doğrusu gelmektedir." (*Stalin*, Leninizmin Sorunları, s. 459.)

Bu sırada sosyalist sanayi artık ülke sanayinin yüzde 99'unu teşkil ediyordu. Sosyalist tarım, kollektif çiftlikler ve Sovyet çiftlikleri, toplam ekim alanının yaklaşık yüzde 90'ını kapsıyordu. Ticaret alanında kapitalist unsurlar tamamen devreden çıkarılmıştı.

Yeni Ekonomik Politika'nın kabul edildiği sırada Lenin, ülkemizde beş sosyo-ekonomik formasyonun unsurlarının bulunduğunu söylemişti. Bunlardan ilki, büyük ölçüde bir doğal ekonomi biçimi olan, yani ticaretin hemen hemen hiç girmediği ataerkil ekonomiydi. İkinci formasyon, köylü çiftliklerinin çoğunluğunun, yani tarım ürünleri satan köylü çiftliklerinin ve zanaatkarların temsil ettiği küçük meta üretimiydi. NEP'in ilk yıllarında bu formasyon, nüfusun çoğunluğunu kapsıyordu. Üçüncü formasyon, NEP'in ilk döneminde canlanmaya başlayan özel kapitalizmdi. Dördüncüsü, esas olarak imtiyazlar biçiminde görülen devlet kapitalizmiydi. Devlet kapitalizmi fazla gelişmiş değildi. Beşinci formasyon ise sosyalizmdi. Bu formasyona, hala güçsüz olan sosyalist sanayi, NEP'in başlangıcında iktisadi bakımdan fazla önem taşımayan Sovyet çiftlikleri ve kollektif çiftlikler, yine o sırada güçsüz olan devlet ve kooperatif ticareti dahildi.

Lenin, bütün bu formasyonlar içinde sosyalist formasyonun üstünlük sağlaması gerektiğini söylemişti.

Yeni Ekonomik Politika, sosyalist ekonomi biçimlerinin tam zaferini sağlamak amacıyla tasarlanmıştı.

XVII. Parti Kongresi toplandığında, artık bu amaca erişilmişti.

> "Birinci, üçüncü ve dördüncü sosyo-ekonomik formasyonların artık mevcut olmadıklarını söyleyebiliriz", dedi Stalin yoldaş; "ikinci sosyo-ekonomik formasyon ise, tali bir duruma düşürülmüştür. Beşinci sosyo-ekonomik formasyon, yani sosyalist formasyon, bugün rakipsiz bir hakimiyet kazanmıştır, bütün ulusal ekonomiye kumanda eden tek güç haline gelmiştir." (*Stalin*, Leninizmin Sorunları, s. 461.)

Stalin yoldaşın raporunda, ideolojik ve siyasi önderlik sorunlarına önemli bir yer veriliyordu. Stalin yoldaş, Parti düşmanlarının, her çeşit oportünistlerin ve milliyetçi sapmacıların gerçi yenilmiş olduğu, ama bunların ideolojilerinin kalıntılarının tek tek Parti üyelerinin kafasında yaşamaya devam ettiği ve sık sık su yüzüne çıktığı konusunda uyardı. Kapitalizmin iktisadi hayatta ve özellikle insanların zihinlerindeki kalıntıları, yenilgiye uğratılan anti-Leninist grupların ideolojilerinin canlanması için elverişli bir topraktı. İnsanların bilinci, içinde yaşadıkları iktisadi şartlara nazaran daha yavaş değişir. Bundan dolayı, kapitalizm iktisadi alanda yokedilmesine rağmen, burjuva düşüncelerin kalıntıları insanların zihinlerinde yaşamaya devam ediyordu ve edecekti. Aynı zamanda şu da akılda tutulmalıydı. Ona karşı daima tetikte olmamız gereken çevremizdeki kapitalist dünya,

kapitalizmin kalıntılarını canlandırmak ve beslemek için çalışıyordu.

Stalin yoldaş, ulusal sorunda, insanların zihinlerindeki kapitalizm kalıntılarının özellikle direndiği üzerinde durdu. Bolşevik Parti, hem Büyük-Rus şovenizmi sapmasına, hem de yerel milliyetçilik sapmasına karşı, iki cephede savaşıyordu. Bazı cumhuriyetlerde (Ukrayna, Byelo-Rusya vb.) Parti örgütleri yerel milliyetçiliğe karşı mücadeleyi gevşetmişler ve bunun düşman kuvvetlerle, dış müdahale kuvvetleriyle birleşip devlet için bir tehlike halini alacak ölçüde gelişmesine izin vermişlerdi. Ulusal sorunda hangi sapmanın esas tehlike olduğu sorusuna Stalin yoldaş şöyle cevap verdi:

> "Esas tehlike, ona karşı mücadele etmeyi bıraktığımız ve böylelikle büyüyerek devlet için bir tehlike haline gelmesine izin verdiğimiz sapmadır."

Stalin yoldaş, Partiye, ideolojik-siyasi çalışmayı güçlendirme, düşman sınıfların ve Leninizme düşman akımların ideolojileri ile ideolojik kalıntılarını sistemli bir şekilde teşhir etme çağrısında bulundu.

Stalin yoldaş raporunda devamla, sadece doğru kararlar almanın, tedbirlerin başarısını sağlamayacağını belirtti. Başarı sağlamak için, yönetici organların kararlarını uygulama yeteneğine sahip insanları ***doğru yere yerleştirmek***, ve bu kararların ***uygulanmasını denetlemeyi örgütlemekti***. Bu örgütsel tedbirler alınmazsa, kararların kağıt üzerinde kalması, pratik hayattan kopuk kalması tehlikesi vardı. Stalin yoldaş burada Lenin'in şu ünlü önermesine dayandı: Örgütsel çalışmada en önemli nokta, ***kişilerin seçimi ve uygulamanın denetlenmesidir***. Stalin yoldaşa göre pratik çalışmamızdaki en büyük kusur, alınan kararlar ile örgütlerin bu kararları uygulama ve uygulamayı denetleme çalışması arasındaki uçurumdu.

XVII. Parti Kongresi, Parti ve Hükümet kararlarının uygulanmasını daha iyi denetlemek amacıyla, SBKP (B) Merkez Komitesine bağlı bir Parti Kontrol Komisyonu ve Sovyetler Birliği Halk Komiserleri Konseyi'ne bağlı bir Sovyet Kontrol Komisyonu kurdu. Bu komisyonlar, XII. Parti Kongresi tarafından kurulan ve görevlerini tamamlamış bulunan Merkezi Kontrol Komisyonu ile İşçi-Köylü Müfettişliği'nin yerini aldılar.

Stalin yoldaş bu yeni aşamada Partinin örgütsel görevlerini şöyle tespit etti:

1) Örgütsel çalışmamız, partinin siyasi çizgisinin ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.

2) Örgütsel önderlik, siyasi önderlik düzeyine yükseltilmelidir.

3) Örgütsel önderlik, Partinin siyasi şiarlarını ve kararlarını geliştirme görevini tam olarak yerine getirecek güçte olmalıdır.

Raporunun sonunda Stalin yoldaş, Partiye şu uyarıda bulundu: Sosyalizm, haklı olarak övünebileceğimiz büyük başarılar kazanmıştır, fakat bunların başımızı döndürmesine, bizi kibirlendirmesine, uyutmasına izin vermemeliyiz.

> "Partiyi uyuşukluğa kaptırmamalı, aksine uyanıklığını artırmalıyız; ninniyle uyutmamalı, eyleme hazır tutmalıyız; silahsızlandırmamalı, tersine silahlandırmalıyız; terhis etmemeli, tersine İkinci Beş Yıllık Planın gerçekleştirilmesi için daima seferberlik halinde tutmalıyız." (Leninizmin Sorunları, s. 505.)

XVII. Parti Kongresi, ulusal ekonominin gelişmesi için İkinci Beş Yıllık Plan konusunda Molotov ve Kuybişev yoldaşların sunduğu raporları dinledi. İkinci Beş Yıllık Planın görevleri, Birinci Beş Yıllık Planınkinden daha da muazzamdı. İkinci Beş Yıllık Plan döneminin sonunda, yani 1937'de, sanayi üretimi savaş öncesinin hemen hemen sekiz katına çıkarılacaktı. Sanayiin bütün kollarındaki yatırımlar, Birinci Beş Yıllık Plandaki 64 milyar rubleye karşılık, İkinci Beş Yıllık Planda 133 milyar ruble olacaktı.

İkinci Beş Yıllık Plan, tarımın makineleşmesini esas olarak tamamlayacaktı. Traktör gücünün tümü, 1932'deki 2,25 milyon beygir gücünden, 1937'de 8 milyon beygir gücüne çıkarılacaktı. Plan, bilimsel tarım yöntemlerinin (ekinlerin doğru sırayla ekilmesi, seçilmiş tohumların kullanılması, toprağın sonbaharda sürülmesi vb.) geniş çapta uygulanmasını öngörüyordu.

Ulaştırma ve haberleşme araçlarının yeni teknikle baştan inşası için dev bir plan hazırlanmıştı.

İkinci Beş Yıllık Plan, işçi ve köylülerin maddi ve kültürel seviyelerini daha da yükseltecek geniş çapta bir programı da kapsıyordu.

XVII. Parti Kongresi, örgüt meselelerine büyük önem verdi ve Kaganoviç yoldaşın sunduğu bir rapora ilişkin olarak Parti ve Sovyetlerin çalışmaları hakkında kararlar aldı. Parti politikası milyonlarca işçi ve köylünün tecrübeleriyle sınanıp Partinin genel çizgisi zafere ulaştığından, örgütlenme sorunu şimdi daha da büyük bir önem kazanmıştı. İkinci Beş Yıllık Planın yeni ve karmaşık görevlerinin

gerçekleştirilmesi, bütün alanlarda daha da yüksek kaliteli bir çalışmayı gerektiriyordu.

"İkinci Beş Yıllık Planın baş görevleri -kapitalist unsurları tamamen ortadan kaldırmak, iktisadi hayattaki ve insanların zihinlerindeki kapitalizm kalıntılarını yok etmek, bütün ulusal ekonomiyi modern teknik temelinde yeniden kurma çalışmasını tamamlamak, yeni işletmeleri ve yeni teknik donatımı kullanmayı öğrenmek, tarımı makineleştirmek ve verimini artırmak-", deniyordu örgütsel sorunlar hakkında kongrenin aldığı kararda, "bizi ***bütün alanlarda ve herşeyden önce pratik örgütsel önderlik alanındaki çalışmanın iyileştirilmesi*** meselesiyle önemle ve acil olarak karşı karşıya bırakmaktadır," ("SBKP [B] Kararları", Bölüm 2, s. 591, Rusça.)

XVII. Parti Kongresi, yeni Parti Tüzüğünü kabul etti. Yeni tüzüğün eski tüzükten ayrıldığı ilk nokta; bir giriş bölümü eklenmiş olmasıydı. Bu giriş bölümünde Komünist Partisinin kısa bir tanımı yapılıyor, proletaryanın mücadelesindeki rolü ve proletarya diktatörlüğü aygıtı içindeki yeri açıklanıyordu. Yeni tüzük, Parti üyelerinin görevlerini ayrıntılarıyla sıralıyordu. Yeni üyelerin kabulü için daha sıkı kurallar ve sempatizan gruplarıyla ilgili bir madde kabul edildi. Yeni tüzükte, Partinin örgütsel yapısı daha ayrıntılı bir şekilde ele alınıyor; XVII. Parti Kongresinden bu yana temel örgütler olarak anılan eski Parti hücrelerine ilişkin maddeler yeniden formüle ediliyor. Parti-içi demokrasi ve Parti disiplini konusundaki maddeler de yeniden formüle ediliyor.

4 - BUHARİNCİLERİN YOZLAŞARAK SİYASİ SAHTEKARLAR HALİNE GELMESİ. TROÇKİST SAHTEKARLARIN YOZLAŞARAK KATİLLER VE CASUSLARDAN OLUŞAN BİR BEYAZ MUHAFIZ ÇETESİ HALİNİ ALMASI. S.M. KİROV'UN ALÇAKÇA ÖLDÜRÜLMESİ. BOLŞEVİK UYANIKLIĞIN ARTIRILMASI İÇİN PARTİNİN ALDIĞI TEDBİRLER.

Sosyalizmin ülkemizdeki başarıları sadece Partinin, işçilerin ve kollektif çiftçilerin değil, aynı zamanda Sovyet aydınlarının ve Sovyetler Birliği'nin bütün dürüst vatandaşlarının da bir sevinç kaynağıydı.

Fakat bu başarılar, yenilgiye uğratılmış sömürücü sınıfların

kalıntılarını sevindirmedi, aksine, zaman geçtikçe onları daha da öfkelendirdi.

Bu başarılar, yenilgiye uğratılmış sınıfların çanak yalayıcılarını, yani Buharincilerin ve Troçkistlerin zavallı kalıntılarını da öfkelendiriyordu.

Bu beyler, işçilerin ve kollektif çiftçilerin kazanımlarını değerlendirirken, bütün bu kazanımları gönülden alkışlayan halkın çıkarlarına değil, hayatın gerçekleriyle bütün bağlarını koparmış kendi alçak ve çürük hiziplerinin çıkarlarına dayanıyorlardı. Sosyalizm ülkemizdeki başarıları, Parti politikasının zaferi ve kendi politikalarının iflası demek olduğundan, bu beyler, açık gerçekleri itiraf edip ortak davaya katılacaklarına, kendi başarısızlık ve iflaslarının intikamını Partiden ve halktan almaya başladılar. İşçilerin ve kollektif çiftçilerin davasını kundaklamaya, kirli işler çevirmeye, kömür ocaklarını uçurmaya, fabrikalarda yangın çıkarmaya, kollektif çiftliklerde ve Sovyet çiftliklerinde tahribat yapmaya başladılar. Bütün bunların amacı, işçilerin ve kollektif çiftliklerin başarılarını yoketmek ve halkta Sovyet Hükümetine karşı hoşnutsuzluk yaratmaktı. Gerçekte bütün bu faaliyetlerini sürdürürken, bu faaliyetleri gizleyerek kendi küçük gruplarını açığa çıkmaktan ve yıkılmaktan korumak amacıyla, Partiye bağlıymış gibi görünüyorlar, Partiyi devamlı övüyorlar ve Partiye gitgide daha fazla yaltaklanıyorlardı.

XVII. Parti Kongresinde Buharin, Rykov ve Tomski, pişmanlıklarını ifade eden konuşmalar yaparak Partiyi övdüler, Partinin kazanımlarını göklere çıkardılar. Fakat Kongre bu konuşmalarda bir samimiyetsizlik ve ikiyüzlülük sezdi; çünkü Partinin üyelerinden beklediği, onu övmesi ve kazanımlarını göklere çıkarması değil, sosyalizm cephesinde sorumlu bir şekilde çalışmaktır. Ve uzun zamandır Buharinciler böyle bir çalışmanın hiçbir belirtisini göstermemişlerdi. Parti, bu beylerin boş laflarının, aslında Kongre dışındaki yandaşlarına ikiyüzlülük konusunda ders vermek ve silahlarını bırakmaları için çağrıda bulunmak amacıyla söylenmiş olduğunu anladı.

XVII. Parti Kongresinde Troçkistler -Zinovyev ve Kamenev- de konuşarak, kusurlarından dolayı kendilerini alabildiğine suçladılar, Partiyi yine aynı derecede büyük laflarla övdüler. Fakat Kongre, onların hem kendilerini iğrenç şekilde yermelerinde, hem de Partiyi mide bulandırıcı şekilde övmelerinde, rahatsız ve kirli vicdanlarını saklama çabası gördü. Bununla birlikte Parti, bu beylerin kongrede bıktırıcı konuşmalar yaptıkları sırada Kirov yoldaşı alçakça öldürmeyi tertiplediklerini henüz bilmiyor, bundan kuşkulanmıyordu.

1 Aralık 1934'te Kirov yoldaş Leningrad'da Smolny'de tabancayla alçakça katledildi.

Katil suçüstü yakalandı ve Leningrad'daki Sovyet aleyhtarı Zinovyevcilerden oluşan karşı-devrimci bir yeraltı grubunun üyesi olduğu ortaya çıktı.

Partinin sevgilisi, işçi sınıfının sevgilisi Kirov yoldaşın katledilmesi halkı çok etkiledi; ülkede derin bir üzüntü ve öfke yarattı.

Soruşturma sonucu, Leningrad'da 1933/34 yıllarında gizli bir karşı-devrimci terörist grubun kurulduğu, bu gruba katılanların Zinovyev muhalefetinin eski üyeleri olduğu, başlarında da sözümona "Leningrad Merkezi" diye birşeyin bulunduğu öğrenildi. Bu grubun amacı Komünist Partisi liderlerini öldürmekti. Kirov yoldaş ilk kurban olarak seçilmişti. Bu karşı-devrimci grubun üyelerinin ifadelerinden, yabancı kapitalist devletlerin temsilcileriyle bağları olduğu, onlardan para aldıkları ortaya çıktı.

Bu örgütün açığa çıkartılan üyeleri, Sovyetler Birliği Yüksek Mahkemesi Askeri Heyeti tarafından en ağır cezaya, kurşuna dizilmeye mahkum edildiler.

Bundan biraz sonra, "Moskova Merkezi" adında bir gizli karşı-devrimci örgütün daha varlığı ortaya çıktı. Ön soruşturmada ve duruşmada, Zinovyev, Kamenev, Yevdokimov ve bu örgütün diğer liderlerinin, taraftarlarına terörist düşünceyi aşılamada ve Parti Merkez Komitesi ile Sovyet Hükümeti üyelerinin öldürülmesi için tertipler hazırlanmasında oynadıkları alçakça rol açığa çıktı.

Bu insanlar öylesine bir ikiyüzlülüğe ve alçaklığa saplanmışlardı ki, S.M. Kirov'un katlini örgütleyen ve kışkırtanlardan biri olan ve katili elini çabuk tutmaya zorlayan Zinovyev, Kirov'un ölümünden sonra ondan övgü ile bahseden bir anma makalesi yazmış, bunun yayınlanması için ısrar etmişti.

Zinovyevciler mahkemede vicdan azabı çekiyormuş gibi yaptılar, ama ikiyüzlülüklerinden vazgeçmediler. Troçki ile bağlarını gizlediler. Kendilerini Troçkistlerle beraber faşist casusluk teşkilatlarına sattıklarını gizlediler. Casusluklarını ve yıkıcı faaliyetlerini gizlediler. Buharincilerle bağlarını ve faşizmin kiralık adamlarından kurulu bir birleşik Troçkist-Buharinci çetenin varlığını gizlediler.

Sonradan anlaşıldığına göre, Kirov yoldaşın katli bu birleşik Troçkist-Buharinci çetenin işiydi.

Daha o zaman, yani 1935'te, Zinovyev grubunun gizli bir Beyaz Muhafız örgütü olduğu ve üyelerinin Beyaz Muhafızlar gibi muamele görmeleri gerektiği anlaşılmıştı.

Bir yıl sonra, Kirov'un ölümünü fiilen, gerçekten ve doğrudan doğruya hazırlayanların, Troçki, Zinovyev, Kamenev ve suç ortakları olduğu öğrenildi. Bu kişiler, Merkez Komitesinin diğer üyelerinin de öldürülmesi için hazırlık yapmışlardı. Zinovyev, Kamenev, Bakayev, Yevdokimov, Pikel, İ.N. Smirnov, Mraçkovski, Ter-Vaganyan, Reingold ve diğerleri mahkemeye sevkedildiler. Bunlar açık delillerle karşı karşıya bırakılınca, sadece Kirov'u değil, bütün diğer Parti ve Hükümet yöneticilerini de öldürmek için hazırlık yaptıklarını açık duruşmada herkesin önünde itirafa mecbur kaldılar. Daha sonraki soruşturmalarda, bu alçakların casusluk faaliyetlerinde bulundukları ve yıkıcı faaliyetleri örgütledikleri tespit edildi. Bu adamların Partiye sadakatlerini ifade ederek büyük bir ikiyüzlülükle gizledikleri korkunç ahlaki ve siyasi düşkünlükleri, iğrenç ihanetleri, 1936'da Moskova'da yapılan mahkemede ortaya çıktı.

Bu katil ve casus çetesinin elebaşısı ve tahrikçisi, hain Troçki idi. Troçki'nin karşı-devrimci talimatlarını yürütmekle görevli yardımcıları ve ajanları, Zinovyev, Kamenev ve onların Troçkist artçılarıydı. Bu adamlar, emperyalist ülkelerin saldırısı halinde Sovyetler Birliği'nin yenilgisini sağlamak için çalışıyorlardı; işçi-köylü devletine karşı bozguncu faaliyette bulunuyorlardı; Alman ve Japon faşistlerinin aşağılık aletleri ve ajanları haline gelmişlerdi.

Kirov yoldaşın alçakça katline karışanların yargılanmasından Parti örgütlerinin çıkarması gereken en önemli ders, kendi siyasi körlüklerine ve siyasi vurdumduymazlıklarına son vermek, uyanıklıklarını ve bütün Parti üyelerinin uyanıklığını artırmaktı.

Parti Merkez Komitesi, Kirov yoldaşın alçakça katledilmesi bağıntısında Parti örgütlerine yolladığı genelgede şu direktifleri veriyordu:

> "a) Biz güçlendikçe düşmanın ehlileşeceği ve zararsızlaşacağı yanlış varsayımından çıkan oportünist rahatlığa son vermeliyiz. Bu varsayım tam bir safsatadır. Düşmanlarımızın yavaş yavaş sosyalizme yaklaşacağı ve sonunda hakiki sosyalistler haline geleceği yolunda herkese garanti veren sağ sapmanın yeniden ortaya çıkmasıdır. Bolşevikler kazandıkları başarılarla yetinmezler, nöbette uyumamalıdırlar. Bizim rahatlığa değil, uyanıklığa, gerçek

devrimci Bolşevik uyanıklığa ihtiyacımız vardır. Düşmanlarımızın, durumları umutsuzlaştığı ölçüde, Sovyet iktidarıyla mücadelede yenilgiye mahkûm olanların son çare olarak başvurdukları aşırı yollara o kadar sıkı sarılacaklarını hatırlayalım. Bunu hatırlayalım ve uyanık olalım.

b) Parti tarihinin Parti üyelerine öğretilmesini, Partimiz tarihindeki bütün Parti aleyhtarı grupların, bu grupların Parti çizgisiyle mücadele yöntemlerinin, taktiklerinin ve daha da önemlisi, Partimizin bu Parti aleyhtarı gruplarla mücadelede kullandığı ve bu grupların yenilmesini, yokedilmesini sağlayan taktik ve yöntemlerin incelenmesini gerektiği şekilde başarmalıyız. Parti üyeleri, Partinin sadece Kadetlerle, Sosyal-Devrimcilerle, Menşeviklerle ve Anarşistlerle değil, aynı zamanda Troçkistlerle, 'Demokratik Merkeziyetçiler'e, 'İşçi Muhalefeti'yle, Zinovyevcilerle, Sağ sapmacılarla, sağcı-solcu ucubelerle ve benzerleriyle nasıl savaştığını, onları nasıl yendiğini bilmelidir. Parti üyelerinin devrimci uyanıklığını tam olarak sağlamanın en önemli ve vazgeçilmez bir yolunun, Parti tarihinin bilinmesi ve anlaşılması olduğu asla unutulmamalıdır."

Bu dönemin çok önemli olaylarından biri de, 1933'ten itibaren Parti saflarının tesadüfî ve yabancı unsurlardan temizlenmesi, özellikle Kirov yoldaşın alçakça katlinden sonra Parti üye kayıtlarının dikkatle tahkiki ve eski Parti kartlarının yenilenmesiydi.

Parti üye kayıtlarının tahkikine başlanmadan önce, birçok Parti örgütünde Parti kartları konusunda sorumsuzluk ve ihmalkârlık hüküm sürüyordu. Bazı örgütlerde, ***Komünistlerin kaydedilmesinde*** kesinlikle caiz olmayan tam bir ***kaos*** ortaya çıkmıştı. Bu tahammül edilmez durumdan, düşmanlar kendi kötü emelleri için yararlanıyor, ellerindeki Parti kartını casusluk, yıkıcılık vb. için bir maske olarak kullanıyorlardı. Parti örgütlerindeki birçok yönetici, yeni üye kaydı ve Parti kartlarının verilmesi gibi işlemleri önemsiz mevkilerdeki kişilere, çoğu zaman da güvene layık olup olmadıkları denenmemiş Parti üyelerine bırakmıştı.

Parti kartlarının kaydı, korunması ve verilmesi hakkında 13 Mayıs 1935'te bütün örgütlere yollanan genelgede, Merkez Komitesi, Parti üye kayıtlarının dikkatle tahkiki ve "kendi evimiz olan partide Bolşevik düzenin yerleştirilmesi" için bütün örgütlere talimat verdi.

Parti üye kayıtlarının tahkiki, siyasi bakımdan büyük önem taşıyordu. 25 Aralık 1935'te yapılan Parti Merkez Komitesi plenumu, Parti üye kayıtlarının tahkikinden elde edilen sonuçlar hakkında şu kararı

aldı: Bu tahkikat, SBKP(B) saflarını sağlamlaştırmada çok önemli bir örgütsel ve siyasi tedbir olmuştu.

Parti üye kayıtlarının tahkiki ve Parti kartlarının yenilenmesi tamamlandıktan sonra, Partiye tekrar yeni üye alınmaya başlandı. Bu konuya ilişkin olarak SBKP(B) Merkez Komitesi, yeni üyelerin Partiye toptan alınmamasını, "Sosyalizm mücadelesinin çeşitli cephelerinde sınavdan geçmiş, özellikle işçiler ve ayrıca köylüler ve aktif aydınlar içinden seçilmiş gerçekten ileri ve işçi sınıfının davasına gerçekten bağlı insanların, ülkemizin en seçkin insanlarının" mutlaka tek tek Partiye alınmalarını istedi.

Partiye üye kaydı yeniden başlarken, Merkez Komitesi, Parti örgütlerine, düşman unsurların SBKP (B) saflarına sızma çabalarında ısrar edeceklerini akıldan çıkarmamaları talimatını verdi:

> "Bolşevik uyanıklığı en yüksek dereceye çıkarmak, Leninist Partinin bayrağını yüksekte tutmak ve Parti saflarını yabancı, düşman ve tesadüfî unsurların sızmasına karşı korumak, her Parti örgütünün görevidir." (SBKP (B) Merkez Komitesinin Kararı, 29 Eylül1936, "Pravda", No. 270, 1936.)

Bolşevik Parti, saflarını temizleyip sağlamlaştırmak, Parti düşmanlarını yokederek ve Parti çizgisinden sapmalarla yılmadan savaşarak, her zamankinden sıkı bir şekilde Merkez Komitesinin etrafında toplandı. Parti ve Sovyet ülkesi, Merkez Komitesinin önderliğinde, şimdi yeni bir aşamaya, sınıfsız sosyalist toplumun inşasının tamamlanması aşamasına giriyordu.

KISA ÖZET

1930-1934 döneminde Bolşevik Parti, iktidarı kazanma mücadelesinden sonra proleter devrimin en zor tarihi sorununu, yani milyonlarca küçük mülk sahibi köylüye kollektif çiftçilik yolunu, sosyalizm yolunu benimsetme sorununu çözdü.

Sömürücü sınıfların en kalabalığı olan kulakların tasfiye edilmesiyle ve köylülerin çoğunluğunun kollektif tarımı benimsemesiyle, kapitalizmin ülkedeki son kökleri de yokedildi; sosyalizm tarımda tam zafer kazandı; kırda Sovyet iktidarı tamamen sağlamlaştırıldı.

Örgütsel karakterde bazı güçlükler altedildikten sonra, kollektif çiftlikler iyice sağlamlaştı ve refah yoluna girdi.

Birinci Beş Yıllık Plan şunları sağladı: Ülkemizde, birinci sınıf bir sosyalist ağır sanayi ve makineleşmiş kollektif tarım biçiminde, sosyalist bir iktisadi sistemin sarsılmaz temelleri atıldı; işsizliğe son verildi; insanın insan tarafından sömürülmesi ortadan kaldırıldı; ve emekçi halkımızın maddi ve kültürel düzeyinin devamlı gelişmesi için şartlar yaratıldı.

Bu muazzam kazanımlar, işçi sınıfı, kollektif çiftçiler ve genel olarak ülkemizin emekçi halkı tarafından, Partinin ve Hükümetin cesur, devrimci ve akıllı politikası sayesinde gerçekleştirildi.

Sovyetler Birliği'nin gücünü kundaklamak ve kırmak için uğraşan çevremizdeki kapitalist dünya, Sovyetler Birliği içinde katil, yıkıcı ve casus çeteleri örgütlemek için iki misli enerjiyle çalıştı. Kapitalist kuşatmanın bu düşmanca faaliyetleri, Almanya'da ve Japonya'da faşizmin iktidara gelmesiyle daha da yoğunlaştı. Faşizm, Troçkistlerin ve Zinovyevcilerin şahsında, casusluk, sabotaj, terör ve yıkıcılık eylemleri yapmaya ve kapitalizmi restore etmek için Sovyetler Birliği'nin yenilgisi için çalışmaya hazır sadık hizmetkârlar buldu.

Sovyet Hükümeti bu halk düşmanlarına ve vatan hainlerine karşı amansız davrandı ve bu soysuzları demirden bir yumrukla cezalandırdı.

ONİKİNCİ BÖLÜM

SOSYALİST TOPLUMUN İNŞASINI TAMAMLAMA MÜCADELESİNDE BOLŞEVİK PARTİ. YENİ ANAYASANIN KABULÜ. (1935 - 1937)

1 - 1935-1937 YILLARINDA ULUSLARARASI DURUM. İKTİSADİ KRİZİN GEÇİCİ OLARAK HAFİFLEMESİ. YENİ BİR İKTİSADİ KRİZİN BAŞLAMASI. İTALYA'NIN HABEŞİSTAN'I İLHAKI. İSPANYA'DA ALMAN VE İTALYAN MÜDAHALESİ. JAPONYA'NIN MERKEZİ ÇİN'İ İSTİLA ETMESİ. İKİNCİ EMPERYALİST SAVAŞIN BAŞLAMASI.

Kapitalist ülkelerde 1929 yılının ikinci yarısında patlak veren iktisadi kriz, 1933 yılının sonuna kadar devam etti. Daha sonra sanayideki düşüş durdu. Krizi bir durgunluk dönemi ve arkasından belirli bir canlanma, belirli bir yükseliş izledi. Ancak bu yükseliş, yeni ve daha yüksek düzeyde bir sanayi gelişme getirir nitelikte değildi. Dünya kapitalist sanayii 1929 düzeyine bile ulaşamadı, 1937 ortalarında, bu düzeyin ancak yüzde 95-96'sına erişebildi. Ve daha 1937'nin ikinci

yarısında, herşeyden önce Amerika Birleşik Devletleri'ni etkileyen yeni bir iktisadi kriz başladı. 1937 sonunda ABD'de, işsizlerin sayısı tekrar 10 milyonu buldu. İngiltere'de işsizlik hızla artmaya başladı.

Böylelikle kapitalist ülkeler, henüz bir öncekinin yaralarını sarmadan yeni bir iktisadi krizle karşılaştılar.

Sonuç, gerek emperyalist ülkeler arasındaki, gerekse proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin daha da keskinleşmesi oldu. Dolayısıyla, saldırgan devletler, iktisadi kriz sonucu içeride uğradıkları kayıpları, savunması zayıf başka ülkelerin sırtından karşılama çabalarını bir kat daha artırdılar. Önde gelen iki saldırgan devlet, Almanya ve Japonya'ya, bu defa bir üçüncüsü, İtalya da katıldı.

1935'te faşist İtalya Habeşistan'a saldırdı ve onu boyunduruk altına aldı. İtalya bunu herhangi bir sebep ya da "devletler hukuku"na uygun bir gerekçe göstermeksizin yaptı. Habeşistan'a, savaş ilan etmeden, faşist modaya uygun olarak bir haydut gibi saldırdı. Bu saldırı, sadece Habeşistan'a değil, aynı zamanda İngiltere'ye, onun Avrupa'dan Hindistan'a ve genel olarak Asya'ya uzanan deniz yollarına da indirilmiş bir darbeydi. İngiltere'nin, İtalya'nın Habeşistan'a yerleşmesini önlemek için harcadığı çabalar sonuçsuz kaldı. Daha sonra İtalya, serbestçe hareket edebilmek amacıyla Milletler Cemiyeti'nden çekildi ve yoğun bir silahlanmaya girişti.

Böylelikle, Avrupa ile Asya arasındaki en kısa deniz yolu üzerinde yeni bir savaş düğümü atılmış oldu.

Faşist Almanya, Versay Barış Anlaşmasını tekyanlı bir tasarrufla yırttı ve Avrupa haritasının *zorla* değiştirilmesi için bir plan hazırladı. Alman faşistleri, komşu devletleri boyunduruk altına almayı ya da en azından bu devletlerin Almanlarla meskûn bölgelerini ilhak etmeyi amaçladıklarını gizlemediler. Bu plana göre önce Avusturya ele geçirilecek, sonra Çekoslovakya ve belki de daha sonra -Almanya'ya komşu ve Almanlarla meskûn bir bölgeye sahip olan- Polonya, daha sonra da ... eh bakalım, "göreceğiz".

1936 yazında Almanya ve İtalya'nın İspanya Cumhuriyeti'ne karşı askeri müdahalesi başladı. İspanyol faşistlerini desteklemek bahanesiyle, İtalya ve Almanya, İspanyol toprakları üzerine, yani Fransa'nın gerisine üstü kapalı biçimde asker çıkarma ve donanmalarını İspanyol karasularına -güneyde Balear adalarına ve Cebelitarık çevresine, batıda Atlantik Okyanusuna, kuzeyde de Biskay körfezine- sokma imkânı buldular. 1938 başında Alman faşistleri Avusturya'yı ilhak

ettiler, böylelikle orta Tuna boylarına yerleştiler ve- Avrupa'nın güneyine, Adriyatik denizine doğru yayıldılar.

Alman ve İtalyan faşistleri İspanya'ya müdahalelerini genişlettiler ve aynı zamanda dünyaya İspanya'da "Kızıllar" ile savaştıklarını ve başka bir niyetleri olmadığını ilan ettiler. Ama bu, saf kimseleri kandırmak için hazırlanmış kaba ve sığ bir tertipti, çünkü aslında onlar, İngiltere ve Fransa'nın Asya ve Afrika'daki geniş sömürgeleri ile deniz ulaşımlarını keserek, bu ülkelere darbeler indirmekteydiler.

Avusturya'nın ilhakına gelince, bu olay, Almanya'nın birinci Emperyalist Savaşta kaybettiği toprakları geri almak suretiyle "milli" çıkarlarını koruma çabasının bir parçası, Versay anlaşmasına karşı giriştiği bir mücadele olarak kesinlikle gösterilemezdi. Avusturya ne savaştan önce, ne de savaştan sonra Almanya'nın bir parçası olmamıştı. Avusturya'nın zorla Almanya'ya katılması, emperyalist toprak ilhakının Çarpıcı bir örneğiydi. Bu olay, faşist Almanya'nın Avrupa kıtasının batısı üzerinde hakim duruma gelme planları konusunda hiç kuşkuya yer bırakmıyor.

Bu, herşeyden önce Fransa'nın ve İngiltere'nin çıkarlarına indirilmiş bir darbeydi.

Böylelikle, Avrupa'nın güneyinde, Avusturya ve Adriyatik bölgesinde ve Avrupa'nın en batısında, İspanya ve kıyı suları bölgesinde yeni savaş düğümleri atılmış oluyordu.

1937'de Japon faşist militaristleri Pekin'i ele geçirdiler, merkezi Çin'e girdiler ve Şanghay'ı işgal ettiler. Birkaç yıl önce Mançurya'nın Japonya tarafından istila edilmesi gibi, merkezi Çin'in istilası da, alışılmış Japon yöntemiyle, haydutluk usulleriyle, bizzat Japonların tezgahladıkları çeşitli "yerel olaylarının alçakça istismar edilmesiyle ve bütün "uluslararası kurallar"ın, anlaşmaların, sözleşmelerin vb. çiğnenmesiyle gerçekleştirildi. Tientsin ve Şanghay'ın ilhakı, dev Çin pazarının anahtarını Japonya'nın eline verdi. Japonya Şanghay'a ve Tientsin'e sahip olduğu sürece, merkezi Çin'de büyük yatırımları bulunan İngiltere'yi ve ABD'ni, istediği an buradan atabilir.

Elbette ki, Çin halkının ve ordusunun Japon istilacılarına karşı kahramanca mücadelesi, Çin'deki büyük milli canlanış, Çin'in dev insan gücü kaynakları ve geniş toprakları, nihayet Çin Milli Hükümetinin kuruluş mücadelesini sonuna kadar, istilacılar Çin topraklarından tam olarak sökülüp atılıncaya kadar sürdürme azmi -tüm bunlar, Japon emperyalistleri için Çin'de istikbal olmadığını ve hiçbir zaman da olamayacağını hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde gösteriyor.

Ancak, bugün için Japonya'nın, Çin ticaretinin anahtarını elinde tuttuğu, ve Çin'e karşı yürüttüğü savaşın, İngiltere ve ABD'nin çıkarlarına indirilmiş çok ağır bir darbe olduğu bir gerçektir.

Böylece, Pasifik'te, Çin bölgesinde bir savaş düğümü daha atılmıştır.

Tüm bu olgular, ikinci emperyalist savaşın hâlihazırda fiilen başlamış olduğunu gösteriyor. Bu savaş herhangi bir savaş ilanı olmaksızın sinsice başlamıştır. Devletler ve halklar, hemen hiç farkedilmeksizin ikinci emperyalist savaşın yörüngesine girmişlerdir. Dünyanın çeşitli yerlerinde savaşı başlatanlar, üç saldırgan devlettir, Almanya, İtalya ve Japonya'nın faşist hakim çevreleridir. Bu savaş Cebelitarık'tan Şanghay'a kadar uzanan çok geniş bir alan üzerinde cereyan etmektedir. Savaş daha şimdiden, 500 milyondan fazla insan yörüngesine sokmuştur. Son tahlilde bu savaş, İngiltere, Fransa ve ABD'nin kapitalist çıkarlarına karşı yürütülmektedir, çünkü amacı, saldırgan ülkeler lehine ve demokratik diye adlandırılan ülkeler aleyhine olarak, dünyanın ve nüfuz bölgelerinin yeniden paylaşımıdır.

İkinci emperyalist savaşın bir ayırt edici özelliği, savaşın şu ana kadar saldırgan devletler tarafından yürütülmesi ve yaygınlaştırılması karşısında, savaşın aslında hedef aldığı diğer devletlerin, "demokratik" devletlerin, savaş kendilerini ilgilendirmezmiş gibi davranmaları, savaşa ellerini bulaştırmak istememeleri, geri durmaları, barışseverlikleriyle böbürlenmeleri, faşist saldırganları azarlamaları ve ... direnmeye hazırlandıklarını ileri sürerken kendi mevzilerini adım adım saldırganlara teslim etmeleridir.

Görüldüğü gibi bu savaş, tekyanlı ve oldukça garip bir karakter taşımaktadır. Ama bu durum, bu savaşın, savunması zayıf Habeşistan, İspanya ve Çin halkları aleyhine yürütülen zalimane bir ilhak savaşı olmasını önlememektedir.

Savaşın bu tekyanlı karakterini "demokratik" devletlerin askeri ya da iktisadi zaafına bağlamak yanlış olur. "Demokratik" devletler, elbette ki, faşist devletlerden daha güçlüdürler. Gelişen dünya savaşının tekyanlı karakteri, "demokratik" devletlerin faşist devletlere karşı bir birleşik cephesinin bulunmamasından ileri gelmektedir. Elbette, bu "demokratik" diye adlandırılan devletler, faşist devletlerin "aşırılıkları"nı tasvip etmemekte ve bu devletlerin güçlenmesinden korkmaktadırlar. Ama Avrupa'daki işçi sınıfı hareketinden ve Asya'daki milli kurtuluş hareketinden daha da çok korkmakta ve faşizmi bu "tehlikeli" hareketlere karşı "fevkalâde bir panzehir" saymaktadırlar. Bunun için "demokratik" devletlerin hükümet çevreleri, özellikle İngiltere'nin Muhafazakâr

hükümet çevreleri, kendini beğenmiş faşist yöneticileri yatıştırma politikasıyla -"aşırılığa kaçmama"- yetiniyorlar ve aynı zamanda onlara, işçi sınıfı hareketine ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı izledikleri gerici baskı politikasını "tam olarak anladıklarını esas olarak desteklediklerini sezdiriyorlar. Bu açıdan İngiltere'nin hükümet çevreleri, Çarlık yönetimi sırasında Çarlık politikasının "aşırılıklarından" korkmakla birlikte, halktan daha da çok korkan ve bu yüzden Çarı yatıştırma ve dolayısıyla Çarlıkla halka karşı *anlaşma* politikasına başvuran Rus liberal-monarşist burjuvazisiyle aşağı-yukarı aynı politikayı izlemektedir. Bilindiği gibi, bu ikili politika, Rus liberal-monarşist burjuvazisine pahalıya malolmuştur. İngiltere'nin hükümet çevrelerinin ve onların Fransa ve ABD'deki dostlarının da tarihin cezalandırmasından kaçamayacaklarını kabul etmek gerekir.

Açıktır ki, Sovyetler Birliği, uluslararası durumdaki bu dönüşe gözlerini kapayıp, meşum olaylara seyirci kalamazdı. Saldırganlar tarafından başlatılan herhangi bir savaş, ne kadar küçük olursa olsun, barışsever ülkelere bir tehdit teşkil eder. "Hissettirmeden" ulusları ve 500 milyondan fazla insanı sarmış olan ikinci emperyalist savaşın, bütün uluslar ve ilk planda da Sovyetler Birliği için en ciddi bir tehlike teşkil etmesi kaçınılmazdır. Bu durum, Almanya, İtalya ve Japonya tarafından" Anti-Komünist Blok"un kurulmasıyla açık bir biçimde ortaya konmuştur. Bu yüzden ülkemiz, bir yandan barış politikası izlerken, diğer yandan da sınırlarımızın savunmasını güçlendirmeye ve Kızıl Ordunun ve Kızıl Donanmanın savaş gücünü artırmak için çalıştı. 1934 sonlarına doğru Sovyetler Birliği Milletler Cemiyeti'ne katıldı. Bunu yaparken, Cemiyet'in, bütün zaaflarına rağmen yine de saldırganların teşhir edilebileceği bir yer olabileceğinin ve ne kadar güçsüz olursa olsun, belli bir barış aracı olarak, savaşın aracı olarak, savaşın patlak vermesini önleyebileceğinin bilincindeydi. Sovyetler Birliği, böyle zamanlarda, Milletler Cemiyeti kadar güçsüz bir uluslararası örgütün bile ihmal edilmemesi gerektiğini düşünüyordu. Mayıs 1935'te, Fransa ile Sovyetler Birliği arasında, saldırganların muhtemel bir taarruzuna karşı bir yardımlaşma anlaşması imzalandı. Aynı sıralarda. Çekoslovakya ile de benzer bir anlaşma imzalandı. Mart 1936'da Sovyetler Birliği, Moğolistan Halk Cumhuriyeti ile bir karşılıklı yardımlaşma anlaşması ve Ağustos 1937'de Çin Cumhuriyeti ile bir karşılıklı saldırmazlık paktı imzaladı.

2 - SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE SANAYİ VE TARIMIN DAHA DA GELİŞMESİ. İKİNCİ BEŞ YILLIK PLANIN ZAMANINDAN ÖNCE GERÇEKLEŞTİRİLMESİ. TARIMIN YENİDEN İNŞASI VE KOLLEKTİFLEŞTİRMENİN TAMAMLANMASI. KADROLARIN ÖNEMİ. STAHANOV HAREKETİ. YÜKSELEN REFAH DÜZEYİ. YÜKSELEN KÜLTÜR DÜZEYİ. SOVYET DEVRİMİNİN GÜCÜ.

1930-1933 iktisadi krizinden üç yıl sonra kapitalist ülkelerde yeni bir iktisadi kriz başlarken, Sovyetler Birliği'nde *tüm bu dönem boyunca* sanayi sürekli bir gelişme gösterdi. 1937'nin ortalarında; bir bütün olarak kapitalist dünyanın sanayii 1929 yılı düzeyinin yüzde 95-96'sına ancak ulaşabilmiş ve 1937'nin ikinci yarısında yeni bir krizin sancılarına yakalanmışken, Sovyetler Birliği sanayii bütün alanlarda gelişmesini sürdürerek 1937 yılının sonunda 1929 yılı üretiminin yüzde 428'ine, savaş öncesi seviyenin ise yedi mislinden fazlaya ulaştı.

Bu başarılar, doğrudan doğruya, Partinin ve Hükümetin ısrarla izlediği yeniden inşa politikasının bir sonucuydu.

Bu başarılar sayesinde, sanayi için ikinci Beş Yıllık Plan zamanından önce gerçekleştirildi. Plan, 1 Nisan 1937'de, yani dört yıl üç aylık bir süre sonunda gerçekleştirildi.

Bu, sosyalizmin muazzam bir zaferiydi.

Tarım alanındaki gelişme de aşağı yukarı aynı oldu. Tüm kültürlerin toplam ekim alanı 1913'te (savaş öncesinde) 105 milyon hektar iken, 1937'de, 137 milyon hektara yükseldi. Tahıl üretimi 1913'te 4,8 milyar puddan 1937'de 6,8 milyar puda; işlenmemiş pamuk üretimi 44 milyon puddan 154 milyon puda; keten elyafı üretimi 19 milyon puddan 31 milyon puda; şeker pancarı üretimi 654 milyon puddan 1,311 milyar puda ve yağlı tohum üretimin 129 milyon puddan 306 milyon puda yükseldi.

Belirtmek gerekir ki, 1937 yılında (Sovyet çiftlikleri hariç) yalnız kollektif çiftlikler, pazara 1,7 milyar pudu aşkın tahılı fazlası arzettiler. Bu miktar, 1913 yılında büyük toprak sahiplerinin, Kulakların ve köylülerin pazara arzettikleri miktardan en az 400 milyon pud daha fazlaydı.

Sadece bir tek tarım dalı, hayvancılık, savaş öncesi düzeyin gerisinde kaldı ve daha yavaş bir gelişme gösterdi.

Tarımda kollektifleştirmeye gelince, onun tamamlanmış olduğu söylenebilir. 1937'de, 18,5 milyon köylü hanesi, yani tüm köylü hanelerinin

yüzde 93'ü kollektif çiftliklerde bulunuyordu. Kollektif çiftliklerin tahıl ekim alanları ise tüm köylülerin tahıl ekim alanının yüzde 99'unu oluşturuyordu.

Tarımın yeniden inşasının ve tarım alanında geniş ölçüde traktör ve makine kullanılmasının meyveleri şimdi alınıyordu.

Sanayiin ve tarımın yeniden inşasının tamamlanmasının bir sonucu olarak. milli ekonomi şimdi bol miktarda birinci sınıf tekniğe kavuşmuştu. Sanayi, tarım, ulaştırma ağı ve ordu, büyük miktarda yeni teknik donatıma, makinelere ve takım tezgâhlarına, traktörlere ve tarım makinelerine, lokomotiflere ve buharlı gemilere, tanklara ve toplara, uçak1ara ve savaş gemilerine kavuştu. Bütün bu teknik malzemeyi kullanmak ve bunlardan mümkün olan en büyük yararı sağlamak için, yüzbinlerce eğitilmiş elemana ihtiyaç vardı. Bunlar olmaksızın, teknik alanda usta1aşmış yeterli sayıda insan olmaksızın, teknik malzemenin ölü ve işe yaramaz bir demir yığını haline gelmesi tehlikesi vardı. Bu ciddi bir tehlikeydi, çünkü teknikten yararlanabilecek, tekniği tam olarak kullanabilecek kadroların sayısındaki artış, tekniğin ***ilerlemesine ayak uyduramıyordu*** ve hatta ***çok gerisinde kalıyordu***. Sanayi idarecilerimizin önemli bir kısmının bu tehlikeyi görememeleri ve tekniğin "işi kendi kendine" göreceğine inanmaları, meseleyi daha da karmaşık bir hale getiriyordu. Daha önce tekniğin önemini azımsayan ve küçümseyen aynı kimseler, şimdi ona aşırı önem vermeye ve onu bir fetiş olarak görmeye başladılar. Bunlar, tekniği kullanmasını bilen insanlar olmadan, tekniğin ölü birşey olduğunu göremiyorlardı. Tekniği yüksek ölçüde üretken kılmak için, tekniği kullanmasını bilen insanlara ihtiyaç olduğunu göremiyorlardı.

Böylece, tekniği kullanmasını bilen kadrolar sorunu, en önemli sorun haline geldi.

Tekniği abartan ve dolayısıyla eğitilmiş insanların, kadroların önemini azımsayan idarecilerin dikkatini, tekniğin öğrenilmesine ve teknikte ustalaşmaya, teknikten en mükemmel şekilde yararlanmasını bilen çok sayıda kadronun yetiştirilmesi için mümkün olan herşeyin yapılmasına yönelmek gerekiyordu.

Daha önceleri, yeniden inşa döneminin başlarında, ülkemiz teknik imkânlar kıtlığı içindeyken, Parti, "yeniden inşa döneminde teknik herşeyi belirler" şiarını onaya atmıştı; şimdi, teknik imkânların bol olduğu yeniden inşanın esas olarak tamamlandığı ve ülkenin büyük bir kadro sıkıntısı çektiği sırada, Partinin yeni bir şiar, dikkatleri teknikten çok insana, tekniği tam olarak kullanabilecek kadrolara çeken bir şiar ortaya atması zorunlu hale geldi.

Stalin yoldaşın 1935 Mayısında Kızıl Ordu Akademileri mezunlarına hitaben yaptığı konuşma, bu bakımdan büyük önem taşıyordu. Stalin yoldaş şunları söylemişti:

> "Önceleri, 'Teknik herşeyi belirler' diyorduk. Bu şiar, teknik imkan kıtlığına son vermemize ve halkımızın birinci sınıf teknik imkanlarla donanması için bütün faaliyet alanlarında geniş bir teknik temel yaratmamıza yardımcı oldu. Bu çok iyi birşeydir. Ama yeterli değildir, hiç yeterli delildir. Tekniği harekete geçirmek ve ondan tam olarak yararlanmak için, tekniği kullanmasını bilen kimselere, bu teknikten sanatın bütün kurallarına uygun olarak yararlanmasını bilen kadrolara ihtiyacımız vardır. Tekniği kullanmasını bilen insanların emrinde teknik, mucizeler yaratabilir ve yaratmalıdır. Birinci sınıf fabrikalarımızda ve atölyelerimizde, Sovyet çiftliklerimizde ve kollektif çiftliklerimizde ve Kızıl Ordumuz'da bu tekniğe hakim yeterince kadromuz olsaydı, ülkemiz bugünkünden üç kat, dört kat daha iyi sonuçlar elde ederdi. Şimdi, insanlara, kadrolara, tekniği kullanmasını bilen işçilere ağırlık verilmesi, bu nedenle zorunludur. Geride kalmış bir dönemin, teknik imkan yokluğunun sıkıntısını çektiğimiz bir dönemin yansıması olan 'teknik herşeyi belirler' şiarının yerine, şimdi yeni bir şiarın, 'kadrolar herşeyi belirler' şiarının konulması, bunun için zorunludur. Şimdi asıl mesele budur...
>
> Dünyanın sahip olduğu bütün zenginlikler içinde en değerli ve en belirleyici olanın insanlar, kadrolar olduğunu anlamanın zamanı gelmiştir. Anlaşılmalıdır ki, bugünkü şanlarda *'kadrolar herşeyi belirler'*. Eğer sanayide, tarımda, ulaştırmada ve orduda iyi nitelikte ve çok sayıda kadrolara sahip olursak, ülkemiz yenilmez olacaktır.
>
> Eğer böyle kadrolara sahip değilsek, ayakla duramayız."

Artık önde gelen görev, emek üretkenliğini daha da artırmak amacıyla teknik kadroların eğitimini hızlandırmak ve yeni tekniğin kullanılmasında hızla ustalaşmak oluyordu.

Bu kadroların çoğalmasının, insanlarımızın yeni tekniklerin kullanılmasında ustalaşmanın ve emek üretkenliğinin daha da artışının en parlak örneği, Stahanov hareketi idi. Bu hareket, Donetz Havzasında, taşkömürü sanayiinde doğdu ve gelişti, sanayiin diğer dallarına sıçradı, demiryollarına ve daha sonra da tarım alanına yayıldı. Bu harekete, Donetz Havzasında "Tsentralnaya İrmino" Kömür Ocağında çalışan

kömür işçisi Aleksey Stahanov'un adına izafeten, Stahanov hareketi denildi. Stahanov'dan önce Nikita İzotov, kömür çıkarımında o zamana kadar görülmemiş rekorlar kırmıştı. 31 Ağustos 1935'te bir tek vardiyada 102 ton kömür çıkaran ve böylece ortalama üretimi yüzde 1,300 geçen Stahanov'un örneği, emek üretkenliğinde yeni bir ilerleme sağlamak, üretim standartlarını yükseltmek yolunda işçilerin ve kollektif çiftçilerin kitle hareketinin temelini attı. Otomobil sanayiinde Bussygin, ayakkabı sanayiinde Smetanin, demiryollarında Krivonos, kereste sanayiinde Mussinski, tekstil sanayiinde Yevdokiya ve Maria Vinogradova, tarımda Maria Demçenko, Maria Gnatyenko, P. Angelina, Polagutin, Kolessov, Kovardak, Borin -Stahanov hareketinin ilk öncülerinin adlarıydı.

Bu kişileri, daha önceki öncülerin emek üretkenliğini aşan bütün bir öncüler ordusu izledi.

1935 Kasımında Kremlin'de yapılan Sovyetler Birliği Birinci Stahanovcular Konferansı ve Stalin yoldaşın burada yaptığı konuşma, Stahanov hareketine büyük bir hız kazandırdı.

> "Stahanov hareketi", diyordu Stalin yoldaş konuşmasında, "sosyalist yarışmada yeni bir dalganın, sosyalist yarışmanın yeni ve daha yüksek bir aşamasının ifadesidir... Geçmişte, üç yıl kadar önce, sosyalist yarışmanın ilk döneminde, sosyalist yarışma ile modern teknik arasında zorunlu bir bağlantı yoktu. Hatta, aslında o zamanlar, hemen hiç modern tekniğimiz yoktu. Öte yandan, sosyalist yarışmanın bugünkü aşaması, Stahanov hareketi, zorunlu olarak modern teknikle bağlantılıdır. Yeni ve daha yüksek bir teknik olmadan, Stahanov hareketi düşünülemezdi. Stahanov, Bussygin, Smetanin, Krivonos, Vinogradova yoldaşlar ve daha birçokları gibi, bu tekniğe tamamen hakim olmuş ve onu ilerletmiş olan yeni insanlarla, kadın ve erkek işçilerle karşıkarşıyayız. Üç yıl kadar önce, böyle insanlarımız hiç yoktu ya da yok denecek kadar azdı... Stahanov hareketinin önemi, eski teknik standartları yetersiz olduktan için yıkan, birçok durumda ileri kapitalist ülkelerin emek üretkenliğini aşan ve böylelikle, ülkemizde sosyalizmin daha da sağlamlaşmasının pratik temelini, ülkemizi bütün ülkeler içinde en müreffeh olanı haline getirme imkanını yaratan bir hareket olmasında yatar."

Stalin yoldaş, Stahanovcuların çalışma yöntemlerini anlatarak ve Stahanov hareketinin ülkenin geleceği açısından büyük önemini belirterek, sözlerine şöyle devam etti:

"Stahanovcu yoldaşlarımıza yakından bir bakın. Stahanovcular ne çeşit insanlardır? Onlar esas olarak genç ya da orta yaşlı, kültürlü ve teknik bilgiye sahip, çalışmada dikkat ve özen örnekleri veren, çalışmada zaman unsurunun değerini bilen ve sadece dakikaları değil, saniyeleri de saymasını öğrenmiş olan erkek ve kadın emekçilerdir. Çoğu teknik alanda asgari eğitim görmüştür ve teknik eğitimlerini devam ettirmektedir. Bunlar, bazı mühendislerde, teknisyenlerde ve idarecilerde görülen tutuculuk ve ataletten kurtulmuşlardır; eskimiş teknik standartları yıkıp yeni ve daha yüksek standartlar yaratarak cesaretle ilerliyorlar; sanayimizin yöneticileri tarafından hazırlanan projelerde ve iktisadi planlarda verimli değişiklikler yapıyorlar; mühendislerin ve teknisyenlerin söylediklerini sık sık tamamlayıp düzeltiyorlar, onlara öğretiyor ve onları ileriye itiyorlar, çünkü bunlar, yaptıkları işin tekniğinde tam olarak ustalık kazanmış ve teknikten azami faydayı sağlayabilen insanlardır. Bugün Stahanovcular sayıca azdır, ama yarın sayılarının bunun on katına çıkacağından kim şüphe edebilir? Stahanovcuların sanayimize yenilik getirenler olduğu, Stahanov hareketinin sanayimizin geleceğini temsil ettiği, işçi sınıfının kültür ve teknik düzeyinin yükselişinin tohumunu içinde taşıdığı, bize sosyalizmden komünizme geçiş ve kafa ve kol emeği arasındaki ayrımın ortadan kaldırılması için zorunlu olan yüksek emek üretkenliğini sağlayacak tek yolu açtığı aşikâr değil midir?"

Stahanov hareketinin yaygınlaşması ve İkinci Beş Yıllık Planın zamanından önce tamamlanması, emekçi halkın refah ve kültür düzeyinde yeni bir yükselişin şartlarını yarattı.

İkinci Beş Yıllık Plan döneminde, işçilerin ve hizmetlilerin gerçek ücretleri iki mislinden fazla arttı. Ödenen ücretler toplamı, 1933'e 34 milyar rubleden, 1937'de 81 milyar rubleye çıktı. Aynı dönemde, devlet sosyal sigorta fonu, 4,6 milyar rubleden 5,6 milyar rubleye yükseldi. Yalnız 1937'de, işçilerin ve hizmetlilerin devlet sigortasına, yaşam şartlarının düzeltilmesine ve kültürel ihtiyaçların tatminine, sanatoryumlara, sağlık evlerine, dinlenme evlerine ve sağlık hizmetlerine yaklaşık 10 milyar ruble harcandı.

Kırlık alanlarda, kollektif çiftlik sistemi artık kesin olarak sağlamlaştırılmıştı. Kollektif Çiftlik Örnek İşçileri İkinci Kongresinin 1935 Şubatında kabul ettiği ***Tarımsal Arteller Yönetmenliği***'nin ve kollektif

çiftliklere işledikleri toprakların ***süresiz kullanım hakkının*** verilmesinin, bu gelişmeye büyük katkısı oldu. Kollektif çiftlik sisteminin sağlamlaştırılması, kır nüfusu içinde yoksulluğa ve güvensizliğe son verdi. Önceleri, üç yıl kadar önce, kollektif çiftçiler işgünü birimi başına bir ya da iki kilogram tahıl alırken, şimdi tahıl yetiştiren bölgelerde kollektif çiftçilerin çoğunluğu, diğer bazı ürünlerin ve para gelirinin yanısıra, 5 ila 12 kilogram ve birçoğu da işgünü birimi başına 20 kilogram tahıl alıyorlardı. Şimdi, tahıl yetiştiren bölgelerde, yıllık gelir olarak 500 ili 1500 pud tahıl; pamuk, şeker pancarı, keten, büyükbaş hayvan, üzüm, turunçgiller ve meyve ve sebze yetiştiren bölgelerde ise yıllık gelir olarak onbinlerce ruble elde eden milyonlarca kollektif çiftçi ailesi vardı. Kollektif çiftlikler refaha kavuşmuşlardı. Küçük yıllık mahsuller için yapılmış eski depolama yerleri artık hane halkının ihtiyaçlarının onda birini bile karşılamaz olduğundan, bir kollektif çiftçi ailesinin en önemli meselesi, şimdi yeni silolar ve depolar inşa etmek olmuştu.

Halkın refah düzeyinin yükselmesi karşısında Hükümet, kürtajın yasaklanması üzerine bir yasa çıkardı ve aynı zamanda doğumevlerinin, çocuk yuvalarının, süt merkezlerinin ve anaokullarının inşası için geniş bir program kabul etti. 1935'te bu tedbirler için 875 milyon ayrılmışken, 1936'da bu miktar 2, 714 milyar ruble oldu. Kalabalık ailelere önemli miktarda karşılıksız yardım verilmesini sağlayan bir yasa çıkarıldı. Yalnız 1937'de bu yasayla 1 milyar rublenin üzerinde karşılıksız yardım yapıldı.

Genel eğitim mecburiyetinin kabul edilmesi ve yeni okulların inşasıyla halk kültürel bakımdan hızla kalkındı. Bütün ülkede çok sayıda okul yapıldı. İlk ve ortaokullardaki öğrencilerin sayısı 1914'te 8 milyondan, 1936/37 öğrenim yılında 28 milyona yükseldi. Üniversite öğrencilerinin sayısı aynı dönemde, 112,000'den 542,000'e yükseldi.

Bu gerçek bir kültür devrimiydi.

Kitlelerin refah ve kültür düzeyinin yükselmesi, Sovyet devrimimizin gücünün, kudretinin ve yenilmezliğinin bir yansımasıydı. Geçmişteki devrimler yenilgiye uğradılar, çünkü halka özgürlük verirken, halkın maddi ve kültürel durumunda ciddi bir düzelme sağlayamadılar. Bu devrimlerin baş zaafı buradaydı. Bizim devrimimiz, bütün öteki devrimlerden, halkı yalnız Çarlıktan ve kapitalizmden kurtarmakla kalmayıp onun refah ve kültür düzeyinde de köklü bir ilerleme sağlamış olmasıyla ayrılır. Devrimimizin gücü ve yenilmezliği burada yatar.

"Proleter devrimimiz", dedi Stalin yoldaş, Sovyetler Birliği Birinci Stahanovcular Konferansında, "halka sadece

siyasi sonuçlar değil, aynı zamanda maddi sonuçlar da sunabilmiş olan dünyadaki tek devrimdir. Bütün işçi devrimleri içinde, iktidarı ele geçirmeyi başaran yalnız bir tane tanıyoruz. Bu, Paris Komünü'dür. Ama bu iktidar uzun sürmedi. Evet, bu devrim kapitalizmin zincirlerini parçalamaya girişti ama bu zincirleri kıracak zamanı bulamadı; devrimin maddi kazanımlarını halka gösterecek zaman ise hiç bulamadı. Bizim devrimimiz, kapitalizmin zincirlerini parçalayıp halka özgürlük getirmekle kalmayan, aynı zamanda halk için müreffeh bir hayatın maddi şartlarını da yaratan tek devrimdir. Devrimimizin gücü ve yenilmezliği işte burada yatar."

3 - VIII. SOVYET KONGRESI. SSCB'NİN YENİ ANAYASASININ KABULÜ.

1935 Şubatında Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği VII. Sovyet Kongresi, 1924'te kabul edilmiş olan SSCB Anayasasını değiştirme kararı aldı. 1924'te kabul edilmiş olan ilk Sovyet Anayasasından bu yana Sovyetler Birliği'nin yaşamında meydana gelen büyük değişiklikler, bir anayasa değişikliğini zorunlu kılıyordu. Bu dönemde Sovyetler Birliği'nde sınıf güçleri arasındaki karşılıklı ilişki tamamen değişmişti; yeni bir sosyalist sanayi yaratılmış, Kulaklar ezilmiş, kollektif çiftlik sistemi zafer kazanmış ve Sovyet toplumunun temeli olarak, milli ekonominin her alanında üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyet kurulmuştu. Sosyalizmin zaferi, seçim sisteminin daha da demokratikleştirilmesi ve genel, eşit ve gizli oya dayanan doğrudan seçim sisteminin kabul edilmesini mümkün kıldı.

SSCB'nin yeni Anayasası, Stalin yoldaşın başkanlığında, bu amaçla kurulan bir Anayasa Komisyonu tarafından kaleme alındı. Taslak beş buçuk ay süreyle bütün ülkede tartışıldı. Bundan sonra da Olağanüstü VIII. Sovyet Kongresine sunuldu.

SSCB'nin yeni Anayasa tasarısını onaylamak ya da reddetmek üzere özel olarak toplantıya çağrılan VIII. Sovyet Kongresi, 1936 Kasımında toplandı.

Kongreye yeni anayasa taslağı üzerinde bir rapor sunan Stalin yoldaş, Sovyetler Birliği'nde 1924 Anayasasından bu yana meydana gelen başlıca değişiklikleri saydı.

1924 Anayasası NEP'in ilk döneminde hazırlanmıştı. O sıralar Sovyet Hükümeti henüz sosyalizmin yanısıra kapitalizmin de gelişmesine izin vermek zorundaydı. O sıralar Sovyet iktidarının hedefi, iki sistem, kapitalist sistemle sosyalist sistem arasındaki yarışma süresince, sosyalizmin iktisadi alanda kapitalizm üzerindeki zaferini örgütlemeyi sağlamaktı. "Kim-kimi?" sorusu henüz çözülmüş değildi. Eski ve yetersiz teknik donatımı ile sanayi, savaş öncesi üretim düzeyine bile ulaşamamıştı. Tarımın durumu daha da kötüydü. Uçsuz-bucaksız uzanan küçük-köylü çiftlikleri okyanusunda, Sovyet çiftlikleri ve kollektif çiftlikler küçük adalar gibiydiler. O sıralar Kulakların tasfiyesi değil, yalnızca kısıtlanması sözkonusu olabilirdi. Sosyalist sektör, ticaretin ancak yüzde 50'sini kapsıyordu.

Sovyetler Birliği'nin 1936'daki görünümü ise tamamen değişikti. Ülkenin iktisadi hayatı tamamen değişmişti. Kapitalist unsurlar bütünüyle tasfiyeye uğramış, sosyalist sistem iktisadi hayatın bütün alanlarında zafer kazanmıştı. Şimdi, üretimi savaş öncesi düzeyin yedi katına çıkarmış ve özel sanayii tamamıyla silip atmış olan güçlü bir sosyalist sanayi vardı. Modern makinelerle donatılmış ve dünyada en büyük ölçekli tarımsal üretimin yapıldığı kollektif çiftlikler ve Sovyet çiftlikleri biçimindeki mekanize sosyalist çiftlik, tarımda zafer kazanmıştı. 1936 yılına gelindiğinde, sınıf olarak Kulaklar tamamen tasfiye edilmişti ve küçük köylüler artık ülkenin iktisadi hayatında önemli bir rol oynamıyordu. Ticaret tamamen devletin ve kooperatiflerin elinde toplanmıştı. İnsanın insan tarafından sömürülmesine ebediyen son verilmişti. Üretim araçları üzerinde sosyalist kamu mülkiyeti, yeni sosyalist sistemin dokunulmaz temeli olarak iktisadi hayatın bütün dallarında sağlam bir biçimde yerleşmişti. Yeni sosyalist toplumda iktisadi krizler, yoksulluk, işsizlik ve kıtlık ebediyen ortadan kalkmıştı. Sovyet toplumunun bütün üyeleri için müreffeh ve kültürlü bir yaşamın şartları yaratılmıştı.

Bu duruma uygun olarak, dedi Stalin yoldaş raporunda, Sovyetler Birliği nüfusunun sınıf yapısı da değişmiştir. Çiftlik sahipleri sınıfı ve eski büyük emperyalist burjuvazi, daha içsavaş döneminde tasfiye edilmişti. Sosyalizmin inşası dönemi süresince bütün sömürücü unsurlar, kapitalistler, tüccarlar, Kulaklar ve vurguncular tasfiye edilmişti. Sadece, tasfiye edilen sömürücü sınıfların önemsiz kalıntıları vardı ve bunların tam olarak ortadan kaldırılması da çok yakın bir gelecekte gerçekleşecekti.

Sovyetler Birliği emekçileri -işçiler, köylüler ve aydınlar- Sosyalizmin inşası döneminde derin bir değişim geçirmişlerdi.

İşçi sınıfı, artık kapitalizmde olduğu gibi üretim araçlarından yoksun ve sömürülen bir sınıf değildi. İşçi sınıfı kapitalizme son vermiş, üretim araçlarını kapitalistlerin elinden almış ve bunları kamu mülkü haline getirmişti. İşçi sınıfı, artık eski dar anlamıyla proletarya olmaktan çıkmıştı. Devlet iktidarına sahip olan Sovyetler Birliği proletaryası tamamen yeni bir sınıf haline gelmişti. Sömürüden kurtulmuş, kapitalist iktisadi sistemi yıkmış ve üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyeti kurmuş olan bir işçi sınıfı haline gelmişti. Bu yüzden, insanlık tarihinin daha önce benzerini görmediği bir işçi sınıfıydı.

Sovyetler Birliği köylüsünün durumundaki değişme de daha az değildi. Geçmişte, ilkel teknik malzeme kullanan ve kendi küçük toprağı üzerinde tecrit edilmiş ve dağınık bir şekilde çalışan yirmi milyon küçük ve orta-köylü ailesi vardı. Bunlar, çiftlik sahipleri, Kulaklar, tüccarlar, vurguncular, tefeciler vb. tarafından sömürülüyorlardı. Şimdi Sovyetler Birliği'nde tamamen yeni bir köylülük ortaya çıkmıştı. Artık köylülerini sömüren çiftlik sahipleri, Kulaklar, tüccarlar ve tefeciler kalmamıştı. Köylü hanelerinin büyük çoğunluğu, özel mülkiyet esasına dayalı kollektif çalışmadan doğan üretim araçları üzerinde kollektif mülkiyet esasına, dayalı kollektif çiftliklere katılmıştı. Bu, yeni tip bir köylülük, her türlü sömürüden kurtulmuş bir köylülüktü. Bu, insanlık tarihinin daha önce benzerini görmediği bir köylülüktü.

Sovyetler Birliği'nde aydınlar da değişime uğramıştı. Genel olarak tamamen yeni bir aydınlar zümresi haline gelmişti. Aydınların çoğunluğu, işçi ve köylülerin saflarından geliyordu. Bunlar, eski aydınlar zümresi gibi kapitalizme değil, sosyalizme hizmet ediyorlardı. Aydınlar, sosyalist toplumun eşit bir üyesi haline gelmişlerdi. Bu aydınlar, işçilerle ve köylülerle birlikte yeni, sosyalist bir toplum inşa ediyorlardı. Bu, halkın hizmetinde olan ve her türlü sömürüden kurtulmuş olan yeni tip bir aydınlar zümresiydi. Bu, insanlık tarihini daha önce benzerini görmediği bir aydınlar zümresiydi.

Böylelikle, Sovyetler Birliği emekçilerini birbirinden ayıran eski sınıf farkları silinmekteydi, eski sınıfların içine kapanıklığı ortadan kalkıyordu. İşçiler, köylüler ve aydınlar, arasındaki iktisadi ve siyasi çelişmeler gitgide zayıflıyor ve ortadan siliniyordu. Toplumun manevi ve siyasi birliğinin temeli yaratılmıştı.

Sovyetler Birliği'nin yaşamındaki bu derin değişiklikler, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin bu kesin zaferi, SSCB'nin yeni Anayasa'sına yansıdı.

Yeni Anayasaya göre Sovyet toplumu, iki dost sınıftan, işçilerden ve köylülerden meydana gelmiştir; bu ikisi arasındaki sınıf farklılıkları devam etmektedir. Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği, işçilerin ve köylülerin sosyalist devletidir.

SSCB'nin siyasi temelini, çiftlik sahiplerinin ve kapitalistlerin iktidarının devrilmesi ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasının bir sonucu olarak gelişmiş ve güçlenmiş olan Emekçi Temsilcileri Sovyetleri oluşturur.

SSCB'nde bütün iktidar, Emekçi Temsilcileri Sovyetleri tarafından temsil edilen kent ve köy emekçi halkına aittir.

SSCB'nde en yüksek devlet iktidar organı, SSCB Yüksek Sovyeti'dir.

Eşit haklara sahip iki Meclisten, Birlik Sovyeti ile Milliyetler Sovyetinden meydana gelen SSCB Yüksek Sovyeti, SSCB vatandaşları tarafından dört yıl süreyle, genel, eşit, doğrudan ve gizli oya dayanan seçimle seçilir.

Bütün Emekçi Temsilcileri Sovyetleri için yapılan seçimler gibi, SSCB Yüksek Sovyeti için yapılan seçim de *geneldir*. Bu ırk ya da milliyet, din, öğrenim düzeyi, doğum yeri, sosyal köken, mülkiyet durumu ya da geçmişteki eylemler dikkate alınmaksızın, akıl hastaları ve mahkemece kamu haklarından yoksun bırakılma cezasına çarptırılmış kimseler dışında, 18 yaşını doldurmuş bütün SSCB yurttaşlarının, temsilcilerin seçiminde oy kullanmaya ve seçimlerde aday olmaya hakları olduğu anlamına gelir.

Temsilci seçimleri ***eşittir***. Bu, her yurttaşın bir oyu olması ve bütün yurttaşların seçimlere eşit haklarla katılması demektir.

Temsilci seçimleri ***doğrudandır***. Bu, kent ve köy Emekçi Temsilcileri Sovyetlerinden SSCB Yüksek Sovyeti'ne kadar bütün Emekçi Temsilcileri Sovyetlerinin yurttaşlar tarafından tek dereceli seçimle seçilmesi demektir.

SSCB Yüksek Sovyeti, iki Meclisin birleşik oturumunda Yüksek Sovyet Prezidyumunu ve SSCB Halk Komiserleri Konseyi'ni seçer.

SSCB'nin dayandığı iktisadi temel, sosyalist ekonomi sistemi ve üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyettir. SSCB'nde sosyalizmin "Herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre" ilkesi gerçekleştirilmiştir.

Bütün Sovyet vatandaşlarına çalışma hakkı, dinlenme ve tatil

hakkı, eğitim görme hakkı, yaşlılık, hastalık ve sakatlık durumunda bakım hakkı sağlanmıştır.

Kadınlar yaşamın bütün alanlarında erkeklerle eşit haklara sahiptir. Milliyetine ya da ırkına bakılmaksızın tüm Sovyet yurttaşlarının eşitliği, değiştirilmesi mümkün olmayan bir yasadır.

Bütün vatandaşlara vicdan özgürlüğü ve dine karşı propaganda özgürlüğü tanınmıştır.

Sosyalist toplumu güçlendirmek için, Anayasa, söz, basın, toplantı ve gösteri özgürlüklerini, dernek kurma, kişi dokunulmazlığı, konut dokunulmazlığı ve haberleşmenin gizliliği, emekçi halkın çıkarlarını savundukları için veya bilimsel faaliyetlerinden ötürü veya ulusal kurtuluş mücadelelerinden dolayı baskıya uğrayan yabancı devlet yurttaşlarının SSCB'ne sığınma haklarını garanti altına alır.

Yeni Anayasa bütün Sovyet vatandaşlarına ciddi yükümlülükler de yükler: Yasalara riayet, çalışma disiplinini koruma, kamu görevlerini dürüstlükle yerine getirme, sosyalist toplumun kurallarına saygı gösterme, sosyalist kamu mülkiyetini koruma ve güçlendirme ve sosyalist anavatanı savunma yükümlülüğü.

"Anavatanı savunmak bütün SSCB vatandaşlarının kutsal görevidir."

Vatandaşların çeşitli dernekler kurma hakkına ilişkin olarak, Anayasa maddelerinden birinde şunlar belirtilmektedir:

> "İşçi sınıfının ve emekçi halkın diğer kesimlerinin saflarındaki en aktif ve en yüksek siyasi bilince sahip yurttaşlar, sosyalist sistemi güçlendirme ve geliştirme mücadelesinde emekçi halkın öncüsü olan ve emekçi halkın bütün örgütlerinin, hem kamu ve hem de devlet örgütlerinin yönetici çekirdeğini temsil eden Sovyetler Birliği Komünist partisi (Bolşevik)'te birleşirler."

SSCB'nin yeni Anayasa taslağı VIII. Sovyet Kongresi tarafından oybirliğiyle onaylandı ve kabul edildi.

Böylelikle Sovyet ülkesi yeni bir Anayasa, sosyalizmin ve işçilerle köylülerin demokrasinin zaferini somutlaştıran bir Anayasa kazanmış oldu.

Anayasa bu yolla, SSCB'nin yeni bir gelişme aşamasına, sosyalist toplumun inşasının tamamlanması ve toplum yaşamının yol gösterici ilkesinin "Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre"

şeklindeki komünist ilke olacağı komünist topluma tedricen geçiş aşamasına girmiş olduğunu belirtiyor ve yeni bir çağ açan bu olguya yasal bir nitelik kazandırıyordu.

4 - BUHARİNCİ-TROÇKİST CASUSLAR, YIKICILAR VE VATAN HAİNLERİ ÇETESİNİN KALINTILARININ TASFİYESİ. SSCB YÜKSEK SOVYETİ SEÇİMİ İÇİN HAZIRLIKLAR. PARTİNİN İZLEYECEĞİ YOL OLARAK, GENİŞ PARTİ-İÇİ DEMOKRASİ. SSCB YÜKSEK SOVYETİ SEÇİMLERİ.

1937 yılında, Buharinci-Troçkist çetenin işlediği canice suçlarla ilgili yeni gerçekler günışığına çıktı. Pyatakov, Radek ve diğerlerinin mahkemesi; Tuhaçevksi, Yakir ve diğerlerinin mahkemesi ve nihayet Buharin, Rykov, Krestinski, Rosengoltz ve diğerlerinin mahkemesi, Buharincilerin ve Troçkistlerin uzun süreden beri bir "Sağcılar ve Troçkistler Bloku" şeklinde çalışan bir halk düşmanları çetesi halinde birleşmiş olduklarını gösterdi.

Duruşmalar, bu insan süprüntülerinin, Troçki, Zinovyev ve Kamenev gibi halk düşmanlarıyla birlikte, Ekim Sosyalist Devriminin ilk günlerinden beri Lenin'e, Partiye ve Sovyet devletine karşı bir komplo içinde bulunduğunu ortaya koydu. 1918 başlarında Brest-Litovsk Barışım baltalamaya yönelik sinsi çabalar; Lenin'e karşı girişilen komplo ve 1918 ilkbaharında Lenin, Stalin ve Sverdlov'un tutuklanmaları ve öldürülmeleri için "Sol" Sosyal-Devrimcilerle yapılan gizli ittifak; 1918 yazında Lenin'in yaralanmasına yolaçan alçakça suikast; 1918 yazında "Sol" Sosyal-Devrimcilerin isyanı; 1921'de Lenin'in önderliğini kundaklamak ve yıkmak amacıyla Parti içindeki görüş ayrılıklarını kasıtlı olarak derinleştirilmesi; Lenin'in hastalığı sırasında ve ölümünden sonra Parti önderliğini devirme girişimleri; devlet sırlarının düşmanlara verilmesi ve yabancı casusluk örgütlerine bilgi sağlanması; Kirov'un alçakça öldürülmesi; yıkıcılık ve saptırma faaliyetleri ve sabotajlar; Menjinski, Kuybişev ve Gorki'nin haince öldürülmeleri -20 yıllık bir dönem içinde yapılan bütün bunların ve benzer hainliklerin, burjuva devletlerin casusluk örgütlerinin emirleriyle, Troçki, Zinovyev, Kamenev, Buharin, Rykov ve uşaklarının katılımı ya da doğrudan yönetimi ile işlendiği meydana çıktı.

Duruşmalar, Troçkist-Buharinci canilerin, efendilerinin, yani yabancı devletlerin casusluk örgütlerinin arzusuna uygun olarak, Partiyi ve Sovyet devletini yıkmaya, ülkenin savunma gücünü kundaklamaya, yabancı askeri müdahaleye yardımcı olmaya, Kızıl Ordu'nun yenilgisini

hazırlamaya, . SSCB'ni parçalamaya, Sovyet Kıyı Bölgesini Japonya'ya, Sovyet Byelo-Rusya'sını Polonya'ya, Sovyet Ukrayna'sını Almanya'ya vermeye, işçilerin ve kollektif köylülerin kazanımlarını yıkmaya ve SSCB'nde kapitalist köleliği restore etmeye çalıştıklarını gün ışığına çıkardı.

Aslında bir sinek kadar bile güçlü olmayan bu Beyaz Muhafız cüceler, öyle görülüyor ki, ülkenin efendileri oldukları ve gerçekten Ukrayna'yı, Byelo-Rusya'yı ve Kıyı Bölgesini satabilecek ya da verebilecek güçte oldukları zehabına kapılmışlardı.

Bu Beyaz Muhafız haşarat, Sovyet ülkesinin efendisinin Sovyet halkı olduğunu ve Rykovların, Buharinlerin, Zinovyevlerin ve Kamenevlerin hepsinin, Sovyet devletinin geçici hizmetlileri olduklarını ve devletin istediği anda onları bir süprüntü gibi görevlerinden atabilecek güçte olduğunu unuttular.

Bu aşağılık faşist uşakları, Sovyet halkının parmağını şöyle bir kımıldatarak bunların hepsini silip süpürebileceğini unuttular.

Sovyet mahkemesi, Buharinci-Troçkist canileri kurşuna dizilmeye mahkûm etti.

İçişleri Halk Komiserliği, hükümleri infaz etti.

Sovyet halkı, Buharinci-Troçkist çetenin imhasını onayladı ve gündeme devam etti.

Gündemdeki görev, SSCB Yüksek Sovyeti seçimlerine hazırlanmak ve bu seçimleri örgütlü bir şekilde yapmaktı.

Parti, bütün gücünü seçim hazırlıklarına verdi. Parti, yeni SSCB Anayasasının yürürlüğe girmesinin, ülkenin siyasi yaşamında bir dönüm noktası olduğunu düşünüyordu. Bu dönüm noktası, seçim sisteminin tam olarak demokratikleştirilmesi, sınırlı oy hakkı yerine genel oy hakkının, tam eşit olmayan seçimler yerine eşit seçimlere, çok dereceli seçimler yerine tek dereceli seçimlerin ve açık oy yerine gizli oy esasının konması anlamına geliyordu.

Yeni Anayasanın kabulünden önce, din adamlarının, eski Beyaz Muhafızların, eski Kulakların ve toplumsal yararlı bir çalışma yapmayanların oy hakları kısıtlanmıştı. Yeni Anayasa, temsilci seçimlerini genelleştirerek, bu kategorilere giren yurttaşların oy hakkı üzerindeki kısıtlamaları kaldırdı.

Daha önce, kentli ve köylü nüfusun temsil esaslarındaki farklardan ötürü, temsilci seçimleri eşit olmuyordu. Oysa şimdi,

seçimlerin eşitliğini kısıtlama zorunluluğu ortadan kalkmış ve bütün yurttaşlara eşitlik esası üzerinde seçimlere katılma hakkı tanınmıştı.

Daha önce, Sovyet iktidarının orta ve yüksek dereceli organlarının seçimleri çok dereceli idi. Oysa şimdi, yeni Anayasada kent ve köy Sovyetlerinden Yüksek Sovyet'e kadar bütün Sovyetler için yapılacak seçimlerin tek dereceli olması esası kabul ediliyordu.

Daha önce, Sovyet temsilcileri seçimleri açık oyla yapılıyordu ve adaylara değil, aday listelerine oy veriliyordu. Oysa şimdi, temsilcilerin seçimi gizli oyla yapılacaktı ve her seçim bölgesinde aday listelerine değil adaylara oy verilecekti.

Bu, ülkenin siyasi yaşamında kesin bir dönüm noktasıydı.

Yeni seçim sisteminin, halkın siyasi faaliyetinin artmasına, yığınların Sovyet iktidar organlarının halka karşı sorumluluklarının çoğalmasına yol açması kaçınılmazdı ve nitekim öyle oldu.

Ülkenin siyasi hayatındaki bu dönüm noktasına tam olarak hazırlıklı olabilmek için, itici gücün Parti olması ve yapılacak seçimlerde Partinin önder rolünün tam olarak sağlanması gerekiyordu. Fakat, bunun gerçekleştirilmesi, ancak bizzat Parti örgütlerinin günlük çalışmalarında tam olarak demokratikleştirilmeleriyle; Parti Tüzüğünün emrettiği gibi, Parti-içi yaşantıda demokratik merkeziyetçilik ilkelerini tam olarak uygulamalarıyla; Partinin bütün organlarının seçim yoluyla işbaşına gelmesiyle; Partide eleştiri ve özeleştirinin tam olarak geliştirilmesiyle; Parti organlarının Parti kitlesine karşı sorumluluğunun tam olmasıyla ve bizzat Parti kitlesinin tam aktif hale gelmesiyle mümkün olabilirdi.

1937 Şubatının sonlarında yapılan Merkez Komitesi Plenumunda Jdanov yoldaşın, Parti örgütlerinin SSCB Yüksek Sovyeti seçimlerine hazırlanması konusunda sunduğu rapor, bazı Parti örgütlerinin, seçim ilkesi yerine kooptasyon usulünü uygulayarak, adaylar yerine aday listelerine oy vererek, gizli oy yerine açık oy esasını getirerek günlük çalışmalarında Parti Tüzüğünü ve demokratik merkeziyetçilik ilkelerini sistematik olarak çiğnediklerini ortaya koydu. Böyle uygulamaların hakim olduğu örgütlerin, Yüksek Sovyet seçimlerinde görevlerini tam olarak yerine getiremeyecekleri açıktı. Herşeyden önce, Parti örgütlerinde bu tür anti-demokratik uygulamalara son vermek ve Parti çalışmasını geniş demokratik esaslar üzerinde yeniden örgütlemek zorunluydu.

Bunun için, Jdanov yoldaşın raporunu dinledikten sonra, Merkez Komitesi plenumu şunları kararlaştırdı:

"a) Parti çalışmasını, Parti Tüzüğünün öngördüğü Parti-içi demokrasi ilkelerinin tam ve koşulsuz olarak uygulanması temeli üzerinde yeniden örgütlemek.

b) Parti Tüzüğünün öngördüğü gibi, Parti Komiteleri için kooptasyon uygulamasına son vermek ve Parti örgütlerinin yönetici organlarının seçim yoluyla iş başına gelmesi ilkesini yeniden hakim kılmak.

c) Parti organları için yapılan seçimlerde aday listelerine oy verilmesini yasaklamak; seçimlerde adaylara oy verilmesine ve bütün Parti üyelerinin, adaylara karşı çıkma ve onları eleştirme sınırsız hakkına sahip olmak.

d) Parti organları için yapılan seçimlerde kapalı (gizli) oy esasını kabul etmek.

e) En alt seviyedeki Parti örgütlerinin Parti Komitelerinden, Bölge ve Alt Bölge Komitelerine ve milli bölgelerdeki Komünist Partilerinin Merkez Komitelerine kadar bütün Parti örgütlerinde, Parti organlarının seçilmesi; bütün seçimlerin en geç 20 Mayıs tarihine kadar tamamlanması.

f) Bütün Parti örgütlerinin, Parti organlarının hizmet süreleri bakımından Parti Tüzüğünün öngördüğü kurallara sıkı sıkıya uyması; yani: En alt seviyedeki Parti örgütlerinde yılda bir; mıntıka ve şehir örgütlerinde yine yılda bir; alt bölge, bölge ve cumhuriyet örgütlerinde 18 ayda bir seçim yapılması.

g) Temel Parti örgütlerinin, Parti Komitelerini genel fabrika toplantılarında seçmesi sistemine sıkı sıkıya bağlı kalmalarını sağlamak ve genel fabrika toplantılarının yerine delege toplantılarının geçirilmesine izin vermemek.

h) Bazı Parti örgütlerinde görülen, genel toplantıları kaldırma ve bunun yerine bölüm toplantıları ve delege konferanslarının geçirilmesine izin vermemek."

Böylece Parti, yaklaşan seçimler için hazırlıklara başladı.

Merkez Komitesinin bu kararı çok büyük siyasi önem taşıyordu. Bu kararın önemi, SSCB Yüksek Sovyeti seçimleri için Partinin açtığı kampanyayı başlatmasından ibaret değildi; bu karar, aynı zamanda ve öncelikle, Parti örgütlerinin çalışmalarının yeniden örgütlemelerine, Parti-içi demokrasi ilkelerini uygulamalarına ve Yüksek Sovyet seçimlerine tam olarak hazırlanmalarına yardımcı oluyordu.

Seçim kampanyasını geliştirirken Parti, Komünistler ve Partisiz yığınlar arasında bir seçim bloku kurulması fikrini seçim politikasının köşe taşı yapmaya karar verdi. Parti, seçim bölgelerinde Partisizlerle ortak adaylar göstermeye karar vererek, Partisizlerle yığınlarla ittifak halinde, blok halinde seçimlere girdi. Bu, burjuva ülkelerinde yapılan seçimlerde görülmemiş ve tamamen imkansız olan birşeydi. Ama, birbirine düşman sınıfların artık mevcut olmadığı ve nüfusun bütün kesimlerinin manevi ve siyasi birliğinin tartışılmaz bir gerçek olduğu ülkemizde, Komünistlerle Partisizlerin bir seçim bloku kurmaları gayet doğaldı.

7 Aralık 1937'de Parti Merkez Komitesi, seçmenlere hitaben bir bildiri yayınladı. Bildiride şöyle deniyordu:

> "12 Aralık 1937'de, sosyalist Anayasamız gereğince, Sovyetler Birliği'nin emekçi halkı, SSCB Yüksek Sovyeti'ne temsilcilerini seçecektir. Bolşevik Parti seçimlere, Partisiz işçilerle, köylülerle, memurlarla ve aydınlarla *blok* halinde, *ittifak* halinde girmektedir... Bolşevik Parti, kendini Partisizlerden ayrı tutmamakta, aksine seçimlere Partisizlerle blok halinde, ittifak halinde, işçi ve memur sendikalarıyla, Genç Komünistler Birliği ve Partisizlerin diğer örgüt ve kuruluşlarıyla blok halinde girmektedir. Dolayısıyla, temsilci adayları, Komünistlerin ve Partisizlerin ortak adayları olacaktır; nasıl her Komünist temsilci, Partisizlerin de temsilcisi olacaksa, her Partisiz temsilci de aynı zamanda Komünistlerin temsilcisi olacaktır."

Merkez Komitesi'nin bildirisi, seçmenlere yapılan şu çağrıyla sona eriyordu:

> "Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesi, bütün komünistleri ve sempatizanları, Partisiz adaylara, tıpkı komünist adaylara oy veriyormuşçasına oy vermeye çağırır.
>
> Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesi, tüm Partisiz seçmenleri, Komünist adaylara, tıpkı Partisiz adaylara oy veriyormuşçasına oy vermeye çağırır.
>
> Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesi, bütün seçmenleri, birlik Sovyeti'ne ve Milliyetler Sovyeti'ne girecek temsilcileri seçmek üzere 12 Aralık 1937'de *yekvücut* olarak sandık başına gitmeye çağırır.

Sovyet devletinin yüce organına temsilci seçme şerefini ve hakkını kullanmayan bir tek seçmen olmamalıdır.

Yüksek Sovyet seçimlerine istisnasız bütün seçmenlerin katılmasını sağlamayı yurttaşlık görevi saymayan bir tek aktif vatandaş olmamalıdır.

12 Aralık 1937, SSCB'ni bütün milliyetlerden emekçi halkının, Lenin'in ve Stalin'in muzaffer bayrağı etrafında birliğini kutlayan büyük bir bayram olmalıdır."

11 Aralık 1937'de, seçimlerin arifesinde, Stalin yoldaş aday gösterildiği bölgenin seçmenlerine hitap etti ve SSCB Yüksek Sovyeti'ne seçilecek delegelerin, halkın seçtiği kimselerin nasıl olması gerektiğini anlattı. Stalin yoldaş şöyle dedi:

"Seçmenler, halk temsilcilerinin kendilerine verilen görevi yerine getirecek yetenekte olmasını; çalışmalarında siyasi dar görüşlüler seviyesine düşmemesini; siyasi görevlerinde Lenin'i örnek almasını; kamu görevlerinde Lenin gibi açık ve kesin olmalarını; mücadelede Lenin gibi acımasız olmasını; ortalık karışmaya başladığında ve şu ya da bu tür bir tehlike ufukta göründüğünde, Lenin gibi her türlü panikten ve panik belirtisinden uzak olmasını, lehteki ve aleyhteki bütün unsurların kapsamlı bir şekilde tespit edilip tartılmasını gerektiren karmaşık sorunlar hakkında karar almada, Lenin gibi akıllı ve kesin davranmasını; Lenin gibi namuslu ve dürüst olmasını; halkını Lenin gibi sevmesini talep etmelidirler."

SSCB Yüksek Sovyeti seçimleri 12 Aralık günü büyük coşkunluk içinde yapıldı. Bu olay, seçimin ötesinde birşeydi. O gün Sovyet halkının zaferini kutlayan büyük bir bayram, SSCB halklarının büyük dostluğunu ortaya koyan bir olaydı.

94 milyon seçmenin 91 milyondan fazlası ya da yüzde 96,8'i oy kullandı. Seçime katılanların 89,844,000'i ya da yüzde 98,6'sl, Komünistler ve Partisizler blokunun adaylarına oy verdiler. Sadece 632,000 kişi, ya da seçmenlerin yüzde birinden daha azı, Komünistler ve Partisizler blokunun adaylarına karşı oy verdiler. Komünistler ve Partisizler blokunun istisnasız bütün adayları seçildiler.

Böylece 90 milyon kişi oybirliğiyle SSCB'nde sosyalizmin zaferini onayladı.

Bu, Komünistler ve Partisizler blokunun önemli bir zaferiydi.

Bu, Bolşevik Partinin bir zaferiydi.

Bu, Molotov yoldaşın, Ekim Devriminin 20. yıldönümünde yaptığı tarihi konuşmada sözünü ettiği, Sovyet halkının manevi ve siyasi birliğinin parlak bir kanıtıydı.

SONUÇLAR

Bolşevik Partisinin katettiği tarihi yoldan çıkarılacak temel sonuçlar nelerdir?

Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) tarihi bize ne öğretiyor?

1) Parti tarihi bize herşeyden önce, proletaryanın devrimci bir partisi, oportünizmden arınmış, uzlaşmacılara ve teslimiyetçilere karşı uzlaşmaz, burjuvaziye ve onun devlet iktidarına karşı tutumunda devrimci bir parti olmaksızın, proleter devrimin ve proletarya diktatörlüğünün zaferinin imkansız olduğunu öğretiyor.

Parti tarihi bize, proletaryayı böyle bir partiden yoksun bırakmanın, onu devrimci önderlikten yoksun bırakmak demek olduğunu; onu devrimci önderlikten yoksun bırakmanın ise proleter devrim davasını yıkmak anlamına geldiğini öğretiyor.

Parti tarihi bize, iç barış şartlarında yetişmiş, oportünistlerin dümen suyundan giden, "sosyal reformlar" hayaliyle yaşayan ve sosyal devrimden ödü kopan Batı Avrupa tipi alışılagelmiş sosyal-demokrat partilerin böyle bir parti olamayacağını öğretiyor.

Parti tarihi bize, sadece yeni tipte bir partinin, Marksist-Leninist bir partinin, bir sosyal devrim partisinin, proletaryayı burjuvaziye karşı

tayin edici savaşlara hazırlayabilecek ve proleter devrimin zaferini örgütleyebilecek bir partinin böyle bir parti olabileceğini öğretiyor.

SSCB'deki Bolşevik Parti, böyle bir partidir.

"Devrim öncesi dönemde", diyor Stalin yoldaş, "azçok barışçıl gelişme döneminde, II. Enternasyonal Partilerinin işçi hareketinde egemen güç olduğu ve parlamenter mücadele biçimlerinin temel biçimler olarak görüldüğü bu koşullarda parti, sonraları açık devrimci savaş koşulları altında kazandığı ciddi ve tayin edici öneme sahip değildi ve olamazdı da. Çeşitli saldırılara karşı II. Enternasyonali savunmak için Kautsky, II. Enternasyonal partilerinin savaş aracı değil, bir barış aracı olduklarını, tam da bu yüzden savaş sırasında, proletaryanın devrimci eylemleri döneminde; herhangi ciddi birşeye girişecek durumda olmadıklarını söyledi. Bu tamamıyla doğrudur. Ama bu ne demektir? Bu demektir ki, II. Enternasyonal partileri, proletaryanın devrimci mücadelesi için işe yaramazdır; işçileri iktidara götüren, proletaryanın militan partileri değil, parlamento seçimleri ve parlamenter mücadele için düzenlenmiş bir seçim aygıtıdır. Aslında, II. Enternasyonal oportünistlerinin egemenlikleri döneminde proletaryanın asıl siyasi örgütünün parti değil de parlamento fraksiyonu olduğu olgusu da bununla açıklanır. Partinin bu dönemde gerçekte parlamento fraksiyonunun bir eklentisi ve ona hizmet etmekle yükümlü bir öğe olduğu iyi bilinir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, böylesi koşullar altında ve böyle bir partinin yönetimi altında proletaryayı devrime hazırlamak sözkonusu bile olamazdı.

Ama yeni dönemin gelip çatmasıyla durum temelden değişti. Yeni dönem, sınıfların açıktan çatışması dönemidir; proletaryanın devrimci eylemler dönemi, proleter devrim dönemi, güçlerin emperyalizmi devirmeye, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesine doğrudan hazırlanması dönemidir. Bu dönem, proletaryanın önüne yeni görevler koyar: tüm parti çalışmasını yeni, devrimci bir tarzda yeniden örgütlemek, işçileri iktidar uğruna devrimci mücadele ruhuyla eğitmek, yedekleri yetiştirmek ve yakınlaştırmak, komşu ülkelerin proleterleriyle ittifak kurmak, sömürgelerdeki ve bağımlı ülkelerdeki kurtuluş hareketiyle sağlam bağlar kurmak vs. vb. Bu yeni görevlerin, parlamentarizmin barışçıl koşullarında eğitilmiş olan eski sosyal-demokrat partilerin güçleriyle çözülebileceğini sanmak, kendini onmaz bir çaresizliğe,

kaçınılmaz bir yenilgiye mahkum etmek demektir. Üstesinden gelinecek böylesi görevlerin olduğu yerde eski partileri başta tutmaya devam etmek, tamamen silahsız durumda kalmak demektir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, proletarya böyle bir duruma razı olamazdı.

Yeni bir partinin, militan bir partinin, devrimci bir partinin, proletaryaya iktidar uğruna mücadelede önderlik edecek kadar cesur, devrimci durumun çapraşık koşulları içinde yolunu şaşırmayacak kadar deneyimli, hedefe giden yolda tehlikeli engellerden sakınacak kadar esnek bir partinin zorunluluğu buradan gelir.

Böyle bir parti olmaksızın, emperyalizmi devirmek, proletarya diktatörlüğünü kurmak düşünülemez bile.

Bu yeni parti, Leninizmin partisidir." (Stalin, Leninizmin Sorunları, s. 74/75.)

2) Parti tarihi bize ayrıca, işçi sınıfı partisinin, işçi sınıfı hareketinin ileri teorisine, Marksist-Leninist teoriye iyice hakim olmadıkça, sınıfının önderi rolünü, proleter devrimin örgütleyicisi ve önderi rolünü oynayamayacağını öğretiyor.

Marksist-Leninist teorinin gücü, bu teorinin Partiye her durumda doğru yönü bulma, olayların iç bağlantısını anlama, bunların akış yönünü önceden görme ve sadece bugün nasıl ve hangi yönde geliştiklerini değil, gelecekte nasıl ve hangi yönde gelişeceklerini de görme imkânı sağlamasında yatar.

Ancak Marksist-Leninist teoriye iyice hakim olmuş bir parti güvenle ilerleyebilir ve işçi sınıfını ileriye götürebilir.

Ve tersine -Marksist-Leninist teoriye iyice hakim olmayan bir parti ise el yordamıyla ilerlemek zorunda kalır, eylemlerinde güvensiz hale gelir ve işçi sınıfını ileriye götüremez.

Marksist-Leninist teoriye iyice hakim olmak için Marx'ın, Engels'in ve Lenin'in eserlerinden soyutlanmış sonuç ve önermeleri dikkatle ezberlemenin, uygun düştüğünde bunları nakletmeyi öğrenmenin ve böyle ezberlenmiş olan sonuç ve önermelerin her yerde geçerli olacağını umarak, bununla yetinmenin yeterli olacağı sanılabilir. Ama Marksist-Leninist teoriye böyle bir yaklaşım tamamıyla yanlıştır. Marksist-Leninist teoriyi bir dogmalar yığını, bir fetvalar listesi, bir iman simgesi olarak, Marksistleri de basmakalıp bilgiçler, dogmacılar olarak görmemek gerekir. Marksist-Leninist teori, sosyal gelişmenin, işçi sınıfı

hareketinin, proleter devrimin, komünist toplumun inşasının bilimidir. Ve bir bilim olarak, hareketsiz durmaz ve duramaz; gelişir ve kendini mükemmelleştirir. Açıktır ki, gelişmesi içinde yeni tecrübelerle ve yeni bilgilerle mutlaka zenginleşir; bazı önermeleri ve sonuçları da, zamanın akışı içinde mutlaka değişir; yeni tarihi şartlara tekabül eden yeni önermeler ve sonuçlar mutlaka bunların yerini alır.

Marksist-Leninist teoriye hakim olmak, hiçbir şekilde, onun bütün formüllerini ve önermelerini ezberlemek ve her kelimesine bağlanıp kalmak anlamına gelmez. Marksist-Leninist teoriye hakim olmak için, herşeyden önce, onun lafzıyla özünü birbirinden ayırmayı öğrenmeliyiz.

Marksist- Leninist teoriye hakim olmak, bu teoriyi ***özümlemek*** ve onu, proletaryanın sınıf mücadelesinin değişen şartlarında devrimci hareketin pratik sorunlarının çözümünde kullanmayı öğrenmek demektir.

Marksist-Leninist teoriye hakim olmak, bu teoriyi devrimci hareketin yeni tecrübeleriyle, yeni önerme ve sonuçlarıyla zenginleştirmek demektir; eskimiş önermelerini ve sonuçlarını, yeni tarihi şartlara tekabül eden yenileriyle, teorinin özüne uygun olarak değiştirmekte tereddüt etmeksizin onu ***geliştirebilmek*** **ve** ***ilerletebilmek*** demektir.

Marksist-Leninist teori bir dogma değil, bir eylem kılavuzudur.

İkinci Rus Devrimine (Şubat 1917) kadar bütün ülkelerin Marksistleri, parlamenter demokratik cumhuriyetin, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde toplum için en uygun siyasi örgütlenme olduğunu düşünüyorlardı. Gerçi Marx daha yetmişli yıllarda, proletarya diktatörlüğü için en elverişli biçimin parlamenter cumhuriyet değil, Paris Komünü örneğinde bir siyasi örgütlenme olduğunu belirtmişti. Ama ne yazık ki Marx, yazılarında bu önermeyi fazla geliştirmemişti ve bu önerme unutulmuştu. Ayrıca, Engels'in 1891'de Erfurt Programı taslağını eleştirirken ileri sürdüğü, demokratik cumhuriyetin "proletarya diktatörlüğü için özgül biçim" olduğu şeklindeki kesin beyanı, Marksistlerin demokratik cumhuriyeti proletarya diktatörlüğünün siyasi biçimi olarak görmeye devam ettikleri konusunda hiçbir şüpheye yer bırakmıyordu. Engels'in bu tezi daha sonra, Lenin dahil bütün Marksistlerin yol gösterici ilkesi haline geldi. Ancak 1905 Rus Devrimi ve özellikle 1917 Şubat Devrimi, toplumun siyasi örgütlenmesinin yeni bir biçimini, İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerini ortaya çıkardı. Rusya'daki iki devrim tecrübesinin incelenmesine dayanarak Lenin, Marksist teoriden yola çıkarak, proletarya diktatörlüğü için en iyi siyasi biçimin, parlamenter demokratik cumhuriyet değil, bir Sovyetler cumhuriyeti

olduğu sonucuna vardı. Buradan hareketle Lenin, Nisan 1917'de, burjuva devriminden sosyalist devrime geçiş dönemi sırasında, proletarya diktatörlüğü için en elverişli biçim olarak bir Sovyet Cumhuriyeti şiarını ortaya attı. Bütün ülkelerin oportünistleri parlamenter cumhuriyete sarıldılar ve Lenin'i Marksizmden ayrılmak ve demokrasiyi yıkmakla suçladılar. Ama, elbette ki, Marksist teoriyi derinliğine kavramış olan gerçek Marksist, oportünistler değil, Lenin'di. Çünkü Lenin, Marksist teoriyi yeni tecrübelerle zenginleştirerek ilerletiyordu. Oysa oportünistler Marksizmi geriye itiyorlardı ve önermelerinden birini bir dogma haline getiriyorlardı.

Eğer Lenin Marksizmin lafzı altında ezilip kalsaydı ve Marksizmin eski, Engels tarafından formüle edilen bir önermesini, yeni tarihi şartlara uygun bir önermeyle, Sovyetler cumhuriyetine ilişkin yeni önermeyle değiştirmek cesaretini göstermeseydi, Partimize, devrimimize ve Marksizme ne olurdu? Parti karanlıkta el yordamıyla yürümek zorunda kalır, Sovyetler dağılırdı; Sovyet iktidarımız olmazdı ve Marksist teori büyük bir başarısızlıkla karşılaşırdı. Proletarya kaybeder, proletaryanın düşmanları kazanırdı.

Emperyalizm öncesi kapitalizmi incelemeleri sonucunda Engels ve Marx, sosyalist devrimin tek ülkede zafere ulaşamayacağı, ancak uygar ülkelerin tümünde ya da çoğunda aynı zamanda indirilecek bir darbeyle zafere ulaşılabileceği sonucuna varmışlardı. Bu, 19. yüzyılın ortalarında oluyordu. Bu sonuç, daha sonra bütün Marksistlerin yol gösterici ilkesi haline geldi. Ancak, 20. yüzyılın başında, emperyalizm öncesi kapitalizm, emperyalist kapitalizm haline; ilerleyen kapitalizm, çürüyen kapitalizm haline geldi. Emperyalist kapitalizmi incelemesi sonucunda Lenin, Marksist teoriye dayanarak, Engels ve Marx'ın eski formülünün artık yeni tarihi şartlara uymadığı ve sosyalist devrimin tek ülkede zafere ulaşmasının mümkün olduğu sonucuna vardı. Bütün ülkelerin oportünistleri, Engels ve Marx'ın eski formülüne sarıldılar ve Lenin'i Marksizmden ayrılmakla suçladılar. Ama elbette ki, Marksist teoriyi derinlemesine kavramış olan gerçek Marksist, oportünistler değil, Lenin'di. Çünkü Lenin, Marksist teoriyi yeni tecrübelerle zenginleştirerek ilerletiyordu, oysa oportünistler onu geri itiyorlar ve onu mumyalaştırıyorlardı.

Eğer Lenin Marksizmin lafzı altında ezilip kalsaydı ve Marksizmin eskiden varmış olduğu sonuçlardan birini terkedip, yerine sosyalizmin tek ülkede zafere ulaşmasının mümkün olduğunu gösteren yeni bir sonucu, yeni tarihi şartlara uygun bir sonucu koymak için gerekli teorik cesareti göstermeseydi, Partimize, devrimimize ve Marksizme ne

olurdu? Parti karanlıkta el yordamıyla yürümek zorunda kalır, proleter devrimi önderlikten yoksun bırakılır ve Marksist teori çürümeye başlardı. Proletarya kaybeder, proletaryanın düşmanları kazanırdı.

Oportünizm her zaman, Marksist teorinin veya onun önermelerinden ve varmış olduğu sonuçlardan herhangi birinin doğrudan doğruya inkârı demek değildir. Oportünizm, bazen, Marksizmin ilerlemesini önleyecek eskimiş önermelerine sıkı sıkıya sarılma ve onları birer dogma haline getirme teşebbüsünde ifadesini bulur. Abartmış olmaktan korkmaksızın denilebilir ki, Engels'in ölümünden bu yana, Marksist teoriyi ilerleten ve onu proletaryanın sınıf mücadelesinin yeni şartlarında yeni tecrübelerle zenginleştiren Marksistler, sadece usta teorisyen Lenin ve Lenin'den sonra, Stalin ve Lenin'in diğer takipçileri olmuşlardır.

Ve Lenin ve Leninistler, Marksist teoriyi ilerletmiş oldukları için, işte tam bu sebepten dolayı, Leninizm Marksizmin daha da geliştirilmesidir; proletaryanın sınıf mücadelesinin yeni şartlarının Marksizmi, emperyalizm ve proleter devrimleri çağının Marksizmi, sosyalizmin yeryüzünün altıda birinde zafere ulaştığı çağın Marksizmidir.

Önder kadroları Marksist teoriyi kavramış olmasaydı, bu teoriyi bir eylem kılavuzu olarak almasaydı, Marksist teoriyi proletaryanın sınıf mücadelesinin yeni tecrübesiyle zenginleştirerek onu ilerletmeyi öğrenmeseydi, Bolşevik Parti Ekim 1917'de zafer kazanamazdı.

Amerikan işçi sınıfı hareketini yönetme işini yüklenen Amerika'daki Alman Marksistlerini eleştirirken, Engels şöyle yazıyordu:

> "Almanlar, ellerindeki teoriyi Amerikan yığınlarını harekete geçirebilecek bir kaldıraç olarak kullanmayı bilmiyorlar; çoğu hallerde bizzat kendileri teoriyi anlamıyorlar ve onu doktriner ve dogmatik bir biçimde, ezberlenmesi gereken ve bu takdirde her ihtiyaca cevap verecek birşey olarak ele alıyorlar. Onlar için teori, bir eylem kılavuzu değil, bir dogmadır." (Sorge'ye Mektup, 29 Kasım 1886, **Marx-Engels**, Seçme Mektuplar, Moskova 1934, s.357.)

Nisan 1917'de, devrimci hareketin ilerlediği ve sosyalist devrime geçişi zorladığı bir sırada, proletaryanın ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü şeklindeki eski formüle hala, sıkı sıkıya sarılan Kamenev'i ve bazı eski Bolşevikleri eleştirirken, Lenin şöyle yazıyordu:

> "Marx ve Engels her zaman, bizim öğretimiz bir dogma değil, bir eylem kılavuzudur derler ve, tarihi sürecin

herbir ***aşamasının somut*** iktisadi ve siyasi şartlarında zorunlu olarak değişikliğe uğrayan genel görevlerin tespitinden ibaret kalan 'formüllerin' ezberlenmesi ve anlamadan tekrarlanmasıyla haklı olarak alay ederlerdi... Bir Marksistin, gerçek hayatı, somut ***gerçekleri*** gözönüne alması ve düne ait bir teoriye sarılmaya devam etmemesi gerektiği yolundaki tartışılmaz doğruyu kavramak önemlidir..." (***Lenin-Stalin***, 1917 Yılı, s. 24 ve 26.)

3) Parti tarihi bunlardan başka bize, işçi sınıfı saflarında faaliyet gösteren ve işçi sınıfının geri kesimlerini burjuvazinin kollarına iterek işçi sınıfının birliğini bozan küçük-burjuva partileri ezilmediği takdirde, proleter devrimin zafere ulaşmasının imkansız olduğunu öğretir.

Partimizin tarihi, küçük-burjuva partilere, Sosyal-Devrimcilere, Menşeviklere, Anarşistlere ve milliyetçilere karşı mücadele ve bu partilerin kesin olarak yenilgiye uğratılması tarihidir. Eğer bu partiler yenilgiye uğratılmamış ve işçi sınıfı saflarından sürülüp atılmamış olsalardı, işçi sınıfının birliği sağlanamazdı. Ve eğer işçi sınıfının birliği sağlanmasaydı, proleter devrimin zaferini sağlamak imkansız olurdu.

İlk başta kapitalizmin muhafazasından ve Ekim Devriminden sonra ise kapitalizmin restorasyonundan yana olan bu partiler tam olarak yenilgiye uğratılmamış olsaydı, proletarya diktatörlüğünü korumak, dış askeri müdahaleyi altetmek ve sosyalizmi kurmak mümkün olmazdı.

Halkı aldatmak için hepsi de kendilerine "devrimci" ve "sosyalist" süsü veren küçük-burjuva partilerinin, Sosyal-Devrimcilerin, Menşeviklerin, Anarşistlerin ve milliyetçilerin, daha Ekim Sosyalist Devriminden önce karşı-devrimci partiler haline gelmeleri ve daha sonra yabancı burjuva casusluk örgütlerinin ajanları; casuslardan, yıkıcılardan, saptırmacılardan, katillerden ve vatan hainlerinden meydana gelen bir çete halini almaları bir rastlantı sayılamaz.

"Sosyal devrim çağında proletaryanın birliği", der Lenin, "ancak Marksizmin tam devrimci partisiyle ve ancak bütün diğer partilere karşı verilen amansız bir mücadeleyle sağlanabilir." (*Lenin*, Tüm Eserler, cilt XX n, s. 62.)

4) Parti tarihi bunlardan başka bize, işçi sınıfı partisinin, kendi saflarındaki oportünistlere karşı uzlaşmaz bir mücadele vermezse, kendi içindeki teslimiyetçileri ezmezse, kendi saflarının birliğini ve disiplinini koruyamayacağını; ne proleter devrimin örgütleyicisi ve önderi rolünü, ne de yeni sosyalist toplumun kurucusu rolünü oynayamayacağını öğretiyor.

Partimizin iç yaşantısının gelişme tarihi, Parti içindeki oportünist gruplara -"Ekonomistler"e, Menşeviklere, Troçkistlere, Buharincilere ve milliyetçi saldırılara karşı mücadele ve bu grupların tam bir yenilgiye uğratılması tarihidir. Parti tarihi bize, bütün bu teslimiyetçi grupların aslında, partimiz içinde Menşevizmin ajanları, onun tortusu, onun sürdürücüleri olduklarını öğretir. Bunlar tıpkı Menşevikler gibi, partide ve işçi sınıfı saflarında burjuva nüfuzunun araçlarıydı. Bunun için, Partideki bu grupların tasfiyesi mücadelesi, Menşevizmin tasfiyesi mücadelesinin sürdürülmesiydi.

Eğer "Ekonomistler"i ve Menşevikleri altetmeseydik, Partiyi inşa edemez ve işçi sınıfını proleter devrime götüremezdik.

Eğer Troçkistleri ve Buharincileri altetmeseydik, sosyalizmin kuruluşu için gerekli şartları yerine getiremezdik.

Her türden ve renkten milliyetçi sapmaların temsilcilerini altetmeseydik, halkı enternasyonalizm ruhuyla eğitemez, SSCB halkları arasındaki büyük dostluk bayrağını koruyamaz ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni kuramazdık.

Bazı kimseler, Bolşeviklerin, Parti içindeki oportünist unsurlara karşı mücadeleye çok fazla zaman harcadıklarını, bunların önemini abarttıklarını düşünebilirler. Ama bu tamamen yanlıştır. Saflarımızdaki oportünizm, sağlıklı bir organizmadaki ülser gibidir ve asla hoşgörüyle karşılanmamalıdır. Parti, işçi sınıfının öncü müfrezesi, ileri kalesi ve genel kurmayıdır. İşçi sınıfının yönetici kurmayında, şüphecilere, oportünistlere, teslimiyetçilere ve hainlere yer yoktur. Burjuvaziye karşı bir ölüm-kalım savaşı verildiği sırada, kendi kurmayında, kendi kalesi içinde teslimiyetçiler ve hainler varsa, işçi sınıfı cepheden ve cephe gerisinden iki ateş arasında kalacaktır. Böyle bir mücadelenin ancak yenilgiyle sonuçlanacağı açıktır. Bir kaleyi zaptetmenin en kolay yolu, onu içeriden teslim almaktır. Zafer kazanmak için, işçi sınıfının partisi, işçi sınıfının yönetici kurmayı, ileri kalesi, önce teslimiyetçilerden, kaçaklardan, grev kırıcılarından ve hainlerden temizlenmelidir.

Lenin'e ve Partiye karşı mücadele eden Troçkistlerin, Buharincilerin ve milliyetçi sapmaların temsilcilerinin sonunun, tıpkı Menşevik ve Sosyal-Devrimci partilerinki gibi olması, faşist casusluk örgütlerinin ajanları, casuslar, yıkıcılar, katiller, saptırmacılar ve vatan hainleri haline gelmeleri bir rastlantı sayılamaz.

> "Saflarımızda reformistler, Menşevikler olduğu sürece", diyordu Lenin, "proleter devriminde zafer kazanmak, bu zaferi muhafaza etmek ***imkansızdır***. Bu, ilke olarak son

derece açıktır ve hem Rusya'nın, hem de Macaristan'ın deneyimleriyle kesin bir şekilde doğrulanmıştır... Rusya'da, ***birçok kere*** ortaya çıkan zor durumlar, eğer Menşevikler, reformistler ve küçük-burjuva demokratları Partimizde kalmış olsalardı, mutlaka Sovyet rejiminin devrilmesiyle sonuçlanırdı..." (***Lenin***, Tüm Eserler, cilt XXV, s. 462/63, Rusça.)

"Eğer Partimiz iç birliğini ve saflarının eşsiz birliğini sağlayabildiyse, bu herşeyden önce oportünizm pisliğinden kendini zamanında arındırması, saflarından tasfiyecileri ve Menşevikleri kovmayı bilmesinden ötürüdür. Proletarya partilerinin gelişme ve güçlenme yolu, saflarını oportünistlerden ve sosyal-şovenlerden, sosyal-yurtseverlerden ve sosyal-pasifistlerden arındırmaktan geçer. Parti, kendini oportünist unsurlardan arındırarak güçlenir:" (***Stalin***, Leninizmin Sorunları, s. 84/85.)

5) Parti tarihi bundan bize, başarılarından başı dönen, kendini büyük gören, çalışmasındaki kusurları görmezlikten gelmeye başlayan ve hatalarını kabullenmekten ve onları zamanında içtenlikle ve dürüstçe düzeltmekten korkan bir partinin, işçi sınıfına önderlik rolünü oynayamayacağını öğretiyor.

Bir parti, eleştiri ve özeleştiriden korkmazsa, çalışmasındaki hata ve kusurları, örtbas etmezse, parti çalışmasındaki hatalardan ders çıkararak kadrolarını eğitirse ve hatalarını zamanında düzeltmeyi bilirse, yenilmez bir parti haline gelir.

Bir parti, hatalarını gizlerse, sancılı meseleleri örtbas ederse, herşey yolundaymış gibi davranarak eksiklerinin üstünü örterse, eleştiri ve özeleştiriye tahammül göstermezse, kendini beğenmişliğe ve gurura kapılırsa ve ilk başarılarıyla yetinirse, mahvolur.

"Bir siyasi partinin hataları karşısındaki tavrı", der Lenin, "bu partinin ciddiyetinin ve kendi ***sınıfına*** ve emekçi ***yığınlara*** karşı yükümlülüklerini ***gerçekte*** nasıl yerine getirdiğinin en önemli ve güvenilir kıstaslarından biridir. Bir hatayı içtenlikle kabul etmek, onun nedenlerini tespit etmek, ona yolaçan şartları tahlil etmek ve onu düzeltmenin yollarını titizlikle sınamak -işte ciddi bir partinin özellikleri bunlardır; görevlerini yerine getirmenin, yani ***sınıfı*** ve sonra da ***yığınları*** eğitmenin yolu budur." (***Lenin***, 'Sol' Komünizm -Bir Çocukluk Hastalığı, Moskova 1940, s. 40.)

Ve devamla:

> "Bugüne kadar bütün devrimci partiler, ***gurura kapıldıkları***, güçlerinin nerede yattığını göremedikleri ve ***zaaflarını ortaya koymaktan korktukları*** için mahvoldular. Ama biz yıkılmayız, çünkü biz zaaflarımızı ortaya koymaktan korkmuyoruz ve onları altetmesini öğreneceğiz." (*Lenin*, Tüm Eserler, cilt XXVII, s. 260/61, Rusça.)

6) Nihayet, Parti tarihi bize, işçi sınıfı partisinin, yığınlarla geniş bağları yoksa, bu bağları sürekli olarak güçlendirmezse, yığınların sesine kulak vermeyi ve onların acil ihtiyaçlarını kavramayı bilmezse, sadece yığınları eğitmeye değil, yığınlardan öğrenmeye de hazır değilse, milyonlarca işçiye ve tüm emekçilere önderlik etme yeteneğine sahip gerçek bir yığın partisi olamayacağını öğretiyor.

Lenin'in dediği gibi, bir parti, ancak "en geniş emekçi yığınlarıyla, özellikle proleter, ama aynı zamanda proleter olmayan emekçi yığınlarla da bağlar kurmayı, yakın temas halinde olmayı ve onlarla bir ölçüde kaynaşmayı" başarırsa yenilmez hale gelir. (*Lenin*, 'Sol' Komünizm - Bir Çocukluk Hastalığı, s. 9.)

Bir parti, kendini dar parti kabuğuna hapsederse, yığınlardan koparsa ve bürokratik pasta örtülmesine izin verirse mahvolur.

> "Geniş halk yığınlarıyla bağlarını korudukları sürece", diyor Stalin yoldaş, "Bolşevikleri hiçbir gücün altedemeyeceğini kural sayabiliriz. Ve tersine, Bolşevikler yığınlardan koptukları ve yığınlarla bağlarını yitirdikleri an, bürokratik pasla örtüldükleri an, bütün kuvvetlerini kaybedecek ve sıfıra ineceklerdir.
>
> Eski Yunan mitolojisinde Anteus adlı ünlü bir kahraman vardır. Efsaneye göre, Anteus, denizler tanrısı Poseidon ve yeryüzü tanrıçası Gea'nın oğluydu. Kendisini doğuran, emziren ve yetiştiren anasına çok bağlıydı. Anteus'un altedemediği tek kahraman yoktu. Herkes onu yenilmez sayıyordu. Onun gücü nerede yatıyordu? Onun gücü, bir döğüşte ne zaman hasmı tarafından sıkıştırılırsa, yere, onu doğuran ve besleyen anaya dokunmasında ve ondan yeni güç almasında yatıyordu. Ama Anteus'un bir zayıf yanı vardı: şu veya bu şekilde yerle bağının koparılması tehlikesi. Düşmanları bu zaafından yararlanarak Anteus'u altetti. Bu, Herkül'dü. Herkül, Anteus'u nasıl altetti? Onu kaldırıp havada tuttu, yere dokunmasını önledi ve böylece onu havada boğdu.

Kanımca, Bolşevikler bize, Yunan mitolojisinin kahraman Anteus'u anımsatıyorlar. Onlar da, Anteus gibi, kendilerini doğuran, emziren ve yetiştiren anayla, yani yığınlarla bağlarını sürdürdükleri için güçlüdürler. Ve analarıyla, halkla bağlarını sürdürdükleri sürece, yenilmez kalmak için her imkâna sahiptirler.

Bolşevik önderliğin yenilmezliğinin anahtarı burada yatıyor." (Stalin, Parti Çalışmasındaki Eksiklikler, Moskova 1937, s. 45.)

Bolşevik Partinin katetmiş olduğu tarihi yoldan çıkarılacak temel dersler bunlardır.

SON